FRÉDÉRIC CHOPIN
ZENEI ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

HELYI TANTERV

TARTALOMJEGYZÉK

BILLENTYŰS TANSZAK ZONGORA TANTÁRGY HELYI TANTERVE 2
ORGONA TANTÁRGY 15
VONÓS TANSZAK HELYI TANTERVE HEGEDŰ TANTÁRGY 34
GORDONKA TANTÁRGY 45
FAFÚVÓS TANSZAK HELYI TANTERVE 67
FURULYA TANTÁRGY 72
FUVOLA TANTÁRGY 85
OBOA TANTÁRGY 102
KLARINÉT TANTÁRGY 115
SZAXOFON TANTÁRGY 129
FAGOTT TANTÁRGY 144
JAZZ TANSZAK HELYI TANTERV 156
JAZZ-GITÁR TANTÁRGY 157
JAZZ-ZONGORA TANTÁRGY 163
JAZZ-BASSZUSGITÁR TANTÁRGY 174
RÉZFÚVÓS TANSZAK HELYI TANTERV 182
KÜRT TANTÁRGY 186
TROMBITA TANTÁRGY 204
HARSONA, TENORKÜRT, BARITONKÜRT TANTÁRGYAK 220
TUBA TANTÁRGY 239
AKKORDIKUS TANSZAK – GITÁR TANTÁRGY – HELYI TANTERV 259
HÁRFA TANTÁRGY 276
ÜTŐ TANTÁRGY 301
NÉPZENE TANSZAK HELYI TANTERVE 308
NÉPI ÉNEK TANTÁRGY 311
NÉPI HEGEDŰ TANTÁRGY 325
KOBOZ TANTÁRGY 339
CITERA TANTÁRGY 347
NÉPI FURULYA TANTÁRGY 376
DUDA TANTÁRGY 384
NÉPI BRÁCSA TANTÁRGY 396
NÉPI BŐGŐ TANTÁRGY 405
CIMBALOM TANTÁRGY 412
KAMARAZENE TANTÁRGY HELYI TANTERVE 425
ZENEISMERET – SZOLFÉZS TANSZAK HELYI TANTERVE 433
ZENETÖRTÉNET, ZENEELMÉLET, IMPROVIZÁCIÓ-ZENESZERZÉS 440
KÓRUS TANTÁRGY 445
ORGONAISMERET TANTÁRGY 446
NÉPZENEI ISMERETEK TANTÁRGY 450
KOMPLEX MŰVÉSZETTERÁPIA TANTÁRGY 452
VOKÁLIS TANSZAK – MAGÁNÉNEK TANTÁRGY HELYI TANTERVE 467

BILLENTYŰS TANSZAK

ZONGORA TANTÁRGY KIEGÉSZÍTŐ HELYI TANTERVE

Ez a tanterv az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet 3 §-ának (3) bekezdése alapján kiadott ZONGORA 1998-as 2011-ben módosított tantervi program alapján készült.

A ZONGORATANÍTÁS SZAKIRÁNYÚ FELADATAI

A zeneiskola egységes pedagógiai célkitűzéseihez kapcsolódva tanszakunkon a zeneoktatás - ezen belül **a zongoraoktatás célját és funkcióját** a következőkben határozzuk meg: a gyermekek teljes, kiegyensúlyozott és igaz értékekre nyitott személyiséggé nevelése a zeneművészet megértésén, annak élvezetén keresztül. **Tanszakunk fő feladatának tekinti a zenei műveltség megalapozását a zenei készségek kifejlesztésének segítségével**.
Ez elősegíti a **kommunikációs képességek kibontakozását, egy alkotó magatartás, általános kreativitás és a személyiség egészének formálását a zene eszközeivel**. Az alkalmazható, magabiztos hangszeres tudás alapja a rendszeres munkára és fegyelemre való nevelés, amely a ma emberének elengedhetetlen személyiségi jegye kell, legyen. **Ezen túl a kiemelkedő tehetségek pályára készítése és az utánpótlás nevelése is fontos feladatunk.**
A tanszak feladata a gyakorlati készségek kialakítása, ezen kívül a növendékek fejlődése szempontjából elengedhetetlen elméleti tudás biztosítása. Ezt részben a kötelező szolfézsórákon tudják növendékeink elsajátítani, részben a szaktanár feladata, hogy általános, a zeneművészet alapvető stílusaiban és a zenetörténetben való jártasságot biztosítson és felkeltse a növendékek érdeklődését más művészetek iránt. Ezt segítik a kötelezően választható, vagy választható tárgyak.

A szolfézsórák látogatása kötelező az alapfokon. **A szolfézs előképző elvégzését elvárjuk** a zeneiskolába jelentkező, más zenei előképzettséggel nem rendelkező növendékektől. A tanszak döntése alapján különleges adottságokkal rendelkező jelentkezők már az előképző mellett megkezdhetik hangszeres tanulmányaikat.

Ez alól a tanszak döntése alapján kivétel tehető különleges adottságokkal rendelkező jelentkezők esetében.

A **4. szolfézsévfolyam elvégzése után** a növendék **kötelezően választhatja** a zenetörténet, összhangzattan és a kamaraórák látogatását, kivételesen tehetséges növendékek esetében második hangszert.
A hangszeres előképző osztály elvégzése alól mentesülhetnek azok a növendékek, akik idősebb korban nyernek felvételt és érettségük és rátermettségük alapján alkalmasak az előképző és az első osztály követelményeinek egy év alatt eleget tenni.

Választható tárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet, kamarazene, második hangszer, kompozíció.

KÖVETELMÉNYEK, A MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELEI

Zeneiskolánkban a kialakult szakmai szint megtartása érdekében fontosnak tartjuk annak pontos és körültekintő meghatározását, hogy milyen **feltételek alapján vehető fel** növendék hangszeres előképző osztályba**,** vagy első osztályba.

Hangszeres előképző, vagy hangszeres 1. évfolyamba felvételt nyerhet az a gyermek:

- **a)** aki már bizonyos fokú zenei előképzettséggel rendelkezik: csoportos előképző, vagy a zenei általános iskola első osztályának elvégzése
- **b)** aki megfelelt a tanszak felvételi meghallgatásán
- **c)** akinek gyakorlásra alkalmas hangszer – zongora, vagy pianínó –rendelkezésre áll otthonában

A **magasabb évfolyamba lépés** feltételeit a beszámolókra **előírt követelmények** teljesítése határozza meg. A kért műveket a növendéknek kotta nélkül, a mű stílusának ismeretében, zeneileg értelmezett módon, a technikai nehézségek megoldásával és a megfelelő tempó megtartásával, a zenemű tartalmának és hangulatának helyes értelmezésével kell előadni.

Tanszakunkon három évfolyam beszámolóját tekintjük különösen fontosnak: **az első, a negyedik és a hatodik évfolyam tanév végi beszámolóját.**
Ezekben az évfolyamokban a követelményeknek nem, vagy nem teljességgel megfelelő növendékek esetében javasolható az osztály anyagának folytatása.
Az **évfolyamonkénti beszámoló anyaga** a tanszak tanárainak közös döntése alapján kismértékben tanévenként változtatható: aktuális évfordulók közeledtével vagy a tanszakon várható – iskolai, megyei, területi, országos – hangszeres versenyek anyagának és követelményeinek ismeretében.

Hangszeres előképző

Az általános iskola 1-2. évfolyamába járó gyermekek számára.
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Mivel a HANGSZERES ELŐKÉPZŐ évfolyam a korán megnyilvánuló tehetségek kiváltsága, – ami nem tehető kötelezővé – ennek beszámoló anyaga a növendék egyéni tanulmányi szintjétől függ. Az egyéni és az életkori sajátosságok miatt a haladás üteme teljesen egyéni a tanár szakszerű irányításával. Az oktatási programot az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.
Ismeretek és készségek

→ a hangszer vázlatos ismerete
→ tájékozódás a billentyűzeten, különböző kézpozíciók begyakorlása
→ belső lüktetés érzet, elemi ritmusképletek ismerete
→ azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban
→ az elemi szintű kottaolvasás előkészítése
→ készségfejlesztő játékok
→ a non legato, legato játék alapjai, karos staccato
→ a kézfüggetlenítés előkészítése
→ különböző kifejezésmódok, hangulatok hangszeres megvalósítása játékos formában
→ kortárs zene játékelemeinek előkészítése
→ egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon
→ helyes ülésmód, néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban
→ elemi hangszerkezelési *ügyesség* kialakulása

Beszámolók:

I. Félév:
népdalok váltott kézzel, dallam éneklése egyszerű kísérettel, dallamok dudabasszus kísérettel.
II. félév:
Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek
Gyermekdalok váltott kézzel és egyszerű kísérettel, négy-öt népdal vagy gyermekdal előadása.

1. évfolyam
A tagozat
évi 66 óra (heti 2x30 perc)
— ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.)
— dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségének felismerése (kérdés-felelet)
— kulcsok, előjegyzések, módosítójelek
— ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4, páros-páratlan ütem érzete
— pentachord, pentaton
— dúr és moll hangsor, vezetőhang megfigyelése
— hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek
— hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek
— nyújtópont (fél és negyed érték mellett)
— kottaolvasás hangnévvel, ritmusban
— a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése
— tájékozottság a magyar gyermek- és népdalokban (sorszerkezet)
— a klasszikus zenei stílus alapjai
— a kortárs zene néhány alapeleme, notációja
— polifónia (egyszerű kánonok)
— formálás: indítás-lezárás
— helyes ülésmód
— a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben
— a kar és az ujjak együttműködése
— a staccato és a legato játékmód
— a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása, pentachordok
— az ujjalátevés előkészítése
— skálajáték előkészítése
— kettősfogások, a kisakkord
— unisono, tükörjáték, dudabasszus
— egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek
— a megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása
— a tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása
— az otthoni gyakorlás kialakítása

Félévi beszámoló: Minimum 3, maximum 5 különböző hangulatú és különböző billentésformát igénylő mű.
Az 1. évfolyam év végi beszámoló követelményeit a következőkben határozzuk meg:

4 különböző stílusú különböző karakterű mű előadása kotta nélkül.
Ezek közül 1 mű kantilénás legyen.

Az 1. évfolyamból a 2. évfolyamba való lépés feltétele a vizsga anyagának mind mennyiségi mind minőségi teljesítése, így az ezekben mutatkozó hiányosságok az 1. évfolyam anyagának folytatását vonják maguk után.
A második évfolyamba lépés feltétele ezen túlmenően az önálló gyakorlásra való képesség szintjének elérése.

Kivételes tehetségű gyermekek esetében az első évfolyam sikeres év végi beszámolója után a tanszak tanárai második évfolyam „B" tagozatára javasolhatják a növendéket.

2. évfolyam

A tagozat
évi 66 óra (heti 2x30 perc)
— a dúr *és* moll hangsor szerkezete, hangközei
— hármashangzat
— a klasszikus harmóniavilág lapjainak előkészítése (tonika, domináns)
— szinkópa
— nyújtópont nyolcad után
— a tizenhatod érték és szünetjelek
— új ütemmutatók
— triola
— a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két- és háromtagú forma)
— barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai
— lapról játék egy szólamban
— jelek, idegen kifejezések ismerete
— a kezek függetlenítése (dallam és kíséret)
— dúr és moll skála, külön kézzel
— kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord)
— kettősfogás, hármashangzat-felbontás

— pedálhasználat - a növendék alkatától függően
— etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan) az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. sz. művek (kortárs zene, Bartók: Mikrokozmosz, esetleg Gyermekeknek)
— a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó

Beszámolók:

I. Félév: Min. 3, max. 5 különböző hangulatú és különböző billentésformát igénylő mű.
II. Félév: Min.3, max. 5 különböző hangulatú mű előadása, közöttük lehetőleg szerepeljen egy lassú, cantilénás darab (polifonikus jellegű) és egy tánc.

Kivételes esetben második „B" évfolyamot végző növendékek év végi beszámolója: minimum négy, maximum öt darab előadása, amelyek között szerepeljen egy etűd, egy barokk tánc vagy polifóniás mű, és egy szonatina I. tétel.

3. évfolyam
A tagozat
évi 66 óra (heti 2x30 perc)
— a szubdomináns funkció

— hangnemi változások megfigyelése, T, D, S
— kvintkör/kvintoszlop
— új metrumok (3/8, 6/8)
— a szonatinaforma (szonátaforma) vázlatos ismerete
— az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete
— a romantika előkészítése karakterdarabokkal
— a memória fejlesztése
— kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése
— éneklő (cantabile) billentés
— a pergő játék megalapozása
— skálajáték: a korábbi elemek bővítése
— nagy hármashangzat-felbontás és megfordításai
— a futamjáték és a repetíció előkészítése
— az Alberti-basszus és a keringőbasszus előkészítése
__ pedálhasználat (utánnyomásos, előrenyomott)
— etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva
négy- és hatkezes játék, zongorakíséret — lapról játék egyszerű ellenszólammal

Beszámolók:

I. Félév: Három mű, az osztály szintjének megfelelően. Ezek között szerepeljen egy barokk (polifonikus) mű, egy etűd, és egy szabadon választott darab
II. Félév: Lehetőleg négy, de legalább három különböző stílusú mű.
Kötelező a szonatina I. vagy II.-III. tétel.

B tagozat
évi 66 óra (heti 2x45 perc)
— az előző évek anyagának továbbfejlesztése, bővítése
— a polifon játék és hallás továbbfejlesztése
— hangnemek és hangnemváltások
— zárlatok felismerése
— új ritmusok, metrumok (5/8, 2/2), változó ütem
— a szonátaforma vázlatos ismerete
— új stílus: romantika
— a memória és az állóképesség fejlesztése
— parlando játék
— a kezek függetlenítése: azonos kézzel dallam és kíséret, kifejező legato
— a pergő játék fejlesztése
— skálajáték (több oktávon): az eddigi formákon kívül futam
— a repetíció
— ékesítések
— Alberti-basszus és keringő-basszus
— pedálhasználat (utánnyomásos, együttnyomásos, előre nyomott)
— etűd (klasszikus, modern)
— négy-,.hatkezes játék, zongorakíséret
— lapról játék ellenszólammal

Beszámolók:

I. Félév: Négy különböző stílusú mű. Ezek között kötelező egy polifonikus barokk mű és egy etűd.

II. Félév: Négy vagy öt különböző zenei stílust igénylő mű, ezek között szerepeljen egy polifonikus mű, egy szonatina vagy szonáta I. vagy II.-III. tétel.(variációs mű elfogadható), egy etűd.

4. évfolyam

A tagozat

évi 66 óra (heti 2x30 perc)

— a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban
— vázlatos formai, harmóniai elemzések
— hármashangzat, futam, repetíció
— a pergő technika fejlesztése
— akkordjáték, helyes karhasználat
— a polifon játék és hallás továbbfejlesztése
— hangnemek és hangnemváltások
— zárlatok felismerése
— új ritmusok, metrumok (5/8, 2/2), változó ütem
— a szonátaforma vázlatos ismerete
— a memória és az állóképesség fejlesztése
— parlando játék
— a kezek függetlenítése: azonos kézzel dallam és kíséret, kifejező legato
— skálajáték (több oktávon): az eddigi formákon kívül futam
— a repetíció
— ékesítések
— Alberti-basszus és keringő-basszus
— pedálhasználat (utánnyomásos, együttnyomásos, előre nyomott)
— etűd (klasszikus, modern)
— négy-.hatkezes játék, zongorakíséret
— lapról játék

Beszámolók: I. Félév:Három mű, az osztály szintjének megfelelően. Ezek között szerepeljen egy barokk (polifonikus) mű, egy etűd vagy technikai feladatot célzó mű és egy szabadon választott darab.
II. Félév: Lehetőleg négy, de legalább három különböző stílusú mű. Kötelező a szonatina I. vagy II.-III. tétel.

A 4. évfolyam év végi beszámolója, ha nem is követi az első és a hatodik év felmérésének szigorúságát, lehetőséget ad a növendék néhány évi teljesítményének összegezésére és a további feladatok meghatározására. Ez alkalmat adhat arra, hogy megfogalmazzuk javaslatainkat: pl. más tanszakra irányítás, az osztály anyagának folytatása.

B tagozat

évi 66 óra (heti 2x45 perc)

— az előzőek ismétlése, bővítése, az ismeretek rendszerezése
— a tanult művek formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával
— dominánsszeptim, szűkített, bővített akkord
— kromatikus hangsor
— rondóforma

— polifon művek
— hosszabb lélegzetű darabok
— skálajáték 4 oktávon
— biztonságos kézzel megcélzott hangok, ugrások
— kromatikus skála zenei anyaghoz kapcsolva
— hármas- és négyeshangzat-felbontás *és* fordításai, akkord, futam
— a pedál differenciált alkalmazása
— etűd (klasszikus és modern)
— négy és hatkezes, kamarazene
— lapról játék

Beszámolók: *I. Félév:* Négy mű, az osztály szintjének megfelelően. Ezek között szerepeljen egy barokk (polifonikus) mű, egy etűd vagy technikai darab és egy szabadon választott karakterdarab.
II. Félév: Négy vagy öt különböző stílusú mű. Kötelező a szonatina I. vagy II.-III. tétel, amely kiváltható variációs formájú darabbal

5. évfolyam
A tagozat
évi 66 óra (heti 2x30 perc)
— az előző évek anyagának ismétlése, rendszerezése, bővítése
— a tanult művek alapvető formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával
— kromatikus hangsor
— dominánsszeptim, szűkített és bővített akkord
— rondóforma
— az előző években tanult billentésmódok, játékformák továbbfejlesztése, tudatos alkalmazása
— skálajáték 4 oktávon keresztül
— kromatikus skála
— hármas- és négyeshangzat, futam, akkord
— etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva
— négy- és hatkezes játék, kíséret
— lapról játék

Beszámolók:
I. Félév: Három mű, a 3. -4. évfolyam követelményeihez hasonlóan, de itt szerepelhet szonáta I. vagy II.-III. tétel bármelyik mű helyett.
II. Félév: Lehetőleg négy, de legalább három az osztály szintjének megfelelő mű előadása kotta nélkül. Kötelező a szonátaforma.

B tagozat
évi 66 óra (heti 2x45 perc)
→ az előző évek ismereteit kiegészítve variáció, invenció, szvit, Scarlatti szonáta
→ a zenei stílusokhoz megfelelő billentéses hangszínek alkalmazása
→ a formai tagolódás és a belső tartalom értése és éreztetése
→ a hangszeres *és* elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés
→ új stílus: az impresszionizmus előkészítése
→ több tételes művek játszása
→ az előző években tanultak önálló és tudatos alkalmazása

→ skálajáték (két kézzel, ellenmozgásban, 4 oktávon keresztül)
→ dominánsszeptim, szűkített szeptimakkord, futam
→ oktáv, tört oktáv (kézalkattól függően), tremolo
→ pedál (a darab stílusához, karakteréhez igazodó mind önállóbb használat)

Beszámolók:
I. Félév: Négy különböző stílusú mű. Ezek között kötelező egy polifonikus barokk mű és egy etűd.
II. Félév: Öt különböző zenei stílust igénylő mű, ezek között szerepeljen egy polifonikus mű, egy szonatina vagy szonáta I. vagy II.-III. tétel. (variációs mű elfogadható), egy technikai darab.

6. évfolyam
A tagozat
évi 66 óra (heti 2x30 perc)
— variáció, invenció
— a zeneirodalom főbb irányzatainak ismerete
— a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés
— nagyobb lélegzetű darabok
— nagyobb lélegzetű klasszikus szonatina vagy szonátatétel(ek)
— etűdök (klasszikus, modern)
— önállóan tanult darabok
— az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása
— skálajáték (két kézzel)
— szeptim-futam, oktáv (kézalkattól függően) — tremolo
— kamarazene, négykezes, kíséret
— lapról játék

B tagozat
évi 66 óra (heti 2x45 perc)
— az eddigi ismeretek összefoglalása
— új stílus: az impresszionizmus
— a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés
— az eddig tanult stílusok önálló, igényes megszólaltatása: Bach-, Scarlatti- vagy más barokk mű, teljes klasszikus szonáta, romantikus, impresszionista, XX. századi (kortárs és Bartók) mű, etűd (klasszikus és modern)
— önállóan megtanult darabok
— a tananyag körülbelül kétharmada kotta nélkül játszandó

Az alapfokú zeneiskolai tanulmányaikat befejező növendékek a 6. évfolyam végén vizsgát tesznek, amely két momentumból tevődik össze:

a) gyakorlati rész: meghatározott számú és szintű mű előadása (lásd: a követelmények évfolyamok szerinti felbontását);
b) elméleti rész: kérdéssor megválaszolása, amely a zenei műveltségükről ad általános keresztmetszetet és magába foglalja az Alapfokú Tantervi Programban leírt követelményeket. (2. fejezet) Az elméleti írásbeli rész követelményei az összes tanszak növendékei számára egységesek.

Továbbképző 7-10. évfolyam

A tagozat
évi 66 óra (heti 2x30 perc)
— az előző években felhalmozott tudásanyagra építve és azt továbbfejlesztve bonyolultabb művek elsajátítása
— a zeneiskola 6. évfolyamáig elért színvonal eredményes megőrzése és a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása
— a már megismert stílusokban egy-egy mű önálló megtanulása és megformálása fokozott igényességgel
— az évfolyam anyagánál könnyebb anyag értelmes, folyamatos lapról játszása

— *B tagozat*
évi 66 óra (heti 2x45 perc)
Ezek a növendékek nem zenei jellegű tanulmányaik mellett meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. A rájuk vonatkozó követelményeket az szabályozza, hogy milyen felsőfokú képzésben kívánnak majd részt venni.
Azoknak a növendékeknek, akik felsőfokú zenei intézménybe felvételiznek, a továbbképző évfolyamokban ajánlatos a szakközépiskola tanterve szerint tanulniuk, rájuk nézve az az irányadó.
A zeneiskolák számára összeállított tantervi programokban leírtak alapján
meghatározott stílusokat képviselő művek előadása.

A beszámolás formái:
Félévkor osztály-, illetve vizsgahangverseny, vagy a növendék kérésére zártkörű meghallgatás.
Év végén nyilvános vizsga (indokolt esetben nyilvánosság kizárásával).
A beszámoló anyaga:

Félévben: "A" tagozaton: 2 különböző stílusú mű
"B" tagozaton: 3 különböző stílusú mű
Év végén: "A" tagozaton: 2 különböző stílusú mű
"B" tagozaton: 4 különböző stílusú mű

Az előadandó műveket a munkaterv meghatározhatja és pontosíthatja. Egyéb mérési alkalmakat (házi verseny, meghallgatás) szintén az éves munkaterv tartalmaz.

Felhasználható irodalom:
A minimum követelmények megvalósításához szükséges kottajegyzék megtalálható a központi zongora tantervben. Ebből a kottaanyagból a tanár szabadon választhat a növendék képességei szerint. A tanszak figyelemmel kíséri a legújabb hazai és külföldi kiadványokat.
Az alapkották jegyzéke külön táblázatban mellékelve.

A művészeti alapvizsga gyakorlati részének követelményei

A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab (Pl.: Bach: 18 kis prelúdium 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok, Telemann: Kezdők zongoramuzsikája nehézségi szintjén).
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció (Pl.: Könnyű szonatinák, 15 könnyű szonáta, Szonatina album, Clementi: C Op. 36 Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina-gyűjtemény I-II. kötet nehézségi szintjén).

- Romantikus mű (Pl.: Schumann: Emlékezés, Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás, Pacsirtadal, Schubert: Táncok, Keringők nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Pl.: Bartók Béla: Mikrokozmosz III/84 Mulatság, 90 Oroszos 91-92, Kromatikus invenció IV/97 Nottumo, Kodály: Gyermektáncok 5-10 nehézségi szintjén).

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.

A vizsgaanyagot lehetőség szerint kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (Pl.: J. S. Bach: 18 kis prelúdium 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók C, a, F nehézségi szintjén).
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció (Pl.: 15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, E Hob. XVI/13, D Hob. XVI/14, Mozart: 6 bécsi szonatina, Beethoven: Szonatinák, Grazuoli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Pl.: Schumann: Fantáziatánc, Chopin: Keringők a, h, nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Pl.: Bartók: Mikrokozmosz IV/100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V/128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok nehézségi szintjén).

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A művészeti záróvizsga gyakorlati részének követelményei

„A" tagozat

A négy stílusból választható három rövidebb lélegzetű vagy két hosszabb, különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab, vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció (Pl.: Händel: Könnyű zongora darabok Schaconne, Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, Bach: Francia szvit G tánctételek nehézségi szintjén).
- Klasszikus szonáta-tétel (Pl.: Beethoven: Szonáta G Op. 49 no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79.; rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Pl.: Schumann: Kinderszenen, Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Pl.: Bartók: Mikrokozmosz IV/102 Felhangok, V/130 Falusi tréfa nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani

„B" tagozat

Három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Egy barokk mű: többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (Pl.: J. S. Bach: h-moll háromszólamú invenció, Francia szvit, Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A-dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén).
- Egy klasszikus szonáta-tétel (Pl.: Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19, Mozart: C-dúr szonáta KV. 309 nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Pl.: Liszt-Zempléni: Etűd 2 a, Liszt: Consolation Desz nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Pl.: Bartók: Szonatina, Mikrokozmosz VI/Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque E nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

TANANYAG
JAVASOLT GYŰJTEMÉNYEK ÉS IRODALOM

A zongora tanszak teljességgel elfogadja az 1998-ban kiadott MKM rendelet alapfokú művészetoktatás követelményeinek és tantervi programjának zongora szakra javasolt tananyagát és ajánlott irodalmát, kottaanyagát úgy az "A", mint a "B" tagozatra vonatkozólag.
A helyi sajátosságokat figyelembe véve a következő kiegészítéseket tesszük:

a) a növendékek sokszor eltérő érdeklődéséhez alkalmazkodva a végzett, illetve a beszámolók anyaga tágabb mozgási lehetőséget adjon a tanárnak egy-egy növendék esetében - megmaradva a tág értelemben vett klasszikus értékek keretei között

b) tanszakunkon hagyományosan elfogadott a szólóművek helyettesíthetők négykezes, illetve kamaraművekkel

c) a tananyag elvégzésének sikerességébe beleszámít, - az elméleti oktatás eredményességének és a fő célok megvalósításának fontos részeként - a hangversenyek látogatása és a színvonalas élő zene hallgatása.

Javasolt kották:

Aszalós: A zongorázó gyermek I.
Aszalós: A zongorázó gyermek III.
Thompson:Easiest Piano Course
Papp: Zongora ABC I. II.
Bartók: Mikrokozmosz I.
Zongoraiskola I. (Komjáthy)
Teőke: Találkozások a zongoránál
Teőke: Válogatott etűdök I-VI.
Bartók: Mikrokozmosz II.
Zongoraiskola II. (Komjáthy)
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
Régi táncok gyermekeknek
Bartók: Gyermekeknek I. II.
Bartók: Gyermekeknek III. IV.
Burgmüller: Etuden op.100, op.101.
Schumann: Jugendalbum
Az első Bach tanulmányok
Könnyű szonatinák zongorára
Muzsikáljunk együtt I. II. (négykezesek)
Lakós Á. : A barátságos zongorázás I-IV.
Hajdú András:Milky Way
Kurtág György: Játékok
Bartók: Mikrokozmosz III-IV.
Tarka-barka gyűjtemény (Teőke)
Schubert: Táncok
Bach: 18 kis preludium
Könnyű variációk zongorára (Csurka)
Zongoráskönyv 3-4.
Zongoráskönyv 5.
Bach: Kétszólamú invenciók
Bach: Háromszólamú invenciók
Scarlatti: Szonáták
Czerny-Bertini: Etüdök I. II.
Cramer: Válogatott tanulmányok

Haydn: Szonáták
Mozart: Szonáták
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Chopin: Keringők, mazurkák
Bartók: Mikrokozmosz V-VT.
Bartók: Román népi táncok
Liszt: Etűdök (Zempléni)

BESZÁMOLTATÁS, SZÁMONKÉRÉS

A beszámoltatásnak és számonkérésnek tanszakunkon kétféle formája van:

a) meghallgatás (zártkörű)
b) növendékhangverseny (nyilvános)

Tanszakunkon minden növendék **évente két alkalommal** - a félévi lezárás előtt, illetve a magasabb évfolyamba lépés feltételeként tanév végén - köteles meghallgatáson részt venni.
Ezen kívül növendékeink fejlődését figyelemmel kísérjük - és előrelépésük elengedhetetlen feltételének tartjuk - a **növendékhangversenyeken való fellépést**. Erre lehetőséget biztosítanak a tanszaki és osztályhangversenyek.

Tanszakunk minden tanára általában **évente két alkalommal tart osztályhangversenyt**, amelyeknek nagy jelentősége van a szülőkkel való kapcsolattartás szempontjából is. Fontos mozzanata és az elméleti tudás megszerzésének egyik lehetséges eszköze a **közös órák és vetélkedők** szervezése.
Tanszakunk életének fontos momentumai az évenként 3-4 alkalommal tartott **tanszaki hangversenyek**. A továbbképzősök az évközi és év végi beszámolón – választás szerint vehetnek részt – zártkörű meghallgatásokon vagy nyilvános hangversenyeken.

Fontos mozzanata lesz rövidesen a zeneiskolai oktatásnak a művészeti **alapvizsga,** amelyet növendékeink a 6. évfolyam végén, a továbbképzőbe való átlépés, vagy a zeneiskolai tanulmányaik sikeres befejezése feltételeként tesznek**.**
Az alapvizsga követelményeinek kidolgozása folyamatban van. Iskolánkban már néhány éve komoly munka folyik a növendékek által elsajátított zenei alapműveltség felmérésének módjaira vonatkozóan. Kérdéssor összeállításával, vetélkedők szervezésével már sok éve foglalkozik tanszakunk, s az ezek során nyert tapasztalatokat kívánjuk hasznosítani az alapvizsga követelményeinek, a mérés módszereinek és a beszámoltatás formáinak kidolgozásában.

„B" TAGOZATRA KERÜLÉS, „B" TAGOZATON MARADÁS FELTÉTELEI

Az „A" és „B" tagozat közötti átjárhatóságot a következőkben határozzuk meg:
Az „A" tagozatos növendék, ha azt adottságai, szorgalma és a végzett anyag megengedik, A tanév végi vizsga alapján bármely évfolyam végén, - lehetőleg a 2. évfolyam után - átkerülhet „B" tagozatra, ha a tanszak tanárai egyértelműen javasolják.
A felkészülés időszakában – ha a költségvetési keretek erre lehetőséget biztosítanak – tehetséggondozás címén kaphatnak „B" tagozatosoknak járó 2x45 perces főtárgy órát

A „B" tagozatosok, ha a követelményeknek nem, vagy nem teljességgel tesznek eleget, kapnak lehetőséget és időt a bizonyításra: fél vagy egy évig maradhatnak „B" tagozatosok. Ha ezek

után sem teljesítik a „B” tagozat követelményeit, úgy a továbbiakban „A” tagozatra kerülnek át. **Az egyik tagozatról a másikra növendék csak a tanszak döntése alapján kerülhet.**
Az országos versenyre, kiemelkedő szereplésre készülő növendékek számára tehetséggondozásként szakmai konzultációkat szervezünk zeneművészeti szakközépiskolai tanárok vezetésével. Emellett szükség lenne a tehetséggondozó többletfoglalkozásra is.

JAVASOLT ÉRTÉKELÉSI MÓD

A zongora tanszakon **az értékelés minden esetben a szaktanár** feladata a tanszak tanárainak véleményét és javaslatait figyelembe véve. Az értékelés félévkor és a tanév végén a törvényben és a nevelési programban előírt módon történik.
A szülőkkel való jó kapcsolattartás és a gyermek előmenetelének folyamatos figyelemmel kísérése a szaktanár feladata, aki felelősséggel de tapintatosan sok alkalommal szóban és az ellenőrzőbe beírt közlések - dicséretek és elmarasztalások - formájában folyamatosan értesíti a szülőket a gyermek teljesítményének alakulásáról.

Szomorú, hogy - a demográfiai stagnálás, vagy csökkenés ellenére is - egyre növekvő számú felvételiző gyermekeknek csak egy részét tudjuk felvenni. Pedig egyre több kutatás, tanulmány és értekezés bizonyítja Európa-szerte, hogy a zenetanulás már nemcsak az emberi értékek legfontosabb hordozója, közvetítője és a legáltalánosabban befogadható művészeti ág elsajátítása, hanem a legfontosabb nevelési eszköz: a mentális és lelki egészség megőrzésének eszköze, a nyelvtanulás alapvető agyi folyamatait meggyorsító tevékenység, sőt a drog megelőzésére és a fogyatékkal élő gyermekek egyensúlyban tartására irányuló módszerként is használják. Mindennek tudatában **szeretnénk kiszélesíteni tevékenységünket és növelni a felvehető növendékek létszámát**, amire remélhetőleg lesz mód a jövőben.

A tanszak helyi tanterve a **tanárok szóbeli megbeszélése, írásbeli javaslatai és természetesen a már kialakult gyakorlat** alapján került megfogalmazásra. A helyi tanterv **elfogadására** a tanszaki értekezleten kerül sor.
Ezt követően a tanszak minden növendékének szülei, a felvételre váró, potenciális növendékek szülei **írásban kapják kézhez** a Pedagógiai Program kivonatát és azon belül a tanszak helyi tantervét. A zeneiskola vezetése gondoskodik ezen dokumentumok véleményeztetéséről és **közzétételéről széles körben.**

ORGONA TANTÁRGY KIEGÉSZÍTŐ HELYI TANTERVE

Az orgonatanulmányok megkezdése előtt legalább 4 év előzetes zongoratanulmány elvégzése javasolt.

Az orgonatanítás célja, feladatai
A tanuló a zenei anyagot életkora, évfolyama és egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

E cél elérése érdekében szükséges
– a kottaolvasás és a lapról játék fejlesztése,
– a két kéz önállóságának fejlesztése, amely biztosítéka a jobb és bal kéz összjátékának, s ez az alapja a manuál–pedál összjátéknak is,
– a polifon (barokk) zenében a tiszta szólamvezetés, a logikus frazeálás és artikulálás, az agogika és a díszítések alkalmazása,
– a romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságainak megérzése és megvalósítása,
– a redőny stílusos használatának elsajátítása,
– a tanuló saját alkatának is megfelelő logikus ujj– és lábrend készítésének elsajátítása.

A tanár ismertesse a tanulókkal
– az orgona történetét, a más hangszercsaládokkal meglévő rokon vonásokat,
– a hangszer felépítését és működési elvét (a különböző építéstechnikákra tekintettel),
– az orgona akusztikai sajátosságait, az alapvető regisztereket,
– az orgonairodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit.

Alakítson ki
– könnyed hangszerkezelést,
– helyes test–, kar–, kéz– és lábtartást,
– sokszínű, kidolgozott játékmód–kultúrát,
– laza, egyenletes ujj– és kartechnikát,
– könnyed manuálváltást, a különböző manuálok egy időben történő használatának természetességét,
– a különböző testrészek összehangolt munkáját.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– dúr és moll skálákat külön kézzel, két kézzel, valamint pedálon, párhuzamosan és ellenmozgásban, különböző tempókban és billentésmódokkal, oktáv, terc, szext és decima távolságokban,
– hármas– és négyes hangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban a skálákhoz hasonló módokon,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,
– technikai gyakorlatokat, etűdöket.

Fordítson figyelmet
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,

– a rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a tanuló
– zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, polifon és funkciós hallást,
– metrum– és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást,
– hangszerkezelését, technikáját, a kezek és lábak függetlenségét az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával,
– muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.

Az orgonát tanuló tanulók előképzettsége, életkora és zenei érettsége eltérő, ezért a javasolt zenei anyag csupán a haladás kívánatos szintjét jelöli, csak útmutatást kíván nyújtani a felhasználható művek nehézségi fokáról.

Előképző évfolyam

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
Ismerje meg a tanuló
– a pedáljáték alapjait,
– az orgona–manuáljáték alapjait, módjait,
– a hangszer működésének alapelvét,
– a lábszámozást és a legfontosabb regiszterneveket, hangszíneket.

Hangszerjáték fejlesztése
Sajátítsa el a tanuló
– a pedáljátékot szabályszerűen: billentés lábheggyel és sarokkal, bokacsukló–gyakorlatok; két, majd három szomszédos hang játszása egy lábbal, kétféle kiinduló helyzetből; két szomszédos billentyű és – a különféle hangközök legato játszása váltott lábbal,
– a manuáljáték orgona–módozatait: legato, tenuto, staccato; néma ujjváltás egy, majd több szólamban,
– a hüvelykujj használatát az orgonajátékban,
– a manuál–pedál összjáték alapmódozatait: jobb kéz és pedál, bal kéz és pedál gyakorlatok; könnyebb két kéz és pedál összjáték–gyakorlatok (orgonaiskolák, egyházi népénekek).

Ajánlott tananyag
Zalánffy: Orgonaiskola I. és II. kötet (EMB Z 2043, 2783)
Antalffy: Orgonaiskola I. Kötet
Bach: Nyolc kis prelúdium (EMB Z 3098)
C. Franck: L'Organiste I. és II. kötet könnyebb darabjai
Liszt: Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)

Követelmény
Egyszerűbb manualiter darabok.
Biztonságos pedáljáték (pedálgyakorlatok, pedálskálák).
Két manuál és pedál összjáték–gyakorlat, vagy korálelőjátékok, esetleg egyházi népénekek

pedállal.
A tanult műveket kottahűen, metrum– és ritmushűen, a megismert technikák alkalmazásával kell eljátszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy manualiter mű,
– Két pedálgyakorlat, három pedálskála,
– Egy trió–gyakorlat (esetleg korálelőjáték),
– Egy pleno korálelőjáték, vagy prelúdium, vagy egyházi népének.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszerkezelés fejlesztése
– Elhelyezkedés a padon.
– A helyes testtartás és ülésmód.
Pedál
– Billentésnemek: lábhegy és sarok.
– Két, majd három szomszédos hang legato játszása egy lábbal, kétféle kiinduló helyzetből az összes fekvésben (átlendülés lábhegyen és sarkon).
– Bokacsukló–gyakorlatok.
– Két szomszédos billentyű játszása váltott lábbal („vendég láb").
– A különféle hangközök játszása két lábbal, felbontva és együtt is.
– Lábhegy–glissandók.
– Pedálskála C–dúrban egy lábbal (átlendülés).
– Pedálskálák–dúr és–moll hangnemekben két lábbal a Zalánffy orgonaiskola lábrendje szerint.
– Kromatikus skála, néma pedálváltások.
Manuáljáték
– A zongora és orgona manuáljátéka közötti különbség.
– A főbb billentésnemek: legato, tenuto, staccato.
– A néma ujjváltási készség fejlesztése.
– A hüvelykujj használata.
– Előtanulmányok a polifon játékhoz.
– Szünet előtti hangok játszása.
– Kétféle artikuláció egy kézben (Zalánffy I. kötet).
Összjáték
– Jobb kéz és pedál, bal kéz és pedál, két kéz és pedál.
– A bal kéz függetlenítése a pedáltól.
– Játék két manuálon, ugyanazon fekvésben.
– A trió–játék alapjai.

Ajánlott tananyag
Zalánffy: Orgonaiskola I–II. kötet (EMB Z 2043, 2783)
Antalffy: Orgonaiskola I–II. kötet (szemelvények)
Hermann Keller: Orgonaiskola (Edition Peters EP4517)

Riemann – Ambrust: Technische Studien (Edition Peters) és egyéb használható orgonaiskolák.
Orgonáskönyv I–II. kötet (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Bach: Nyolc kis prelúdium és fúga, (EMB Z 3098)
Bach: Orgelbüchlein – korálelőjátékok Sämtliche Orgelwerke 5. (EMB Z 12931)
Bach: e–moll prelúdium és fúga BWV 533 Sämtliche Orgelwerke 2. (EMB Z 12928)
Bach: c–moll prelúdium és fúga BWV 549 Sämtliche Orgelwerke 1. (EMB Z 1292)
Bach: G–dúr prelúdium BWV 568 Sämtliche Orgelwerke 4. (EMB Z 12930)
Könnyű triók (18. századi orgonatriók, Peters)
Zipoli: Versettók, Pastoral
C. Franck: L'Organiste I. és II. kötet
Liszt: Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)
Reger: Korálelőjátékok (Peters EP3980)
Kodály: Epigrammák (EMB 6086)

Követelmények
Az orgona felépítésének vázlatos ismerete: sípok, levegőellátás, a játszóasztal és berendezései.
A legfontosabb regiszternevek, lábszámozás.
A manuál és a pedál összjátékának megvalósítása egyszerűbb művekben.
Kisebb művek eljátszása tisztán, kottahűen, a metrum és ritmus követelményeit szem előtt tartva, a zenei tartalom kifejezésével.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy régi mester műve,
– Egy barokk mű (J.S.Bach).

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
Ismerje meg a tanuló
– a különféle stílusokat, a köztük lévő különbséget, a hozzájuk tartozó játékformákat,
– a leggyakrabban előforduló díszítéseket,
– a regisztrálás alapszabályait.
Sajátítsa el
– a hangszer alapvető kezelését,
– a művek stílusos, folyamatos és igényes előadását,
– a barokk zene artikulációjának értelmes megvalósítását,
– könnyebb művek ujj– és lábrendjének önálló elkészítését.

Ajánlott tananyag
Orgonáskönyv I. és II. kötet (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Buxtehude: Korálelőjátékok
Buxtehude: e–moll ciacona (könnyebb prelúdiumok és fúgák)
Pachelbel: d–moll ciacona (Peters EP3065)
Pachelbel: toccaták, korálelőjátékok
Frescobaldi: Fiori musicali (részletek) (Peters EP4514)
Walther: Korálelőjátékok

Purcell: Voluntary–k
Bach: Nyolc kis prelúdium és fúga (EMB Z 3098)
Bach: Orgelbüchlein – korálelőjátékok Sämtliche Orgelwerke 5. (EMB Z 12931)
Bach: e–moll prelúdium és fúga BWV 533 Sämtliche Orgelwerke 2. (EMB Z 12928)
Bach: G–dúr prelúdium BWV 549 C BWV 549 Sämtliche Orgelwerke 1. (EMB Z 12927)
Bach: c–moll fúga BWV 575 Sämtliche Orgelwerke 4. (EMB Z 12930)
Bach: Triók, triószonáta–tételek (Esz–dúr) Sämtliche Orgelwerke 9. (EMB Z 12935)
Franck: Prelúdium, fúga és variáció (Peters EP3744a)
Reger: könnyebb művek (op. 59, op.129, op. 135/a stb.) (Peters EP3008a/b, EP9442, EP3980)
Kodály: Epigrammák (EMB Z 6086)
Kodály: Prelúdium (Universal UE7941–25)
Kodály: Epigrammák(EMB 6086)

Követelmény
A különféle stílusok, a hozzájuk tartozó játékformák ismerete.
A regisztrálás alapjainak önálló alkalmazása.
Alapvető ujj–és lábrendek készítése.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Két, az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező, különböző karakterű mű:
– Egy Bach–prelúdium, vagy trió–jellegű korálelőjáték (szonáta–tétel)
– Egy romantikus vagy újabb mű.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A manuál és pedál összjáték fejlesztése.
– A négyszólamú manuáljáték fejlesztése, a nagyobb művek előadásához szükséges technikai készségek megalapozása.

Ajánlott tananyag
Buxtehude: Prelúdiumok és fúgák, toccaták (Peters EP4449)
de Grigny: Pange lingua, Ave maris stella (Schott ED1877)
Frescobaldi: Toccaták (Peters EP4514)
Bach: C–dúr prelúdium és fúga BWV 545 Sämtliche Orgelwerke l. (EMB Z 12927)
Bach: c–moll partita BWV 767 Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)
Bach Triószonáták, Korálelőjátékok Sämtliche Orgelwerke 9. (EMB Z 12935)
Franck:Cantabile (Peters EP3744d)
Franck: Pastoral (Peters EP3744b)
Franck: C–dúr fantázia (Peters EP3744a)
Liszt: Evocation Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)
Liszt: Gebet (Ave Maria) Válogatott orgonaművek 1.(EMB Z 14202)
Liszt: Szent Erzsébet–legenda, Bevezetés Válogatott orgonaművek 1.(EMB Z 14202)
Brahms: Korálelőjátékok (Henle HN400)
Schumann: 3. B–A–C–H–fúga (Peters EP9530)
Kodály: Organoedia (részletek) (Boosey and Hawkes BH3547)
Antalffy: Madonna Válogatott orgonaművek (EMB Z 13122)
Langlais: kisebb művek (Hommage à Frescobaldi – részletek, Leduc, AL27896)

Langlais: Suite brève – tételek stb.) (Leduc, AL27898 (
Dupré: kisebb művek (La tombeau de Titelouze op. 38) (Leduc, AL27836)

Követelmények
Tudjon a tanuló különböző karakterű, műveket megformálni és egyéni adottságainak megfelelően, művészi módon előadni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy Bach prelúdium és fúga (fantázia és fúga),
– Egy romantikus, vagy XX. századi mű,

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok:
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A manuál és pedál összjáték biztonságának erősítése.
– A koncentráció és állóképesség fejlesztése nagyobb művek tanulásához. A virtuóz játéktechnika alapozása válogatott gyakorlatokkal (orgonaiskolákból).

Ajánlott tananyag
Buxtehude: C–dúr prelúdium, fúga és ciacona (Peters EP4449)
Buxtehude: D–dúr prelúdium és fúga (Peters EP4449)
Frescobaldi: Fiori musicali (válogatva) (Peters EP4514)
Bach: G–dúr prelúdium és fúga BWV 541 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
Bach: dór toccata BWV 538 (Peters EP242)
Bach: G–dúr fúga BWV 577 Sämtliche Orgelwerke 4 (EMB Z 12930)
Bach: C–dúr concerto BWV 595 (Peters EP247)
Bach:Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
Bach: Korálelőjátékok
Franck: a–moll choral (Music Sales DP13285)
Franck: Pièce héroique (Music Sales DP13285)
Liszt: Orpheus (Schott ED9806)
Schumann: B–A–C–H fúgák (Peters EP9530)
Mendelssohn: c–moll prelúdium és fúga (Peters EP1744)
Brahms: Korálelőjátékok (Henle HN400)
Dupré: Cortège et Litanie (Leduc AL16850)
Dupré: g–moll prelúdium és fúga (Leduc AL16405)
Vierne: 24 pièces en style libre I, II Op. 31 (Carus CV18161, CV18162)
Alain: Litanies (Leduc AL29835)
Kodály: Organoedia (tételek) (Boosey and Hawkes BH3547)
Pikéthy: a–moll prelúdium és fúga (EMB Z 13129)
Sulyok: Te Deum Két orgonadarab (EMB Z 3275)

Követelmények:
Legyen képes a tanuló nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek stílusos, pontos és kifejező előadására.
Legyen képes a játék folyamata alatt önmagát kontrollálni.
Legyen képes egy kb. 15 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani és megformálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy J.S, Bach előtti mű,
– Egy J.S.Bach–mű,
– Egy romantikus, vagy XX. századi mű.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

„B" tagozatra azokat a tanulókat irányítjuk, akik kimagasló képességűek, zenei pályára készülnek és meg tudnak felelni a zeneileg, technikailag és mennyiségileg magasabb elvárásoknak.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
Ismerje meg a tanuló
– a stílusok közötti különbségeket, a hozzájuk tartozó játékformákat,
– a barokk zenében leggyakrabban előforduló díszítéseket,
– a regisztrálás alapszabályait.
Legyen képes
– természetes hangszerkezelésre,
– a tanult művek stílusos, igényes, folyamatos előadására,
– értelmes artikuláció megvalósítására a barokk zenében,
– önálló, saját alkatának megfelelő ujj– és lábrend készítésére.

Ajánlott tananyag
Zalánffy: Orgonaiskola I–II. kötet (szemelvények) (EMB Z 2043, 2783)
Buxtehude: C–dúr prelúdium, fúga és ciacona (Peters EP4449)
Buxtehude: D–dúr prelúdium és fúga (Peters EP4449)
Buxtehude: e–moll ciacona Alte Meister des Orgelspiels (Peters EP 3065)
Frescobaldi: Fiori musicali (részletek) (Peters EP4514)
Bach: C–dúr prelúdium és fúga BWV 531 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: e–moll prelúdium és fúga BWV 533 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
Bach: a–moll fantázia és fúga BWV 561 (Music Sales NOV010009)
Bach: c–moll fúga BWV 575 Sämtliche Orgelwerke 4 (EMB Z 12930)
Bach: Pastorale BWV 590 Sämtliche Orgelwerke 4 (EMB Z 12930)
Bach: Fantázia in h (imitációs) BWV 563 Sämtliche Orgelwerke 4 (EMB Z 12930)
Bach: Korálelőjátékok
Bach: Triók, triószonáták (Esz–dúr) Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
Franck: Cantabile (Peters EP3744d)
Franck: Pastorale (Peters EP3744b)
Franck: Prelúdium, fúga és variáció (Peters EP3744a)
Liszt: Válogaott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)
Mendelssohn: c–moll szonáta (Peters EP1744)
Mendelssohn: G–dúr prelúdium és fúga (Peters EP1744)
Schumann: 3. B–A–C–H fúga (Peters EP9530)
Brahms: Korálelőjátékok op. 122 (Henle HN400)
Kodály: Prelúdium (Universal UE7941)

Kodály: Epigrammák (EMB Z 6086)
Kodály: Organoedia (részletek) (Boosey and Hawkes BH3547)
Antalffy: Esti dal Válogatott orgonaművek (EMB Z 13122)
Messiaen: Le banquet céleste (Leduc AL22893)
Vierne: 24 pièces en style libre I, II Op. 31 (Carus CV18161, 18162)

Követelmény
A különféle stílusok, a hozzájuk tartozó játékformák ismerete.
A regisztrálás alapjainak önálló alkalmazása.
Alkatának megfelelő ujj–és lábrendek készítése.
Természetes, folyamatos játékmód.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy Bach–prelúdium és fúga (toccata, fantázia),
– Egy romantikus, vagy XX. századi mű.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A manuál és pedál összjáték fejlesztése.
– A négyszólamú manuáljáték fejlesztése, a nagyobb művek előadásához szükséges technikai készségek megalapozása.
– Virtuózabb pedáljáték kialakítása

Ajánlott tananyag
Buxtehude: Prelúdiumok és fúgák, toccaták (Peters EP4449)
Böhm: C–dúr prelúdium és fúga Alte Meister des Orgelspiels 1 (Peters EP4301)
Frescobaldi: Toccaták (Peters EP4514)
Bach: C–dúr prelúdium és fúga BWV 545 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: C–dúr concerto BWV 595 (Peters EP247)
Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
Bach: Korálelőjátékok
Liszt: Evocation Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)
Liszt: Orpheus (Schott ED9806)
Franck: C–dúr fantázia (Peters EP3744A)
Franck: Pièce héroique (Peters EP3744D)
Mendelssohn: c–moll prelúdium és fúga (Peters EP1744)
Schumann: B–A–C–H fúgák (Peters EP9530)
Brahms: Korálelőjátékok (Henle HN400)
Reger: D–dúr fúga op. 59 (Peters EP3008A)
Antalffy: Madonna Válogatott orgonaművek (EMB Z 13122)
Kodály: Organoedia (tételek) (Boosey and Hawkes BH3547)
Pikéthy: a–moll prelúdium és fúga (EMB Z 13129)
Pikéthy: C–dúr introductio és fúga (EMB Z 12510)
Maros: Bagatelles Magyar orgonazene 2 (EMB Z 4663)
Sulyok: Te Deum Két orgonadarab (EMB Z 3275)
Dupré: La tombeau de Titelouze op. 38 (Leduc AL27836)
Vierne: 24 pièces en style libre I, II Op. 31 (Carus CV 18161, 18162)

Követelmények
Tudjon a tanuló különböző karakterű, nagyobb lélegzetű műveket megformálni és egyéni adottságainak megfelelően művészi módon előadni.
Ennek érdekében a tananyagon keresztül fejlődjön a tanuló manuál és pedál összjátéka, négyszólamú manuáljátéka, és alapozza meg a nagyobb művek előadásához szükséges technikai készségeket.
Legyen képes a virtuózabb pedáljáték alkalmazására, valamint a manuál és pedál összjátékára magasabb szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy Bach–prelúdium és fúga (toccata, fantázia),
– Egy triószonáta–tétel vagy triós korálelőjáték,
– Egy romantikus mű,
– Egy XX. századi mű.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Legyen jártas a tanuló a barokk zene hangzás– és formavilágában, tudatosan alkalmazza az ennek megfelelő zenei–technikai elemeket (artikuláció, díszítések, regisztrálás).
– Ismerje hangszere repertoárját és fontosabb zeneszerzőit.
– Tudjon önállóan regisztrálni.

Ajánlott tananyag
Buxtehude: Prelúdiumok és fúgák, toccaták (Peters EP4449)
Walther: Partita „Jesu, meine Freude" Breitkopf
Bach: D–dúr prelúdium és fúga BWV 532 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: G–dúr fantázia BWV 572 Sämtliche Orgelwerke 4 (EMB Z 12930)
Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
Bach: Korálelőjátékok
Mozart: f–moll adagio és allegro (Universal UE17165)
Liszt: B–A–C–H prelúdium és fúga Válogatott orgonaművek 3 (EMB Z 2915)
Franck: Pièce héroique (Peters EP3744D)
Mendelssohn: A–dúr szonáta (Peters) EP1744
Schumann: B–A–C–H fúgák (Peters 9530)
Reger: e–moll prelúdium és fúga op. 69 (Peters EP9442)
Saint–Saëns: Prelúdium és fúga op. 99, op. 109 (Durand DF00488800, DF00542100)
Saint–Saëns Fantáziák (Durand DF00502300)
Kodály: Organoedia (tételek) (Boosey and Hawkes BH 3547)
Pikéthy: G–dúr toccata (EMB Z 12511)
Hidas: Szonáta Magyar orgonazene I (EMB Z 4192)
Sulyok: Partita (EMB Z 12745)
Alain: Litanies (Leduc AL29835)
Dupré: Cortège et Litanie (Leduc AL16850)
Hindemith: Szonáták I,II,III (Schott ED2557, 2558, 3736)

Követelmények
Legyen képes a tanuló nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek stílusos, pontos és kifejező előadására.
Legyen képes a játék folyamata alatt önmagát kontrollálni.
Legyen képes egy kb. 30 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani és megformálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy Bach–prelúdium és fúga (toccata, fantázia),
– Egy triószonáta–tétel vagy triós korálelőjáték,
– Egy romantikus mű,
– Egy XX. századi mű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
– hangszere múltját, történetét,
– a különböző zenei stílusok jellemző vonásait,
– a díszítések különböző fajtáit,
– a regisztrálás alapvető szabályait,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Legyen képes
– az adott mű helyes metrikai és ritmikai megoldására,
– a barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések alkalmazására,
– könnyebb művek lapról olvasására.
Rendelkezzék
– a művek megvalósítását lehetővé tevő technikával,
– koncentrálóképességgel,
– megfelelő gyakorlási módszerrel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
Legyen képes:
– nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek stílusos, pontos és kifejező előadására,
– a játék folyamata alatt önmagát kontrollálni,

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Orgona főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy triós tétel vagy korálelőjáték; Bach triós–korál (EMB 12935), illetve Telemann (Peters) vagy Homilius (Breitkopf) triós szerkezetű darabjainak nehézségi szintjén.
– Egy romantikus mű; Liszt: Gyászóda (Universal), Choral (EMB 14202), Franck: Pastorale, Reger: korálelőjátékok, d–moll toccata nehézségi szintjén.
– XX. századi, illetve kortárs szerzők művei; Kodály: Csendes mise (Boosey & Hawkes), Antalffy: Madonna (EMB 13122), Pikéthy: G–dúr toccata, Hidas: Fantázia (EMB 12588), Koloss: Réflexions, II. partita nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A „B" tagozat
– Egy nagyobb lélegzetű Bach–mű; g–moll fantázia és fúga BWV 542 (EMB 12929 kötetben), Concertók BWV 592–596 (EMB 12936) nehézségi szintjén.
– Egy triószonáta–tétel (lehetőleg gyors tétel); Bach 6 triószonátájából BWV 525–530 (EMB 12935).
– Egy romantikus mű; Mendelssohn: d–moll prelúdium és fúga (Peters), D–dúr szonáta (Peters), Franck: a–moll Choral (Peters), h–moll Choral (Peters), Final (Peters), Liszt: B–A–C–H prelúdium és fúga (EMB 2915 kötetben) nehézségi szintjén.
– Egy XX. századi vagy egy kortárs kompozíció; Vierne szimfónia–tételek, Messiaen: Nativité – részletek (Leduc), Antalffy: Változatok néger spirituálékra (EMB 13122 kötetben), Gárdonyi Zsolt: Grand Chśur nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az állóképesség fokozása
– Az összjáték további fejlesztése nagyobb szabású művek technikai problémáinak megoldásához.

Ajánlott tananyag
Buxtehude: E–dúr prelúdium és fúga (Peters EP4449)
de Grigny: Veni creator Orgonamise (Schott ED1877)
Bach D–dúr prelúdium és fúga BWV 532 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: G–dúr prelúdium és fúga BWV 550 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
Bach Partiták Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)
Bach: Nagyobb korálelőjátékok
Bach: Concertók (válogatva) Sämtliche Orgelwerke 10 (EMB Z 12936)
Mozart: f–moll adagio és allegro KV 594 (Universal UE17165)
Franck: a–moll choral (Peters EP3744)
Liszt: Gebet (Ave Maria) Válogatott orgonaművek 1 (EMB Z 14202)
Liszt: Orpheus (Schott ED9806)
Liszt: Evocation Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)
Mendelssohn: A–dúr szonáta (Peters EP1744)
Messiaen: Le banquet céleste (Leduc AL22893)
Kodály: Orgonaedia (Boosey and Hawkes BH3547)

Követelmények
A folyamatos, hibátlan játék biztosítása
Az orgona játszóapparátusának önálló és biztos használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két különböző karakterű mű.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Tudjon a tanuló nagyobb lélegzetű, különböző karakterű műveket kulturáltan, élményszerűen megformálni.

Ajánlott tananyag
Buxtehude: Prelúdiumok és fúgák, toccaták (Peters EP4449)
Böhm: C–dúr prelúdium és fúga Alte Meister des Orgelspiels 1 (Peters EP4301)
Bach: h–moll prelúdium és fúga BWV 544 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
Bach: c–moll prelúdium és fúga BWV 546 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: dór toccata és fúga BWV 538 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
Bach: Korálelőjátékok
Liszt: B–A–C–H prelúdium és fúga Válogatott orgonaművek 3 (EMB Z 2915)
Schumann: B–A–C–H fúgák (Peters EP9530)
Mendelssohn: d–moll szonáta (Peters EP1744)
Boëllmann: Gótikus szvit (PWM 5230050)
Alain: Litanies (Leduc AL29835)
Pikéthy: G–dúr toccata (EMB Z 12511)
Pikéthy: Idyll (EMB Z 13129)
Sulyok: Partita (EMB Z 12745)

Követelmény:
Legyen képes a virtuózabb pedáljáték alkalmazására, valamint a manuál és pedál összjátékára magasabb szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két különböző karakterű mű.

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok:
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A virtuóz manuál–pedál összjáték fejlesztése a nagyobb és bonyolultabb művek előadásához.
– A művek manuális részének plasztikusabbá tétele zongorán történő gyakorlással.

Ajánlott tananyag
Buxtehude: Prelúdiumok és fúgák, toccaták (Peters EP4449)
Walther: Partita „Jesu, meine Freude" Breitkopf
Walther: h–moll concerto Breitkopf
Bach:C–dúr prelúdium és fúga BWV 547 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: a–moll prelúdium és fúga BWV 543 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
Bach: a–moll concerto Sämtliche Orgelwerke 10 (EMB Z 12936)
Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
Bach: Partiták Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)
Bach: Korálelőjátékok
Franck: h–moll choral (Peters EP3744C)
Franck: Final (Peters EP3744B)
Liszt: Weinen, Klagen Válogatott orgonaművek 3. (EMB Z 2915)
Reger: d–moll fantázia és fúga op. 135/b (Peters EP3981)
Messiaen: Pünkösdi mise – Communio, Sortie
Dupré: Cortège et Litanie (Leduc AL16850)
Dupré: g–moll prelúdium és fúga op. 7 (Leduc AL16405)

Követelmény:
A tanuló egyen képes nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek pontos, stílusos és kifejező előadására,
Tudja önmagát a játék folyamán kontrollálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különböző karakterű mű.

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok:
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A polifon (barokk) zenében a tiszta szólamvezetés, a logikus frazeálás és artikulálás, az agogika és a díszítések alkalmazása,

– A romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságainak megérzése és megvalósítása,
– Repertoár ismerete
– Állóképesség megszerzése

Ajánlott tananyag
Buxtehude: fisz–moll prelúdium és fúga (Peters EP4449 vagy EP3065)
Bruhns: G–dúr prelúdium és fúga Alte Meister des Orgelspiels (Peters EP4301A)
Bach: F–dúr toccata és fúga BWV 540 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
Bach: E–dúr toccata BWV 566 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: g–moll fantázia és fúga BWV 542 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
Bach: Passacaglia BWV 582 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
Bach: Concertók Sämtliche Orgelwerke 10 (EMB Z 12936)
Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
Bach: Partiták Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)
Bach: Koráljátékok
Mozart: f–moll fantázia (Peters EP2415)
Händel: orgonaversenyek (Peters)
Franck: E–dúr choral (Peters EP3744C)

***Követelmény*:**
Ismerje a tanuló hangszere repertoárját, fontosabb zeneszerzőit.
Legyen jártas a barokk zene hangzás– és formavilágában, tudja alkalmazni az ennek megfelelő zenei–technikai elemeket (artikuláció, díszítések, regisztrálás).
Tudjon egy kb. 35–40 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különböző karakterű mű.

Továbbképző évfolyamok „B" tagozat

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Fejlessze muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.
– Az állóképesség fokozása és az összjáték további fejlesztése nagyobb szabású művek technikai problémáinak megoldásához.

Ajánlott tananyag
Buxtehude: E–dúr prelúdium és fúga (Peters EP4449)
de Grigny: Veni creator Orgonamise (Schott ED1877)
Bach D–dúr prelúdium és fúga BWV 532 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: G–dúr prelúdium és fúga BWV 550 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
Bach Partiták Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)
Bach: Nagyobb korálelőjátékok
Bach: Concertók (válogatva) Sämtliche Orgelwerke 10 (EMB Z 12936)
Mozart: f–moll adagio és allegro KV 594 (Universal UE17165)
Franck: a–moll choral (Peters EP3744)

Liszt: Gebet (Ave Maria) Válogatott orgonaművek 1 (EMB Z 14202)
Liszt: Orpheus (Schott ED9806)
Liszt: Evocation Válogatott orgonaművek 2 (EMB Z 2992)
Mendelssohn: A–dúr szonáta (Peters EP1744)
Messiaen: Le banquet céleste (Leduc AL22893)
Kodály: Orgonaedia (Boosey and Hawkes BH3547)

Követelmények
A folyamatos, hibátlan játék biztosítása (először a tanulandó művek nehéz részei kerüljenek technikai kidolgozásra).
Az orgona játszóapparátusának önálló és biztos használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különböző karakterű mű.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Tudjon a tanuló nagyobb lélegzetű, különböző karakterű műveket kulturáltan, élményszerűen megformálni.
– Harmonizálási és improvizációs készség fejlesztése

Ajánlott tananyag
Buxtehude: Prelúdiumok és fúgák, toccaták (Peters EP4449)
Böhm: C–dúr prelúdium és fúga Alte Meister des Orgelspiels 1 (Peters EP4301)
Bach: h–moll prelúdium és fúga BWV 544 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
Bach: c–moll prelúdium és fúga BWV 546 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: dór toccata és fúga BWV 538 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
Bach: G–dúr prelúdium és fúga BWV 541 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
Bach: Korálelőjátékok
Liszt: B–A–C–H prelúdium és fúga Válogatott orgonaművek 3 (EMB Z 2915)
Schumann: B–A–C–H–fúgák (Peters EP9530)
Mendelssohn: d–moll szonáta (Peters EP1744)
Boëllmann: Gótikus szvit (PWM 5230050)
Alain: Litanies (Leduc AL29835)
Pikéthy: G–dúr toccata (EMB Z 12511)
Pikéthy: Idyll (EMB Z 13129)
Sulyok: Partita (EMB Z 12745)

Követelmény:
Legyen képes a virtuózabb pedáljáték alkalmazására, valamint a manuál és pedál összjátékára magasabb szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különböző karakterű mű.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok:
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A virtuóz manuál–pedál összjáték fejlesztése a nagyobb és bonyolultabb művek előadásához.
– A művek manuális részének plasztikusabbá tétele zongorán történő gyakorlással.

Ajánlott tananyag
Buxtehude: Prelúdiumok és fúgák, toccaták (Peters EP4449)
Walther: Partita „Jesu, meine Freude” Breitkopf
Walther: h–moll concerto Breitkopf
Bach:C–dúr prelúdium és fúga BWV 547 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: a–moll prelúdium és fúga BWV 543 Sämtliche Orgelwerke 2 (EMB Z 12928)
Bach: a–moll concerto Sämtliche Orgelwerke 10 (EMB Z 12936)
Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
Bach: Partiták Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)
Bach: Korálelőjátékok
Franck: h–moll choral (Peters EP3744C)
Franck: Final (Peters EP3744B)
Liszt: Weinen, Klagen Válogatott orgonaművek 3. (EMB Z 2915)
Reger: d–moll fantázia és fúga op. 135/b (Peters EP3981)
Messiaen: Pünkösdi mise – Communio, Sortie
Dupré: Cortège et Litanie (Leduc AL16850)
Dupré: g–moll prelúdium és fúga op. 7 (Leduc AL16405)

Követelmény:
A tanuló egyen képes nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek pontos, stílusos és kifejező előadására, tudja önmagát a játék folyamán kontrollálni.
Képes egyen önálló harmonizálásra

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy különböző karakterű mű.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok:
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Repertoár bővítése
– Állóképesség fejlesztése
– Improvizációs készség erősítése
– Díszítések pontos alkalmazása

Ajánlott tananyag
Buxtehude: fisz–moll prelúdium és fúga (Peters EP4449 vagy EP3065)
Bruhns: G–dúr prelúdium és fúga Alte Meister des Orgelspiels (Peters EP4301A)
Bach: F–dúr toccata és fúga BWV 540 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
Bach: E–dúr toccata BWV 566 Sämtliche Orgelwerke 1 (EMB Z 12927)
Bach: g–moll fantázia és fúga BWV 542 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)

Bach: Passacaglia BWV 582 Sämtliche Orgelwerke 3 (EMB Z 12929)
Bach: Concertók Sämtliche Orgelwerke 10 (EMB Z 12936)
Bach: Triószonáták Sämtliche Orgelwerke 9 (EMB Z 12935)
Bach: Partiták Sämtliche Orgelwerke 5 (EMB Z 12931)
Bach: Koráljátékok
Mozart: f–moll fantázia (Peters EP2415)
Händel: orgonaversenyek (Peters)
Franck: E–dúr choral (Peters EP3744C)

Követelmény:
Ismerje a tanuló hangszere repertoárját, fontosabb zeneszerzőit.
Legyen jártas a barokk zene hangzás– és formavilágában, tudja alkalmazni az ennek megfelelő zenei–technikai elemeket (artikuláció, díszítések, regisztrálás).
Tudjon egy kb. 35–40 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani.
Legyen képes harmonizálási és improvizációs feladatokra

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy különböző karakterű mű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje hangszere irodalmát, a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.
Legyen képes
– a különböző korok műveit biztos technikával, stílushűen megszólaltatni és zenei élményt nyújtani,
– a romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságait megérezni és megvalósítani,
– a művek karakterének megfelelően regisztrálni, valamint a saját alkatának megfelelő ujj– és lábrendeket önállóan készíteni,
– új műveket önállóan megtanulni, repertoárját bővíteni.
Rendelkezzék
– a művek művészi előadásához szükséges képzelőerővel, előadói és formálókészséggel,
– fejlett hallási kontrollal,
– a hangszeréhez kapcsolódó stílus– és anyagismerettel, megfelelő repertoárral.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– a díszítések különböző fajtáit, és azok kivitelezésének eltérő nemzeti hagyományait,
– a regisztrálás részletes szabályait.
Legyen képes
– az adott mű helyes metrikai, ritmikai és regisztrálási megoldására,
– a barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések precíz alkalmazására.
Rendelkezzék
– a nehezebb művek megvalósítását lehetővé tevő technikával,
– koncentrálóképességgel,
– jó lapról olvasási készséggel,
– harmonizálási és improvizációs készséggel

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Orgona főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Három különböző karakterű darab (ebből egy triós tétel) előadása a következőkből:
– Egy közepes nehézségű barokk prelúdium és fúga, concerto vagy variációsorozat; Buxtehude: fisz–moll Praeludium (Breitkopf), korálfantáziák (Breitkopf), vagy partita (Breitkopf), Lübeck: E–dúr prelúdium és fúga (Peters), Böhm: d–moll prelúdium és fúga (Breitkopf), Bruhns: (nagy) e–moll Praeludium (Peters), Bach: a–moll prelúdium és fúga BWV 543 (EMB 12928 kötetben), f–moll prelúdium és fúga BWV 534 (EMB 12928 kötetben), concertók BWV 592–596 (EMB 12936), f–moll partita BWV 766 (EMB 12931 kötetben), Walther: h–moll concerto (Breitkopf), Partita „Jesu meine Freudé" (Breitkopf) nehézségi szintjén.
– Egy triós tétel; Bach 6 triószonátájából BWV 525–530 (EMB 12935) lehetőleg gyors tétel), vagy triós korálelőjáték Bach: Allein Gott in der Höh sei Ehr BWV 664 (EMB 12932 kötetben), Krebs–triók, Homilius: Christ lag in Todesbanden triós korál nehézségi szintjén.
– Egy romantikus vagy XX. századi kompozíció; Liszt: Orpheus (Leduc), Evocation, Schumann: B–A–C–H–fúgák (Peters), Mendelssohn: A–dúr szonáta (Peters, c–moll szonáta (Peters), Franck: a–moll Choral (Peters), Vierne fantázia–darabok, szimfóniatételek, Messiaen: Le banquet céleste (Leduc), Lisznyai: Szent István fantázia nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot nem kell kotta nélkül játszani.

„B" tagozat
A vizsgán a tanulónak négy különböző karakterű előadási darabot kell játszani:
– Egy nagyobb lélegzetű Bach–mű; g–moll fantázia és fúga BWV 542 (EMB 12929 kötetben), Concertók BWV 592–596 (EMB 12936) nehézségi szintjén.
– Egy triószonáta–tétel (lehetőleg gyors tétel); Bach 6 triószonátájából BWV 525–530 (EMB 12935).
– Egy romantikus mű; Mendelssohn: d–moll prelúdium és fúga (Peters), D–dúr szonáta (Peters), Franck: h–moll Choral (Peters), E–dúr Choral (Peters), Final (Peters), Liszt: B–A–C–H prelúdium és fúga (EMB 2915 kötetben) nehézségi szintjén.
– Egy XX. századi vagy egy kortárs kompozíció; Vierne szimfónia–tételek, Messiaen: Nativité – részletek (Leduc), Antalffy: Változatok néger spirituálékra (EMB 13122 kötetben), Gárdonyi Zsolt: Grand Chśur nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot nem kell kotta nélkül játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,

– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Orgona és jó minőségű zongora vagy pianínó.

Az orgona jó minőségű, szabványos méretű játszóasztallal rendelkező, legalább 18–20 regiszteres, mechanikus traktúrájú legyen, 2–3 manuállal és pedállal.

VONÓS TANSZAK HELYI TANTERVE

A HEGEDŰ TANTÁRGY NEVELÉSI-OKTATÁSI CÉLJAI, ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A hegedűtanulás a hangszeres mozgások területén a legbonyolultabb. A test egyensúlyi helyzetének, a testtartásnak a kialakítása a két kar szabad mozgáslehetőségének a legfontosabb feltétele. Ez egyúttal az egészséges gerinctartás kialakítását is jelenti, ami lényeges a növendék egészsége és a jó hangszeres mozgások, szép hang szempontjából is.
Ezért a tanítás kezdeti időszakában a hangszeres előképző osztályokban a hangszeres érzetek, tartások egészséges kialakítása a legfontosabb feladatunk.

A hangszerjátéknál a zenei elképzelés és az azt megvalósító technika elválaszthatatlanok. Különösen áll ez a tanulás kezdeti éveire, amikor a zenei appercepció és a hangszeres mozgásérzetek még fejletlenek, s a tanuló valóban csak azt tudja helyesen megszólaltatni hangszerén, amiről intenzív hallási élménye van.

A hegedűtanítás feladatai
Ismertesse meg a tanulókkal
– hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
– a hegedű akusztikai sajátosságait,
– a hangszer hangolását,
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
– a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
– a hangképzés főbb fizikai törvényszerűségeit,
– a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
– a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
– a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit,
– a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
– megfelelő vonóvezetést, balkéz–technikát,
– helyes, test–, hangszer– és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– laza, egyenletes ujj– és kartechnikát,
– a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj– és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a különböző vonásnemek elsajátítására,
– a pizzicato–technikára, a pergő–technikára,
– az üveghangok megszólaltatására,
– a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására,
– a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,

– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra

A hegedűtanulás kezdetének ideális ideje a 6. életév.
Azon a növendékek részére, akik az ideális kort két - három évvel túllépték, de 1 évig szolfézselőképzőbe jártak, nem kötelező a hangszeres előképző elvégzése.
Tanszaki döntés alapján a növendékeknek differenciált órakerettel lehet biztosítani a "B" tagozatra kerüléshez szükséges óratöbbletet. (Kivételes tehetség, országos versenyre készülő növendék esetén.)

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– a helyes testtartás kialakítása, tájékozódás a test és végtagok térbeli helyzetéről;
– a helyes légzés felismerése, illetve alkalmazása
– a kar és kéz alapmozgásainak kialakítása, függetlenítése;
– a hangszertartással kapcsolatos érzetek megfigyelése, gyakorlása.

Hangszer nélkül
– emelés – ejtés (fej, kar, kéz, ujjak);
– közelítés – távolítás;
– súlyérzet;
– rotálás, tengelyfogás érzete;
– a hegedű „fészek” megismerése.
A hegedűtartás, vonótartás kialakítása:
– a hangszer pengetéssel való megszólaltatása;
– a vonóval való megszólaltatás elemi formái;
– a billentés, húrváltás, fekvésváltás játékos megalapozása.

Ajánlott tananyag:
Gyermekdalok, egyszerűbb népdalok és a Hegedűiskola I. kötetében található egyszerűbb etűdök.
Kodály: 333 olvasógyakorlat
Forrai: Óvódás énekeskönyv
Dénes – Kállai – Lányi – Mező: Hegedűiskola I.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola I.
Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC
Szilvay: Színes húrok I.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga: két gyermekdal

2. évfolyam

Hangszerkezelés fejlesztése, készségfejlesztés
– Helyes testhelyzet, hegedűtartás kialakítása

– Billentő mozgás fejlesztése
– A két kéz helyezkedő műveleteinek fejlesztése
– Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakítására
– Vonókezelési feladatok, vonóbeosztások tudatosítása

Ajánlott tananyag:
Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC
Dénes–Lányi: Hegedűiskola I. füzet

Év végi vizsga ajánlott anyaga: két gyermekdal vagy egy tanulmány és egy gyermekdal

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Az előző év feladatain túl:
– A bal kar és bal kéz helyezkedő műveletei (súlyérzet, húrváltó és fekvésváltó mozgások, alkar–rotáció).
– A billentő mozgások kialakítása. Tenyérérzet.
– Húrváltás külön vonóval és kötve.
– Vonókezelési feladatok: játék egész vonóval. A legato és détaché játékmód kialakítása.
– Hangsorok egyszerű vonásnemekkel.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Kállay – Mező: Hegedűiskola I.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola I.
Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC
Félévi meghallgatás anyaga:
Két tanulmány.

A második évfolyamba lépés feltételei:
Első évfolyamból másodikba csak az a növendék léphet, aki a minisztérium által kiadott követelmény és tantervi program tananyagát elsajátította. Tanszaki döntés alapján minden első osztályos növendéknek el kell játszania azt a kötelező művet, melyet a tanszak tanárai előzetesen kiválasztottak.

A szintfelmérő vizsga anyaga:
- Dénes hegedű iskola 141. vagy 159.
- egy szabadon választott tanulmány
- egy népdal

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– ejtő – emelő billentés;
– a húrváltó–készség fejlesztése;
– az ujjak nyújtása, csúsztatása;
– a kettősfogások egyszerű formái (terc, szext);
– a fekvésjáték és a vibrato előkészítése;

– a détaché játékmód fejlesztése különböző vonórészeken,
– legato 2, 4, 8 hang kötésével is

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Kállay – Mező: Hegedűiskola II.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola II.
Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC
Kodály: Biciniumok

Követelmény
Legyen képes a détachét, legatót (2, 4, 8 hang kötését) a tanult hangkészleten belül alkalmazni.
Ismerje a dinamikára és a tempóra vonatkozó zenei kifejezéseket.

Félévi meghallgatás anyaga: Egy tanulmány, egy etüd és egy előadási darab.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga: egy tanulmány, egy etüd, egy népdal, egy előadási darab

2. évfolyam „B" tagozat
A „B" tagozatra kerülés
A „B" tagozatra kerüléshez külön felvételizni kell a meghatározott anyagból. 3. évfolyamtól lehet „B" tagozatra kerülni, kivételes tehetség esetén már 2. évfolyamtól. Minden esetben a tanszak tanárai döntése alapján. A már „B" tagozaton lévő növendékek számára magasabb vizsgakövetelményeket állítunk.

Fejlesztési feladatok
Az „A" tagozat feladatain túl:
A vibrato kialakítása, árnyaltabb dinamika,
A martelé játékmód fejlettebb, differenciáltabb formái.
A fekvésjáték és a vibrato előkészítése;

Ajánlott tananyag
Az „A" tagozat tananyagán túl:
Schradieck: Ujjgyakorlatok
Wohlfahrt: 40 etűd op. 54 (válogatva), vagy
Wohlfahrt: 60 etűd op. 45 (válogatva)

Követelmény
A II. és III. fekvés használata könnyebb hangnemekben.

„B" tagozaton a félévi meghallgatás és az év végi vizsga anyaga <u>minden évfolyamra</u> vonatkozóan:

- egy hangsor hármashangzat felbontással
- két etüd (különböző technikai feladattal)
- egy-egy előadási darab zongorakísérettel

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

– Játékkészség a II. és III. fekvésben (a közvetítőhang szerepe).
– Kettősfogás–játék: tercek, szextek.
– Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon.
– Nagy és kis détaché.
– Martelé a vonó különböző részein.
– A legato fejlesztése, vonáskombinációk.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedőiskola III–IV.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola III.
Wohlfahrt: 40 etűd op. 54 (válogatva)
Az ajánlott irodalom jegyzékében található előadási művek.

Félévi meghallgatás anyaga:
Egy tanulmány, egy etüd és egy előadási darab.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- egy tanulmány
- egy etüd
- egy népdal
- egy előadási darab

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A fekvésváltás készségének fejlesztése, a II. és III. fekvés elsajátítása.
– A vibrato fejlesztése. Trilla, a kromatika intonálása, ujjfüggetlenítés.
– A kettősfogás fejlesztése a II. és III. fekvésben (fekvésváltás nélkül).
– Hangsorok, akkordfelbontások két oktávon, a tanult fekvésekben, fekvésváltással is.
– A staccato játékmód fokozatos fejlesztése.
– Az akkordjáték és az emelt vonás előkészítése, majd alkalmazása.
– Természetes üveghangok. Tempótartás, a tempó fokozása.

Ajánlott tananyag
Az „A" tagozat tananyagán túl:
Wohlfahrt: 60 etűd op. 45, illetve 40 etűd op. 54 (válogatva)
Kayser: 36 gyakorlat op. 20 I. (a technikailag könnyebb etűdök: 1, 3, 5, 8)
Konyusz: Kettősfogások az első fekvésben

Követelmény
Rendelkezzen a tanuló intonációs biztonsággal a tanult fekvésekben.
Törekedjen a fekvésváltás vonóvezetéssel való ritmikai összehangoltságára.
Alkalmazza helyesen a közvetítőhangokat a gyakorlásban, a vibratot a zene kifejező megformálása során.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– 1/2 fekvés, II–III. fekvés, fekvésérzet. A vibrato fejlesztése

– Dúr és moll skálák két oktávon, fekvésekben, fekvésváltással is. A kromatikus játéktechnika fejlesztése.
– A staccato játékmód, az emelt vonás fejlesztése. A dobott vonás (spiccato) előkészítése.
– Az akkordjáték és a kettősfogás–játék fejlesztése első fekvésben.

Ajánlott tananyag
Dénes–Lányi–Mező–Skultéty: Hegedűsiskola III–IV.; Sándor–Járdányi–Szervánszky: Hegedűsiskola IV/A, B.
Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I.; Wohlfahrt: 60 etűd op. 45.

Félévi meghallgatás anyaga:
Egy tanulmány, egy etüd és egy előadási darab.
A hegedűoktatásban a következő komoly megmérettetés a negyedik évfolyam végén van. Ebben a korban kell eldönteni a zenei pályán történő továbbtanulásról.

Ezért **a negyedik évfolyam végén** szintfelmérő vizsgákat iktatunk be, melyen ugyancsak kötelező mű előadását javasoljuk.
Az ötödik évfolyamtól az "A" tagozaton tanuló növendékeknek, akik sokoldalú tevékenységet folytatnak (kamarazene, zenekar, néptánc, nyelvtanulás, számítástechnika stb.) nem tesszük kötelezővé a kotta nélküli előadást meghallgatáson vagy más egyéb nyilvános szereplésen. Az előadási módot a növendék adottságainak, egyéniségének, egyéb elfoglaltságának figyelembevételével minden esetben a szaktanár dönti el.

Az év végi szintfelmérő vizsga anyaga:
- Dénes III-IV.: 60. Wohlfahst: G-dúr vagy
- Dénes III-IV.: 28. etüd vagy
- Orosz kotta III. 11.o. Komarovszkij: C-dúr vagy
- Dénes III-IV. 26. (60.o.) Komarovszkij: B-dúr etüd és
- egy szabadon választott tanulmány és
- egy népdal és egy előadási darab zongorakísérettel

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A fekvések összekötése I–V. fekvésig.
– A pergőtechnika, trilla, zenei díszítések alkalmazása.
– A kettősfogás–játék fejlesztése (fekvésváltással kombinálva is).

Ajánlott tananyag
Az „A" tagozat tananyagán túl:
Dénes– Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűsiskola V–VI.
Bloch: Hangsoriskola II. Z. 1767
Dancla: Etűdök op. 68 (válogatva, pl. 2, 4, 6, 1, 9.)
Az ajánlott irodalom jegyzékében található művek.

Követelmény
Tudjon könnyebb műveket önállóan megtanulni.
Könnyebb darabokat, valamint zenekari és kamaraművek egyszerűbb szólamait tudja lapról játszani.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A IV. és V. fekvés elsajátítása, a páros és páratlan számú fekvések egyenrangú fejlesztése.
– Kettősfogás–játék a fekvések alkalmazásával.
– A vibrato fejlesztése (egyenletesség, gyorsaság, folyamatosság).
– Az akkordjáték fejlesztése
– Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon az V. fekvésig.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola V–VI.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola V.
Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I–II.
Dancla: Etűdök op. 68

Félévi meghallgatás anyaga:
Egy tanulmány, egy kamaraműű vagy egy zongorakíséretes darab

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- egy etüd, egy kamaraműű vagy egy előadási darab

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
– Hangsorok és akkordfelbontások három oktávon.
– Pergőtechnika.
– Spiccato játék középtempóban.
– Célszerű ujjrend megválasztása a zenei kifejezés szolgálatában.

Ajánlott tananyag *az „A” tagozat tananyagán túl:*
Ševeík: Fekvésváltások op. 8; Bloch: Hangsoriskola II–III. Z. 1767–68
Feigerl: 24 gyakorlat I. (a könnyebbek közül válogatva); Mazas: Études speciales op. 36, I.

Követelmény
Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű művek megtanulása fejből (etűdök is).
Az év folyamán több alkalommal szerepeljen hangversenyen.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– Háromoktávos hangsorok akkordfelbontásokkal.
– trilla, pergőtechnika, fekvésváltás (kettősfogásokkal is);

Ajánlott tananyag
Mazas: Études speciales op. 36 I. füzetből válogatva,
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola V–VI.
Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I–II.
Dont: Gradus ad Parnassum op. 38, I.

Félévi meghallgatás anyaga:
Egy kamaraműű vagy egy zongorakíséretes darab

*Év végén **Művészeti Alapvizsga**:*
– egy etűd
– két különböző karakterű előadási darab (az egyik lehet kamaradarab), vagy
– koncert–tétel, vagy
– szonáta–tétel

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Az 5. „B" évfolyam feladatain túl:
– Hangsorok és akkordfelbontások három oktávon, terc–, szext és oktávskálák két oktávon; az ujjrendi formák bővítése a zenei kifejezés szolgálatában („kúszó ujjrend", ujjazatos kromatika).
– Célszerű ujjrend megválasztása a zenei kifejezés szolgálatában.

Ajánlott tananyag
Bloch: Hangsoriskola II–III. Z. 1767–68
Mazas: Études speciales op. 36, I. Études brillantes op. 36 II. (a lehetőségek szerint)
Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37 (a könnyebbek közül)

Követelmény
A fekvésváltásokat és a vibratót a zenei folyamatokba illesztve, zavartalanul tudja megoldani. Az alapvonásokat tudja hajlékony, szép hangon játszani.

*Év végén **Művészeti Alapvizsga**:*
– egy hangsor hármashangzat felbontással
– két etüd (különböző technikai feladattal)
– két különböző karakterű előadási darab (az egyik lehet kamaradarab), vagy
– egy koncert–tétel, vagy
– szonáta–tételpár

Továbbképzőbe kerülés feltételei
A Művészeti Alapvizsgán sikeres vizsgát tett növendékeknek lehetősége van továbbképző évfolyamokba kerülni. Fő cél: a zenei műveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

Továbbképző évfolyamok

A Továbbképzős évfolyamok „A" tagozatos növendékei minden tanévben egy alkalommal technikai meghallgatáson (1 etüd) és két alkalommal nyilvános hangversenyen (előadási darabok) adnak számot tudásukról.

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A hajlékony hang kialakítása. Alapvonások (legato, martele, detache) kidolgozása

Ajánlott tananyag
Mazas: Études speciales op. 36, I.; Feigerl: 24 Etüd
Az ajánlott irodalom jegyzékében található előadási művek.

7. évfolyam „B”tagozat

Fejlesztési feladatok
Az „A” tagozat feladatainak továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyaga
Az „A” tagozat tananyagán túl:
Viotti: G–dúr Koncert; Händel: g–moll, F–dúr Szonáta; Corelli: e–moll Szonáta; Dancla: Solo I., II
Vivaldi: Siciliano; Farkas: Szonatina; Bartók: Duók

Követelmény
Legyen képes a tiszta intonáció érdekében a balkéz tudatos helyezkedő műveleteire.
Legyen képes a megfelelő dinamikai váltásokra.

„B” tagozaton a félévi meghallgatás és az év végi vizsga anyaga <u>minden évfolyamra</u> vonatkozóan:

- egy hangsor hármashangzat felbontással, két etűd (különböző technikai feladattal)
- egy-egy előadási darab zongorakísérettel

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– Jobbkéz mozgásainak fejlesztése (különösen a vonóbeosztással kombinált vonásoknál)
– A tanuló legyen jártas a barokk zene hangzásvilágában

Ajánlott tananyag
Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37
Kayser: 36 etűd op. 20, III.
Vivaldi: e–moll, E–dúr Koncert; Vivaldi: d–moll Kettősverseny
Stamitz: B–dúr Koncert; Händel: g–moll Szonáta
Corelli: A–dúr Szonáta; Mozart: Albumok (Dobszay)

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
– Oldott és rugalmas billentés kialakítása. Könnyed és folyamatos fekvésváltás.
– Ritmikus pergőjáték.

Ajánlott tananyaga *az „A” tagozat tananyagán túl:*
Bach: a–moll, E–dúr Koncert; Haydn: G–dúr Koncert ; Stamic: B–dúr Koncert;
Händel: Szonáták; Tartini: Szonáták; Veracini: Szonáták

Követelmény
Legyen képes hangszerén az alsó 5 fekvésben oldott és rugalmas billentésre.

Könnyed és folyamatos fekvésváltás. Ritmikus pergőjáték.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladat

– A korábbiakban elsajátított zenei és technikai eszközök alkalmazási készségének további finomítása
– A bécsi klasszika jellegzetes formáinak megismerése

Ajánlott tananyag

Mazas: Études speciales op. 36, II.
Feigerl: II. Füzet
Block: Skálák
Schradieck: Ujjgyakorlatok
Bach: a–moll Koncert
Mozart: D–dúr (Adelaide) Koncert
Stamik: B–dúr Koncert
Beriot: a–moll Koncert
Tartini: F–dúr Szonáta
Händel: A–dúr Szonáta
Schubert: A méh
Gluck: Melódia (Remekművek sorozat)
Wieniawsky: Legenda
Beethoven: Romanc (F dúr)

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– Kombinált vonások gyorsabb alkalmazása
– Különböző fajta dobott és emelt vonások játéka

Ajánlott tananyag

Kreutzer: 42 Etüd
Roda: 24 Caprices
Dancla: Etüdök op. 73
Bruch: g–moll Koncert
Tartini: g–moll Szonáta
Veracini: e–moll Szonáta
Bach: Partita

Követelmény

A tanuló intonációs biztonsága terjedjen ki a fogólap egész területére.
Tudjon folyamatos pergő trillát játszani.
Legyen képes hangszerén átélni a játszott művek érzelmi tartalmát.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

– Zenei karakterek és a hozzá tartozó virtuózabb vonásfajták játéka,
– Gyorsabb tempójú futamok fejlesztése,

– Hangképzése a zenei kifejezést szolgálja.

Ajánlott tananyag
Bach: E–dúr Koncert; Bach: E–dúr Partita; Mozart: G–dúr Koncert
Spohr: d–moll Koncert; Kabalevszkij: C–dúr Koncert
Tartini: 12 fantázia szólóhegedűre
Locatelli: g–moll Szonáta

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– Gyors tempójú futamok,
– Kettősfogás–játékok fejlesztése (terc, szext, oktáv),
– Kromatikus skálák.

Ajánlott tananyag *a 9. „B" évfolyam tananyagán túl:*
Vivaldi: Négy évszak–ból
Mozart: D–dúr, A–dúr koncert
Telemann: 12 Szólófantázia
Smetana: Hazámról
Beethoven: Romanc (F–dúr)
Kreisler: Preludium és Allegro
De Falla: Spanyol Tánc

Követelmény
Legyen képes egyéni adottságainak megfelelően művészi szándékú kifejezésre, a gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására.
Hangképzése legyen kifejező és árnyalt a zenei megformálás és hangvétel szuggesztivitásának természetes kialakítására

A tanszak fejlődésének fő szempontjai: a közös döntések, egymás segítése, közös hangversenyek szervezése, a növendékek nem versengésszerű nevelése, hanem a közös zenélésre való buzdítása, a zenehallgatás megszerettetése, melyhez a tanár példamutatásával segíti hozzá a növendékét.
A tanszak javaslata egy olyan kiemelt tagozat létrehozása, melybe azok a növendékek tartoznak, akik az adott tanévben felvételiznek zenei pályára, vagy országos versenyre készülnek. Az ő számukra minden esetben szükség van a heti 2 x 60 perces hangszeres órára és minimum 1 x 30 perces korrepetíciós foglalkozásra.

Zongorás korrepetíció
A hegedűoktatásban különös nehézséget okoz az intonáció (tiszta hangképzés) fejlesztése. Ebben elengedhetetlen szerepe van a zongorakíséretnek. Már az első hangok megszólaltatásánál nagy jelentősége van az "összhangzásnak". A hegedülő növendéket nem lekísérni kell a korrepetitornak, hanem együtt kell megtanulni az előadási darabot, állandóan egymásra figyelve, egymást hallgatva.
Ezek az első lépések a kamarazenélés csodálatos világába. Ezért a zongorakísérőnek ott kell lennie a hegedűórán és a szaktanárral együttműködve, segítenie kell a növendék sokoldalú zenei fejlődését. Esetleges megoldásként elképzelhető egy olyan variáció, hogy a növendékekre jutó

korrepetíciós perceket összeadva a zongorakísérő egy hónapban egyszer, vagy kétszer egy egész munkanapot töltsön el az adott hegedűtanárnál, előzetes megbeszélés szerint.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő számú, méretű és minőségű hegedű tartozékokkal (vonó, tok, gyanta)
Hangszerenként évente legalább két garnitúra húr. Megfelelő minőségű zongora vagy pianínó
Lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükör. Legalább 2 darab kottatartó. Metronóm

VONÓS TANSZAK – GORDONKA TANTÁRGY
HELYI TANTERV

Ez a tanterv az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet 3 §-ának (3) bekezdése alapján kiadott GORDONKA 1998-as 2011-ben módosított tantervi program valamint a FREDERIC CHOPIN ZENEISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁBAN MEGFOGALMAZOTT OKTATÁSI ÉS NEVELÉSI CÉLOK figyelembevételével készült
A tantervi program sorozatszerkesztője: Dr. Szűcsné Hobaj Tünde A GORDONKA hangszer tantervi programját készítette: Fekete Ferenc Lektorálta: Sík Katalin

A gordonkatanítás célja, feladatai:
Ismertesse meg a tanulókkal
– a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét, a gordonka akusztikai sajátosságait,
– a hangszer hangolását, a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
– a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
– a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
– a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
– a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
– a gordonkairodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit,
– a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést
– megfelelő vonóvezetést, balkéz–technikát,
– helyes, test–, hangszer– és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gordonkahangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást, laza, egyenletes ujj– és kartechnikát,
– a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:
– hangsorokat és hangzatokat különböző figurációkkal és szólamszámmal valamennyi húron és fekvésben,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj– és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet:
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására, a különböző vonás nemek elsajátítására,
– a pizzicato–technikára, az üveghangok megszólaltatására,
– a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,
– a hangköz– és akkordjáték sajátosságaira, a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a basszus–, tenor– és violinkulcs folyamatos olvasásának kialakítására,
– a tudatos zenei memorizálásra, a művek zeneileg igényes kidolgozására,

– a rendszeres társas muzsikálásra.
– a zenei képességek fejlesztésére: hallás, ritmusérzék, dinamika és a hangszín különbségeire
– zenei memória és fantázia, manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítására
– az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítására.
– a rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadására.
– a zenei műszavak és jelentésük megismertetésére.
– a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetésére.
– a főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, megismertetésére.
– a kortárs zene befogadására
– a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelésére, zenei ízlésének formálására
– zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusokban történő aktív részvételre
– a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.

Követelmény: a tanuló a zenei anyagot életkora, évfolyama és egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta– és stílus hűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

A képességek kibontakoztatása és a készségek fejlesztése:
-A hallás és a ritmusérzék fejlesztése, érzékenység a dinamikai és a hangszínbeli különbségekre.
-A kottaolvasás és a lapról játszás fejlesztése.
-A zenei memorizálás fejlesztése.
-A zenei ízlés, a stílusérzék és a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakoztatása.
-A céltudatos és gazdaságos gyakorlási módszer kialakítása.
-A tanulók zenei ízlésének, érdeklődésének, esztétikai kultúrájának megalapozása, az értékes zene megszerettetése;
-A tanulók zenei készségeinek és képességeinek fejlesztése, zenei műveltségük megalapozása;
-A tanulók életkori sajátosságaira, érdeklődésére, tehetségére építve ismeretek gyarapítása, készségek fejlesztése;
-A tanulók felkészítése szabadidejük tartalmas eltöltésére, amatőr társas muzsikálásra;

A tanár készítse fel növendékeit országos versenyeken való megmérettetésre. Az általános iskolai tanulmányi versenyekhez hasonlóan a zeneiskolában tanuló, tehetségükben és szorgalmukban kimagasló növendékek is összemérhetik tudásukat az ország más zeneiskoláiba járó tanulóival. A versenyre való felkészítés nagy felelősséggel járó zenetanári feladat, hiszen a növendék saját magán és tanárán kívül zeneiskoláját, valamint városát is képviseli egy országos rendezvényen.
A tanszakvezető feladata, hogy tájékoztassa a tanárokat az adott évben kiírt országos versenyekről. A szaktanár feladata, hogy kiválassza a versenyen induló növendékeket.

Az arra alkalmas, kiemelkedő képességű tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

Zenei pályára készülő növendékeknek biztosítsunk több fellépési lehetőséget, valamint a felvételi vizsga előtt a növendékek adjanak számot tudásukról tanári bizottság előtt is. Ezzel kitűnően szoktathatjuk őket az állandó szerepléshez, mellyel a lámpaláz csökkenését és így a koncentráció növekedését is várhatjuk.

A városban betöltött közművelődési szerep

A zeneiskolába járó növendékek és családtagjaik, ismerőseik ösztönzése rendszeres zenehallgatásra, hangverseny-látogatásra, s ez által aktív koncertlátogató közönség nevelése;
A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, a magyar népzene és általában a zene történetének széles körű megismertetése.
Az esztétikai érzékenység, nyitottság, igényesség, fogékonyság alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres készségek megszerzése, a zenei ismeretek átadása és minden zenei tevékenység tudatosítása.
Városunk zenei életének színesítése: tehetséges növendékeink, kamaracsoportjaink fellépése különböző városi rendezvényeken, pl. kiállítás megnyitókon, szociális otthonokban, óvodákban, egyéb kulturális rendezvényeken, különös tekintettel a növendékek saját iskolai programjain való szereplése.

A képzés óraterve, szerkezete:
A képzési ideje: 2+10 év

Hangszeres előkészítő	Alapfok és továbbképző "A" tagozat	Alapfok és továbbképző "B" tagozat
1-2. évfolyam heti 2x30 perc	1-10. évfolyam heti 2x30 perc	3-10. évfolyam heti 2x45 perc

Előképző évfolyamok
1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszer és a vonó felépítése, részei. A hangszer és a vonó kezelésére vonatkozó jelek.
– Az A–, D–, G– és C–húr hangkészlete az első fekvés szűk fogásmódjában.
– A módosítójelek, fisz,b.
– A 2/4–es, 3/4–es és 4/4–es ütem.
– A fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek, egyszerű dinamikai jeleket.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes testtartás, hangszertartás és vonófogás kialakítása.
– A bal kéz játéka szűkfogásban egy húron.
– Egészséges hang megszólaltatása.
– Pizzicato, Détaché vonás. Egyenletes sebességű vonás.
– Vonóbeosztás kétféle ritmusértéken (fél és negyed vagy negyed és nyolcad érték). Két hang kötése.

Ajánlott tananyag
Pejtsik: Gordonka ABC, Gárdián: Gordonkaiskola, Friss: Gordonkaiskola I., Előadási darabok gordonkára I. (Csáth – Brodszky EMB 2417)

Követelmény: kétféle ritmusértéket tartalmazó gyakorlat vagy gyermekdal pengetése és vonóval történő eljátszása egy húron.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Kétféle ritmusértéket tartalmazó 3-4 gyakorlat vagy gyermekdal eljátszása egy húron, kotta nélkül.

Előképző évfolyamok
2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.
– Nyújtópont a fél– és a negyed érték mellett.
– Húrváltás két szomszédos húron, két hang kötése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Egy oktáv terjedelemben két húron való játék kvintváltó népdalokon.
– Később hangsorok és hármashangzatok segítségével egyéb dallamokon.
– Bal kéz legato fejlesztése terclépésekkel.
– Egész– és részvonó használata, a vonóbeosztás alapjainak elsajátítása.

Ajánlott tananyag
Az előző év anyagán túl, Gordonkamuzsika kezdőknek I.(EMB 6312)

Követelmény: kétféle ritmusértéket tartalmazó gyakorlat, gyermekdal, vagy népdalfeldolgozás memorizálása és eljátszása két húron.

A félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Kétféle ritmusértéket tartalmazó 3-4 gyermekdal vagy népdalfeldolgozás eljátszása, kotta nélkül.
– Egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül

Alapfokú évfolyamok
1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszer és a vonó felépítése, részei. A hangszer és a vonó kezelésére vonatkozó jelek.
– Az első fekvés szűk fogásmódjának hangkészlete.
– A módosítójelek (esz, cisz), dinamikai jelek használata.
– A dúr hangsor szerkezete, hangközei.
– A 2/4–es, 3/4–es és 4/4–es ütem.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek. Nyújtópont a fél és negyed érték mellett.
– Dallamsorok, motívumok azonosságának felismerése. A hasonló részletek különbségeinek felismerése. Indítás, befejezés.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes testtartás, hangszertartás és vonófogás kialakítása.
– A bal kéz játéka szűkfogásban egy húron. A bal kéz húrváltása.
– A détaché és legato vonásmódok, 2–3–4 hang kötése

– Egész– és részvonások és ezek egyenletes sebességű összekapcsolása.
– Egyszerű húrváltás szomszéd húrok között.
– Nyújtópontos ritmus kötve.
– C–dúr hangsor két oktávon, G–dúr, D–dúr és F–dúr hangsor egy oktávon keresztül. Hangsorok egyszerű hármashangzat-felbontásai.

Ajánlott tananyag
Az előző évek anyagán túl, Lee: 40 könnyű gyakorlat op. 70 (EMB 12195), Régi zene gordonkára (Brodszky) (EMB 2452), Régi zene 2 és 3 gordonkára (EMB 7222), Hajdu: Magyar gyermekdalok (EMB 7014)

Követelmény: kétféle ritmusértéket tartalmazó népdal, népdalfeldolgozás, vagy előadási darab eljátszása szomszédos húrokon, egy oktáv hangterjedelemben.

A félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Kétféle ritmusértéket tartalmazó 2-3 gyakorlat, népdal, vagy népdalfeldolgozás, kotta nélkül.
– Egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangkészlet bővítése a tágfogásban tanult hangokkal.
– A dúr és a moll hangsor szerkezete, hangközei és összehasonlításuk.

– A 2/2–es, 3/8–os és a 6/8–os ütem. A tizenhatod érték és szünetjele, triola, nyújtópont nyolcad érték mellett, és szinkópa ritmusok.
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. Azonosság, hasonlóság és a különbség felismerése.
– A periódus két felének kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az 1. osztályban elsajátított ismeretek továbbfejlesztése, folyamatos, mozgékony játék első fekvésben.
– Ismerkedés a tágfogás hangjaival. A szűk és tágfogás összekapcsolása (A kétfajta tágfogás tanításának sorrendjét a tanár dönti el.)
– A vonókezelés fejlesztése szűkfogásos anyagon. 6–8 hang kötése.
– A vonókezelési technikák bővítése az 1. osztályban elsajátított ismereteken kívül, pl.portato vonásmód.
– Az egyszerű húrváltások fejlesztése. Az összetett húrváltás (arpeggio) alapjai.
– A barokk és a klasszikus táncok karakterének megfelelő, elválasztott hangok játéka.
– A változó sebességű vonás megalapozása (nyújtópontos fél érték és negyed érték, illetve nyújtópontos negyed érték és nyolcad érték külön vonóval). Nyújtópontos nyolcad és tizenhatod kötve.
– A dinamikai árnyalás alapjai (visszhanghatás, záró hangok diminuendója).
– Hangsorok tágfogásban az első fekvésben. Hármashangzat–felbontások és terclépések.
– Legyen tisztában a növendék az átkötés, felütés, súlytalan indítás fogalmával
– Ismerje az andante, moderato, allegretto tempójelzéseket, dinamikai kifejezéseket
– Képes legyen felismerni a periódus két felének kérdés-felelet viszonyát

Ajánlott tananyag
Az előző évek anyagán túl, Pejtsik: Gordonkaiskola II., Popper: 15 könnyű gyakorlat op. 76/I. (EMB 13409), Előadási darabok gordonkára II. (Csáth – Brodszky) (EMB 4480), Repertoire Album (a Friss–iskola II. darabjai) (EMB 5958), Gordonkamuzsika kezdőknek II. (EMB 6748), Sugár: Téma variációkkal (EMB 1540), Régi zene 2 és 3 gordonkára (EMB 7222)

Követelmény: egy adott technikai feladatot feldolgozó 8–24 ütemes, szűkfogásos etűd (pl. Lee: 40 könnyű gyakorlat op. 70 kötetből) eljátszása. Tágfogás és szűkfogás összekapcsolása népdal vagy gyermekdal keretében. 16–32 ütemes előadási darab memorizálása és eljátszása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.

A félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két etűd, egy gyermekdal vagy népdal, kotta nélkül.
– Egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül.

A 2. évfolyam elvégzése után lehetőség nyílik az arra érdemes, kivételesen tehetséges tanulók differenciált tanítására „B" tagozat keretében. A helyi tantervben az „A" és „B" tagozat 3. osztálytól különválik.

A „B" tagozatra kerülés, a „B" tagozaton maradás feltételei

„B" tagozaton a növendékek heti 2 x 45 perces főtárgy oktatásban részesülnek. Természetesen ez a kiemelt óraszám csak az átlagosnál tehetségesebb tanulókat illetheti meg. A „B" tagozatra irányítható növendéknek kiemelkedő hangszeres adottságokkal kell rendelkeznie, beleértve a gyors felfogóképességet és kitartó szorgalmat is, amely képessé teszi arra, hogy a „B" tagozat

minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek megfeleljen. ”B” tagozatra kerülni legkorábban a 3. osztály kezdetén lehet, a vonós tanszakvezető jelenlétében tett beszámoló (vizsga) alapján.
A „B” tagozat feladatai az ismeretek és a hangszerkezelés területén megegyeznek az „A” tagozat feladataival, de az etűdök és előadási darabok száma és nehézségi foka a növendék felkészültségének megfelelően növelhető. A „B” tagozat különböző évfolyamaiban a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszer-kezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az első fekvés teljes hangkészlete, kibővítve a fekvésjátékban megismert hangokkal.
– A változó ütem.
– A könnyebb ékesítések (előke, paránytrilla, mordent) írásmódja és ritmusa.
– A triós forma és a rondóforma.
– A tanult anyagban szereplő barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az előző évben jobb és bal kézzel külön–külön elsajátított technikai elemek összekapcsolása és fejlesztése. A tágfogás fejlesztése.
– A fekvésjáték alapjai. (Az egyes fekvések tanítási sorrendjét a tanár dönti el.)
– A tanult fekvések összekapcsolása az első fekvéssel, az előző évek anyagának ritmikai, vonókezelési és terjedelmi szintjén.
– Ujjgyakorlatok a trilla és a pergőjáték megalapozására. A könnyebb ékesítések játéka. A vibrato.
– Könnyű kettősfogások első fekvésben.
– Akkordpizzicato. A húrváltás és az arpeggio fejlesztése. Az akkordjáték alapjai.
– Martelé vonásmód. Összetett ritmusok és a velük kapcsolatos vonóbeosztás.
– Dinamikai árnyalás, crescendo és diminuendo.
– Az első fekvésben játszható dúr hangsorok, kibővítve a tanult fekvésekben játszható hangsorokkal. Hármashangzat–felbontások és terclépések.

Ajánlott tananyag
Az előző évek anyagán túl, Somló: Tanulmányok (EMB 2138), Baklanova: Dallamos fekvésváltó gyakorlatok (EMB 4606), Bartók: Gyermekeknek (Liebner – Halász) (EMB 2325), Gordonkamuzsika kezdőknek III. (EMB 14037), Gárdonyi: Két kis rapszódia EMB 2205), Offenbach: Sechs Duos op. 49 I–II. (Schott 4646–7), Vivaldi: Concerto in Do maggiore (EMB 8941)

Követelmény: egy adott technikai feladatot feldolgozó tágfogásos etűd (pl. Lee: 40 könnyű gyakorlat op. 70, vagy Popper: 15 könnyű gyakorlat op. 76/I. kötetből) eljátszása. Az első fekvés összekapcsolása valamely másik fekvéssel mérsékelt tempójú, könnyű ritmusú gyakorlatokban. Nagyobb terjedelmű (triós forma, vagy rondó) barokk, vagy klasszikus tánctétel első fekvésben, szűk– és tágfogásban.

A félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy hangsor, két etűd, kotta nélkül.
– Egy barokk, vagy klasszikus tánctétel zongorakísérettel, kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az első négy fekvés hangkészlete. Az üres húrok oktávja üveghanggal.
– A változó ütem.
– A bonyolultabb ékesítések (trilla utóka nélkül és utókával, kettős ékesítés stb.) írásmódja és ritmusa.
– A játszott anyagban szereplő barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Fokozódó terjedelmi követelmények az előző év technikai szintjén.
– A tájékozódás és folyamatos játék fejlesztése az első négy fekvésben.
– A trilla és a pergőjáték fejlesztése. A bonyolultabb ékesítések játéka. A vibrato fejlesztése. Kettősfogások első fekvésben, tágfogásban.
– Akkordpizzicato. A húrváltás és az arpeggio fejlesztése a bal kéz számára nehézséget nem tartalmazó anyagon.
– A martelé vonásmód. Összetett ritmusok és a velük kapcsolatos vonóbeosztás. Összetett vonás nemek.
– A hangindítás és a vonós artikuláció fejlesztése.
– A legfontosabb zenei karakterek (dolce, espressivo, grazioso és risoluto) megszólaltatásának megalapozása.
– A dinamikai árnyalás fejlesztése.
– Hangsorok egy illetve két oktáv hangterjedelemben, az első négy fekvésben 3#, 3b előjegyzésig (a fisz–moll kivételével).
– Hármashangzat felbontások és terclépések.

Ajánlott tananyag
Az „A” tagozat anyagán túl, Grützmacher: 12 Etudes op. 72 (EMB 13872), Dotzauer: 113 gyakorlat I. (EMB 13486), Kummer: Sechs Duos op. 156 I. (Hofmeister 30231)

Követelmény: közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú egyszerűbb etűd az első négy fekvésben (pl. Lee op. 31, op. 131, Dotzauer – Klingenberg I.). Az első négy fekvés folyamatos használatát igénylő előadási darab eljátszása.

A félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy hangsor, hármashangzat–felbontások, terclépések és két nagyobb terjedelmű etűd kotta nélkül.
– Egy barokk, illetve klasszikus tánctétel és egy romantikus darab zongorakísérettel, kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az első négy fekvés hangkészlete. Az üres húrok oktávja üveghanggal.
– A tenorkulcs. A bonyolultabb ékesítések (trilla utóka nélkül és utókával, kettős ékesítés stb.).
– A játszott anyag zenei formáinak elemzése.
– Egyszerű, egyszólamú művek harmóniavázának felismerése és elemzése a tanár irányításával.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az előző évben jobb és bal kézzel külön–külön elsajátított elemek összekapcsolása és fejlesztése.
– Nagyobb terjedelmű művek az előző év technikai szintjén.
– Játék az első négy fekvésben. A trilla és a pergőjáték fejlesztése. A bonyolultabb ékesítések játéka.
– A vibrato fejlesztése. A kettősfogás–játék fejlesztése.
– Az arpeggio fejlesztése a bal kéz számára nehézséget nem tartalmazó anyagon. Akkordjáték az első fekvésben.
– A martelé vonásmód fejlesztése. Összetett vonásnemek.
–Ahangindítás és a vonós artikuláció fejlesztése, a legfontosabb zenei karakterek (dolce, espressivo, grazioso és risoluto) megszólaltatásának megalapozása.
– A dinamikai árnyalás fejlesztése.
– Hangsorok egy, illetve két oktávon az első négy fekvésben 3#, 3 *b* előjegyzésig (a fisz–moll kivételével). Hármashangzat–felbontások és terclépések.

Ajánlott tananyag
Az előző évek anyagán túl, Grützmacher: 12 Etudes op. 72 (EMB 13872), Dotzauer: 113 gyakorlat I. (EMB 13486), Alte Meisterweisen für junge Spieler (Schott 983), Kummer: Sechs Duos op. 156 I. (Hofmeister 30231)

Követelmény: *n*agyobb terjedelmű, igényes ritmikájú és fejlettebb vonókezelést igénylő etűd az első fekvésben
Egyszerű ritmikájú, mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben (pl. a Lee–iskola, vagy a Kummer–iskola kantilénás etűdjei).
Barokk vagy klasszikus tánctétel, vagy romantikus darab stílusos előadása az első négy fekvésben.

A félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy hangsor, két etűd, kotta nélkül.
– Egy barokk, vagy klasszikus tánctétel zongorakísérettel, kotta nélkül.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az első négy fekvés hangkészletének tudatos rendszerezése húronként, illetve fekvésenként.
– Az átmeneti fekvések (V., VI. és VII.) hangkészlete az A– és a D–húron.
– A természetes üveghangok fogáshelye az első öt fekvésben, elemi tudnivalók a felhangsorról.
– A tenorkulcs.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– Az ujjrendkészítés alapelvei.
– A kromatikus hangsor ujjrendje.
– Egyszerű, egyszólamú művek harmóniavázának felismerése és elemzése a tanár irányításával.
– Tudjon önállóan hangolni.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A tájékozódás és a játék biztonságának fejlesztése az első négy fekvésben és az átmeneti fekvésekben.
– A klasszikus zene jellegzetes vonós hangszeres figurációt tartalmazó fekvésváltó szekvenciáinak igényes kidolgozása.
– Az átmeneti fekvések játékának alapjai. Az átmeneti fekvések vibrato mozgása.
– A kettősfogás–játék fejlesztése.
– Akkordjáték és egyszerű arpeggiók fekvésváltást is tartalmazó tanulmányokban és darabokban.
– A könnyebb barokk szonáták stílusos megszólaltatásához szükséges vonókezelés kialakítása.
– A hangszín árnyalása vibratóval és vonókezeléssel.
– Dúr és moll hangsorok két oktávon, 3#, 3b előjegyzésig.
– Hármashangzat–felbontások és terclépések.

Ajánlott tananyag
Az „A” tagozat anyagán túl, Lee: 40 melodische Etüden op. 31 I. (Schott 966), Lee: Übungen op. 131 (Schott 979), Sevcík–Boyd: Lagenwechsel und Tonleiter–Vorstudien op. 8 (Bosworth), Becker: Finger– und Bogen–Übungen (Schott), 7 Sonatinen (Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert) (EMB 13310), 9 sonate facili del barocco italiano (EMB 14110), Breval: C–dúr szonáta (Schott Cello Bibliothek 21), Fiorè Három cselló szonáta (EMB 14662), Dotzauer: 3 Sonaten op. 103 (Peters 7439), Bréval: 3 leichte Sonaten op. 40 (Peters 13054), Hook: Hat szonáta (EMB 14405), Martini: Concerto in Re maggiore (EMB 13182)

Követelmény: közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben (pl. Lee op. 31, op. 131, Dotzauer – Klingenberg I.).
A mélyebb fekvések és az átmeneti fekvések összekapcsolása rövid, könnyű gyakorlatokon. Az első négy fekvés folyamatos használatát igénylő előadási darab, vagy szonátatétel eljátszása.

A félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy hangsor két oktávon, 3#, 3b előjegyzésig Két nagyobb terjedelmű etűd, kotta nélkül
– Egy barokk, vagy klasszikus szonátatétel és egy romantikus darab zongorakísérettel, kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az első négy fekvés hangkészletének tudatos rendszerezése húronként, illetve fekvésenként.
– Az átmeneti fekvések (V.,.VI., és VII.) hangkészlete az A– és a D– húron.
– A természetes üveghangok fogáshelye az első öt fekvésben, elemi tudnivalók a felhangsorról.
– A kettősfogásjáték fejlesztése, fekvésváltást tartalmazó egyszerű gyakorlatokon.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– Az ujjrendkészítés alapelvei.
– A jellegzetes figurációk harmóniai elemzése, a hangnemi kitérések felismerése, az alterált hangok.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A tájékozódás és a játék biztonságának fejlesztése az első négy fekvésben.
– A klasszikus zene jellegzetes vonós hangszeres figurációt tartalmazó fekvésváltó szekvenciáinak igényes kidolgozása.
– Az átmeneti fekvések játékának alapjai. A vibrato mozgás az átmeneti fekvésekben. A kettősfogás–játék fejlesztése.
– Az akkordjáték és az arpeggio fejlesztése. A vonós artikuláció fejlesztése, a legfontosabb zenei karakterek kifejező megszólaltatása.
– A könnyebb barokk szonáták stílusos megszólaltatásához szükséges vonókezelés kialakítása.
– A hangszín árnyalása vibratóval és vonókezeléssel.
– Dúr és moll hangsorok két oktávon keresztül 3#,3*b* előjegyzésig. Hármashangzat–felbontások és terclépések.

Ajánlott tananyag
Az előző évek anyagán túl, Lee: 40 melodische Etüden op. 31 I. (Schott 966), Lee: Übungen op. 131 (Schott 979), 7 Sonatinen (Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert) (EMB 13310), Alte Meisterweisen für junge Cellisten II. (Schott 5533), Cello & Piano I. (EMB 14636), Cello & Piano II. (EMB 14637), 9 sonate facili del barocco italiano (EMB 14110), Breval: C–dúr szonáta (Schott Cello Bibliothek 21), Lanzetti: G–dúr szonáta (Schott CB 103), Baretti: 6 divertimentó (Dallam Kiadó), Fiorè Három cselló szonáta (EMB 1466)2, Bréval: 3 leichte Sonaten op. 40 (Peters 13054)

Követelmény: közepes terjedelmű és mérsékelt tempójú etűd az első négy fekvésben (pl. Lee op. 31 és op. 131, Dotzauer – Klingenberg I.). A mélyebb fekvések és az átmeneti fekvések összekapcsolása rövid, könnyű gyakorlatokon. Az első négy fekvés folyamatos használatát igénylő előadási darab, vagy szonáta–tétel eljátszása.

A félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két etűd, kotta nélkül
– Egy barokk, klasszikus tételpár vagy romantikus darab zongorakísérettel, kotta nélkül.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az átmeneti fekvések (V., VI. és VII.) teljes hangkészlete. Az üres húrok oktávján alapuló hüvelykujjas fekvés hangkészlete.
– A hegedűkulcs.
– Az üres húr nélkül játszott hangsorok és az üres húrt is tartalmazó kromatikus skála ujjrendje.
– A jellegzetes hangszeres figurációk harmóniai elemzése, a harmóniahangok, átmenőhangok és váltóhangok megkülönböztetése, a hangnemi kitérések felismerése az alterált hangokról, a tanár irányításával.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A tájékozódás és a játék biztonságának fejlesztése az első hét fekvésben. Hüvelykujjas játék az üres húrok oktávján alapuló fekvésben.
– A barokk kamarazene stílusos megszólaltatásához szükséges vonások továbbfejlesztése.
– A klasszikus kamarazene stílusos megszólaltatásához szükséges vonások alapjai, könnyű etűdökön gyakorolva.

– A tónus és a zenei kifejezés fejlesztése romantikus darabokon.
– Az önállóság fejlesztése az ujjrendek meghatározásában és a gyakorlás módszerességében.
– Dúr és moll hangsorok 4#, 4b előjegyzésig, két oktávon, a mélyebb fekvésű hangsorok három oktávon keresztül.
– Hármashangzat–felbontások és terclépések. A terc– és a szextskála alapjai (megfelelő fejlettségű kézalkat esetén).

Ajánlott tananyag
Az „A" tagozat anyagán túl, Friss: Gordonkaiskola IV – V, Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB 13487), Kummer: 10 études mélodiques op. 57 (EMB 13873), Popper: Népszerű előadási darabok I. (EMB 12943), Farkas: Magyar tánc (EMB 2424), Marcello: 6 sonate (EMB Urtext 13547), De Fesch: 6 sonate (Peters 12078), Boismortier: g–moll szonáta (Schott CB 98), Mező: Kilenc kis duett (EMB 5499), Hajdu: 4 duó (EMB 13380), Kummer: Sechs Duos op. 126 I. (Hofmeister 7365), Romberg: 3 Sonaten (Peters 6741), Offenbach: 3 Duos (Schott CB 116), Marcello: 6 sonate per 2 violoncellie basso continuo I–II. (EMB 13490–1), Vivaldi: Concerto in Re maggiore (EMB 13524)

Követelmény: nagyobb terjedelmű, differenciált vonókezelést kívánó etűd (pl. Lee op. 31, op. 131, Dotzauer – Klingenberg I–II., Kummer: 10 melodikus etűd) eljátszása.
Barokk szonáta–tételpár (lassú–gyors), vagy két különböző karakterű előadási darab eljátszása. Vagy: egy koncert illetve concertino–tétel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy hangsor két oktávon, 4#, 4b előjegyzésig nagyobb terjedelmű, differenciált vonókezelést kívánó két etűd, kotta nélkül.
– Egy barokk tételpár, vagy két különböző karakterű előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül.

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az átmeneti fekvések (V.,.VI., és VII.) teljes hangkészlete.
– Az üres húrok oktávján alapuló hüvelykujjas fekvés hangkészlete.
– Az üres húr nélkül játszott hangsorok általános ujjrendje.
– A kromatikus hangsor ujjrendje.
– A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
– A gyakorlás célravezető és gazdaságos módszerei.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A tájékozódás és a biztonság fejlesztése az első hét fekvésben. Hüvelykujjas játék az üres húrok oktávján alapuló fekvésben.
– A barokk kamarazene stílusos megszólaltatásához szükséges vonások továbbfejlesztése.
– A klasszikus kamarazene stílusos megszólaltatásához szükséges vonások, könnyű etűdök megfelelő részletein gyakorolva.
– A tónus és a zenei kifejezés fejlesztése romantikus darabokon, a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelés
– Az önállóság fejlesztése az ujjrendek meghatározásában és a gyakorlás módszerességében.
– Egy–két hangsor a több előjegyzést tartalmazó hangsorok általános ujjrendjével. A kromatikus hangsor.

Ajánlott tananyag:
Az előző évek anyagán túl, Friss: Gordonkaiskola IV – V, Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB 13487), Kummer: 10 études mélodiques op. 57 (EMB 13873), Popper: Népszerű előadási darabok I. (EMB 12943), Farkas: Magyar tánc (EMB 2424), Marcello: 6 sonate (EMB Urtext 13547), De Fesch: 6 sonate Peters 12078 (egyenként a Schott CB–ban is megjelent), Boismortier: g–moll szonáta (Schott CB 98), Hajdu: 4 duó (EMB 13380)
Kummer: Sechs Duos op. 126 I. (Hofmeister 7365), Romberg: 3 Sonaten (Peters 6741), Offenbach: 3 Duos (Schott CB 116), Marcello: 6 sonate per 2 violoncellie basso continuo I–II. (EMB 13490–1), Vivaldi: Concerto in Re maggiore (EMB 13524)

Követelmény: nagyobb terjedelmű, differenciált vonókezelést kívánó etűd (pl. Lee op. 31, op. 131, Dotzauer I–II., Kummer op. 57) eljátszása. Barokk szonáta–tételpár (lassú–gyors), vagy két különböző karakterű előadási darab eljátszása.

A félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két etűd, kotta nélkül
– Egy barokk, illetve klasszikus tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A legfontosabb hüvelykujjas fekvések hangkészlete.
– Az üres húr nélkül játszható hangsorok általános ujjrendje.
– A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
– A gyakorlás célravezető és gazdaságos módszerei.
– A lapról olvasási készség fejlesztése

A hangszerkezelés fejlesztése
– A játék biztonságának és mozgékonyságának fejlesztése az első hét fekvésben.
– A hüvelykujjas játék fejlesztése. A hüvelykujjas fekvés összekapcsolása a mélyebb fekvésekkel. Igényes kettősfogás játék.
– Az előző évben elsajátított vonásmódok továbbfejlesztése. A spiccato vonás alapjai.
– Barokk és klasszikus művek stílusos előadása.
– A tónus és a zenei kifejezés fejlesztése romantikus darabokon.
–Az önállóság fejlesztése az ujjrend megválasztásában és a gyakorlás módszerességében. Nagyobb terjedelmű művek gyors, megbízható elsajátítása.
– Dúr és moll hangsorok 4#, 4*b* előjegyzésig három oktávon keresztül. A terc– és a szextskála fejlesztése (megfelelő kézalkat esetén).
– A kromatikus hangsor üres húr nélkül.

Ajánlott tananyag
Az „A" tagozat anyagán túl, Franchomme: 12 Etudes op. 35 (EMB 13871), Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487), Popper: 10 mittelschwere grosse Etüden (Hofmeister 8790 op. 76/II.), Somló – Papp: Violoncello Album (EMB 6292), Kodály: Epigrammák (EMB 1814), Hajdu: Szonatina (EMB 5489), Vivaldi: 9 sonate (EMB Urtext 13439), Porpora: F–dúr szonáta (EMB 12052), Caldara: D–dúr szonáta (EMB 12043), Vivaldi: Concerto in la minore (EMB 6253), Porpora: Concerto in la minore (EMB 12802)

Követelmény: nagyobb technikai felkészültséget kívánó etűd (pl. Lee op. 31, op. 131, Dotzauer – Klingenberg I–II., Kummer op. 57, valamint Franchomme op. 35–ből a könnyebbek) eljátszása. Komolyabb követelményeket támasztó barokk szonáta–tételpár (lassú–gyors) eljátszása (pl. Marcello, Vivaldi). Egy koncert– illetve concertino–tétel, vagy két különböző karakterű előadási darab eljátszása.

A félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy hangsor két oktávon, 4#, 4b előjegyzésig Két etűd, kotta nélkül
– Egy barokk, vagy preklasszikus tételpár és egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül,

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén a tanuló ismerje:
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
– a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
– a húrok és az egyes fekvések hangkészletét, a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
– a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
– a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést.

Legyen képes: a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni. Ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani. Szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni.
Tudjon kottát olvasni basszus–, tenor– és violinkulcsban.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:
– dúr és moll skálák, hármashangzatok 3 oktávon keresztül, 3 #, 3 b előjegyzésig, tercek és szextek, az alsó fekvésekben kettes kötéssel,
– két etűd (pl. Dotzauer: Etűdök II.),
– egy preklasszikus szonáta lassú és gyors tétele, egy előadási darab.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei:
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Gordonka főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy etűd, Somló: Tanulmányok gordonkára (EMB 2138), Lee: 40 melodikus etűd op. 31 (Peters)/I. – /1., 2., 3., 4., 11.; Lee: 40 melodikus etűd op. 31 (Peters), op. 131 – /1., 5., 13. nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű előadási darab; Mező: 4 magyar népdal, Beethoven: Menüett (EMB 14636 kötetben), Mattheson: Ária, G. Marie: La Cinquantain (EMB 13598), Beethoven: Szonatina (EMB 13310 kötetben), Dvořak: Melódia nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Két különböző technikai követelményt támasztó etűd; a játék mozgékonyságának, és egy kantilenás etűd a zenei kifejezés felmérésére; Dotzauer: Etűdök I (EMB 13486)–II (EMB 13487). – Klingenberg, Lee: 40 melodikus etűd op. 31 (Peters) I–II. –, Lee: 40 etűd op. 31 (Peters) és op. 131–ből – , Kummer Melodikus etűdök op. 57 (Peters) nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű előadási darab; Popper: Gavotte (EMB 12943 kötetben és EMB 12944 kötetben), Mazurka (EMB 13634, vagy EMB 12944 kötetben), Saint–Saëns: A hattyú (EMB 13585), vagy barokk szonáta–tételpár (lassú, gyors): Marcello: e–moll szonáta (EMB 13547 kötetben)I–II. tétel, Marcello: G–dúr szonáta (EMB 13547 kötetben) III–IV. tétel, de Fesch: C–dúr szonáta, d–moll szonáta, Vivaldi: e–moll szonáta (EMB 13439 kötetben) I–II. tétel, Vivaldi: a–moll szonáta (EMB 13439 kötetben) I–II. tétel vagy egy koncerttétel Klengel: C–dúr Concertino nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

A továbbképző évfolyamok célja az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a hangszer szóló– és kamarazene–irodalmában. Olyan művek, kiadványok és kiadványsorozatok ismerete, amelyek megfelelnek a tanuló képességeinek és hangszertudásának.

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hat zeneiskolai évfolyamban elsajátított készségek fejlesztése.
– A fogásmódok, a bal kéz legato játékmód és a fekvésváltás fejlesztése.
– Nagyobb intervallumú fekvésváltások. A legato, détaché és martelé vonás fejlesztése.
– A vonós artikuláció, a helyes hangindítás és a hangképzés fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Az előző évek anyagán túl, Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487), Franchomme: Capricen op. 7 (Peters 9173), Merk: 20 etűd op. 11, Popper: 10 mittelschwere grosse Etüden (Hofmeister 8790 op. 76/II.), Cossmann: Violoncello–Studien (Schott), Grützmacher: Tägliche Übungen (Schirmer), Starker János: A vonósjáték rendszeres iskolája (Zeneműkiadó)

Követelmény: a zeneiskolai évfolyamokban elért színvonal fejlesztése. Memóriafejlesztés, hosszabb terjedelmű művek megtanulása fejből. Az eddig tanult technikai elemeket alkalmazza a tanuló érzékeny, kifejező, a mű karakteréhez igazodó egyéni hangvételben.

A félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab (az egyik lehet kamaramű is), vagy barokk szonáta tételpár. A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hat zeneiskolai évfolyamban elsajátított technikai ismeretek átismétlése és továbbfejlesztése.
– A szűk– és a tágfekvés, valamint az átmeneti fekvések kivitelezésének ellenőrzése, a helyes kéztartás és intonációs szempontok figyelembe vételével.
– A legato játékmód továbbfejlesztése, húrváltás 2, 3, 4 húron is.
– Az egyes vonásnemek tökéletesítése, és könnyebb kombinált vonásnemek.
– Vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságának változtatása és helyes alkalmazása.

Zenei készségfejlesztés:
– Legyen képes a tanuló egészséges, salaktalan alaphangon, tudatos hangképzéssel a vonó teljes hosszán játszani.
– Tudja a vonóváltásait zökkenőmentesen megoldani.
– Legyen képes világosan megkülönböztethető forte és piano játékmódra.
– Tudjon kantilénában minden ujjal vibrálni.
– Ismerje és tudja játszani a legato, détaché és martelé vonásokat, és azok kombinációit.

Ajánlott tananyag
Az „A" tagozat anyagán túl, Kodály: Adagio (EMB 768), Bach: 6 solosuite (Banda) (EMB 13965), Eccles: g–moll szonáta (Schott CB 66), Grazioli: F–dúr szonáta (Schott CB 31), Vandini: 2 szonáta (Schott CB 48), Anfossi: Concerto in Sol maggiore (EMB 13471), Romberg. Divertimento, Romberg: Variációk, Goltermatt: G–dúr koncert, J. Chr. Bach: c–moll koncert

Követelmény: memóriafejlesztés, hosszabb terjedelmű művek megtanulása fejből. Az eddig tanult technikai elemeket alkalmazza a tanuló érzékeny, kifejező, a mű karakteréhez igazodó egyéni hangvételben. Legyen képes virtuóz jellegű művek előadására

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy etűd kotta nélkül
– Egy szonáta tételpár és egy előadási darab zongora kísérettel kotta nélkül

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az átmeneti fekvések (V., VI., VII.) fejlesztése.
– A legfontosabb zenei karakterek (dolce, espressivo, grazioso és risoluto) igényes, kifejező megszólaltatása.
– A barokk szonáták stílusos megszólaltatásához szükséges vonásmódok fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Az előző évek anyagán túl, Kodály: Adagio (EMB 768), Vandini: 2 szonáta (Schott CB 48), Anfossi: Concerto in Sol maggiore (EMB 13471), Romberg. Divertimento, Romberg: Variációk, Goltermatt: G–dúr koncert, J. Chr. Bach: c–moll koncert

Követelmény
Tudjon önállóan megtanulni technikai felkészültségének megfelelő műveket, megfelelő zenei karakterekkel és dinamikai árnyalásokkal.
A tanult művek stílusos és kifejező eljátszása, amely tükrözi, hogy a tanuló ismeri a játszott mű formai felépítését és harmóniai szerkezetét.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab (az egyik lehet kamaramű is), vagy barokk szonáta tételpár. A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
Technikai készségfejlesztés:
– A fekvésváltások topográfiai biztonságának fejlesztése, segédhangok felhasználásával és tudatosításával.
– Akkordjáték 3 és 4 húron, a vonóbeosztás, vonónyomás tanítása a helyes arányok betartásával, a húrsíkok figyelembe vételével.
– Ujjgyakorlatok: az egyenletes pergőtechnikához vezető gyakorlatok, fokozatos gyorsítással.

Zenei készségfejlesztés:
– Tudjon mindkét irányban mérsékelt hosszúságú kitartott hangon egyenletes cresendot és decresendot játszani.
– Ismerje fel, és tudja alkalmazni a négy zenei alapkaraktert: dolce, espressivo, risoluto, grazioso.
– Tudja alkalmazni egy zenei frázison belül a súlyos és súlytalan hangok arányait, ami később a helyes zenei deklamációhoz vezet.

Ajánlott tananyag
Az „A" tagozat anyagán túl, Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487), Franchomme: Capricen op. 7 (Peters 9173), Merk: 20 etűd op. 11, Popper: 10 mittelschwere grosse Etüden (Hofmeister 8790 op. 76/II.), Cossmann: Violoncello–Studien (Schott), Bach: 6 solosuite (Banda) (EMB 13965), Pericoli: 6 sonate I–II. (EMB 13434, 13435), Geminiani: 6 sonate (Peters 12216), Eccles: g–moll szonáta (Schott CB 66), Grazioli: F–dúr szonáta (Schott CB 31), Romberg Variációk, Klengel d–moll concertino, Goltermatt G–dúr koncert, J. Chr. Bach c–moll koncert

Követelmény: tudjon önállóan megtanulni technikai felkészültségének megfelelő műveket, megfelelő zenei karakterekkel és dinamikai árnyalásokkal. Alakuljon ki jártassága a technikai és zenei szempontból célszerű ujjrendek megválasztásában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy etűd kotta nélkül,
– Egy szonáta tételpár vagy 1 előadási darab,
– Egy koncert–tétel, vagy egy előadási darab.

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hüvelykujjas játék fejlesztése.
– A játék mozgékonyságának fejlesztése, pergőjáték ujjgyakorlatokkal. Összetett vonások.
– A bécsi klasszikus kamarazene basszus szólamainak megszólaltatásához szükséges vonásmódok fejlesztése, könnyű anyagon.
– A hangsorjáték gördülékenységének fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Az előző évek anyagán túl, Liszt: La lugubre gondola (EMB 6652), Járdányi: Melódia (EMB 2840), Pericoli: 6 sonate I–II. (EMB 13434, 13435), Geminiani: 6 sonate (Peters 12216), Corelli: d–moll szonáta, Sammartini: G–dúr szonáta (Schott CB 55), Vivaldi: Concerto in Sol maggiore (EMB 642), Monn: Concerto in sol minore (EMB 7176), Breval Concertino, Klengel d–moll concertino.

Követelmény: a hangszeren való biztos tájékozódás, topográfia ismerete mind az átmeneti, mind a hüvelykfekvésben. Alakuljon ki jártassága a technikai és zenei szempontból célszerű ujjrendek megválasztásában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab (az egyik lehet kamaramű is), vagy barokk szonáta tételpár. A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
Technikai készségfejlesztés:
– A hüvelykujjas játék fejlesztése két szomszédos húrátmenettel.
– A bal kéz játékterületének kiterjesztése az összes fekvésbe.
– Skálák és hármashangzatok 3 oktáv terjedelemben a G és C húron kezdődő, 4 oktáv terjedelemben.
– Trilla gyakorlatok, az ujjak billentési, és különösen felemelési sebességének fokozása, szükség szerinti fekve tartásának tudatosítása.
– A vibrato továbbfejlesztése.
– Arpeggio (akkordfelbontás) 3 és 4 húron legato és detaché vonásokkal.

Zenei készségfejlesztés:
– Tudjon 3 ill. 4 oktáv terjedelemben mérsékelten gyors tempóban tisztán, egyenletesen skálákat és hármashangzatokat játszani.
– Tudjon kifejezően minden ujjal vibrálni tartalmas hangon, piano és forte dinamikában kantiléna íveket játszani.
– Legyen képes gördülékeny fekvésváltások végrehajtására.

– Ismerje a barokk zene díszítéseinek kivitelezését.
– Tudja alkalmazni a barokk zenében előforduló különböző vonásnemeket.

Ajánlott tananyag
Az „A” tagozat anyagán túl, Dotzauer: 113 gyakorlat II. (EMB13487), Popper: 10 mittelschwere grosse Etüden (Hofmeister 8790 op. 76/II.)
Popper: Népszerű előadási darabok II. (EMB 12944), Pericoli: 6 sonate I–II. (EMB 13434, 13435), Geminiani: 6 sonate (Peters 12216)

Követelmény: legyen képes a tiszta intonáció érdekében a balkéz tudatos helyezkedő műveleteire. Tudjon alapvonásokat hajlékony, szép hangon játszani. Legyen képes a megfelelő dinamikai váltásokra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy etűd, kotta nélkül.
– Egy tétel Bach szólószvitjeiből, kotta nélkül.
– Egy koncert–tétel, vagy egy szonáta tételpár kotta nélkül.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hüvelykujjas fekvések összekapcsolása mélyebb fekvésekkel.
– A vibrato fejlesztése dolce és espressivo karakterű darabokon.
– A kettősfogásjáték tisztaságának és szép hangzásának fejlesztése.
– A tónus árnyalása, a zenei kifejezés fokozása romantikus műveken.
– Nagyobb önállóság az ujjrendek meghatározásában és a gyakorlás megtervezésében, módszereinek kiválasztásában.

Ajánlott tananyag
Az előző évek anyagán túl, Somló – Papp: Violoncello Album (EMB 6292), Popper: Népszerű előadási darabok II. (EMB 12944), Bartók: Este a székelyeknél (Mező) (EMB 8319), Bach: 6 solosuite (Banda) (EMB 13965), Eccles: g–moll szonáta (Schott CB 66), Grazioli: F–dúr szonáta (Schott CB 31)

Követelmény: legyen képes a tanuló, a zenei karakterek alkalmazására, a dinamikai váltásokra, a tempók helyes megválasztására.
A hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása, a kortárs zene befogadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab (az egyik lehet kamaramű is), vagy barokk szonáta tételpár.
A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

10. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
Technikai készségfejlesztés:
– A staccato vonás alapjainak ismertetése és gyakoroltatása.
– A legato és staccato vonás kombinációi egy vonóhosszon belül.
– Fekvésváltás gyakorlatok nagy intervallumokban.
– A hüvelykujj használatának kiterjesztése alsóbb fekvésekbe és alsóbb húrokra is.

Zenei készségfejlesztés:
– Tudjon a tanuló magasabb fekvésekben is tartalmas hangot képezni.
– A tanult vonásnemeket a zenei kívánalmaknak megfelelően alkalmazni.
– Legyen képes a jobb és bal kar játszómechanizmusának egybehangolására, a ritmikus zenei problémák megoldása érdekében.
– Tudja a dinamikai árnyalatokat kiterjeszteni az intenzív pianissimo felé, valamint szükség esetén a risoluto fortissimo hangzásig.
– Legyen képes mérsékelten gyors tempóban egyenletes pergő játékra, és a zenei agogikák helyes kivitelezésére.

Ajánlott tananyag
Az „A” tagozat anyagán túl, Franchomme: Capricen op. 7 (Peters 9173), Cossmann: Violoncello–Studien (Schott), Grützmacher: Tägliche Übungen (Schirmer), Liszt: La lugubre gondola (EMB 6652), Járdányi: Melódia (EMB 2840), Geminiani: 6 sonate (Peters 12216), Vandini: 2 szonáta (Schott CB 48), Breval: Concertino, Romberg: Divertimento, Romberg: Variációk, Klengel: d–moll concertino, J.Chr.Bach: c–moll koncert

Követelmény: legyen képes a tanuló, a zenei karakterek alkalmazására, a dinamikai váltásokra, a tempók helyes megválasztására.
Könnyed és folyamatos fekvésváltásra, ritmikus pergőjátékra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy tétel Bach szólószvitjeiből, kotta nélkül.
– Egy koncert–tétel, vagy egy szonáta tételpár kotta nélkül.
– Egy előadási darab kotta nélkül.

K*övetelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után*

Az „A” tagozat végén
Tudjon a tanuló szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani. Legyen képes gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, virtuózabb darabok eljátszására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tisztán
– 4 oktáv terjedelemben gyors tempóban egyenletesen skálázni,
– hármashangzatokat, terceket és szexteket játszani,
– *p* és *f* dinamikában kantilénaíveket megszólaltatni.
Tudjon
– a magasabb fekvésekben is tartalmas hangot képezni,
– kifejezően, minden ujjal vibrálni.

Legyen képes
– gördülékeny fekvésváltások végrehajtására, mérsékelt tempóban egyenletes pergő–játékra,
– zenei agogikák helyes kivitelezésére, a dolce, espressivo, risoluto, grazioso megjelenítésére
– a jobb és bal kéz könnyed mozgásainak összehangolására, a dinamikai árnyalatok megvalósítására,
Ismerje az abszolút intonáció fogalmát, a különböző vonásnemeket és kombinációit.

Növendékhangversenyek, tanszaki hangversenyek
Félévenként egy osztályhangversenyt tartunk, melyen minden növendék szerepel. Adjunk lehetőséget a kicsiknek, egészen kezdőknek is: egy-egy pici darabbal, dalocskával nagy örömet szerezhetünk a szülőknek, a gyermeknek és a közönségnek.
Az osztályhangversenyeken minden növendék egy vagy két előadási darabot játszik el.
A hangversenyek nyilvánosak; a koncertek előtt igényes meghívó készül, hogy a szülők és érdeklődők időben értesülhessenek arról, hogy egy-egy növendék mikor szerepel az iskolában.
A pedagógiai program egyik fontos célkitűzése valósul meg azáltal, hogy a szülők folyamatosan tájékozódhatnak gyermekük zenei tanulmányainak fejlődéséről vagy éppen stagnálásáról.
Előzetes beosztás szerint minden osztályhangversenyt legalább két vendégtanár hallgat meg. Ezáltal kívánjuk biztosítani a tanszakok színvonalának ellenőrzését.
A vonós tanszak félévente két-két összevont tanszaki hangversenyt szervez, melyre a tanszak legjobbjait várja, minden tanártól egy illetve két növendéket. A „Kicsinyek hangversenyén” a kezdőktől a 3. osztályosokig a „Tanszaki hangversenyen” a magasabb évfolyamosok szerepelnek. Ez kitűnő alkalom arra, hogy a hangszerükön kiemelkedő teljesítményt nyújtó növendékek egy színvonalas hangversenyt adhassanak, valamint arra, hogy a hangversenyen hallgatóként résztvevő kevésbé szorgalmas növendékekre ösztönzőleg hasson egy szakmailag magasabb színvonalú produkció.
A beszámolás további lehetséges (választható) formái az évközi meghallgatás, közös óra és a hangversenyszereplés házi verseny lehet.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Gordonka főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc, „B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab (az egyik lehet kamaraműis), vagy barokk szonáta tételpár, vagy egy versenymű–tétel; Vivaldi: a–moll–szonáta (EMB 13439 kötetben) I–II., Csajkovszkij: Szentimentális keringő, Vivaldi: G–dúr koncert (EMB 6425) I. tétel) nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy tétel Bach szólószvitjeiből; (EMB 13965), a G–dúr szólószvit nehézségi szintjén.
– Preklasszikus szonáta 2 tétele, vagy 1 előadási darab; Eccles: g–moll szonáta (Schott), Sammartini: G–dúr szonáta (Schott), Lisznyai: Ősz (EMB 2525), Járdányi: Melódia (EMB 2840) nehézségi szintjén.

– Egy koncert–tétel; Goltermann: G–dúr koncert (Schott), J. Chr. Bach: c–moll koncert (Peters) nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A művészeti alap- és záróvizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, helyes test-és hangszertartás,
– hangképzés, intonáció, vibrato, hangszerkezelés, artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó, előadásmód, a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória, alkalmazkodóképesség, állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő mennyiségű, minőségű és méretű gordonka, tartozékokkal (finomhangoló, vonó, tok, gyanta).
Évente hangszerenként egy garnitúra húr és egy vonószőrözés. Jól hangolt zongora (pianínó).
Min. két kottatartó. Különböző magasságú székek, a tanulók testalkatának megfelelően.
Metronóm.

FAFÚVÓS TANSZAK
FURULYA, FUVOLA, OBOA, KLARINÉT, FAGOTT, SZAXOFON TANTÁRGYAK
HELYI TANTERV

A képzés óraterve, szerkezete a fafúvós tanszak tantárgyainál:
A képzés ideje: 2+6+4 év

Hangszeres előkészítő	Alapfok és továbbképző "A" tagozat	Alapfok és továbbképző "B" tagozat
1-2. évf. heti 2x30 perc	1-10. évfolyam heti 2x30 perc	2 vagy 3-10. évfolyam heti 2x45 perc

I. Zenei-pedagógiai célok

-A tanulók zenei ízlésének, érdeklődésének, esztétikai kultúrájának megalapozása, az értékes zene megszerettetése;
-A tanulók zenei készségeinek és képességeinek fejlesztése, zenei műveltségük megalapozása;
-A tanulók többségének felkészítése szabadidejük tartalmas eltöltésére, amatőr társas muzsikálásra;
-A zeneiskolába járó növendékek és családtagjaik, ismerőseik ösztönzése rendszeres zenehallgatásra, hangverseny-látogatásra, s ezáltal aktív koncertlátogató városi közönség nevelése;
-Az arra alkalmas, kiemelkedő képességű tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

II. Általános fejlesztési követelmények

-A zenei műveltség megalapozása, a zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének kifejlesztése.
-Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
-A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, a magyar népzene és általában a zene történetének megismertetése.
-A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra és kitartásra nevelése.
-Városunk zenei életének színesítése: tehetséges növendékeink, kamaracsoportjaink fellépése különböző városi rendezvényeken, pl. kiállítás megnyitókon, szociális otthonokban, óvodákban, egyéb kulturális rendezvényeken, különös tekintettel a növendékek saját iskolai programjain való szereplése.

III. Szakirányú feladatok

1. Országos versenyeken való megmérettetés

Az általános iskolai tanulmányi versenyekhez hasonlóan a zeneiskolában tanuló, tehetségükben és szorgalmukban kimagasló növendékek is összemérhetik tudásukat az ország más zeneiskoláiba járó fiatal művészjelöltekkel. A versenyre való felkészítés nagy felelősséggel járó zenetanári feladat, hiszen a növendék saját magán és tanárán kívül zeneiskoláját, valamint városát is képviseli egy országos rendezvényen. A tanszakvezető feladata, hogy tájékoztassa a tanárokat az adott évben kiírt országos versenyekről. A szaktanár feladata, hogy kiválassza a versenyen induló növendékeket, akiket előmeghallgatások keretében egy 3-5 tagú szakmai bizottság bírál el, illetve saját tanárukon kívül a többi tanárkolléga is szakmai instrukciókkal látja el őket, segítve ezzel a felkészítő tanár munkáját. Több jelentkező esetén háziversenyt rendezünk, mely a megyei versenyekre el nem jutott növendékek szakmai fejlődésében is komoly előrelépést eredményez.

2. Zenei pályára készülő növendékek felkészítése továbbtanulásra

Zenei pályára készülő növendékeknek biztosítsunk több fellépési lehetőséget, valamint a felvételi vizsga előtt a növendékek adjanak számot tudásukról tanári bizottság előtt is. Ezzel kitűnően szoktathatjuk őket az állandó szerepléshez, mellyel a lámpaláz csökkenését és így a koncentráció növekedését is várhatjuk.

IV. A B tagozatra kerülés, a B tagozaton maradás feltételei

A „B" tagozatosok kiemelt óraszáma csak az átlagosnál tehetségesebb tanulókat illetheti meg. Az ide irányítható növendéknek kiemelkedő adottságokkal kell rendelkeznie, beleértve a gyors felfogóképességet és kitartó szorgalmat is, amely képessé teszi arra, hogy a B tagozat magasabb követelményeinek megfeleljen. B tagozatra kerülni tantárgytól függően 2. vagy 3. évfolyamtól lehet, az iskolavezetés és a fúvós tanszakvezető jelenlétében tett beszámoló (vizsga) alapján.

A B tagozat feladatai az ismeretek és a hangszerkezelés területén megegyeznek az A tagozat feladataival, de az etűdök és előadási darabok száma és nehézségi foka a növendék felkészültségének megfelelően növelhető. A B tagozat különböző évfolyamaiban a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszer-kezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.
A kiemelkedő növendékek közül némelyekben felmerülhet az igény egy második hangszer tanulására is.
A **második hangszer** felvételének alapvető követelménye a B tagozat követelményein túl az átlagon felüli koncentrálóképesség és a mindkét hangszer iránti komoly elkötelezettség, mely problémamentessé teszi a kétszeres mennyiségű feladat teljesítését, azaz a mindkét hangszeren való intenzív gyakorlást.

V. A tananyag, a zeneművek kiválasztásának elvei

A tananyag összeállításánál és a darabok kiválasztásánál – az ajánlott tananyagjegyzékre támaszkodva- mindig figyelembe kell vennünk az életkori sajátosságokat, a hangszeres és zenei felkészültséget. Törekedjünk arra, hogy a zenei előadásmód –a mércét nem túl magasra téve- kotta-és stílushű, értelmesen tagolt, kifejező legyen.
Az örömteli hangszertanulás érdekében elegendő és bizonyos esetekben a növendék kedve szerint megválasztott előadási darabbal és kamaraművel „védjük ki" az esetleges ellenállást a hangszeres technikát javítandó skálázás, etűdözés ellen.
Tanári odafigyelésre van szükség ahhoz, hogy a társhangszerektől „kölcsönvett" kották megfeleljenek saját hangszerünk adottságainak, az átiratok hangszerszerűek és igényesek legyenek.

VI. Beszámolók, vizsgák, tanszaki hangversenyek

A Frederic Chopin Zeneiskola **fafúvós tanszakán a félévi és év végi beszámolók minden tantárgyra vonatkozóan** két részből állnak: egy tanszaki vizsgahangversenyből valamint egy skála, etűd meghallgatásból.

A tanszaki hangversenyek anyaga egységesen kettő - lehetőleg különböző karakterű - előadási darab, melyek kotta nélkül játszandók. Indokolt esetben elegendő lehet egy mű is pl. versenymű hosszú tétele vagy nehéz darab előadásánál.

A skála, etűd beszámoló anyaga:

A **hangszeres előképző évfolyam**okon a beszámoló anyaga 4-5 gyermekdal fejből. Az első hangszeres év *próbaév*nek számít, erről a szülőket már év elején tájékoztatjuk a sikeres felvételi után.

1. és 2. évfolyamon 4 gyermekdal, népdal illetve 1-2 soros etűd előadása fejből, valamint egy dúr vagy moll skála 2# - 2b előjegyzésig.
3. és 4. évfolyamon 4 etűd eljátszása, ebből legalább 2 etűd kotta nélkül játszandó. Skálák 4# - 4b előjegyzésig, de minimum 2# - 2b előjegyzés fölött.
5 és 6. évfolyamon a beszámoló anyaga 2 hosszabb terjedelmű etűd, az egyik lehetőleg fejből játszandó. Skálák 6# - 6b előjegyzésig, de minimum 3# - 3b előjegyzés fölött.
7. és 8. évfolyamon a beszámoló anyaga 2 hosszabb terjedelmű (legalább 1 oldalas) etűd. Skálák 7# - 7b előjegyzésig, de minimum 4# - 4b előjegyzés fölött.
9. és 10. évfolyamon a beszámoló anyaga 2 hosszabb terjedelmű etűd. Skálák 7# -7b előjegyzésig, de minimum 4# - 4b felett.

B tagozaton a félévi és év végi beszámolóra két skálával készüljön a növendék, többféle variációval (triolák, tercek, oktolák, hármashangzat felbontások, kötés és ritmusvariációk).
Elvárás ezen felül osztályának megfelelően (lásd az A tagozat skálakövetelményeit) a többi hangsor alapszintű ismerete. A vizsgabizottság kérhet csak bizonyos skálarészleteket is.

VII. Növendékhangversenyek, tanszaki hangversenyek

Félévenként egy növendékhangversenyt tartsunk, melyen lehetőleg minden növendék szerepeljen. Adjunk lehetőséget a kicsiknek, egészen kezdőknek is: egy-egy pici darabbal, dalocskával nagy örömet szerezhetünk a szülőknek, a gyermeknek és a közönségnek. Pedagógiai szempontból sem hátrány, ha még gyermeki szívvel érzi meg a hangversenyezés "nehézségeit", azaz talán nem is érzi azt annyira nehéz feladatnak.
Ha energiánk és a növendékek teljesítménye engedi, természetesen több osztály-koncert megrendezésére is vállalkozzunk. Tehetséges növendékeinket pedig szerepeltessük zeneiskolánk kiemelt hangversenyein.
Az osztályhangversenyeken minden növendék ***két előadási darabot*** játszik el. Hangversenyeink nyilvánosak; a koncertek előtt igényes meghívó készül, hogy a szülők és érdeklődők időben értesülhessenek arról, hogy egy-egy növendék mikor szerepel az iskolában. A pedagógiai program egyik fontos célkitűzése valósul meg azáltal, hogy a szülők folyamatosan tájékozódhatnak gyermekük zenei tanulmányainak fejlődéséről vagy éppen stagnálásáról
Előzetes beosztás szerint minden osztályhangversenyt legalább két vendégtanár hallgat meg. Ezáltal kívánjuk biztosítani a tanszakok színvonalának ellenőrzését.
A fúvós tanszak félévente egy összevont tanszaki hangversenyt szervez, melyre az egyes tanszakok legjobbjait várja, minden tanártól egy illetve két növendéket. Ez kitűnő alkalom arra, hogy a hangszerükön kiemelkedő teljesítményt nyújtó növendékek egy színvonalas hangversenyt adhassanak, valamint arra, hogy a hangversenyen hallgatóként résztvevő kevésbé szorgalmas növendékekre ösztönzőleg hasson egy szakmailag magasabb színvonalú produkció.

VIII. Egyéb tanszaki programok

A **közös órák** szervezése már több éves hagyománynak számít, ahol a növendékek alaposabban megismerkedhetnek a fúvós család különböző hangszereivel. Az érdeklődők játékos formában, vetélkedők, élő hangszerbemutatók, kép-és hangfelvételek segítségével ismerhetik meg a fúvós hangszerek kialakulásának történetét. A közös órák másik lehetséges témája egy hosszabb lélegzetű darab (dalmű, opera, szvit) feldolgozása a tanszak növendékei és tanárai által. A témaválasztást sok esetben zeneszerzők születésének vagy halálának évfordulói határozzák meg.

Az osztályhangversenyeknél már említett kölcsönös színvonal-ellenőrzés mellett esetenként **óralátogatás**ra is sor kerülhet, amennyiben a szaktanár erre időt tud szakítani. Az óralátogatás szintén előzetes megbeszélés alapján történik, melynek egyedi formája az *óracsere* is lehet. Ez azt jelenti, hogy a szaktanárok egy adott napon egymás növendékeit tanítják. Ebben a helyzetben bizonyos rejtett hibák könnyebben felszínre kerülnek, már-már berögződött, rossz szokások új megvilágítást kapnak, és az új környezetben a növendék is másképp áll a problémákhoz.

IX. Az osztályozás elvei

Az érdemjegyek megítélésénél a következő szempontok mérlegelését javasoljuk:

5 - jeles
- az osztályának megfelelő tananyagot elvégezte
- a hangversenyen az elvárásoknak megfelelően teljesített
- a vizsgán felkészülten jelent meg, szereplése technikailag és zeneileg is szintjének megfelelő
- önálló zenei gondolatokkal rendelkezik
- hangszeres játéka kifejező, hangja képzett

4 - jó
- az osztályának megfelelő tananyagot elvégezte, ill. kisebb lemaradása van
- a hangversenyen való szereplése technikailag vagy zeneileg nem várt momentumokat hordozott
- a vizsgán tett beszámolója kisebb hiányosságokat mutat
- kevésbé kifejező hangszeres játék
- kisebb technikai, hangbeli, zenei hiányosságok

3 - közepes
- az osztályának megfelelő tananyagban nagyobb lemaradása van
- a hangversenyen nyújtott teljesítménye technikailag és zeneileg nem volt megfelelő
- a vizsgára való felkészültsége és a vizsgán való szereplése komolyabb hiányosságokat mutat
- az órákon több alkalommal felkészületlenül jelent meg
- osztályához képest technikai és/vagy zenei lemaradása van
- egyhangú hangszeres játék, a kifejezés hiánya

2 - elégséges
- az osztályának megfelelő tananyagban nagyobb lemaradása van
- a hangversenyen való szereplése nem volt elfogadható
- a vizsgára való felkészültsége és a vizsgán nyújtott teljesítménye alacsony szintű
- az órákon rendszeresen felkészületlenül jelent meg
- osztályához képest technikai, zenei lemaradása számottevő

1 - elégtelen
- az osztályának megfelelő tananyagban nagy lemaradása van, vagy egyáltalán nem végezte el azt
- a hangversenyen nyújtott teljesítménye elfogadhatatlan
- a vizsgára való felkészültsége nem értékelhető
- az órákra rendszeresen nem készült, ill. egyáltalán nem látogatta

Az előzőekben meghatározott követelményrendszer alapján az a növendék léphet felsőbb évfolyamba, aki az adott évfolyam anyagát megfelelően elvégzi, és erről a vizsgán beszámolót tesz. A zeneiskola, mint művészetoktatási intézmény a tehetség-gondozás mellet a kevésbé jó képességű gyermekek zenei nevelésére is nagy hangsúlyt fektet. Az ilyen növendékek esetében előfordulhat, hogy évfolyamuk követelményét nem tudják maradéktalanul teljesíteni. Ekkor lehetőséget biztosítunk arra, hogy a növendékek osztályuk anyagát a következő évben

folytathassák tovább. Ezt a döntést az év végi bizonyítványukban az *"Engedély alapján évfolyama anyagát folytathatja"* záradék jelzi.
Dicséretet az a növendék kaphat, akinek egész évi teljesítménye, szorgalma valóban példaértékű, illetve városi rendezvényeken vagy megyei, országos versenyeken méltó módon képviselte zeneiskoláját.

X. Felvételi elvek

A zeneiskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges alkalmasságot a felvételi meghallgatáson mérjük fel, és az itt nyújtott teljesítmény alapján a gyermeket **szolfézs előképző** osztályba vesszük fel. A tapasztalatok azt mutatják, hogy amennyiben egy igazán tehetséges gyermek korán kezdte el a zenei tanulmányokat, mindig komoly szakmai eredményeket tudott felmutatni már 10-12 éves korában is.
A szolfézs illetve furulya előtanulmányok után a növendékek rendszerint fa- illetve rézfúvós hangszeren tanulnak tovább. Ezek elkezdéséhez vannak általános érvényű feltételek:
- jól fejlett, egészséges szervezet
- megfelelő hallás és jó ritmusérzék
- kottaolvasási készség alapfokon
- szellemi érettség, koncentrálóképesség
- egészséges gerincoszlop, fejlett légzőszervek
- normál módon záródó, teljes fogsor

A felvételi meghallgatáson megpróbáljuk ésszerű összefüggésbe hozni a gyermekek igényeit, adottságait a létszámkeret és a hangszerállomány adta lehetőségekkel. Arra törekszünk például, hogy a növendék ahhoz a tanárhoz kerüljön furulyázni, akinél majd lehetősége nyílik további hangszeres tanulmányait is folytatni.

XI. Kapcsolattartás

1. Kapcsolattartás a szülőkkel

Igyekezzünk a szülőkkel való jó kapcsolat ápolására, kérjük őket is, hogy kísérjék figyelemmel gyermekük zenei tanulmányait, és szülői szeretettel, gondoskodással "ellenőrizzék" a hangszeres gyakorlás kellő mennyiségét.
Szoktassuk arra a szülőket, hogy az esetleges hiányzásokat előre jelezzék személyesen az előző órán, vagy telefonon, legkésőbb a hiányzás napján. A tanárokat pedig kérjük arra, hogy a növendék egy hetet meghaladó hiányzása esetén - amennyiben nem érkezett jelzés - vegyék fel a kapcsolatot a szülőkkel.

2. A tanárok kapcsolattartásának formái

Komoly súlyú tanszaki problémák megvitatásához fúvós tanszaki értekezletet hívunk össze. Egyéb esetekben az óraközi szünetekben is mód van bizonyos felmerülő kérdéseket megbeszélni. Mindezek mellett törekedjünk a gyakori személyes véleménycserére, baráti együttműködésre és egymás feltétlen segítésére kottákkal, ötletekkel, tanácsokkal.

3. Továbbképzések, konzultációk

Kísérjük figyelemmel országos szinten - különösen Budapesten - a hangszeres kurzusokat, ismeretterjesztő hangversenyeket illetve előadásokat, melyekre - lehetőség szerint - szervezzünk "tanszaki kirándulást". Ugyanakkor, kapcsolataink által hívjunk meg ismert művészeket iskolánkba: adjanak hangversenyt, foglalkozzanak, beszélgessenek, zenéljenek

együtt növendékeinkkel. Életre szóló élményeket szerezhetünk így nekik. A szaktanárok évente kísérjék figyelemmel a pedagógusok kötelező továbbképzéseiről kiadott ismertetőfüzetet, és jelentkezzenek a szakterületüknek megfelelő tanfolyamra, hiszen a szaktudás szinten tartásához illetve fejlesztéséhez ez elengedhetetlen.

FAFÚVÓS TANSZAK – FURULYA TANTÁRGY
HELYI TANTERV

Ez a tanterv az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet 3 §-ának (3) bekezdése alapján kiadott FURULYA 2011-ben módosított tantervi program valamint a Frederic Chopin Zeneiskola Pedagógiai Programja alapján készült. A tantervi program sorozatszerkesztője: Dr. Szűcsné Hobaj Tünde A tantervi programot készítette: Perényi Péter és Stadler Vilmos Lektorálta: Bali János és Czidra László

Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a **barokk (angol) fogású hangszer**.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)
– a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
– hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit,
– a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
– megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, hangszer– és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– megfelelő tempójú repetíciót,
– laza, egyenletes ujjtechnikát,
– pontosan összehangolt nyelv– és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
– hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
– tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet
– a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc–s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére
– a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A zeneiskola 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb tanulókkal szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények.

Fejlesztési feladatok
A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszer részei, összeállítása.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok
– Különböző játékmód és hangindítások
– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
– Játék a hangszer fejével.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása
— A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag
Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090), Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Bali János: Furulyaiskola; Gyermekdalok, népdalok

Követelmények
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika; A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete; Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése, aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása, az életkornak megfelelően játékos formában ritmikus mondókák, ütőhangszerek, esetleg táncmozgások segítségével.
Feladata olyan alapokat adni, melyekre az 1. évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszer részei, összeállítása.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
– Különböző játékmód és hangindítások.
– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása.
– Az ismert hangterjedelmen belül lehetőleg intenzív, lebegésmentes hang elérése.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag
Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC; Gyermekdalok, népdalok; Bali János: Furulyaiskola

Követelmények
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika. A tanuló kizárólag helyes beidegződésekkel rendelkezzen. A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete. Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszer részei, összeállítása.
– Különböző ritmusértékek, pontozások, ütemsúlyok, felütés.
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai, hangindítások és hanglezárás nyelvvel.
– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A szerkezet és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzéstechnika elsajátítása és állandó fejlesztése.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).
– Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
– A dü és tü hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvel.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
– A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.

Ajánlott tananyag
Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC; Bali János: Furulyaiskola; Gyermekdalok, népdalok

Követelmények
A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése. Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika. A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete. Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kotta nélkül is).

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Az eddig tanult hangkészlet bővítése, főfogásokkal is könnyen játszható trillák.

– Az artikulációk szerepe a furulyajátékban.
– Tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés.
– Régi és új stílusú magyar népdalok.
– A játszott anyag formai elemzése az életkornak megfelelő szinten: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése stb.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése.
– Tartott hangok gyakorlása minimális crescendo–decrescendo–val.
– A hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duók.

Ajánlott tananyag
Bali J.: Furulyaiskola I.; Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises; Anonymus: Allemande; Anonymus: Angol tánc; Anonymus: Hajdútánc; Anonymus: Rondo; Bach, J. S.: Menuett

Követelmények
Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
A tü–dü hangindítások zökkenőmentes, de megszólalásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.
Dúr skálák gyakorlása.
Rövidebb lélegzetű etűdök.
Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kotta nélkül is.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
– Az eddig tanult hangkészlet bővítése.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A játszott anyagban előforduló új ritmusértékek, ütemfajták, tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A tü, dü, rü artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Hanglezárás a száj kinyitásával.
– Dúr és moll skálák c1–c3 hangterjedelemben.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel játszása, szopránfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag
Oromszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab;Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises Furulyamuzsika kezdőknek; Bach, J. S.: Menuett; Bach, Polonaise, Pepusch, J. Chr.: C–dúr szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/1.); Purcell, H.: Bourrée

Követelmények
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.
Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű tánctételek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kotta nélkül is).

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása.– A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
– Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, parántrilla, előkék.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, siciliano stb.).
– „F" alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Staccato–játék nyelvzárással.
– Dúr és moll skálák c1–d3 tercekkel, hármashangzat–felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
– Az „F"–alapú furulya használatának gyakorlása.
– Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.
– A „rekesz"–légzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegő–szükségletére.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió.

Ajánlott tananyag
Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises; Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 3.; Oromszegi O.: 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab; Fesch, W. de: G–dúr szonáta III., IV. tétel; Pepusch, J. Chr.: d–moll szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/4.); Telemann, G. Ph.: G–dúr Partita VI. Aria (Tempo di Minuet); Telemann, G. Ph.: Menuett; Vivaldi, A.: Largo;
Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta III., IV. tétel; Lavigne, Ph. de: Gaiment; Somis, G. B.: Allegro

Követelmények
A összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.
„F"–alapú furulya használata.
Melodikus vagy összhangzatos moll hangsorok gyakorlása.
A fogástáblázat önálló használata.
A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A trillatáblázat használata.
– Inégal játék fogalma, szerepe a furulyajátékban.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló új tánctípusok jellegzetességei (pl. gigue, rigaudon stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

– Gyakorlás szoprán– és altfurulyán is.
– Az artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára; Corelli, A.: Sarabande; Loeillet, J. B.: e–moll szonáta I., II. tétel op. 3/7; Loeillet, J. B.: F–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2.);
Pepusch, J. Chr.: G–dúr „altszonáták" 6/3. szopránon; Telemann, G. Ph.: II. G–dúr Partita – tételek; Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II.; Marcello, B.: B–dúr szonáta op. 2/7 III., IV., V. tétel; Marcello, B.: d–moll szonáta op. 2/2; Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények

Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete.
Mordent, parántrilla, előkék alkalmazása.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
– A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Kromatikus skála.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán– és altfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Az előző évfolyamok ajánlott anyagán túl Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D–dúr; Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel; Händel, G. Fr.: Menuett; Loeillet, J. B.: h–moll szonáta op. 3/10
Bellinzani, P. B.: C–dúr szonáta op. 3/3; Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta III., IV. tétel
Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta III., IV. tétel

Követelmények
A trillatáblázat önálló használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
A tanuló alkalmazzon önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

„B" tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B" tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
– Az eddig tanult hangkészlet bővítése
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– Pontozott ritmusértékek, 8–ados ütemmutatók, hemiola ismerete, használata
– Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.
– Enharmónia.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).
– Az „f" alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.
A hangszerkezelés fejlesztése
– Artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Hanglezárás a száj kinyitásával.
– dúr és moll skálák tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegőre játszása, szopránfurulyán.
– Az „f" alapú hangszer használatának gyakorlása.
– A „rekesz"–légzés és támasz állandó ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer levegőszükségletének figyelembevételével.
– Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer bevezetésekor.
– Az abc–s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag
Az előző évfolyamok kottáin túl Bach: Menuett I., Polonaise; Corelli, A.: op. 5/8 a–moll szonáta III., II. tétel; Fesch: G–dúr szonáta III., IV. tétel; Händel: F–dúr szonáta III., IV. tétel Loeillet: op. 3/2 d–moll szonáta III., IV. tétel; Telemann: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, biztos hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.

Melodikus moll hangsorok gyakorlása. Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát, zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások, a trillatáblázat használata.
– Jelzetlen kötelező díszítések szükségességének felismerése.
– Egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
– A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (gagliarda, gavotte, rondeau, gigue…).

A hangszerkezelés fejlesztése
– Artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Staccatók nyelvzárással.
– Az altfurulya használatának gyakorlása.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szopránfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag
Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára; Keuning:. 10 difficult studies; Bach: Bourrée I., II. h–moll; Corelli, A.: op. 5/8 a–moll szonáta I., IV. tétel; Loeillet, J. B.: C–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/1.); Pepusch: d–moll szonáta III–IV. tétel (6 szopránszon/1.), Telemann: G–dúr Partita – tételek, Händel, G. Fr.: g–moll szonáta III., IV. tétel; Lavigne: Gaiment; Marcello, B.: op. 2/2 d–moll szonáta; Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények
Mordent, parántrilla alkalmazása. Altfurulya használata. A fogástáblázat önálló használata.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– Egész értéknél hosszabb hangok és szünetjeleik, tizenhatod–triolák.
– Inégal játék fogalma.
– A moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
– A szonáta felépítése, variációs formák, az anyagban megjelenő új tánctípusok.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán, tempójának fokozása.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag
Az előző évek kottaanyagán túl Händel: Menuett; Loeillet: F–dúr és h–moll szonáta; Telemann, G. Ph.: II. G–dúr Partita; Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta III., IV. tétel; Lavigne: Rondeau – Tambourin I., II.; Marcello: op. 2/7 B–dúr szonáta; Pepusch.: B–dúr „altszonáták”; Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta III., IV. tétel; Veracini: G–dúr szonáta I., II. tétel (12/2)

Követelmények
A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások önálló megválasztása, bejegyzése a játszandó anyagnak megfelelően.
A trillatáblázat önálló használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
Minimális belső dinamika önálló alkalmazása a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– Az inégal játék. Új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– Versenymű, fantázia.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
– A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.
– A t–l d–l összetett hangindítások bevezetése, gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag
Az előző évek kottaanyagán túl Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum; Eyck: Der Fluyten Lust–hof I–III.; Anonymus: Greensleeves to a Ground , Bach, J. S.: Menuett h–moll; Fesch: G–dúr szonáta I., II.; Händel: a–moll szonáta III., IV. t., Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. t., Telemann, G. Ph.: Andante; Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. t.

Követelmények
Zárlati hemiolák önálló felismerése.
Önálló hangolás.
Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.
Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.
Altfurulya szólamok olvasása kóruslejegyzésben.
Bonyolultabb szabad díszítések játéka a kottakép alapján.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat
A tanuló
– legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
– rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f1 g3–ig (in F),
– legyen jártas mind a C, mind az F alaphangú hangszer használatában
– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
– alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
– törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,
rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
– tudjon önállóan hangolni,
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
Ismerje
– az f1– g3 (in F), hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
– a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
– a tanult anyagban előforduló tempo– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a furulya történetét, rokon hangszereit,
– a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
– dúr és moll skálák 3#, 4b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat– és dominánsszeptim négyeshangzat–felbontásokkal, minimum az f1–g3 (in F) hangterjedelem teljes kihasználásával,
– két etűd vagy egy variációsorozat,
– legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

<u>Művészeti alapvizsga</u>
11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján

Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga

Formája
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
- Két különböző stílusú és karakterű zongorakíséretes mű előadása lehetőleg kotta nélkül, az A tagozaton minimum 8 percben, a B tagozaton minimum 10 percben, ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt.

Anyaga
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála, etűd beszámoló anyaga, /6. osztály/ az A és B tagozat skála és etűdkövetelményeit figyelembe véve

Előadási darab:
- Bigaglia: d-moll szonáta, Mancini: F-dúr szonáta nehézségi fokán az A tagozaton
- Corelli: a-moll szonáta, Pepusch: C-dúr szonáta nehézségi fokán a B tagozaton

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, hangképzés,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás, intonáció, hangszerkezelés, állóképesség
– artikulációk és díszítések alkalmazása, helyes ritmus és tempó, alkalmazkodóképesség,
– előadásmód, a zenei stílus és az előírások megvalósítása, memória,

Követelmények a **továbbképző 7. évfolyam**ának elvégzése után
- A tanuló tudjon használni ujj és rekeszvibrátót
- Megfelelően tudja alkalmazni a különböző artikulációkat hangmagassás függvényében is
- Ismerje fel a zárlati hemiolákat
- Ismerje a leggyakoribb piano és forte fogásokat, és azokat megfelelően alkalmazza is

a **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül)
- Hangterjedelem d^3 felett (C furulyán)
- Dúr és moll hangsorok ismerete és játszása 7#, 7b előjegyzésig különféle variációkkal (hármas,négyeshangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Etűdsorozatok játszása biztos technikai tudással
- A francia barokk jellegzetes ékesítései
- A barokk szvit tételeinek ismerete
- A magas hangok fogásainak ismerete kromatikusan is

Követelmények a **8. évfolyamon,**

az **A tagozaton** a növendék legyen képes
- d^3, (altfurulyán g^3) hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására
- valamennyi regiszterben széles dinamikai határok közt mozgó, színes, telt, kifejező hangon játszani

- Alkalmazza önállóan a hangindítás és hangelválasztás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően)
- Ismerje a hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit
- Legyen képes a legmegfelelőbb ujjrend önálló megválasztására

- Rendelkezzék egyenletes, laza ujjtechnikával
- Legyen fogalma a furulya történetéről, fizikai sajátosságainak alapjairól, irodalmáról, a különböző műfajokban betöltött szerepéről
- Rendelkezzen átfogó ismeretekkel a ritmikai elemekre, ütemfajtákra, tempó- és karakterjelzésekre stb. vonatkozóan
- Legyen képes új ismeretek önálló megszerzésére (új ritmikai elemek megértésére, zenei műszavak lefordítására, fogások kikeresésére különböző táblázatokból stb.)
- Legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket és játékában alkalmazza ezeket
- A játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg
- Legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására
- Rendelkezzék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel

A **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül)
A növendék
- Legyen képes a furulya teljes hangterjedelmében a hangszer biztonságos megszólaltatására
- Tudatosan alkalmazza a helyes légzéstechnikát
- Legyen képes valamennyi dúr és moll hangsor játszására, hármas- és négyeshangzat felbontással, hangközmenetekkel
- Tudjon kromatikus és egészhangú skálát játszani
- Tudjon kiegyenlített hangon, kielégítő intonációval játszani különböző regiszterekben
- Ismerje és használja a glissandot és vibratot
- Ismerje a különböző előadási jeleket és megvalósításukat hangszerén
- Tudjon transzponálni
- Legyen jó lapról olvasási készsége

*Követelmények a **továbbképző 9. évfolyamán***
Az **A tagozaton**:
- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a t-r-t-r-t inégal játék állandó gyakorlása
- A t-k-t-k-, d-g-d-g duplanyelves hangindítások gyakorlása
- Különböző vibrátók állandó gyakorlása, változatos alkalmazása
- Nehezebb trillák forgódíszítéssel

*További követelmények a **továbbképző 9. évfolyamán***
A **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül):
- Piano és forte fogások ; A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla és egyéb segédfogások
- Hagyományos lejegyzésű XX. századi zenével kapcsolatos tudnivalók
- Régies lejegyzések olvasása

*Követelmények a **továbbképző 10. évfolyamán***
Az **A tagozaton**:
- A barokk duplanyelv használata
- A XX. századi furulyazene modern lejegyzésű kottaképe értelmezése
- A modern lejegyzésű furulyazene kifejező eszközeinek ismerete
- A fa hangszerek „block”-jának tisztítása

*További követelmények a **továbbképző 10. évfolyamán***

A **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül):
- Barokk duplanyelv használata
- Akkordhangok, üveghangok; bevezetés a modern zene világába
- Kromatikus és egészhangú skálák
- Forte és piano játék, forte és piano fogásokkal
- Szabad díszítések önállóan

Művészeti záróvizsga
11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján

Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga

Formája
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
- Két különböző stílusú és karakterű zongorakíséretes mű előadása lehetőleg kotta nélkül, minimum 8 percben az A tagozaton, és minimum 10 percben a B tagozaton, ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt

Anyaga
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála, etűd beszámoló anyaga, /10. osztály/ az A és B tagozat skála és etűdkövetelményeit figyelembe véve

Előadási darab:
- G.Fr. Händel: F.dúr szonáta, Loillet d-moll szonáta nehézségi fokán az A tagozaton
- Corelli: F-dúr szonáta, Telemann: F- dúr szonáta nehézségi fokán a B tagozaton

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, állóképesség
– helyes légzés, test- és hangszertartás, hangképzés, intonáció, hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása, helyes ritmus és tempó, előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása, memória, alkalmazkodóképesség,

Felhasználható irodalom az országos tantervi programban ajánlott irodalmon kívül

Oromszegi: A szorgos furulyás	HEK
Oromszegi – Fodor: Taposómalom, Melodikus keringő, Sántikáló	1-2. évfolyamok
Bali János: Rèpertoire	2. évfolyam
Bali János. Táncok, kontratáncok	2-6. évfolyam
Czidra László: Baroque Dances	2-6. évfolyam
Perényi Péter- Perényi Éva: Furulya kaleidoszkóp ABC	2-10. évfolyam
Bali János: French Baroque Suites	6-10. évfolyam

FAFÚVÓS TANSZAK – FUVOLA TANTÁRGY HELYI TANTERVE

Ez a tanterv az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet 3 §-ának (3) bekezdése alapján kiadott FUVOLA 1998-as 2011-ben módosított tantervi program valamint a Frederic Chopin Zeneiskola Pedagógiai Programja alapján készült. A tantervi program sorozatszerkesztője: Dr. Szűcsné Hobaj Tünde A FUVOLA hangszer tantervi programját készítette: Herczegh Mária, Kárász Ilona és Barnabás Zoltán Lektorálta: Dratsay Ákos

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai:

a helyes légzés kialakítása, a kifejező fuvolahang elsajátíttatása, a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása, a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele, a biztonságos hangszerkezelés kialakítása, a belső hallás fejlesztése, a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása, rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

a fuvola történetét, a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád), a hangszer irodalmát, a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát, a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit, a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását, a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit, a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit, a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

hangszeres technikáját, improvizációs tevékenységét (kreativitását), lapról játszási készségét, zenei memóriát

Ösztönözze a tanulót

– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekről.
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– A törzshangok olvasása

– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
– A 2/4, 4/4 –es ütemek.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok
– A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
– Gyermek– és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Különböző légzésgyakorlatok
– A test– és kéztartás ismertetése és lépésről–lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag
Bántai – Sipos: Fuvola ABC; Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I.; Béres János: Furulyaiskola I.
Lőrincz – Paragi: Furulya ABC; Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára

Követelmény
Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.
A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Bántai – Sipos: Fuvola ABC gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Hangszerismeret, a fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– A törzshangok biztosabb olvasása, nyújtott és éles ritmus, 2/4, 3/4, 4/4
– A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Különböző légzésgyakorlatok a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.
– A test– és kéztartás ismertetése és lépésről–lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
– Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakításához
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
– A hallás útján történő önkontroll fejlesztésének megalapozása.

Ajánlott tananyag: az előző év anyagához hasonlóan.
Követelmény
A tanult ritmusértékek pontos játéka, hallás és kottakép alapján.
A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Biztos hangindítás.

Alapfok évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A fafúvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.

– A végzett anyagban szereplő törzshangok valamint a módosított hangok olvasása és fogása.
– A módosítójelek ismerete.
– Hangsorok tudatosítása, abszolút hangnévvel is.
– Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
– Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
– A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes test–, hangszer– és kéztartás folyamatos ellenőrzése.
– Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).– A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és –befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
– A tanult hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok segítségével.
– A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
– A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl: Bántai – Kovács: Skálaiskola I.; Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak; Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I.
Bántai – Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára; Szokolay Sándor: Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára; Papp Lajos: Magyar karácsonyi dalok 2–3 furulyára kezdőknek; Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára

Követelmény
Egész, fél (pontozott fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben. A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása
Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60–61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem kibővítése.
– Az enharmónia fogalma.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések.
– A ritmikai ismeretek bővítése.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
– A hármashangzat és felbontásának fogalma.
– Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.
– A tanult művek formai elemzése (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó fejlesztése.
– Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejező fuvolahangra.
– A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
– A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.
– A helyes tartás állandó ellenőrzése.

– A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).
– Dinamikai árnyalás: f, mf, p.
– Memóriafejlesztés készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.
– Társas zenélés.
– Lapról játék.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl: Platonov: A fuvolajáték iskolája; Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I.; Händel: Menüette

Követelmény
Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8–16 ütemes gyakorlat eljátszása. Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök. Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
– Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
– Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
– Dúr és moll hangnemek a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
– Kromatika.
– Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
– Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi–de, Coda, G. P.
– A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.
– Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
– Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása.
– Egységes hangszín kialakítása az alsó és felső regiszterben egyaránt.
– A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.
– Hármashangzat–felbontások és terclépések.
– Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségszintre emelése.
– Memóriafejlesztés: előadási darabok zenei igényű, kontrollált gyakorlása.
– Társas zenélés: Lapról játszás.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl: Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II.; Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. II.; Bartók Béla: Este a székelyeknél; Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus; Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára, Barokk táncok fuvolára és zongorára; J. Hook: Szonatina (F–dúr)

Követelmény
A hangok olvasása és fogásainak ismerete c1–g3 –ig kromatikusan. Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása 2#, 2b előjegyzésig. Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel. A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az egyszerűbb felhangok ismerete.
– Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.

– Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében
– A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
– A moduláció fogalma.
– A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájtartás összefüggésében (egyszerűbb átfújások: oktáv, kvint).
– A laza, könnyed ujj– és a nyelvtechnika fejlesztése.
– A kettős nyelvütés használata (dupla staccato), először lassú tempóban.
– A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
– A megfelelően kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötötten!).
– A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
– Az önálló hangolásra való törekvés.
– Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
– Rendszeres társas zenélés vagy kiszenekari játék.
– A lapról játszási készség továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl: Gariboldi: 30 etűd; Fuvolamuzsika II.(Bántai – Kovács); Romantikus album (Bántai – Sipos); 3 Gavotte, 3 Minuetti (Bántai – Sipos); Album of Sonatinas for young Flutists; J. Conte: Impromtu, Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi)
Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy), Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.); Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy); Valentine: 12 szonáta (Kalmár)

Követelmény
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás a tanult variációkkal. Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása. Barokk tánctétel vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása. Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből 28–32. közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

5. évfolyam „A”tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
– Tudnivalók a vibratóról a zenei kifejezés érdekében.
– A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.

– A bonyolultabb ékesítések (trilla utókával vagy a nélkül)
– A különböző népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A levegő megfelelő vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felső regiszterekben egyaránt.
– A hangminőség és vibrato összefüggésének tudatosítása
– Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
– A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
– A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás oktolákkal, duplanyelv stb.).
– Önálló hangolás (javasolt a játszott mű hangnemében).
– A zenei anyagban előforduló díszítések pontos megszólaltatása.
– Szélsőséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
– A memória fejlesztése hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
– Társas zenélés, lehetőség szerint más hangszerekkel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
– Lapról játszás: az előző év anyagának megfelelő nehézségi szinten.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl: E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Pröhle)
3 Tambourin, 3 Polonaise (Bántai – Sipos); Marcello: 12 szonáta fuvolára op. 2 I. (Máriássy)
D. Scarlatti: Három szonáta; Járdányi Pál: Szonatina, Telemann: F–dúr szonáta, Debussy: A kis néger, Jeney Zoltán: Fuvoladuók II.; Zempléni: Fuvolatrió

Követelmény
A hangok olvasásának és fogásának ismerete c1–h3 –ig, kromatikusan.
Egyenletes tempójú skálázás a tanult variációkkal. Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelő tempóban. Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel. Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68–78., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 21., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig.
– A kromatikus hangsor.
– A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korrigálja azokat.
– Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülő problémák megoldására.
– Értelmes tagolás, kisebb előadási darabok önálló megformálása.
– A tanuló ismerje a különböző korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása).
– Tájékozódjon a különböző korok stílusainak jellemző jegyeiről.
– A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Törekvés a kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
– Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
– A befúvás szélsőséges helyzetei (ki– és befordítás). A laza ujjtechnika fejlesztése.
– Trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
– Skálák és etűdök tempójának fokozása.
– Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztő gyakorlatokon keresztül.
– A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).
– A tudatos zenei memorizálás fejlesztése. Rendszeres társas zenélés
– A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlődjön.

Követelmény
Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).
A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül. Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. 12.). A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat. Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül. Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84–85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33 I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl: Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II.
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I., Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Z)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66, Händel: Hallei szonáták, Händel: 6 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II., Telemann: C–dur Sonata, Telemann: Sechs Sonaten in Kanon, Boismortier: Sechs Suiten (Schott ED. FTR15), Loeillet: 12 szonáta op. 4

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

„B" tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik. Érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.
„B" tagozatos oktatásra legkorábban az első évfolyam végén nyílik lehetőség.
A „B" tagozaton a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozat szintjét.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c1–a3–ig.
– Elemi tudnivalók a felhangokról.
– Az enharmónia fogalma.
– Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.

– A hármashangzat–felbontások és terclépések fogalma.
– A ritmikai ismeretek bővítése (tizenhatodok és azok szünetjelei).
– Újabb tempójelzések (stringendo, allargando, sostenuto stb.).
– Szerkezet, tagolás: a tempo, dal segno, Vi–de, Coda.
– A játszott anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete (felütés, ütemsúlyok stb.).
– A tanult művek formai elemzése az (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
– Hangindítás súlytalan helyen, átkötések.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó fejlesztése (tartott hangok dinamikával: crescendo, diminuendo az intonáció és a hangminőség változása nélkül.)
– A torok és a nyelv lazaságának megőrzése.
– A hangindítás és a repetíció gyorsítása Hangsorok gyakorlása különböző kötésekkel és variációkkal.
– A kéz– (csukló–) tartás lazításával az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
– Dúr és moll hangnemek 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzattal, felbontásokkal, terclépésekkel a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
Memóriafejlesztés több készségfejlesztő gyakorlat segítségével.
– Társas zenélés. Lapról játszás az első év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl: Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587, Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A,B)
Leichte Spielmusik des Rokoko, Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I.

Követelmény
Igényes hangindításra való törekvés. A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése. Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo–descrescendo az intonáció változása nélkül. Árnyaltabb dinamikai kifejezés Előadási darabok kotta nélkül.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bővítése.
– Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték, valamint ezek szünetjelei, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
– Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig az ismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is. – Hármashangzat–felbontások és tercmenetek.
– Újabb tempójelzések a játszott zenei anyagban.
– Szerkezet, tagolás: formai ismeretek az újabb előadási daraboknál.
– A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete, tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Egységes hangszín kialakítása, alsó és felső regiszterben egyaránt Tartott hangok különböző dinamikával, az intonáció és a hangminőség változtatása nélkül.
– Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére.
– Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
– A kettős nyelvütés használata (dupla staccato) lassított tempóban.
– Hangsorok gyakorlása kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
– A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
– Játékmód, artikuláció: az eddigi ismeretek készségszintre emelése, további differenciálása.
– Memóriafejlesztés: gyakorlatok és előadási darabok segítségével.
– Társas zenélés.
– Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl: Csupor László: Ujjgyakorlatok; Classical Music for Flute; Der junge Flötist; J. Hook: Szonatina (C–dúr); Händel: Menüette, J. Haydn: 12 menüett fuvolára és gitárra

Követelmény
A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása.
Bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása.
Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása
Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Hangterjedelem: c1–h3–ig.
– A felhangrendszer megismertetése.
– Aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
– Tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
– Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig, a hangszer teljes hangterjedelmében.
– Modális hangsorok.
– A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
– A moduláció fogalma.
– Egyszerűbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
– A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).

– A belső hallás fejlesztése (tempó, karakter és intonáció elképzelése a játék megkezdése előtt).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A felhangok szerepének tudatosítása a támasz és a helyes szájtartás kialakításában.
– Törekvés az ujjak és a nyelv könnyed mozgatására.
– A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval, kettős nyelvütéssel.
– A dinamikai árnyalás fejlesztése a szép hang és a tiszta intonáció mellett.
– Önálló hangolásra nevelés.
– Memóriafejlesztés: a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
– Rendszeres társas zenélés, vagy kiszenekari játék.
– A lapról játszási készség az előző év nehézségi fokán

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl: J. Conte: Impromtu; Bartók Béla: 18 duó 2 fuvolára; Beethoven: Sonata a due flauti; Blavet: 15 Duette für Flöten; Boismortier: Leichte Duos op. 11; Mozart: 5 Pieces for 3 Flutes

Követelmény
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás a tanult variációkkal. Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddig tanult ismeretek és megszerzett készségek elmélyítése.
– Bonyolultabb ritmusképletek, dinamikai és artikulációs előírások megvalósítása.
– Dúr és moll hangnemek 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
– A bonyolultabb ékesítések írásmódja és ritmusa.
– A szélsőséges dinamikák fogalma.(pianissimo, fortissimo stb.).
– A formai és szerkezeti ismeretek bővítése (rondóforma, variációs forma).
– A tanuló ismerje a történelmi társastáncok tempóit és jellegzetességeit

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
– Lehetőleg biztonságos hangindítás minden regiszterben.
– Szélsőséges dinamikák (ff, pp) megvalósítása, fokozott figyelemmel a szép hang és a tiszta intonáció megtartására.
– A befúvás szélsőséges helyzetei (ki– és befordítás).
– A trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
– A laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása.
– Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint, 5#, 5b előjegyzésig.

– A tanuló önállóságának fejlesztése.
– A vibrato szerepe a zenei megvalósításban. A tanuló uralja a vibrato sebességét és amplitúdóját.
– Etűdök és skálák tempójának fokozása.
– Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
– Társas zenélés más hangszerekkel is (pl. vonós, fúvós, gitár stb.).
– Lapról játszás: az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl: D. Scarlatti: Három szonáta; Vivaldi: „Il pastor fido" 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo; Quantz: Sonata in F–dur op. 3 no. 6; Lavigne: Drei Sonaten, E. Köhler: Válogatott duók (Tősér), Hotteterre: Trio Sonatas I–II. Bengráf József: Magyar táncok a 18. századból fuvolára, gitárra és gordonkára (Pejtsik)

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül. Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddig megszerzett ismeretek összefoglalása (különböző ritmusok, ütemfajták, ütemjelzések, tempójelzések, díszítések stb. átfogó, rendszerezett ismerete).
– Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig, hármashangzat– és dominánsszeptim–felbontásokkal és tercmenetekkel együtt.
– Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése (stílusismeret).
– Tudatosítsuk a gyakorlás helyes módszerét.
– A játszott művek formai és szerkezeti elemzése.
– Kromatikus skála.
– A tanuló ismerje az előadási darabok szerzőit, zenei korszakokba helyezve.
– A zenei ízlés, stílus– és hangszínérzék, valamint a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakozása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása (szimpla és dupla staccatóval is). Trilla–skála
– Tartott hangok állandó vagy változó dinamikával, a jó hangminőség, a tiszta intonáció megtartásával.
– Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása a korábban megismert változatok szerint.

– A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése, a dinamikai, hangszínbeli és intonációs igényességre való törekedés. Tudatos zenei memorizálás.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer fejlesztése.

– A tanuló ismerje hangszerének intonációs hibáit és tudatosan korrigálja azokat.
– Rendszeres társas zenélés. Lapról játszás az előző év nehézségi fokán

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl: Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I.; Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66, Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I.; 3 olasz arietta; Mozart: G–dúr, C-dúr, D-dúr, A-dúr szonáta
Vivaldi: Concerto V. F–dur op. 10; Vivaldi: Concerto IV. G–dur op. 10; Rossini: Andante és Allegro, Szervánszky: Szonatina

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén a tanuló ismerje
– a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a hangszer teljes hangterjedelmét,
– a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
– az egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
– a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.
Legyen képes
– a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– a különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
– az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül) a tanuló legyen képes
– dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat– és szimpla– és duplanyelvvel is, a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására
– készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
– nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33–as és op. 66–os etűdsorozata),
– egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
– hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.)

Művészeti alapvizsga
11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján

Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga
Formája
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
- Két különböző stílusú és karakterű zongorakíséretes mű előadása lehetőleg kotta nélkül, az A tagozaton minimum 8 percben, a B tagozaton minimum 10 percben, ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt.

Anyaga
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála, etűd beszámoló anyaga, 6. évfolyam az A és B tagozat skála és etűd követelményeit figyelembe véve
- Händel:Hallei szonáták, Szervánszky: Szonatina nehézségi fokán az A tagozaton
- Sinisalo: 3 miniatűr nehézségi fokán a B tagozaton

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Követelmények a fuvolán való tanulás **továbbképző 7. évfolyam**ának elvégzése után:
az **A tagozaton**:
- A hangszer biztonságos használata h3-ig
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete
- Zenei műveltség elmélyítése könyvek, hangverseny-látogatások segítségével
- Különböző díszítések használata
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megteremtése
- Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése
- Hangsorok ismerete és játszása 7# 7b előjegyzésig

a **B tagozaton** (az A tagozat követelményein felül):
- Díszítések helyes alkalmazása
- A versenyművek felépítésének, jellegzetességeinek ismerete
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése

- Kromatikus és egészhangú skálák játszása
- Hangsorok ismerete és játszása 7# 7b előjegyzésig különféle variációkkal (hármas-, négyeshangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Rendszeres kamarazenélés, vagy zenekari játék
- Különböző karakterű etűdök, szonáták, koncertek igényes előadása

A **továbbképző 8. évfolyam**ának elvégzése után
az **A tagozaton**:
- A bonyolultabb felhangok ismerete
- Kromatikus és egész hangú skálák
- Improvizáció /kadenciák rögtönzése/
- Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal
- Hármas nyelvütés
- Trillázás fejlesztése
- A halk és gyors belégzés továbbfejlesztése

a **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül):
- Díszítések helyes alkalmazása
- A versenyművek felépítésének, jellegzetességeinek ismerete
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése
- Kromatikus és egészhangú skálák játszása
- Dúr és moll hangsorok ismerete és játszása 7#, 7b előjegyzésig különféle variációkkal (hármas,négyeshangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Rendszeres kamarazenélés, vagy zenekari játék

A **továbbképző 9. évfolyam**ának elvégzése után
az **A tagozaton**:
- Az egészhangú és kromatikus skálák ismerete és ezek kombinációi
- Zenei ívek felépítése és lekerekítése
- Romantikus előadásmód
- Nehezebb hangközök kötésének gyakorlása
- A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése
- A hármas nyelvütés gyorsítása
- Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel
- Társas zenélésnél alkalmazkodási készség a partner-hangszerekhez

a **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül):
- Díszítések helyes alkalmazása
- Hangterjedelem c^4-ig
- A versenyművek felépítésének, jellegzetességeinek ismerete
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése
- Kromatikus és egészhangú skálák játszása
- Dúr és moll hangsorok ismerete és játszása 7#, 7b előjegyzésig különféle variációkkal (hármas,négyeshangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Etűdsorozatok játszása biztos technikai tudással
- Rendszeres kamarazenélés, vagy zenekari játék

Követelmények a **továbbképző 10. évfolyamán**

az **A tagozaton** a növendék
- Legyen képes c^1-c^4 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására- Tudjon valamennyi regiszterben széles dinamikai határok közt mozgó, színes, telt, kifejező hangon játszani
- Alkalmazza önállóan a hangindítás és hangelválasztás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően)
- Ismerje az c^1-c^4 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit
- Rendelkezzék egyenletes, laza ujjtechnikával
- Legyen fogalma a fuvola történetéről, fizikai sajátosságainak alapjairól, irodalmáról, a különböző műfajokban betöltött szerepéről
- Rendelkezzen átfogó ismeretekkel a ritmikai elemekre, ütemfajtákra, tempó- és karakterjelzésekre stb. vonatkozóan
- Legyen képes új ismeretek önálló megszerzésére (új ritmikai elemek megértésére, zenei műszavak lefordítására, fogások kikeresésére különböző táblázatokból stb.)
- Legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket és játékában alkalmazza ezeket
- A játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg
- Legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei, illetve zenekari szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására
- Rendelkezzék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel

A **B tagozaton** (az A tagozat követelményein felül) a növendék:
- Legyen képes c^1-c^4 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására
- tudatosan alkalmazza a helyes légzéstechnikát
- Legyen képes valamennyi dúr és moll hangsor játszására, hármas és négyeshangzat-felbontással, hangközmenetekkel
- Tudjon kromatikus és egészhangú skálát játszani
- Tudjon kiegyenlített hangon, kielégítő intonációval játszani különböző regiszterekben
- Ismerje és használja a vibratot
- Ismerje a különböző előadási jeleket és megvalósításukat hangszerén
- Legyen jó lapról olvasási készsége

Művészeti záróvizsga
11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján
Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga

Formája
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
- Két különböző stílusú és karakterű zongorakíséretes mű előadása lehetőleg kotta nélkül, az A tagozaton minimum 8 percben, a B tagozaton minimum 10 percben, ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt

Anyaga
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála, etűd beszámoló anyaga, /10. évfolyam/ az A és B tagozat skála és etűd követelményeit figyelembe véve
- Ph E. Bach: Szólószonáta, Quantz: G-dúr koncert, nehézségi fokán az A tagozaton
- Poulenc: Szonáta nehézségi fokán a B tagozaton.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, állóképesség
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás, hangképzés, intonáció, hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása, helyes ritmus és tempó, előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása, memória, alkalmazkodóképesség,

Felhasználható irodalom az országos tantervi programban ajánlott irodalmon kívül

Prima: Énekelj! /zongora négykezes –átirat/	HEK évfolyamok
Balázs Á.: Hóvirág /gyermekkar-zong.átirat/	HEK évfolyamok
Weiner: Tavaszi szél /zong/	HEK évfolyamok
Járdányi: Tükörkép /zong/	HEK évfolyamok
Gegyike: Tánc	1. évfolyam
Majkapar : Keringő	1. évfolyam
Kerényi: Énekiskola II.	1. évfolyam
Schubert: Ecossaise	1. évfolyam
Jordinszkij: Dalocska	2. évfolyam
Gracsanyinov: Tavaszi reggel	2. évfolyam
Janka-polka	2. évfolyam
Moráv népdal	2. évfolyam
Koszenko: Scherzo	3. évfolyam
Grecsanyinov: Mazurka	3. évfolyam
Strauss: Ó, szép május	4. évfolyam
Hummel: Tánc	4. évfolyam
Gretry: Ária	4. évfolyam
Ascher: Mazurka	5. évfolyam
Dancla: Melódia	5. évfolyam
Popp: Orosz cigánydal	6. évfolyam
Kuhlau: Polonaise	7. évfolyam
Faurée: Morceau de concours	8. évfolyam
Rózsavölgyi Márk: Magyar tánc	9. évfolyam
Ravel: Pavane	10. évfolyam

FAFÚVÓS TANSZAK – OBOA TANTÁRGY
HELYI TANTERV

Ez a tanterv az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet 3 §-ának (3) bekezdése alapján kiadott OBOA
1998-as 2011-ben módosított tantervi program valamint a FREDERIC CHOPIN ZENEISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁBAN MEGFOGALMAZOTT OKTATÁSI ÉS NEVELÉSI CÉLOK figyelembevételével készült. A tantervi program sorozatszerkesztője: Dr. Szűcsné Hobaj Tünde Az OBOA hangszer tantervi programját készítette: Lénárd Andorné Lektorálta: Kerényi Sándor

Az oboatanítás általános céljai, faladatai

– a helyes légzés kialakítása, a kifejező oboahang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása, a belső hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása, rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

– az oboa lehetőségeit, irodalmát, hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,
– az oboairodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit,
– az oboa kialakulását, fejlődését, sajátosságait,
a hangszer részeit, összeállítását, tisztítását, a nád szerepét, a rokon hangszereket.

Tudatosítsa

– a kis b és e3 közötti hangok ismeretét, gyors olvasását és fogásait, (egy hang többféle fogásának ismeretét és alkalmazását: f–ek, esz–ek).

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

– megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, hangszer– és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező oboahangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– megfelelő tempójú repetíciót, laza, egyenletes ujjtechnikát,
– pontosan összehangolt nyelv– és ujjmozgást.

Fordítson figyelmet

– a megfelelő légzéstechnika, száj–, hangszer–, kéz– és testtartás kialakítására, tudatosítására és automatikussá tételére,
– biztos és differenciált hangindításra és szép hangbefejezés kialakítására,
– kiegyenlített, szép hang létrehozására, megfelelő levegővezetéssel a különböző regiszterekben,
– a repetíció gyorsítására a torok és nyelv lazaságának megőrzése mellett,
– a nyelv és az ujjak szinkronjának állandó ellenőrzésére, tökéletesítésére (ujjgyakorlatok, szekvenciák különböző artikulációval és ritmusképlettel),
– a hallás, a ritmus– és a tempóérzék fejlesztésére,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas muzsikálásra.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A fafúvós hangszerek. Az oboa felépítése, részei, a nád szerepe.
– A hangszer összeállítása és tisztántartása. A játékmód, artikuláció alapfogalmai.
– A páros és páratlan ütem, ütemsúlyok, egyszerűbb ritmusértékek.
– A szerkezeti, formai tagolás alapfogalmai: motívum, periódus.
– Ismétlőjel, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzéstechnika alapjai. Rekesz–támasz, test–, hangszer– és szájtartás kialakítása.
– A hangindítás módja, gyakorlása. A helyes gyakorlás bevezetése, a memorizálás alapjai.

Ajánlott tananyag
Munia: Oboaiskola; Meszlényi – Szélpál: Oboa–ABC; Gyermekdalok, népdalok

Követelmény
Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás. A törzshangok olvasása, fogása, megszólaltatása. 4–8 ütemes, a légzés szempontjából jól tagolt gyermekdal vagy népdalanyag, esetleg 8–16 ütemes előadási darab megszólaltatása jó hangindítással, az életkori sajátosságoknak megfelelő tempóban.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok *a HEK 1. évfolyamának fejlesztési feladatain túl*
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Alapvető dinamikai és tempójelzések. Szinkópa, pontozott ritmusok. Da capo, korona

A hangszerkezelés fejlesztése (lsd: 1. évfolyam)

Ajánlott tananyag
Munia: Oboaiskola; Meszlényi – Szélpál: Oboa–ABC; Gyermekdalok, népdalok

Követelmény *az 1. évfolyam követelményén túl*
8–16 ütemes, jól tagolt gyakorlatok, népdalok, vagy előadási darabok eljátszása.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok *az 1. évfolyam fejlesztési feladatain túl*
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A nád szerepe. A páros és páratlan ütem; ütemsúlyok. Dinamikai jelek.
A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzés, rekesz–támasz, test–, hangszer– és szájtartás folyamatos ellenőrzése.
– A ki– és belégzés, a visszakészülés (támasz, száj) kontrollált megoldása.
– Hangindítás–hangbefejezés. Az ujjak és a nyelv munkájának összehangolása.

Ajánlott tananyag
Munia: Oboaiskola; Meszlényi – Szélpál: Oboa–ABC; Gyermekdalok, népdalok
Czidra: Furulyamuzsika; Markovich: Gradus (előadási darabok furulyára)

Követelmény
Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás. A törzshangok olvasása, fogása.
Minimum 16 ütemes előadási darabok eljátszása kotta nélkül, kísérettel.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangkészlet bővítése, a 3 féle „F" fogás használata.
– A nyolcad alapegységű ütemek. Felütés, súlytalan indítás, átkötés fogalma, alkalmazása.
– A tizenhatod és triola ritmus. A tanult művek formai elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangindítás gyorsítása (repetíció, skálamenet) laza torokkal, kis nyelvmozgással.
– A kéztartás és az ujjak munkájának állandó javítása (laza, mozgékony ujj–játék elérése).
– Hangsorok, hármashangzat–felbontásaik, tercek
– Társas zenélés: előadási darabok zongorakísérettel, könnyű duók. Memóriafejlesztés.

Ajánlott tananyag
Munia: Oboaiskola; Meszlényi – Szélpál: Oboa–ABC; Gyermekdalok, népdalok
Hinke: Schule für die Oboe; Pusecsnyikov: Könnyű etűdök; Czidra: Furulyamuzsika

Követelmény
Helyes légzés, befúvás, hangindítás.
Dúr és–moll hangsorok megszólaltatása hármashangzat–felbontással, tercmenetekkel.
16–32 ütem terjedelmű előadási darabok kotta nélkül, értelmes tagolással, tiszta intonációval, törekedve a szép hangra, zongorakísérettel.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem bővítése. Formai és stílusjegyeinek ismerete Változó ütem, alla breve.
– Könnyebb ékesítések írásmódja, ritmusa (rövid és hosszú előke, parányzó, trilla).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–támasztás, befúvás, hangindítás javítása, törekvés egységes hangszínre
– Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
– A barokk és klasszikus táncok karakterének megfelelő elválasztott hangok.
– Dúr és–moll skálák hármashangzatok, tercmenetek, további artikulációk.
– Lapról játék. Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag *az előző évek anyagán túl*
Munia: 33 etűd (Eötvös József Könyvkiadó); Sellner: Etűdök (EMB 12002)
Snieckowsky: Etűdök I–II.; Kerényi: 55 előadási darab oboára vagy más dallamhangszerre
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus I–II. tétel; Corelli – Barbirolli: F–dúr concerto

Követelmény
Dúr és–moll hangsorok, hármashangzat–felbontások, tercmenetek.
Különböző karakterű, mérsékelt tempójú gyakorlatok biztonságos előadása.
Előadási darabok eljátszása szép hangon, tisztán, stílushűen, jól tagoltan, kotta nélkül, kísérettel.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Hangkészlet további bővítése. Ékesítések: paránytrilla, trilla előkével és utókával, mordent.
– A játszott anyag formai elemzése, moduláció. Tempójelzések, zenei kifejezések ismerete.
– Ütemfajták, hangjegyértékek átfogó ismerete.
– Rondó– és variációs forma, barokk és klasszikus táncok jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Légzés–, nyelv– és manuális technika tökéletesítése.
– A hangszer biztos megszólaltatása alsó és a felső regiszterben is, kiegyenlített hangzás.
– A nyelv– és ujjtechnika összehangolása. A legato játék gyorsítása.
– A tenuto és staccato játék gyorsítása. Differenciált hangindítás.
– A dinamikai árnyalás fejlesztése. Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag: *lsd az előző évek anyagát.*

Követelmény *az előző évek követelményein túl*
A megszerzett ismeretek, készségek önálló alkalmazása.
Barokk szonáta vagy concerto lassú és gyors tételpárja, vagy más, hasonló terjedelmű előadási darab eljátszása kotta nélkül, tiszta intonációval, technikai biztonsággal, értelmes zenei tagolással, kifejezően, szép hangon, dinamikai árnyaltsággal, kísérettel.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok *az előző évek feladatain túl*
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Játszott anyag formai, harmóniai elemzése, moduláció. Tempójelzések. Kvintola, szextola.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A jó légzés–támasz tudatos alkalmazása és kontrollja.
– A hangszer biztos megszólaltatása az alsó és a felső regiszterben is, törekedve a kiegyenlített hangzásra.
– Tudatos és igényes hangképzés.
– A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése: p<f –ig, az egészséges hang és a tiszta intonáció megőrzése mellett.
– Az önállóság fejlesztése a gazdaságos, módszeres gyakorlásban.
– Hangsorok megszólaltatása különböző játékmódokban, ritmusvariációkkal, fokról fokra menetekben is.
– Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag: *lsd az előző évek anyagát.*

Követelmény
A megszerzett ismeretek, készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása, fogásainak ismerete kromatikusan.
Hangsorok megszólaltatása, hármashangzatok, tercmenetek, fokról fokra oktávmenetek, különböző játékmódok variálásával is.
Lassú és gyors szonáta– vagy koncert–tételpár vagy más előadási darab igényes előadása lehetőleg kotta nélkül, kísérettel.
Kamarazene, vagy zenekari játék.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
A hangterjedelem további bővítése
A tanuló megismertetése
– a tanult művek formai és harmóniai szerkezetével (hangnemi kitérés, moduláció fogalma)
– a barokk és klasszikus zenei stílusok jellemző sajátosságaival
– a különböző díszítések korhű és stílusos megoldásaival

A hangszerkezelés fejlesztése: lsd az előző évek feladatait

Ajánlott tananyag *az előző évek anyagán túl*
Munia – Lénárd: 44 válogatott etűd; Wiedemann: 45 etűd; Pusecsnyikov: Válogatott etűdök
Albinoni: B–dúr concerto; Telemann: c–moll szonáta; Vivaldi: C–dúr oboaverseny
Cimarosa: Oboaverseny; Gárdonyi: Fantázia oboára és zongorára

Követelmény
A megszerzett ismeretek, készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása, fogásainak ismerete kromatikusan, e3–ig.
Dúr és moll hangsorok megszólaltatása hármashangzatok, tercmenetek, fokról–fokra oktávmenetek, különböző játékmódok variálásával is.
Lassú és gyors szonáta, vagy koncert–tételpár vagy más előadási darab igényes előadása lehetőleg kotta nélkül, kísérettel.
Kamarazene, vagy zenekari játék.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

A „B" tagozatra irányítható tanulónak kiemelkedő zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal kell rendelkeznie, beleértve a gyors felfogóképességet és kitartó szorgalmat is, amely képessé teszi arra, hogy a „B" tagozat minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek megfeleljen.
A „B" tagozat feladatai az ismeretek és a hangszerkezelés fejlesztésében megegyeznek az „A" tagozat megfelelő évfolyamainál leírtakkal. Az etűdök és előadási darabok száma és nehézségi foka a tanuló felkészültségének megfelelően növelhető.
A „B" tagozat különböző évfolyamaiban a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangkészlet folyamatos bővítése.
– A tanult művek formai elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika és a befúvás állandó ellenőrzése, tökéletesítése.
– A hangindítás gyorsítása (repetíció, skálamenet) laza torokkal, kis nyelvmozgással.
– A kéztartás és az ujjak munkájának állandó javítása (laza, mozgékony ujj–játék elérése).
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontással, tercmenettel.
– Társas zenélés: előadási darabok zongorakísérettel, könnyű duók.

Ajánlott tananyag: *lsd az „A” tagozat 3-4. évfolyamának anyagát*

Követelmény
Helyes légzés, befúvás, hangindítás. A hangok ismerete, fogása a tanult hangtartományban.
Dúr és moll skálák hármashangzat–felbontással, tercmenettel.
Gyakorlatok az ismert hangterjedelem teljes igénybevételével.
16–32 ütem terjedelmű előadási darabok kotta nélkül, egészséges, jó hangon, tiszta intonációra törekedve, zeneileg tagoltan, kísérettel.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem folyamatos bővítése.
– A zenei anyagban szereplő előadási darabok formájának és stílusjegyeinek ismerete.
– Változó ütem, alla breve. Újabb tempójelzések. Könnyebb ékesítések írásmódja, ritmusa.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–támasztás, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése, javítása.
– Differenciált hangindítás, szép hangbefejezés. A barokk és klasszikus táncok karakterei.
– Dúr és–moll skálák, hármashangzatok, tercmenetek, további artikulációs lehetőségek.
– Lapról játék, az előző év anyagának nehézségi fokán. Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag: *lsd az „A” tagozat 3-5. évfolyamának anyagát*

Követelmény
Az eddig megszerzett többirányú ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
Önálló hangolás. Jó kottaolvasási készség, fogások ismerete és használatuk C^3–ig.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok artikulációkkal.
Nagyobb állóképességet igénylő, különböző karakterű etűdök biztonságos eljátszása.
Előadási darabok értelmes, zeneileg kifejező megszólaltatása kotta nélkül, kísérettel.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Hangkészlet további bővítése.
– Ékesítések: paránytrilla, trilla előkével és utókával, mordent.
– A játszott anyag formai és harmóniai elemzése.
– A legfontosabb tempójelzések és zenei kifejezések ismerete.
– Az ütemfajták, aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek átfogó ismerete.
– Rondó– és variációs forma, barokk és klasszikus táncok jellegzetességei

A hangszerkezelés fejlesztése
– Légzés–, nyelv–, manuális technika javítása. Biztos játékmód alsó, felső regiszterben.
– A nyelv– és ujjtechnika összehangolása. A legato, staccato, tenuto játék gyorsítása.
– Differenciált hangindítás. A dinamikai árnyalás fejlesztése. Kamarazene vagy zenekar.

Ajánlott tananyag: *lsd az „A” tagozat 4-6. évfolyamának anyagát*

Követelmény *a leírtakon túl*
Dúr és moll hangsorok, hármashangzatok, tercmenet és egyéb skálafigurációk különböző ritmusvariációkkal és kombinált játékmódokkal is.
Különböző karakterű és tempójú, nagyobb technikai képzettséget kívánó etűdök eljátszása.
Barokk szonáta vagy concerto tételpárjának zeneileg igényes eljátszása kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok: *lsd az előző évek feladatait.*

A hangszerkezelés fejlesztése az előző évek feladatain túl
– A jó légzéstámasz tudatos alkalmazása és kontrollja.
– Tudatos és igényes hangképzés.Dinamikai árnyalás továbbfejlesztése: p<f –ig.
– Hangsorok különböző ritmusvariációkkal.

Ajánlott tananyag *az előző évek anyagán túl*
Degen: 20 etűd; Beekum: 35 etűd; Pietsch: Schule für die Oboe, Snieckowsky: Etűdök I–II.
Wiedemann: 45 etűd; Pusecsnyikov: Válogatott etűdök; Händel: B–dúr concerto no.2

Követelmény
Hangterjedelem: b–e³–ig. Kiegyenlített hangzás a szélső regiszterekben is.
Árnyalt dinamika (crescendo – decrescendo) a tiszta intonáció megtartása mellett.
Hangsorok. Szonáta, vagy koncert tételpár vagy más előadási darab biztos és zeneileg igényes előadása kotta nélkül, kísérettel.

6. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
A hangterjedelem további bővítése
A tanuló megismertetése
– a legegyszerűbb hangszerjavítási módokkal
– a barokk és klasszikus zenei stílusok jellemző sajátosságai, különböző korhű díszítések

A hangszerkezelés fejlesztése
– A megszerzett ismeretek és készségek karbantartása és továbbfejlesztése.
– A jó légzés–támasz tudatos alkalmazása és kontrollja.
– Tudatos hangképzés (dinamikai árnyaltság, jó kötés, kiegyenlített hangzás a különböző regiszterekben) a tiszta intonáció igényével.
– Dúr és moll hangsorok, hármashangzatok, hangközmenetekkel és egyéb skálafigurákkal
– Igényesebb előadási darabok (gyors és lassú tétel) értelmes, zeneileg kifejező megszólaltatása kotta nélkül, kísérettel. Kamarazene, vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag *az előző évek anyagán túl*
Cimarosa: Oboaverseny, Head: Gavotte, Presto, Elégikus tánc.

Követelmény
A hangok gyors olvasása, fogásainak ismerete és használata kromatikusan f3–ig.
Hangsorok, hármashangzatok, hangközmenetek különböző játékmódok variálásával is.
Szonáta– vagy koncert (lassú és gyors) tételpár, vagy más karakterdarab igényes előadása.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló legyen képes
– az oboázáshoz szükséges hasi légzést és rekeszizommal való támaszt alkalmazni,
– szabályos kéz–, hangszer– és testtartással játszani,
– jó hangindítással, közepes és nagy hangon hosszú hangokat fújni, lekerekített befejezéssel,
– megfelelő gyorsasággal egyenletes legato skálameneteket játszani,
– skálák eljátszására 4 #, 4 b előjegyzésig, b–e3 hangterjedelemben (legato, tenuto és staccato, fokról fokra, tercmenet, hármashangzatok)

Ismerje
– az anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, előadási jeleket, zenei műszavakat.
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– a hasi légzést és a rekeszizommal történő támasztást megfelelően alkalmazni,
– Tenuto és staccato hangokat játszani repetálva és skálában b–e3 hangterjedelemben.
Tudjon önállóan hangolni, a játékát kontrollálva, gazdaságosan gyakorolni.

Követelmények az oboán való tanulás **<u>továbbképző 7-9. évfolyam</u>**ának elvégzése után

az **<u>A tagozaton</u>**
- A hangszer biztonságos használata e^3-ig
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete
- A nád kiválasztásának és alakításának lehetőségei
- Zenei műveltség elmélyítése könyvek, hangverseny-látogatások segítségével
- Különböző díszítések használata
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megteremtése
- Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése
- Hangsorok ismerete és játszása 5# 5b előjegyzésig

Az oboán való tanulás **továbbképző 7. évfolyam**ának elvégzése után

a **B tagozaton** (az A tagozat követelményein felül):
- Díszítések helyes alkalmazása
- A versenyművek felépítésének, jellegzetességeinek ismerete
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése
- Kromatikus és egészhangú skálák játszása
- Hangsorok ismerete és játszása 5# 5b előjegyzésig különféle variációkkal (hármashangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Rendszeres kamarazenélés, vagy zenekari játék
- Különböző karakterű etűdök, szonáták, koncertek igényes előadása

A **továbbképző 8. évfolyam**ának elvégzése után

a **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül):
- Díszítések helyes alkalmazása
- A versenyművek felépítésének, jellegzetességeinek ismerete
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése
- Kromatikus és egészhangú skálák játszása
- Dúr és moll hangsorok ismerete és játszása 6#, 6b előjegyzésig különféle variációkkal (hármashangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Transzponálás készségének elsajátítása angolkürtre
- Nádalakítás megtanulása. Rendszeres kamarazenélés, vagy zenekari játék

A **továbbképző 9. évfolyam**ának elvégzése után

a **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül):
- Hangterjedelem f^3-ig. Nádfaragás, hangszerjavítás alapvető esetei
- Dúr és moll hangsorok ismerete és játszása 7#, 7b előjegyzésig különféle variációkkal. Etűdsorozatok játszása biztos technikai tudással

Követelmények a **10. évfolyamon, a továbbképző utolsó évében**

az **A tagozaton**
A növendék
- Legyen képes b-g^3 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására
- Tudjon valamennyi regiszterben széles dinamikai határok közt mozgó, színes, telt, kifejező hangon játszani
- Alkalmazza önállóan a hangindítás és hangelválasztás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően)
- Ismerje az b-g^3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat
- Legyen képes a legmegfelelőbb ujjrend önálló megválasztására
- Rendelkezzék egyenletes, laza ujjtechnikával
- Legyen fogalma az oboa történetéről, fizikai sajátosságainak alapjairól, irodalmáról, a különböző műfajokban betöltött szerepéről
- Rendelkezzen átfogó ismeretekkel a ritmikai elemekre, ütemfajtákra, tempó- és karakterjelzésekre stb. vonatkozóan
- Legyen képes új ismeretek önálló megszerzésére (új ritmikai elemek megértésére, zenei műszavak lefordítására, fogások kikeresésére különböző táblázatokból stb.)

- Legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket és játékában alkalmazza ezeket
- A játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg
- Legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei, illetve zenekari szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására
- Rendelkezzék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel

Ajánlott tananyag:

Kerényi: 22 etűd
Schmitt: Etűdök I–II.
Ferling: 48 etűd (Universal 17514)
Nazarov: 27 etűd
Lamotte: 18 etűd
Luft: 24 etűd (Peters 2963)
Ferling: 18 etűd (Universal 17518)
Braun: 18 caprice
Paessler: 6 capriccio,
Donizetti: Szonáta (Peters 5915)
Nielsen: Románc és Humoreszk
Telemann: a–moll szonáta (Leduc 21044)
Telemann: g–moll szonáta (Breitkopf 4171)
Vivaldi: d–moll concerto
Vivaldi: a–moll concerto RV 461 (EMB 3769), RV 531 (EMB 6364)
Marcello: d–moll concerto (Peters 9484)
Bartók: Három csíkmegyei népdal (EMB 2467)
Gaál: Szonatina
Rösler–Rosetti: F–dúr concerto I. (Kunzelmann 996)
Glinka: Ária és Rondó
Cimarosa: Oboaverseny
Schumann: 3 románc (EMB 12841)
Bellini: Concertino
Bozza: Conte pastorale (Leduc 21305)
Weber: Concertino (Kunzelmann 910)
Haydn: C–dúr oboaverseny (Peters 8233)
Hummel: Bevezetés, Téma és variációk
Ránki: Don Quijote y Dulcinea
Händel: c–moll szonáta (Peters 3035)
Händel: g–moll szonáta(Peters 3035)
Hindemith: Szonáta (Schott 3676)

A **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül) a növendék:

- Legyen képes b-g^3 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására
- Tudatosan alkalmazza a helyes légzéstechnikát
- Legyen képes valamennyi dúr és moll hangsor játszására, hármas és négyeshangzat-felbontással, hangközmenetekkel
- Tudjon kromatikus és egészhangú skálát játszani
- Tudjon kiegyenlített hangon, kielégítő intonációval játszani különböző regiszterekben
- Ismerje és használja a vibratot
- Ismerje a különböző előadási jeleket és megvalósításukat hangszerén

Tudjon transzponálni angolkürtre
- Legyen jó lapról olvasási készsége
- Rendelkezzék az alapvető nádfaragási alapismeretekkel

Ajánlott tananyag

Ferling: 48 etűd (Universal 17514)
Ferling: 18 etűd (Universal 17514)
Nazarov: 27 etűd
Lamotte: 18 etűd
Luft: 24 etűd (Peters 2963)
Donizetti: Szonáta (Peters 5919)
Telemann: a–moll szonáta (Leduc 21044)
Telemann: g–moll szonáta (Breitkopf 4171)
Vivaldi: d–moll concerto
Vivaldi: a–moll concerto (RV 461 (EMB 3769), RV 536 (EMB 6364)
Marcello: d–moll concerto (Peters 9484)
Bartók: Három csíkmegyei népdal (EMB 2467)

Rösler–Rosetti: F–dúr concerto I. (Kunzelmann 996)
Glinka: Ária és Rondó
Schumann: 3 románc (EMB 12741)
Bellini: Concertino
Dubois: Középkori ballada (Leduc 21353)
Weber: Concertino (Kunzelmann 910)
Haydn: C–dúr oboaverseny (Peters 8233)
Hummel: Bevezetés, Téma és variációk
Ránki: Don Quijote et Dulcinea (EMB 3490)
Händel: c–moll szonáta (Peters 3035)
Händel: g–moll szonáta (Peters 3035)
Hindemith: Szonáta (Schott 3676)

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Legyen képes
– helyes testtartásra, hangszertartásra, a jó légzéstechnika tudatos alkalmazására,
– oldott, természetes hangszerkezelésre, tudatos és kontrollált gyakorlásra,
– tiszta intonációval, dinamikailag árnyaltan játszani, tudjon vibrálni,
– a kéz– és nyelvtechnika összehangolására, a fürge szimplanyelv használatára,
– képességeinek megfelelő zenei anyag stílusos, zeneileg értelmes, kifejező előadására,
– kamarázni és zenekarban játszani, előadási darabokat korhű díszítéssel előadni,

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
Legyen képes
– a sima kötés, az összehangolt kéz– és nyelvtechnika tudatos alkalmazására,
– fürge szimplanyelv és duplanyelv használatára, technikájának önálló továbbfejlesztésére.
Tudjon
– a hangszerén b–f3 között egyenletes ujjtechnikával játszani,
– lassú tételeket stílusos variációkkal előadni.
– egy etűdöt, valamint egy barokk szonátát vagy koncert–tételpárt, vagy egy karakterdarabot, és egy kamarazenei művet előadni

Művészeti alapvizsga
11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján

Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga

Formája
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
- Két különböző stílusú és karakterű zongorakíséretes mű előadása lehetőleg kotta nélkül, az A tagozaton minimum 8 percben, a B tagozaton minimum 10 percben, ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt

Anyaga
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála, etűd beszámoló anyaga, /4. osztály/ az A és B tagozat skála és etűd követelményeit figyelembe véve

Előadási darab:
- Corelli-Barbirolli: Concerto, Rieding: Induló, Aljabjev: Tánc nehézségi fokán az A tagozaton
- Geminiani: e-moll szonáta, Sosztakovics: Románc, Bartók Béla: Este a székelyeknél nehézségi fokán a B tagozaton

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, hangképzés, intonáció,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás, hangszerkezelés, artikulációk és díszítések,
– helyes ritmus és tempó, előadásmód, a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória, alkalmazkodóképesség, állóképesség.

Művészeti záróvizsga
11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján

Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga

Formája
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
- Két különböző stílusú és karakterű zongorakíséretes mű előadása lehetőleg kotta nélkül, az A tagozaton minimum 8 percben, a B tagozaton minimum 10 percben, ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt

Anyaga
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála, etűd beszámoló anyaga, /8. osztály/ az A és B tagozat skála és etűd követelményeit figyelembe véve

Előadási darab:
- Telemann: a-moll szonáta, Cimarosa: Concerto, Bartók Béla: Három csík megyei népdal nehézségi fokán az A tagozaton
- Marcello: d-moll oboaverseny, Nielsen: Románc nehézségi fokán a B tagozaton.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, állóképesség.
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás, hangképzés, intonáció, hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása, helyes ritmus és tempó, előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása, memória, alkalmazkodóképesség,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jó minőségű és állapotú tanulóhangszerek. Kész nád (havonta, tanulónként 1 db).
Jól hangolt zongora. Legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány. Teljes alakot visszaadó tükör. Metronóm.

Felhasználható irodalom az országos tantervi programban ajánlott irodalmon kívül

Francia dal (Fodor László átirata)	HEK évfolyamok
Pergolesi: Pastorale	1.2. évfolyam
Hajnalórán, Kinyílt a rózsa, Ír népdal, Ettem szőlőt (Fodor L. átirata)	1.2. évfolyam
Csajkovszkij: Régi francia dal	2. évfolyam
Rebikov: Verebecske (Fodor L. átirata)	2. évfolyam
Daloljunk közösen (énekek táborozásra)	2. évfolyam
Schubert: Bölcsődal	2. évfolyam
Santa Lucia (Fodor L. átirata)	2. évfolyam
Ránki György: Kősziklán felfutó	2. évfolyam
Munia Zoltán: Oboaiskola	1-3. évfolyam
Anonymus: Menuett (Fodor L. átirata)	3. évfolyam
Gordon Jacob: Interludes	3. évfolyam
Oromszegi-Fodor: Melodikus keringő, Sántikáló	3. évfolyam
Daniel Steibelt: Uno ballo	3-4. évfolyam
Rieding: Induló	4 évfolyam
Mendelssohn: Tavaszi dal	4. 5. évfolyam
Faurè: Álom után	5-6. évfolyam
Alessandro Besozzi: C-dúr szonáta	7-8. évfolyam
Gunther Joppig – Anthony McColl: 50 Classical Studies for the Oboe	7-8. évfolyam
Chopin: Variációk egy Rossini témára	9-10. évfolyam

FAFÚVÓS TANSZAK – KLARINÉT TANTÁRGY
HELYI TANTERV

Ez a tanterv az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet 3 §-ának (3) bekezdése alapján kiadott klarinét 1998-as 2011-ben módosított tantervi program valamint a FREDERIC CHOPIN ZENEISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁBAN MEGFOGALMAZOTT OKTATÁSI ÉS NEVELÉSI CÉLOK figyelembevételével készült A tantervi program sorozatszerkesztője: Dr. Szűcsné Hobaj Tünde A klarinét hangszer tantervi programját készítette: Perényi Éva és Zentainé Valkai Ágnes Lektorálta: Kraszna László és Morvay Bálint

A klarinéttanítás általános célja, feladatai
– a helyes légzés kialakítása, a kifejező klarinéthang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása, rendszerezett zenei ismeretek átadása
– a belső hallás fejlesztése, a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,

Ismertesse meg a tanulókkal
– a klarinét történetét, a klarinét társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
– a hangszer irodalmát, a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a klarinét hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit
– hangszeres technikáját, kreativitását, lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A hangszeres előkészítő elsősorban a képesség kibontakozását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád felhelyezése.
– A helyes légzéstechnika ismertetése. A törzshangok olvasása és fogásai.

– Egyszerű ütemsúlyok, ritmusértékek. Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
– A játékmód és artikuláció alapfogalmai, kivéve staccato. Helyes gyakorlás, memorizálás.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzéstechnika gyakoroltatása. Helyes test–, hangszer– és kéztartás.
– A helyes befúvás, hangindítás és befejezés begyakorlása, a nyelv helyzete és szerepe.
– A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
– A helyes gyakorlás és memorizálás, fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Kovács: Klarinétozni tanulok I.; A szeretet dalai kl.–zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”

Követelmény
A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.
A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben. Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok a Hek 1. évfolyamának feladatain túl
Ismeretek
– A nád szerepe és beállítása. A törzshangok ismeretének bővítése.
– Egész, fél, negyed, nyolcad értékek és szünetjeleik. Nyújtópont, pontozott ritmusok.
– Alapvető játékmódok ismeretének bővítése, kivéve staccato

A hangszerkezelés fejlesztése: lsd. Hek1.

Ajánlott tananyag: lsd. Hek 1.

Követelmény: lsd. Hek1.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam„A” tagozat

Fejlesztési feladatok a Hek évfolyamainak feladatain túl
Ismeretek
– A törzshangok olvasása és fogásai. Egyszerű ütemsúlyok, ritmusértékek.
– A dúr és moll érzet kialakítása, a hangsorok tudatosítása abszolút hangnévvel.
– A játékmód és artikuláció alapfogalmai, jelei, kivéve staccato.
– A szerkezet, tagolás alapfogalmai.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes légzéstechnika állandó megalapozása, gyakoroltatása.

– A helyes befúvás, hangindítás és elválasztás. Szép hang, kitartott hangok mf dinamikával.
– Dúr hangsor kotta nélkül. Társas zenélés.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Balassa: Klarinétiskola I. Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I.

Követelmény
Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás. Törzshangok ismerete a tanult terjedelemben.
A hangsor ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.
Rövid, előjegyzést nem tartalmazó gyakorlatok, népdalok, gyermekdalok fél, negyed, nyolcad értékekkel, Kovács B.: Klarinétozni tanulok I/58; 68., Balassa – Berkes: Klarinétiskola I/21, 48 stb. nehézségi fokán.
Előadási darabok (vagy népdalok), lehetőleg kísérettel. Pl. J. S. Bach: Parasztkantáta, W. A. Mozart: Francia gyermekdal (Klarinétalbum I.–Edition Music–Soft)

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok. Ismeretek:
– Hangterjedelem bővítése. Éles és nyújtott ritmus, szinkópa. Felütés, csonkaütem.
– Dúr és moll hangsor, a természetes, összhangzatos és dallamos moll. A hármashangzat.
– Az enharmónia fogalma. A szerkezet, tagolás alapfogalmai; (pl. motívum, sor, ütemsúly).
A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó ellenőrzése, tökéletesítése. Tartott hangok dinamikával.
– A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
– A kéztartás és billentés állandó ellenőrzése, javítása.
– Dúr és összhangzatos moll, hármashangzat–felbontásaik a tanult hangterjedelem határáig.
– Hangsorok gyakorlása repetícióval. Lapról olvasás. Társas zenélés.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Perényi É: Klarinét–etűdök. (EMB 14300)

Követelmény az előző évek követelményén túl
Előjegyzés nélküli vagy 1 előjegyzésű gyakorlatok, népdalok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad értékekkel, éles, nyújtott ritmussal vagy szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; Perényi: Klarinét–etűdök: 17; 19. nehézségi fokán.16–32 ütemes előadási darabok kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra, kísérettel. Pl. J. Brahms: Álommanó; M. Glinka: Air (Perényi: Repertoire 4., 5.)

3. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Ismeretek

– A kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
– A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont a nyolcad érték mellett, triola.
– A tanult művek formai elemzése: azonosság, hasonlóság, kérdés–felelet viszony.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó javítása, a megfelelő támasz kialakítása.
– A játékmód, artikuláció: portato, staccato stb. A dinamika határainak kiterjesztése.
– A regisztерváltások finomítása; egységes hangszín. Hangindítás, hangbefejezés.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, hármashangzat–felbontások és tercmenetek, kotta nélkül.
– Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán. Társas zenélés. Belső hallás.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Balassa: Klarinétiskola I. Dudás L.: Klarinétiskola II. 100 Studien (G. Joppig – S. Trier)

Követelmény az előző évek követelményein túl
Mérsékelt tempójú, egyszerű ritmusképletekből álló, különböző karakterű gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben, Perényi É.: Klarinét–etűdök 26; 32. nehézségi fokán.
Több regisztert érintő előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Ch. W. Gluck: Boldog lelkek tánca (Klarinétalbum II.– Edition Music Soft), P. I. Csajkovszkij: Régi francia dal (Perényi: Repertoire 24)

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok az előző évek feladatain túl
– A legegyszerűbb segédfogások. A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
– A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
– Rövid és hosszú előke, parántrilla. Dalforma (ABA), triós forma. Tempo I, dal Segno.
– A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (pl. tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat felbontásokkal, tercmenetekkel.
– Skálázás különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
– Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
– A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
– Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Delécluse: 20 könnyű etűd;Giampieri: Raccolta di esercizi e studi;Klosé: 45 artikulációs gyak.

Követelmény az előző évek követelményén túl
Kromatika a tanult terjedelemben. Dúr és összhangzatos moll, hármashangzat, tercmenet.
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/9; 15. Balassa: Klarinétiskola II/ 7; 13. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Perényi: Repertoire 27., 19.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.).
– A hangterjedelem bővítése a kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete.
– Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások. További díszítések: a trilla, utóka, mordent.
– A négyeshangzatok fogalma, domináns– és szűkített szeptim–felbontások.
– Rondóforma, variációs forma, szonátaforma.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
– Hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok, kotta nélkül; hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
– Skálázás különböző dinamikával, ritmikával, artikulációval. Crescendo, diminuendo.
– Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
– A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása. Társas zenélés.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II., III. Müller (I.): Etűdök; Périer: Le débutant clarinettiste

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok kotta nélkül; hármashangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel.
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/13., 28., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 40., 56. nehézségi fokán.

Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Perényi É.: Repertoire 35., 39.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok: lsd az 5. évfolyam fejlesztési feladatait.

A hangszerkezelés fejlesztése: Lsd. az 5. évfolyam feladatait.

Ajánlott tananyag: lsd. az előző évek anyagát

Követelmény
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/36., 75., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 55., 71; 81. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Donizetti: Concertino (Edition Music–Soft); Weber: Szonatina; Bärmann: Romance (Perényi: Repertoire 42.)

Alapfokú évfolyam „B" tagozat

„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.
A „B" tagozatos tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozaton tanulók szintjét!

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bővítése kromatikusan. A kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
– Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa. Felütés, csonkaütem. Az enharmónia.
– A játékmód, artikuláció további differenciálása (portato stb.).
– A legegyszerűbb díszítések; rövid és hosszú előke; a trilla fogalma.
– A tanult művek formai elemzése, azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.
– Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo–decrescendo az intonáció változása nélkül.
– A hangindítás gyorsítása, repetíció, a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.

– A kéztartás és billentés állandó ellenőrzése, javítása, az ujjmozgások lazítása trillák segítségével.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármashangzat–felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
– Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola I. II.; Kovács: Klarinétozni tanulok I. II. Dudás L.: Klarinétiskola I. II.
Perényi É.: Klarinét–etűdök; Delécluse: 20 könnyű etűd; 100 Studien (G. Joppig – S. Trier)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. II. Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)

Követelmény
Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás. A hangok ismerete. Dúr és moll, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.
Gyakorlatok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad, tizenhatod értékekkel, éles, nyújtott ritmussal és szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; Kovács: Klarinétozni tanulok I/196; 221;, illetve Balassa: Klarinétiskola I/.97. nehézségi fokán.
Előadási darabok kotta nélkül, kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra – kísérettel. Pl. Mozart: Allegretto (Perényi: Repertoire 28.); Martini: Andantino (The Joy of Clarinet 14 –1967 Yorktown Music Press, Inc.)

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A klarinét kialakulása, fejlődése. A legegyszerűbb segédfogások.
– A hangterjedelem bővítése kromatikusan. A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont nyolcad érték mellett, triola. A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.
– A kromatikus skála fogalma, szekvenciák felépítése. Díszítések: paránytrilla, trilla és utóka.
A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó ellenőrzése, javítása, a támasz automatikussá tétele.
– A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
– Regisztерváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével, egységes hangszín.
– Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
– Repetíció gyorsítása a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a hangterjedelem alsó és felső határáig.
– Hármashangzat–, és tercmenetek, kotta nélkül.
–A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
– Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán. Társas zenélés.

Ajánlott tananyag: lsd. az előző év anyagát

Követelmény
Ismeretek és készségek helyes alkalmazása. Hangok ismerete.
Dúr és moll hangsorok és hármashangzat–felbontásaik, valamint tercmeneteik ismerete.
Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben; bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/13., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/21. Perényi: Klarinét–etűdök: 38. nehézségi fokán.
Különböző regiszterekben mozgó előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Perényi: Repertoire 29., 34.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A klarinét szerepe különböző zenei műfajokban. A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
– Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.
– A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
– A négyeshangzatok fogalma, domináns– és szűkített szeptim–felbontások
– Dalforma (ABA), triós forma, szonátaforma. Tempo I, dal Segno, Vi–de. Tánctípusok.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika tökéletesítése. Kiegyenlített, telt hang kialakítása.
– Hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
– A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
– Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
– Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag: lsd. az előző évek anyagát.

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hármas– és négyeshangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai problémát feldolgozó etűdök megszólaltatása, Perényi: Klarinét–etűdök: 60; 74. nehézségi fokán.
Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár, vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása kotta nélkül, kísérettel. Pl. K. Stamitz: Rondo (Klarinétmuzsika); W. A. Mozart: Larghetto (Perényi: Repertoire 33.)

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok. Ismeretek:
– A hangterjedelem bővítése kromatikusan. További segédfogások és tisztítófogások.
– Kvintola, szextola, kettős nyújtópont. A szűkített szeptimek hangjainak enharmonikus átértékelése.
– Mordent. Rondóforma, variációs forma. Különböző stílusjegyek megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
– Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig kotta nélkül; hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
– A kettős ékesítés (mordent) gyakorlati megvalósítása.
– Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd; Delécluse: 20 könnyű etűd; Kratochvil: 66 etűd
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi; Klosé: 45 artikulációs gyakorlat

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/ 28; 59; 67. Perényi: Klarinét–etűdök: 70; 76. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Glinka: Vocalise; Barat: Szláv dal (Music–Soft)

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
– Díszítések korhű, stílusos alkalmazása.
– A (kora)klasszikus versenyművek felépítése, jellegzetességei.
– A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai.

A hangszerkezelés fejlesztése: lsd az előző év fejlesztési követelményeit.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Gabucci: 60 Divertimenti (Ricordi 2541)

Követelmény
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
Kromatikus skála.
Etűdök Jean–Jean: Etűdök I. (Leduc 24740) Klose: Napi gyakorlatok (15 etűd:1.) (Leduc A.L.06400) nehézségi szintjén
Versenymű tételek és előadási darabok. Pl. Stamitz: B–dúr klarinétverseny (EMB 8993), Donizetti: Concertino. (Peters 8206), Debussy: Kis néger (EMB 7933); Klose: Fantázia (a Perényi: Repertoire gyűjteményben 45. EMB 14406) nehézségi szintjén

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
– a klarinét és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a hangszer teljes hangterjedelmét, a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a klarinét intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig, egyszerűbb ékesítéseket,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a jelentősebb klarinétos előadóművészeket.
Legyen képes
– a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– a különböző nyelvütések gyorsaságának fejlesztésére, az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, a 6. osztálynak megfelelő variációkkal
– szélsőséges dinamikák megvalósítására,
– készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására,
– nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására,
– hosszabb terjedelmű művek memorizálására.

Művészeti alapvizsga
11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján

Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga

Formája
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
- Két különböző stílusú és karakterű zongorakíséretes mű előadása lehetőleg kotta nélkül, az A tagozaton maximum 6 percben, a B tagozaton maximum 8 percben, ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt

Anyaga
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint

Gyakorlat:
- Skála, etűd beszámoló anyaga, /4. osztály/ az A és B tagozat skála és etűd követelményeit figyelembe véve

Előadási darab:
- Stamitz: B-dúr klarinétverseny I. tétel, Weiner: Csűrdöngölő nehézségi fokán az A tagozaton
- Dimler: B-dúr klarinétverseny nehézségi fokán a B tagozaton

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, hangképzés, intonáció,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás, hangszerkezelés, artikulációk és díszítések,
– helyes ritmus és tempó, előadásmód, a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória, alkalmazkodóképesség, állóképesség.

Követelmények a klarinéton való tanulás **továbbképző 7-9. évfolyam**ának elvégzése után

az **A tagozaton**
- A hangszer biztonságos használata a^3-ig
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete
- Transzponálás A klarinétra
- A nád kiválasztásának és alakításának lehetőségei
- Zenei műveltség elmélyítése könyvek, hangverseny-látogatások segítségével
- Különböző díszítések használata
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megteremtése

- Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése
- Hangsorok ismerete és játszása 5# 5b előjegyzésig

A klarinéton való tanulás **továbbképző 7. évfolyam**ának elvégzése után

a **B tagozaton** (az A tagozat követelményein felül)
- Díszítések helyes alkalmazása
- A versenyművek felépítésének, jellegzetességeinek ismerete
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése
- Kromatikus és egészhangú skálák játszása
- Hangsorok ismerete és játszása 5# 5b előjegyzésig különféle variációkkal (hármas-, négyeshangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Rendszeres kamarazenélés, vagy zenekari játék
- Különböző karakterű etűdök, szonáták, koncertek igényes előadása

A **továbbképző 8. évfolyam**ának elvégzése után

a **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül):
- Díszítések helyes alkalmazása
- A versenyművek felépítésének, jellegzetességeinek ismerete
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése
- Kromatikus és egészhangú skálák játszása
- Dúr és moll hangsorok ismerete és játszása 6#, 6b előjegyzésig különféle variációkkal (hármas,négyeshangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Transzponálás készségének elsajátítása „A" klarinétra
- Nádalakítás megtanulása, rendszeres kamarazenélés, vagy zenekari játék

A **továbbképző 9. évfolyam**ának elvégzése után

a **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül):
- Hangterjedelem c^4-ig
- Nádfaragás, hangszerjavítás alapvető esetei
- Dúr és moll hangsorok ismerete és játszása 7#, 7b előjegyzésig különféle variációkkal (hármas,négyeshangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Etűdsorozatok játszása biztos technikai tudással
- Jeanjean: Etűdök II. 21-33-ig, Kröps: Etűdök II. 272-ig

Követelmények a **10. évfolyamon, a továbbképző utolsó évében**

az **A tagozaton**
A növendék
- Legyen képes kis e-g^3 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására
- Tudjon valamennyi regiszterben széles dinamikai határok közt mozgó, színes, telt, kifejező hangon játszani egyenletes, laza ujjtechnikával
- Alkalmazza önállóan a hangindítás és hangelválasztás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően)
- Ismerje az e-g^3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit
- Legyen képes a legmegfelelőbb ujjrend önálló megválasztására

- Legyen fogalma a klarinét történetéről, fizikai sajátosságainak alapjairól, irodalmáról, a különböző műfajokban betöltött szerepéről
- Rendelkezzen átfogó ismeretekkel a ritmikai elemekre, ütemfajtákra, tempó- és karakterjelzésekre stb. vonatkozóan
- Legyen képes új ismeretek önálló megszerzésére (új ritmikai elemek megértésére, zenei műszavak lefordítására, fogások kikeresésére különböző táblázatokból stb.)
- Legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket és játékában alkalmazza ezeket
- A játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg
- Legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei, illetve zenekari szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására
- Rendelkezzék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel

A **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül):
A növendék
- Legyen képes kis e-a^3 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására
- Tudatosan alkalmazza a helyes légzéstechnikát

- Legyen képes valamennyi dúr és moll hangsor játszására, hármas és négyeshangzat-felbontással, hangközmenetekkel
- Tudjon kromatikus és egészhangú skálát játszani
- Tudjon kiegyenlített hangon, kielégítő intonációval játszani különböző regiszterekben
- Ismerje és használja a glissandot és vibratot
- Ismerje a különböző előadási jeleket és megvalósításukat hangszerén
- Tudjon transzponálni "A" klarinétra
- Legyen jó lapról olvasási készsége
- Rendelkezzék az alapvető nádfaragási alapismeretekkel

Művészeti záróvizsga
11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján

Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga

Formája
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
- Két különböző stílusú és karakterű zongorakíséretes mű előadása lehetőleg kotta nélkül, az A tagozaton maximum 8 percben, a B tagozaton maximum 10 percben, ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt

Anyaga
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála, etűd beszámoló anyaga, /8. osztály/ az A és B tagozat skála és etűd követelményeit figyelembe véve

Előadási darab:
- Rossini: Téma és variációk, Donizetti: Concerto nehézségi fokán az A tagozaton
- Draskóczi: Korondi táncok nehézségi fokán a B tagozaton.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, állóképesség
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás, hangképzés, intonáció, hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása, helyes ritmus és tempó, előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása, memória, alkalmazkodóképesség,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő minőségű hangszerek, fúvókák. Havonta és fejenként egy nád. Megfelelően hangolt zongora vagy pianínó. Teljes alakot visszaadó tükör. Metronóm.

Felhasználható irodalom az országos tantervi programban ajánlott irodalmon kívül

Oromszegi: A szorgos furulyás	HEK
Oromszegi – Fodor: Taposómalom, Melodikus keringő, Sántikáló	1.2. évfolyam
Zsoldos Béla: I love blues	1.2. évfolyam
Glinka: Vocalese	2. évfolyam
Perényi Péter: Rèpertoire	2. évfolyam
Klarinétalbum I.II. (Solymosi Sebestyén átdolgozása)	2. 3. évfolyam
Stamitz: Románc	4. 5. évfolyam
Dimler: B-dúr klarinétverseny	4. 5. évfolyam
H. Klosé: Karakterisztikus etűdök	5-8. évfolyam
H. Klosé: Études et Exercices	5-8. évfolyam
J. R. Alden: Sleepy Time Gal	5-8. évfolyam
R. M. Endresen: Pepperino	5-8. évfolyam
Showstoppers: playalong for clarinet (CD-vel)	5-8. évfolyam
Classics playalong for clarinet (CD-vel)	5-8. évfolyam
Duets for One playalong for clarinet (CD-vel)	5-8. évfolyam
J. Snidero: Jazz conception (CD-vel)	5-8. évfolyam

FAFÚVÓS TANSZAK – SZAXOFON TANTÁRGY
HELYI TANTERV

Ez a tanterv az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet 3 §-ának (3) bekezdése alapján kiadott SZAXOFON 1998-as 2011-ben módosított tantervi program valamint a FREDERIC CHOPIN ZENEISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁBAN MEGFOGALMAZOTT OKTATÁSI ÉS NEVELÉSI CÉLOK figyelembevételével készült A tantervi program sorozatszerkesztője: Dr. Szűcsné Hobaj Tünde A szaxofon hangszer tantervi programját készítette: Simonffy György és Solymosi Sebestyén. Lektorálta: Kiss Gy. László

A szaxofontanítás feladatai
– a helyes légzés kialakítása, a kifejező szaxofonhang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása, a belső hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása, rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal
– a szaxofon történetét, a szaxofon társhangszereit (fafúvós hangszercsalád), a szaxofon irodalmát,
– a jelentősebb alkotó– és előadóművészeinek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a hangképzés fizikai törvényszerűségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit
– hangszeres technikáját, improvizációs tevékenységét, lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A szaxofontanulást az életkorra, a fizikai és termeti adottságokra való tekintettel általában 10–12 éves kortól lehet megkezdeni a hangszercsalád kisebb méretű fajtáival. 10 éves kor előtt a szaxonett (chalumeau) vagy klarinéttanulás a legmegfelelőbb előkészület a szaxofon–tanulmányokhoz.

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A szaxofon formájának és hangjának megismertetése.Keletkezése, fejlődése, sajátosságai.
– A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása. A nyakló helyes beállítása.
– A fúvóka, a nád szerepe és beállítása.
– Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Helyes test– és hangszer–, fej– és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
– A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékelhetővé, érthetővé tétele a tanuló számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
– Befúvás, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
– A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.
– A kotta nélküli játék fejlesztése könnyű darabokkal.
– Népdalok, rövid zongorakíséretes darabok megtanulása

Ajánlott tananyag
Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1; Ormándlaky P. Gyakorolni jó!
Követelmény
Helyes test– és hangszertartás, légzés, hangképzés, hangindítás.Tiszta intonálás c1d1–c2–ig, fisz1.
Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása – lsd Hek 1.

A hangszerkezelés fejlesztése – Hek 1.

Ajánlott tananyag az előző év anyagán túl
Schuster Gy.: Szaxofoniskola I.; Londeix: Szaxofoniskola I.; Béres J.: Furulyaiskola I.

Követelmény az előző év követelményén túl
Tiszta intonálás d1–c2–ig, Kottaolvasás, alapvető ritmusképletek biztos játéka

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1 évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása. A nyakló helyes beállítása.

– Zenei alapfogalmak: törzshangok c1–c2–ig (vagy c3–ig, esetleg d3–ig), módosított hangok: fisz, b (esetleg cisz, esz, gisz), egész, negyed, fél, nyolcad érték és szünetjeleik, nyújtott ritmus, dinamikai és agogikai alapfogalmak, tempójelzések, ismétlőjelek, korona, levegővételi jel(ek).
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
– A törzshangok ismerete c1–től d3–ig, valamint a végzett anyagban szereplő módosított hangok.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.
– A hangképzés és hangindítás napi gyakoroltatása kitartott hangokkal, helyes nyelvhasználattal.
– Törekvés a tiszta intonációra és a tömör, lebegésmentes hang elérésére.
– A szaktanár figyeljen arra, hogy a fúvóka optimális helyen legyen, hogy a hangszer önmagán belül a lehető legtisztább intonációban szólaljon meg. A helyes gyakorlási módszerek kialakítása.
– Skálák: dúr és moll hangsorok (összhangzatos és természetes moll).
– A skálák és könnyebb darabok, népdalok memorizálása. Duók és zongorakíséretes darabok játszása.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Herrer P.: Szaxofoniskola; Bumeske: Etűdök szaxofonra I.; Lilo: Könnyű darabok I.

Követelmény
Helyes tartás, légzés, hangképzés.
A törzshangok ismerete, skálák: C–, G– és F–dúr (esetleg a–moll), módosított hangok: fisz, b.
Hangterjedelem: c1–g2–ig. Népdalok, kisebb előadási darabok.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dallamos moll hangsor megismerés. A háromféle moll hangsor különbségeinek megértése.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
– A metrumismeret bővítése : 3/8, 4/8, 6/8 ütembeosztás.
– Az éles ritmus, a triola, esetleg a tizenhatodok. A hármashangzat és felbontásának fogalma.
– Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma, dalforma.
– Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A legato és tenuto játék fejlesztése.
– A hangterjedelem bővítése c1–c3–ig (vagy h–e3–ig, esetleg b–f3–ig).

– A crescendo–decrescendo. A levegőbeosztás gyakorlása az intonáció megváltozása nélkül.
– A hangindítás fejlesztése, változatos lehetőségei. Dúr és moll skálák.
– Hármashangzatok, tercskálák. Lapról játék 1#, 1b előjegyzésig, vagyis az első év nehézségi fokán. Előadási darabok játszása kotta nélkül; kamarazenélés a tanár vagy magasabb szinten játszó tanuló közreműködésével; zenekari előkészítő gyakorlatok.

Követelmény
Helyes tartás, légzés, hangindítás, befúvás.
Hangterjedelem c1–c3–ig, módosított hangok: fisz, cisz, b, esz, gisz.
A megadott dúr és moll hangsorok ismerete. Skálák, lehetőleg kotta nélkül.
Az évfolyamnak megfelelő ritmusképletek és ütemmutatók.Dinamikai jelek ismerete.
Tiszta intonáció, muzikális hang. Előadási darabok, lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az új kromatikus hangok megismertetése. Az alsó regiszter hangjai és fogásai.
– A kromatikus skála bevezetése. A segédfogások.
– A tizenhatodok, a szinkópák fajtái, a kis éles és nyújtott ritmusok beiktatása.
– Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
– Az alla breve fogalma. Az alapvető formai ismertek bővítése. A memorizálás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangképzés és befúvás továbbfejlesztése, a hangindítások finomítása a légzés segítségével.
– A légzéstechnika továbbfejlesztése. A rekeszizom és a támasztás erősítése.
– Hangterjedelem: h–e3 (esetleg b–f3). A dinamika és az agogika további bővítése.
– A nyelvtechnika gyakoroltatása. Dúr és moll skálák, hármashangzat, terc indítva és kötve.
– A gyors játék fejlesztése. Előkék és egyszerűbb trillák.
– Lapról játék 2#, 2b előjegyzésig. Kamarazenélés, zenekari előkészítő gyakorlatok alkalmazása.

Követelmény
Tiszta intonáció az adott hangterjedelmen belül. Skálák 2#, 2b előjegyzésig. Alapvető dinamikai és agogikai jelek. Kisebb előadási darabok előadása kotta nélkül.
Könnyű kamaradarabok és egyszerűbb zenekari szólamok eljátszása.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig. A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4. Bonyolultabb szinkópák.
– Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f3–ig), abszolút hangnévvel is.
– Előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata. Domináns– és szűkített szeptimakkordok.
– A stílusismeret elmélyítése.Moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
– A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
– Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
– Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
– Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
– A staccato játékmód.
– A lapról olvasás állandó gyakorlása a 3. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
– A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
– Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Követelmény
Az első három év anyagának ismétlése, összefoglalása.
A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
Skálák3#, 3b előjegyzésig, hármas–hangzat felbontásokkal, terc–skálák.
Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– A vibrato.
– Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig (esetleg fisz3–ig).
– A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
– Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f3–ig), abszolút hangnévvel is.
– Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
– Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
– A stílusismeret elmélyítése.
– Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
– A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
– Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
– A helyes ajakvibrato kialakítása.
– Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
– Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
– A staccato játékmód fejlesztése.
– A lapról olvasás állandó gyakorlása a 4. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
– A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
– Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Követelmény
Az első három év anyagának ismétlése, összefoglalása.
A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
Skálák 4#, 4b előjegyzésig, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák.
Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
Nehezebb etűdök eljátszása.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A vibrato.
– Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig .
– A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/49/8–, és a 12/8 –es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
– Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében, abszolút hangnévvel is.
– Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
– Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
A stílusismeret elmélyítése.
Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
– A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
– Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
– A helyes ajakvibrato fejlesztése.
– Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
– Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
– A staccato játékmód fejlesztése.
– A lapról olvasás állandó gyakorlása a 5. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
– A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
– Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

J. Harle : Easy Classical Studies
Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.
Londeix: Szaxofoniskola IV.
Bumcke: Etűdök szaxofonra IV.
Mule: 24 könnyű etűd
Mule: 53 etűd
Demler: Zenekari részletek I–II.
É.&P. Perényi: 222 Etüd
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2
Beekum: Studies
Verroust 24 Études I II.
Perényi É&P: Répertoire szaxofon szóló
J. S. Bach: Gavottes
B. Marcello: Adagio Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5.,
A. Corelli: Adagio
Dancla: Románc Szaxofonmuzsika kezdőknek Kraszna L.
Fr. Schubert: Sérénade
Glinka: Vocalise
Debussy: A lenhajú lány
Teal Larry Solos

Követelmény
Az első öt év anyagának ismétlése, összefoglalása.
A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
Skálák, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák.
Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
Nehezebb etűdök eljátszása.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

„B" tagozatra a kiemelkedő adottságokkal rendelkező tanulók irányíthatók. A „B" tagozatos oktatás elsődleges feladata, hogy a tanulókat felkészítse a zenei pályára.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A segéd– és tisztítófogások alapvető ismerete és alkalmazásuk.
– A 3/8–os, 6/8–os, ütem és az alla breve. Zenei műszavak ismerete a felhasznált tananyag szerint.
– Szinkópák, triolák, tizenhatod–menetek, kis és nagy nyújtott és éles ritmus játéka.
– Az alapvető formai ismeretek bővítése (pl. da capo stb.).
A hangszerkezelés fejlesztése
– A rekeszlégzés és a helyes szájtartás alkalmazásának tudatossá tétele.
– A gyors játékmódhoz szükséges laza kéztartás kifejlesztése.
– A hangterjedelem bővítése b–f3–ig. Egyszerűbb díszítőelemek alkalmazása.
– Dúr és moll skálák, hármashangzat– és tercmenet különböző frazeálással.
– A hangképzés fejlesztése hangindítások, és különböző tempójú repetíciós gyakorlatok segítségével.
– A regiszterkülönbségek kiegyenlítésére irányuló törekvés megalapozása.
– A dinamikai árnyalóképesség bővítése. Lapról olvasás és memóriagyakorlatok.
Követelmény
Helyes légzés, befúvás. Megbízható kottaolvasás.
Skálák: dúr és moll 1#, 1b előjegyzésig, kotta nélkül, hármashangzattal és tercskálával együtt.
Legalább két periódusból álló darabok eljátszása kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor 2#,2b előjegyzésig, kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két különböző stílusú előadási darab kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kromatikus hangsor bevezetése és struktúrájának megismertetése.
– Az 5/4–, 6/4–es és a 9/8–os ütem.
– A tenuto és staccato játékmód.
– Tizenhatodok, bonyolultabb szinkópák és hasonló nehézségű ritmusok.
– Trillák, előkék és utókák használata.
– Négyeshangzatok.
– A tananyagban szereplő darabok stiláris elemzése és a szempontok megvalósítása az előadásban.
– A formai ismeretek elmélyítése (pl. a szonátaforma jellemzői).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangképzés fejlesztése: hangindítások megvalósítása pp dinamikai fokozatnál, a halk játék kifejlesztése, a mély hangok finomítása.
– Megalapozott légzéstechnikával és befúvásmóddal a regiszterkülönbségek lehetséges kiegyenlítése.
– Hosszabb tizenhatod– és rövidebb harmincketted–menetek eljátszása, a gyors és egyenletes játék kívánalmainak megfelelően.
– Dúr és moll skálák, hármas–, négyeshangzat– és tercmenet.
– Lapról olvasás, legalább 3–4 epizódból álló darabok memorizálása.

Követelmény
A hangok megfúvása p dinamikai fokozatnál e–e3–ig.
Dúr és moll skálák 2#, 2b előjegyzésig, hármas– és négyeshangzatok, tercskálák, az összes hang fogásainak ismerete és alkalmazásuk, b–f3–ig kromatikusan,
Valamennyi hangsor kotta nélkül.
Tizenhatod–menetek egyenletes eljátszása.
Egy– és kéttagú előkék és utókák alkalmazása, valamint a trillák egyenletes megszólaltatása (kivéve a nehezebbeket).
Triós formájú darabok kotta nélkül történő előadása.
Biztos kottaolvasás, és lapról olvasás legalább az előző tanév anyagnak megfelelő nehézségi fokon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor 3#, 3b előjegyzésig, kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két előadási darab kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kromatikus skálák ismerete.
– A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek.
Trillák, előkék és utókák használata.

– Az 5/4–, 6/4–, 9/8–, és a 12/8 –os ütem. Az intonációs hibák tudatos korrigálása.
– A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb. Transzponálás „C”–be.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Skálák kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála.
– A helyes ajakvibrato kialakítása. A pp játékmód továbbfejlesztése.
– Harmincketted–menetek egyenletes eljátszása.
– Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
– Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Követelmény
A hangszer hangjainak megfúvása p dinamikával d–f3–ig.
Tiszta intonáció.
Dúr és moll skálák3#, 3b előjegyzésig, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzat, tercmenet,
A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.
Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem bővítése f3–től fölfelé, egyéni adottságok szerint.
– A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek.
– Bonyolultabb díszítőelemek: előkék, trillák, mordentek alkalmazása.
– Az intonációs hibák tudatos korrigálása.
– A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
– Transzponálás „C”–be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Skálák kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála és egészhangú skála.
– A helyes ajakvibrato fejlesztése.
– A pp játékmód továbbfejlesztése.
– Harmincketted–menetek egyenletes eljátszása.
– Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
– Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Követelmény
A hangszer hangjainak megfúvása p dinamikával d–f3–ig.
Tiszta intonáció.
Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzat, tercmenet, valamint a kromatikus skála.
A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.
Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem bővítése f3–től fölfelé.
– A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek.
– Bonyolultabb díszítőelemek: előkék, trillák, mordentek alkalmazása.
– Az intonációs hibák tudatos korrigálása.

– A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
– Transzponálás „C”–be könnyű dallamokkal.
A hangszerkezelés fejlesztése
– Skálák kotta nélkül: 6#, 6b előjegyzésig, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála és egészhangú skála.
– A helyes ajakvibrato továbbfejlesztése.
– A pp játékmód továbbfejlesztése.
– Harmincketted–menetek egyenletes eljátszása.
– Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
– Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Követelmény
A hangszer hangjainak megfúvása p dinamikával d–f3–ig. Tiszta intonáció.
Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzat, tercmenet, valamint a kromatikus skála. A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.
Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje
– a szaxofon és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a hangszer teljes hangterjedelmét, a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a szaxofon intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4#, 4b előjegyzésig, a egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
– a vibrátó szerepét a zenei megvalósításban,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat, a jelentősebb szaxofonos előadóművészeket.
Legyen képes
– a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– dúr és moll skálákat játszani 4#, 4b előjegyzésig tercekkel, hármashangzattal, szimpla– és duplanyelvvel
– a megkövetelt dinamikák megvalósítására, készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására
– nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására hosszabb terjedelmű művek memorizálására

Művészeti alapvizsga
11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján

Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga
Formája
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
- Két különböző stílusú és karakterű zongorakíséretes mű előadása lehetőleg kotta nélkül, az A tagozaton maximum 6 percben, a B tagozaton maximum 8 percben, ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt

Anyaga
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála, etűd beszámoló anyaga, /6. évfolyam/ az A és B tagozat skála és etűd követelményeit figyelembe véve

Előadási darab:
- Ibert: Aria, Glazunov Concerto nehézségi fokán az A tagozaton
- Bach: Sonate, Gershwin: Summertime nehézségi fokán a B tagozaton.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, helyes légzés, test-és hangszertartás,
– hangképzés, intonáció, hangszerkezelés, artikulációk és díszítések alkalmazása, előadásmód,
– helyes ritmus és tempó, a zenei stílus és az előírások megvalósítása, memória,
– alkalmazkodóképesség, állóképesség.

Ajánlott tananyag
J. Harle: Easy Classical Studies
Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III.
M. Mule: 24 könnyű etűd
Klosé: 25 napi gyakorlat
Harle: Scale and Arpeggios
Giampieri: 16 Studi
Études de Genere et de Mécanisme
Blémant: 20 Études Melodiques 2.
Bernhards: 24 Virtuosen Etüden
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra
Beekum: Studies
Verroust: 24 Études I. II.
Demler: Zenekari részletek I–II.
É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló
Händel: Sicilienne et Gigue
Pescetti: Presto Hresztomatyija 5–6
Mendelssohn: Andante Perényi: Szaxofon ABC II/53.
Muszorgszkij: Ódon kastély
Rimszkij–Korszakov: Hindu dal
Debussy: A kis néger
Bozza: Aria
Teal Larry Solos

A szaxofonon való tanulás **továbbképző 7. évfolyam**ának elvégzése után
a **B tagozaton** (az A tagozat követelményein felül)
- Díszítések helyes alkalmazása
- A versenyművek felépítésének, jellegzetességeinek ismerete
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése
- Kromatikus és egészhangú skálák játszása
- Hangsorok ismerete és játszása 5# 5b előjegyzésig különféle variációkkal (hármas-, négyeshangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Rendszeres kamarazenélés, vagy zenekari játék
- Különböző karakterű etűdök, szonáták, koncertek igényes előadása
- Teljes hangterjedelem.Nádfaragás, hangszerjavítás alapvető esetei
- Dúr és moll hangsorok ismerete és játszása 7#, 7b előjegyzésig különféle variációkkal (hármas, négyeshangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Etűdsorozatok játszása biztos technikai tudással

Követelmények a **8. évfolyamon**
az **A tagozaton** a növendék
- Tudjon valamennyi regiszterben széles dinamikai határok közt mozgó, színes, telt, kifejező hangon játszani egyenletes, laza ujjtechnikával
- Alkalmazza önállóan a hangindítás és hangelválasztás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően)
- Ismerje a teljes hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit
- Legyen képes a legmegfelelőbb ujjrend önálló megválasztására
- Legyen fogalma a szaxofon történetéről, fizikai sajátosságainak alapjairól, irodalmáról, a különböző műfajokban betöltött szerepéről
- Rendelkezzen átfogó ismeretekkel a ritmikai elemekre, ütemfajtákra, tempó- és karakterjelzésekre stb. vonatkozóan
- Legyen képes új ismeretek önálló megszerzésére (új ritmikai elemek megértésére, zenei műszavak lefordítására, fogások kikeresésére különböző táblázatokból stb.)
- Legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket és játékában alkalmazza ezeket
- A játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg
- Legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei, illetve zenekari szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására
- Rendelkezzék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel

A **B tagozaton** (az A tagozat követelményein felül) a növendék
- Legyen képes a teljes hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására
- Tudatosan alkalmazza a helyes légzéstechnikát
- Legyen képes valamennyi dúr és moll hangsor játszására, hármas és négyeshangzat-felbontással, hangközmenetekkel
- Tudjon kromatikus és egészhangú skálát játszani
- Tudjon kiegyenlített hangon, kielégítő intonációval játszani különböző regiszterekben
- Ismerje és használja a glissandot és vibratot
- Ismerje a különböző előadási jeleket és megvalósításukat hangszerén
- Tudjon transzponálni. Legyen jó lapról olvasási készsége
- Rendelkezzék az alapvető nádfaragási alapismeretekkel

Követelmények a **9. évfolyamon,**
az **A tagozaton**
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
– Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése. A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
– A jazz elemeinek megismertetése a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.
– Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus, hangsorok
– A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
– Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.
a **B tagozaton**
– A kromatikus és egészhangú skálák mellett a fél–egész skálák bevezetése.
– A hangterjedelem bővítése
– Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
– Modern effektusok: glissando, flatterzunge, stb.
– A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.
– Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, kvint– és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
– A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
– A virtuóz technika kifejlesztése, a hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása
– Az egyéni hangszín megkeresése. A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.
Követelmények a **10. évfolyamon,**
az **A tagozaton**
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint.
– Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése. A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása, transzponálási alapismeretek
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
– A jazz elemeinek megismertetése (ahol mód és lehetőség van rá), kizárólag hozzáértő tanár vezetésével, és ha lehetséges, a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.
Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus hangsor gyors tempóban.
A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése.
Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.
a **B tagozaton**
– A kromatikus és egészhangú skálák mellett a fél–egész skálák bevezetése.
– A hangterjedelem bővítése: b–b3–ig, kromatikusan.
– Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
– Modern effektusok: glissando, flatterzunge, stb.
– A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.
– Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, kvint– és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
– A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságának változtatása és helyes alkalmazása.
– A virtuóz technika kifejlesztése.
– A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.

– Az egyéni hangszín megkeresése.
– A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren

Művészeti záróvizsga

11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján
Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga

Formája

Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
- Két különböző stílusú és karakterű zongorakíséretes mű előadása lehetőleg kotta nélkül, maximum 8 percben az A tagozaton, és maximum 10 percben a B tagozaton ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt

Anyaga

Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála, etűd beszámoló anyaga, /6. évfolyam/ az A és B tagozat skála és etűd követelményeit figyelembe véve

Előadási darab:
- Bernstein: Rhabsody, Poulenc: Presto nehézségi fokán az A tagozaton
- Richard Rodgers: Have you met miss Jones nehézségi fokán a B tagozaton.

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, helyes légzés, test-és hangszertartás,
– hangképzés, intonáció, hangszerkezelés, artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó, előadásmód, a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória, alkalmazkodóképesség, állóképesség.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies
Perényi É.–P: 222 etűd
Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III.
Mule: 24 könnyű etűd
Beekum: 35 Studies
Klosé: 25 napi gyakorlat
Klosé: 25 mechanikus gyakorlat
Klosé: 15 dallamos gyakorlat
Ferling: 48 etűd
A. Corelli: Gigue
Fr. Händel: Allegro, Largo et Final
G. Fr. Händel: 4. szonáta
J. S. Bach: Badinerie
J. S. Bach: Esz–dúr szonáta Hresztomatyija 5–6.
J. B. Singelée: Rondo Op. 63.
Perényi: Szax. ABC II/84
J. B. Singelée: Solo de concert
A. Chailleux: Andante és Allegro
E. Bozza: Aria

M. Ravel: Darab Habanera formában
Götz Nándor: Koncertetűdök
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő mennyiségű és minőségű, többfajta hangolású hangszer és tartozékok (fúvóka, nyakló).
Fejenként és havonta 1 db nád. Zongora, vagy pianínó. Falitükör. Kottaállvány. Metronóm.

Felhasználható irodalom az országos tantervi programban ajánlott irodalmon kívül:

Colin: 35 Jazz Etudes	1-4. évfolyam
Charlie Parker: Omnibook	5-6. évfolyam
Jim Snidero: Jazz Conception	5-6. évfolyam
Jazz Real Book	1-6. évfolyam
Joseph Viola: Sax Studies	5-6. évfolyam B tagozat

FAFÚVÓS TANSZAK – FAGOTT TANTÁRGY
HELYI TANTERV

Ez a tanterv az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet 3 §-ának (3) bekezdése alapján kiadott FAGOTT 1998-as 2011-ben módosított tantervi program valamint a FREDERIC CHOPIN ZENEISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁBAN MEGFOGALMAZOTT OKTATÁSI ÉS NEVELÉSI CÉLOK figyelembevételével készült A tantervi program sorozatszerkesztője: Dr. Szűcsné Hobaj Tünde A fagott hangszer tantervi programját készítette: Herpay Ágnes. Lektorálta: Bokor György és Keszler György

A kvintfagott, kvartfagott (fagottino) és a kisfagott, valamint a kiskezes fagottok megjelenésével mód nyílik arra, hogy a fagott tantárgyat – az eddigiekhez képest jóval korábban – ezekkel a hangszerekkel, kezdjük el oktatni.
A fagottal kezdődő oktatás esetében ajánlott megvárni, amíg a tanuló eléri azt a fizikai fejlettséget, amely a hangszer tanulásához szükséges.

A fagott–tanítás feladatai:
– a helyes légzés kialakítása, a kifejező fagott hang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása, a belső hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása, rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal
– a hangszer történetét, a fagott társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
– a hangszer irodalmát, a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a fagott hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit, a kottahű játék pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit
– hangszeres technikáját, improvizációs tevékenységét (kreativitását), lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok
1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– A hangszer részei, össze– és szétszerelése, tisztántartása. A nád szerepe, megszólaltatása
– Az egyenletes tempó, illetve ritmusérzék kialakítása
– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél, és egész értékek, és szünetjeleik ismerete
– A 2/4, 3/4, 4/4–es ütemek A basszuskulcs olvasása a megismert hangterjedelemben.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A fagott helyes tartása álló helyzetben, elhelyezése a kézen.
– A kéztartás beállítása, a két kéz ujjainak laza használata, a gyűrűs ujj függetlenítése.
– A szájtartás kialakítása: A helyes légzés gyakoroltatása nyugodt tempóban
– A helyes befúvás, hangindítás kialakítása. A nyelv helyzete és használata. Tenuto, legato.
Javasolt tananyag
Hara – Szántó: Gyermekdalok fagottra (transzponálva)
Weissenborn: Fagottiskola I. kötet I–V. fejezet ; Ralf Müller: Quintfagottschule I. kötet

Követelmény
Folyamatos légvezetés néhány ütemen keresztül.
5–8 hangból álló hangsor játszása, tenuto és legato, valamint ezek biztonságos olvasása.
Gyermekdal nehézségű zenei motívum megformálása.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– A hangszer részei, össze– és szétszerelése, tisztántartása. A nád helyes megszólaltatása.
– Az egyenletes tempó, illetve ritmusérzék kialakítása
– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél, és egész értékek és szünetjeleik ismerete
– A 2/4, 3/4, 4/4–es ütemek A basszuskulcs olvasása a megismert hangterjedelemben.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A kéztartás beállítása, a két kéz ujjainak laza használata, a gyűrűs ujj függetlenítése.
– A szájtartás kialakítása: A helyes légzés gyakoroltatása nyugodt tempóban
– A helyes befúvás, hangindítás begyakorlása, fejlesztése A nyelv helyzete és használata.
– Tenuto, legato

Javasolt tananyag: lsd Hek1.

Követelmény
Folyamatos légvezetés néhány ütemen keresztül.
5–8 hangból álló hangsor játszása, tenuto és legato, valamint ezek biztonságos olvasása.
Gyermekdal nehézségű zenei motívum megformálása.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Olvasás basszuskulcsban, készségszintű játék a tanult ismert hangterjedelemben.
– A nád szerepe, megszólaltatása. Egyenletes tempó–, illetve ritmusérzék kialakítása
– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél, és egész értékek, és szünetjeleik ismerete
– A 2/4, 3/4, 4/4 C – es ütemek A szinkópa, éles– és nyújtott ritmus és a felütés
– Ismétlőjel, Prima volta, seconda volta, korona, levegővétel jele, kötőjel, hangsúly jel, módosító jelek, dinamikai jelek A szerkezet, és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor,)
– A játékmód és artikuláció alapfogalmai (tenuto, legato, staccato) Hangsorok (1#, 1b)

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés gyakoroltatása, a helyes test–, hangszer– és kéztartás folyamatos ellenőrzése, fejlesztése
– A szájtartás kialakítása, ill. továbbfejlesztése:
– A szájtartásban az artikuláció (a jól intonált hang érdekében) megkezdése már T5 távolság esetén is;
– A helyes befúvás, hangindítás begyakorlása; a nyelv helyzete és használata.
– A tenuto és legato játék alapjainak lerakása.
– A staccato játékot előkészítő gyakorlatok bevezetése.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer kialakítása.

Ajánlott tananyag az előző évekanyagán túl
Népdalok játszása (magyar, ill. más népek dalai); Hara: Fagottiskola I. kötet
Herpay Ágnes: Szeretek fagottozni ; Julius Weissenborn: Fagottiskola
Gárdonyi: 2 kis gordonkadarab; Gordonkamuzsika kezdőknek

Követelmény
Folyamatos légvezetés: legalább 1/4 periódus terjedelmű zenei anyag megformálása 1 lélegzetvételre.
A hangkészletből adódó egyszerűbb hétfokú hangsor játszása tenuto és legato.
A törzshangok ismerete, olvasása, fogásai.
16 ütemnyi kis előadási darabok elsajátítása zongorakísérettel

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Hangterjedelem: C – c1–ig. Készségszintű játék basszuskulcsban, a tenorkulcs olvasása.
– Ütemtípusok: 3/8, Ritmusértékek és szüneteik: az egésztől a tizenhatodig;
– Ritmusképletek: kis nyújtott, kis éles és a triola. Szerkezet, tagolás: Da Capo,
– Alapvető tempójelzések, és dinamikai jelzések (Allegro, Moderato, Andante, forte, piano)
– A dinamika és az intonáció összefüggésének megismertetése
– Súlytalan hangindítás, átkötés. A dúr és moll hangsorok szerkezete és különbsége.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes test–, hangszer– és szájtartás, valamint a légzés készségszintre fejlesztése.
– A tíz ujj független használata, a bal kéz hüvelykujj helye, használatának újbóli ellenőrzése
– Zenei elválasztás, vagy szünet játszása új levegővétel, illetve új rekesztámasz nélkül.
– Ismerkedés a kitartott hangok befejezésének módjaival.
– Legalább T5 nagyságú kötések gyakorlása.
– Hangszeres állóképesség–fejlesztő gyakorlatok. Különböző artikulációk megjelenése.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer folyamatos fejlesztése. Lapról olvasás.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Komarovszky: Fagott etűdök 1.; Góreczky: Fagottiskola I. , D. Holland: Fagottino Schule I.
Jacob: 4 forgács, Csáth E.: Előadási darabok gordonkára I. kötet
Jörg Möhler: Lieder und Vortragsstücke für Fagottino in F (inG) und Klavier
Felix Holler: Das Wüstenschiff für Fagott(ino) und Klavier
Christoph Peter: Lehr– und Spebuch für Fagottino und Fagott 2. kötet

Követelmény
A levegővétel tudatos használata a zenei tagolásra, legalább 4 ütem folyamatos eljátszása. Készségfejlesztő gyakorlatok, etűdök. Több periódus terjedelmű előadási darabok vagy tételek zongorakísérettel. Nehezebb népdalcsokor vagy népdalfeldolgozás eljátszása.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Zökkenőmentes játék basszuskulcsban, Ütemtípusok:6/8,12/8,
– A játszott anyagban előforduló különböző fajtájú ütemtípusok és ritmusértékek.
– A zenei anyagban szereplő stílusjegyek meg– és felismerése.
– A különböző hangközmenetek felépítése.
– Alapvető formai ismeretek.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az ujjak határozott, de laza billentése.
– A hangindítás minőségének differenciálása, kifejező eszközzé tétele.
– A folyamatban, csoportban álló staccato menetek technikájának megtanulása, a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer folyamatos ellenőrzés melletti gyakoroltatása.
– További dinamikai fokozatok megtanítása (pp, mf, ff), illetve ezek átmenete egymásba (crescendo–decrescendo) egy lélegzetvételre.
– A dinamika és az intonáció gyakorlati alkalmazása.
– Törekvés a regiszterek közti dinamikai különbségek kiegyenlítésére.
– A hangminőség fejlesztése, a hang szép befejezése.
– A skálázás tempójának növelése, ritmus– és kötésvariációk alkalmazása.
– A különböző testhelyzetű (álló, ülő) játékmódok ismertetése, gyakoroltatása.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Kósa: 4 könnyű fagott darab, Oromszegi Ottó: Duók

Követelmény
Dúr és összhangzatos moll hangsorok 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzat–felbontás.
Etűdök eljátszása – pihenő nélkül –, benne a tanult dinamikai fokozatok alkalmazása.
Biztos levegővezetés a tanult tananyag szintjén.
Lassú–gyors tételpár, vagy egy hosszabb előadási darab játszása fejből, zongorakísérettel.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– A tenorkulcs bevezetése. Ütemtípusok: 5/8, 7/8
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelemben, 3#, 3b előjegyzésig.
– A kromatikus skála. Alapvető formai ismeretek. Könnyebb ékesítések.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–támasz–artikuláció egységének fejlesztése.
– Különböző staccato játékmódok ismerete.
– Kvart– és kvintkötések gyakorlása artikulációval.

– Oktávkötések gyakoroltatása, a regiszterek kiegyenlítése.
– A hang szép befejezése.
– A skálázás tempójának növelése, ritmus– és törésvariációkkal is.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Kolasinszky: 3 darab; Farkas: Népdalszonatina, Hughes: 6 könnyű darab
Hara László: Fagottiskola II. , Karel Pivonka: Fagottiskola
Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara – Nagy O.), Hara: Fagottmuzsika kezdőknek
Graham Sheen: Two by two (Faber); Telemann: 6 kánonszonáta

Követelmény
Dúr és összhangzatos moll skálák, 3#, 3b előjegyzésig, az ismert hangterjedelemben, hármashangzat felbontás.
Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
Egyszerűbb barokk tételek, vagy karakterdarabok eljátszása.
Társas zenélés az órán és amennyiben mód van rá, órán kívül különböző összetételű együttesekben.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
Alakuljon ki a tanuló ben a tudatos törekvés az értelmes, tagolt előadásra, legyen zeneileg igényes, feleljen meg az követelményekben megfogalmazottaknak.

A hangszerkezelés fejlesztése
Dúr és összhangzatos moll skálák, az ismert hangterjedelemben
Néhány fontosabb segédfogás megismerése, és alkalmazása.
A légzés–támasz–artikuláció egységének elérésére való igény elmélyítése.
Kiegyenlített, telt hang kialakítása minden regiszterben.
A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer továbbfejlesztése.
Az állóképesség növelése, a tempó emelése a tanuló technikai felkészültségének megfelelően.
A dinamikai változások állandó és karakterisztikus alkalmazása, egyre jobb intonációra való törekvés. Lapról olvasás fejlesztése.

Ajánlott tananyag az előzőeken túl
Hresztomatija: Dalok, duók, etűdök fagottra (közreadja Tyerehin), Oromszegi: 50 karakteretűd
Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara – Nagy O.), Hara: Fagottmuzsika kezdőknek

Követelmény
Dúr és összhangzatos moll hangsorok 3#, 3b előjegyzésig, hármashangzatok.
Rövidebb periódusnyi zenei anyag dinamikus megformálása egy lélegzetvételre.
Kamarazenei ismeretek gyakorlati alkalmazása.
A játszott művek, stílusos, hangulatos megszólaltatása.

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Dúr és moll hangsorok különböző dallam– és ritmusvariációkkal, minél változatosabb

improvizációs ötlet alapján is. Készségszintű játék tenorkulcsban.
– Trilla, előke–, utóka, mordent készségszintű alkalmazása. A hangnemi kitérés és moduláció.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Különböző regiszterekben egységes hangszín. Segédfogások.
– A légzés– és hangképzésbeli ismeretek automatizálása.
– A skálázás egyenletes tempó melletti gyorsítása. Nagyobb lélegzetű etűdök játszása.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer továbbfejlesztése.
– Dinamikai színskála fejlesztése. Az önálló hangolás megtanulása. Memóriafejlesztés.
– A lapról játék az előző tanév anyagának megfelelő nehézségű darabokkal, egyenletes, az eredeti tempóhoz közeli tempóban. Rendszeres társas zenélés. A vibrato alkalmazása.

Ajánlott tananyag az előzőkön túl
Krakamp: Etűdök II., Marcello: e–moll szonáta A.Vivaldi: d–moll fagottverseny KV. 472 I.–II. t.

Követelmény
Dúr és moll hangsorok 4#, 4b előjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok.
A kromatikus hangsor a hangszer teljes, megismert hangterjedelmében.
Nagyobb lélegzetű, összetettebb feladatokat tartalmazó etűdök játszása, a hangszer teljes terjedelmében.
Különböző stílusú előadási darabok tisztán intonált játéka.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

A „B"tagozat feladata a tehetséggondozás. A tanuló játéka elsősorban az előadás kifejezőerejében, szuggesztivitásában kell, hogy meghaladja kortársaiét, de fontos szempont az előbbieken kívül a hangminőség igényessége és a hangszerkezelés biztonsága is.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok az előző évek feladatain túl
Hangszeres és zenei ismeretek
– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél, és egész értékek és szünetjeleik ismerete
– A játszott anyagban előforduló különböző fajtájú ütemtípusok. Felütés, átkötés. Enharmónia.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A szájtartás kialakítása. A helyes légzés gyakoroltatása nyugodt tempóban
– A helyes befúvás, hangindítás begyakorlása, fejlesztése. A nyelv helyzete.
A hangszerkezelésben mindent a zenei kifejezés, illetve az erre való határozott törekvés és árnyaltabb előadás határoz meg.

Ajánlott tananyag
Komarovszky: Fagott etűdök 1.; Góreczky: Fagottiskola I.; D. Holland: Fagottino Schule I.
Andreas Schultze–Florey: 99 Vortragsstücke für Fagottino oder Fagott Bd.1
Jacob: 4 forgács; Csáth E.: Előadási darabok gordonkára I. kötet

Követelmény
Hangsor 2#, 2b előjegyzésig – dúr és összhangzatos moll skálák.
Két készségfejlesztő gyakorlat pontos és folyamatos eljátszása pihenő nélkül; gyakorlatok

negyed, nyolcad értékekkel, éles és nyújtott ritmussal, szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel, a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Ütemtípusok: váltakozó ütemek. Bonyolultabb ritmusértékek–ritmusképletek. Díszítések.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az ujjak határozott, de laza billentése. A hangindítás minőségének differenciálása.
– Staccato menetek technikájának megtanulása, laza torok, laza nyelv.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer. Trillázási technika kialakítása.
– Crescendo–decrescendo. Intonáció. A hangminőség fejlesztése, a hang szép befejezése.
– Stílusjegyek felismerése és tecnikai megoldásaik. Hangszínjáték.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Das Fagott V. kötet, Kósa: 4 könnyű fagott darab
Oromszegi Ottó: Duók; Jörg Möhler: Music aus der Barockzeit für quintfagott und Klavier

Követelmény
Hangterjedelem: B–d1–ig.
Hangsorok 3#, 3b előjegyzésig, kromatikus skála az ismert hangterjedelemben.

Az átlagosnál színvonalasabb megszólaltatással két készségfejlesztő gyakorlat pontos és folyamatos, igényes zenei előadása hosszabb pihenő nélkül.
Kamarazenei darab eljátszása tanórán kívül, fúvószenekari szereplés.
Nagyobb technikai képzettséget igénylő etűdök biztonságos eljátszása a teljes ismert hangterjedelemben, bonyolultabb ütemfajták, ritmusok alkalmazásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy dúr és egy moll skála,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két előadási darab vagy tételpár zongorakísérettel, kotta nélkül

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Hangsorok különböző dallam– és ritmusvariációkkal. A hangnemi kitérés, moduláció.
– Különböző stílusjegyek. A díszítés fejlesztése: hosszú– és rövid előke és utóka, mordent.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–támasz–artikuláció tudatos alkalmazása. A fontosabb segédfogások megismerése.
– Önálló hangolásra nevelés. A hangszer intonációs hibáinak korrigálására való törekvés.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Kolasinszky: 3 darab, Farkas: Népdalszonatina, Hughes: 6 könnyű darab, Hara: Fagottiskola II. Barokk szonáták I.–II. (ifj. Hara – Nagy O.); Hara: Fagottmuzsika kezdőknek, Küffner: Duók

Követelmény
Dúr és összhangzatos moll skálák, 3#, 3b előjegyzésig, az ismert hangterjedelemben, hármashangzat felbontás.
Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
Barokk tételek, karakterdarabok eljátszása.
Társas zenélés az órán és amennyiben mód van rá, órán kívül különböző összetételű együttesekben.
A tanuló törekedjék az önállóságra a darabok gyakorlása során felmerülő problémáknál.
Alkalmazza az eddig szerzett formai és szerkezeti ismereteket az előadás során.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– Hangsorok különböző dallam– és ritmusvariációkkal. Bevezetés a vibrato használatába.
– Bonyolultabb ékesítések (pl. trilla, kettős ékesítés) írásmódja, ritmusa, előadási módja

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés–támasz–artikuláció egységének tudatos alkalmazása. Biztonságos hangindítás.
– A laza, könnyed ujjtechnika továbbfejlesztése. Etűdök, skálák tempójának gyorsítása.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Oromszegi Ottó: 50 karakteretűd

Követelmény
Dúr és összhangzatos moll hangsorok 3#, 3b előjegyzésig, hármashangzatok.
Rövidebb periódusnyi zenei anyag dinamikus megformálása egy lélegzetvételre.
Kamarazenei ismeretek gyakorlati alkalmazása. Stílusos, hangulatos játék.

6. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– A tanuló a különböző stílusjegyeknek megfelelő módon játssza előadási darabjait.
– Kapcsolódjon tanulmánya más művészeti ág megismeréséhez is.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Ismernie kell a főbb segédfogásokat.
– Ismerje meg a hangszer intonációs hibáit és tudja korrigálni azokat.
– Ismerje meg a nád legalapvetőbb tulajdonságait.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Marcello: e–moll szonáta , A.Vivaldi: d–moll fagottverseny KV. 472 I.–II. tétel

Követelmény
Dúr és moll hangsorok 4#, 4b előjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok.
A kromatikus hangsor a hangszer teljes, megismert hangterjedelmében.
Nagyobb lélegzetű etűdök játszása, a hangszer teljes terjedelmében.
Különböző stílusú előadási darabok tisztán intonált játéka.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– a fagott és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát, a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a fagott intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat), a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig, egyszerűbb ékesítések írásmódját és ritmusát, a vibráto szerepét,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket,
– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat, a jelentősebb fagottos előadóművészeket.
Legyen képes
– a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– az önálló hangolásra, a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, a 6. osztálynak megfelelő variációkkal,
– szélsőséges dinamikák megvalósítására,
– készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Weissenborn),
– nehezebb etűdök eljátszására (pl. Weissenborn 2. kötet, Pivonka: Ritmikus etűdök, stb.),
– egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
– hosszabb terjedelmű művek memorizálására.

Ajánlott tananyag az előzőeken túl
Ludwig Milde: Koncertetűdök; Emanuele Krakamp: Fagottiskola II. kötet (Hofmeister)
Oromszegi Ottó: 10 modern fagottetűd; Franz Suchanek: Concertino (Suprafon)
Franz Danzi: F–dúr fagottverseny; Wolfgang Amadeus Mozart: B–dúr fagottverseny
Hidas Frigyes: Fagottverseny; Maros Rudolf: Fagottverseny (EMB)

Követelmény
Dúr–és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig, skálák, tercek, hármashangzatok, variációk.
A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten tudja előadni, kotta– és stílushűen.
Értelmes, tagolt előadásmód kialakítása, kifejező játékmód elérése.

Követelmények a fagotton való tanulás **<u>továbbképző 7- 9. évfolyam</u>**ának elvégzése után

az **<u>A tagozaton</u>**
- A hangszer biztonságos használata kontra B - C^2-ig
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete
- Zenei műveltség elmélyítése könyvek, hangverseny-látogatások segítségével
- Különböző díszítések használata
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megteremtése
- Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése
- Hangsorok ismerete és játszása 5# 5b előjegyzésig

A fagotton való tanulás **továbbképző 7. évfolyam**ának elvégzése után
a **B tagozaton** (az A tagozat követelményein felül)
- Díszítések helyes alkalmazása
- A versenyművek felépítésének, jellegzetességeinek ismerete
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése
- Kromatikus és egészhangú skálák játszása
- Hangsorok ismerete és játszása 5# 5b előjegyzésig különféle variációkkal (hármas-, négyeshangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Rendszeres kamarazenélés, vagy zenekari játék
- Különböző karakterű etűdök, szonáták, koncertek igényes előadása

A **továbbképző 8. évfolyam**ának elvégzése után
a **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül)
- Díszítések helyes alkalmazása
- A versenyművek felépítésének, jellegzetességeinek ismerete
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése
- Kromatikus és egészhangú skálák játszása
- Dúr és moll hangsorok ismerete és játszása 6#, 6b előjegyzésig különféle variációkkal (hármas,négyeshangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Rendszeres kamarazenélés, vagy zenekari játék

A **továbbképző 9. évfolyam**ának elvégzése után
a **B tagozaton**(az A tagozat követelményein felül)
- Hangterjedelem kontra B – d^2-ig
- Nádfaragás, hangszerjavítás alapvető esetei
- Dúr és moll hangsorok ismerete és játszása 7#, 7b előjegyzésig különféle variációkkal (hármas, négyeshangzatok, tercmenet, oktolák stb.)
- Etűdsorozatok játszása biztos technikai tudással

Követelmények a **10. évfolyamon, a továbbképző utolsó évében**
az **A tagozaton**
A növendék
- Legyen képes kis kontra B – d^2 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására
- Tudjon valamennyi regiszterben széles dinamikai határok közt mozgó, színes, telt, kifejező hangon játszani
- Alkalmazza önállóan a hangindítás és hangelválasztás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően)

- Ismerje az kontra B – d^2 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat., rendelkezzék egyenletes, laza ujjtechnikával
- Legyen fogalma a fagott történetéről, fizikai sajátosságainak alapjairól, irodalmáról.
- Rendelkezzen átfogó ismeretekkel a ritmikai elemekre, ütemfajtákra, tempó- és karakterjelzésekre stb. vonatkozóan
- Legyen képes új ismeretek önálló megszerzésére (új ritmikai elemek megértésére, zenei műszavak lefordítására, fogások kikeresésére különböző táblázatokból stb.)
- Legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket és játékában alkalmazza ezeket
- A játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg
- Legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei, illetve zenekari szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes

elsajátítására, a hibák önálló javítására
- Rendelkezzék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel

A **B tagozaton** (az A tagozat követelményein felül)a növendék:
- Legyen képes kis kontra B – D^2 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására
- Tudatosan alkalmazza a helyes légzéstechnikát
- Legyen képes valamennyi dúr és moll hangsor játszására, hármas és négyeshangzat-felbontással, hangközmenetekkel
- Tudjon kromatikus és egészhangú skálát játszani
- Tudjon kiegyenlített hangon, kielégítő intonációval játszani különböző regiszterekben
- Ismerje és használja a glissandot és vibratot, a különböző előadási jeleket és megvalósításukat
- Legyen jó lapról olvasási készsége, rendelkezzék az alapvető nádfaragási alapismeretekkel

Művészeti alapvizsga
11/1994. és 41/2007. OKM rendelet alapján

Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga

Formája
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
- Két különböző stílusú és karakterű zongorakíséretes mű előadása lehetőleg kotta nélkül, az A tagozaton maximum 6 percben, a B tagozaton maximum 8 percben, ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt

Anyaga
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála, etűd beszámoló anyaga, /6. évfolyam/ az A és B tagozat skála és etűd követelményeit figyelembe véve

Előadási darab:
- Bach: Menüett, Marcello: e-moll szonáta, Schumann: Télapó nehézségi fokán az A tagozaton
- Vivaldi: d-moll fagottverseny, Pécsi József: Dörmögő Dömötör, avagy Istók gazda udvarán nehézségi fokán a B tagozaton

Művészeti záróvizsga
11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján

Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga

Formája
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
- Két különböző stílusú és karakterű zongorakíséretes mű előadása lehetőleg kotta nélkül, az A tagozaton maximum 8 percben, a B tagozaton maximum 10 percben, ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt

Anyaga
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat:
- Skála, etűd beszámoló anyaga, /10. évfolyam/ az A és B tagozat skála és etűd követelményeit figyelembe véve

Előadási darab:
- Vivaldi: a-moll fagottverseny, Rubinstein: Melódia, Milde: Tarantella nehézségi fokán az A tagozaton
- Mozart: B-dúr fagottverseny, Bozza: Burlesque, Dvorak: Humoreszk, Schumann: Álmodozás nehézségi fokán a B tagozaton

A művészeti alap- és záróvizsga értékelése
– technikai felkészültség, helyes légzés, testtartás, hangszertartás, hangképzés, intonáció,
– hangszerkezelés, artikulációk és díszítések, jó ritmus és tempó, előadásmód, zenei stílus,
– memória, alkalmazkodóképesség, állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő számú és minőségű hangszer (fagott / fagottino / kisfagott).
Havonta és fejenként egy nád. Legalább két darab szabályozható magasságú kottaállvány.
Egészalakos tükör. Zongora vagy pianínó. Metronóm.

Felhasználható irodalom az országos tantervi programban ajánlott irodalmon kívül

Graham Sheen: The Really Easy Basson Book	HEK – 1. évfolyam
Gárdián Gábor: Gordonka Iskola	1. évfolyam
Lyndon Hilling & Walter Bergmann: First Book of Basson Solos	1. - 2. évfolyam
Orosz Gyűjtemény	1. - 6. évfolyam
Lyndon Hilling & Walter Bergmann: Second Book of Basson Solos	3. - 4. évfolyam
Schumann : Dalok	3. - 6. évfolyam
Julius Weissenborn: Fagottetüdök haladóknak	5. - 8. évfolyam

JAZZ TANSZAK KIEGÉSZÍTŐ HELYI TANTERV
JAZZ GITÁR, JAZZ ZONGORA, JAZZBŐGŐ-BASSZUSGITÁR TANTÁRGYAK

AZ ALAPFOKÚ JAZZ–ZENE OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó jazz–zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók jazz–zenei képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.
A jazzoktatás a jazz műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, mely hatékonyan erősíti a személyes és szakmai kompetenciákat.
A jazzképzés megkezdése előtt legalább két évfolyam klasszikus előképzés ajánlott a választott hangszeren, de jobb, ha a tanuló a teljes alapfokot elvégzi a klasszikus zenei műfajban.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak
Billentyűs tanszak tantárgyai: jazz–zongora, zongora melléktárgy
Pengetős tanszak tantárgyai: jazz–gitár, jazz–basszusgitár
Zeneismeret tanszak tantárgyai: jazz–szolfézs
Kamarazene tanszak tantárgya: zenekari gyakorlat

Óraterv

Tantárgya	**Évfolyamok**					
	Alapfok					
	1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**
Főtárgy	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1
Választható tantárgy	2	2	2	2	2	2
Összes óra	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

Főtárgy (egyéni): hangszeres és vokális tanszak tantárgyai
Kötelező tantárgy (csoportos): jazz–szolfézs az 1. és 2. alapfokú évfolyamon, jazz–elmélet 3–6. évfolyamban, zenekari gyakorlat 3–6. évfolyamban.
Választható tantárgy: zongora a 3–6. évfolyamban, zenekari gyakorlat.

A képzés évfolyamainak száma:
6 évfolyam: a „B” tagozat a harmadik évfolyamtól ajánlott
4 évfolyam: jazz–elmélet, zenekari gyakorlat, zongora melléktárgy; 2 évfolyam: jazz–szolfézs

A JAZZ–ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a jazz–zeneoktatás területén
Bemeneti kompetencia
– Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszik az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a jazztanuláshoz szükséges kompetenciákat. Zenei előtanulmány ajánlott.
Szakmai kompetencia

– A zenei képességek és készségek fejlesztése hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység. Zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
– Technikai és improvizációs készség, alkotó magatartás, kreativitás kialakítása.
Személyes kompetencia
– Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.
Társas kompetencia
– Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben. Esélyegyenlőség.
Módszertani kompetencia
– Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése. A jazz– és általános zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
– Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
– A jazz– és klasszikus zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
– A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a jazz történetének, stílusainak és a jazzirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
– A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése. A kortárs zene befogadására nevelés.
– A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
– A társművészetek iránti nyitottság kialakítása. Tehetséggondozás.
– Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás
– A jazz–zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra

JAZZ–GITÁR TANTÁRGY

A jazzgitár–tanítás feladatai
Ismertesse meg a tanulókkal a jazzgitár történetét, irodalmát, a hangszer különböző változatait;
– a hangszer akusztikai sajátosságait, a húrok elrendezését, az erősítő berendezés kezelését, a helyes hangzás beállítását; a jazz–gitározás kiemelkedő muzsikusait;
– alakítson ki könnyed hangszerkezelést, s az ehhez szükséges alapvető pengetési technikákat; megfelelő jobb– és balkéz–technikát; árnyalt, telt és kifejező gitár hangot.

Fordítson különös figyelmet
– a stílusos és igen ritmikus kísérő és szóló játékra; az árnyalt frazeálásra, artikulációra;
– a harmóniák megszólaltatásának technikai elemeire; karakterek elsajátítására;
– a megfelelő tempó és dinamika kialakítására.

Segítse készségfejlesztő improvizációs gyakorlatokkal a tanuló zenei fejlődését
– az öt– és hétfokú diatonikus skálákra, ezek moduszaira, s ezek hangkészletéből kialakított rögtönzésgyakorlatokra; a különböző ritmikai függetlenítési gyakorlatokra;
– a jazz alapvető akkordkészletének gyakorlására, valamint az akkordbontások gyakorlására;
– a dúr és moll bluesok kíséretére, az egyszerű blues–sémák elsajátítására;
– a II–V–I funkciók gyakorlására; egyedi basszusmenetek tudatosítására.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszer és játéktechnika fejlesztése
– Hangszertechnikai alapelemek elsajátítása (a megfelelő testtartás, bal és jobbkéz–technika kialakítása, ezek szinkronizálása, ujjrendek, különböző pengetés típusok, akkordfogások stb.).
– Az elektromos gitár megszólaltatási jellegzetességei, az erősítő berendezés használata, a megfelelő pengetőhasználat. Zenei alapvetések (hangok, hangközök, tempó, ritmus).
– Etűdök és egyszerű előadási darabok első fekvésben. Megfelelő *legato* játéktechnika.
– Alapvető akkordkészlet megismerése (hármashangzatok és fordításaik) első fekvésben.
Improvizációs készség fejlesztése
– Az egyenletes játék, a negyedes lüktetés megfelelő biztonságú kialakítása.
– Rögtönzési alapgyakorlatok (szekund, terc, kvart, kvint hangközökkel, egész, fél, negyed, nyolcad értékű hangokkal, majd pontozott és triolás ritmusban is).
– Zenei memóriafejlesztés (1–, 2–, illetve 4 ütemes egyszerű dallamok visszajátszása)

Ajánlott tananyag
Pozsonyi: Jazzgitár–iskola; Real Book

Félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd a gitáriskolából (illetve ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból)
– A tanév során tanult egyszerű előadási darab bemutatása és kísérete
– Önálló rögtönzés a tanult hangközökkel és ritmikai paraméterekkel

2. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszer és játéktechnika fejlesztése
– Skálajáték fekvésekben váltott pengetéssel. Pentaton skála játszása különböző fekvésekben.
– Hármashangzatok és fordításaik a teljes fogólapon az első fekvésű alapakkordok szimmetrikus mozgatása segítségével. Egyszerű akkordok kíséretszerű játéka és ezek váltása.

Improvizációs készség fejlesztése
– A közös játék alapjainak lerakása, a szóló és kíséret – skála és harmónia fogalma, viszonya.
– Pentaton, illetve kis hangterjedelmű diatonikus dallamokkal való rögtönzés akkordkísérettel.
– Lejegyzése, transzponálás. Helyes gyakorlási metódus kialakítása.

Ajánlott tananyag: lsd. előző év anyaga

Fél évi és év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd a gitáriskolából, illetve ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból.
– Előadási darab bemutatása és kísérete. Egyszerű improvizáció kísérettel.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszer és játéktechnika fejlesztése
– Dúr és moll skálák a teljes fogólapon váltott pengetéssel, különböző fekvésekben.
– Tonális etűdök fekvésváltásos technikával. A négyeshangzat.

– Egyszerű kadenciális formák harmóniai megoldásai a m7, dom7, maj7 használatával.

Improvizációs készség fejlesztése
– Diatonikus improvizációs gyakorlatok különböző fekvésekben, adott tempóban.
– Felhívás–válasz jellegű motívumok rögtönzése pentaton, blues skála, diatón hangkészletből.
– A zenei periódusérzék fejlesztése kétharmóniás, két– és négyütemes váltásban történő kíséretre, önálló dallamalkotással (Cmaj7 – Cmaj7 – Ebmaj7 – Ebmaj7).
– Ritmikai gyakorlatok, adott ritmusképlettel történő egyszerű dallami rögtönzések.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl:
Joe Pass: On Guitar

Félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd a gitáriskola első vagy második kötetéből, illetve ehhez hasonló nehézségű anyag.
– A tanév során tanult egyszerű előadási darab bemutatása és kísérete.
– Egyszerű improvizáció egy– vagy kétharmóniás kíséretre pentaton, diatón hangrendszerben.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszer és játéktechnika fejlesztése
– Etűdök fekvésben. A dúr skála fokaira épülő négyeshangzatok akkordikus és arpeggio jelleggel a teljes fogólapon.
– A dúr skála fokaira épülő modális skálák. Egyszerű kadenciális formák, patternek.
– A jazz ritmikai alapvetéseinek és frazírozási technikájának alkalmazása az önálló játékban

Improvizációs készség fejlesztése
– Önálló komponálási gyakorlatok egyszerű harmóniamenetre, különböző ritmikai elemekkel.
– A jazz ritmikai elemeinek tudatos használata, a szvinges játékmód kialakítása.

Ajánlott tananyag: előző évek anyaga

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd Walter Götze gitáriskolájának második kötetéből, vagy a William Leavitt–féle gitáriskola első vagy második kötetéből, illetve ehhez hasonló nehézségű egyéb anyagból.
– A tanév során tanult egyszerű előadási darab bemutatása és kísérete.
– Egyszerű improvizáció adott kadenciális zárlatra.

5. évfolyam „A"tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszer és játéktechnika fejlesztése az előző évek feladatain túl
– Az összhangzatos és melodikus moll skála és fokaikra épülő négyeshangzatok felépítése.
– Az összhangzatos és melodikus moll skála fokairól indított modális skálák.
– A technikai elemek kibővítése: hammer–on, pull off, sweep, tapping megszólaltatása.
– A latin jazz ritmikai elemeihez és a páratlan metrumokhoz kapcsolódó technikai gyakorlatok.
– Egyszerű improvizáció leírása, elemzése, játéka az eredeti felvétellel uniszónóban.

Improvizációs készség fejlesztése
– Egyszerű kadenciális zárlatok, patternek dallami és harmóniai megfogalmazása modális skálák és négyeshangzatok segítségével dúr és moll hangnemben egyaránt.
– Rögtönzésgyakorlatok adott egyszerű harmóniamenetre, különböző ritmikai elemekkel.
– Egyszerű sztenderd akkordmenetének tonális elemzése (horizontálás), majd erre önálló rögtönzés. Egyszerű sztenderd bemutatása akkord–dallam játékkal. Repertoárbővítés.
Ajánlott tananyag: elzőző évek anyaga

Félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd. Előadási darab bemutatása és kísérete, valamint rögtönzés az adott darabra.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszer és játéktechnika fejlesztése
– Etűdök, előadási darabok. Akkordállomány kiterjesztése (Joe Pass: Chords)
– Az összetett jazzakkordok csoportosítása, elemzése és fogástechnikája
– A skálajáték kiterjesztése, beleértve a modális skálákat is a gitár teljes hangterjedelmének megfelelően, folyamatos váltott pengetéssel, különbözően pozícionált fekvésváltásokkal.
– Transzkripció, és annak uniszónó játéka az eredeti felvétele. Repertoárbővítés.

Improvizációs készség fejlesztése
– Alteráció bevezetése. Horizontációs gyakorlatok egyszerűbb sztenderdekre
– A tanult sztenderdek transzponálása, témajátéka, kísérete, valamint rögtönzés az adott mű kielemzett harmóniasorára. A blues–játék kadenciális lépésekkel dúr és moll blues témákra.

Ajánlott tananyag az előző évek anyagán túl
Joe Pass: The Guitar Style; Joe Pass: Solos; Charlie Parker: Omnibook

Félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd. Egy szabadon választott jazz–sztenderd bemutatása akkordszólóval
– Két sztenderd előadása téma, kíséret, valamint rögtönzés az adott darabra.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok: a 4. évfolyam „A" tagozat anyaga és követelményei. Azon túl:
Hangszer és játéktechnika fejlesztése
– A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése.

Improvizációs készség fejlesztése
– A funkciós gondolkodás alapjai. A fő kadenciális lépések harmóniai és dallami kifejezése.

Félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd. Egy előadási darab bemutatása és kísérete. Egyszerű improvizáció.

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok: az 5. évfolyam „A" tagozat anyaga és követelményei. Azon túl:
Hangszer és játéktechnika fejlesztése
A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése.

Az összhangzatos moll skála fokaira épülő négyeshangzatok és modális skálák..

Improvizációs készség fejlesztése
Egyszerű kadenciális moll–zárlatok, patternek dallami és harmóniai megfogalmazása.

Önálló komponálási gyakorlatok adott egyszerűbb, közismert sztenderd témákra, előbb etűd–szerűen, nyolcados jelleggel, majd különböző ritmikai elemekkel is gazdagítva.

Félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd. Egy előadási darab bemutatása és kísérete és önállóan komponált variációk.
– Egyszerű improvizáció adott hangnemű dúr és moll zárlatra.

5. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok: a 6. évfolyam „A" tagozat anyaga és követelményei. Azon túl:
Hangszer és játéktechnika fejlesztése
– Az összetett jazzakkordok csoportosítása, elemzése és fogástechnikája.

Improvizációs készség fejlesztése
– Horizontációs gyakorlatok. A blues–játék kadenciális lépésekkel való kibővítése.

Félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd. Egy előadási darab bemutatása és kísérete és önállóan komponált variációk.
– Egyszerű improvizáció. Téma harmonizáció bemutatása akkord–dallamos játékkal.
– Transzkripció bemutatása unisono az eredeti felvétellel.

6. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok az előzőeken túl
Hangszer és játéktechnika fejlesztése
– Alterált skálák, skálagyakorlatok, distancia skálák (egészhangú skála, fél–egész, egész–fél skála). Akkordfűzési gyakorlatok

Improvizációs készség fejlesztése
– Alterált skálák használata tipikus turnaround harmóniamenetekre különböző hangnemekben
– Harmóniafűzési gyakorlatok. Memóriafejlesztő gyakorlatok.
– Horizontációs és improvizációs gyakorlatok egyszerűbb sztenderdekre.
– Bluesjáték különböző hangnemekben és harmonizációval.

Követelmények
A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése. Akkordfűzési gyakorlatok. Alterált skálák használata tipikus turnaround harmóniamenetekre különböző hangnemekben. Harmóniafűzési gyakorlatok. Bluesjáték különböző hangnemekben és harmonizációval.

Félévi és év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd. Rögtönzés a beszámolón adott kadenciális harmóniasorra.
– Egy szabadon választott jazz–sztenderd témájának bemutatása akkordszólóval.
– Két különböző tempójú közismert jazz–sztenderd előadása: téma – önálló – improvizáció – kíséret.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozaton
A tanuló ismerje a harmóniamenetes kísérés főbb formáit;
– ismerje a gyakoribb blues–sémákat, egyszerűbb blues–harmonizációkat, a II–V–I–es funkciós–improvizációs séma főbb formáit;
– ismerje a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
– ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus– és ritmikai gyakorlatait;
– rendelkezzen megfelelő repertoárral 5–10 különböző karakterű jazz–sztenderd játéka kotta nélkül, (különböző kísérési formákkal, egyszerű improvizáció);
– ismerjen néhány dúr és moll bluest (különböző kísérési módok, egyszerű improvizáció);
– képes legyen 2–3 leírt szólót az eredeti hangfelvétellel uniszónó eljátszani.

„B” tagozaton
Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. Adott esetben a tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama
Jazz–gitár főtárgy
„A” tagozaton 10 perc; „B” tagozaton 15 perc.

A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy etűd vagy technikai jellegű mű előadása; Pozsonyi: Gitáriskola, Walter Götze–féle gitáriskola II–III., Joe Pass: The Guitar Style nehézségi szintjén.
– Egy szabadon választott jazz–sztenderd bemutatása akkordszólóval.
– Két különböző tempójú jazz–sztenderd előadása: *téma – önálló improvizáció – kíséret*.
Az előadási darabokat – az etűd kivételével – lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy etűd vagy technikai jellegű mű előadása; Pozsonyi: Gitáriskola, Walter Götze–féle gitáriskola II–III, Joe Pass: Modern Method of Jazz Guitar, Joe Pass: The Guitar Style, Joe Pass: Solos nehézségi szintjén.

– Rögtönzés a vizsgán megadott kadenciális harmóniasorra, patternre.
– Egy szabadon választott jazz–sztenderd bemutatása akkordszólóval.
– Két különböző tempójú közismert jazz–sztenderd előadása: *téma – önálló improvizáció – kíséret*. Az előadási darabokat – az etűd kivételével – kotta nélkül kell játszani.

A *vizsga értékelése*
– Technikai felkészültség. Hangszerkezelés, megfelelő pengetés. Harmonizálás
– Artikulációk és díszítések. Helyes ritmus és tempó. Előadásmód. Zenei stílus megvalósítása.
– Zenei memória. Alkalmazkodóképesség. Állóképesség

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő minőségű hangszer. Legalább egy darab állítható kottaállvány. Gitár erősítő Metronóm. Hangrögzítésre és CD lejátszásra alkalmas audió eszköz.

JAZZ–ZONGORA TANTÁRGY

A jazz–zongora tanítás feladatai
Ismertesse meg a tanulóval
– a jazz és a modern kortárs improvizatív zene főbb irányzatait;
– az irányzatok technikai, zeneelméleti alapelemeit;
– a különböző technikák jellegzetes játékmódját és variációs lehetőségeit;
– a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait;
– a harmonikus, esztétikus kivitelezés módjait.

Fejlessze a tanuló
– technikai adottságait; hallását; zenei memóriáját; muzikalitását, kreativitását, ritmusérzékét;
– előadói készségét, személyiségét, kapcsolatteremtő képességét.

Alakítsa ki a tanulóban
– a jazz és a modern kortárs improvizatív zene iránti nyitottságot,
– a dinamikai és érzelmi váltások felismerésének fontosságát;
– a munkában való részvételhez szükséges megfelelő magatartásformát;
– a rendszeres munka igényét; az önálló gondolkodás igényét;
– az improvizáció és kompozíció tudatos használatát.

Ösztönözze a tanulót
– az igényes munkára; a jazz és a kortárs zenei koncertek látogatására;
– az érzelmi nyitottságra, toleranciára.

Adjon teret a tanuló
– fantáziájának kibontakozására; a kreativitás megnyilvánulására;
– az improvizációs készség kibontására.

Irányítsa a tanulót
– szakirányú továbbtanulásra; a zenei életbe való bekapcsolódásra.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Dúr, összhangzatos és melodikus moll skála fokaira épülő hármashangzatok és fordításaik
– Legkisebb mozgás elve. Moll szeptim, domináns szeptim, dúrmajor. II–V–I
– Háromhangos akkord–felrakás (1, 3, 7. alaphang a basszusban, terc, szeptim a dallam és a basszus között a lehető legkisebb mozgás elve alapján kötve)
– Modális skálák. Kvintkör. Blues (dúr, moll)
– Skála és harmónia kapcsolata, dallam és harmónia kapcsolata
– Egyszerű jazzben használatos formák, szerkezetek. (AABA, ABAC, Blues stb.)
– A jazz alapvető frazeálásának megismerése. Szinkópálás, off–beat.
– Swing stílus alapjai. Helyes gyakorlás megtanítása

Hangszerkezelés fejlesztése
– Megfelelő legato, non–legato, staccato játékmód kialakítása
– Skálajáték 2–4 oktávon keresztül, modális skálák is.
– Legegyszerűbb kadenciák I–V–I, I–IV–I, I–IV–V–I, mindhárom megfordításban
– II–V–I kadenciák játszása háromhangos akkord–felrakással minden hangnemben
– Hármas–, négyeshangzat futamok
Improvizációs készség fejlesztése
– Adott ritmussal való rögtönzés megadott ütemhosszúságban.
– Adott hangközökkel és ritmusértékekkel való rögtönzés.
– Azonos alaphangra épülő modális skálákkal való szabad improvizáció különös tekintettel az azonos jellegű skálák változásaira. (eolból dór, dórból fríg stb.) Bal kézben orgonapontos basszusok vagy tiszta kvintek és ezekre kérdés–felelet a különböző skálákkal.
– Énekeltessük a tanult négyeshangzatokat és modális skálákat.

Ajánlott tananyag
Jamey Abersold: How to Play and Improvise Jazz
Oscar Peterson: Highlights Jazz Piano, Jazz Piano for the young Pianist
Chick Corea. Children's song; Gonda János: A rögtönzés világa; Mark Levin: Jazz Piano Book

Követelmények
Modális skálák. Kvintkör. Skála és harmónia kapcsolata, dallam és harmónia kapcsolata
Egyszerű jazzben használatos formák, szerkezetek. (AABA, ABAC, Blues stb.)
A jazz alapvető frazeálásának megismerése. Szinkópálás, off–beat.
Swing stílus alapjai

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd, melyben a tanult mozgásformák hallhatóak.
– Egy dúr és egy moll blues témájának bemutatása 3 hangos akkord–felrakással.
– Egy 32 ütemes szabad improvizáció modális skálákra és hangnemekre építve.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– A dúr, összhangzatos és melodikus moll skála fokaira épülő négyeshangzatok.
– Háromhangos akkordfelrakás az összes négyeshangzattal
– Melódia átírása, jazzes frazeálása
– Frázis, motívum fogalma
– A szerves építkezést elősegítő zenei elvek (fejlesztés, variálás, kontrasztálás, szekvencia, csúcspont előkészítése) bevezetése.

Hangszerkezelés fejlesztése
– Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
– Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan. Portamento, marcato kézjáték
– Kromatikus skála gyakorlatok. Gördítő gyakorlatok (szext és oktávtremolo)
– Vibrato gyakorlatok és kettősfogás–skálák
– Triolás, tizenhatodos ritmusgyakorlatok
– Egyszerűbb transzkripciók előadása

Improvizációs készség fejlesztése
– Egyszerűbb témák leírása neves előadóktól és játszásuk felvétellel együtt. Amennyiben a tanuló még nem képes önállóan leírni a hallott témát, akkor használhatunk mások által vagy a tanár által leírt anyagot. A lényeg a felvétellel való pontos, frazeálásában, ritmikájában azonos előadás.
– Blues improvizáció harmóniahangokkal (négyeshangzat) és modális skálával. Adott kettő, négy ütemes ritmusképletekkel, bal kézben terc–szeptim kísérettel.
– Téma írása bluesra adott hangokkal és skálákkal.
– Az átírt téma éneklése, saját kísérettel. (Éneklésnél nem a szép hangképzésre hanem a tisztaságra és a pontos ritmikára törekedjünk!)
– Egyszerű motívumok kapcsolása. Egy vagy több megadott motívum–maggal való építkezés.
– Rövid szóló írása adott harmóniasorra.
– Szabad improvizáció gyakorlása. Hangulatok, indulatok, karakterek keresése, eljátszása a hangszeren.

Ajánlott tananyag: előző év anyaga

Követelmények
Háromhangos akkordfelrakás az összes négyeshangzattal
Melódia átírása, jazzes frazeálása. Egyszerűbb transzkripciók előadása
Blues improvizáció harmóniahangokkal (négyeshangzat) és modális skálával.
Rövid szóló írása adott harmóniasorra. Szabad improvizáció.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két különböző stílusú sztenderd témájának előadása 3 hangos akkord–felrakással.
– Blues téma, rövid improvizáció játszása, terc–szeptim balkéz kísérettel.
– Kétkezes transzkripció előadása.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Sus és fríg akkord. Bud Powell voicing. Egyszerű kadenciális formák. Blues skála.
– Moll modusok

Hangszerkezelés fejlesztése
– Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
– Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan. Szeptim futam, oktáv. Kéz–vibrato (gyors staccato–repeticio). Trillák, tremolo. Egyszerűbb transzkripciók előadása
– Páratlan ritmusú (3/4, 5/4, 6/4, 7/4) ritmusgyakorlatok.

Improvizációs készség fejlesztése
– Blues improvizáció harmóniahangokkal (négyeshangzat), blues skálával és modális skálával (skálákkal), bal kézben Bud Powell–voicing kísérettel. Szándékos a modális skála egyes és többes száma. Először csak egy (pl. F–blues – f dór) skálát játszassunk és csak lassan vezessük be a többit.
– Harmóniasorok átírása sus és fríg akkordok használatával. Egy sztenderd harmóniasorára 3–5 különböző variáció készítése.
– Minden tanult sztenderdre készíteni 2 és 3 hangos Bud Powell voicingot. A sus és fríg akkordokkal átharmonizált harmóniasorokra is.
– Témák variálása Bud Powell voicing kísérettel.

– Szóló írása adott eszközökkel, figyelve a motívikus építkezésre.
– Szabad improvizáció gyakorlása. Kisebb, nem zenei történetek elmesélése zenei eszközökkel.
Ajánlott tananyag: előző év anyaga

Követelmények
Egyszerű kadenciális formák
Blues skála
Szeptim futam, oktáv
Blues improvizáció harmóniahangokkal (négyeshangzat), blues skálával és modális bal kézben
2 és 3 hangos Bud Powell voicing készítései.
Témák variálása Bud Powell voicing kísérettel.
Szóló írása adott eszközökkel, figyelve a motívikus építkezésre.
Szabad improvizáció gyakorlása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott sztenderd témájának előadása 3 hangos akkord–felrakással, sus és fríg akkordok használatával.
– Blues téma, rövid improvizáció játszása Bud Powell–voicinggal.
– Kétkezes transzkripció előadása.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Kibővített harmóniák, összetett jazz–akkordok. Ezek 5–6 szólamú kétkezes megfogása.
– Négyszólamú balkéz harmóniák.
– A balkéz harmóniákból képzett négyszólamú harmóniák kíséretre. „Drop two"
– Diatonikus váltóhangok
– Horizontálás egyszerűbb harmóniasorokkal.

Hangszerkezelés fejlesztése
– az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
– Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
– „Drop two" gyakorlatok négyeshangzatokkal és négyszólamú balkéz harmóniákkal.
– Kétkezes transzkripciók
– Váltakozó metrumú (3/4–4/4–3/4, 4/4–5/4 stb.) ritmusgyakorlatok

Improvizációs készség fejlesztése
– 2–4 ütemes ritmus patternekkel való improvizálás harmóniahangokkal (négyeshangzat) és diatónikus váltóhangokkal (a négyeshangzat hangjait körülírva) egyszerűbb jazzben használatos harmóniasorokra és bluesra. Minus–one–ra és önállóan Bud Powell voicing és négyszólamú balkéz harmónia kísérettel.
– Az előzőleg sus és fríg akkordokkal átharmonizált harmóniasorok harmóniáit kibővíteni összetett jazz–akkordokká.
– Akkordbontásos (kibővített harmóniák, balkéz harmóniák) rögtönzési gyakorlatok.
– A tanult darabok kétkezes kísérete.
– Szóló írása adott eszközökkel, figyelve a motívikus építkezésre.

Ajánlott tananyag: előző évek anyagőn túl
Bill Dobbins: The Contempoary Jazz Pianist
Bill Evans: Plays
Bill Evans Fake Book
Dave Brubeck: Deluxe Piano Album
Jack Reilly: The Harmony of Bill Evans

Követelmények
Négyszólamú balkéz harmóniák.
A balkéz harmóniákból képzett négyszólamú harmóniák kíséretre. „Drop two”
Diatonikus váltóhangok
Kétkezes transzkripciók
2–4 ütemes ritmus patternekkel való improvizálás harmóniahangokkal (négyeshangzat) és diatónikus váltóhangokkal.
Akkordbontásos (kibővített harmóniák, balkéz harmóniák) rögtönzési gyakorlatok.
A tanult darabok kétkezes kísérete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két különböző stílusú sztenderd témájának előadása kibővített harmóniákkal. Az egyik darabban egy–két periódus improvizáció a tanult módokon, Bud Powell voicing és négyszólamú balkéz harmóniákkal kísérve.
– Egy kétkezes transzkripció előadása.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Rhythm Changes, szerkezete, harmóniaváza, variációi. Be–bop skálák.
– 5–6 szólamú kétkezes kíséretek. Stride, boogie–woogie stílus megismerése

Hangszerkezelés fejlesztése
– Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
– Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
– Gyakorlatok 5–6 szólamú szűkfekvésű akkordokkal. Kétkezes transzkripciók
– Be–bop skála gyakorlatok. Stride és boogie–woogie darabok játszása

Improvizációs készség fejlesztése
– Rhythm Changes játéka. Rögtönzés harmónia hangokkal, váltóhangokkal és blues skálával. Bal kézben Bud Powell voicing és balkéz harmónia.
– Felvételről leírt szólók játszása, felvétellel együtt és önállóan.
– A leírt szólókból motívumok megtanulása, beillesztése az önálló improvizációba.
– Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Ajánlott tananyag: lsd. előző évek anyaga

***Követelmények*: lsd. előző évek követelményei**
Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két különböző stílusú sztenderd előadása a tanult eszközök használatával. Intro – téma – improvizácio – téma – coda szerkezettel.
– Egy kétkezes transzkripció előadása.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Öt és hatszólamú block akkordok
– So What akkord
– Kvart akkordok kétkezes felrakása és használatuk bal kézben.
– Pentaton skálák
– Salsa és latin jazz, jazz–rock stílusok megismerése
Hangszerkezelés fejlesztése
– Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
– Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan
– Pentaton skálagyakorlatok
– Összetett jazz–akkordok fordításainak játéka szűkfekvésben és drop two felrakásban
– Kétkezes transzkripciók
– Különböző montuno patternek játszása
–„Szintetizátoros” legato játék gyakorlása

Improvizációs készség fejlesztése
– Sztenderd témák eljátszása So What– és kvart–akkordok használatával.
– Önálló szóló írása adott darabra, majd a szóló játszása block–akkordokkal. Szűkfekvésben és drop two felrakással.
– Modális és álló harmóniás sztenderdekre improvizálás pentaton skálákkal és modális skálákkal.
– Felvételről leírt szólók játszása, felvétellel együtt és önállóan.
– A leírt szólókból motívumok megtanulása, beillesztése az önálló improvizációba.
– Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Követelmények
Öt és hatszólamú block akkordok. So What akkord
Kvart akkordok kétkezes felrakása és használatuk bal kézben.
Salsa és latin jazz, jazz–rock stílusok megismerése
Sztenderd témák eljátszása So What– és kvart–akkordok használatával.
Önálló szóló írása adott darabra, a szóló játszása block–akkordokkal, szűkfekvésben és drop two felrakással.
A leírt szólókból motívumok megtanulása, beillesztése az önálló improvizációba.
– Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két önállóan a tanult módszerekkel kidolgozott sztenderd, improvizációval.
– Egy kétkezes transzkripció előadása.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Sus és fríg akkord. Bud Powell voicing. Egyszerű kadenciális formák. Blues skála
– Moll modusok. Diatonikus váltóhangok
– Kibővített harmóniák, összetett jazz–akkordok, ezek 5–6 szólamú kétkezes megfogása.

Hangszerkezelés fejlesztése
– Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
– Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan
– Szeptim futam, oktáv
– Kéz–vibrato (gyors staccato–repeticio)
– Trillák, tremolo
– Egyszerűbb transzkripciók előadása
– Páratlan ritmusú (3/4, 5/4, 6/4, 7/4) ritmusgyakorlatok
– Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése magasabb igénnyel.
– Váltakozó metrumú (3/4–4/4–3/4, 4/4–5/4 stb.) ritmusgyakorlatok

Improvizációs készség fejlesztése
– Blues improvizáció harmóniahangokkal (négyeshangzat), blues skálával és modális skálával (skálákkal), bal kézben Bud Powell–voicing kísérettel.
– Harmóniasorok átírása sus és fríg akkordok használatával. Egy sztenderd harmóniasorára 3–5 különböző variáció készítése.
– Minden tanult sztenderdre készíteni 2 és 3 hangos Bud Powell voicingot. A sus és fríg akkordokkal átharmonizált harmóniasorokra is.
– Témák variálása Bud Powell voicing kísérettel.
– Szóló írása adott eszközökkel, figyelve a motívikus építkezésre.
– Szabad improvizáció gyakorlása.
– 2–4 ütemes ritmus patternekkel való improvizálás harmóniahangokkal (négyeshangzat) és diatonikus váltóhangokkal (a négyeshangzat hangjait körülírva) egyszerűbb jazzben használatos harmóniasorokra és bluesra. Minus–one–ra és önállóan Bud Powell voicing és négyszólamú balkéz harmónia kísérettel.
– Az előzőleg sus és fríg akkordokkal átharmonizált harmóniasorok harmóniáit kibővíteni összetett jazz–akkordokká.

Követelmények
Egyszerű kadenciális formák
Blues skála
Szeptim futam, oktáv
Blues improvizáció harmóniahangokkal (négyeshangzat), blues skálával és modális bal kézben
2 és 3 hangos Bud Powell voicing készítései.
Témák variálása Bud Powell voicing kísérettel.
Szóló írása adott eszközökkel, figyelve a motívikus építkezésre.
Szabad improvizáció gyakorlása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két különböző stílusú sztenderd témájának előadása kibővített harmóniákkal. Az egyik darabban egy–két periódus improvizáció a tanult módokon, Bud Powell voicing kísérettel.
– Egy kétkezes transzkripció előadása.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Kibővített harmóniák, összetett jazz–akkordok. Ezek 5–6 szólamú kétkezes megfogása.
– Négyszólamú balkéz harmóniák.
– A balkéz harmóniákból képzett négyszólamú harmóniák kíséretre. „Drop two”
– Diatonikus váltóhangok
– Horizontálás egyszerűbb harmóniasorokkal.
– Tritónuszos behelyettesítés
– Rhythm Changes, szerkezete, harmóniaváza, variációi,
– Be–bop skálák

Hangszerkezelés fejlesztése
– az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
– Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
– „Drop two” gyakorlatok négyeshangzatokkal és négyszólamú balkéz harmóniákkal.
– Kétkezes transzkripciók
– Váltakozó metrumú (3/4–4/4–3/4, 4/4–5/4 stb.) ritmusgyakorlatok
– Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése magasabb igénnyel.
– Gyakorlatok 5–6 szólamú szűkfekvésű akkordokkal
– Be–bop skála gyakorlatok

Improvizációs készség fejlesztése: lsd. előző év

Követelmények
– Négyszólamú balkéz harmóniák.
– A balkéz harmóniákból képzett négyszólamú harmóniák kíséretre. „Drop two”
– Diatonikus váltóhangok. Kétkezes transzkripciók
– 2–4 ütemes ritmus patternekkel improvizálás harmóniahangokkal diatónikus váltóhangokkal.
– Akkordbontásos (kibővített harmóniák, balkéz harmóniák) rögtönzési gyakorlatok.
– A tanult darabok kétkezes kísérete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két különböző stílusú sztenderd előadása a tanult eszközök használatával. Intro – téma – improvizáció – téma – coda szerkezettel.
– Egy kétkezes transzkripció előadása.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Rhythm Changes, szerkezete, harmóniaváza, variációi. Be–bop skálák
– 5–6 szólamú kétkezes kíséretek. Stride, boogie–woogie stílus megismerése
– Öt és hatszólamú block–akkordok. So What–akkord
– Kvart–akkordok kétkezes felrakása és használatuk bal kézben. Pentaton skálák

Hangszerkezelés fejlesztése
– Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
– Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

– Gyakorlatok 5–6 szólamú szűkfekvésű akkordokkal
– Kétkezes transzkripciók
– Be–bop skála gyakorlatok
– Stride és boogie–woogie darabok játszása
– Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése magasabb igénnyel.
– Pentaton skálagyakorlatok
– Összetett jazz–akkordok fordításainak játéka szűkfekvésben és drop two felrakásban.

Improvizációs készség fejlesztése
– Rhythm Changes játéka. Rögtönzés harmónia hangokkal, váltóhangokkal és blues skálával. Bal kézben Bud Powell voicing és balkéz harmónia.
– Felvételről leírt szólók játszása, felvétellel együtt és önállóan.
– A leírt szólókból motívumok megtanulása, beillesztése az önálló improvizációba.
– Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.
– Sztenderd témák eljátszása So What– és kvart–akkordok használatával.
– Önálló szóló írása adott darabra, majd a szóló játszása block–akkordokkal. Szűkfekvésben és drop two felrakással.

Követelmények
Rhythm Changes, szerkezete, harmóniaváza, variációi. Be–bop skálák
Kétkezes transzkripciók. Stride és boogie–woogie darabok játszása
Felvételről leírt szólók játszása, felvétellel együtt és önállóan.
Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két önállóan a tanult módszerekkel kidolgozott sztenderd, improvizációval.
– Egy kétkezes transzkripció előadása.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Öt és hatszólamú block akkordok. So What akkord
– Kvart akkordok kétkezes felrakása és használatuk bal kézben. Pentaton skálák
– Salsa és latin jazz, jazz–rock stílusok. „Upper structures”. Alterált pentaton skálák.

Hangszerkezelés fejlesztése
– Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése
– Etűd játék a zenei anyaghoz kapcsolódóan. Pentaton skálagyakorlatok
– Összetett jazz–akkordok fordításainak játéka szűkfekvésben és drop two felrakásban
– Kétkezes transzkripciók. Különböző montuno patternek játszása
– Az előző években tanult billentésmódok, játékformák fejlesztése magasabb igénnyel.
– Alterált pentaton skála gyakorlatok. „Szintetizátoros” legato játék gyakorlása

Improvizációs készség fejlesztése
– Sztenderd témák eljátszása So What– és kvart–akkordok használatával.
– Önálló szóló írása adott darabra, majd a szóló játszása block–akkordokkal. Szűkfekvésben és drop two felrakással.
– Modális és álló harmóniás sztenderdekre improvizálás pentaton skálákkal és modális skálákkal.

– Felvételről leírt szólók játszása, felvétellel együtt és önállóan.
– Upper structures harmóniák bontásával való rögtönzés egyszerűbb harmóniasorokra, turn back patternekre.
– Alterált pentaton skálákkal improvizáció bluesra.
– Önálló szóló írása az adott skálák felhasználásával.
– A leírt szólókból motívumok megtanulása, beillesztése az önálló improvizációba.
– Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Ajánlott tananyag
Mark Levin: Jazz Piano Book
Gonda János: A rögtönzés világa
Bill Dobbins: The Contempoary Jazz Pianist
Tony Genge: The Jazz Piano Solos of Red Garland
Bill Dobbins: The Chick Corea Classics
McCoy Tyner: The McCoy Tyner Collection
Ramon Ricker: Pentatonic Scales for Jazz Improvisation

Követelmények
Öt és hatszólamú block akkordok
So What akkord
Kvart akkordok kétkezes felrakása és használatuk bal kézben.
Salsa és latin jazz, jazz–rock stílusok megismerése
Sztenderd témák eljátszása So What– és kvart–akkordok használatával.
Önálló szóló írása adott darabra, a szóló játszása block–akkordokkal, szűkfekvésben és drop two felrakással.
A leírt szólókból motívumok megtanulása, beillesztése az önálló improvizációba.
–Szóló írása a már megtanult motívumok használatával.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két önállóan a tanult módszerekkel kidolgozott jazz–sztenderd, improvizációval.
– Egy kétkezes transzkripció előadása.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozaton a tanuló
– ismerje a harmónia megfogások főbb formáit;
– ismerje a gyakoribb blues–sémákat, egyszerűbb blues–harmonizációkat, a II–V–I–es funkciós–improvizációs sémák főbb formáit; ismerje a különböző kísérési módokat;
– ismerje a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;
– ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus– és ritmikai gyakorlatait;
– rendelkezzen megfelelő repertoárral 5–10 különböző karakterű jazz–sztenderd játéka kotta nélkül, különböző kísérési formákkal, egyszerű improvizáció;
– ismerjen néhány dúr és moll bluest;
– képes legyen 2–3 leírt kíséretet és szólót az eredeti hangfelvétellel unisono eljátszani.

„B” tagozaton
Az „A” tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár)az elvárás. Adott esetben a tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama
Jazz–zongora főtárgy
„A" tagozaton minimum 10 perc;
„B" tagozaton minimum 15 perc.

A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy etűd vagy technikai jellegű mű előadása (Pl. Peterson –Etud, C.Corea –Children's Song 6–20).
– Két különböző tempójú közismert jazz sztenderd előadása: téma– önálló improvizáció–kíséret.
– Öt sztenderdből álló repertoárból a vizsgabizottság által kiválasztott darab előadása egyszerű kísérettel és improvizációval.
A darabokat az etűd kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy etűd vagy technikai jellegű mű előadása (Pl. Bill Evans – The 70's solo piano, The Artisty Of Bil Evans, Petrucciani – ten transcriptions, Defrancesco Book, Oscar Peterson – Jazz piano solo).
– Rögtönzés a vizsgán megadott kadenciális (II–V–I), vagy blues harmóniasorra.
– Tíz sztenderdből álló repertoárból a vizsgabizottság által kiválasztott darab előadása egyszerű kísérettel és improvizációval.
Az előadási darabokat az etűd kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– Megfelelés az előírt követelményeknek. Technikai felkészültség.Hangszerhasználat, billentés
– Helyes ritmus és tempó. Előadásmód. A zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– Zenei memória. Alkalmazkodóképesség. Állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Rendszeresen hangolt zongora, lehetőség szerint két zongora. CD lejátszó. Hangfelvevő.
Digitális zongora és/vagy egy minimum 51 billentyűs billentésérzékeny szintetizátor. Metronom.

JAZZ–BASSZUSGITÁR TANTÁRGY

Az alapfokú basszusgitár tanterv legfontosabb feladata az, hogy egy teljesen kezdő tanuló is a hatodik osztály végére megfelelő technikai felkészültségre, stílusismeretre, improvizációs készségre tegyen szert. Mivel minden tanuló eltérő képességgel rendelkezik, ezt különböző nehézségű és típusú feladatokkal lehet elérni.
Mivel a basszusgitárnak nincs klasszikus megfelelője, az ajánlott két évfolyamos előképzés más hangszeren is történhet

A basszusgitár–tanítás feladatai
Ismertesse meg a tanulókkal
– a basszusgitár történetét, irodalmát, a hangszer különböző változatait;
– a hangszer akusztikai sajátosságait, a húrok elrendezését, az erősítő berendezés kezelését, a helyes hangzás beállítását;
– a jazz–basszusgitározás kiemelkedő muzsikusait;

Alakítson ki
– könnyed hangszerkezelést, s az ehhez szükséges alapvető pengetési technikákat;
– megfelelő jobb– és balkéz–technikát;
– dinamikailag árnyalt, telt és kifejező basszusgitár hangot.

Fordítson különös figyelmet
– a stílusos és igen ritmikus kísérő játékra; az árnyalt frazeálásra, artikulációra;
– a virtuóz játéktechnikára való törekvésre; a zenekari darabok karakterének elsajátítására;
– megfelelő kísérő figurák (groove–ok) tanulására; megfelelő tempó és dinamika kialakítására.

Segítse készségfejlesztő improvizációs gyakorlatokkal a tanuló zenei fejlődését, különös tekintettel
– az öt– és hétfokú diatonikus skálákra, ezek moduszaira, s ezek hangkészletéből kialakított rögtönzésgyakorlatokra; a különböző ritmikai függetlenítési gyakorlatokra;
– a jazz alapvető akkordkészletének gyakorlására, valamint az akkordbontások gyakorlására;
– a dúr és moll bluesok kíséretére, az egyszerű blues–sémák elsajátítására;
– az akkordfűzések egyszerű basszusvezetésére;
– a II–V–I funkciós–improvizációs séma differenciált gyakorlására;
– a különböző fogások, gyors figurák, basszusmenetek tudatosítására.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Ritmusgyakorlatok segítségével a ritmusértékek megtanulása
– A dúr és moll skálák ismerete. Hármashangzatok ismerete. Blues kíséretek (I–IV–V)

Hangszerkezelés fejlesztése
– A basszusgitár felépítése, hangolása, helyes tartása, megszólaltatása. Az erősítő berendezés kezelése, a megfelelő hangzás beállítása.
– Jobbkéz–technika: a hangszer megszólaltatása – üreshúr–gyakorlatok, húrváltás variációk.
– Alapvető pengetési technika, egy, illetve két ujjal, először üres húrokon.

– Balkéz–technika: az üreshúr–gyakorlatokban a többi húr tompításának technikája, majd az első pozíció kéztartásának elsajátítása (négyujjas technika).
– A két kéz összehangolása skálák segítségével.
– Egyszerűbb groove–ok játéka tetszőleges felvétellel.

Követelmények
Az első pozíciónak megfelelő kéztartás elsajátítása.
Alapvető pengetési technika kialakítása.
Blues kíséretek (I–IV–V)

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Dúr és moll skálák játéka egy oktávon bármely fekvésben.
– Hármashangzatok játéka alaphelyzetben.
– I–IV–V–ös blues kíséret egyszerűbb hangnemekben (C, F, Bb, G)

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Hármashangzatok kis és nagy bontásokban. Négyeshangzatok ismerete. Lapról olvasás.

Hangszerkezelés fejlesztése
– A jobb kéz tónus– és ritmuskészségének továbbfejlesztése fekvésváltási és haránt–gyakorlatok segítségével. A váltott ujjas pengetés fejlesztése ritmusvibrátó gyakorlatokkal.
– Skálák 2 oktávon, különböző skálagyakorlatok, pentatonok.
– Blues ismerete jazzben használt harmóniákkal egyszerűbb hangnemekben (C, F, Bb, G)
– Transzkripció készítése blues kíséretről, egyszerűbb számok *groove*–jairól.
– Bossa nova kíséret ismerete, játéka sztenderdek segítségével.
– Egyszerűbb groove–ok játéka tetszőleges felvétellel.

Követelmények
Hármashangzatok bontása, a blues ismerete jazzben használt harmóniákkal. Jobb kéz kéz tónus– és ritmuskészségének továbbfejlesztése

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Dúr és moll skálák 2 oktávon. Négyeshangzat bontások alaphelyzetben.
– Tetszőleges jazz, blues játéka (téma, kíséret). Tetszőleges bossa nova játéka (téma, kíséret)

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok: lsd. az előző évfolyamot

Hangszerkezelés fejlesztése
– A két kéz technikájának továbbfejlesztése az előző évi szempontok alapján a gyorsabb tempó, az intenzívebb lüktetés és a markánsabb tónus igényével
– Szving kíséret ismerete. Először 1–3–as kíséret, majd walking bass játék.
– Basszusvezetési technikák ismerete. Egyszerű basszusok alkalmazásával
– Harmóniabontásokkal. Kromatikus hangokkal
– Ezek gyakorlata sztenderdek segítségével
– Transzkripció készítése különböző stílusú kíséretekről (bossa nova, szving).

– Sztenderd témák ismerete, játéka
– Különböző stílusokban a téma frazírozása (szvinges, nyolcados)
– Egyszerűbb groove–ok játéka tetszőleges felvétellel.

Követelmények
Transzkripció készítése különböző stílusú kíséretekről. A két kéz technikai továbbfejlesztése

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skálagyakorlatok. Hármas– és négyeshangzat bontások
– Tetszőleges transzkripció walking bass kíséretre, bossa nova kíséretre
– Tetszőleges sztenderd játéka téma, kíséret

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– A dúr és moll skála különböző fokaira épülő négyeshangzatok ismerete és gyakorlása.
– Egész–fél, fél–egész skála ismerete. Ezekre skálagyakorlatok.
– A kísérés improvizációjának elmélete, majd gyakorlati alkalmazása. Lapról olvasás.

Hangszerkezelés fejlesztése
– Basszusvezetés: egyszerű akkordok fűzése harmóniabontással két–, négy–, nyolc– és tizenkét ütemes hosszúságban, adott akkordjelzések alapján.
– Basszusvezetés a pentaton és a diatonikus hangrendszer felhasználásával,
majd pedig harmóniabontásos alapon.
– Bonyolultabb sztenderd–ek, bebop számok témáinak játéka.
– Pentaton és blues–skálákkal való rögtönzésgyakorlatok.
– Improvizációs skálák ismerete, gyakorlása egyszerűbb sztenderd–ek segítségével.
– Transzkripció készítése egyszerűbb szólókról
– A „slap–technika" bevezetése és gyakorlása, előbb üres húrokon. Balladajáték.
– Repertoár bővítése különböző tempójú és stílusú sztenderd–ek ismeretével.

Követelmények
Transzkripció készítése egyszerűbb szólókról, pentaton és blues–skálákkal való rögtönzésgyakorlatok. Basszusvezetés 8 ütemes hosszúságban.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skálagyakorlatok. Harmóniabontások bemutatása
– Tetszőleges bebop téma játéka, kísérete (lehetőleg Charlie Parker)
– Transzkripció játéka tetszőleges felvétellel. Moll blues kíséret

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Modern blues kör ismerete, játéka
– Lapról olvasás gyakorlása
– Az összetett jazzakkordok ismerete és alkalmazása (alterációk, per–akkordok).

Hangszerkezelés fejlesztése
– Egyszerű, nem modulatorikus sztenderdek elsajátítása – a walking bass játék fejlesztése.
– Basszusvezetés: egyszerű akkordok fűzése harmóniabontással két–, négy–, nyolc– és tizenkét ütemes hosszúságban, adott akkordjelzések alapján. Kadenciális rögtönzésgyakorlatok.
– Hangfelvételről leírt transzkripciók (kíséret és szóló) elemzése és a felvétellel való uniszónó játéka. Önálló szólók komponálása.
– Repertoár bővítése különböző tempójú és stílusú sztenderdek ismeretével.
– Slap technika gyakorlása oktató anyagok segítségével.
– Groove–ok gyakorlása felvétellel, oktató anyagokkal különböző stílusokban.

Követelmények
Egyszerű sztenderdek elsajátítása. Basszusvezetés: egyszerű akkordok fűzése harmóniabontással. Slap technika.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skálagyakorlatok. Modern blues kíséret. Slap technikai gyakorlat bemutatása
– Tetszőleges bebop téma játéka, kísérete, megírt szólóval. Felvétellel leírt groove.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Négyeshangzatok egy–, illetve kétütemes bontása a kvartkör irányában.
– Kadenciális rögtönzésgyakorlatok
– Dúr, az összhangzatos és a melodikus moll skála fokaira épülő diatonikus szeptimakkordok ismerete és gyakorlása. Harmóniai patternek gyűjtése, memorizálása és alkalmazása
– Rögtönzésgyakorlatok. Lapról olvasás gyakorlása

Hangszerkezelés fejlesztése
– Az előző évfolyamok technikai anyagának továbbfejlesztése.
– Üveghangok megszólaltatása. Dupla fogások.
– Gyors figurák, basszusmenetek fejlesztése és tudatosítása.
– Poliritmikus, aszimmetrikus hangsúly–gyakorlatok.
– Slap technika gyakorlása oktató anyagok segítségével, transzkripció készítése
– Repertoár bővítése különböző tempójú és stílusú sztenderdek ismeretével.

Ajánlott tananyag
Ed Friedland: Building Walking Bass Lines
Rufus Reid: The Evolving Bassist
Jaco Pastorius: Modern Electric Bass
John Patitucci: Electric Bass
Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz Improvisation (valamennyi beszerezhető kötet)
Tony Oppenheim: Slap it
Chuck Sher: The Improviser's Bass Method
Chuck Rainey: The Complete Electric Bass Player
Róbert Lindmaier: Funky Fingers

Követelmények
Kadenciák rögtönzése. Slap technka. Technika fejlesztése (üveghangok, dupla fogások)

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Dúr és moll skálák 2 oktávon. Hármashangzatok kis és nagy bontása
– Négyeshangzat bontások
– Egyszerűbb groove–ok előadása szabadon választott felvétellel.
– Blues kíséret (szving, 6/8–os) különböző hangnemekben: C, F, Bb, Eb, G
– Két különböző lüktetésű (szving, bossa nova) jazz–sztenderd előadása (téma, kíséret)
– Transzkripció: szabadon választott jazz–sztenderd kíséret

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Hármas– és négyeshangzatok kis és nagy bontása.
– Négyeshangzatok egy–, illetve kétütemes bontása a kvartkör irányában.
– Dúr és moll skála különböző fokaira épülő skálák ismerete és gyakorlása.
– Lapról olvasás gyakorlása
– Diatonikus improvizációs gyakorlatok
– Rögtönzés pentaton skála hangkészletéből
– Egyszerűbb dallamalkotás, ezek kigyakorlása

Hangszerkezelés fejlesztése
– Periódus érzék fejlesztése egy– vagy kétharmóniás kísérettel
– Improvizációs készségfejlesztés
– Transzkripció készítése

Követelmények
Rögtönzés pentatón skála hangkészletből. Egy vagy két harmóniás kíséret egy periódusnyi hangterjedelemben.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skálagyakorlatok
– Hármas– és négyeshangzat bontások
– Tetszőleges transzkripció walking bass kíséretre, bossa nova kíséretre
– Tetszőleges sztenderd játéka (téma, kíséret)
– Szóló improvizáció egy, vagy kétharmóniás kíséretre
– Improvizációs készségfejlesztés

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– A dúr és moll skála különböző fokaira épülő négyeshangzatok ismerete és gyakorlása.
– Egész–fél, fél–egész skála ismerete. Ezekre skálagyakorlatok.
– A kísérés improvizációjának elmélete, majd gyakorlati alkalmazása.
– Lapról olvasás gyakorlása

– rögtönzés blues skála hangkészletéből
– egyszerű kadenciális zárlatokra pattern gyakorlatok
– diatonikus improvizációs gyakorlatok minden hangnemben

Hangszerkezelés fejlesztése
– A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése.
– Technikai gyakorlat: Charlie Parker: Omnibook
– Improvizációs készségfejlesztés: a kromatika használata, gyakorlatok kromatikus körülírásokra oktatóanyagok segítségével

Ajánlott tananyag
Ed Friedland: Building Walking Bass Lines
Rufus Reid: The Evolving Bassist
Jaco Pastorius: Modern Electric Bass
John Patitucci: Electric Bass
Jamey Aebersold: A New Approach to Jazz Improvisation (valamennyi beszerezhető kötet)
Tony Oppenheim: Slap it
Chuck Sher: The Improviser's Bass Method
Chuck Rainey: The Complete Electric Bass Player
Róbert Lindmaier: Funky Fingers

Követelmények
Rögtönzés a blues skála készletéből.
Hangminőség iránti igény, és ehhez megfelelő technikai készség.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skálagyakorlatok. Modern blues kíséret
– Tetszőleges bebop téma játéka, kísérete, megírt szólóval
– Slap technikai gyakorlat bemutatása
– Felvétellel leírt groove bemutatás

5. évfolyam „B”tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Modern blues kör ismerete, játéka
– Lapról olvasás gyakorlása
– Az összetett jazzakkordok ismerete és alkalmazása (alterációk, per–akkordok).
– Improvizációs készségfejlesztés
– Latin alapritmusokkal való ismerkedés, ezek gyakorlása megfelelő oktatóanyagokkal
– Gyakorlatok különböző hangrendszerekből történő átmenetekre egyszerű sztenderdek akkordmenetének tonális elemzése (horizontálás), ezekre önálló rögtönzés.

Hangszerkezelés fejlesztése
– A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése.
– Technikai gyakorlat: Charlie Parker: Omnibook
– Sztenderdek transzponálási gyakorlata
– Gyakorlatok kadenciális zárlatokra, önálló dallamalkotás, rögtönzés
– Transzkripció készítése blues szólóról

Követelmények
Transzkripció készítése blues szólóról.
Latin alapritmusok ismerete.
Technikai állóképesség

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Skálagyakorlatok
– Modern blues kíséret
– Tetszőleges bebop téma játéka, kísérete, megírt szólóval
– Slap technikai gyakorlat bemutatása
– Leírt groove bemutatása felvétellel
– Egy blues szóló transzkripciójának eljátszása felvétellel

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek fejlesztése
– Négyeshangzatok egy–, illetve kétütemes bontása a kvartkör irányában.
– Kadenciális rögtönzésgyakorlatok
– Dúr, az összhangzatos és a melodikus moll skála fokaira épülő diatonikus szeptimakkordok ismerete és gyakorlása.
– Harmóniai patternek gyűjtése, memorizálása és alkalmazása
– Rögtönzésgyakorlatok.
– Lapról olvasás gyakorlása
– Alteráció bevezetése
– Fél–egész, egész–fél skála
– Alterált skálák használata turnaround harmóniamenetekre
– Latin alapritmusokkal való ismerkedés, ezek gyakorlása megfelelő oktatóanyagokkal

Hangszerkezelés fejlesztése
– Sztenderdek transzponálási gyakorlata
– A játék biztonságának és a hangminőségnek fokozott növelése.
– Technikai gyakorlat: Charlie Parker: Omnibook
– Improvizációs készségfejlesztés: horizontációs gyakorlatok egyszerűbb sztenderdekre

Követelmények
Horizontációs gyakorlat. Alterált skálák használata turnaround harmóniamenetekre.
Improvizáció egyszerű sztenderdekre.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Dúr és moll skálák 2 oktávon. Hármashangzatok kis és nagy bontása. Négyeshangzatok.
– Modális skálák. Egyszerűbb groove–ok előadása szabadon választott felvétellel.
– Blues kíséret (szving, 6/8–os) különböző hangnemekben: C, F, Bb, Eb, G
– Két különböző lüktetésű (szving, bossa nova) jazz–sztenderd előadása. Transzkripció.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
*„A" tagozat*on a tanuló ismerje a harmóniamenetes kísérés főbb formáit;
– a gyakoribb blues–sémákat, egyszerűbb blues–harmonizációkat, a II–V–I–es funkciós improvizációs séma főbb formáit; a jellegzetes basszusmeneteket és basszus alapritmikákat;
– a különböző improvizációs skálákat, skálamodelleket;

– a tananyag fontosabb improvizációs, stílus– és ritmikai gyakorlatait;
– rendelkezzen megfelelő repertoárral 5–10 különböző karakterű jazz sztenderd játéka kotta nélkül, különböző kísérési formákkal, egyszerű improvizáció);
– ismerjen néhány dúr és moll bluest (különböző kísérési módok, egyszerű improvizáció);
– képes legyen 2–3 leírt kíséretet és szólót az eredeti hangfelvétellel uniszónó eljátszani.
„B" tagozaton
Az „A" tagozat követelményein felül a tanult ismeretek magasabb szintű alkalmazása (technika és előadásmód), és a végzett anyag mennyiségének növelése (repertoár) az elvárás. A tanuló legyen alkalmas szakirányú tanulmányok folytatására.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll
A vizsga időtartama
„A" tagozaton minimum 10 perc; „B" tagozaton minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Dúr és moll skálák 2 oktávon. Hármashangzatok kis és nagy bontása. Négyeshangzatok.
– Egyszerűbb groove–ok előadása szabadon választott felvétellel.
– Blues kíséret (szving, 6/8–os) különböző hangnemekben: C, F, Bb, Eb, G
– 2 különböző lüktetésű (szving, bossa nova) jazz–sztenderd előadása (téma, kíséret)
– Transzkripció: szabadon választott jazz–sztenderd kíséret

„B" tagozat
– Dúr és moll skálák 2 oktávon
– Hármashangzatok kis és nagy bontása
– Négyeshangzat bontások
– Modális skálák
– Egyszerűbb groove–ok előadása szabadon választott felvétellel.
– Blues kíséret (szving, 6/8–os) különböző hangnemekben: C, F, Bb, Eb, G
– 2 különböző lüktetésű (szving, bossa nova) jazz–sztenderd előadása (téma, kíséret, szóló)
– Transzkripció: szabadon választott jazz–sztenderd kíséret és szóló

A vizsga értékelése
– Technikai felkészültség. Hangszerkezelés. Artikulációk, díszítések. Alkalmazkodóképesség.
– Helyes ritmus és tempó. Előadásmód. A zenei stílus és előírások. Memória. Állóképesség.

RÉZFÚVÓS TANSZAK
KÜRT, TROMBITA, TENORKÜRT, BARITONKÜRT, HARSONA, TUBA TANTÁRGYAK

KIEGÉSZÍTŐ HELYI TANTERV

A RÉZFÚVÓS TANSZAK HELYI TANTERVE a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által 1998-ban közzétett és 2011-ben módosított „AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÖVETELMÉNYEI ÉS TANTERVI PROGRAMJA" (27/1998. MKM rendelet) adaptálásával készült.

A tanszakon tanító tanárok az adaptált programmal egyetértenek. A rézfúvós tanszak helyi tanterve ezért egységes szerkezetbe foglalva tartalmazza a hivatkozott MKM rendelet idevonatkozó részeit. A bevezetésben továbbá a helyi sajátosságok szerint alkalmazott kiegészítések és az elmúlt évek gyakorlata alapján bevált módszerek, valamint az egységes vizsgakövetelmény is szerepelnek.

A RÉZFÚVÓS TANSZAKRA VONATKOZÓ HELYI JELLEMZŐK

A RÉZFÚVÓS TANSZAK NEVELÉSI-OKTATÁSI CÉLJAI, ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI ÉS SZAKIRÁNYÚ FELADATAI

A tanulók zenei ízlésének, érdeklődésének, esztétikai kultúrájának megalapozása és folyamatos fejlesztése. A növendékek zenei készségeinek és képességeinek fejlesztése, zenei műveltségük megalapozása. A tanulók többségének felkészítése szabadidejük tartalmas eltöltésére, amatőr társas muzsikálásra kamaraegyüttesekben és fúvószenekarban. A tanulók ösztönzése hangverseny-látogatásra, s ez által aktív koncertlátogató városi közönség nevelése, lehetőség a városi fúvószenekarba való belépésre és szereplésre. Az arra alkalmas, kiemelkedő képességű tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

Országos versenyeken való részvétel. - A tanszakvezető feladata, hogy tájékoztassa a tanárokat az adott évben kiírt országos versenyekről. A szaktanár feladata, hogy kiválassza a versenyen induló növendéket, akiket egy 3-5 tagú szakmai bizottság bírál el. Több jelentkező esetén háziverseny formájában történik az elbírálás, mely a tapasztalatok alapján a megyei versenyekre el nem jutott növendékek szakmai fejlődésében is komoly előrelépést eredményez.

Kiemelt feladatként kell kezelnünk városunk zenei életének színesítését, tehetséges növendékeink játsszanak különböző városi rendezvényeken, pl. kiállítás megnyitókon, szociális otthonokban, óvodákban, egyéb kulturális rendezvényeken. Különösen ösztönözzük növendékeinket saját iskolájuk programjain való szereplésre. Zenei pályára készülő növendékeknek biztosítsunk több fellépési lehetőséget, valamint a felvételi vizsga előtt a növendékek adjanak számot tudásukról tanári bizottság előtt is. Ezzel kitűnően szoktathatjuk őket az állandó szerepléshez, mellyel a lámpaláz csökkenését és így a koncentráció növekedését is várhatjuk.

Ösztönözzük növendékeinket bérleti, zenekari és növendékhangversenyek meghallgatására, különösen a városunkban működő zenei együttesek programjainak látogatására, valamint a rádió és a televízió zenei műsorainak figyelemmel kísérésére. A digitális technika térhódításának köszönhetően a zenehallgatás, a koncertélményben való részesülés ma már a Youtube és más fájlmegosztók, továbbá a CD-k, DVD-k hallgatása, nézése által is megadatik növendékeinknek. Neveljük őket így is a zene szeretetére.

Kísérjük figyelemmel országos szinten – különösen Budapesten – a hangszeres kurzusokat, ismeretterjesztő hangversenyeket illetve előadásokat, melyekre – lehetőség szerint – szervezzünk „tanszaki kirándulást". Ugyanakkor kapcsolataink által hívjunk meg ismert művészeket iskolánkba: adjanak hangversenyt, foglalkozzanak, beszélgessenek, zenéljenek együtt növendékeinkkel. Életre szóló élményeket szerezhetünk így nekik.

Igyekezzünk a szülőkkel való jó kapcsolat ápolására. Kérjük őket is, hogy kísérjék figyelemmel gyermekük zenei tanulmányait, és szülői szeretettel, gondoskodással „ellenőrizzék" a hangszeres gyakorlás kellő mennyiségét. Szoktassuk arra a szülőket, hogy az esetleges hiányzásokat előre jelezzék személyesen az előző órán, vagy telefonon, legkésőbb a hiányzás napján. A tanárokat pedig kérjük arra, hogy a növendék egy hetet meghaladó hiányzása esetén – amennyiben nem érkezett jelzés – vegyék fel a kapcsolatot a szülőkkel.

A RÉZFÚVÓ TANÍTÁS SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI

A felvételi meghallgatáson próbáljuk meg ésszerű összefüggésbe hozni a gyermekek igényeit, adottságait a létszámkeret és a hangszerállomány adta lehetőségekkel. Törekedjünk például arra, hogy a növendék ahhoz a tanárhoz kerüljön furulyázni, akinél majd lehetősége nyílik további hangszeres tanulmányait is folytatni.

A zeneiskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges alkalmasságot a felvételi meghallgatáson mérjük fel, és az itt nyújtott teljesítmény alapján a gyermeket szolfézs előképző, vagy hangszeres előképző osztályba vesszük fel. Kellő kottaolvasási, éneklési készséggel és fizikális rátermettséggel rendelkező gyermek esetében a furulya tanulmányok akár már 6 éves kortól is megkezdhetők. A tapasztalatok azt mutatják, hogy amennyiben egy igazán tehetséges gyermek korán kezdte el a hangszeres tanulmányokat, mindig komoly szakmai eredményeket tudott felmutatni már 10-12 éves korában is.

A furulya előtanulmányok után a növendékek rézfúvós hangszeren tanulnak tovább. Ezek elkezdéséhez vannak általános érvényű feltételek:
- jól fejlett, egészséges szervezet
- megfelelő hallás és jó ritmusérzék
- kottaolvasási készség alapfokon
- szellemi érettség, koncentrálóképesség
- egészséges gerincoszlop, fejlett légzőszervek
- rendellenességektől mentes szájnyílás
- normál módon záródó, teljes fogsor

Az egyes hangszeres tanulmányok megkezdésének vannak speciális, illetve életkorhoz kötött feltételei:

KÜRT - 10 éves kortól
- megfelelő kézméret és testmagasság a hangszer megtartásához
(a tanuló hangszerek – Schülerhorn – megjelenésével ma már a kürt tanulmányok is megkezdhetők 8-9 éves kortól)

TROMBITA - 8-9 éves kortól
- lehetőség szerint szabályos csontfogak
- erős fizikum

TENORKÜRT - 8-9 éves kortól
- megfelelő kézméret és erőnlét a hangszer megtartásához
- bizonyos esetekben előnyt jelenthetnek a trombita előtanulmányok

HARSONA - 11-12 éves kor
- megfelelő karhosszúság az utolsó fekvés eléréséhez
- tenorkürt előtanulmányok

TUBA - 11-12 éves kor
- megfelelő fizikum: kellő testmagasság és testsúly a hangszer különlegesen nagy méretei miatt
- jól fejlett tüdő
- tenorkürt vagy baritonkürt előtanulmányok

A „B" TAGOZATRA KERÜLÉS, „B" TAGOZATON MARADÁS FELTÉTELEI

„B" tagozaton a növendékek minimum heti 2 x 45 perces főtárgy oktatásban részesülnek. Természetesen ez a kiemelt óraszám csak az átlagosnál tehetségesebb tanulókat illetheti meg. A "B" tagozatra irányítható növendéknek kiemelkedő hangszeres adottságokkal kell rendelkeznie, beleértve a gyors felfogóképességet és kitartó szorgalmat is, mely képessé teszi arra, hogy a „B" tagozat minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek megfeleljen.

„B" tagozatra kerülni legkorábban az „A" tagozat 1. évfolyamának végén lehet, az iskolavezetés és a rézfúvós tanszakvezető jelenlétében tett beszámoló (vizsga) alapján.
A „B" tagozat feladatai az ismeretek és a hangszertudás területén megegyeznek az „A" tagozat feladataival, de az etűdök és előadási darabok száma és nehézségi foka a növendék felkészültségének megfelelően növelhető. A „B" tagozat különböző évfolyamaiban a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozat szintjét.

A kiemelkedő képességű növendékek közül némelyekben felmerülhet az igény egy második hangszer tanulására is. A második tanszak felvételének alapvető követelménye a „B" tagozat követelményein túl az átlagon felüli koncentrálóképesség és a mindkét hangszer iránti komoly elkötelezettség, mely problémamentessé teszi a kétszeres mennyiségű feladat teljesítését, azaz a minkét hangszeren való intenzív gyakorlást.

TANSZAKI MEGHALLGATÁSOK, OSZTÁLYHANGVERSENYEK, TANSZAKI HANGVERSENYEK ÉS VIZSGÁK RENDJE

A Frédéric Chopin Zeneiskola rézfúvós tanszakán a félévi és év végi beszámolók minden tantárgyra vonatkozóan két részből állnak: egy tanszaki vizsgahangversenyből valamint egy skála, etűd meghallgatásból.

A tanszaki hangversenyek anyaga egységesen kettő - lehetőleg különböző karakterű - előadási darab, melyek kotta nélkül játszandók. Indokolt esetben elegendő lehet egy mű is pl. versenymű hosszú tétele vagy nehéz darab előadásánál.
A skála, etűd beszámoló anyaga:
A **hangszeres előképző évfolyam**okon a beszámoló anyaga 4-5 gyermekdal fejből. Az első hangszeres év *próbaév*nek számít, erről a szülőket már év elején tájékoztatjuk a sikeres felvételi után.
1. és 2. évfolyamon 4 gyermekdal, népdal illetve 1-2 soros etűd előadása fejből, valamint egy dúr vagy moll skála 2# - 2b előjegyzésig.
3. és 4. évfolyamon 4 etűd eljátszása, ebből legalább 2 etűd kotta nélkül játszandó. Skálák 4# - 4b előjegyzésig, de minimum 2# - 2b előjegyzés fölött.
(Amennyiben a növendék minimum 8 gyermekdallal vagy 8 etüddel készül fel a vizsgára, ebben az esetben mindegyik kottából játszható.)
5 és 6. évfolyamon a beszámoló anyaga 2 hosszabb terjedelmű etűd, az egyik lehetőleg fejből játszandó. Skálák 6# - 6b előjegyzésig, de minimum 3# - 3b előjegyzés fölött.
7. és 8. évfolyamon a beszámoló anyaga 2 hosszabb terjedelmű (legalább 1 oldalas) etűd. Skálák 7# - 7b előjegyzésig, de minimum 4# - 4b előjegyzés fölött.
9. és 10. évfolyamon a beszámoló anyaga 2 hosszabb terjedelmű etűd. Skálák 7# -7b előjegyzésig, de minimum 4# - 4b felett.
B tagozaton a félévi és év végi beszámolóra két skálával készüljön a növendék, többféle variációval (triolák, tercek, oktolák, hármashangzat felbontások, kötés és ritmusvariációk – az adott hangszer lehetőségei, a hangszerkezelés kialakult hagyományai szerint).
Elvárás ezen felül osztályának megfelelően (lásd az A tagozat skálakövetelményeit) a többi hangsor alapszintű ismerete. A vizsgabizottság kérhet csak bizonyos skálarészleteket is.
Félévenként egy növendékhangversenyt tartsunk, melyen lehetőleg minden növendék szerepeljen. Adjunk lehetőséget a kicsiknek, egészen kezdőknek is: egy-egy pici darabbal, dalocskával nagy örömet szerezhetünk a szülőknek, a gyermeknek és a közönségnek. Pedagógiai szempontból sem hátrány, ha még gyermeki szívvel érzi meg a hangversenyezés "nehézségeit", azaz talán nem is érzi azt annyira nehéz feladatnak.
Az osztályhangversenyeken minden növendék ***két előadási darabot*** játszik el. Hangversenyeink nyilvánosak; a koncertek előtt meghívó készül, hogy a szülők és érdeklődők időben értesülhessenek arról, hogy egy-egy növendék mikor szerepel az iskolában.
Előzetes beosztás szerint minden osztályhangversenyt legalább egy vendégtanár hallgat meg. Ezáltal kívánjuk biztosítani a tanszakok színvonalának ellenőrzését.

KÖZÖS ÓRÁK, ÓRALÁTOGATÁS, KAPCSOLATTARTÁS

A **közös órák** szervezése már több éves hagyománynak számít, ahol a növendékek alaposabban megismerkedhetnek a rézfúvós család különböző hangszereivel. Az érdeklődők játékos formában, vetélkedők, élő hangszerbemutatók, kép-és hangfelvételek segítségével ismerhetik meg a rézfúvós hangszerek kialakulásának történetét. Ehhez is kiváló forrást biztosítanak a fentebb már említett CD-k, DVD-k és a Youtube.
Az osztályhangversenyeknél már említett kölcsönös színvonal-ellenőrzés mellett esetenként **óralátogatás**ra is sor kerülhet, amennyiben a szaktanár erre időt tud szakítani. Az óralátogatás szintén előzetes megbeszélés alapján történik, melynek egyedi formája az *óracsere* is lehet. Ez azt jelenti, hogy a szaktanárok egy adott napon egymás növendékeit tanítják. Ebben a helyzetben bizonyos rejtett hibák könnyebben felszínre kerülnek, már-már berögződött, rossz szokások új megvilágítást kapnak, és az új környezetben a növendék is másképp áll a problémákhoz.
A tanárkollégák kapcsolattartásának iskolánkban évek óta kialakult formái vannak.

Komoly súlyú tanszaki problémák megvitatásához fúvós tanszaki értekezletet hívunk össze. Egyéb esetekben az óraközi szünetekben is mód van bizonyos felmerülő kérdéseket megbeszélni. Mindezek mellett törekedjünk a gyakori személyes véleménycserére, baráti együttműködésre és egymás feltétlen segítésére kottákkal, ötletekkel, tanácsokkal.

RÉZFÚVÓS TANSZAK – KÜRT TANTÁRGY
HELYI TANTERV

A kürttanítás célja feladatai
Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)
– a hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,
– a kürtirodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit,
– a kürtcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki
– megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, hangszer– és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező kürthangot, differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,
– megfelelő tempójú repetíciót, laza, egyenletes ujjtechnikát, pontosan összehangolt nyelv– és ujjmozgást,
– könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen
– tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. *mf, ff, pp*), az intonáció megtartásával,
– hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben, a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására, a lapról olvasási készség fejlesztésére, a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására, a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A gyakorlatban felmérni a tanuló hangszeres készségét, zenei érzékét.
– Könnyen játszható anyagon keresztül megalapozni a hangszeres továbbtanulást.
Ajánlott tananyag
Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)
Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)
Poleh: Dal–, darab–, etűdgyűjtemény no. 1 (Hresztomatyja Muzgisz, Muzika Moszkva)
Szilágyi – Beleznay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)
Követelmény
A fúvóka helyes felhelyezése az ajakra.
Helyes test– és hangszertartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy gyermekdal,
– Egy szemelvény, vagy előadási darab eljátszása.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
Könnyen játszható anyagon keresztül megalapozni a hangszeres továbbtanulást.
Helyesen működő funkciók kialakítása:
– helyes légzés, szájtartás, a fúvóka helye az ajkakon, testtartás, hangszertartás.

Ajánlott tananyag, Követelmény
Azonos a HEK 1. évfolyamnál tárgyaltakkal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy gyermekdal,
– Egy szemelvény, vagy előadási darab eljátszása.

A továbbiakban itt nem térünk ki a vizsgaanyagra, mivel az a Rézfúvós tanszak helyi tantervének bevezető szakaszában egységesen szerepel. A kürt tantárgynál kivételként kell megemlítenünk a kantilénákat és a kortárs zenét. A vizsgákon egy kantiléna eljátszása már az előképző évfolyamoktól kötelező. A kortárs szerzők műveinek beszámoló anyagként való választása az. 5. évfolyamtól ajánlott.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
Az előképzőben megalapozott funkciók továbbfejlesztése:
– helyes test– és hangszertartás, szájtartás, a fúvóka helyének kialakítása, a helyes légvezetés megalapozása,
– a nyelvtechnika megalapozása, a manuális technika megalapozása.
Az intonációs készség fejlesztése.

Ajánlott tananyag
(az eddigiek mellett) Sollár – Uszov: Kürtiskola (válogatva) (Hresztomatyja Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)

Követelmény
Játék szép kürthangon.
Portato hangindítás.
Az ujj–, nyelv– és légzésvezetés–technika összehangolása

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Helyes test– és hangszertartás.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más–más tempóban.
– Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
– Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
– Skálák játszása a meglévő hangterjedelmen belül Dúr és összhangzatos moll
– Az intonációs készség fejlesztése. Zenei stílusismeret kialakítása szemelvényeken keresztül.

Felhasználható irodalom
(az eddigiek mellett) Kling: Kürtiskola (válogatva) (IMC New York), Poleh no. 2

Követelmény
Játék kifejező, szép kürthangon. Különböző hangindítások. Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
Széles dinamikai skála alkalmazása.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A funkciók ellenőrzése, a hibák javítása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más–más tempóban.
– Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
– Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll. Skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
– Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül. Társas zenélés: kánonok, egyszerűbb duók, triók.

Ajánlott tananyag
(az eddigiek mellett) Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola II. (EMB), Poleh no. 3
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Követelmény
Játék kifejező, szép kürthangon. Különböző hangindítások. Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
Széles dinamikai skála alkalmazása.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A teljes légzés alkalmazása a hangszeres játék minden helyzetében.

– A könnyed fúvástechnika megalapozása.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
– Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése.
– Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
– Dúr, és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
– Az intonációs készség fejlesztése. Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül. Társas zenélés.

Ajánlott tananyag
(az eddigiek mellett) Poleh no. 4

Követelmény
Megegyezik a 3. évfolyamnál tárgyaltakkal.

5. évfolyam „A" tagozat

A hangszerkezelés fejlesztése
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
– A könnyed fúvástechnika megalapozása
– A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
– Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
– Kötés–és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
– Az intonációs készség fejlesztése. Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
– Transzponálás esz és d kürtben. Társas zenélés

Ajánlott tananyag
(az eddigiek mellett)
Maxim–Alphonse: Etűdök (A.Leduc Paris)
Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)
Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény
Különböző hangindítások. Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain. A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás esz–kürtben.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
– A könnyed fúvástechnika megalapozása
– A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
– Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
– Kötés–és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
– Az intonációs készség fejlesztése. Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
– Transzponálás esz, d, és c kürtben. Társas zenélés

Ajánlott tananyag
az 5. évfolyamnál leírtakkal megegyezik

Követelmény
Játék szép kürt hangon. Különböző hangindítások. Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán. Transzponálás esz–és d kürtben.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Helyes test– és hangszertartás.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más–más tempóban. Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
– Dúr, és összhangzatos moll skálák, különböző skálaképletekkel. Az intonációs készség fejlesztése.
– Zenei stílusismeret kialakítása szemelvényeken keresztül.

Ajánlott tananyag
Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB)
Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)
Sollár – Uszov: Kürtiskola Hresztomatyja Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)

Kling: Kürtiskola (IMC New York),
Poleh: Dal–, darab–, etűdgyűjtemény no. 1, 2 (Hresztomatyja Muzgisz, Muzika Moszkva)
Szilágyi – Beleznay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény
Játék szép kürthangon. Portato, tenuto hangindítás. Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A funkciók ellenőrzése, a hibák javítása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más–más tempóban. Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
– Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
– Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül. Társas zenélés: kánonok, egyszerűbb duók, triók.

Ajánlott tananyag
(az eddigiek mellett) Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola II. (EMB), Poleh no. 3
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Követelmény
Játék kifejező, szép kürthangon Különböző hangindítások. Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
Széles dinamikai skála alkalmazása.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A teljes légzés alkalmazása a hangszeres játék minden helyzetében.
– A könnyed fúvástechnika megalapozása. Kifejező, szép kürthang kialakítása.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
– Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
– Az intonációs készség fejlesztése. Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül. Társas zenélés.

Ajánlott tananyag
(az eddigiek mellett) Poleh no. 4

Követelmény
Játék szép kürthangon. Különböző hangindítások. Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében. A könnyed fúvástechnika megalapozása
– A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
– Kifejező szép kürthang kialakítása. Kötés–és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
– Az intonációs készség fejlesztése. Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
– Transzponálás esz és d kürtben. Társas zenélés

Ajánlott tananyag
(az eddigiek mellett)
Maxim–Alphonse: Etűdök I (A.Leduc Paris)
Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)
Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény
Játék szép kürt hangon. Különböző hangindítások. Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán. Transzponálás esz–kürtben.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében. A könnyed fúvástechnika megalapozása.
– A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
– Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése. Kötés–és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.

– Az intonációs készség fejlesztése. Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
– Transzponálás esz, d, és c kürtben. Társas zenélés

Ajánlott tananyag
az 5. évfolyamnál leírtakkal megegyezik
Követelmény
A 6. évfolyamnál tárgyaltakon túl: Transzponálás esz–és d kürtben.
Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló
– a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
– rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a klasszikus hangterjedelemben,
– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező kürthangot képezni,
– alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
– törekedjék játékában a tiszta intonációra, tudjon önállóan hangolni,
– rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
– ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– ismerje a kürt történetét, rokon hangszereit, ismerje a kürt szerepét különböző zenei korszakokban.
Legyen képes
– Egy kantiléna,
– Egy gyakorlat,
– Egy darab, vagy tétel előadására.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak:
– egy skála a tanuló meglévő hangterjedelmében (alap, terc és I. fokú hármashangzat, nyelvvel és kötve, negyed és nyolcad értékekben),
– egy kantiléna,
– két etűd,
– egy előadási darab – ajánlott: J.Skroup: B–dúr koncert (rövid kadenciával), L.v.Beethoven: Románc, J.Concone: Téma és variáció, vagy ehhez hasonló nehézségű darab – előadására kotta nélkül

A művészeti alapvizsga követelményei
11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján

Tantárgyai
Elmélet: szolfézs-zeneirodalom
Gyakorlat: hangszeres vizsga

Formája
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint
Gyakorlat: Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
Előadási darabok bemutatása ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt

A vizsga tantárgya és időtartama
Kürt főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc

Anyaga
Elmélet: a szolfézs-zeneirodalom helyi tantervében leírtak szerint

Gyakorlat:

„A" tagozat
– Egy kantiléna; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/31., II/47., II/52., II/73. (EMB13370) nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű etűd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/9., II/15., II/16., II/37., II/42., II/68., II/90. (EMB13370) nehézségi szintjén. Az egyik etűd helyett lehet kamaramű is Tarjáni Ferenc: Muzsikáljunk c. gyűjteményéből G.F Händel: Sándor–ünnep nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; J. Mattheson: Ária, A.J.Varlamov: Orosz népdal, J.A.Hasse: Két tánc, G.F.Händel: Bourrée (Z6902), Mező I: Tánc, F.Schubert: A tavaszhoz nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy skála különböző képletekkel, a meglévő hangterjedelemben.
– Egy kantiléna; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/110., II/116., II/142., II/155. (EMB13370). nehézségi szintjén.
– Két etűd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/119., II/150., II/167., II/209. (EMB13370). nehézségi szintjén; az egyik etűd helyett lehet kamaramű is.
– Egy előadási darab; L.v.Beethoven: Románc, J.Loeillet: Szonáta, J.S.kroup: B–dúr koncert, A.Frehse: Andante, Székely: Szonatina II–III. tétel (EMB5990) nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, helyes légzés, testtartás, hangszertartás, hangképzés,
– intonáció, hangszerkezelés, artikulációk és díszítések alkalmazása, helyes ritmus és tempó, előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása, memória, alkalmazkodóképesség, állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján, ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.
A továbbképző évfolyamok fő célja a zenei műveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A zeneiskolai osztályokban elért színvonal eredményes megőrzése.
– A zenei műveltség megőrzése, bővítése, a zenélési kedv ébrentartása.
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
– A dinamikai skála határainak kiszélesítése. A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
– Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése. Társas zenélés.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
– Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c). Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag
Kling: Etűdök (IMC New York)
Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)
Kofron: Etűdök
Ónozó: Kürtiskola I–II.
Bujanovszkij: Válogatott etűdök
Szilágyi– Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.
Marcello: a–moll szonáta
Grieg: Tavasz
Mozart: Larghetto
Schubert: Ave Maria
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
Bach: Air
Vivaldi: Concerto 2 kürtre

Követelmény
Játék szép kürthangon. Különböző hangindítások. A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán. Transzponálás (esz, d, c).

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása. A dinamikai skála határainak kiszélesítése.

– A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete. Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
– Nyilvános szereplés félévente egy alkalommal. Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c, g, fisz). Társas zenélés.
– Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag
(az eddigiek mellett) Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
Loeillet: Szonáta
Wagner: Walter dala
Vlaszov: Melódia
Händel: Larghetto
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
C. Saint–Saens: A hattyú
Saint– Saens : Koncert
Matis: Koncert
Maxim Alfonz: Etüdök II.
Franz Strauss: Notturno
Dvoral: X. szláv tánc
Rachmaninoff: Vocalise

Követelmény
Játék szép kürthangon. Különböző hangindítások. A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (e, esz, d, c, g).

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása. A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
Kifejező szép kürthang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban). Társas zenélés. Zenekari szólamismeret.
Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag
(az eddigiek mellett) Kling: Etűdök (IMC New York)
Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)
Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)
Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)

Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
Bozza: En Irlande
Mendelssohn: Tavaszi dal
Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
C. Saint–Saens: A hattyú
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Kofron: Sonatina
Saint– Saens : Koncert
Matis: Koncert
Hidas: Concerto per corno
Bordogni–Gabler: Canilenák
Franz Strauss: Koncert
B.Kroll: Laudatio
Lorenz: Elegia
J. Haydn: D–dúr kürtverseny II.

Követelmény
Játék szép kürthangon. Különböző hangindítások. A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán. Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz).

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása. A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
– A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
– Kifejező szép kürthang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
– Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban). Társas zenélés. Zenekari szólamismeret.
– Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag
(az eddigiek mellett) Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)
Kofron: Etűdök
Bujanovszkij: Válogatott etüdök
Glazunov: Álom
Pergolesi: Siciliana
Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
Jan Vaclav Stich: Concerto No.7.
S. R. Mercadante: Concerto
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Koetsier. Ramance
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 2
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 4
Mozart: Kürtkvintett

Hidas: Concerto per corno
Bordogni–Gabler: Cantilenák
R. Strauss: Kürtverseny op. 11.
R. Strauss: Andante
F. Strauss: Téma és variációk
Ravel: Pavane

Követelmény
Játék szép kürthangon. Különböző hangindítások. A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (minden transzpozíció).
Továbbképző évfolyamok „B" tagozat

A továbbképző évfolyamok „B" tagozatos tanulói nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, hogy elkerüljék a korai pályaválasztást.

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása. Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése.
– Tudatos nyelv–technikák alkalmazása. Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
– A dinamikai skála határainak kiszélesítése. A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
– Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c). Társas zenélés.
– A különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása.
– A művek harmóniai és formai elemzése. A zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.
– A kortárs zene értő befogadása és művelése.

Ajánlott tananyag
Kling: Etűdök (IMC New York)
Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.
Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)
Kofron: Etűdök
Ónozó: Kürtiskola I–II.
Bujanovszkij: Válogatott etüdök
Szilágyi– Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.
Macello: a–moll szonáta
Grieg: Tavasz
Mozart: Larghetto
Schubert: Ave Maria
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
Bach: Air
Vivaldi: Concerto 2 kürtre

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása. Tudatos nyelv–technikák alkalmazása.
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása. A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
– A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete. Kifejező szép kürthang.
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
– Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c, g, fisz). Társas zenélés.
– Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Zenei ismeretek

– a különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
– a művek harmóniai és formai elemzése
– a zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.
– a tanulót a kortárs zene befogadására és művelésére.

Ajánlott tananyag

(az eddigiek mellett) Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
Loeillet: Szonáta
Wagner: Walter dala
Vlaszov: Melódia
Händel: Larghetto
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
C. Saint–Saens: A hattyú
Saint– Saens : Koncert
Matis: Koncert
Maxim Alfonz: Etűdök II.
Franz Strauss: Notturno
Dvoral: X. szláv tánc
Rachmaninoff: Vocalise

Követelmény

Játék szép kürthangon. Különböző hangindítások. A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (e, esz, d, c, g).

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása. Tudatos nyelv–technikák alkalmazása.
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása. A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
– A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete. Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
– Kifejező szép kürthang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
– Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban). Társas zenélés. Zenekari szólamismeret.
– Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Zenei ismeretek

– A különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
– A művek harmóniai és formai elemzése
– A zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.
– A tanulót a kortárs zene befogadására és művelésére.

Ajánlott tananyag

(az eddigiek mellett) Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)
Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)
Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)
Kofron: Etűdök
Bujanovszkij: Válogatott etűdök
Bozza: En Irlande
Mendelssohn: Tavaszi dal
Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
C. Saint–Saens: A hattyú
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Kofron: Sonatina
Saint– Saens : Koncert
Matis: Koncert
Hidas: Concerto per corno
Bordogni–Gabler: Canilenák
Franz Strauss: Koncert
B.Kroll: Laudatio
Lorenz: Elegia
J. Haydn: D–dúr kürtverseny II.

Követelmény

Játék szép kürthangon. Különböző hangindítások. A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz).

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása. Tudatos nyelv–technikák alkalmazása.
– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása. A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
– A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
– Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése. Kifejező szép kürthang
– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
– Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban). Társas zenélés. Zenekari szólamismeret.
– Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)
– A különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
– A művek harmóniai és formai elemzése. A zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.
– A kortárs zene értő befogadása és művelése.

Ajánlott tananyag

(az eddigiek mellett) Kofron: Etűdök
Bujanovszkij: Válogatott etűdök
Glazunov: Álom
Pergolesi: Siciliana
Jan Vaclav Stich: Concerto No.7.
S. R. Mercadante: Concerto
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Koetsier. Ramance
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 2
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 4
Mozart: Kürtkvintett
Bordogni–Gabler: Cantilenák
R. Strauss: Kürtverseny op. 11.
R. Strauss: Andante
F.,Strauss: Téma és variációk
Ravel: Pavane

Követelmény

Játék szép kürthangon. Különböző hangindítások. A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz).

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje hangszere múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.
Legyen képes
– természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszertartásra, a tudatos légzéstechnika alkalmazására,
– C–g^2 hangterjedelemben kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalattal, tiszta intonációval játszani, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával,
– életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt előadására, szép kifejező kürthangon,
– az előadási darabokat fejből játszani,
– technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,
– igényesebb kamarazenei művek előadásában közreműködni.
Rendelkezzék
– a zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, formálókészséggel,
– koncentrálóképességgel,
– lapról olvasási készséggel, amely a mindenkori darab megszólaltatásához, illetve a kamarazenéléshez szükséges.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– F–c^3 között kiegyenlítetten, tiszta intonációval, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával játszani,
– az ajaktrilla megvalósítására.

A művészeti záróvizsga követelményei
11/1994 és 41/2007. OKM rendelet alapján

Tantárgya
Gyakorlat: hangszeres vizsga

Formája
Gyakorlat: Skála és etűd beszámoló a tanszak tanárai előtt, osztályvizsgán
Előadási darabok bemutatása ünnepélyes keretek között, vizsgahangversenyen, három főből álló vizsgabizottság előtt

A vizsga tantárgya és időtartama
Kürt főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat
– Egy kantiléna transzponálása Esz–kürtben; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/110., II/161., II/203. nehézségi szintjén.
– Egy etűd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/119., II/150., II/167. nehézségi szintjén
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, ill. versenymű, vagy szonáta lassú és gyors tétele; az egyik előadási darab helyett kamaramű játszható; Schubert: Szerenád,

Telemann: Allegretto, Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf), Händel: Ária, Skroup: B–dúr koncert, Csajkovszkij: Édes álom, Glinka: Északi fény, Martini: Gavotte, Székely: Szonatina (EMB 5990 kötetben), Szervánszky: Kis szvit (EMB 5990 kötetben) nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Transzponálás Esz–, vagy D–kürtben; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/136., II/187. nehézségi szintjén.
– Egy etűd; Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/182., II/193., II/210. nehézségi szintjén.
– Egy kamaramű; Mozart–kürtduók (Hofmeister), Haydn: Divertimento, Farkas F.: Régi magyar táncok – fúvósötös (EMB 14056) – nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab, vagy 2 különböző karakterű tétel zongorakísérettel; Bogár: Változó felhők, Zempléni: Rapszódia nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő számú, jó minőségű hangszer és tartozék.
Jól felhangolt zongora (pianínó).
Legalább 2 db kottatartó.
Metronóm.

RÉZFÚVÓS TANSZAK – TROMBITA TANTÁRGY
HELYI TANTERV

A trombitatanítás feladatai:
– a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
– a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
– a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
– a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
– a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
– az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal
– a trombita történetét,
– a trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét,
– a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét,
– a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét
– a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
– a trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
– a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
– a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,
– a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló
– hallását, belső hallását, „intonációs” képességét,
– hangszeres adottságait,
– hangszertechnikai tudását,
– megformáló– és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat
– rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
– a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
– a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
– a tiszta intonációra,
– folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,
– a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszer felépítése, részeinek megismerése.
– A kottaolvasás alapfogalmainak megismerése.
– A helyes be– és kilégzés alapjainak elsajátítása.
– A helyes testtartás kialakítása. A helyes szájtartás gyakorlása. Fúvókázás, ajakrezgés.
– Hangterjedelem az egyvonalas C–től az egyvonalas G ig.

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. kötet
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Gyermekdalok, népdalok

Követelmény
A helyes be– és kilégzés ismerete. Hangterjedelem az C' – G'–ig.
Hangjegyek, ritmusértékek szünetjelek ismerete a tananyag által megkívánt szinten.
Egyszerű népdalok és gyermekdalok eljátszása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy gyakorlat
– Egy népdal vagy gyermekdal

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A helyes testtartás rögzítése.
– A helyes légzés további tudatosítása.
– Fúvókával végzett gyakorlatok a trombitaiskola alapján.

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola I.
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Gyermekdalok, népdalok
Brodszky: Májusköszöntő
Régi francia dal

Követelmények
Az egészséges, szép trombitahang kialakítása.
Hangterjedelem a kis h–tól az egyvonalas a–ig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

A továbbiakban itt nem térünk ki a vizsgaanyagra, mivel az a Rézfúvós tanszak helyi tantervének bevezető szakaszában egységesen szerepel.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangszer felépítése, részei.
– Az egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.
– Nyújtópont a fél érték mellett.
– Módosítójelek.
– A 4/4–es, 2/4–es, 3/4–es ütem.
– Az előforduló hangok fogásai.
– Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok és az előadási darabok megtanulása kotta nélkül.
– Motívumok, dallamok azonosságának, különbségének felismerése.
– A helyes testtartás, hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játékmód alapjainak elsajátítása, szekundkötések (ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel).

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Susato: Rondo (Trombitamuzsika)
Gyermekdalok, népdalok

Követelmény
Legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat egészséges, szép hangon való eljátszására.
Hangterjedelem a kis a–tól a kétvonalas c–ig.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.
– A tizenhatod érték és szünetjele.
– Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa.
– A tanult művek formai elemzése.
– A periódus két felének kérdés–felelet viszonya.
– A magyar népdal jellemzői, formái, valamint a dalforma.
– A testtartásban és hangszertartásban előforduló hibák korrigálása.
– A rekeszlégzés gyakorlása.
– Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességű hangindítás megalapozása (nyolcad–, tizenhatodjáték).
– A természetes kötések megalapozása, kvint– és kvartkötések.
– A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (*f*–*p*).

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Colin: Skálatanulmányok
Krumpfer: Trombitaiskola I.
Fischer: Induló
Cole: Granit
Barnes: A kis géniusz
Barnes: A kis művész

Követelmény
A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint– és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis *g*–től a kétvonalas *d*–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (1#, 2*b* előjegyzésig).

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dúr és a moll hangsor szerkezete.
– A 3/8–os, a 6/8–os és a változó ütem; különböző ritmusképletek, a triola.
– A zenei anyagban szereplő darabok, táncok főbb jellegzetességei.
– A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
– A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
– A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegővezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.
– Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
– A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minőségére (crescendo, diminuendo).
– A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint– és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. II.
Davidson: Befújási gyakorlatok
Krumpfer: Trombitaiskola I.
Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach–témára
Hammerschmied: Csókdal
Susato: Rondo és saltarello
Bogár: Régi magyar táncok
Barnes: A kis virtuóz
Barnes: A kis mester
Charpentier: Prelűd
Kamprath: Három epizód
Scselokov: Mese
Scselokov: Tréfa
Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény
A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis *g*–től a kétvonalas *e*–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 3#, 3*b* előjegyzésig.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
– A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
– A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
– A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
– A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint–, kvart– és nagy terc–kötésekkel.
– A dinamikai határok tágítása (*p–mf–f*).
Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
Davidson: Befújási gyakorlatok
Arban: Díszítés– és trillaelőkészítő gyakorlatok
Bach: Ária
Fitzgerald: Angol szvit
Telemann: Szvit (1. és 2.)
Albinoni: F–dúr concerto (FAM)
Tornyos: Scherzo
Tornyos: Változatok
Scselekov: Ballada
Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény
A tanuló legyen képes melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.
A hangterjedelem kibővítése a kis *fisz*–től a kétvonalas *f*–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4*b* előjegyzésig.

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Egyoktávos skála, tercskála, a hangnem fő hármashangzatai (I, IV, V), a dominánsszeptim–akkord ismerete.
– Az 5/8, 7/8, 9/8–os ütemfajták és különböző ritmusképletek ismerete.
– A zenei anyagban szereplő darabok formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
– Az előforduló tempójelzések ismerete.
– A kamarazenélés előtérbe helyezése.
– A légzéstechnikában előforduló hibák korrigálása, a játék biztonságának fejlesztése.
– Az ujj– és nyelvtechnika tökéletesítése, különös tekintettel a művek zenei megoldására.
– Az ajaktechnika fejlesztése az eddig tanult természetes kötések gyakorlásával, a kvint–, kvart– és nagy terc–kötések összekapcsolásával.
– Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (*pp–ff*) különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
Peters: Gyakorlatok kezdőknek
Colin: 100 Warm Ups
Arban: Skálatanulmányok
Clodomir: Petits exercises válogatott etűdök 1-21
Baldassari: Szonáta
Barat: Orientálé
Händel: Hallei szonáta
Händel: B–dúr szonáta
Diabelli: Szonatina
Botti: Románc
Rangers: Velencei karnevál
Tornyos: Szonatina
Tornyos: 3 sárpilisi népdal
Clerisse: Téma és változatok
Telemann: B dúr szvit (FAM)

Követelmény
A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb, differenciáltabb technikát kívánó gyakorlat eljátszására.
A hangterjedelem kialakítása a kis *fisz*–től a kétvonalas *g*–ig.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 2#, 2*b* előjegyzésig, terclépések, hármashangzat–felbontások (I, IV, V) hangköztanulmányok.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
Egy oktávos skála, tercskála, a főhármasok és a dominánsszeptim–akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.
A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
A légzés és a levegővétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.
Az előírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

Ajánlott tananyag
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
Peters: Gyakorlatok
Stamp: Warm Ups+Studies
Collin: Warm Ups, Lip flexibilites
Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
Arban: Trombitaiskola (ritmustanulmányok, trillák, díszítések)
Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel
Albinoni: F–dúr concerto I. tétel
Händel: c–moll concerto I. tétel
Händel: B–dúr szonáta
Händel: Asz–dúr szonáta
Telemann: F–dúr szonáta
Telemann: d–moll szonáta
Balay: Adante et allegro
Scselokov: Koncert no. 3
Hanus: Impromtus
Thome: Fantázia
Bogár: Concertino I.
Bogár: Concertino II.
Desportes: Introductions
Hidas: Concerto no. 2, I. tétel
Cimarosa: F–dúr concerto (FAM)

Követelmény
A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc–kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas *a*–ig.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4*b* előjegyzésig.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Lásd a 2. évfolyam „A” tagozatánál

Ajánlott tananyag
Lásd a 2. évfolyam „A” tagozatnál

Követelmény
Az „A”tagozat követelményén felül:
A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint– és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis *g*–től a kétvonalas *e*–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (2#, 2*b* előjegyzésig).

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Lásd a 3. évfolyam „A” tagozatánál

Ajánlott tananyag
Lásd a 3. évfolyam „A” tagozatánál

Követelmény
Az „A” tagozat követelményén felül:
A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlatok eljátszására.
Hangterjedelem a kis *g*–től a kétvonalas *f*–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, *4b* előjegyzésig.
Kvint– és kvartkötések, valamint összekapcsolásuk, illetve nagy terc–kötések.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Lásd a 4. évfolyam „A” tagozatánál

Ajánlott tananyag
Lásd a 4. évfolyam „A” tagozatánál

Követelmény
Az „A” tagozat követelményén felül:
Melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszása.
Ujjgyakorlatok, a díszítés és a trilla megalapozása.
A természetes kvint–, kvart– és nagy terc–kötések.
A hangterjedelem kibővítése a kis *fisz*–től a kétvonalas *g*–ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4*b* előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Lásd az 5. évfolyam „A” tagozatánál

Ajánlott tananyag
Lásd az 5. évfolyam „A” tagozatánál

Követelmény
Az „A” tagozat követelményén felül:
A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
Egyszerű díszítések és trillák.
Kvint–, kvart– és terckötések összekapcsolása, oktávkötések.
A hangterjedelem kialakítása a kis *fisz*–től a kétvonalas *a*–ig.
Ismerkedés a pedálhangokkal.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 5#, 5*b* előjegyzésig.
Terclépések, hármashangzat–felbontások (I, IV, V), hangköztanulmányok.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Lásd a 6. évfolyam „A” tagozatánál

Ajánlott tananyag
Lásd a 6. évfolyam „A” tagozatánál

Követelmény
Az „A” tagozat követelményén felül:
A tanuló legyen képes egy nagyobb barokk szonáta-tételpár(lassú-gyors) és két különböző karakterű előadási darab stílusos eljátszására.
Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a pedálhangoktól a természetes kis terc–kötésekig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas *b*–ig.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 7#, 7*b* előjegyzésig.
A másféloktávos, ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
Ismerje a tanuló
– a helyes test– és hangszertartást,
– a helyes légzéstechnikát,
– a hangszere irodalmát a tanult anyag alapján
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 *b* előjegyzésig,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Legyen képes
– a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,
– az alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével: fúvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel, csak fúvókával, hangszerrel,
– az előírt hangterjedelmen belül kétvonalas g–ig kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a tanult darabok stílus hű megszólaltatására,
– folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– a különböző artikulációs előírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására,
– skálázni egy oktávon keresztül 4# 4 b –ig.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
Ismerje a tanuló
– a dúr és moll hangnemeket 7 #, 7 b előjegyzésig.
Legyen képes
– az előírt hangterjedelemben belül kétvonalas *b*-ig kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– az állóképesség növelésére,
– árnyaltabb zenei megformálásokra.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Trombita főtárgy
„A” tagozat: minimum 8 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy másfél oktávos skála első képlete.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./1–65. (EMB13492), Clodomir: Petits exercices 1–21. (Leduc), nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./66–74. (EMB13492), Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornyos: Szonatina nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./1–65., IV./1–53. (EMB13492), Clodomir: Petits exercices 1–29. (Leduc), nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele; Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel, Albinoni: F–dúr concerto I. tétel, Händel: B–dúr szonáta, Telemann: F–dúr szonáta nehézségi szintjén.
– Egy, az előbbitől eltérő stílusú előadási darab; Balay: Andante et allegro, Bogár: I. és II. Concertino nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangterjedelem további bővítése fokozott figyelemmel a szép hangra, és a tiszta intonációra.
– A játszott művek alaposabb ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
– A ritmusértékek, ütemfajták átfogó, ismerete.
– A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm–ups+studies
Colin: Lip Flexibilities
Clarke: Technical Studies
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Fekvéstágító skálák
Arban: Trombitaiskola
Előkészítő gyakorlatok a trillához
Tripla nyelv előtanulmányok.
Kromatikus skálák
Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
Keller: Szonáta
Albinoni: F–dúr Concerto
Esz–dúr Concerto
Barat: Fantázia
Haendel: c–moll Concerto
Vivaldi: d–moll Concerto I.–II. tétel
Richter: Concerto I. tétel
Cimarosa: Concerto

Követelmény

A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb darabok eljátszására.
Dúr és összhangzatos moll skálák tercmenetben és hármashangzat felbontással.

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A hangterjedelem bővítése a – lehetőségek szerint, figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
– A játszott darabok alapos ismerete.
– A tanuló önállóságának fejlesztése a gyakorlás során felmerülő nehézségek megoldására.
– A könnyed játékmód megőrzése, fejlesztése.
– Nagyobb terjedelmű etűdök tanulása – állóképesség javítás

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm–ups + studies
Colin: Lip Flexibilities
Clarke: Technical Studies

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Davidson: Napi Gyakorlatok Fekvéstágító skálák
Arban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
Purcell: B–dúr szonáta
Neruda: Esz–dúr trombitaverseny I.
Albinoni: g–moll trombitaverseny
Sahov: Scherzo
Bach: Passacaglia
Tartini: Largo és Allegro
Veracini: Concerto

Követelmény
Skálák három képletben, kromatikus skála biztos játéka, nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása. Koncert, vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel. Kamaramű szólamának előadása.

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
hangszeres és zenei ismeretek átadása
– a hangterjedelem bővítése a lehetőségek szerint, az ajánlott napi gyakorlatok közül válogatva.
– a technikai készség megőrzése, továbbfejlesztése (előke és duplanyelv)
– a zenei kifejezőkészség fejlesztése.
– skálák öt képletben.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm–ups + studies
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilities
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Davidson: Napi gyakorlatok
Arban: Trombitaiskola
Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV.
Corelli: e–moll Szonáta
Albinoni: C–dúr Concerto
Hidas: Concerto no.2
Bozza: Capriccio
Gedike: Koncertetűd
Manfredini: B–dúr Concerto két trombitára

Követelmények
Skálák öt képlettel.
Tripla és dupla nyelv ismerete, és egyszerűbb esetekben használata.
Szonáta, vagy koncert gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel, kamaramű szólamának előadása.
A játszott művek zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A megszerzett hangterjedelem és állóképesség megőrzése, a megtanult technikai elemek összefüggő alkalmazása.
– A zenei kifejezés fejlesztése.
– A tanult darabok zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.
– Az önállóan ismerje fel a hangszer problémáit és tudja ezeket kezelni.
– A tripla és a dupla nyelv ismerete, a díszítések, trillák ízléses használata.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm–ups + Studies
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilities
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Davidson: Napi gyakorlatok
Skálák a Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV. kötete alapján.
Arban: Trombitaiskola
Hummel: Trombitaverseny I. tétel
Haydn: Trombitaverseny II.–III. tétel
Arutjunjan: Trombitaverseny
Hindemith: Szonáta I.
Valentino: Szonáta
Vivaldi: B–dúr Concerto két trombitára
Händel: Szonáta két trombitára

Követelmények
A tanuló legyen képes egy versenyműű vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses előadására, a tanult technikai és zenei elemek önálló alkalmazására.
Egy kamaraműű szólamának eljátszására.
Legyen képes önállóan megtanulni és eljátszani egy előadási darabot.

***Továbbképző évfolyamok* „B” tagozat**

7. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
A hangterjedelem bővítése, figyelemmel a szép hangra, a tiszta intonációra. Kiegyenlített hangzásra törekvés a teljes hangterjedelmen keresztül. Skálák öt képlettel másfél oktávos rendszerben. Díszítés előtanulmányok, tripla nyelv tanulmányok. A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése. A ritmusértékek, ütemfajták átfogó ismerete. A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag
Lásd a 7.évfolyam „A” tagozatánál, valamint ezen felül:
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Clodomir: Petits exercises Etűdök I.

Követelmények
A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényesebb darabok előadására.
Dúr és összhangzatos moll skálák másfél oktávos rendszerben őt képlettel.
Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszására.
A kromatikus skála biztos ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála öt képlettel
– Egy etűd
– Egy barokk szonáta vagy versenymű két tétele
– Egy más stílusú előadási darab

8. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem további bővítése, a hangminőség fejlesztése, a dinamikai tartomány tágítása.
– Skálák öt képletben, másfél oktávos rendszerben.
– Díszítés tanulmányok, tripla és dupla nyelv tanulmányok.
– A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
– A ritmusértékek ütemfajták átfogó ismerete.
– A kamarazene, és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag
Lásd a 8. évolyam „A" tagozatánál, valamint ezen felül:
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Tartini: Largo és Allegro

Követelmények
A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényesebb darabok előadására.
Dúr és összhangzatos moll skálák másfél oktávos rendszerben öt képlettel.
Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.
A trillák, díszítések biztos és helyes alkalmazására.

9. évfolyam „B" Tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem növelése, a hangminőség fejlesztése, a dinamikai tartomány szélesítése.
– Az állóképesség fejlesztése a mindennapi gyakorlatok segítségével.
– Skálák öt képletben, a másfél oktávos rendszer szerint.
– Az eddig tanult technikai elemek biztos alkalmazása.
– A zenei formálás tudatos alakítása.
– A dupla nyelv technika elsajátítása alapszinten.

Ajánlott tananyag
Lásd a 9. évfolyam „A" tagozatánál, valamint ezen felül:
Charlier: Solo de Concours
Haydn: Trombitaverseny I.–II.–III.
Hummel: Trombitaverseny I.–II.
Telemann: Asz–dúr Concerto

Követelmények
A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényes darabok ízléses előadására.
Skálák öt képletben.
Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.
A tripla és a dupla nyelv alkalmazása.
A játszott előadási darabok alapos ismerete.
Az előadási darabok által megkívánt állóképesség elérése.

10. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A tökéletes alapfunkciók rögzítése, automatizálása.
– Az összes dúr és moll skála öt képlettel, az előző években megszokott módon.
– Az önállóság fejlesztése a hangszeres játék minden területén: funkcionális, technikai és zenei szempontok szerint.
– A kamarazene és a zenekari játék előtérbe kerülése.
– A trombita szóló, kamara és zenekari irodalmának megismertetése.

Ajánlott tananyag
Lásd a 10. évfolyam „A" tagozatánál, valamint ezen felül:
Arban: Etüdök
Tartini: B–dúr Concerto
Enescu: Legenda
Torelli: D–dúr Concerto
Purcell. D–dúr szonáta

Követelmények
A tanuló legyen képes önállóan megtanulni és előadni a szintjén lévő előadási darabokat.
Ismerje a hangszerkezelés problémáit, és megoldási módjait.
Szép hangon és zeneileg megoldottan adjon elő etűdöket, szóló és kamarazene darabokat.
Biztosan tudja a skálákat, a kromatikus skálát, alapszinten tudja a tripla és a dupla nyelv technikát.
Rendelkezzen a szintjének megfelelő állóképességgel.

K*övetelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után*
Az „A" tagozat végén
Ismerje a tanuló
– a hangszere múltját, a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát,
– a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget.
Legyen képes a tanuló
– az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,
– a-játszott művek hangterjedelmén belül kiegyenlített és kifejező hang elérésére,
– a különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,
– a különböző nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorsaságának fejlesztésére,
– önálló hangolásra,
– a hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben,
– az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló rendelkezzék megfelelő állóképességgel.
Ismerje a hangképzés folyamatát.
Legyen képes a tudatos légzéstechnika alkalmazására.
Ismerje a tanuló
– az ajak–, a nyelv– és a manuális technika alapjait,
– az összes dúr és moll skálát a kétoktávos rendszerben, 6 képletben.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama
Trombita főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
– Egy etűd; Clodomir: Petits exercices (Leduc) 22–70., Clodomir: Etűdök (Leduc) II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola (Hofmeister) etűdjeinek nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is; Albinoni: Esz–dúr, g–moll, C–dúr concerto, Barat: Fantázia (Leduc), Gedicke: Koncertetűd ; kamaraművek: Borst: Trombitaduók (EMB 6870), Mező Imre: Variációk (EMB 4687), Clodomir: Six petits duo és Six duo faciles, Reschofsky: Trió (EMB 6819), Farkas Ferenc: Régi magyar táncok nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy skála másfél oktávon, öt képlettel.
– Egy etűd; Clodomir: Petits exercices (Leduc) 22–70., Clodomir: Etűdök (Leduc) II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola (Hofmeister) etűdjeinek nehézségi szintjén; kamaraművek: Clodomir: Six duo Faciles, Scheidt: Brass: Quintets I–II., nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele; Albinoni: Esz–dúr, g–moll, C–dúr concerto, Corelli: e–moll szonáta, Purcell: B–dúr szonáta, Vivaldi: d–moll concerto nehézségi szintjén.
– Egy más stílusú előadási darab Bozza: Capricco (Leduc) nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő minőségű, trombiták, tartozékokkal (tok, fúvóka).
Jól felhangolt zongora (pianínó).
Legalább 2 db, állítható magasságú kottaállvány
Metronóm
Lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükör.

RÉZFÚVÓS TANSZAK – HARSONA-TENORKÜRT-BARITONKÜRT TANTÁRGY HELYI TANTERV

A harsona és rokon hangszerei, a tenorkürt– és a baritonkürt–tanítás szakirányú feladatai
A képzés legeredményesebb módjának az tekinthető, ha a tanuló 8–9 éves korában tenoron vagy baritonon kezdi a mélyrézfúvós hangszerek tanulását és csak a tanulmányok során amikor erre alkalmassá válik, tér át a harsona tanulására. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában a továbbtanulást megelőző két évben elegendő a harsonatanulást megkezdeni a zeneművészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

A harsonatanítás szakirányú feladatai:
– ismertesse meg a tanulóval (életkoruknak megfelelő szinten) a hangszerek lehetőségeit, irodalmát; történetét, akusztikai sajátosságait, az irodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
– megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, száj–, hangszer– és kéztartást, tolókakezelést és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező zenei hangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– megfelelő tempójú repetíciót,
– laza, egyenletes kartechnikát,
– pontosan összehangolt nyelv– és karmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
– hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet
– a helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
– a helyes szájtartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
– fúvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,
– csak fúvókával,
– hangszerrel,
– mindezek ellenőrzése fúvóka karikával,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer karbantartására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszer felépítése, részei.
– A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4–es ütemek.
– Az előforduló hangok fogásai.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsona ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.
Steiner: Bariton ABC
Steiner: Harsona ABC
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita–
Előadási darabok gordonkára I,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.
Gyerekdalok, népdalok

Követelmény

Az egészséges, szép hang kialakítása.
Hangterjedelem: maximum B–g–ig (hangzó).
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszer felépítése, részei.
– A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4–es ütemek.
– Az előforduló hangok fogásai.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsona ABC
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.
Steiner: Bariton ABC
Steiner: Harsona ABC
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita–
Előadási darabok gordonkára I,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.

Követelmény

Az egészséges, szép hang kialakítása.
Hangterjedelem: maximum G–b–ig (hangzó).
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszer felépítése, részei.
– Az egész, fél, negyed és nyolcad hangérték és a megfelelő szünetjelek.
– Nyújtópont a félkotta mellett.
– A módosítójelek.
– A 4/4–es, 2/4–es, 3/4–es ütem.
– Az előforduló hangok fogásai.
– Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok, és az előadási darabok kotta nélkül.
– Motívumok, dallamok azonosságának, különbözőségének megismerése.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak gyakorlása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás fejlesztése ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag

Steiner: Bariton ABC
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Steiner: Bariton ABC–ből válogatva
Perényi Péter: 347 etűd–ből válogatva
Krumpfer: Trompeten schule für anfanger–ből válogatva
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Colin: Modern Method for Trombon
Steiner: Harsonaiskola (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Manfred Schmitz Trompeten spiele 1.
Csáth: Előadási darabok gordonkára I.

Követelmény

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat előadására egészséges, szép hangon.
Hangterjedelem: G–b–ig (hangzó).
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
– A 3/8–os, 6/8–os, ütem és alla breve.
– Ritmusképlet: a triola és a 6/8–os ütem különböző képletei.
– A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
– Dinamika: a pianótól a fortéig.
– Memóriafejlesztés: hangsorok és előadási darabok (3–4) kotta nélkül.
– Hangterjedelem: G– d’–ig.
– Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka– és hangképző gyakorlatokon keresztül.
– A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.
– Hangsorok a tanuló hangterjedelmi képességeinek függvényében

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC
Perényi Péter: 347 etűd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.
Évfolyamának megfelelő hangterjedelmű előadási darab előadása kotta nélkül

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála kotta nélkül,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A dúr és moll hangsor szerkezete.
– A 9/8–os, 12/8–os ütem.
– Ritmusképletek: az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
– A zenei anyagban szereplő előadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
– A társas zenélés alapjai, két–háromszólamú gyakorlatok eljátszása.

– A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
– A manuális készség továbbfejlesztése.
– A legato játék kifejlesztése, kvart– és kvintkötések lefelé és felfelé.

Ajánlott tananyag Lásd: előző évfolyam anyaga

Követelmény
A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.
Barokk vagy klasszikus szonátatétel előadása.
Az év végi beszámoló ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.

– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)
Lubik: Kantiléna
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)
Clodomier: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I.
Perényi Péter: 347 etűd
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Arban: gyakorlatok válogatva a hangterjedelemnek megfelelően
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita
Előadási darabok gordonkára I
Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók
Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
Sugár: Dal és tánc
Hasse: Két tánc
Purcell: Szvit

Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag Lásd: előző évfolyam anyaga

Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Az előző évek anyagán túl
Lubik: Kantiléna
Kopprasch: Technikai etűdök I.
Makovecz: Válogatott etűdök I.
Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
Steiner: Repertoire Rézfúvók
Fitzgerald: Angol szvit
Marcello: Hat szonáta csellóra

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
Az év végi beszámoló ajánlott anyaga
– Egy skála
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

2. évfolyam „B" tagozat

„B" tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B" tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.
A tanulók legkorábban az „A" tagozat 2. évfolyam elvégzése után kerülhetnek „B" tagozatra.

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
– A 3/8–os, 6/8–os, ütem és alla breve.
– Ritmusképlet: a triola és a 6/8–os ütem különböző képletei.
– A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
– Dinamika: a pianótól a fortéig.
– Memóriafejlesztés: hangsorok és előadási darabok kotta nélkül.
– Hangterjedelem: G– d'–ig.
– Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka– és hangképző gyakorlatokon keresztül.
– A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.
– Hangsorok a tanuló hangterjedelmi képességeinek függvényében.

Ajánlott tananyag

Az előző évek anyagán túl
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára

Követelmény

A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.
Évfolyamának megfelelő hangterjedelmű előadási darab előadása kotta nélkül
Hangsorok hármashangzat–felbontással a megadott hangterjedelmen belül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kotta nélkül,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A dúr és moll hangsor szerkezete.
– A 9/8–os, 12/8–os ütem.
– Ritmusképletek: Az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
– A zenei anyagban szereplő előadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
– A társas zenélés alapjai, két–háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
– A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
– A manuális készség továbbfejlesztése.
– A legato játék kifejlesztése, kvart– és kvintkötések lefelé és felfelé.

Ajánlott tananyag
Lásd előző évek anyaga

Követelmény
A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.
Barokk vagy klasszikus szonátatétel előadása.
Kvint– és kvartkötések és összekapcsolásuk nagy és kis terckötésekkel;
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 2#, 2*b* előjegyzésig.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni.
– Hangképzés: a használt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.
Ajánlott tananyag
Lásd előző évek anyaga
Követelmény
Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
A természetes kvint–, kvart–, nagy és kis terckötések.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4*b* előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B”tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Lásd előző évek anyaga

Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
A természetes kvint–, kvart–, nagy és kis terckötések.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4*b* előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Lásd előző évek anyaga

Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
A természetes kvint–, kvart–, nagy és kis terckötések.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4*b* előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló
– a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
– rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
– sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját; harsonánál a helyes tolókakezelést,
– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására az előírt hangterjedelemben,
– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
– alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
– törekedjék játékában a tiszta intonációra,
– rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
– tudjon önállóan hangolni,
– ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– ismerje a használt hangszer történetét, rokon hangszereit,
– ismerje az adott hangszer szerepét különböző zenei korszakokban.
A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
– egy szabadon választott skála és hármashangzat–felbontás két oktávon keresztül,
– két, lehetőleg különböző jellegű gyakorlat
– egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül (minimum Pergolesi: Ária című mű nehézségi szintjén).
Legyen képes
– a használt hangterjedelmen belül kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– az állóképesség növelésére
– árnyaltabb zenei megformálásra.

Művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama
Harsona–tenorkürt–baritonkürt főtárgy
„A” tagozat: minimum 8 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

Harsona
„A” tagozat
– Egy dúr hangsor másfél oktávon keresztül, a hozzá tartozó hármashangzat–felbontással.
– Egy etűd; Steiner: Harsona–ABC 16/2. Andante, 17/1. Andantino, 18/2. Allegretto, 19/2. Allegretto (EMB Z 14144) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB Z 13114) F. Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
„B” tagozat
– Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl.: hármashangzat–felbontás, tercmenet).
– Egy etűd; Makovecz: Válogatott etűdök harsonára (EMB Z 14143) I./4. Poco Allegro, 6. Allegro, 12. Allegretto nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB Z 13114) J. S. Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31., G. Giordani: Arietta 33., G. B. Pergolesi: Ária 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc a Repertoire album gordonkára és zongorára c. gyűjteményből (EMB Z 5958), Marcello szonátatételek a 6 szonáta gordonkára és basso continuóra c. kötetből (EMB Z 13547), vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt
„A” tagozat
– Egy másfél oktávos skála első képlete.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114). Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy másfél oktávos skála három képlettel.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) Clodomir: Etűdök I–II. nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114), J.S.Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31. G.Giordani: Arietta 33., G.B.Pergolesi: Aria 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt

„A” tagozat

– Egy másfél oktávos skála első képlete.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c, gyűjteményből (EMB13114) F. Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy másfél oktávos skála három képlettel.
– Egy etűd; Steiner: Bariton–ABC (EMB14284) 70–86; Perényi: 347 etűd harsonára (EMB 14452) 130–137. nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab;Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114) J.S.Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31., G. Giordani: Arietta 33., G. B. Pergolesi: Aria 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
– Díszítések és trillák.
– Az előadott művek levegővel való önálló tagolása.
– Gyors tánctételek karakterisztikus megoldása.
– Közepesen nehéz etűdök és előadási darabok lapról játszása.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különböző kötés– és intervallumgyakorlatokkal.
– A zenei anyagban szereplő művek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
– Az előforduló tempójelzések ismerete.
– A kamara– és zenekari játék előtérbe helyezése.
– Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (*pp–ff*–ig), különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag

Az előző évek anyagán túl
Rolf Quinque: ASA method
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
Arban: Skálatanulmányok
Clodomir: Etűdök I–II.
Arban: Ritmustanulmányok, díszítés– és trilla–előkészítő tanulmányok, intervallumgyakorlatok
Kopprasch: Technikai etűdök I.
Müller: Technikai gyakorlatok II–III.
Couillaud: 20 etűd
Marcello: Szonáták
Paudert: Berühmte Arien
Kurpiński: Kavatina
Baldassari: Szonáta
Barat: Orientale
Händel: Hallei szonáta
Teleman: B–dúr szonáta
Rouger: Velencei karnevál

Követelmény

A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és előadási darabokban.
Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat–felbontásokkal.
Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.
Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos előadása díszítésekkel.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Két oktávos skála, tercskála; a főhármasok, a dominánsszeptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
– A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerővel és hangszínnel.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag

Lásd előző évek anyaga

Követelmény

A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
Tudja megvalósítani az előírt dinamikát (*pp–ff*–ig) az egész hangterjedelemben.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.
A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Az előző évek anyagán túl
Slokar: Hangképző gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Maggio: Befúvási gyakorlatok
Colin: Modern Method for Trombone
Lafosse: Complete Method III
Vobaron: Etűdök I–II.
Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
A trombita– és harsonairodalom szólóművei

Követelmény

Díszítések.
Tripla– és/vagy duplanyelv előkészítés.
Rövid előke, dupla előke.
Trilla előkével, utókával.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam„A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.
– A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
– A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
– A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.
– A záróvizsga sikeres letétele érdekében a lehető legtöbb egyéni szereplési lehetőség kihasználása.

Ajánlott tananyag

Lásd előző évek anyaga

Követelmény

Díszítések.
Ttripla és duplanyelv gyakorlatok.
Rövid előke, dupla előke.
Trilla előkével, utókával.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
– Díszítések és trillák.

– Az előadott művek levegővel való önálló tagolása.
– Gyors tánctételek karakterisztikus megoldása.
– Közepesen nehéz etűdök és előadási darabok lapról játszása.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különböző kötés– és intervallumgyakorlatokkal.
– A zenei anyagban szereplő művek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
– Az előforduló tempójelzések ismerete.
– A kamara– és zenekari játék előtérbe helyezése.
– Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (*pp–ff*–ig), különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag

Az előző évek anyagán túl
Rolf Quinque: ASA method
Arban: Gyakorlatok
Arban: Skálatanulmányok
Clodomir: Etűdök I–II.
Kopprasch: Technikai etűdök I.
Makovecz: Válogatott etűdök I
Müller: Technikai gyakorlatok II–III.
Couillaud: 20 etűd
Paudert: Berühmte Arien
Kurpiński: Kavatina
Baldassari: Szonáta
Barat: Orientale
Händel: Hallei szonáta
Teleman: B–dúr szonáta
Rouger: Velencei karnevál

Követelmény

A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és előadási darabokban.
Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat–felbontásokkal.
Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.
Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos előadása díszítésekkel.
Egyszerű díszítések és trillák.
Kvint–, kvart– és terckötések összekapcsolása, oktávkötések.
Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, terclépések, hármashangzat–felbontások (I–IV–V), hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétel kotta nélkül,
– Egy más stílusú előadási darab kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Kétoktávos skála, tercskála; a főhármasok, a dominánsszeptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
– A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerővel és hangszínnel.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag

Az előző évek anyagán túl
Rolf Quinque: ASA method
Colin: Lip flexibilites (válogatva)
Slokar: Hangképző gyakorlatok
Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat–felbontások
Varasdy – Nagyiván – Sztán:
Trombitaiskola IV.
Clodomir: Etűdök II.
Müller: Technikai etűdök III
Blazevich: Etűdök harsonára
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
Tudja megvalósítani az előírt dinamikát (*pp–ff*–ig) az egész hangterjedelemben.
Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása, a pedálhangoktól a magas regiszterig fokozott figyelemmel a helyes funkciókra és a szép hangra.
A kétoktávos ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála
– Egy gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy más stílusú előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangterjedelem bővítése, figyelemmel a szép hangra, a tiszta intonációra.
– Kiegyenlített hangzásra törekvés a teljes hangterjedelmen keresztül.
– Skálák két oktávos hangterjedelemben.
– Díszítés előtanulmányok, tripla nyelv tanulmányok.
– A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
– A ritmusértékek, ütemfajták átfogó ismerete.
– A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.
– Technikai virtuozitás és a tenorkulcsban való tájékozódás fejlesztése
– A tanuló eddig megszerzett tudását elsősorban a társas zenélés különböző formációiban (kamara, zenekar) tudja kamatoztatni

Ajánlott tananyag
Lásd előző évek anyaga

Követelmény
Díszítések.
Tripla– és/vagy duplanyelv előkészítés.
Rövid előke, dupla előke.
Fejlessze a színpadi biztonságot egyéni és társas zenei produkciókban.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

10. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Technikai virtuozitás
– A tenor– és altkulcsban való tájékozódás

Ajánlott tananyagLásd előző évek anyaga

Követelmény
Díszítések.
Tripla és duplanyelv gyakorlatok.
Rövid előke, dupla előke.
Trilla előkével, utókával.
Fejlessze a színpadi biztonságot egyéni és társas zenei produkciókban.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

K*övetelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után*
Az „A” tagozat végén
A légzés, levegővezetés terén tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
A hangterjedelem további bővítése, fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
A kamarazenélés és a zenekari játék előtérbe helyezése.

A tanuló ismerjen különböző
– díszítéseket,
– trillákat,
– előkéket, tripla– és duplanyelves megoldásokat.
A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– hangszere múltját, irodalmát,
– a kiművelt hangszeres technika alapjait.
Legyen képes
– minden regiszterben kiművelt hang megszólaltatására,
– biztonságos, pontos, hibátlan hangindításra,
– jó legato–technikára,
– dupla– és triplanyelv alkalmazására

Művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama
Harsona–Tenorkürt–Baritonkürt főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc
Harsona
A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy etűd; Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I.: (EMB14143) 20. Andante con moto, 27. Allegretto, 28. Mazurka, 30. Allegro moderato, 31. Allegretto, 32. Allegro moderato nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is (barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
„B” tagozat
– Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható); Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I. EMB14143: 33–35., 37., 38., 44., 46–50. gyakorlatok nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).
– Egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt
A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493)1–30. nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
– Egy etűd Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493) 30–53. nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).
– Egy más stílusú előadási darab.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt
A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
– Egy etűd; Kopprasch: Technikai etűdök I füzet (Hofmeister) nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
„B” tagozat
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel.
– Két etűd; (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) Kopprasch: Technikai etűdök 7–22. I füzet (Hofmeister), Perényi: 347 etűd harsonára 250–270 (EMB14452); Bordogni: Vocalises nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).
– Egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,

– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.
Jó minőségű zongora, vagy pianínó.
Lehetőleg teljes alakot visszaadó tükör.
Metronóm.
Legalább 2 darab állítható magasságú kottatartó.

RÉZFÚVÓS TANSZAK – TUBA TANTÁRGY
HELYI TANTERV

A tubatanítás célja feladatai:
– a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása – kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
– a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
– a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
– a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
– a zenei elképzelések fejlesztése, a zenei előrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása,
– a zenei hallás átfogó fejlesztése,
– zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
– az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal
– a tuba történetét, legalább elméletben a különböző hangolású hangszereket
– a tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,
– a hangszer irodalmát, a hangszer zenekari–, kamarazenei– és szóló–irodalmának legalább a tananyagban megjelenő részét,
– a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
– a segédfogásokat, alkalmazásuk lehetőségeit a tiszta intonáció és az előforduló díszítések könnyebb megvalósítása érdekében,
– a tuba hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
– a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
– a mindennapi gyakorlás – didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti – szükségességét,
– a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló
– hallását, belső hallását, intonációs képességét,
– hangszertechnikai tudását,
– megformáló– és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat
– a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
– a beállított alapfunkciók önellenőrzésére, szinten tartására és javítására
– a tiszta intonációra,
– folyamatos hangszerjátékra, árnyalt és stílusos előadásra,
– a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.
– társas muzsikálásra.

Fejlessze és ellenőrizze a különböző funkcionális készségek kialakítását
– a helyes légzést intenzív légzésfejlesztő gyakorlatokkal (hangszerrel és hangszer nélkül);
– a szájizomzatot

Előképző évfolyamok
A tuba oktatásának megkezdésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók fizikai, alkati fejlettségére, alkalmasságára. Általában 9–10 éves korban éri el testi fejlődésük a hangszeroktatás elkezdéséhez kívánatos szintet.
A hangszeres előképző évfolyamok az általános zenei érzék és a hangszeres készségek felmérését, a képességek kibontakoztatását szolgálják.

1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A törzshangok olvasása basszuskulcsban.
– Az egész, fél, negyed hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
– Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Sára J.: Tubaiskola

Követelmény
Az ideális tubahang igényének kialakítása.
Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.
A kottaolvasás basszuskulcsban.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A törzshangok olvasása violin– és basszuskulcsban.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad, tizenhatod hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
– Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
– A rézfúvós hangszerek – ezen belül a tuba – felépítésének, megszólaltatási módjának ismerete.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Sára J.: Tubaiskola

Követelmény
Az ideális tubahang igényének kialakítása.
Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.
A biztos, folyamatos kottaolvasás basszuskulcsban.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat
1. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4es ütem
– Az előjegyzések ismerete.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad értékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
– A tananyagban előforduló tempójelek, zenei műszavak ismerete.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
– Memóriafejlesztés: népdalok és előadási darabok kotta nélkül játszása.
– A hangszer felépítése, részei, a megszólaltatás módja.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes légzés beállítása, a rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a légvezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása, fúvóka–gyakorlatokkal.
– A hangindítás megalapozása.
– A nyelvtechnika megalapozása.
– A legato játékmód alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.
– A nyújtópont alkalmazásának ismerete.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára József: Tubaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)
Brodszky: Régi zene gordonkára (előadásai darabok) (EMB Z 2452)

Követelmény
A megadott hangterjedelmen belül tanult hangszeres gyakorlatok, előadási darabok egyenletes, folyamatos előadása, helyesen kialakított légzés és szájtartás mellett.
A tananyagban előforduló tempójelzések, zenei műszavak ismerete.
A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
Hangterjedelem: D–a–ig.
Skála: 2#, 2*b* előjegyzésig, két variációval.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.

– A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
– A helyes test és hangszertartás önellenőrzésének kialakítása.
– A helyes légzés folyamatos ellenőrzése.
– A befúvás, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
– A legato játékmód igényes kialakításának elősegítése: ajakrezegtetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
– Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
– A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.
– A tananyagban előforduló tempójelzések, dinamikai előírások, zenei műszavak ismerete.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára József: Tubaiskola (10)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)
Brodszky: Régi zene gordonkára (előadásai darabok) (EMB Z 2452)

Követelmény
Skálák 2#, 2b előjegyzésig dúrban és mollban, legalább 2 variációval.
Hangterjedelem C–b–ig.
A tanuló legyen képes a tanult etűdöket és előadási darabokat jó szájtartással, jó légzéstechnikával, egyenletes és folyamatos játékkal előadni, elvárható alapvető dinamikai árnyalással.
A végzett tananyagban előforduló tempó,– dinamikai jelzések, zenei műszavak ismerete.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések
– A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
– A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékű hangjegyek és szünetjelek).
– A játékmód további differenciálása.
– A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemző formái.
– A hangterjedelem bővítése: kontra B–b–ig.
– Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, előadási darabok kotta nélküli játszása.
– A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
– A hangképzés, hangindítás, légvezetési technika továbbfejlesztése.
– A manuális technika továbbfejlesztése.
– Az intonáció fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára J.:Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)
Előadási darabok gordonkára .1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480
Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
Skálák 3#, 2b előjegyzésig, 4 variációval.
Különböző karakterű és ritmikájú etűdök.
Hangterjedelem: kontra B–b–ig.
Előadási darabok.
Különböző játékmódok megvalósítása.
A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kotta nélkül,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
– A dúr és moll hangsorok 5variációval.
– Az előadási darabok legfőbb stílusjegyeinek ismerete.
– Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4,7/8, marcia, meno, mosso, largo,alla breve, stb.)
– Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).
– A zeneművek szerkezeti tagolása (Da capo, triós forma).
– A hangterjedelem bővítése kontra B–től 1vonalas d –ig.
– A tanult zeneművek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)
– A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása.
– Memóriafejlesztés: előadási darabok kotta nélküli játszása.
– Hangképzés, az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.
– A kialakított intonáció állandó ellenőrzése, a hibák korrigálása.
– Alapvető hangszer karbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történő felkészítés.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Sára J.:Tubaiskola
Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahű előadása az előírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.
Dúr és moll skálák 3#, 3*b* előjegyzésig 5 variációval.
Előadási darabok kotta nélküli játéka.

A társas zenélés követelményeinek ismerete.
A minimális, legalapvetőbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála legalább öt képlettel,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
– A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.
– Az előadási darabok formai elemzése.

– A lapról olvasási készség fejlesztése.
– A memória továbbfejlesztése (előadási darabok, egyes koncert etűdök kotta nélküli játékával).
– A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
– Belső igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
– A hangterjedelem továbbfejlesztése.
– A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.
– A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etűdök, ujjgyakorlatok segítségével).
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A zenei megformáló, kifejező készség fejlesztése,
– Alapvető megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök előadása.
Dúr és moll skálák 4#, 4*b* előjegyzésig.
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
– A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
– A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
– Belső igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
– Hangterjedelem bővítése.
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)
Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.
Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban 4#, 4b–ig dúrban, mollban, hat variációval.
Magabiztos színpadi fellépés.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
– A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
– A 3/8, 6/8,–os ütemek.
– A tananyagban előforduló tempójelzések, dinamikai előírások, zenei műszavak ismerete.
– A helyes test és hangszertartás önellenőrzésének kialakítása.
– Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
– A helyes légzés folyamatos ellenőrzése.
– A befúvás, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
– A legato játékmód igényes kialakításának elősegítése: ajakrezegtetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
– A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára József: Tubaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)

Követelmény
Színvonalas „művészi" megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.
Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban.
Magabiztos színpadi fellépés Az „A" tagozat anyagán túl a skálaformációk, skálatanulmányok kibővített alkalmazása, valamint a gyakorlatok könnyített változata helyett a nehezebb megoldás.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kibővített képletekkel, variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések
– A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
– A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékű hangjegyek és szünetjelek).
– A játékmód további differenciálása.
– A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemző formái.
– A hangterjedelem bővítése: kontra B–b–ig.
– Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, előadási darabok kotta nélküli játszása.
– A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
– A hangképzés, hangindítás, légvezetési technika továbbfejlesztése.
– A manuális technika továbbfejlesztése.
– Az intonáció fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára J.:Tubaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)
Lebegyev: Tubaiskola (Muzika Moszkva)
Előadási darabok gordonkára 1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480
Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
Skálák 2#, 2b előjegyzésig, 4 variációval.
Különböző karakterű és ritmikájú etűdök.
Hangterjedelem: kontra B–b–ig.
Előadási darabok.
Különböző játékmódok megvalósítása.

A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, előadására.
Skálaformációk, skálatanulmányok kibővített alkalmazása, valamint a gyakorlatok könnyített változata helyett a nehezebb megoldás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kibővített képletekkel, variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
– A dúr és moll hangsorok 5 variációval.
– Az előadási darabok legfőbb stílusjegyeinek ismerete.
– Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4,7/8, marcia, meno, mosso, largo,alla breve, stb.)
– Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).
A hangterjedelem bővítése.
– A tanult zeneművek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)
– A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása.
– Memóriafejlesztés: előadási darabok kotta nélküli játszása.
– Hangképzés, az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.
– A kialakított intonáció állandó ellenőrzése, a hibák korrigálása.
– Alapvető hangszer karbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történő felkészítés.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Sára J.:Tubaiskola
Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahű előadása az előírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.
Dúr és moll skálák 3#, 3*b* előjegyzésig 5 variációval,
Előadási darabok kotta nélküli játéka.
A társas zenélés követelményeinek ismerete.
A minimális, legalapvetőbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.
A legato, staccato, játékmód telt, folyamatos, szép tónusú előadása, kottahű tolmácsolása, valamint tercmenetes variáció.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála három képlettel,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
– A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.
– Az előadási darabok formai elemzése.
– A lapról olvasási készség fejlesztése.
– A memória továbbfejlesztése (előadási darabok, egyes koncert etűdök kotta nélküli játékával).
– A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
– Belső igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
– A hangterjedelem továbbfejlesztése.
– A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.
– A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etűdök, ujjgyakorlatok segítségével).
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A zenei megformáló, kifejező készség fejlesztése,
– Alapvető megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök előadása.
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
A díszítés és a trilla megalapozása, a skálák tempójának fokozása.
A tanuló tudja korrigálni hangszerének intonációs hibáit, valamint hangszerét önállóan behangolni.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála három képlettel,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.

– A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
– A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
– A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
– Belső igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
– Hangterjedelem bővítése kontra.
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)
Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.
Magabiztos színpadi fellépés.
A díszítés és a trilla játékának ismerete.
Fokozott tempójú skálázás.
A tanuló ismerje saját hangszerének technikai és intonációs hiányosságait, és azt legyen képes korrigálni.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála három képlettel,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A” tagozat végén
Ismerje a tanuló
– a helyes szájtartást, légzéstechnikát, befúvást, hangszertartást, a könnyed hangszeres játékmódot,
– a rokon rézfúvós hangszereket,
– a tuba szerkezeti felépítését, és felhangrendszerét a tanult hangterjedelemben (lehetőleg a 10. felhangig), alkalmazási területeit,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Legyen képes a tanuló
– ideális tubahang kialakítására, megszólaltatására,
– különböző artikulációs előírások (tenuto, staccato, legato, marcato) és játékmódok megvalósítására,
– a zenei mondanivaló megformálására
– az ajak és a kéz összehangolt munkájának kialakítására,

– a helyes befúvás és légzéstechnika alkalmazására,
– a zenei gyakorlatok, előadási darabok pontos, kottahű előadására,
– az előadási darabok kotta nélküli játszására,
– a gyakorlás során előforduló hibák felismerésére, azok önálló kijavítására,
– a hangszer építéséből fakadó intonációs problémák korrigálására,
– a hangszer önálló behangolására,
– a hangszer szakszerű karbantartására.
– skálázni 4# – 4b előjegyzésig

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
Legyen képes
– az tanult anyagban előforduló hangterjedelemen belül kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– az állóképesség növelésére,
– árnyaltabb zenei megformálásokra.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama
Tuba főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc
A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy skála legalább három variációval.
– Egy gyakorlat; Kietzer: I. kötet (Zimmermann), Sára: Tubaiskola, Jakab Gedeon: Tubaiskola I. kötet 172., 183., 187., 192., gyakorlatainak nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; F. Schubert: Bölcsődal (EMB13114) (169), H. Purcell: Rigaudon (166) nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy skála dúr és moll változata, legalább három variációval.
– Egy gyakorlat; Kietzer: I. kötet, Sára: Tubaiskola, Jakab G.: Tubaiskola 1 kötet 161., 163., 179., 186. gyakorlatainak nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Vivaldi: Tél, Händel: Bourrée, Corelli: Sarabande és Gavotte nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,

– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat
A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

7. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dinamikai szélsőségek (*pp–ff*), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
– A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
– A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
– Az előforduló zenei műszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
– A zenei memória továbbfejlesztése.

– Különböző karakterek megformálása, stílusos előadása.
– A lapról olvasás fejlesztése.
– Hangszeres játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
– Csoportos együttmuzsikálás (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).

Követelmény
A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelő etűdök, előadási darabok pontos, stílusos előadása.
Dúr és moll skálák 5#, 5*b* előjegyzésig.
Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok előadása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
– A hangterjedelem fokozása egyenletes hangerővel és változatlan hangszínnel.
– A skálatanulmányok bővítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.

– Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
– A formáló– és kifejezőkészség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A kamarazenei és zenekari feladatok bővítése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).

Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).
Skálatanulmányok 6#, 6*b* előjegyzésig.
Igényes kamarazenei, zenekari közreműködésre való alkalmasság.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
– A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
– Skálatanulmányok tovább bővítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
– A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– A hangszerhang minőségi továbbfejlesztése.
– A formálóképesség, zenei kifejezőkészség továbbfejlesztése.
– A társas zenélési feladatok növelése, minőségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: 10 etűd (Hofmeister)
Gordon Jacob: Szvit tubára (Boosey & Hawke
Marcello: Szonáták
Vivaldi: szonáták

Követelmény
Skálatanulmányok 7#, 7*b* előjegyzésig.
A zenei díszítések, előkék, trillák ismerete.
Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

10. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
– A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
– A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemű első látásra történő eljátszása megfelelő zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.
Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy))
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: Etüdök (Hofmeister)
J. Ringleben: „The Storm King” (Carl Fischer Music)
Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
Don Haddad: Szvit tubára (Shawnee Press Inc.)
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)

Követelmény
A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelő szinten, kottahűen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.
Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dinamikai szélsőségek (*pp–ff*), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
– A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
– A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
– Az előforduló zenei műszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– Különböző karakterek megformálása, stílusos előadása.
– A lapról olvasás fejlesztése.
– Hangszeres játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
– Csoportos együttmuzsikálás (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).

Követelmény
A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelő etűdök, előadási darabok pontos, stílusos előadása.
Dúr és moll skálák 5#, 5*b* előjegyzésig.
Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok előadása.
A tanuló egyéni képességéhez igazodva kiválasztott különböző zenei stílusú, technikailag és zeneileg igényesebb, nehezebb előadási darabok stílusos, karakterisztikus előadása.
A skálagyakorlatok variációkkal bővített előadása.
Művészileg igényesebb kamarazenei, vagy zenekari feladat ellátása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

8. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
– Az ismert hangterjedelem egyenletes hangerővel és változatlan hangszínnel.
– A skálatanulmányok bővítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
– Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
– A formáló– és kifejezőkészség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A kamarazenei és zenekari feladatok bővítése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).
Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).
Skálatanulmányok 6#, 6*b* előjegyzésig.
Igényes kamarazenei, zenekari közreműködésre való alkalmasság.
Szólisztikus feladatok ellátása kamara–, szimfonikus–, illetve fúvós zenekarban.
Skálatanulmányok játszása fokozottabb tempóban.
A hang megszólaltatásában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének fokozása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
– A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
– Skálatanulmányok tovább bővítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
– A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– A hangszerhang minőségi továbbfejlesztése.
– A formálóképesség, zenei kifejezőkészség továbbfejlesztése.
– A társas zenélési feladatok növelése, minőségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: 10 etűd (Hofmeister)
Gordon Jacob: Szvit tubára
Marcello: Szonáták
Vivaldi: szonáták

Követelmény
Skálatanulmányok 7#, 7*b* előjegyzésig.
A zenei díszítések, előkék, trillák ismerete.
Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.
A zenei díszítések eszköztárának bővítése;
A dupla– és triplanyelv megalapozása;
A nehezebb, bonyolultabb ritmusképletek ismerete, elsajátítása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
– A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
– A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemű első látásra történő eljátszása megfelelő zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.
– Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.
– A zenei előadásmódok, tempójelzések, zenei műszavak bővebb ismerete;
– A zeneirodalom néhány híres tubaszólójának megismertetése

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: 10 etűd (Hofmeister)

J. Ringleben: „The Storm King” (Carl Fischer Music)
Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
Don Haddad: Szvit tubára Shawnee Press Inc.)
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)

Követelmény
A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelő szinten, kottahűen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.
Skálatanulmányok 7#, 7*b* előjegyzésig.
Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.
A zenei díszítések eszköztárának bővítése.
A dupla– és triplanyelv használata.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy dúr vagy moll skála minimum 4 képlettel (kotta nélkül),
– Két különböző karakterű etűd,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
Az „A” tagozat végén
Ismerje meg a tanuló
– a tuba és a rézfúvós hangszerek rokon vonásait
– a tuba irodalmát,
– a zeneirodalom híres tubaszólóit.
Legyen képes a tanuló
– a technikailag és művészileg igényesebb előadási darabok, kamarazenei és zenekari művek interpretálására,
– a skálaformációkat élénk tempóban, kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalatokkal 7 #, 7 b előjegyzésig játszani dúrban és mollban egyaránt,
– az általa képzett hangszerhang szépségét, teltségét, plasztikusságát folyamatosan fejleszteni,
– a megtanult előadási darabok közönség előtti színvonalas bemutatására,
– tiszta intonációra, tiszta hangszeres játékra,
– az önálló munkára.
Tudja alkalmazni a tanuló
– a hangszerhang képzésének fizikai sajátosságait,
– a különböző zenei utasításokat az előadás módjára, tempójára, dinamikájára vonatkozóan.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– természetes, oldott hangszerkezelésre,
– helyes test– és hangszertartásra,
– a tudatos légzéstechnika alkalmazására.
– a tanár útmutatásai alapján a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.)
– játékában a hangindítás, hangelválasztás és hangbefejezés a stílus és a zenei karakter megkívánta különböző módjait,
– árnyaltabb artikulációra (portato, sfz, martellato),

– a tananyagban szereplő és előadott művekhez szükséges mértékű virtuozitásra.
Tudjon kontra F és f^1 között
– kiegyenlítetten,
– különböző dinamikai árnyalatokkal,
– tiszta intonációval,
– megfelelő nyelvtechnikával játszani.
– ismerje az alapvető díszítéseket (trilla, mordent, előke),
– alapszinten a dupla– és tripla nyelv–technikát,
– ismerje fel alkalmazásának lehetőségét a zenekari, a kamarazenei és a szóló művekben.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Tuba főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy skála, legalább 3 képlettel,
– Egy etűd; Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Ed. Simonffy) 291., 297. gyakorlatok nehézségi szintjén.
– Két előadási darab; G. F. Händel: Siciliana, W. A. Mozart: Menuet nehézségi szintjén vagy egy könnyebb barokk szonáta két tétele és egy, az előbbitől eltérő stílusú előadási darab.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy skála, legalább 4 képlettel, mely szekvenciát is tartalmaz
– Egy gyakorlat; Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Ed. Simonffy) 291, 297 Kopprasch: I. kötet: (Hofmeister FH6045) 3., 8., gyakorlatok nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele; B. Marcello: F–dúr szonáta, C–dúr szonáta nehézségi szintjén.
– Egy, az előbbitől eltérő stílusú darab; Hidas F.: Három kis tétel tubára nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,

– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
A tanulók létszámának megfelelő, jó minőségű hangszer.
Jól hangolt zongora.
Egész alakot visszaadó tükör
Minimum 2 darab kottaállvány, metronóm

AKKORDIKUS TANSZAK – GITÁR TANTÁRGY – HELYI TANTERV

Az akkordikus tanszak gitár tantárgyához a kiegészítő helyi tanterv a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által 1998-ban közzétett "AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÖVETELMÉNYEI ÉS TANTERVI PROGRAMJA" valamint annak 2011-es módosítása alapján készült el.

Az alapfokú művészetoktatás "klasszikus gitár" tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai

Tanítsa meg:

- A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait, különböző behangolási módjait.
- A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb– és balkézzel egyaránt.
- A gitárirodalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
- A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
- A gitár, mint kísérőhangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket. A hangszerkarbantartási feladatok elvégzését.

Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat:

- Helyes test–, hangszer– és kéztartás. Laza kar– és ujjtechnika.
- A két kéz pontosan összehangolt mozgása. Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
- Összességében könnyed hangszerkezelés.

Gyakoroltasson rendszeresen:

- Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
- Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési– és ritmusvariációkkal is.
- Arpeggio gyakorlatokat. A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.

Ösztönözze a tanulókat:

- Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
- Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására. A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet:

- A precíz hangszerhangolásra.
- A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Előképző évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.

Ajánlott tananyag
Puskás T.: Gitáriskola
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.; Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal
Követelmények
Kétféle ritmusértéket (negyedet, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord hangterjedelemben.
Olyan könnyű gyakorlatok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Egy könnyű etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten– a gitár részeivel és felépítésével. Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Forte és piano. Az ütemhangsúly. A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal. Ostinato és dudabasszus kiséret.
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Hangos–halk játék. Hangsúlyos hang játéka.
- A többszólamúság lehetőség szerinti megtanítása együttpengetés nélkül.

Ajánlott tananyag
Megegyezik az előző évfolyam zenei anyagával.

Követelmények
Kétféle ritmusértéket (negyedet, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord, hexachord hangterjedelemben.
Népdalfeldolgozások ostinato, vagy dudabasszus kisérettel.
Olyan könnyű darabok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Két etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat
1. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Pontozott hangok, nyújtott és éles ritmus. Primo–secondo, Da Capo al Fine.
- A dinamika fogalma. Forte, mezzoforte és piano.
- Az ütemhangsúly. A megtanult hangok ábécés nevei, előjegyzések, módosított hangok.
- Kis– és nagyszekund. A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása, stabilizálása
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- A többszólamúság megtanítása együttpengetés nélkül, majd együttpengetéssel.
- Együttpengetés két ujjal, különböző variációkban.
- Kétszólamú dallam–kiséret játék együttpengetéssel
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával.
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Előjegyzés nélküli modális hangsorok játéka az első fekvésben.
- Módosított hangok tanulása a zenei anyagnak megfelelően. C–dúr, G–dúr, F–dúr, a–moll, e–moll, d–moll hangsorok játéka az első fekvésben.
- Tanítsuk meg a zenei nyitás–zárás és a helyes hangsúlyok alkalmazását. Dinamikai váltás tanítása.

Ajánlott tananyag: Az előző évfolyam zenei anya kibővítve az alábbiakkal.
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I. II. Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok I.
Fodor – Marnitz – Vass: Gitáros képeskönyv
Követelmények
Egyszólamú népdalok eljátszása p, illetve i–m–a ujjakkal, tirando, vagy apoyando, váltott pengetéssel.
Könnyű kétszólamú népdalfeldolgozások és előadási darabok együttpengetéssel.
A többszólamúság megjelenésével – az egész tanulási folyamatban – ügyeljünk a gondos szólamvezetésre a ritmusértékek szólamonkénti pontos betartásával.
Könnyű arpeggio pengetésű etűdök, előadási darabok sok üres húrral.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy magyar népdal,
- Egy etűd, melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája,
- Két előadási darab, melyben megvalósul az együttpengetéses kétszólamúság.

2. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Tanítsuk meg a darabokban előforduló új ütembeosztásokat (3/8, 6/8)
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.
- Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Játsszon a tanuló kétoktávos F– és G–dúr skálát az első fekvésben.
- Gyakoroltassunk egy–egy húron kromatikus ujjgyakorlatokat.
- A második fekvés és az egyszerű fekvésváltás megismerése.
- A kettősfogások gyakorlása, fejlesztése.
- Az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
- Kezdjük el az artikuláció tanítását és alkalmazását a művekben.
- Tanítsuk meg és alkalmazzuk a hangszínváltást.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat a XII. érintőnél.

Ajánlott tananyag
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola II., III.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II., III.
Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képeskönyv
Követelmények
Könnyű kétszólamú darabok eljátszása.
Az arpeggio pengetés egyszerű darabokban (pl. Carulli, Carcassi, Sor).
Lapról játék az előző év nehézségi szintjén.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd. Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- Összetettebb ritmusképletek ismerete. A dúr és moll hármashangzat felépítése.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
- Tanítsuk meg az ötödik fekvés hangjait.
- Játszassuk a kétoktávos G–dúr skálát második fekvésben és a C–dúr skálát ötödik fekvésben, harmadik húrról indítva.
- Tanítsuk meg és gyakoroltassuk a legegyszerűbb kötéseket bal kézzel (elpengetés, ráütés), és alkalmazni könnyű darabokban.
- Fontos a hármasfogások tanítása és gyakorlása. Kisbarrét 2, majd 3 húron.
- Tanítsunk egyszerű mechanikus ujjgyakorlatokat ismétlődő mozgásokkal.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat az V. és VII. érintőknél.
- Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
- Kezdjük el a nem kívánt hangösszecsengések tompítását, kezdetben a domináns–tonika zárlatokban. (Pld. üres húron E–A, A–D)
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok tanítása és játéka az ötödik fekvésig.

Ajánlott tananyag az előzőeken túl
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III., IV.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.
Követelmények
Egy adott technikai problémát feldolgozó etűd megvalósítása (pl. kötés, kisbarré).
Az első fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etűdben, vagy előadási darabban.
Könnyű tánctétel jellegzetességeinek megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű előadási darab.

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A modális hangsorok ismerete. Egyszerű harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A dominánsszeptim–akkord megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Kezdjük el a prím és oktávhangolás tanítását üveghangokkal.
- Tanítsuk meg az hetedik fekvés hangjait.
- Kötések továbbfejlesztése (elpengetés, ráütés), és alkalmazása a darabokban. Játszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).
- Négyesfogások bevezetése.
- A barré továbbfejlesztése. Akkord fogások kis/tört barréval.
- Vibrato megtanítása.
- Tanítsuk meg a kétoktávos fekvésváltásos C–dúr skálát. Transzponáltassuk a G–dúr skálát a hetedik fekvésig.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a hetedik fekvésig.
- Tört–akkord játék megtanítása.

Ajánlott tananyag
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.
F. Sor Op. 31.–35.
Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
Brouwer: Etűdök I–V.
Követelmények
Reneszánsz, barokk tánctételek és klasszikus darabok stílusos megszólaltatása.
Terjedelmesebb etűd megtanulása.
Rövid, könnyű XX. századi vagy kortárs darabok megtanulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd. Három különböző stílusú előadási darab.

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Hangszertörténeti ismeretek gyarapítása.

- Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
- Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Tanítsuk meg a kilencedik fekvés hangjait. Kötéses díszítések továbbfejlesztése.
- Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat és hétfokú hangsorokat egy húron, fekvésváltással. Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Kezdjük el a 6 húros nagybarré tanítását. A tört–akkord játék továbbfejlesztése.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását a balkéz bevonásával is.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a kilencedik fekvésig. Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.

Ajánlott tananyag
Az előző évfolyam zenei anya kibővítve az alábbiakkal.
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola IV.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.
I. Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
Brouwer: Etűdök VI.–X.; Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb tételek.
Követelmények
Mérsékelt tempójú etűd, amely magasabb fekvéseket is érint.
Klasszikus tánctételek (pld. Sor Walzerek) előadása.
Romantikus, (pld. Marschner: Bagatell) és XX. századi, vagy kortárs darabok (Pld. Brouwer Etűd VI–X.) eljátszása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

6. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
- Legyen képes a zenei formák (szvit– és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók megállapítására tanári segítséggel.

A han\gszerkezelés fejlesztése
- Tanítsuk meg a háromoktávos dúr– és moll skálákat (E–dúr, e–moll).
- Stabilizáljuk, erősítsük meg a nagybarrét.
- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Törekedjünk a a nem kívánt hangösszecsengések tompításának még differenciáltabb kivitelezésére.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése.
- Az önálló az ujjrendezés alapelveinek kialakítása.

Ajánlott tananyag
Az előző évfolyam zenei anya kibővítve az alábbiakkal.
Carcassi Etűdök op. 60, Giuliani: Etűdök
Nagy E. – Mosóczi M.:Gitáriskola V.
–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.

Bach – Szendrey: 20 könnyű darab
Bartók – Szendrey: Gyermekeknek
F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31
Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus

Követelmények
Tudni kell a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.
Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb, vagy élénkebb tempójú etűdöt is.
Játsszon a romantikus, XX. századi, és kortárs zeneszerzők műveiből.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

„B" tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B" tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Ismerje a tanuló a 2/2, 3/8, 6/8–os ütembeosztást.
- Tanítsuk meg 3#, 2b előjegyzésig a dúr és moll hangnemeket.
- Ismerje a tanuló a dinamikai árnyalást (crescendo, diminuendo).
- Ismerje a prím, szekund, terc, kvart, kvint, oktáv hangközöket.
- Tanítsuk meg a tizenhatodértéket és –szünetet; a triolát és a szinkópát, valamint a pontozott nyolcadot.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Tanítsuk meg a kis barré–t. Rendszeresen gyakoroltassuk a kromatikus skálát az I. fekvésben.
- Tanítsuk meg a kétoktávos G–dúr skálát (üres húrok használata nélkül), különböző ritmusképletekkel is.
- Ismerni kell az I. fekvés teljes hangkészlete mellett az V. fekvés törzshangjait is.
- Játszassunk kettős– és hármasfogásokat is.
- Kapcsoljuk össze az első fekvést más fekvésekkel is.
- Tovább kell fejleszteni az arpeggio–játékot.
- A sul ponticello és sul tasto játék megvalósítása fontos.
- Gyakoroltassuk a staccato portato és tenuto játékot is.
- Tanítsuk a hangolást, prím és oktáv hangközökkel.
- Ismertessük meg a tanulót a természetes üveghangokkal.

Ajánlott tananyag: lsd. a 2-3. A tagozat anyagát
Követelmények
Az arpeggio pengetés megvalósítása egyszerű etűdben (Carcassi, Carulli, Sor).
A dinamikai árnyalás gyakorlati megvalósítása.
Az első fekvés más fekvéssel való összekapcsolása egyszerű etűdben vagy előadási darabban.
A reneszánsz táncok jellegzetességeinek megfigyelése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Tanítsuk meg a modális hangsorokat, hogy a darabokban megjelenő modális fordulatokat megmutathassuk.
- Ismerni kell a dúr és moll hangsorokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Ismertessük meg a tanulókkal a szext és szeptim hangközöket.
- Elméleti szinten foglalkozzunk a dúr és moll hármashangzat és dominánsszeptim–akkord felépítésével.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Fontos a fekvésváltás továbbfejlesztése; a kromatikus és diatonikus skála fekvésváltással.
- Tanítsuk meg a kétoktávos C–dúr skálát, játszassuk a G–dúr skálát különböző fekvésekben.
- Gyakoroltassuk a kötést bal kézzel (ráütés, elpengetés), különféle kombinációkkal.
- Ismertessük meg a tanulóval az előkét és az utókát.
- Tanítsuk meg a kis, tört, és nagy barré–t.
- Kezdjük el gyakoroltatni a tremolo pengetést és az arpeggio–játék különféle változatait.
- Gyakoroltassuk a IX. fekvés hangjait.
- Alkalmazzuk a vibratót. Fejlesszük a dinamikai árnyalás minőségét.

Ajánlott tananyag
Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.
F. Sor Op. 31.–35.
Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
Brouwer: Etűdök I–V.
Követelmények
Barokk és klasszikus tánctételek díszítése.
Nehézségi szint: Brescianello, G. Sanz és könnyebb Weiss darabok, Sor: Walzerek.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy technikai gyakorlat vagy skála. Egy etűd. Három különböző jellegű darab

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Tudatosítsuk az ujjrendezés alapelveit.
- Végeztessünk a tanulókkal harmóniai elemzést egyszerű darabokban, tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Fontos a kromatikus skálák és a kézügyesítő (ujjfüggetlenítő), gyorsító gyakorlatok különböző fajtáinak gyakoroltatása.
- Tanítsuk meg a háromoktávos E–dúr skálát.
- Fejlesszük tovább a díszítési technikát.
- Mutassuk meg az üveghangképzés további lehetőségeit.

Ajánlott tananyag
Az előző évfolyam zenei anya kibővítve az alábbiakkal.
Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.
Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
Brouwer: Etűdök VI.–X.; Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb tételek.
Követelmények
Különböző fekvések használata etűdökben.
Klasszikus tánctétel, romantikus vagy impresszionista darabot, illetve rövid XX. századi műveket stílushű előadása.
Nehézségi szint:, Carcassi: Etűdök op. 60.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

5. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismeretek felhasználásával önállóan végezzen a tanuló formai, és harmóniai elemzést.
- Tanulja meg a tanuló elméleti szinten a hármas– és négyeshangzatok megfordításait.
- Tanítsuk a zenei formákat (pl. szvit, szonáta) és azok szerkezetét és a tempójellegzetességeket.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Tanítsuk meg a háromoktávos e–moll skálát, továbbá a modális hangsorokat egy húron, egy oktáv hangterjedelemben, valamint az egészhangú skálára épített különféle hangközmeneteket, változatos pengetési módokkal, kézügyesítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal.
- A tanulóknak törekedni kell az önálló, tudatos ujjrendezés kialakítására és a gyakorlás módszerességére.

Ajánlott tananyag
Az előző évfolyam zenei anya kibővítve az alábbiakkal.
Carcassi: Etűdök op. 60; Nagy E. – Mosóczi M.:Gitáriskola V.
Bartók – Szendrey: Gyermekeknek; F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31
Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus, Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
Követelmények
Játsszon a tanuló reneszánsz műveket.
Tudja előadni helyes tempóaránnyal a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét.
Tanuljon meg a tanuló legalább egy terjedelmes etűdöt is.
Szólaltasson meg legalább egy mérsékelt tempójú romantikus művet.
Nehézségi szint: L. Milan pavane–jai, de Visée tánctételei, könnyű Tarrega–, Marschner–darabok, Carcassi: Etűdök op. 60.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy technikai gyakorlat vagy skála. Egy etűd. Három különböző jellegű darab.

6. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A hangszeres továbbfejlődés mellett fontos a zenei tájékozottság elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.
- Szükséges a darabok szerkezeti, formai elemzése (barokk szvit, fúga, klasszikus szonáta stb.). Lényeges a darabok önálló kiválasztása és megtanulása a tanár felügyelete mellett.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Fontos a technikafejlesztés kézerősítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal. Lényeges a hangminőség állandó javítása.
- Játszassunk kromatikus skálát; dúr, moll és modális skálákat többféle hangnemben.
- Tanítsunk tercskálákat.
- Az egészhangú skálára épített valamennyi hangköz gyakorlása változatos pengetési módokkal. Cél: a játékbiztonság és állóképesség növelése.
- A tanuló ismerje meg a gitárjáték különleges effektusait: rasgueado, étouffé, kopogás.

Ajánlott tananyag
Az előző évfolyam zenei anya kibővítve az alábbiakkal.
Carcassi: Etűdök op. 60, Capricciók, Legnani: Capricciók, Dowland: Táncok és Fantáziák
Bach: Sonate e Partite könnyebb tételei, Giuliani: Szonáta op. 15.
Napoleon Coste: Etűdök, előadási darabok, Tarrega: Mazurkák, Tango
Villa–Lobos: e–moll Prelűd, Brouwer: Etűdök XI–XV.
XX. századi magyar szerzők darabjai (pld. Farkas Ferenc)
Követelmények
Különböző karakterű, nehezebb barokk tánctételek előadása.
Technikafejlesztés gyors előadási darabokkal, illetve etűdökkel.
Nehézségi szint: Bach–szvitek/partiták könnyebb tánctételei, Legnani, Sor darabjai, Carcassi: Etűdök op. 60, Brouwer–etűdök, Villa–Lobos–prelűdök.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy technikai gyakorlat vagy skála. Egy etűd. Három különböző jellegű darab.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat
A tanuló rendelkezzék a gitárjátékhoz szükséges koncentrálóképességgel.
Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.
Ismerje
– a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:
– a fekvésjátékot, fekvésváltást,
– a kis és nagy barré–t,
– a kötéseket (ráütés, elpengetés),
– a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,

– az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
– a törtakkord megszólaltatását,
– a nem kívánt hangösszecsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).
Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:
– dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler–darabok),
– harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
– egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).
Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.
Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:
– G–dúr, C–dúr skála 2 oktávon, háromoktávos E–dúr skála, transzponálva, repetíciós pengetéssel is, kromatikus skálák, arpeggio–gyakorlatok,
– 2 etűd (pl. Carcassi: Etűdök op. 60), 1 vagy 2 reneszánsz vagy barokk mű,
– XX. századi művek (pl. Bartók – Szendrey).
A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.
A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei: A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: Gitár főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc. „B" tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
- 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.
- Egy klasszikus etűd; Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etűdök nehézségi szintjén.
- Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:

Reneszánsz zene: pld. Reneszánsz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)
Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss tánctételei, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átiratai (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V., Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet.)
Klasszikus zene: pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./78.) Carcassi: Capriccio (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor: Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)
Romantikus zene: pld. Marschner: Bagatelle (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./79.)
XX. századi / Kortárs zene;. Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb darabok: 1–5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitártanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola IV./48.) Brouwer: Estudios sencillos I–X. nehézségi szintjén.

„B" tagozat
- 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, ritmusvariációval, gyorsabb tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással, gyorsabb tempóban.
- Egy klasszikus etűd; Carcassi: Op. 60./8.–17. etűdök nehézségi szintjén.
- Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:

Reneszánsz zene: pld. Luis Milan: 6 Pavane

Barokk zene: pld. J. Dowland: Seven Pieces, Robert de Visée: d–moll Szvit tételei, Bach: Sonate e Partite, Lantművek könnyebb tételei.
Klasszikus zene: pld. Sor: Menüettek, Keringők, Giuliani: C–dúr Szonáta op. 15.
*Romantikus zene***:** pld. Tarrega könnyebb darabjai (Mazurkák)
XX. századi / Kortárs zene;. Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből 6., 13., 17., 21. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitártanulóknak I., II. (EMB Z. 8883, Z. 12065) Brouwer: Estudios sencillos VI–XV. nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése

Megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, helyes test– és hangszertartás, hangszerkezelés, artikulációk és díszítések alkalmazása, helyes ritmus és tempó, előadásmód, a zenei stílus és az előírások megvalósítása, memória, állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

7. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése. Szólamvezetés elemzése egyszerűbb reneszánsz fantáziákban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.

Ajánlott tananyag
Carcassi: Op. 60
Sor: Etűdök Op.29.
Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok
Losy, Roncalli, Brescianello többtételes művei
Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatételei.
Ponce: Prelűdök
Brouwer: Etűdök XI–XX.
Könnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)
Követelmények
A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.
Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam"A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, fantázia)
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma)

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag
Carcassi: Etűdök Op. 60, Sor: Etűdök Op. 29., Giuliani: Etűdök Op. 48.
Brouwer: Etűdök, könnyebb előadási darabok, Mudarra és Narvaez fantáziák
Bach: Lantművek tételei, Weiss: Szvit tételek, Sor: Menüettek
Ponce: Prelűdök, Villa–Lobos: Prelűdök, Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.
Követelmények
A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.
Az előadásmód fejlesztése a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd. Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam"A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag
Sor: Etűdök Op. 29, Coste: Etűdök Op. 38., Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.
Bach: Lantszvitek, csellószvit–átiratok tételei., Diabelli: Szonáták
Giuliani és Sor könnyebb variációs művei., Lauro: Vals–ok, Barrios kisebb művei.
Követelmények
Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd. Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam"A" tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása.
- A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása.
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a technikai elemek kombinálásával.
- Tanítsuk a modern művekben előforduló hangeffektusokat.

Ajánlott tananyag
Sagreras, Pujol, Villa–Lobos etűdök, Reneszánsz táncok és fantáziák
Bach: Lantszvitek, csellószvit–átiratok tételei, Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk
Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai, Villa–Lobos: Choros
Leo Brouwer gitárdarabjai
Követelmények
Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd. Három különböző stílusú előadási darab.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat
7. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése.
- Szólamvezetés elemzése reneszánsz és barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Ajánlott tananyag: lsd. előző évek anyaga és könnyű kortárs művek
Követelmények
A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.
Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, partita, fantázia, fúga)
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma)
- Részletesen elemezzünk egy klasszikus szonátatételt.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Ajánlott tananyag:
lsd. előző évek anyaga és kortárs művek a technikai szintnek megfelelően
Követelmények
A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.
Fejlődjön játéka a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.
Legyen képes adottságainak megfelelően intenzív zenei gesztusok megvalósítására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd. Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.
- Erősítő gyakorlatok a kéz állóképességének növelésére.

Ajánlott tananyag: az előző évek anyaga

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam "B" tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása. A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a különböző technikai elemek kombinálásával.
- Személyre szabott bemelegítési szisztéma kidolgozása.
- A modern művekben előforduló hangeffektusok megszólaltatásának tökéletesítése.

Ajánlott tananyag

Carlevaro: Serie didactica para guitarra,
Scott Tennant: Pumping nylon
Luigi Biscaldi: Esercizi speziali di virtuosismo;
Sagreras, Pujol, Villa–Lobos etűdök
Reneszánsz táncok és fantáziák kapodaszter használatával is.
Bach: Lantszvitek, csellószvit–átiratok tételei.;
Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk.
Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai;
Villa–Lobos: Choros
Különböző hangeffektusokat tartalmazó XX. Századi, vagy kortárs darabok (pld. Brouwer, Patachich Iván gitárdarabjai.)

Követelmények

A tanuló legyen képes hangszertechnikájának önálló fejlesztésére.
Gazdag hangszínek és karakterek megvalósítására.
Többtételes szvit vagy szonáta megtanulására.
Könnyebb barokk versenymű egy tételének előadására.
A kortárs zenében előforduló hangeffektusok kivitelezésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd. Három különböző stílusú előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A" tagozat

A tanuló legyen képes tanulásának önálló folytatására, a zenei önképzés megvalósítására.
Legyen olyan hangszerkezelési képességek birtokában, mely alkalmassá teszi az amatőr társas zenélésben felszabadult, aktív részvételre.

„B" tagozat (Az „A" tagozat követelményein felül)

A tanuló jusson olyan hangszeres és előadói készségek birtokába, mely elérhetővé teszi számára a zenei pálya választásának lehetőségét, továbbtanulást magasabb iskolatípusokban.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama
Gitár főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc. B" tagozat: minimum 15 perc
A vizsga tartalma
„A" tagozat
Három oktávos dúr–vagy moll skála, vagy tercskála.
– Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 (Universal) nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből (EMB 12378) nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 (EMB 12963) nr. 20., 21., Leo Brouwer VI–XV. nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtételes; reneszánsz és barokk darabok; John Dowland: Táncok és Fantáziák (EMB 8769), J. S. Bach: Könnyű tánctételek, Lantszvitek (EMB 13184), klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli (EMB 8821), Giuliani (EMB 12182, EMB 8931, EMB 8932), F. Sor művei (EMB 8799, 14445 kötetben, Ricordi, Universal); Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc (EMB 13519 kötetben), F. Tarrega: Marieta, Rosita; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa–Lobos: Prelud II. V. nehézségi szintjén
– Egy kamaramű; Scarlatti: Öt Szonáta két gitárra (Fodor–Mosóczi) nehézségi szintjén.
A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
Három oktávos dúr–vagy moll skála, vagy tercskála, szextskála
– Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 (Universal) nr. 4., Giuliani: Etűdök gitárra op. 48. (EMB 12963) nr. 22., 23., 24., Villa–Lobos: Etűdök nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet egy szvit vagy versenyműtöbb tétele, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mű; reneszánsz szerzők: Bakfark Bálint (EMB 7031, EMB 7793, EMB 12033), J. Dowland: Luis Milan, Gaspar Sanz, Frescobaldi művei (EMB 13248), J. S. Bach: Lantszvitek (EMB 13184), csellószvitek tételei, valamint szonáták és partiták tételei; Fernando Sor szonátái; romantikus szerzők, pl. F. Tárrega Romantikus darabok (EMB 8327) J. K. Mertz (EMB 13157, EMB 13519) továbbá Moreno–Torroba, Manuel de Falla, Isaak Albéniz, Augustin Barrios Mangoré művei; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa–Lobos: Prelüdök, Choros nehézségi szintjén.
– Egy kamaramű; Vivaldi könnyebb versenyművei, Giuliani: Duo Concertante per flauto e chitarra, Joplin: Ragtime nehézségi szintjén.
A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
Megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, helyes test– és hangszertartás, hangszerkezelés, artikulációk és díszítések alkalmazása, helyes ritmus és tempó, előadásmód, a zenei stílus és az előírások megvalósítása, memória.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer. Legalább két darab kottatartó, két darab állítható lábzsámoly. Félévenként egy húrkészlet. Metronóm. CD lejátszó

A GITÁRZENEKARI GYAKORLATRÓL

Iskolánk egyik speciális sajátossága, hogy kötelezően választható tárgyként a gitárzenekari munka egyben kamarazenélési lehetőség is.Az ARPEGGIO Gitárzenekar működéséhez szükséges az utánpótlás folyamatossága. Ezért a 1999/2000 tanévtől "Kis gitárzenekar" működik, mely hivatott a folyamatos munkát biztosítani a nagyzenekarba történő bekapcsolódáshoz. A 3. évfolyamtól van lehetőség a zenekarba való bekapcsolódásra. Az együttesünk tagjait zeneiskolába járók és már végzettek alkotják. A gitárzenekar a helyi intézményekkel közösen szervezi koncertjeit.

AKKORDIKUS TANSZAK HÁRFA TANTÁRGY – HELYI TANTERV

Az alapfokú művészetoktatás hárfa tantantárgyának hangszere a kampós (ìr) – hárfa és a pedálos (koncert) hárfa.

A hárfatanítás általános céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)
– a hangszer lehetőségeit, saját irodalmát és a hárfán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
– hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a hárfairodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

– megfelelő pozìciót, test–, és kéztartást, technikát, helyes pengetést, kampó és pedál–kezelést és tudatosìtsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, szìnes, kifejező hangot,
– differenciált hangindìtást, elválasztást és takarást,
– laza, egyenletes ujjtechnikát,

Fordítson figyelmet

– a céltudatos gyakorlási módszer kialakìtására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– az eredeti irodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére
– a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanìtsa meg a tanulót a hangszer karbantartására, ápolására.

Előképző évfolyamok

Az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése, a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei
memóriájának fejlesztése.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A hangszer felépìtése, részei.
– Hallás utáni dalkeresés a hárfán több kezdőhangról.
– A negyed és nyolcad érték, és szünetjeleinek ismerete.
A hangszerkezelés fejlesztése

– Helyes testtartás, kéztartás, az ujjak elhelyezése a húrokon.
– A húr helyes megszólaltatása, a hang képzése.

– Az ujjak mozgásának egymástól való függetlenìtése.
– Az ujjrend alapjainak megtanulása.
– A kötésmód elsajátìtása.
– Az ujjak előkészìtése a húrokon.

Ajánlott tananyag:

D’ Vente: „Tiroli–hárfa” iskola
S. Milligan: Fun from the first I. kötet
Betty Paret: First Harp Book
Dominig Bouchaud: Golden Harp

Követelmény

Ujjgyakorlatok, szekvenciák játszása.
Gyermekdalok, népdalok hárfázása egyszerű kìsérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Két könnyebb váltott kezes, vagy két kezes (unisono) gyakorlat. Gyermekdalok vagy népdalok.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek
– A hangszer felépìtése, részei.
– Gyermekdalok és népdalok tanìtása a gyermek dalkincsére épìtve.
– A törzshangok fokozatos bemutatása.
– A metrum érzetének kialakìtása.
– Nyolcad, negyed, fél, egész értékű hangjegy és szünetjel.
– 2/4 és 4/4 ütembeosztás.
– Egyszerű kìséret játszása (pl. dudabasszus)

A hangszerkezelés fejlesztése

– Helyes testtartás, kéztartás, az ujjak elhelyezése a húrokon.
– A húr helyes megszólaltatása, a hang képzése.
– Az ujjak mozgásának egymástól való függetlenìtése.
– Az ujjrend alapjainak megtanulása.
– A kötésmód elsajátìtása.
– Az ujjak előkészìtése a húrokon.
– A pengetés fejlesztése, az ujjak egyenletes erőkifejtése.
– A tanult gyermekdalok hangkészletének megfelelő ujjgyakorlatok, szekvenciák tanulása.

Ajánlott tananyag:

D’ Vente: „Tiroli–hárfa” iskola
S. Milligan: Fun from the first I. Kötet

Követelmény

Ujjgyakorlatok, szekvenciák játszása.
Gyermekdalok, népdalok hárfázása egyszerű kìsérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Két könnyebb váltott kezes, vagy két kezes (unisono) gyakorlat. Gyermekdalok vagy népdalok.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A hárfa kialakulásának rövid története.
– A hangszer felépìtése és részei.
– A kampós és a pedálos hárfák közti különbség, a kampók és a pedálok szerepe.
– A metrum érzetének kialakìtása.
– Nyolcad, negyed, fél, egész értékű hangjegy és szünetjel.
– 2/4 és 4/4 ütembeosztás.
– A tempó elképzelése és tempótartás.
– Előjegyzések és módosìtójelek.
– Dó– és lá–pentachord, –pentaton.
– A dúr és a moll skála felépìtése.
– Hármashangzat és megfordìtásai.
– A formai tagolódás felismerése.
– Dinamikai jelek, zenei szakkifejezések.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A hárfa megfelelő helyzete, ülés a hárfánál, helyes testtartás.
– A törzs, a fej, a vállak, a karok helyzete és működése.
– Kéztartás, a lábak elhelyezése.
– A pengetés fejlesztése, az ujjak egyenletes erőkifejtése.
– Alá– és fölétevés, skálajáték.
– Az akkordjáték alapjainak elsajátìtása, húrok pengetése egyszerre két, majd három ujjal, felbontás.
– Ellenmozgás.
– Oktávjáték. (Ha átéri a gyermek.)

Ajánlott tananyag:

S. Milligan: Fun from the first II. kötet
Ank van Campen: Tutor for celtic harp I.
Mcsedelov: Iskola 1–2. osztály
Fausto Dias: Caderno I.
Calvo–Manzano: Arpa I.

Követelmény

Rövid terjedelmű, skálamozgást vagy akkordfelbontást tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása Bernard Andres: Marelles nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– egy etűd
– egy gyermekdal
– két előadási darab

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A hárfa felépìtése, szerkezete, sajátosságai.
– A hangszer kezelése, rendben tartása.
– A kampók vagy a pedálok használatának fejlesztése.
– Előjegyzések.
– 3/4 és 6/8 ütembeosztás.
– A tizenhatod érték és szünetjel.
– Pontozott ritmusok.
– Triola.
– A dominánsszeptim–akkord és megfordìtásai. (Ha átéri a gyermek.)
– Az előforduló jelek, zenei szakkifejezések ismerete, helyes kiejtése.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az ujjak mozgásának továbbfejlesztése, egymástól való függetlenìtése.
– Törekvés a kiegyenlìtett hangzásra.
– A hangzásigény fejlesztése.
– Hármashangzat játszása akkordban, felbontásban, futamban.
– Csúszás két húron első és negyedik ujjal. (10 év fölötti gyermeknél.)
– Takarás.
– A kezek függetlenìtése: dinamika, a dallam kiemelése, éneklő legato játékmód.

Ajánlott tananyag:

Ank van Campen: Tutor for celtic harp II.
Rollin: Mcsedelov: Iskola 1–2. osztály

Calvo–Manzano: Arpa II.
Zabel: Methode für Harfe
H. Renie: Complette Méthod for Harp
D. Bouchaud: Panorama de la harpe celtique
B. Andres: Les petits pas /12 kis tánc/
Hasselmans: Trois petites pièces

Követelmény

Tizenhatod mozgást, pontozott ritmusokat tartalmazó etűd játszása az alábbi sorozatokból:
– Alberti: 12 etűd
– Bernard Andres: Charades
– Nadermann: 15 etűd
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy etűd,
– Három különböző stìlusú előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A hangszer sajátosságai.
A pedáltechnika fejlesztése.
– Páros és páratlan ütem.
– Felütés.
– Tizenhatod és harmincketted érték és szünetjel.
– Triola, szinkópa, pontozott ritmusok.
– Tonika, domináns, szubdomináns; a vezetőhang fogalma.
– Könnyebb dìszìtések és trillák megoldása (ujjazat, váltott kéz).
– A szonátaforma vázlatos ismertetése, szonatina elemzése.
– Zenei szakkifejezések ismerete.
– A lapról olvasás gyakorlása.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A skálajáték fejlesztése.
– Hármas– és négyeshangzat–gyakorlatok, a futamjáték fejlesztése.
– Étouffé. (11 év fölötti gyermeknél)
– Près de la table.
– Glissando.
– Takarás (ujj, tenyér, simìtó tenyér).

Ajánlott tananyag:

Schuecker: Melodien Album
Ank van Campen: Tutor for celtic harp II.
Calvo–Manzano: Arpa III.
Mcsedelov: Iskola 3–4. osztály
Parfenov: Hárfaiskola
D. Bouchaud: Panorama de la harpe celtique
B. Andres: La Gimblette

Követelmény

Hosszabb terjedelmű, változatosabb ritmusképleteket tartalmazó etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Snoer: Harfenstudien im arpeggierten Stile op. 42
– Schuëcker: Thema mit Variationen
– Alberti: 10 études progressives et techniques
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy etűd,
– Három különböző stìlusú előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A hangszer ismertének további fejlesztése.
– Különféle ütembeosztások.
– Kevéssé ismert ritmusképletek elsajátìtása.
– A négy fő zenei stìlus jellemzői.
– A legfontosabb zenei formák megismertetése.
– Motìvum, frázis, periódus, szekvencia.
– Igényesebb frazeálás és artikuláció megkövetelése.
– A művekkel kapcsolatos zenei szakkifejezések, jelzések.
– A lapról olvasás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A skálajáték fejlesztése: differenciáltabb pengetésmód kifejlesztése a regiszterek hangzásbeli különbségeinek megszüntetésére.
– Dominánsszeptim, kadencia (akkord, felbontás, futam, arpeggio).
– Üveghang (szimpla).
– A trillajáték fejlesztése, enharmonikus hang beiktatása.

Ajánlott tananyag:

Mcsedelov: Iskola 3–4. osztály
Grossi: Metodo per arpa
Vita: Technikai gyakorlatok
Pozzoli: 50 technikai gyakorlat
Bochsa/C. Michel: 110 kis gyakorlat
Parfenov: Hárfaiskola
Schuecker: Melodien Album
D. Bouchaud: Panorama de la harpe celtique
B. Andres: Automates; Aquatintes

Követelmény

Egy adott technikai feladatot (pl. üveghang, csúszás) feldolgozó, nagyobb terjedelmű etűd játszása az alábbi sorozatokból:
– Bochsa: 50 leçons progressives
– Bochsa: 40 celebres études pour la harpe op. 318
– Nadermann: 30 Fortschreitende Etüden
Az etűdökhöz hasonló nehézségű, különböző stìlusú előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy etűd,
– Három különböző stìlusú előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A hangszer ismeretének további tökéletesìtése.
– Változó ütemek.
– Nehezebb ritmusok önálló feldolgozása és tudatosìtása.
– Az eddig megismert zenei korszakok stìlusjegyeinek alaposabb ismerete.
– A barokk, klasszikus, romantikus, impresszionista és XX. századi művek formáinak, tempó, dinamikai és egyéb jelzéseinek ismerete.
– A lapról olvasás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A skálajáték fejlesztése, a tempó fokozása.
– Hármas– és négyes– hangzatok, kadencia virtuózabb játszása.
– Modern zenei effektusok megismerése.
– Kamarazenélés a technikai felkészültségnek megfelelő fokon.

Ajánlott tananyag:

Mcsedelov: Iskola 5. osztály
Parfenov: Hárfaiskola
Grossi: Metodo per arpa
Mcsedelov: Ujjgyakorlatok
Bagatti: Esercizi tecnici per arpa
Holy: Technische Studien für Harfe
F. Dias: Válogatás klasszikus darabokból

Követelmény

Mérsékelt tempójú, nehezebb ritmusképleteket tartalmazó, fejlettebb pedáltechnikát igénylő etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Zabel: Schule für Harfe I–IV. kötet
– Nadermann: 24 Praeludium
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy etűd,
– Három különböző stìlusú előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– Az eddig tanultak további elmélyìtése, gazdagìtása.
– Fokozottabb igény a stìlusos muzsikálásra.
– Ösztönzés a szép hangzás továbbfejlesztésére.
– Értelmes és tudatos formálás.
– A helyes tempó és dinamika megválasztása.
– Az enharmónia fogalma és kivitelezése a hangszeren.
– Önálló ujjrend készìtése.
– A legcélravezetőbb gyakorlási módok megtalálása.
– A kottaolvasási készség állandó fejlesztése.
– A társas zene rendszeres művelése.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az összes dúr és moll skála.
– Az eddig tanult hármas– és négyeshangzat, kadencia–gyakorlatok technikai tökéletesìtése.
– Ujjgyakorlatok a trilla és a pergő játék kifejlesztéséhez.
– A modern zenei effektusok technikai kivitelezésének fejlesztése.
– A pedáltechnika további csiszolása.

Ajánlott tananyag:

Mcsedelov: Iskola 6. osztály
Grossi: Metodo per arpa
Holy: Technische Studien für Harfe
Bagatti: Esercizi tecnici per arpa
F. Dias: Válogatás klasszikus darabokból
Salzedo: The Harpist's Daily Dozen
Godefroid: Szólódarabjai
Ibert: En baroque le soir

Követelmény

Virtuózabb technikát igénylő (pl. trilla), modern zenei effektusokat is alkalmazó nagyobb terjedelmű etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Nadermann: 18 Etüden für die höhere Ausbildung
– Bochsa:18 études pour harpe
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy etűd,
– Három különböző stìlusú előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek

– A hárfa felépìtése, szerkezete, sajátosságai.
– A hangszer kezelése, rendben tartása.
– A pedálok használatának fejlesztése.
– Előjegyzések, a kvintkör ismerete.
– 3/4 és 6/8 ütembeosztás.
– A tizenhatod érték és szünetjel.
– Pontozott ritmusok.
– Triola.
– Dominánsszeptim–akkord és megfordìtásai.
– Két– és háromtagú formák.
– Előforduló jelek, zenei szakkifejezések ismerete, helyes kiejtése.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az ujjak mozgásának továbbfejlesztése, egymástól való függetlenìtése.
– Törekvés a kiegyenlìtett hangzásra.
– A hangzásigény fejlesztése.
– Hármas– és négyeshangzat játszása akkordban, felbontásban, futamban, arpeggióban.
– Csúszás két húron első és negyedik ujjal.

– Takarás.
– A kezek függetlenìtése: dinamika, a dallam kiemelése, éneklő legato játék.

Ajánlott tananyag:

Ank van Campen: Tutor for celtic harp II.
Rollin: Mcsedelov: Iskola 1–2. osztály
Calvo–Manzano: Arpa II.
Zabel: Methode für Harfe
H. Renie: Complette Méthod for Harp
Bochsa/C. Michel: 110 kis gyakorlat
Holy: Technische Studien für Harfe
D. Burton: Händel album for Harp
D. Bouchaud: Panorama de la harpe celtique
B. Andres: Ribambelle

Követelmény

Akkordfelbontást, arpeggiót, oktávmozgást, csúszást tartalmazó etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Snoer: Harfenstudien im arpeggierten Stile op. 42
301
– Schuëcker: Thema mit Variationen
– Alberti: 10 études progressives et techniques
– B. Andres: Charades
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy etűd,
– Három különböző stìlusú előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A hangszer sajátosságai.
– A pedáltechnika fejlesztése, modulációk megoldása.
– Páros és páratlan ütem.
– Felütés.
– Tizenhatod és harmincketted érték, szünetjel.
– Triola, szinkópa, pontozott ritmusok.
– Dúr és moll tonalitás.
– Tonika, domináns, szubdomináns; a vezetőhang fogalma.
– Zárlatok felismerése.
– A frazeálás és artikuláció fokozott tudatosìtása a darabok értelmes előadása érdekében.
– Könnyebb dìszìtések és trillák megoldása (ujjazat, váltott kéz).

– A szonátaforma vázlatos ismertetése, szonatina elemzése.
– Zenei szakkifejezések.
– A lapról olvasás gyakorlása.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A skálajáték fejlesztése.
– Hármas– és négyeshangzat–gyakorlatok, a futamjáték fejlesztése.
– Étouffé.
– Près de la table.
– Glissando.
– Takarás (tenyér).

Ajánlott tananyag:

Schuecker: Melodien Album
Ank van Campen: Tutor for celtic harp II.
Calvo–Manzano: Arpa III.
Mcsedelov: Iskola 3–4. osztály
Parfenov: Hárfaiskola
Holy: Technische Studien für Harfe
Bochsa/C. Michel: 110 kis gyakorlat
D. Bouchaud: Panorama de la harpe celtique
B. Andres: La Gimblette, Aquatintes
Követelmény

Nagyobb hangterjedelmű, futamjátékot, étouffét, glissandót tartalmazó etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Bochsa: 50 leçons progressives
– Nadermann: 30 Fortschreitende Etüden
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Négy különböző korból származó mű:
– Egy etűd,
– Egy barokk tétel,
– Két előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A hangszer ismertének további fejlesztése.
– Különféle ütembeosztások.
– Kevéssé ismert ritmusképletek elsajátìtása.
– A négy fő zenei stìlus jellemzői.

– A legfontosabb zenei formák megismertetése.
– Motìvum, frázis, periódus, imitáció, szekvencia.
– Frazeálás és artikuláció igényesebb megkövetelése, agogika.
– A művekkel kapcsolatos zenei szakkifejezések, jelzések.
– A lapról olvasás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A skálajáték fejlesztése: differenciáltabb pengetésmód kifejlesztése a regiszterek hangzásbeli különbségeinek megszüntetésére.
– Dominánsszeptim, kadencia (akkord, felbontás, futam, arpeggio).
– Üveghang (szimpla).
– Hangközcsúszás (a hüvelyk csúszik, a többi vált).
– A trillajáték fejlesztése, enharmonikus hang beiktatása.

Ajánlott tananyag:

Mcsedelov: Iskola 3–4. osztály
Grossi: Metodo per arpa
Pozzoli: 50 technikai gyakorlat
Bochsa/C. Michel: 110 kis gyakorlat
Holy: Technische Studien für Harfe
Parfenov: Hárfaiskola
Schuecker: Melodien Album
Dussek: Hat Szonatina
D. Bouchaud: Panorama de la harpe celtique
B. Andres: Automates
Bartók/Würtzler Seven pieces for harp
Bach/Etcheverry Pieces

Követelmény

Egy adott technikai feladatot (pl. üveghang, csúszás, trilla, bisbigliando) feldolgozó, nagyobb terjedelmű etűd játszása az alábbi sorozatokból:
– Zabel: Schule für Harfe I–IV. kötet
– Nadermann: 24 Praeludium
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Négy különböző korból származó mű:
– Egy etűd,
– Egy barokk vagy klasszikus tétel,
– Két előadási darab, amelyben lehet kamara mű is.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A hangszer ismeretének további tökéletesìtése.
– Változó ütemek.
– Nehezebb ritmusok önálló feldolgozása és tudatosìtása.
– Otthonosság a hangnemekben, moduláció.
– Az eddig megismert zenei korszakok stìlusjegyeinek alaposabb ismerete.
– A barokk, klasszikus, romantikus, impresszionista, és XX. századi művek formáinak, tempó– , dinamikai és egyéb jelzéseinek ismerete és
megvalósìtása.
– A lapról olvasás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A skálajáték fejlesztése, a tempó fokozása.
– Hármas– és négyeshangzat, kadencia virtuózabb játszása.
– Modern zenei effektusok megismerése és azok technikai kivitelezése (pl. pedálglissando, körömglissando stb.).
– Közreműködés kamarazenében a technikai felkészültségnek megfelelő fokon.

Ajánlott tananyag:

Bagatti: Esercizi tecnici per arpa
Mcsedelov: Iskola 5–6. osztály
Grossi: Metodo per arpa
Pozzoli: Studi di media difficolta per arpa
Bochsa/C. Michel: 110 kis gyakorlat
Holy: Technische Studien für Harfe
Grandjany: Preludes
B. Andres: La Gimblette;
Kodály(Salvi) Children’s dances
Tournier: Palettes

Követelmény
Nehezebb ritmusképleteket tartalmazó, pergőbb játékot, fejlettebb pedáltechnikát igénylő etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Bochsa: 25 Exercice op. 62
– Posse: Sechs kleine Etüden
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
Négy különböző korból származó mű:
– Egy etűd,
– Egy barokk vagy klasszikus tétel,
– Két előadási darab, amelyben lehet kamara mű is
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– Az eddig tanultak további elmélyìtése, gazdagìtása.
– Önállóságra nevelés.
– Fokozottabb igény a stìlusos muzsikálásra.
– Ösztönzés a szép hangzás továbbfejlesztésére.
– Értelmes és tudatos formálás.
– A helyes tempó és dinamika megválasztása.
– Az enharmónia fogalma és kivitelezése a hangszeren.
– Önálló ujjrend készìtése.
– A legcélravezetőbb gyakorlási módok megtalálása.
– A kottaolvasási készség állandó fejlesztése.
– A társas zene rendszeres művelése.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az összes dúr és moll skála.
– Az eddig tanult hármas– és négyeshangzatok, kadencia–gyakorlatok technikai tökéletesìtése.
– Ujjgyakorlatok a trilla és a pergőbb játék kifejlesztéséhez.
– A modern zenei effektusok technikai kivitelezésének fejlesztése.
– A pedáltechnika további csiszolása.

Ajánlott tananyag:

Bagatti: Esercizi tecnici per arpa
Lariviére: Exercices et études pour la harpe op. 9
Grossi: Esercizi tecnici per i primi corsi di arpa
Salzedo: The Harpist’s Daily Dozen
Salzedo/Würtzler: Conditioning exsercizes
B. Andres: Danses d’ automne

Követelmény

Virtuózabb technikát igénylő, különféle dìszìtéseket alkalmazó, igényes szólamvezetést kìvánó etűdök és darabok játszása az alábbi sorozatokból.
– Nadermann: 18 Etüden für die höhere
– Bochsa: Celebres études pour la harfe I. /op. 318
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Négy különböző korból származó mű:
– Egy etűd,
– Egy barokk vagy klasszikus tétel,
– Két előadási darab, amelyben lehet kamara mű is
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló
– legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta– és stìlushűen,
értelmesen tagolva megszólaltatni
– rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel
– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására, a kampók vagy a pedálok biztonságos kezelésére
– legyen jártas vagy az ìr hárfa (kampós), vagy a koncert hárfa (duplapedálos) használatában
– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangon játszani
– rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, dìszìtés, lassìtás,
hangsúlyozás stb.)
– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival
– tudjon önállóan hangolni
– felkészültségének szintjén, tudjon kamarazenei együttesben vagy zenekarban közreműködni
Ismerje
– a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek cìmét, és tudja helyesen kiejteni és leìrni azokat,
– a hárfa történetét,
– a hárfa szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes
– tudásáról számot adni nagyobb lélegzetű művek koncertszerű körülmények között történő bemutatásával.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Hárfa főtárgy
„A”tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy etűd (Nadermann: 15 etűd/5., 6., Bochsa: 40 celebres études pour la harpe op. 318 (Leduc) nehézségi szintjén).

– Egy barokk mű (Bach: Lant preludium, Bach: Fantázia B–dúr., Händel: Prelúdium B–dúr nehézségi szintjén).
– Egy szonáta (Dusik: 6 szonatina nehézségi szintjén).
– Egy szabadon választott darab (Durand: Chaconne, Godefroid: Dal szöveg nélkül nehézségi szintjén).
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy etűd (Nadermann: 30 fortscreitende Etuden, Heller: Six etudes, Posse: Sechs kleine Etuden nehézségi szintjén).
– Egy barokk mű (Ph. E. Bach: Solfeggio nehézségi szintjén).
– Egy szonáta (Dusik 6 szonatina nehézségi szintjén.)
– Egy szabadon választott darab (Tournier: Lolita a táncosnő, Debussy: A lenhajú lány nehézségi szintjén).
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani

A vizsga értékelése

– megfelelés az előirt követelményeknek,
– helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
– hangminőség,
– hangszerkezelés,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– zenei stìlusok és előìrások megvalósìtása,
– artikulációk és dìszìtések megvalósìtása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség,
– technikai felkészültség,
– jobb– és balkéz–technika,
– intonáció.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a növendékek tudásszintje között képességük, teherbìrásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség
alakulhat ki. Az oktatás célja az egyéni hangszertudás, és a kamarazenei illetve a zenekari játék fejlesztésén át, a zenei műveltség elmélyìtése és
a zenélési kedv ébrentartása.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
– Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság

Ajánlott tananyag

Lariviére: Exercices et études pour la harpe op. 9
Grossi: Esercizi tecnici per i primi corsi di arpa
B.Andres: Amamorphoses
B. Andres: Epices I.
Dussek: Trois sonates
Händel: Klavierwerke III – suites et pieces

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Bochsa: Celebres études pour la harfe II. /op. 318
– Nadermann: Etudes et Preludes I.
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.
– Önálló hangolás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Skála: minden változatban, választott hangnemben
– 1 etűd
– 2 különböző karakterű előadási darab, amelyben lehet kamara mű is
Az előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

8. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok

Ismeretek
A zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód fejlesztése.
A különböző XX.–XXI. századi zenével kapcsolatos tudnivalók.

A hangszerkezelés fejlesztése
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság

Ajánlott tananyag

Lariviére: Exercices et études pour la harpe op. 9
Grossi: Esercizi tecnici per i primi corsi di arpa
B. Andres: Epices II.
Händel: Album
Pescetti: Sei sonata per clavicembalo
Reschofsky: Két hárfadarab
Arányi: zólók hárfára
Albeniz: Spanish music for the harp

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Nadermann: Etudes et Preludes II.
– Nadermann: Sept sonates progressives op. 92
– Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.
– Önálló hangolás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Skála, minden változatban választott hangnemben
– 1 etűd
– 2 különböző karakterű előadási darab, amelyben lehet kamara mű is
Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– Hangszeres és zenei ismeretek átadásánál, a zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód fejlesztése.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése, a játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasìtások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
– Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság

Ajánlott tananyag

Salzedo: The Harpist’s Daily Dozen
Salzedo/Würtzler: Conditioning exsercizes
Krumpholz: Quatre sonates, op. 12
Watkins: Dance suite

Hasselmans: Album pour la harfe
Rössler: Six harp sonatas op. 2

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Bochsa: Celebres études pour la harfe /op. 62
– Labarre: Grande études pour la harfe /op. 30
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.
– Önálló hangolás, húrozás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Skála, minden változatban választott hangnemben
– 1 etűd
– 2 különböző karakterű előadási darab, amelyben lehet kamara mű is
Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– Hangszeres és zenei ismeretek átadásánál, a zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód
fejlesztése.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése, a játszott anyagban előforduló új tempó– és
karakterjelzések, előadási utasìtások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindìtások gyakorlása, a pengetés erejének fokozása a tónus növelése a lazaság
megtartásával.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
– Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság

Ajánlott tananyag

Salzedo: The Harpist’s Daily Dozen
Salzedo/Würtzler: Conditioning exsercizes
Hasselmans, Godefroid, Glinka, Grandjany, Tedeschi, Tournier, Debussy, Trnecek, Pierne, Paris–Alvars, Parfenov, Durand, Ibert, Salzedo átiratai,
szóló művei.

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Bochsa: Celebres études pour la harfe I. /op. 34
– Godefroid: 20 Melodikus etüd
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.
– Önálló hangolás, húrozás

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Skála, minden változatban választott hangnemben
– 1 etűd
– 2 különböző karakterű előadási darab, amelyben lehet kamara mű is
Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

Továbbképző évfolyamok „B" tagozat

A továbbképző évfolyamok „B" tagozatos növendékei nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya
választásának lehetőségét, ezért az „A" tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

7. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód fejlesztése.
– Egyenletes játék, kiegyenlìtett hangzás, egységes tempó.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasìtások stb.,
– Hosszabb zenei gondolatok önálló technikai megoldása, alkalmazása.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, és feltételezhetően kamaraegyüttesben vagy zenekarban is.

Ajánlott tananyag

Lariviére: Exercices et études pour la harpe op. 9
Grossi: Esercizi tecnici per i primi corsi di arpa
B.Andres: Amamorphoses
B. Andres: Epices I.
Dussek:: Trois sonates
Händel: Klavierwerke III – suites et pieces

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Bochsa: Celebres études pour la harfe II. /op. 318
– Nadermann: Etudes et Preludes I.
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.
– Önálló hangolás, húrcsere.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Skála: bármelyik hangnemben hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontások, akkordok, arpeggiok, futamok, kadencia
– egy etűd
– két különböző karakterű előadási darab
– egy kamaramű
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek

– A zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód fejlesztése. A különböző XX.–XXI. századi
zenével kapcsolatos tudnivalók.
Törekedni a memorizálás biztonságára.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
– Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.
– Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság

Ajánlott tananyag

Salzedo: The Harpist's Daily Dozen
Salzedo/Würtzler: Conditioning exsercizes
Hasselmans, Godefroid, Glinka, Grandjany, Tedeschi, Tournier, Debussy, Trnecek, Pierne, Paris–Alvars, Parfenov, Durand, Ibert, Salzedo átiratai,
szóló művei.

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Nadermann: Etudes et Preludes II.
– Nadermann: Sept sonates progressives op. 92
– Thomas: Selected studies for the harp
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.
– Önálló hangolás, húrozás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Skála: bármelyik hangnemben hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontások, akkordok, arpeggiok, futamok, kadencia
– egy etűd
– Két különböző korú–, karakterű– előadási mű
– kamaramű
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– Hangszeres és zenei ismeretek átadásánál, a zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód
fejlesztése.
– Tanult művek stìlusos, élményszerű előadása, a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.
– A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése, egységes tempójú alkalmazási képessége, stìlusos használata.
– Hagyományos lejegyzésű és különleges ma született XX.–XXI. századi művekkel kapcsolatos tudnivalók, azok tanári segìtséggel való megfejtése
és a megoldások alkalmazása a hangszeren.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon. Az előző években tanult skálák, bejátszási gyakorlatok tempójának fokozása.
– Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság.

Ajánlott tananyag

Salzedo: The Harpist’s Daily Dozen
Salzedo/Würtzler: Conditioning exsercizes
Hasselmans, Godefroid, Glinka, Grandjany, Tedeschi, Tournier, Debussy, Trnecek, Pierne, Paris–Alvars, Parfenov, Durand, Ibert, Salzedo átiratai,
szóló művei.

Követelmény

Etűdök játszása az az alábbi sorozatokból:
– Bochsa: Celebres études pour la harfe /op. 62
– Labarre: Grande études pour la harfe /op. 30
– Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.
– Önálló hangolás, húrozás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Skála: bármelyik hangnemben hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontások, akkordok, arpeggiok, futamok, kadencia
– Egy etűd
– két különböző karakterű előadási darab / lehetőleg az egyik: XX.– XXI. századi mű/tétel,
– kamaramű
Az etűd és a modern mű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– Hangszeres és zenei ismeretek átadásánál, a zenei anyagot alapul véve a technikai megoldásokkal párhuzamosan a zenei érzék és előadásmód
fejlesztése.
– Ismerje a különböző zenei korok stìlusát, a kortárs zene előadási stìlusát.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése, a játszott anyagban előforduló új tempó– és
karakterjelzések, előadási utasìtások stb. önálló, pontos értelmezése.
– Rendelkezzék megfelelő önállósággal, koncentrálási készséggel

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az összes hangszer specifikus technika ismerete, elsajátìtása, csendes pedálhasználat
– A tanult artikulációk és a belőlük alkotott különböző hangindìtások gyakorlása, a pengetés erejének fokozása a tónus növelése a lazaság
megtartásával.
– Jó lapról olvasási képesség.
– Társas zenélés: duó, trió, együttesben való önállóság

Ajánlott tananyag

Salzedo: The Harpist's Daily Dozen
Salzedo/Würtzler: Conditioning exsercizes
Hasselmans, Godefroid, Glinka, Grandjany, Tedeschi, Tournier, Debussy, Trnecek, Pierne, Paris–Alvars, Parfenov, Durand, Ibert, Salzedo átiratai,
szóló művei.

Követelmény

Etűdök játszása az alábbi sorozatokból:
– Bochsa: Celebres études pour la harfe I. /op. 34
– Godefroid: 20 études mélodiques pour la harpe
– Bach–Grandjany: 12 Etudes for Harp op. 45
Az etűdökhöz hasonló nehézségű előadási darabok.
– Önálló hangolás, húrozás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Skála: bármelyik hangnemben hármashangzat– és domináns négyeshangzat–felbontások, akkordok, arpeggiok, futamok, kadencia
– Egy etűd
– két különböző karakterű előadási darab (kamaraművek)
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes
– a hangszer biztos kezelésére,
– a dallamìvek kirajzolására, árnyalt dinamikai megoldásokra, a harmóniaváltások érzékeltetésére.
Ismerje
– hangszere történetét és irodalmát,
– és alkalmazza a tipikus hárfahangzásokat (étouffé, üveghang, près de la table, arpeggio, csúszások, kéz– és pedál– glissando stb.).
Legyen képes igényes tónusú, zengő, zajmentes hárfajátékra.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudását koncertszerű körülmények között bemutatni.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Hárfa főtárgy
„A”tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy etűd (Nadermann: 18 Etuden für die höhere Ausbildung, Godefroid: 20 études mélodiques pour la harpe nehézségi szintjén.
– Egy barokk mű (Händel: Chaconne, Pachelbel: Canon nehézségi szintjén).
– Egy szonáta (Parry: Sonata D–dúr, Rössler–Rosetti: Sonata D–dúr nehézségi szintjén).
– Egy szabadon választott darab (Tedeschi: Pattuglia spagnoula op. 31., Hassalmanns: Priere., Verdalle: Sevillana op.27., Farkas: Régi magyar
táncok (EMB 8627) nehézségi szintjén.
– Egy kamaramű (J. Bosch: Passacaille for Violin and Harp nehézségi szintjén).
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy etűd (Boscha: 50 celebres étüdes pour la harpe op. 34. (Leduc) nehézségi szintjén).
– Egy barokk (Händel: Passacaille, (Leduc, Zimmermann) J. S. Bach: C–dúr Andante nehézségi szintjén)
– Egy szabadon választott mű (Schuëcker: Mazurka, Debussey: Holdfény, Tournier: Jazz–Band, Maros: Szvit hárfára nehézségi szintjén).
– Egy kamaraműv (Debussy: Rêverie for Violin and Harp, Mel Bonis: Mélisande pour 2 harpes nehézségi szintjén).
Az etűd és a kamaraműv kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

– megfelelés az előìrt követelményeknek,
– helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
– hangminőség,
– hangszerkezelés,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– zenei stìlusok és előìrások megvalósìtása,
– artikulációk és dìszìtések megvalósìtása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség,
– technikai felkészültség,
– jobb– és balkéz–technika,
– intonáció.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Lehetőleg több, jó minőségű hárfa / legalább egy kampós hárfa
Lehetőleg többféle méretű hárfa, a tanuló termetének megfelelően.
Éllìtható magasságú szék,
Kottatartók,
Hangolókulcs, tartalék húrok, hangológép
Metronóm.

AKKORDIKUS TANSZAK – ÜTŐ TANTÁRGY – HELYI TANTERV

Az ütő tanszak helyi tantervét a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által kiadott 27/1998. MKM rendelet "AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÖVETELMÉNYEI ÉS TANTERVI PROGRAMJA " 2011. évi módosítása alapján, a tantervi programmal egyetértve készítette.

AZ ÜTŐ SZAK NEVELÉSI-OKTATÁSI CÉLJAI, ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI, SZAKIRÁNYÚ FELADATAI ÉS SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI

Az összes ritmuselem megismertetése a tanulókkal, ezek biztos játéka különböző tempókban. Fontos a lapról olvasás folyamatos elsajátítása, és e mintákra történő ritmusmondatok improvizálása könnyű játék keretén belül.
A ritmusok játéka közben el lehet kezdeni az ütős dallamhangszerek megismerését, a hangok elhelyezkedését, a verőtartást és ütéstechnikát, (természetesen ez vonatkozik a kisdob játéknál és a dobszerelésen történő mozgáskoordinációs gyakorlatokra is.) Később könnyű darabokon keresztül a fontosabb dúr illetve moll hangsorok, hangnemek megismerése következhet. A dobszerelésen a rock, swing, latinamerikai ritmusok elsajátítása a következő lépés.

Előképző évfolyamok
1. évfolyam
Az általános iskola 1–2. évfolyamába járó gyermekek számára. Az egyéni foglalkozás mellett célszerű az együttes játékot is elkezdeni.

Fejlesztési feladatok
Ismeretek, hangszerkezelés, technika.
– Dallamhangszeren 2–3 hang hangkészletű gyermekdalok.
– Ritmushangszereken a negyed érték, a nyolcad pár és a negyed szünet.
– Bevezetés a 4/4–es számolásba. A kottaolvasás gyakorlása a fenti ritmusokkal.
– Kamarazene–jellegű együttes játék a szaktanár ötletei alapján.

Ajánlott tananyag
Balázs – Zempléni: Ritmusgyakorlatok kezdőknek; Balázs – Kósa – Zempléni: Csengő–bongó Balázs: Technikai gyakorlatok I–III., Wolfgang Basler: Elementar, *Nesztor Iván I kötet*
Követelmény
Ritmusgyakorlat. Ritmus–duó. Egyszerű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kisdob gyakorlat, vagy duó.
– Egy kis hangkészletű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A leggyakrabban használt hangszerek ismerete.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad, pontozott fél és negyed érték és a megfelelő szünetek.
– Metrum: páros és páratlan lüktetésű metrumok (4/4 és 12/8 stb.), egyszerű váltakozó ütem.
– Záróvonal, ismétlőjel, *f, mf, mp, p* dinamika, és crescendo, decrescendo, marcato.
A hangszerkezelés fejlesztése
Helyes testtartás.„Szimmetrikus” verőfogás. Váltott kézzel való játék. Három dobon való játék

Különböző menzúrájú dallamhangszereken való játék. Különböző verők használata.
Ajánlott tananyag: lsd. az előző év anyagát
Követelmény: lsd. az 1. évfolyam követelményét.
Év végi vizsga ajánlott anyaga: lsd. 1. évfolyam

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat
1. évfolyam: a negyed, nyolcad hangok és szünetértékek megismerése, ezek biztos játéka. Kisdobiskola (Zempléni füzetek I.-II. Nesztor I. Ritmikus játékok I.) Egyszerű ritmus-improvizációk játéka periódus nélkül. Dallamhangszeren 2–3 hang hangkészletű gyermekdalok. Ritmushangszereken a negyed érték, a nyolcad pár és a negyed szünet. Bevezetés a 4/4–es számolásba. A kottaolvasás gyakorlása a fenti ritmusokkal. Kamarazene–jellegű együttes játék a szaktanár ötletei alapján.

Ajánlott tananyag
Balázs – Zempléni: Ritmusgyakorlatok kezdőknek, Balázs – Kósa – Zempléni: Csengő–bongó
Balázs: Technikai gyakorlatok I–III., Wolfgang Basler: Elementar, *Nesztor Iván I kötet*
Morris Goldenberg: Snare Drum for Beginners, Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre
Zempléni: Ütős ABC, Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek, Zempléni: A triótól az oktettig

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kisdob gyakorlat, vagy duó,
– Egy kis hangkészletű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

2. évfolyam: a triolák, tizenhatodok és szünetértékeinek megismerése azok játéka lapról olvasva és szabadon improvizálva is. Egyszerűbb rock függetlenítési gyakorlatok. Dallamhangszer: a darabok folytatása.
(Nesztor rock alap I, II, III.) „Szimmetrikus" és asszimetrikus verőfogás. Váltott kézzel való játék. Három dobon való játék (Technikai gyakorlatok). Különböző menzúrájú dallamhangszereken való játék. Különböző verők használata. Gyakorlási sémák felépítése.

Ajánlott tananyag az előző év anyagán túl: *Nesztor Iván II. kötet*

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kisdob gyakorlat,
– Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

3. évfolyam: a negyedek, nyolcadok, tizenhatodok, triolák hangsúlyozása, lapról és improvizálva. Rock függetlenítés tovább. Moll hangsorok megismerése, Dúr és moll hármashangzatok bontása. Nesztor füzetek I.,II. Könnyű vibrafondarabok játéka. Tremolo bevezetése. Az együttes játékban előforduló hangszerek megszólaltatása. Szélsőséges dinamikák alkalmazása. A kisdob–tremolo előkészítése. Pattintott dupla ütések kisdobon.
Paradiddle kézrendek. Tizenhatodos technikai gyakorlatok. Hangsúlyozás

Ajánlott tananyag az előző év anyagán túl: Charley Wilcoxon: The All American Drummer, 150 rudimental solos

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kisdob gyakorlat vagy duó, (Balázs Z. vagy Nesztor I)
– Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

4. évfolyam: Nesztor I. Ritmikus játékokra történő improvizálás periódusban. Rock kíséret + szóló a megismert elemekből. Kisdob + dobok, (mozgáskoordinációs gyakorlatok) Balázs, Zempléni füzetek végig. Nesztor I. I-II. füzet. Swing alap, latin alap. (Táncritmusok alapfokon.) Zenekari ritmizálás. Dallamhangszer: négyes-hangzatok bontása. Közepes dallam lapról olvasása, ritmus és dallamdiktálás. Hangsorok (dallamhangszere), 4#, 4*b* előjegyzésig. Tanult dallamhangszeres művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
Ajánlott tananyag az előző év anyagán túl: *Nesztor Iván III. kötet*
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Előkéket, tremolokat tartalmazó kisdob szólógyakorlat vagy duó,
– Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

5. évfolyam: Rock függetlenítés + szólók periódusban. Különböző kíséretmodellek. Swing alapjátékok, négyszólamúság megjelenése. Előkék megismerése.
Swing szólók szabadon, periódusban. (4, 8, 16, 32 ütemben) 32 ütemes A,A,B,A forma. Vibrafon: nehezebb darabok megismerése, megtanulása. Blues témák megtanulása. (Blues forma) Jazz örökzöldek megismerése, hallgatása, elemzése. Különböző dinamikák alkalmazása tremolóval. Változó tempók megvalósítása önállóan és együttesben.

Ajánlott tananyag
Wolfgang Basler: Rudiment Schule für Kleine Trommel
Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel , Eckehard Keune: Kleine Trommel
Heinrich Knauer: Praktische Schule für Kleine Trommel, Heinrich Knauer: Paukenschule I–II.
Kupinszkij: Előadási darabok xilofonra
Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I–IV.
Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde
Zempléni: Répertoire ütőhangszerekre
Zempléni: Ütősmuzsika kezdőknek
Zempléni: A triótól az oktettig
Charley Wilcoxon: Finger Stroke Controll

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Előkéket, tremolokat tartalmazó kisdob gyakorlat,
– Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

6. évfolyam: az előző öt osztály teljes átismétlése, kibővítése. Kiszenekari, nagyzenekari gyakorlat. Önálló zenekari improvizatív, kottaolvasási gyakorlat. Teljes vibrafon ismeretanyag bemutatása. Kétszer pontozott ritmusok, kvintola, szeptola. A különböző ütemfajták és ritmuskombinációk átfogó ismerete. A megfelelő kézrend kialakításának készsége a zenei és technikai követelmények szerint. Swing, latin , rock improvizáció kíséret és szóló.

Ajánlott tananyag
Balázs: Három burleszk, Balázs: Nyolc trió ütőhangszerekre
Wolfgang Basler: Rudiment Schule für Kleine Trommel
Steve Davis: Jazz Drums – Play – A Long – Styles & Analysis
S.Fink: Percussion Studio, M.Goldenberg: Modern School for Xylophone, Marimba,
Vibraphone, Richard Hochrainer: Übungen für Kleine Trommel ,
Eckehard Keune: Kleine Trommel, Heinrich Knauer: Paukenschule I–II.,
Kupinszkij: Előadási darabok xilofonra
Kósa: Ötös játék, Kósa: Régi zene hangolt ütőhangszerekre

Musica de Camera – Kamarazene ütőhangszerekre (Borsody L, Kovács T, Zempléni L)
Nesztor: Ritmusjáték és jazzdobolás I.–IV.
Sejourne–Velluet: Les Claviers a Percussion Parcourent le Monde
Vivaldi: Four Seasons, Charley Wilcoxon: Finger Stroke Controll

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Dobszerelésen tánczenei–, vagy rock kíséret zárlat improvizációkkal. Lehet élő–vagy rögzített zenéhez is.
– Függetlenítési gyakorlat dobszerelésen. Egy dallamhangszeres mű, vagy kisdob szólódarab.
– Egy hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren,
(Pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele vibrafonon)
– Egy kamaramű, vagy egy zongorakíséretes előadási darab.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő méretű és akusztikájú, hangszigetelt tanterem, jól hangolt zongorával (pianínóval).
Hangszerállomány:
– egy pár üstdob,
– 2 xilofon (kétsoros, háromoktávos),
– harangjáték,
– vibrafon,
– marimba vagy basszus metallofon
– 1 nagydob (zenekari), 2 kisdob (húros),
– 5–6 tom–tom, 3–4 bongo,
– 3–4 függesztett réztányér, 1 pár összeüthető réztányér,
– tam–tam vagy/és gong,
– dobfelszerelés,
– „apró” hangszerek: triangulumok, kasztanyett, csörgődobok, claves (több), temple–block–sor, kolompok, fadobok, csörgők, ostor, kereplő stb.,
– lehetőség szerint Orff–hangszergarnitúra (kromatikus dallamhangszerek).

Verők: valamennyi hangszerhez, többféle keménységű, különböző anyagból készült verők.
Megfelelő hangszerállványok, kottatartó (legalább 6 db a kamarázáshoz).
Szerszámok, eszközök a hangszerek javításához, karbantartásához.
Metronóm

Minimális hangszerállomány ütőtanszak indításához:
– 2 dallamhangszer (zenekari méret),
– dobfelszerelés,
– külön húros kisdob,
– „apró” hangszerek (lehetőség szerint).

Művészeti alapvizsga

A 6 év tanult anyagából összeállított magas szintű szakmai anyag és előadói készség bemutatása az alapvizsga bizottság és a közönség előtt.
A 6. évfolyam végén sikeres művészeti alapvizsgát követően a továbbképző évfolyamokon folytathatják zenei tanulmányaikat az arra érdemleges növendékeink.
A zenei rendezvények fontos pontjai az élő zenével történő találkozások, ezért szorgalmazom a növendékek koncertlátogatását. A szaktanárok feladata a koncertekre való figyelemfelhívás.

A továbbképző évfolyamok tananyaga és a továbbképzés metodikája nagyban függ a növendék képességeitől, a választott hangszer (hangszerek) fajtájától, a gyakorlási készség, hajlandóság meglététől. A 6 alaposztályt elvégző növendékek zenekarban való játékát szorgalmazzuk, és elősegítjük. A zenekari játék határozza meg egy ütőjátékos jövőbeni lehetőségeit.

TOVÁBBKÉPZŐBE KERÜLÉS FELTÉTELEI

A 6. évfolyam év végi vizsgája – **sikeres művészeti alapvizsga** – után továbbképző évfolyamokban folytathatják a növendékek zeneiskolai tanulmányaikat.

Célunk, hogy olyan színvonalú zeneoktatást nyújtsunk növendékeinknek, hogy még a továbbképző osztályokban is szívesen maradjanak, tehát minél tovább járjanak zeneiskolába.
A ütő tanszakon a tanulók megtartásában kiemelkedő szerep jut a **kiszenekari és fúvószenekari játék**nak. Ennek megkezdése általában 4. osztályban javasolt, de ügyesebb növendékek korábban is bekapcsolódhatnak a zenekar munkájába.

A társas muzsikálás iránti szeretet már kezdő szinten megalapozhatjuk úgy, hogy a tanár duózik a növendékkel. És később a gyerekek már egymással is zenélhetnek duó, trió formációkban és kisebb kamaracsoportokban. Így a zenekari játék mellett a **kamarazenélés** is segít kialakítani a növendékekben azokat az értékeket, melyek felnőtt korban is megmaradnak.
Az aktív hangverseny-látogató lakosság „kinevelésében" ezek a momentumok nagyon meghatározóak, s a kamarazene szintén olyan élményt nyújt, melyért érdemes középiskolás korban vagy akár főiskolai hallgatóként is még zeneiskolásnak maradni. Sokan választják ezt az utat, hogy a lehető legtovább zeneiskolai keretek között zenélnek együtt.

A továbbképző évfolyamokban a növendékek hangszeres technikai és zenei tudása között jelentős különbségek alakulhatnak ki, ezért ezen évfolyamok minőségi-zenei elvárásait összevontan tárgyaljuk. A növendékek zenetanulásának céljai is eltérőek, ezért a velük való foglalkozás is sokkal differenciáltabb illetve szabadabb lehet. Nagyobb szerep juthat, pl. a tanulók önálló kezdeményezéseinek a darabok megválasztásában. A továbbképző évfolyamok sokrétűsége ellenére is vannak azonban általános érvényű követelmények:
- Legyen képes a növendék a játszott zenei anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, valamint előadási utasítások minél pontosabb megvalósítására.
- Legyenek önálló ötletei egyszerűbb (szabad) díszítésekre.
- Legyen kialakult igénye a tanult művek paramétereinek teljes ismeretére: pontos cím, szerző, hangnem, stílus, forma, szerkezet, egyéb jellemzők.
- Rendelkezzen alapvető zenei ízléssel, mely a különböző stílusok jellemző sajátosságainak ismeretéből táplálkozik.
- A növendék játsszon hangszerén dinamikailag árnyaltan, kiegyenlítetten, stílusosan, kifejezően, tisztán.
- Próbálkozzon adott stíluson belül improvizációval, önálló gondolatok megfogalmazásán,
- Az adott stíluson belül legyenek új ötletei, gondolatai,
- Ha lehetőség van az iskolán kívül alakítson zenekart,
- Forduljon szakmai tanácsokért szaktanára, és más hangszeres tanárok felé,
- Szorgalmazza társai, barátai körében a koncertlátogatást, zenehallgatást.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat végén
Ismerje a tanuló
– a legfontosabb ütőhangszerek múltját, származását, fejlődését,
– az ütőhangszerek irodalmát.
Legyen képes a tanuló
– szép és kifejező hang képzésére a különféle ütőhangszereken,
– nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok megszólaltatására,
– sűrű, egyenletes, árnyalt dinamikájú tremolo alkalmazására a különböző hangszereken,
– zeneileg és technikailag tudatos, módszeres gyakorlásra, a művek önálló megtanulására,
– értelmes, tagolt, kifejező előadásmódra.
– stílushű előadásmódok alkalmazására kíséret, illetve szóló funkcióban
– poliritmikus, illetve polimetrikus játékra
Rendelkezzék a tanuló
– megfelelő technikai felkészültséggel, előadói és formáló készséggel,
– egyszerű improvizációhoz szükséges képzelőerővel,
– biztos zenei memóriával és koncentrálóképességgel,
– kamarazenéléshez és zenekari játékhoz szükséges lapról olvasási készséggel,
– megfelelő gyakorlási módszerekkel, amelyekkel a megfelelő technikai készenlét gyorsan elérhető,
– tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.
A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
Legyen képes a tanuló
– stílushű előadásmódok alkalmazására zenekarban kíséret–, ill. szóló funkcióban
– poliritmikus, ill. polimetrikus játékra, a tanuló legyen képes tudását pódiumon is bemutatni közreműködőként, vagy önálló koncertet adni.
Rendelkezzék olyan biztos hangszertudással, előadói készséggel, zenei ismeretekkel, amelyek birtokában zenei pályára is irányítható

A „B” TAGOZATRA KERÜLÉS, „B” TAGOZATON MARADÁS FELTÉTELEI

„B” tagozaton a növendékek minimum heti 2 x 45 perces főtárgy oktatásban részesülnek. Természetesen ez a kiemelt óraszám csak az átlagosnál tehetségesebb tanulókat illetheti meg. A ”B” tagozatra irányítható növendéknek kiemelkedő hangszeres adottságokkal kell rendelkeznie, beleértve a gyors felfogóképességet és kitartó szorgalmat is, mely képessé teszi arra, hogy a „B” tagozat minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek megfeleljen.
„B” tagozatra kerülni legkorábban az „A” tagozat 1. évfolyamának végén lehet, az iskolavezetés és az ütő tanszakvezető jelenlétében tett beszámoló (vizsga) alapján.
A „B” tagozat feladatai az ismeretek és a hangszertudás területén megegyeznek az „A” tagozat feladataival, de az etűdök és előadási darabok száma és nehézségi foka a növendék felkészültségének megfelelően növelhető. A „B” tagozat különböző évfolyamaiban a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.
A kiemelkedő képességű növendékek közül némelyekben felmerülhet az igény egy második hangszer tanulására is. A második tanszak felvételének alapvető követelménye a „B” tagozat követelményein túl az átlagon felüli koncentrálóképesség és a mindkét hangszer iránti komoly elkötelezettség, mely problémamentessé teszi a kétszeres mennyiségű feladat teljesítését, azaz a minkét hangszeren való intenzív gyakorlást.

TANSZAKI MEGHALLGATÁSOK, OSZTÁLYHANGVERSENYEK, VIZSGÁK RENDJE

Félévenként egy tanszaki hangversenyt tartsunk, melyen lehetőleg minden növendék szerepeljen! Ahol ez megoldható, adjunk lehetőséget a kicsiknek, egészen kezdőknek is: egy-egy pici darabbal, dalocskával. Tehetséges növendékeinket szerepeltessük kiemelt hangversenyeken.
Az iskolában kezdeti stádiumban kiszenekari gyakorlat indult, melyen a szaktanárok megjelenése időnként ajánlott. Azok a növendékek, akik zenei pályára készülnek, feltétlenül járjanak valamely gyakorlatra. (Pl. gitárzenekar fúvószenekar, jazz zenekarok, dixieland együttes, stb.) A szaktanárok mindig beszéljék meg az esetlegesen felmerülő szakmai problémákat, a félreértések elkerülése végett.
Nagyon fontos a szülők bevonása a szakmai munkába, a tanárnak így jobb betekintése lehet a diák otthoni gyakorlásának rendszerességébe. Mindig fel kell hívni a szülők figyelmét a problémákra akár pedagógiai, akár lelki eredetű legyen is az.
Távlati tervekben szerepelne egy ütőzenekar felállítása, színesebb oktatási struktúra felépítése (a bővebben fellelhető anyagokból).
Zenei rendezvényeken történő részvétel, megyei versenyeken való helytállás.

NÉPZENE TANSZAK

A népzene tanszak kiegészítő helyi tantervét a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által kiadott "AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÖVETELMÉNYEI ÉS TANTERVI PROGRAMJA " alapján készítette el.

A NÉPZENE SZAKRA VONATKOZÓ HELYI JELLEMZŐK

Hangszerek: vonósok - népi hegedű, brácsa, bőgő; fúvósok - furulya, duda, tárogató; pengetős - citera, koboz; valamint népi ének, népzene szolfézs.
A zeneiskolában 6 népi ének kamaracsoport működik: Cipóriska, Kiscibri, Cilibri, Sercli, Kalapos, Cibri énekegyüttesek, melyek gyakori fellépéseikkel fontos szerepet vállalnak a város kulturális életében.

A NÉPZENE SZAK NEVELÉSI-OKTATÁSI CÉLJAI

Az alapfokú népzeneoktatás lehetőséget ad a növendék képességeinek fejlesztésére, a különböző szakterületeken való jártasság megszerzését és gyakorlását biztosítja. Figyelembe veszi a gyermek érdeklődését, életkori sajátosságait, tehetségét. A hagyományos kultúra értékeinek tiszteletére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel. A népzene hiteles megjelenítési módjait ismerteti meg, a zene alkalmazására, befogadására készít fel.

A NÉPZENE SZAK ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A növendékekkel a népzene sajátos gondolkodásmódját, a magyar nyelv sajátságaival is összefüggő hangsúlyviszonyait ismerteti meg. Fontosnak tartja a népzene sajátos értékrendszerének felismerését, alkalmazását, variációképző rögtönzőkészség kialakítását, személyiségfejlesztést, tehetséggondozást. A gyűjtött, vagy még élő népzenei anyag segítségével – hangzóanyagok hallgatása, értelmezése – a tanuló ismerje meg a különböző népzenei műfajok, dialektusok, stílusok sajátosságait, a népzenekutatás történetét, a népzene előadó-egyéniségeit. Az alkotó magatartást, az általános és speciális zenei képességeket – hallás, ritmusérzék, különös tekintettel a népzene sajátos hangközeire és ritmusfajtáira stílusérzék, zenei memória, fantázia, előadói és manuális készség – fejlessze. A népzeneoktatás általános zenei műveltségen túl népzenei ismeretek átadására, az önálló lejegyzéshez, az eredeti előadásmód alapvető jellegzetességeinek felismeréséhez, alkalmazásához, dallamfüzérek, tánciklusok szerkesztéséhez szükséges alapok megtanítására is törekszik. Fontos a rendszeres, igényes, önálló munkára nevelés, igény kialakítása a társas muzsikálásra. Koncerteken, fesztiválon, táncházakon, táborokban való részvételre ösztönzés, a növendékek nemzetközi programokban való részvételének szorgalmazása. Nyitottság kialakítása más zenei műfajokkal szemben, zenei pályát választó gyermekek felkészítése.

A NÉPZENETANÍTÁS SZAKIRÁNYÚ FELADATAI

A népzene hagyományaival, a népdalok hiteles megszólaltatásához szükséges elméleti és technikai ismeretekkel, a magyar népzenei dialektusok sajátosságaival ismerkedjen meg a növendék (hangszín, tempó). Zenei képességeket, stílusérzékét, zenei ízlését, általános esztétikai érzékét fejlessze.

Népi ének szakon ismertesse meg a növendéket az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel, a népdalok élményszerű autentikus megszólaltatásához szükséges éneklés technikai hátterével. Fejlessze az énekhang technikai adottságait, a gyermek zenei képességeit, érthető szövegmondását, népdalok memorizálási képességét, énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges érzéket, dialektusok felismerésének képességét, díszítésmódokhoz szükséges készséget.

Elméleti órán tudatosítsa a rendszeres munka szükségességét, a népzene és műzene közötti hasonlóságokat és különbségeket. Ösztönözze a növendéket önálló munkára, népzenei koncertek, táncházak látogatására, azon való szereplésre, hagyományok ápolására, továbbadására, eredeti hangzóanyag gyűjtésére, a média népzenei műsorainak figyelemmel kísérésére.

A NÉPZENE TANÍTÁS SZAKMAI KÖVETELMÉNYEI

A gyerekekkel megismertetni a különböző népi hangszerek alkalmazási területeit a magyar népzenei hagyományban, a hangszerek hagyományos irodalmát, hangszertechnikát, ezen kívül a magyar népzene sajátos előadásmódjának megfelelő hangszertechnikát is (hangsúlyozás, ritmika, díszítés). Az előforduló improvizációs módszereket, hegedűn a prímás szerep feladatait, a tanult anyag kíséretmódját, kíséretét, a tájegységekre jellemző együtteseket, hangzásait, a szükséges zeneelméleti fogalmak gyakorlati alkalmazását, a jelentősebb zenekarokat, muzsikusegyéniségeket.

A TANANYAG, A ZENEMŰVEK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

A tanszakon tanító tanárok a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által kiadott alapfokú művészetoktatás követelményeivel és tantervi programjával teljes mértékben egyetértenek

MAGASABB ÉVFOLYAMBA LÉPÉS FELTÉTELEI

A zeneiskolai tanítás célja, hogy a népzenét értő és érző hallgató embereket neveljen. Ehhez elengedhetetlen, hogy a növendékek zenei ízlésének formálására már a kezdeteknél hangsúlyt fektessen.
Bármilyen népi hangszeren való tanulás **1. évének végére** alapkövetelmény, hogy a növendék törekedjen a jó minőségű, tisztán intonált, egészséges hang megszólaltatására.
Legyen tudatában a szerkezeti tagolás fontosságának és a levegővételek helyének megválasztásánál, figyeljen is erre.

A minisztériumi Tantervben leírtak alapján az alap évfolyamok elvégzése után továbbképző osztályokban folytathatják a növendékek zeneiskolai tanulmányaikat.
Célunk, hogy olyan elmélyült népzeneoktatást nyújtsunk növendékeinknek, hogy még a továbbképző osztályokban is szívesen maradjanak, tehát minél tovább járjanak zeneiskolába.

AZ ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI ÉS A TOVÁBBKÉPZŐBE LÉPÉS FELTÉTELEI

Ha a növendék képes a darabokat a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni hangszerén, hallás után tanulni, népzenei ismeretét önállóan továbbfejleszteni. Rendelkezzék hangszertechnikai vagy énektechnikai tudással, zenei képességekkel, a népzene lejegyzéséhez szükséges kottaismerettel és lejegyzési gyakorlattal. Ismerje a népzene előadásmódjának jellegzetességeit (hangsúlyozás, ritmika, díszítés, forma, hangképzés módjait),

az improvizáció népzenénkre jellemző módjait, a népzene műfajait nyelvjárás-területeit, a tájegységek tánctípusait, hangszer-együtteseket, népzenénk múltját, hangszere múltját, előadóit. Legyen képes dallamok fűzésére, együttesben szereplésre, tánc kísérésére.

A „B” TAGOZATRA KERÜLÉS, „B” TAGOZATON MARADÁS FELTÉTELEI

A "B" tagozatra való kerülést a 3. évfolyamtól javasoljuk. "B" tagozatra a tanuló a tanszak tanárainak döntése alapján kerülhet.
"B" tagozatosnak tekintjük azt a tanulót, aki zenei pályára készül. Rendszeresen és felkészülten részt vesz a népzene meghallgatásain, hangversenyein, eleget tesz a különböző iskolán belüli és kívüli felkéréseknek, az év végi vizsgát érezhetően kiemelt eseménynek tekinti, valamint érdeklődést mutat, és részt vesz környezetének kulturális életében. Sikerrel megvalósítja a tanszak által megállapított mennyiségi és minőségi követelményeket az alapfokú tantervben meghatározottak szerint.

TANSZAKI MEGHALLGATÁSOK,

OSZTÁLYHANGVERSENYEK ÉS TANSZAKI HANGVERSENYEK RENDJE

Értékelési módok: félévkor meghallgatás és koncert, év végén vizsga és koncert.
Koncerteken egy-két ötperces népdalcsokor autentikus előadásmódja, mely legfeljebb hat dallamot tartalmazhat és lehetőség szerint együttesben való játék.

A félévi meghallgatás és az év végi vizsga anyaga: hat népdal, népzene autentikus előadása.

NÉPZENE TANSZAK – NÉPI ÉNEK TANTÁRGY – HELYI TANTERV

A népi ének tanításának szakirányú feladatai:

Megismertetni a tanulókat:

- az énekes népzene hagyományaival, a népdalok hiteles megszólaltatásához szükséges elméleti és technikai ismeretekkel, hogy tanulmányaik végeztével képességeiknek és megszerzett tudásuknak megfelelõen tudatosan vállalják a megtanult népdalkincs megõrzését, továbbadását, átmentését,
- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetõségeivel, a népdalok élményszerû, ugyanakkor autentikus megszólaltatáshoz szükséges természetes éneklés technikai hátterével,
- a magyar népzenei dialektusok sajátosságaival (hangszín, tempó, ornamentika, szöveg).

Folyamatosan, módszeresen és sokoldalúan fejleszteni:

- az énekhang technikai adottságait (légzés, vokális hangzók, hangterjedelem, hangszín),
- a tanulók zenei képességeit: hallását, intonálási képességét, ritmusérzékét,
- az egyszerû, érthetõ és kifejezõ szövegmondás képességét,
- a népdalok memorizálási képességét,
- az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma–, dallam– és tempóérzéket,
- a különbözõ népzenei dialektusok felismerésének képességét,
- a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségeket.

Az egyes tanulók fejlesztési programjának kialakításában törekedni kell a korosztályi jellemzõk, az egyéni adottságok, készségek és képességek, habitus, érzelmi beállítódás figyelembe vételére.

Ismerjék meg a tanulók a vokális anyag hangszeres és táncbeli vonatkozásait a gyakorlatban is. Pl. énekes közreműködés hangszeres muzsikával, táncházban való részvétel, az órai tanítás kiegészítése a tanult táncdallam konkrét táncmotívumaival, különböző néptáncelőadások megtekintése, stb.

Alkalmat kell teremteni – a hangzó felvételek hallgatása mellett – a még élõ adatközlõkkel való élményt adó találkozásokra, az adott tájegységre történõ kirándulás vagy táborozás formájában is.

Ehhez kapcsolódóan a tantárgy kezelje kiemelten azt a lokális adottságot, amivel a közeli Rákos mente és Galga mente falvainak hagyományápolása nyújthat, hiszen népdalköreinek és hagyományőrző táncegyütteseinek megismerésével a Gödöllőhöz legközelebb eső falvak és községek archaikus népdalkincse természetes módon tárulhat fel.

Vegye figyelembe a repertoár kialakításánál, hogy a vokális népzenei hagyományban olyan emberi érzések, viszonyok tükrözõdnek és nyernek kifejezést, melyek a tanulók késõbbi önálló, felnõtt életében, családi, baráti körben a legkülönbözõbb hétköznapi és ünnepi helyzetekben aktivizálódhatnak, kerülhetnek használatba: pl. gyermeknevelés, karácsonyi ünnep, baráti mulatság stb.
Biztassa a tanulókat a tanultak további használatára és önálló repertoárbõvítésre a tanulmányok befejezése után is, a hangzó és irodalmi források megismertetésével.

Az egyéni énekoktatás mellett a Chopin Zeneiskola tekintse fő feladatának a csoportos népi kamaraéneklés eddigi hagyományainak továbbéltetését, lehetőséget adva a zeneiskola növendékeinek a legelemibb közösségi vokális zenélésre, az együttes népdaléneklésre.

Elõképzõ évfolyamok

1. évfolyam – 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag:
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése
– A magyar nyelvterület szabadon választott területeirõl származó mondókák, gyermekdalok, népszokás dallamok, illetve kis ambitusú népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése segítségével, a tanuló természetes, helyes testérzetének (testtartás, légzés, artikuláció) kialakítása.

Követelmény:
A tanuló életkorához, képességeihez mérten fejlõdjön az alábbiakban: természetes testtartás, helyes légzés, artikuláció, intonáció, ritmusérzék.
Sajátítson el, és legyen képes minimum 20 mondókát, gyermekjátékot, szokásdallamot, kis ambitusú népdalt szabadon énekelni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különbözõ karakterû gyermekdal vagy népszokásdallam megszólaltatása.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat
1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag:
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése
– A helyes testtartás, légzés kialakítása
– A tiszta intonáció, differenciált ritmizálás fejlesztése. Bemelegítõ skálagyakorlatok.
– Érthetõ, kifejezõ szövegmondás, artikuláció fejlesztése
– **Dunántúl** jellegzetes népdaltípusainak, mûfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény:
A **dunántúli dialektusból** a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelõen:
– gyermekjátékdalok,
– különbözõ témájú lírai dalok,
– balladák,
– különbözõ lüktetésû és tempójú táncdallamok,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötõdõ – népszokásdallamok.
Az elõadásra kerülõ népdalokat stílushûen, érzelmileg kifejezõen adja elõ.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
–Egy népszokás dallam. Egy táncdallam. Egy lírai dal.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag:
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése

– Légzésfejlesztés
– Intonációs, ritmusfejlesztõ, artikulációs gyakorlatok
– A kifejezõ szövegmondás fejlesztése
– A bartóki **II. népzenei dialektus, Észak** jellegzetes népdaltípusainak, mûfajainak megismerése, elsajátítása és élményszerû elõadása szólóban és csoportban is.

Követelmény:
Az **északi dialektusból** a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelõen:
– gyermekjátékdalok,
– különbözõ témájú lírai dalok,
– balladák,
– különbözõ lüktetésû és tempójú táncdallamok,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötõdõ népszokásdallamok.
Az elõadásra kerülõ népdalokat stílushûen, érzelmileg kifejezõen adja elõ.

„B" tagozat:
Az északi dialektus kistájainak jellemzõ vokális népzenei anyaga: Csallóköz, Zoborvidék, Palócföld, Galga mente (pl. Tóth Juliska néni bagi és Maczkó Mária turai népművészek, ma élő népdalénekesektől)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy népszokás dallam
– Egy karikázó–fûzér
– Egy ballada vagy lírai dal

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag:
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése
– Légzésfejlesztés
– Intonációs, ritmusfejlesztõ, artikulációs gyakorlatok
– A váltóhangok kiegyenlítése
– A hangterjedelem növelése
– A kifejezõ szövegmondás fejlesztése
– Az **Alföld** népzenei dialektus jellegzetes népdaltípusainak, mûfajainak megismerése, elsajátítása és élményszerû elõadása szólóban és csoportban, hangszerkísérettel is – a kistájak anyagának figyelembe vételével.

Követelmény:
Az **alföldi dialektusból** a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelõen:
– gyermekjátékdalok,
– különbözõ témájú lírai dalok,
– balladák,
– különbözõ lüktetésû és tempójú táncdallamok,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötõdõ népszokásdallamok.
Az elõadásra kerülõ népdalokat stílushûen, érzelmileg kifejezõen adja elõ.

„B” tagozat:
Az alföldi dialektus kistájainak jellemzõ vokális népzenei anyaga: Szatmár, Hajdúság és Nyírség, Nagykunság, Körösök vidéke, Jászság, Kiskunság, Kalocsai Sárköz, Bácskai Duna mente.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga.
– Egy dalcsokor táncdallamokból
– Egy parlando–rubato dal vagy egy ballada
– Egy népszokás dallam

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag:
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése
– A légzéskapacitásra irányuló gyakorlatok
– A hangterjedelem növelése
– A váltóhangok kiegyenlítése
– A könnyebb díszítési gyakorlatok
– A tiszta intonáció, a kifejezõ elõadás és a jó szövegmondás fejlesztése
– Az **Erdély népzenei dialektusból Székelyföld és Bukovina** legjellemzõbb népdaltípusainak, mûfajainak megismerése, elsajátítás és élményszerû elõadása szólóban és csoportban, a dialektusra jellemzõ hangszerkísérettel is.

Követelmény:
Székelyföld és Bukovina vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelõen:
– különbözõ témájú lírai dalok,
– balladák,
– különbözõ lüktetésû és tempójú táncdallamok,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötõdõ népszokásdallamok.
Az elõadásra kerülõ népdalokat stílushûen, érzelmileg kifejezõen adja elõ.

„B” tagozat:
Az erdélyi dialektusból Székelyföld kistájainak (Maros–Küküllõ vidéke, Udvarhelyszék, Csík, Gyimes) és Bukovina (beleértve a Magyarországra telepített és a jelenlegi Szerbiában élõ bukovinai székelyeket) jellemzõ vokális népzenei anyaga.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy lakodalmi összeállítás Egy táncdallamokból álló összeállítás. Egy ballada vagy lírai dal

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag:
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése
– A hangterjedelem továbbfejlesztése
– Az egyenletes éneklés biztosítása a váltóhangok kiegyenlítésének segítségével
– Nehezebb díszítési gyakorlatok

– A tanult stílusokra, népdaltípusokra és földrajzi területekre jellemzõ díszítések felismerése és megszólaltatása.
– Az **Erdély népzenei dialektusból Szilágyság, Kalotaszeg és Mezõség** legjellemzõbb népdaltípusainak, mûfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény:
Szilágyság, Kalotaszeg, Mezõség vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelõen:
– különbözõ témájú lírai dalok, balladák, különbözõ lüktetésû és tempójú táncdallamok,
– táncszók,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötõdõ népszokásdallamok.

Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, élményszerûen, szólóban és csoportban, a dialektusra jellemzõ hangszerkísérettel is.
„B" tagozat:
Az erdélyi dialektusból Szilágyság, Kalotaszeg, Mezõség jeles énekes adatközlõinek népzenei felvételei alapján:
Szilágyság: Hoffner Jánosné Szabó Katalin, Lukács Andrásné Nagy Anna (Kárásztelek).
Kalotaszeg: Ambrus Sándorné Márton Kata, (Sárvásár), Péntek Jánosné Szabó Ilona (Körösfõ), Gergely András „Zsüke" (Türe) és mások.
Mezõség: Balla Ferencné Szász Etelka (Feketelak), Eke Péterné Simon Mari „Csutkó" (Buza), Pap Mártonné Filep Mária, Szabó Varga György, Csorba János, Kis Sándor „Kicsi"(Szék) és mások.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy népszokás dallamokból álló összeállítás
– Egy különbözõ karakterû és tempójú táncdallamokból álló összeállítás
– Egy hosszabb lélegzetû parlando–rubato dal.
– Egy ballada.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag:
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése
Az elõzõ években tanult technikai készségek továbbfejlesztése:
– légzés,
– hangterjedelem,
– a kiegyenlített, törésmentes éneklés,
– kifejezõ szövegmondás,
– a tanult tájegységekre jellemzõ díszítések.
Moldva legjellemzõbb népdaltípusainak, mûfajainak megismerése és elsajátítása és átélt, élményszerû elõadása szólóban és csoportban, a dialektusra jellemzõ hangszerkísérettel is.

Követelmény:
Moldva vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelõen:
– különbözõ témájú lírai dalok,
– balladák,
– különbözõ lüktetésû és tempójú táncdallamok,
– táncszók,

- a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötõdõ népszokásdallamok.
Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átélt, kifejezõ módon.

„B" tagozat:
Moldva vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelõen, beleértve a Magyarországra települt moldvai csángók népzenéjét is.
(pl. Petrás Mária élő népművésztől, népdalénekestől)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy guzsalyas dalokból álló összeállítás
– Egy díszített parlando–rubato dal
– Egy klasszikus ballada
– Egy táncdallamokból álló összeállítás

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat feltételei:

„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és énekes adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklõdése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minõségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B" tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsõsorban minõségben, az elõadás zenei kifejezõerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után:

Az „A" tagozat végén:
- A tanuló legyen tisztában az emberi hang sajátosságaival, és képes legyen ezeket alkalmazni a dallamok megszólaltatásakor.
- A tanuló ismerje a magyar népdalok alapvetõ stílusjegyeit, az öt magyar népzenei dialektus fõ jellemzõit és a népdalok díszítési és variációs lehetõségeit, a legjelentõsebb hagyományõrzõ népi énekeseket.
- Tudjon helyesen lélegezni, tisztán intonálni, kezdõhangokat önállóan megtalálni, hangfajának megfelelõ terjedelemben törésmentesen énekelni, érthetõ szövegmondással énekelni, életkorának, képességének, egyéniségének megfelelõ módon, a tanult dialektusok figyelembevételével, stílusosan népdalokat megszólaltatni.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
- Legyen képes a tanuló az „A" tagozatra építve gyarapítani technikai eszközeit a tanult népzenei stílusok, mûfajok, valamint dialektusok autentikus megszólaltatása érdekében. Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, átélt, kifejezõ módon.
- Tudjon önállóan beéneklõ gyakorlatokat végezni.
- Rendelkezzék a szükséges kottaolvasási, lejegyzõ készséggel, memóriával és összpontosító képességgel, jó elõadói készséggel, önállósággal.

A mûvészeti alapvizsga követelményei:
A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.

A vizsga tantárgya és idõtartama:
Népi ének fõtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma:
„A” tagozat
– Egy gyerekjátékdalokból vagy párosító dalokból álló népdalcsokor,
– Egy jeles napi szokásdalokból álló összeállítás,
– Egy pásztor– vagy rabének,
– Egy klasszikus ballada a Dunántúlról vagy az Alföldrõl,
– Egy különbözõ lüktetésû és tempójú táncdallamokból álló összeállítás.

Az elõadásban közremûködhetnek hangszeres tanulók.

„B” tagozat
– Egy lakodalmi szokásdalokból álló összeállítás,
– Egy keserves,
– Egy klasszikus ballada,
– Egy szabadon választott népdal összeállítás.
– Egy karikázó dallamokból álló összeállítás csoportos énekszóval
– Egy hangszerkíséretes táncdalciklus.

A vizsga értékelése:
– megfelelés az elõírt követelményeknek
– helyes légzés, testtartás
– intonáció
– helyes ritmus és tempó
– szép, érthetõ szövegmondás
– memória
– állóképesség
– elõadásmód, tartalmi érzékenység
– technikai és mûvészi megvalósítás
– népzenei hitelesség.

<u>Továbbképzõ évfolyamok „A” tagozat, „B” tagozat</u>

Általános fejlesztési feladatok a továbbképző évfolyamokon „A” és „B” tagozatokon:

A továbbképzõ évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentõs különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképzõ évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktõl, érdeklõdési körüktõl függõen tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; így az **egyéni énektudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei együttes muzsikálás fejlesztése** kerülhet elõtérbe**.**

- A továbbképzõ lehetõséget teremt arra, hogy megismertessük azokat a tájegységeket, illetve mûfajokat, amelyekkel nem volt módunk foglalkozni az alapfokú tanulmányok ideje alatt: pl. **egyházi népénekek, történeti énekek, hangszerutánzó dallamok stb.**
- Az iskola adottságaitól függõen a továbbképzõben teremtsünk még több lehetõséget a népdalok stílusos **hangszerkíséretes megszólaltatására.**

- Ösztönözzük a tanulókat **énekes–hangszeres együttesek alakítására, a kamarazene tantárgy keretein kívül is.**
- A tanuló legyen képes az eddigiekre építve tovább gyarapítani tudását a népzenei dialektusok eredeti megszólaltatása érdekében. Az eddig tanultakra építve fejlesszük tovább a tanuló készségeit (hangterjedelem, a **dialektusokra jellemzõ hangvétel és díszítési módok**). A tanultakat tudatosan alkalmazva énekeljen tisztán, szép szövegmondással, kifejezõ módon.

7. évfolyam „A" tagozat, **„B" tagozat**
(„B" tagozat anyaga az „A" tagozat anyagán túl vastagbetűvel kiemelve jelenik meg az alábbiakban)

Tananyag:
- Lakodalomhoz kötõdõ szokásdallamok a Zoborvidéken, **Mezõségen.**
- Az egyes dialektusterületek különbözõ táncrendjének énekelt dallamai: sárközi, rábaközi, **somogyi, mezõföldi táncok**.
– Egy dunántúli énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a helyi vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Markaf József (Karád), Mosonyi József (Perkáta), Tóth Imre (Kisbárapáti), **Csirke István (Somogyaszaló), Gyöke Illésné Kántor Mária és mások.**
– Egy dunántúli falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Karád, Nemespátró, Szentlászló, **Törökkoppány, Szenna, Vitnyéd stb.**
– Egy mûfaj legjellemzõbb darabjai: pl. katonadalok, egyházi népénekek, **karácsonyi kántálók, névnapköszöntõk stb.**

8. évfolyam „A" tagozat, **„B" tagozat**

Tananyag:
– A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötõdõ szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem elõtt tartva a szokás mûfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: pl. gyermekjátékdalok, a karácsonyi ünnepkör népszokás dallamai.
– Az alföldi dialektusterületek különbözõ táncrendjének énekelt dallamai: Szatmár, Dél–alföld, **Bácska, Jászság.**
– Egy alföldi énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: Barnucz Mihályné Keczán Irén, Simon Mária, Maszlag Józsefné Mecsbalog Mária, **Sivák Barna és családja, Vlasity Károlyné Zélity Klára és mások.**
– Egy alföldi falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Nyíradony, Dávod, Tápé, Horgos, **Nagyecsed, Bátmonostor.**
- Egy népdal– vagy szövegtípus, mûfaj legjellemzõbb darabjai: pl. pásztordalok, rabénekek, summásdalok, **történeti énekek.**

9. évfolyam „A" tagozat, **„B" tagozat**

Tananyag:
– A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötõdõ szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem elõtt tartva a szokás mûfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: pl. párosítók, a húsvéti ünnepkör szokásdallamai, **pünkösdi szokásdallamok**.
– Az egyes dialektusterületek különbözõ táncrendjének énekelt dallamait: csallóközi, gömöri, **Galga menti táncok**

– Egy zoborvidéki énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Brath Lászlóné, Brath Margit, Potuska Jánosné Fülöp Ilona, Süttõ Mónika, és **egy palóc énekes egyéniség (pl. Holecz Istvánné Kanyó Margit, Bajzáth Ferencné Szabó Malvin, Koós József, Tóth Istvánné Kovács Julianna) tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei.**
– Egy, az északi népzenei dialektushoz tartozó kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Zoborvidék és Galga mente: Barslédec, Fedémes, Bogács, Bag, **Hont, Áj**, **Hévizgyörk, Galgahévíz**, **Tura.**
– Egy népdal– vagy szövegtípus, mûfaj legjellemzõbb darabjait: pl. keserves, jajnóták, **betyárdalok, 48–as dalok.**

10. évfolyam „A” tagozat, **„B” tagozat**

Tananyag:
– A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötõdõ szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem elõtt tartva a szokás mûfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: halott búcsúztatáshoz kapcsolódó szokásdallamok, **guzsalyas dalok.**
– Az erdélyi dialektus különbözõ táncrendjeinek (pl. szilágysági, széki, kalotaszegi, csíki, marosszéki, **palatkai,**) valamint a **moldvai csángók táncainak énekelt dallamai**.
– Egy erdélyi (pl. Kádár Sándorné Papp Erzsébet, Mogyorósi János, Papp Mária) vagy moldvai (Demeter Antalné Jánó Anna, Lõrincz Györgyné Hodorog Luca, Kotyor Balán Mihályné Bálint Erzsi), **Miklós Györgyné Szályka Rózsa, Simon Ferenc Józsefné Fazakas Ilona) vagy bukovinai (pl. Gáspár Simon Antal, Molnár Ambrus, Kovács Julianna) énekes** egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei.
– Egy kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Gyimes, Magyarózd, Válaszút, Magyarszovát, Ördöngõsfüzes, **Udvarhelyszék, Nádas–mente.**
– Egy népdal– vagy szövegtípus, mûfaj legjellemzõbb darabjait: pl. ballada, dudanóta és dudautánzás, **bordalok, mulatónóták.**

Követelmény a továbbképző 7-8-9-10. évfolyamokon „A” és „B” tagozatokon:

A tanuló életkorához, képességeihez, alkatához mérten, minden évben legyen képes az elõzõben elsajátítotthoz képest fejlõdni az alábbiakban: légzéskapacitás, hangterjedelem, kifejezõ szövegmondás, állóképesség, elõadói, önkifejezõ készség.
Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban az „A” és „B” tagozaton minimum 50 különbözõ mûfajú, karakterû, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfûzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga a továbbképző 7-8-9-10. évfolyamokon „A” és „B” tagozatokon:
– A tanuló által összeállított, három különbözõ tájegységrõl származó szabadon választott népdalcsokor elõadása.

Követelmény az „A” tagozat végén:

Legyen képes a tanuló
– az „A” tagozatra építve tovább gyarapítani technikai eszközeit,
– tisztán, szép szövegmondással, átélt, kifejezõ módon énekelni,
– önállóan és tudatosan alkalmazni a tanultakat,

– olyan mûvészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggõ egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelõereje fejlettségét, valamint elõadókészsége érettségét.
Ismerje a tanuló a magyar népzene minden dialektusterületét az „A"tagozaton elvárható mélységben és dallammennyiségben.
Tudjon mindegyik dialektusból önállóan dalfüzért szerkeszteni és azt elõadni.

Követelmény a „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül):

Legyen képes a tanuló
– eddigi tudásának technikai szintjét emelni,
– állóképességét, terhelhetõségét növelni,
– önálló gyakorlási és elõadói programot tervezni,
– az öt népzenei dialektus bármelyikébõl stílushû népdal összeállítást készíteni és elõadni,
– az egyes földrajzi területekre, illetve népcsoportokra jellemzõ hangszerkísérettel dalcsokrot szerkeszteni és elõadni,
– meggyõzõ mûvészi produkciót nyújtani,
– megfelelõ színpadi rutinnal kisebb együttest (pl. énekegyüttes) az elõadás folyamán irányítani.

A mûvészeti záróvizsga követelményei:

A vizsga gyakorlati vizsgarészbõl áll.

A vizsga tantárgya és idõtartama:
Népi ének fõtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma:
„A" tagozat:
Három különbözõ dialektusterületrõl származó összeállítás bemutatása
Egy hangszerkíséretes összeállítás bemutatása.

„B" tagozat:
A vizsgázó öt összeállításból álló mûsort készít, öt népzenei dialektusból a tanult anyag alapján, maximum 25 percben.
A vizsgán közremûködhetnek hangszeres és énekes tanulók.

A vizsga értékelése: lsd. Művészeti alapvizsga értékelése

Ajánlott tananyag éves bontás nélkül:

- **Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet, Multimédiás adatbázisok: www.zti.hu**
- **Publikált népzenei felvételek: a Magyarországon megjelent eredeti felvételeket tartalmazó hangzó kiadványok felvételei**
  - **Bartók–rend**
  - **Kallós Zoltán gyûjtései**
- **Népdalközlések:**

Ág Tibor: Édesanyám rózsafája (Bratislava 1974) Madách Kiadó

Albert Ernõ–Faragó József: Háromszéki népballadák (Bukarest 1973) Kriterion Kiadó
Almási István: Szilágysági magyar népzene (Bukarest 1979) Kriterion Kiadó
Barsi Ernõ: Daloló Rábaköz (Gyõr 1970)
Barsi Ernõ: Daloló Szigetköz. (Gyõr 1971) Hazafias Népfront
Barsi Ernõ: A zene egy sályi pásztor életében (Budapest l994) Akadémiai Kiadó
Barsi Ernõ: Megérett, megérett Écs hegyén a szõlõ (Gyõr 1995)
Bartók Béla: A magyar népdal (Budapest 1924)
Bartók Béla: Népzenének és a szomszéd népek népzenéje – Népszerû Zenefüzetek 3. (Budapest 1934)
Magyar népdalok. Egyetemes Gyûjtemény I. Közreadja: Kovács Sándor és Sebõ Ferenc (Budapest 1991)
Bartók Béla–Kodály Zoltán: Erdélyi magyarság. Népdalok (Budapest 1923)
Bencze Lászlóné – Szûcs Sándor: Bihari népdalgyûjtés (Berettyóújfalu 1978)
Benedek Krisztina: Cibri, cibri…Galga menti játékfűzések (Budapest 2005) Hagyományok Háza
Benczédi Huba: Kézdiszentléleki népdalok (Sepsiszentgyörgy 1970)
Bereczky János: Ó, szép fényes hajnalcsillag. Magyar népi karácsonyi énekek. (Budapest 1983)
Bereczky János – Domokos Mária – Paksa Katalin: Magyar–román kapcsolatok Bartók román gyûjtésében. In: Népzene és zenetörténet IV. Szerk.: Vargyas Lajos. (Budapest 1982)
Bereczky János – Domokos Mária – Olsvai Imre – Paksa Katalin –Szalay Olga: Kodály népdalfeldolgozásainak dallam– és szövegforrásai. In: Népzene és zenetörténet IV. Szerk.: Vargyas Lajos. (Budapest 1982) Zenemûkiadó
Békefi Antal: Bakonyi népdalok (Veszprém 1977)
Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest 1992/1994) Magyar Mûvelõdési Intézet
Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III. (Budapest 1999. Magyar Mûvelõdési Intézet)
Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola IV. (Budapest 2005. Hagyományok Háza)
Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola V. (Budapest 2010. Hagyományok Háza)
Borsai Ilona – Hajdu Gyula – Igaz Mária: Magyar népi gyermekjátékok. Ének–zene szakköri füzetek 2. Szerkesztette:
Keszler Mária (Budapest 1983)
Borsai Ilona – Nagy Miklós: Eger környéki népdalok (Budapest 1981)
Bura László: Szatmári népballadák (Bukarest 1978) Kriterion Kiadó
Cserey József: Kalocsai kertek alatt. 150 népdal (Kalocsa 1976)
Dancs Lajos: Gilicemadár. 100 népdal Szabolcs–Szatmárból (Nyíregyháza 1976)
Dancs Lajos: Édesanyám rózsafája. Népdalok Szabolcs–Szatmár–Bereg megyéből (Nyíregyháza 1993)
Dobszay László: A magyar dal könyve (Budapest 1984) Zenemûkiadó
Dobszay László – Szendrey Janka: A magyar népdaltípusok katalógusa – stílusok szerint rendezve – I. (Budapest 1988) MTA Zenetudományi Intézet
Domokos Pál Péter: Rezeda. 96 csángómagyar dal (Budapest 1953)
Domokos Pál Péter: „...édes Hazámnak akartam szolgálni...” (Budapest 1979) Zenemûkiadó
Domokos Pál Péter–Rajeczky Benjamin: Csángó népzene I–III. (Budapest 1956, 1961, 1991) Zenemûkiadó
Dömötör Tekla: Naptári ünnepek (Budapest 1964)
Együd Árpád: Somogyi népköltészet. Somogy néprajza I. Szerk.: Bakay Kornél, Zenei szerk.: Olsvai Imre (Kaposvár 1975)
Erdélyi Zsuzsanna: Hegyet hágék, lõtõt lépék. Archaikus népi imádságok (Budapest 1976)

Fajcsák Attila: Ködellik a Mátra. 90 népdal Heves megyéből (Eger 1983)
Fasang Árpád: Bartók Béla Békés megyei gyûjtései. 260 népdal. (Sarkad 1981)
Fehér Zoltán – Fehér Anikó: Bátya népzenéje (Kecskemét 1993)
Gulyás Éva–Szabó László: Túl a Tiszán, a szendrei határban... Népballadák és históriás énekek Szolnok megyéből
(Szolnok 1975)
Hintalan László–Lázár Katalin: Gyermekjátékok. Hévizgyörk. (Szentendre 1980)
Hintalan László János: Aranyalma – Játékhagyomány (Keszthely 2005) Örökség Alapítvány
Imets Dénes: Repülj, madár, repülj... Menasági népdalok és népballadák (Csikszereda 1970)
Jagamas János: Magyaró népzenéje (Bukarest 1984) Kriterion Kiadó
Jagamas János – Faragó József: Moldvai csángó népdalok és népballadák (Bukarest 1953) Kriterion Kiadó
Jagamas János – Faragó József: Romániai magyar népdalok (Bukarest 1974) Kriterion Kiadó
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. (Budapest 1961) Zenemûkiadó
Kallós Zoltán: Balladák könyve (Budapest 1973) Európa Kiadó
Kallós Zoltán: Új guzsalyam mellett (Bukarest 1973) Kriterion Kiadó
Kallós Zoltán – Martin György: Tegnap a Gyimesben jártam... (Budapest 1989) Európa Kiadó
Kerényi György: Magyar énekes népszokások (Budapest 1982) Zenemûkiadó
Kiss Lajos: Lakodalmas dalok (Budapest 1980) Zenemûkiadó
Kiss Lajos: Lõrincréve népzenéje. Karsai Zsigmond dalai. (Budapest 1982) Zenemûkiadó
Kiss Lajos – Bodor Anikó: Az aldunai székelyek népdalai (Újvidék 1984)
Kiss Lajos – Bodor Anikó: A szlavóniai szigetmagyarság népdalai (Újvidék 1990) Hungarológiai Kutatási Intézet
Kodály Zoltán: Kelemen Kõmives balladája. Visszatekintés II. 76–78. (Budapest 1926)
Kodály Zoltán: A magyar népzene. A példatárat szerkesztette: Vargyas Lajos (Budapest 1971) Zenemûkiadó
Lajtha László: Széki gyûjtés (Budapest 1954) Zenemûkiadó
Lajtha László: Szépkenyerûszentmártoni gyûjtés (Budapest 1954) Zenemûkiadó
Lajtha László: Kõrispataki gyûjtés (Budapest 1955) Zenemûkiadó
Lajtha László: Sopronmegyei virrasztó énekek (Budapest 1966) Zenemûkiadó
Lajos Árpád: Borsodi népdalok (Miskolc 1955)
Lampert Vera: Bartók népdalfeldolgozásainak forrásjegyzéke. (Budapest 1980) Zenemûkiadó
Lázár Katalin: Tápiómenti népdalok. In: Tápiómente néprajza. Szerk.: Ikvai Sándor. (Szentendre 1985)
Lázár Katalin: Bagi népdalok. In: Bag. Néprajzi tanulmányok II (Aszód 1988)
Maczkó Mária – Rónai Lajos: Rózsát ültettem a gyalogútra... Galga menti népdalok (Aszód 1990)
Magyar Népzene Tára. szerk. Bartók Béla – Kodály Zoltán,
– I. Gyermekjátékok Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest 1951) Akadémiai Kiadó
– II. Jeles napok Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest 1953) Akadémiai Kiadó
– III. Lakodalom. Sajtó alá rendezte: Kiss Lajos (Budapest 1955–56) Akadémiai Kiadó
– IV. Párosítók. Sajtó alá rendezte: Kerényi György (Budapest) Akadémiai Kiadó
– V. Siratók. Sajtó alá rendezte: Kiss Lajos és Rajeczky Benjamin (Budapest 1966) Akadémiai Kiadó
– VI. Népdaltípusok 1. Sajtó alá rendezte Járdányi Pál és Olsvai Imre (Budapest 1966) Aakadémiai Kiadó
– VII. Népdaltípusok 2. Járdányi Pál rendszerében szerkesztette: Olsvai Imre (Budapest 1973) Akadémiai Kiadó
– VIII. Népdaltípusok 3. Sajtó alá rendezte: Vargyas Lajos. (Budapest 1992) Balassi Kiadó
– IX. Népdaltípusok 4. Sajtó alá rendezte: Domokos Mária. (Budapest 1995) Balassi Kiadó

Nagy Miklós: Szállj el, fecskemadár Hevesen keresztül... 101 ballada és balladaszerû dal Eger környékérõl Egy bükkszéki palóc asszony népdalai (Budapest–Eger 1987)
Nesztor Iván: Harmatos a borostyánfa levele. Észak–mezõségi népdalok (Budapest 1994) Magyar Mûvelõdési Intézet
Nyéki Sándor: Balatoni népdalok (Veszprém 1982) Veszprém megyei Tanács
Olsvai Imre–Köncöl Ferenc: 88 Tolna megyei népdal (Szekszárd 1974)
Olsvai Imre – Várnai Ferenc: Dráva szélén lakom. 77 ormánsági népdal (Budapest 1982)
Olsvai Imre – Várnai Ferenc: Széles víz a Duna (Pécs 1989)
Paksa Katalin: Régi baranyai népdalok (Pécs 1988)
Paksa Katalin: A magyar népdal díszítése (Budapest 1993) Falvy Zoltán
Paksa Katalin– Németh István: Magyar Népzenei Antológia. Alföld. (Budapest 1994) Falvy Zoltán
Sebõ Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest 1994) Magyar Mûvelõdési Intézet (illetve a második átdolgozott kiadás
2 CD melléklettel (Budapest 1997) Planétás Kiadó
Seres András–Szabó Csaba: Csángómagyar daloskönyv (Budapest 1991) Héttorony Kiadó
Szalay Olga: Barnucz Mihályné nyírségi parasztasszony népdalai. Szakdolgozat (1980) MTA Zenetudományi Intézet
Szegõ Júlia – Rajeczky Benjamin – Tari Lujza: Ismeretlen moldvai nótafák (Budapest 1988) Európa Kiadó
Szendrei Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: XVI–XVII. századi dallamaink a népi emlékezetben I–II. (Budapest
1979) Zenemûkiadó
Szomjas–Schiffert György: Hej! Cserényem elõtt ... Kiskunhalas népdalai (Kiskunhalas 1994)
Sztareczky Zoltán: Kékedi népdalok (Miskolc 1959)
Tary László: Heves megyei népdalok (Eger 1959)
Tóth Ferenc: Topolya és környéke népballadái (Újvidék 1981)
Újváry Zoltán: Gömöri népdalok és népballadák (Miskolc 1977)
Vajda József: Hallottad–e hírét Zalaegerszegnek...333 zalai népdal. (Zalaegerszeg 1978)
Vargyas Lajos: Áj falu zenei anyaga I–III. (Budapest 1961–1963)
Vargyas Lajos: A magyar népballada és Európa I–II (Budapest 1976) Zenemûkiadó
Vargyas Lajos: Balladáskönyv (Budapest 1979) Zenemûkiadó
Vargyas Lajos: A magyarság népzenéje (Budapest 1981) Zenemûkiadó
Várnay Ferenc: Erre alá a Baranya szélén. 50 népdal Berze Nagy János gyûjtésébõl (Pécs 1979)
Veress Sándor: Moldvai gyûjtés. Szerk.: Berlász Melinda és Szalay Olga. (Budapest 1989) Múzsák Kiadó

A tananyag feldolgozásához szükséges taneszközök, tárgyi feltételek:
Egészalakos tükör.
Jól hangolt és karbantartott zongora.
Kottaállvány.
Hangtár, mely rendelkezik a népzenei, néprajzi irodalom hang– és videó felvételeivel.
Felvételre és lejátszásra megfelelõ minõségben képes audiovizuális eszközök.
Fénymásolási lehetőség
Könyvtár népzenei, néprajzi szakirodalommal
Megfelelő tágasságú, jól szellőztethető terem, különösen a csoportos éneklések igényeit figyelembe véve.

Az értékelés módja:

Az értékelés félévi meghallgatáson és év végi vizsgán, vagy vizsgakoncerten történik.
A félévi értékelést a főtárgyat tanító tanár végzi, az év végi minősítést pedig a tanszak tanáraiból alakult bizottság.
A vizsga anyagát kotta nélkül kell előadni.
Felsőbb osztályba csak az a növendék léphet, aki népi ének főtárgyból és valamennyi kötelező tárgyból eredményes vizsgát tett.

NÉPZENE TANSZAK – NÉPI HEGEDŰ –HELYI TANTERV

A népi hegedűtanítás feladatai
A hegedű főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a magyar népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni hangszerükön.
A program ismertesse meg a tanulókkal
– a hegedű akusztikai sajátosságait, a hangszer hangolását,
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit, a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
– a megfelelő vonóvezetést, balkéz–technikát, a kezek pontosan összehangolt mozgását.
Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.

Ismertesse meg
– a hegedű alkalmazási területeit a magyar népzenei hagyományban,
– a különböző tájegységek jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– hangszerük jellegzetes, hagyományos repertoárját, ennek irodalmát,
– azokat a jellegzetes hangszertechnikákat, amelyekkel a hegedű a magyar népzene sajátos előadásmódjának megfelelően (jellegzetes hangképzés, hangsúlyozás, ritmizálás és díszítés, ezek általános és különleges formái) szólaltatható meg,
– a magyar népzenére jellemző és a népi hegedűjátékban előforduló improvizációs módszereket, a prímás szerep feladatait,
– a tanult dallamanyag kíséretmódját és annak kíséretét (hegedűn vagy kontrán),
– a különböző tájegységekre jellemző hagyományos vonós együtteseket (bandákat) és ezek hangzását.

A tananyaghoz kapcsolódó követelmények
Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételről, a tananyag nehézségi fokán.
Az aszimmetrikus dallamtípusok kíséretmódja, a tanult dallamok akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása. Dallamlejegyzés (tanult anyag).

Előképző évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok – Tananyag
– Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
– A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
– A magyar népzenében jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes–, nyújtott– és élés ritmus valamint a szinkópa).
– Kamarazene – ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.

Követelmény
A gyermek ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.
Legyen képes (alapfokon) tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Gyermekjátékok, táncok.
– Ének és ritmikus mozgás – ritmuskísérettel (10–15 dallam, illetve mondóka).
– Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, búgattyú, kerepelő, kanna, köcsögduda, dob, gardon)

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok – Tananyag
– Ismerkedés a vonós hangszerekkel. Ritmusképzés rezgőhúrral.

A hegedű megszólaltatása
– A hangszer és a vonó tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).
– A dallamok játéka együttessel. Az "együtt hangzás" megérzése és megértése.
– Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.

Követelmény
Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit. Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedűn (egy és két húron).
– Együtt játék – zenekarban. Ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
– Gyermekdalok hallás utáni elsajátítása énekelve és hangszeren játszva, különböző kezdőhangokról is.
– Ugrós, illetve kanásztánc típusú dallamok énekelve és hangszeren játszva (dunántúli ugrós, dus, szatmári olához, cigánytánc stb.).
– Legényes típusú dallamok (széki sűrű tempó, mezőségi sűrű magyar stb.).

Követelmény
Alapvető dallamismeret és tájékozottság a magyar népzenében.
A hangszer és vonó tartásának elsajátítása, a hangszeren való alapvető tájékozódás kialakítása.
A hangképzés, vonókezelés, intonáció kialakítása és fejlesztése.
A tanult dallamok folyamatos fűzérszerű játéka zenei nyelvjárások szerint.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Széki sűrű tempó, dunántúli ugrósok, kanásztáncok

2. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
ó– Szimmetrikus csárdás dallamok (dunántúli, palóc, szatmári lassú csárdás stb.).
– Verbunk (széki, székelyföldi változatok).

– Legényes típusú dallamok (sűrű magyar, pontozó, kalotaszegi legényes stb.).
– Közép–erdélyi csárdás dallamok (széki, mezőségi csárdás).

Követelmény

Szimmetrikus csárdás és verbunk dallamok előadása helyes hangsúlyozással és ritmizálással.
A legényes dallamok játékmódja a tanult dallamokon keresztül.
A különböző karakterű táncok, tánctípusok stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Sűrű magyar (kalotaszegi legényes, pontozó stb.) Széki csárdás.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

– A népi dallamok hangsúlyozása a magyar nyelv hangsúlyozási, illetve ritmikai jellegzetességeivel összefüggésben (beszédszerű hangsúlyozás, nyolcad hangok, nyújtott és éles ritmusok, stb.).
– A népi dallamok hangsúlyozásának általános és különleges formái (hangpárok, „ellenhangsúlyozás", rejtett ritmusok stb.).
– A ritmus értelmezése a népzenében (hangsúly és ritmus összefüggése).
– A bal és jobb kéz szerepe a hangsúlyozásban. A vonóval történő hangsúlyozás jellegzetes módjai (pl. hangsúlyozás húrra csapott vonóval, „reflex" vonóindítás).

Követelmény

A hangsúlyozás és a ritmus eddig tanult jellegzetességeinek ismerete.
A hangsúlyozás tanult formáinak alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Dunántúli, palóc, szatmári, stb. lassú és friss csárdás
– Széki csárdás folyamat, sűrű tempó

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

– Ismerkedés a zenei aszimmetriával a széki magyar és ritka tempó dallamokon keresztül.
– A korábban tanult legényes típusú aszimmetrikus dallamok játékának újraértelmezése az aszimmetria – törvényszerűségei szerint, valamint a dallamismeret gyarapítása.
– Díszítés a magyar népzenében – a széki csárdás és magyar dallamok díszítményei.
– Az akkordfunkciók alapfokú ismertetése elméletben és gyakorlatban.

Követelmény

Közepes tempójú aszimmetrikus dallamok (széki magyar, ritka tempó) játékmódja.
A széki csárdás és magyar dallamok stílusos előadása (díszítményekkel, helyes hangsúlyozással).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Kalotaszegi legényes, sűrű magyar, marosszéki forgatós stb.
– Széki csárdás és magyar

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
– Zenei aszimmetria a széki lassú dallamokban.
– A széki lassú dallamok díszítésmódja.
– Aszimmetrikus lassú csárdás dallamok (pl.: mezőségi, kalotaszegi, székelyföldi lassú csárdások).
– Változatképződés, valamint az előadók rögtönzései a magyar népzenében a széki, mezőségi és a kalotaszegi zenén keresztül.

Követelmény
A széki lassú dallamok díszített, stílusos előadása.
A széki táncrend folyamatos játéka, egy–egy dallam előadása több változatban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Széki táncrend (hegedűn és kontrán).

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
– Bonyolultabb aszimmetrikus hangsúlyozású dallamok – a mezőségi zene (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszúti ritka magyar, korcsos, szökős).
– A mezőségi aszimmetrikus tánctípusok játékmódja (vonókezelés, hangsúlyozás stb.).
– Mezőségi táncfolyamat (lassú csárdás, szökős, sebes csárdás)
– A közösségi élet eseményeihez kapcsolódó hangszeres dallamok.

Követelmény
A mezőségi táncdallamok stílusos előadása az eddig tanultak alapján.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Mezőségi korcsos, lassú csárdás, szökős és sebes csárdás.
– Magyarpalatkai menyasszonykísérő.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat
„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B" tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozat szintjét.

2. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
– Szimmetrikus csárdás dallamok (dunántúli, palóc, szatmári lassú csárdás stb.).
– Verbunk (széki, székelyföldi változatok).
– Legényes típusú dallamok (sűrű magyar, pontozó, kalotaszegi legényes stb.).
– Közép–erdélyi csárdás dallamok (széki, mezőségi csárdás).

Követelmény
Szimmetrikus csárdás és verbunk dallamok előadása helyes hangsúlyozással és ritmizálással.
A legényes dallamok játékmódja a tanult dallamokon keresztül.
A különböző karakterű táncok, tánctípusok stílusos előadása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Sűrű magyar (kalotaszegi legényes, pontozó stb.). Széki csárdás

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

– Az eddig tanult dallamanyag gyarapítása (ugrós – kanásztánc, legényes, verbunk, szimmetrikus lassú és friss csárdás, közép–erdélyi csárdás).
– A népi dallamok hangsúlyozása a magyar nyelv hangsúlyozási, illetve ritmikai jellegzetességeivel összefüggésben (beszédszerű hangsúlyozás, nyolcad hangok, nyújtott és éles ritmusok stb.).
– A népi dallamok hangsúlyozásának általános és különleges formái (hangpárok, „ellenhangsúlyozás”, rejtett ritmusok stb.). A bal és jobb kéz szerepe a hangsúlyozásban.
– A vonóval történő hangsúlyozás jellegzetes módjai (pl. hangsúlyozás húrra csapott vonóval, „reflex” vonóindítás).

Követelmény

A hangsúlyozás és a ritmus eddig tanult jellegzetességeinek ismerete.
A hangsúlyozás tanult formáinak alkalmazása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Dunántúli, palóc, szatmári, stb. lassú és friss csárdás. Széki csárdás folyamat, sűrű tempó

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

– Ismerkedés a zenei aszimmetriával a széki *magyar* és *ritka tempó* dallamokon keresztül.
– A korábban tanult legényes típusú aszimmetrikus dallamok játékának újraértelmezése az aszimmetria törvényszerűségei szerint, valamint a dallamismeret gyarapítása.
– Díszítés a magyar népzenében – a széki *csárdás* és *magyar* dallamok díszítményei.

Követelmény

Közepes tempójú aszimmetrikus dallamok (széki magyar, ritka tempó) játékmódja.
A széki csárdás és magyar dallamok stílusos előadása (díszítményekkel, helyes hangsúlyozással).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Kalotaszegi legényes, sűrű magyar, marosszéki forgatós, stb.
– Széki csárdás és magyar

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– Zenei aszimmetria a széki lassú dallamokban.
– A széki lassú dallamok díszítésmódja.
– Aszimmetrikus lassú csárdás dallamok (pl.: mezőségi, kalotaszegi, székelyföldi lassú csárdások).
– Az aszimmetria és a díszítmények ritmikai értelmezése, lejegyzésük módjai.
– Változatképződés, valamint az előadók rögtönzései a magyar népzenében a széki, mezőségi és a kalotaszegi zenén keresztül.

Követelmény

A széki lassú dallamok díszített, stílusos előadása.
A széki táncrend folyamatos játéka, egy–egy dallam előadása több változatban is.
A □B□ tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a

hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az □A□ tagozat szintjét.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Széki táncrend (hegedűn és kontrán).

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
– Bonyolultabb aszimmetrikus hangsúlyozású dallamok – a mezőségi zene (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszúti ritka magyar, korcsos, szökős).
– A mezőségi aszimmetrikus tánctípusok játékmódja (vonókezelés, hangsúlyozás stb.).
– Mezőségi táncfolyamat (lassú csárdás, szökős, sebes csárdás)
– A közösségi élet eseményeihez kapcsolódó hangszeres dallamok.

Követelmény
A mezőségi táncdallamok stílusos előadása az eddig tanultak alapján.
Néhány alkalomhoz kötődő hangszeres dallam ismerete.
Másik hegedűvel való együttjáték.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Mezőségi korcsos, lassú csárdás, szökős és sebes csárdás.
– Magyarpalatkai menyasszonykísérő.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
– a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése)
A tanuló legyen képes
– népzenei darabokat a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan, élményt adóan megszólaltatni hangszerén,
– hallás után zenét tanulni,
– népzenei ismereteit, hangszeres tudását önállóan továbbfejleszteni, tudatosan gyakorolni.
Rendelkezzék
– az ehhez szükséges hangszertechnikai tudással,
– kiművelt zenei képességekkel (hallás, ritmusérzék, emlékezőtehetség, koncentrálóképesség, stílusérzék, fantázia),
– a népzene alapszintű lejegyzéséhez szükséges kottaismerettel és lejegyzési gyakorlattal.
Ismerje
– a népzene hagyományos előadásmódját „A" tagozatának szintjén.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– tudásáról számot adni szóló hegedűn, együttessel illetve táncot kísérve.
Ismerje
– és alkalmazza a népzene előadásmódjának jellegzetes hangszeres megoldásait,
– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez

kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.
Rendelkezzen a magyar és a szomszéd népek zenei és tánchagyománya táji, történeti tagozódásában való tájékozódáshoz szükséges népzenei, tánctörténeti, néprajzi, történelmi valamint kulturális ismeretekkel.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Népi hegedű főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc. „B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Dunántúli táncok. (Ugrós, lassú és friss csárdás stílusos, ritmikus játéka.)
Széki táncok. (Magyar, sűrű és ritka tempó, lassú, csárdás porka és hétlépés stílusos, a tánchoz alkalmazkodó tempójú játéka.)
„B" tagozat
Szatmári táncok. (Verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.)
Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktetős, marosszéki forgatós.)
Palatkai ritka és sűrű magyar, lassúcsárdás és szökős

A vizsga értékelése
Technikai felkészültség, helyes test- és hangszertartás, hangképzés, intonáció, vibrato, hangszerkezelés, artikulációk,díszítések alkalmazása, jó ritmus és tempó, előadásmód, zenei stílus és előírások megvalósítása, memória, alkalmazkodóképesség, állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.
A „B" tagozatos tanuló követelménye a végzett anyag mennyiségében is, de főként a hangszeres játék hangminőségében, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozaton tanulók szintjét!

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
– A mezőségi zene díszítményei.
– Az előadásmódbeli rögtönzés a mezőségi zenében, valamint a korábban tanult dialektusokban és stílusokban.
– A mezőségi táncrend (lassú cigánytánc, lassú csárdás, szökős, sebes csárdás; sűrű és ritka magyar; korcsos).

Követelmény

Mezőségi táncrend: a dallamokat helyes hangsúlyozással, stílusosan díszítve kell megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Mezőségi táncrend.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
– Kalotaszegi táncrend. Kalotaszeg zenéjének különböző stílusai.
– Székelyföld zenéje. A székelyföldi zene különböző stíluskörei.
– Hangszeres tánczenénk 18. századi gyökerei.

Követelmény
A tanult táncrendek stílusos, dallamváltozatokkal tarkított játéka.
18. századi zenei hagyományunkból válogatott dallamanyag megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Székelyföldi táncrend.
– 18. századi magyar táncok.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
– A rubato dallamok helye a magyar zenei hagyományban.
– Hangszeres keservesek. A pakulár nóta.
– A szatmári, a palóc és a dunántúli csárdások játékmódja.
– A lassú és friss csárdás dallamok hangsúlyozási, ritmizálási, díszítési hagyománya és lehetőségei.
– Az aszimmetrikus hangsúlyozás Észak–kelet–, Észak– és Nyugat–Magyarországon előforduló formái.
– A rubato–hatás érvényesülése a táncdallamok játékában.
– Régi és új stílus a hangszeres népzenében.

Követelmény
Egy–egy szatmári hallgató, kalotaszegi keserves, mezőségi katonakísérő, gyimesi halottkísérő, keserves stílusos előadása kísérettel.
Pakulár nóta kísérettel.
Szatmári, palóc, dunántúli táncfolyamat játéka kísérettel a zenei nyelvjárásra, stílusra, műfajra jellemző előadásmód szerint.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Szatmári, palóc, dunántúli táncrend.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
– Gyimesi zene. A gyimesi táncok és táncélet.
– A gyimesi zene kísérőhangszere – a gardon.
– Moldvai zene és annak különböző rétegei. A moldvai táncok, táncélet.
– A moldvai hangszeres hagyomány.

– A szomszéd népek hangszeres zenéje – Bartók román gyűjtése.
– Az európai népek vonószenei hagyománya (ír, skót, norvég, svéd, lengyel stb. dallamok).
– Ismeretlen anyag önálló feldolgozása hangfelvétel alapján.
– Együttesvezetés – prímás szerep, zenei összeállítások.

Követelmény
A gyimesi zene stílusos megszólaltatása.
A dallamismeret és hangszertechnikai tudás önálló, a feladatokkal összhangban lévő gyarapítása, fejlesztése.
Dallamlejegyzés – ismeretlen anyagból
Ismeretlen anyag életre keltése lejegyzésből.
Az együttesvezetői készség bemutatása.
Gyimesi dallamok kísérete gardonon.
Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei–, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Önálló gyűjtőmunka.
A tanuló adjon számot egy – a tanulóévek során önállóan választott – falusi mester dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintű elsajátításáról.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult táncrendek, táncok és egyéb hangszeres műfajok játéka előadásszerűen (táncházban, hangversenyen, stb.)

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A mezőségi (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszúti stb.) dallamismeret gyarapítása.
– A mezőségi zene díszítményei.
– Mezőségi lassú.
– A hangsúlyozás jellegzetességeinek és különleges formáinak elemzése a mezőségi zenében.
– Az előadásmódbeli rögtönzés a mezőségi zenében, valamint a korábban tanult dialektusokban és stílusokban.
– A mezőségi táncrend (lassú cigánytánc, lassú csárdás, szökős, sebes csárdás; sűrű és ritka magyar; korcsos).

Követelmény
Mezőségi táncrend: a dallamokat helyes hangsúlyozással, stílusosan díszítve, rögtönzéssekkel gazdagítva kell megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Mezőségi táncrend.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
– Kalotaszegi zene. Kalotaszeg zenéjének különböző stílusai.
– Kalotaszegi hajnali, szapora és verbunk.

– Az új anyag mellett a korábban tanult legényes és lassú csárdás dallamismeret gyarapítása.
– Kalotaszegi táncrend.
– Székelyföld zenéje.
– A székelyföldi zene különböző stíluskörei.
– Székelyföld egy tájegységének táncrendje
– Hangszeres tánczenénk 18. századi gyökerei.

Követelmény
A tanult táncrendek stílusos, dallamváltozatokkal, rögtönzésekkel tarkított játéka.
18. századi zenei hagyományunkból válogatott dallamanyag megszólaltatása (életre keltése).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Székelyföldi táncrend. 18. századi magyar táncok.

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Rubato dallamok.
– A rubato dallamok helye a magyar zenei hagyományban.
– Hangszeres keservesek.
– A dallamok játékmódja, díszítményei.
– A rubato dallamok kísérete.
– A dallamok lejegyezhetősége.
– Különböző dialektusok jellemző dallamai.
– A pakulár nóta.
– A szatmári, a palóc és a dunántúli csárdások játékmódja.
– A lassú és friss csárdás dallamok hangsúlyozási, ritmizálási, díszítési hagyománya és lehetőségei.
– Az aszimmetrikus hangsúlyozás Észak–kelet–, Észak– és Nyugat–Magyarországon előforduló formái.
– A rubato–hatás érvényesülése a táncdallamok játékában.
– Régi és új stílus a hangszeres népzenében.

Követelmény
Egy–egy szatmári hallgató, kalotaszegi keserves, mezőségi katonakísérő, gyimesi halottkísérő, keserves stílusos előadása kísérettel.
Pakulár nóta kísérettel.
Szatmári, palóc, dunántúli táncfolyamat játéka kísérettel a zenei nyelvjárásra, stílusra, műfajra jellemző előadásmód szerint.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Szatmári, palóc, dunántúli táncrend.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
– Gyimesi zene. A gyimesi táncok és táncélet.
– A gyimesi táncdallamok különböző rétegei. A gyimesi zene kísérőhangszere – a gardon.
– Moldvai zene. A moldvai táncok, táncélet. A moldvai hangszeres hagyomány.
– A moldvai zene különböző rétegei.
– A szomszéd népek hangszeres zenéje – Bartók román gyűjtése.
– Az európai népek vonószenei hagyománya (ír, skót, norvég, svéd, lengyel stb. dallamok).
– Ismeretlen anyag önálló feldolgozása hangfelvétel alapján.
– A tanult táncrendek játéka. Együttesvezetés – prímás szerep, zenei összeállítások.

Követelmény
A gyimesi zene stílusos megszólaltatása.
Az eddig tanult táncrendek bármelyikének stílusos, rögtönzésekkel, dallamváltozatokkal gazdagított játéka.
A szomszéd népek, valamint az európai népek zenéjéből válogatott szemelvények megszólaltatása.
A dallamismeret és hangszertechnikai tudás önálló, a feladatokkal összhangban lévő gyarapítása, fejlesztése.
Dallamlejegyzés – ismeretlen anyagból
Ismeretlen anyag életre keltése lejegyzésből.
Az együttesvezetői készség bemutatása.
Gyimesi dallamok kísérete gardonon.
Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei–, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
Önálló gyűjtőmunka.
A tanuló adjon számot egy – a tanulóévek során önállóan választott – falusi mester dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintű elsajátításáról.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult táncrendek, táncok és egyéb hangszeres műfajok játéka előadásszerűen, táncházban és hangversenyen.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
– a magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
– a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
– a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
– a különböző népzenei tájegységek jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.
– a tanult hangszeres dallamanyag kíséretmódját és kíséretét (hegedűn vagy kontrán),
– a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer–együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállásait és ezek hangzását,
– népzenénk múltját,
– hangszere múltját, elterjedését a magyar népzenében,
– alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.

Legyen képes
– dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fűzésének, s az így kialakított összetett formák (például táncrend) szabályait,
– legyen képes zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– a magyar népi vonós zene történetét,
– a népzene előadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, ritmus, a forma és a díszítés jellemző módjait, az előadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzenénkre jellemző módjait,
– alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit,
– a cigányság szerepét a magyar vonószenei hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében,
– a szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenei hagyományát.
Legyen fogékony
– más népek zenéjének befogadására.
Rendelkezzék
– a népzenei gyűjtőmunkához nélkülözhetetlen zenei felkészültséggel, jó kapcsolatteremtő képességgel, megfelelő előadói készséggel, szereplési tapasztalattal, állóképességgel.
Legyen képes
– céltudatosan gyakorolni
– képes szólistaként együttesét irányítani (prímás szerep),
– tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.
Tudjon számot adni
– választott (falusi) mestere dallamanyagának, stílusának ismeretéről.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Népi hegedű főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
Szatmári táncok. (Verbunk, olához, lassú és friss csárdás.)
Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktetős, marosszéki forgatós.)
Palatkai zene. (Akasztós, lassú csárdás és szökős.)

„B” tagozat
Gömöri táncok (Hallgató, verbunk, lassú és friss csárdás.)
Palatkai zene. (Katonakísérő, akasztós, lassú csárdás, szökős és sebes csárdás.)
Gyimesi zene. (Keserves, lassú és sebes magyaros, kettős jártatója és sirülője.)
Erdélyi román táncok.

A vizsga értékelése
megfelelés az előírt követelményeknek, technikai felkészültség, helyes testtartás, hangszertartás, hangképzés, intonáció, a vibrato helyes alkalmazása, hangszerkezelés, artikulációk és díszítések alkalmazása, helyes ritmus és tempó, előadásmód, a zenei stílus és az előírások megvalósítása, memória, alkalmazkodóképesség, állóképesség.

Ajánlott tananyag éves bontás nélkül
Hanglemez
A bogyiszlói zenekar. szerk. Sebő Ferenc SLPX 18095 (Budapest 1984) Hungaroton
Este a Gyimesbe' jártam/Zerkula János. szerk. Halmos Béla SLPX 18130 (Budapest 1987) Hungaroton
Északmezőségi magyar népzene I–IV. szerk. Halmos Béla LPX 18107–11 (Budapest 1985) Hungaroton
Gyimesi népzene/Halmágyi Mihály. szerk. Jánosi András SLPX 18145 (Budapest 1988) Hungaroton
Hungarian Folk Music Qualiton LPX 1187 (Budapest 1964)
Lajtha László: Széki gyűjtés. szerk. Sebő Ferenc LPX 18092–94 (Budapest 1985) Hungaroton
Magyar Hangszeres Népzene szerk. Sárosi Bálint LPX 18045–47(Budapest 1980)Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (Budapest 1972–1982) Hungaroton:
1. LPX 10095–98–
2. LPX 18001–04
3. LPX 18050–53
Magyar népzene (bukovinai székelyek Magyarországon) Hungaroton SLPX 18131 (1988)
Magyar népzene Bartók Béla fonográffelvételeiből. szerk. Sárosi Bálint LPX 18069 (Budapest 1981) Hungaroton
Magyar népzene Kodály Zoltán fonográf–felvételeiből. szerk. Tari Lujza LPX 18075–76 (Budapest 1983) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia (Budapest 1985–93) Hungaroton:
I. Tánczene. szerk. Martin György, Németh István, Pesovár Ernő – LPX 18122–16
II. Észak. szerk. Tari Lujza, Vikár László LPX 18124–28
III. Dunántúl. szerk. Olsvai Imre LPX 18138–42
IV. Alföld. szerk. Paksa Katalin, Németh István LPX 18159–63
V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95) MTA Zenetudományi Intézet
Magyarországi román népzene. szerk. Sebő Ferenc SLPX 18077 (Budapest 1983) Hungaroton
Szatmári bandák. szerk. Hans Hurtig–Vavrinecz András SLPO 18154 (Budapest 1991) Hungaroton
CD– lemezek
Elveszett éden ED–CD 009–10 (Budapest 1996) Etnofon
Halmágyi Mihály Classic HCD 18145 Hungaroton
Magyarpalatka Classic HCD 18216–17 Hungaroton
Magyarpalatkai népzene/Kodoba Béla és bandája BSM 9503 (1995) BaSys Music
Kazetta
Magyar Népzenei Antológia: V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95) MTA Zenetudományi Intézet
Béres vagyok béres – Fejér megyei népzene/ Pesovár Ferenc könyvének melléklete(Székesfehérvár) István Király Múzeum
Könyvek, tanulmányok
Bartók Béla: Miért és hogyan gyűjtsünk népzenét (Budapest 1936) Somló
Bartók Béla: A magyar népdal (Budapest 1924) Rózsavölgyi

Bartók Béla: Népzenénk és a szomszéd népek zenéje (Budapest 934) Somló
Bartók Béla: Rumanian Folk Music I, II, III. (Hága 1967) The Hague
Donington, R.: A barokk zene előadásmódja (Budapest 1978) Zeneműkiadó
Draskóczy Lídia: Moldvai csángó hegedűs dallamok Bákó környékéről (Budapest 1997) Óbudai Népzenei Iskola
Gelencsér Ágnes: Magyar népzenei ismeretek (Budapest 1994) Calibra Kiadó
Jánosi A.: A barokk zene előadásmódjának élő hagyománya Magyarországon – tanulmány (Budapest 1996)
Jánosi A.: A magyar népzene előadásmódja – előkészületben
Kobzos Kiss Tamás: Hegedű és kobza (Budapest 1997) Óbudai Népzenei Iskola
Kodály Zoltán: A magyar népzene (Budapest 1973) Zeneműkiadó
Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok (Budapest 1962) Zeneműkiadó
Lajtha László: Kőrispataki gyűjtés (Budapest 1955) Zeneműkiadó
Lajtha László: Széki gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
Lajtha László: Szépkenyerűszentmártoni gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
Lajtha László összegyűjtött írásai (Budapest 1992) Akadémiai Kiadó
Martin György: A magyar tánctípusok. A magyar tánctípusok zenekísérete (Budapest 1966)
Martin György: A néptánc és népi tánczene kapcsolata (Budapest 1965–66) Tánctudományi tanulmányok
Martin György: Az erdélyi dialektus táncai (Budapest 1972) NPI
Martin György: Magyar táncdialektusok (Budapest 1965,1966) NPI
Paksa Katalin: A magyar népdal díszítése (Budapest 1993) MTA Zenetudományi Intézet
Pesovár Ernő: A magyar tánctörténet évszázadai (Budapest 1972) NPI
Pesovár Ernő: A magyar tánczene története (Budapest 1966)
Pesovár Ferenc: Béres vagyok béres (Székesfehérvár 1982) István Király Múzeum
Pesovár Ferenc: A juhait kereső pásztor (Székesfehérvár 1983) István Király Múzeum
Pesovár Ferenc: Szép napunk támadt (Székesfehérvár 1991) István Könyvkiadó
Sárosi Bálint: Cigányzene (Budapest 1971) Gondolat Könyvkiadó
Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet
Szalay Zoltán: Felcsíki hangszeres tánczene (Csíkszereda 1996) Alutus kiadó
A Magyar Művelődési Intézet (korábban NPI, OKK) kiadványai
Népzenei füzetek kazettával / A Magyar Művelődési Intézet kiadványai, szerk.: Eredics Gábor
Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: Széki férfitáncok
Ökrös Csaba: Hegedűgyakorlatok
Varsányi Ildikó: Gömöri népzene
Vavrinecz András: Vajdaszentiványi népzene I.
Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene
Virágvölgyi Márta: Bonchidai népzene
Virágvölgyi Márta: Gyimesi népzene I, II.
Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi legényesek
Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi népzene I, II.
Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene I, II.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű, és méretű hangszerek tartozékokkal (vonó, tok, gyanta).
Audió–vizuális felvevő és lejátszó berendezés (magnetofon, CD, DVD)
A követelmények teljesítéséhez szükséges népzenei gyűjtések, lemezek kottakiadványok, zenei szakkönyvek.

NÉPZENE TANSZAK – KOBOZ TANTÁRGY – HELYI TANTERV

A koboztanítás feladatai
Ismertesse meg
– a koboz felépítését, történetét, egykori és mai használatát
– a hangzó vagy kottás formában elérhető anyagokat, ezek kezdetben segítséggel, majd önállóan történő feldolgozását, értelmezését
– a hangszer hangolásával, kezelésével kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat

Alakítson ki
– helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgatást
– könnyed, természetes, összehangolt bal– és jobbkéz–játékot
– biztos intonációt, ritmusos játékot, rögtönzési készséget
– képességet a szólisztikus játékra és a kíséretre

Fordítson figyelmet
– a zenei memória, a lapról olvasási készség fejlesztésére
– az önálló kíséretszerkesztés megtanulására, társas muzsikálásra
– rendszeres gyakorlásra, kitartó, céltudatos munkára

Előképző évfolyamok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ismerkedés a pengetős hangszerekkel
– Moldvai dalok, táncdallamok éneklése, hallgatása
– A koboz helyes tartása, pengetési módjai
– Egyszerű ritmusgyakorlatok egy–egy húron ujjal, illetve pengetővel (mondókák, egyszerű dalok kísérete egy–majd két húron)

Követelmény
Sajátítsa el a hangképzés, hangsúlyozás, ritmusjáték alapjait.
Legyen képes hangok és egyszerű dallamok intonálására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy mondóka kísérete üres kvinttel
– Egyszerű dallam eljátszása, vagy énekkíséret

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ismerkedés a pengetős hangszerekkel
– Moldvai dalok, táncdallamok éneklése, hallgatása
– A koboz helyes tartása, pengetési módjai
– Egyszerű ritmusgyakorlatok egy–egy húron ujjal, illetve pengetővel (mondókák, egyszerű dalok kísérete egy–majd két húron)
– A legegyszerűbb akkordok megtanulása

Követelmény

Legyen képes hangok és egyszerű dallamok intonálására.
Állítson elő néhány kettőshangzást, egyszerű akkordot.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három egyszerű moldvai dallam eljátszása, vagy énekkíséret

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat
1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A hangszer helyes tartásának megtanítása. A pengető fogása, a kétféle pengetési irány gyakorlása. A hangok helye a fogólapon a szolmizációs skálának megfelelően

Követelmény
Ismerje a tanuló
– a hangszer történetét, alkalmazásának módjait, hangolását
– a hangszer és a pengető helyes tartását, illetve fogását
Legyen képes
– tisztán intonálva egyszerű skálagyakorlatokat
– az egyszerűbb pengetési módokat kivitelezni (negyed, nyolcad ritmusban)
– néhány kettőshangzás megszólaltatására
– alapvető akkordokat tisztán megszólaltatni, ezekkel éneket kísérni

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három egyszerűbb dallam szólóban
– Egy énekelt dallam vagy szöveges mondóka egyszerű kísérettel

2. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A helyes intonáció kialakítása. A kétirányú pengetés egyenletességének kimunkálása

Követelmény
A tanuló ismerje a megszólaltatható hangok szolmizációs és ABC–s neveit.
Legyen képes egyenletes, ritmikus dallamjátékra,
– egy oktáv hangterjedelmű modális skálák (dór, eol, mixolid) eljátszására a ritmusos játék és helyes intonáció követelményeit szem előtt tartva
– „dűvő"– és „esztam" játékra a főbb akkordokkal

Ajánlott tananyag
Horváth Gyula: Koboziskola

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Két egyszerű moldvai táncdallam. Két énekkíséret, vagy hangszerkíséret (furulya)

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Az akkordkészlet bővítése. További pengetési technikák gyakorlása

Követelmény
– Gyakran előforduló modális skálák gyakorlása. Transzponálás
– A tizenhatodos mozgás nyugodt tempóban történő végrehajtása (pl. hajdútáncoknál)
– Gyorsabb akkordváltások. Tremolo játék. Kéthúros dallamjáték fekvésváltás nélkül.

Ajánlott tananyag
Horváth Gyula: Koboziskola; Fábri Géza: Koboziskola

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Négy közepes nehézségi fokú táncdallam. Két moldvai ének kísérettel

4. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az aszimmetrikus kíséreti formákhoz szükséges technikák elsajátítása és értelmezése

Követelmény
– Gyakran előforduló skálák gyakorlása
– Transzponálás
– Aszimmetrikus illetve vagy bonyolultabb ritmusú kíséretek, ill. dallamok megszólaltatása (pl. kecskés, kettős)
– Egyszerűbb moldvai csángó dallamok előadása szólóban
– Kéthúros dallamjáték fekvésváltással

Ajánlott tananyag
Horváth Gyula: Koboziskola
Fábri Géza: Koboziskola

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három táncdallam vagy kobozzal kísért ének
–Két furulyán vagy hegedűn játszott táncdallam kísérete

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A parlando kíséret megvalósításához szükséges pengetési technika elsajátítása
– Az akkordkészlet kiterjesztése

Követelmény
A moldvai zenében gyakori skálák – modális, nagyterces fríg, akusztikus, harmonikus és melodikus moll, bő kvartos mixolid és dór, kalindra, stb – gyakorlása másfél oktáv hangterjedelemben.
Gyors tempójú és aszimmetrikus (váltakozó, páratlan ritmusú, szinkópás lüktetésű darabok) szólisztikus megszólaltatása.
Ugyanilyen jellegű énekelt, vagy hangszeren játszott művek igényes kísérete.
Parlando ének (keserves, ballada) kísérete (triolás pengetés).
Alap harmóniafűzések transzponálása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három nehezebb dallam szólisztikus előadása
– Két ballada vagy hangszeres dallam kísérete

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszerkezelési biztonság fejlesztése
– Körülíró díszítés

Követelmény
– Gazdagabb hangszínek és bonyolultabb karakterek megvalósítása
– A hangszertechnika önálló fejlesztésének készsége
– A kifejező előadásmódra való törekvés

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három virtuóz szólisztikus táncdallam bemutatása,
– Három énekelt vagy hangszeres dallam kísérete.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– a hangszer múltját, jelenkori használatát,
– azokat a népzenei stílusokat, amelyekhez a hangszer kapcsolódik.
Legyen képes
– természetes, stílusos hangszerkezelésre,
– ismerje a szóló– és kísérőjáték általánosan előforduló technikáit
– a tiszta intonációra szóló–, illetve akkordjáték esetén,
– hangszerét önállóan behangolni,
– a jobb– és balkéz–játék összehangolására,
Rendelkezzék
– a stílusos játékhoz szükséges technikai ismeretekkel, improvizációs készséggel, előadókészséggel és stílusismerettel,
– megfelelő kottaolvasási és harmóniaszerkesztési tudással.
A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
Legyen képes
– a kíséret begyakorolt és improvizatív technikáinak megvalósítására,
– különleges kifejezőeszközök használatára.
– a táncritmusokhoz kapcsolódó különféle pengetési technikák és ritmizációk alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B" tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.
A „B" tagozat emelt óraszámban és kibővített anyagismeretben teszi lehetővé a növendékek számára tehetségük kibontakozatatását.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Koboz főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc. „B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A”tagozat
Öt táncdallamból álló moldvai összeállítás bemutatása
Régi magyar táncokból álló összeállítás bemutatása
Énekes, illetve hegedűn vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

„B” tagozat
Valamennyi gyakran előforduló moldvai táncdallam kíséretének ismerete
Régi magyar, középkori, vagy román táncdallamokból készített összeállítás bemutatása
Videofelvétel elemzése, lejegyzése, az ott látható kíséret megvalósítása
Énekes, illetve hegedűn vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete
Továbbképző évfolyamokban is lehetőség van „B” tagozaton való továbbtanulásra, emelt óraszámban és kibővített tananyaggal.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az alapfokú képzésben elsajátított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
– Különleges kifejezőeszközök megtanítása (előkék, vibrato, staccato).
– Parlando jellegű keleti (arab, török) dallamok.
– Duó–játék átiratok felhasználásával.
Követelmény
Parlando darabok stílusos megszólaltatása.
Zenekari játék.
Akkordkíséret dallamkiemeléssel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Skálagyakorlatok két oktáv hangterjedelemben, ritmusvariációkkal
– Három parlando dallam (magyar vagy keleti)
– Zenekari játék.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A cimbalomszerű játékmód elsajátítása, (virtuóz húrváltások).
– Ismerkedés a román cobzajátékkal.
– Improvizáció a társas muzsikálás során.
– Középkori és reneszánsz művek megszólaltatása a hangszeren.
– Duó–játék.

Követelmény
Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.
Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkíséretek, stb.) megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Virtuóz szólisztikus játék.
– Hangszerkíséret zenekarral.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
– Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Követelmény
Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.
Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkíséretek, stb.) megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Virtuóz szólisztikus játék. Hangszerkíséret zenekarral

10. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A tanuló eddigi tudására alapozva, azt bővítve fejlessze technikai tudását, zenei készségeit és igényességét.
– Bővítse repertoárját önállóan is a megadott irodalom alapján, a tanár útmutatásai szerint.

Követelmény
Stílusos játék a hangszer minden lehetőségét felhasználva.
Régizenei dallamok (középkori, vagy reneszánsz táncdallamok, énekkíséretek, stb.) megszólaltatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Virtuóz szólisztikus játék. Hangszerkíséret zenekarral.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
– hangszerének a moldvai magyar népzenén kívüli felhasználási területeit.
Legyen képes
– magas technikai szintű hangszerkezelésre,
– technikájának önálló továbbfejlesztésére, eredetileg más hangszereken játszott dallamok adaptálására, önálló kíséretszerkesztésre,
– improvizálni minden stílusban, az egész fogólapot uralni, minden általánosan használt akkordot megszólaltatni, az ujjrendet és akkordozást egyénileg is megtervezni, begyakorolni,
– zenekari játékra, minden jellegzetes moldvai csángó hangszeres táncdallam kíséretének ismeretével,
– körülíró díszítés, akkordok, futamok együttes alkalmazására,
Rendelkezzék
– a stílusos zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadói készséggel,
– igényes, fejlett hallással, biztos zenei memóriával, koncentrálóképességgel, szereplési rutinnal,
– az önálló munkához szükséges hangzóanyag–értelmezési, lapról olvasási készséggel.
A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
Legyen képes
– improvizálni minden stílusban, az egész fogólapot uralni, minden általánosan használt akkordot megszólaltatni, az ujjrendet és akkordozást egyénileg is megtervezni, begyakorolni,
– gazdagabb hangszínek és bonyolultabb karakterek megvalósítására
Rendelkezzék
– az önálló munkához szükséges lapról olvasási készséggel.
– igényes, fejlett hallással, biztos zenei memóriával, koncentrálóképességgel, szereplési rutinnal, a stílusos zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadói készséggel.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Koboz főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
Öt táncdallamból álló moldvai összeállítás bemutatása
Régi magyar táncokból álló összeállítás bemutatása
Énekes, illetve hegedűn vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

„B” tagozat
Valamennyi gyakran előforduló moldvai táncdallam kíséretének ismerete
Régi magyar, középkori, vagy román táncdallamokból készített összeállítás bemutatása
Videofelvétel elemzése, lejegyzése, az ott látható kíséret megvalósítása
Énekes, illetve hegedűn vagy furulyán játszott moldvai összeállítás improvizatív jellegű kísérete

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
– hangminőség,
– hangszerkezelés,
– helyes ritmus és tempó,
– technikai felkészültség,
– jobb– és balkéz–technika,
– előadásmód,
– zenei stílusok és előadások megvalósítása,
– díszítések megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

NÉPZENE TANSZAK – CITERA TANTÁRGY – HELYI TANTERV

A citeratanítás szakirányú feladatai
Ismertesse meg a tanulóval
– a citera lehetőségeit, a rajta játszható dallamok minél szélesebb körét (a tanterv a magyar népzenei gyakorlatra épül, elzárkózik a hangszertől idegen zenei anyagoktól, nem számítva az archív forrásokból is ismert adaptációkat),
– a citerával rokon pengetős hangszereket, illetve a hasonló repertoárt használó más („bourdon") hangszereket,
– a hangszer irodalmát, a hangzó vagy kottás formában közölt anyagok minél nagyobb részét,
– a citerajáték jellegzetes hangsorait, pengetésformáit,
– a játékot megelőző zenei elképzelést, a citera kezelésének jellegzetes mozgásformáit, és tudatosítsa a tanulóban ezek kapcsolatát.

Alakítsa ki
– a rendszeres napi munka szükségességét, megismertetve a tanulókkal a céltudatos gyakorlás módszereit,
– a könnyed hangszerkezelést, a helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgást, összehangolt bal– és jobbkéz–játékot.

Fordítson figyelmet
– a hangzóanyagok önálló feldolgozására, a lapról olvasási készség, a zenei memória fejlesztésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Gyermekjátékdalok éneklése ritmuskísérettel (tapssal, dobbal, dobbantással, stb.).
– Egyszerűbb magyar népi hangszerek megismertetése és a tanári bemutatót követő megszólaltatása (cserépdob, tikfa, köcsögduda, doromb, nádmirliton, madársíp, körtemuzsika).
– A hangszer hangzásának és a rajta való játék megfigyeltetése tanári bemutatással.
– A hangszerjáték közben a testtartás, a hangszertartás, a két kéz tartásának megfigyeltetése.
– Kényelmes testtartással elhelyezkedés a hangszer előtt.

Jobb kéz
– A pengető fogásának kialakítása
– A pengetés helyének behatárolása
– Az íves pengetés gyakorlása; a pengetés erejének, a pengetőmozdulat hosszának meghatározása
– Ritmusgyakorlatok végzése a hangszer üres húrjain a basszushúroktól kiindulva, negyed értékek pengetésével kezdve, nyolcadpárokkal folytatva, lassú tempóban
– Az egyenletes negyed értékek és nyolcadpárok pengetését ezek variálása követi

Bal kéz
– A dallamjátszó bal kéz tartásának beállítása

– Az ujjak elnevezése, számozása
– A dallamhangok helye a fogólapon
– A húrlenyomás gyakorlásának fázisai: 1) húrlenyomás hüvelykujjal G'–F'–E' hangokon (külön–külön); 2) húrlenyomás mutatóujjal F'–E'–D' hangokon (összekapcsolva az 1. fázissal); 3) húrlenyomás középső ujjal F'–E'–D'–C' hangokon (összekapcsolva az 1. és 2. fázissal)
– Ujjcsúsztatás gyakorlása hüvelyk– és középső ujjakkal

Gyermekdalok éneklése majd hangszeren való megszólaltatása (szó–mi / szó–lá–szó / mi–ré–dó / szó–lá–szó–mi / mi–ré–dó / szó–mi–dó / szó–fá–mi–ré–dó / lá–szó–fá–mi–ré–dó) hangkészlettel.
Az első érintősor fogalma, fogástáblázat alkalmazása.
A citera első hat törzshangjának ismerete C'–től A'–ig, azok szolmizációs és abc–s nevekkel való éneklése.
A tanuló a tanult dalokat legyen képes szolmizálni.
Ismerje a negyed érték, a fél érték, a nyolcadpár, a negyed szünet fogalmát.
Sajátítsa el a kottából való daltanulást.
A tanuló ismerje a citera főbb részeinek elnevezést.

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó

Követelmény
A helyes pengetési irányok elsajátítása.
Egyenletes negyed értékek és nyolcadpárok pengetésével kis hangterjedelmű gyermekdalok lejátszása íves pengetésmóddal.
A tanuló legyen képes helyes ujjrend kialakítására, a dallamjátszó ujjak könnyed váltogatására, a hüvelyk– és a középső ujj csúsztatására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
Gyermekdalok éneklése a citera üres húrjainak hozzápengetésével:
– egyszerű ritmus osztinátó kíséret,
– a dal ritmusának hozzápengetése az énekelt dalhoz,
– egyszerű ritmuskíséret hozzápengetése az énekelt dalhoz).
Gyermekdalok játéka citerán lassú egyenletes tempóban.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Az első előképző osztályban elsajátított technika továbbfejlesztése.

Jobb kéz
– A pengető szabályos fogásának kialakítása.

– Egyenletes negyed, nyolcad pengetés – kezdetben csak üres húrokon a le–föl (befelé–kifelé) pengetés szabályai szerint.
– Az íves pengetésmód gyakorlása
– Halk játék – a kísérőhúrok dallamhúrokhoz legközelebb eső részének megpengetésével (2–3 húr)
– Finom pengetés gyakorlása
– Középerős játék – a kísérőhúrokon a basszushúrokat is érintő pengetéssel (4–5 kísérőhúr)

Bal kéz
– A természetes bal kéztartás kialakítása (játék közben a csukló és a kézfej helyzete maradjon változatlan, ne törje be és ne forgassa a kézfejét a tanuló)
– A bal kéz négy ujjának alkalmazása dallamjáték során, előre megtervezett ujjrend szerint
– A negyedik ujj használatát előzzék meg olyan gyakorlatok, amelyekben az F' hangról lefelé lépegetve negyedik ujjal érjük el a C' hangot. Hasonló gyakorlatokat végezzen a tanuló G'–ről és A'–ről is.
– A második érintősor Esz' hangjának lenyomása 2. ujjal, skálaszerű gyakorlással (G'–F'–Esz'–D'–C')
– A dó–pentachord és dó–hexachord hangsorú gyermekdalok játéka kibővül kisterces, lá–pentachord hangsorú gyermekdalok játékával.

A citera hat törzshangjának ismerete C'–től A'–ig, valamint az második érintősor Esz' hangjának ismerete, szolmizációs és abc–s nevekkel való éneklése.
A tanuló sajátítsa el a kottából való daltanulást, a fogástáblázat igénybevételét.
Ismerje az alsó hangtartomány kifejezést.
Ismerje és tudja megnevezni a hangszer fő részeit: nagyfej, kisfej, tőke, fedőlap, oldallap, fogólap, dallam–, kísérő–, kisfejhúr.

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó

Követelmény
Egyenletes pengetéssel gyermekdalok játéka
Négy ujj használata a húrlenyomás során
A tanuló legyen képes a helyes ujjrend kialakítására, a dallamjátszó ujjak könnyed váltogatására.
A második érintősoron található Esz' módosított hang második ujjal történő lenyomására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Gyermekdalok (dó–pentachord, dó–hexachord és lá–pentachord hangsor) éneklése és citerán való megszólaltatása.
– Saját, vagy másik tanuló énekének kísérete citerán.
– Gyermekdalok játéka citerán lassú és középgyors tempóban.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az előképzőben elsajátított játéktechnika továbbfejlesztése.

Jobb kéz:
– Egyenletes negyed, nyolcad pengetés – kezdetben csak üres húrokon a le–föl (befelé–kifelé) pengetés szabályai szerint.
– Az íves pengetésmód mellett az egyenes vonalú pengetés gyakorlása
– A tanuló tudja bependíteni a dallamba az utolsó kisfej C” hangját
– Halk és középerős pengetés gyakorlása
– A hangszer hangszínének változtatása a pengetés helyének megváltoztatásával

Bal kéz:
– A természetes bal kéz tartás kialakítása technikai gyakorlatokkal
– A négy ujjas játék gyakorlása
– A helyes ujjrend kialakítása.
– A hüvelykujj csúsztatása.
– A dó–pentachord, dó–hexachord és lá–pentachord hangsorú gyermekdalok kibővülnek a C” hanggal a kisfejhúr bependítésével.

Gyermekdalok énekelve és citerán az alsó hangtartományban.
A csoportos citerázás alapjai, egyszerre történő pengetés, dallamindítás, dallamzárás.
Gyermekdalok összefűzése (2–3 gyermekdal folyamatos játszása).
A tanuló tudja szolmizálni, kottából olvasni és abc–s nevekkel megnevezni a tanult C–lá és C–dó pentachord hangsorú gyermekdalok hangjait.
Az alsó hangtartomány, 2/4–es ütem, negyed érték, nyolcadpár, negyed szünet fogalmának ismerete.
Ismerje a hangszer múltját, a hangszer szerkezetét, főbb típusait.

Ajánlott tananyag
Kodály: 333 olvasógyakorlat Zeneműkiadó
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó
Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.

Követelmény
Mérsékelt tempóban egyenletes negyed– és nyolcadmozgás.
A pengetés irányainak biztos tudása.
Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés.
Technikai gyakorlatok az alsó hangtartományban (C’–A’–ig) 4 ujjal.
A kapkodós játék alapjainak elsajátítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Gyermekdal–fűzés, csoportos citerázás (2–3 tanuló egyszerre játssza ugyanazt a dalt).
– Gyermekdalok megszólaltatása citerán énekléssel is (saját vagy más tanuló énekével).

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Jobb kéz
– Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetések váltogatása a tanult dallamokon.
– A kapkodós játék alapjainak gyakorlása: 1) a tanult dallamok negyed értékű szüneteinek kitöltése C” kisfejhúr bependítésével; 2) negyed értékű dallamhangok színesítése C” kisfejhúr bependítésével (a negyed értékek nyolcadokra bontásával).

Bal kéz
– Az alsó hangtartomány bővülése a C’ hang alatti hangokkal
– Alsó hangtartomány bővítése felfelé a G’ A’ B’ C” D” hangokkal
– A felső– és az alsó hangtartomány összekapcsolása

Gyermekdalok és régi stílusú népdalok játéka csak citerán, illetve éneket kísérve.
Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés.
Alsó– és felső hangtartomány fogalmának ismerete.
Dó–pentachord, dó–hexachord, lá–pentachord, lá–pentaton, dór–hangsor ismerete.

Ajánlott tananyag
Kodály: 333 olvasógyakorlat Zeneműkiadó
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó
Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.

Követelmény
Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés tudatos alkalmazása.
A sorvégi szünet kitöltése a C”–re hangolt kisfejhúr bependítésével.
Biztos hangtartomány váltás.
4 ujjal történő játék, a megfelelő ujjrend kialakítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három–négy dalból álló dalcsokor egyéni és csoportos előadásban, az éves technikai követelményeknek megfelelő szinten.
– Legalább egy dalcsokor megszólaltatása saját éneket kísérve (a tanuló hangfekvésének megfelelően hangolt citerán).

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Jobb kéz
– Esztam kíséret
– Ritmusaprózás, tizenhatodokra bontás
– Ritmusgyakorlatok a négy tizenhatodos egyenletes pengetés kialakítására
– Az eddig alkalmazott „normál” negyed– és nyolcadpár pengetés váltogatása a sűrű pengetéssel

Bal kéz
– Biztos hangtartományváltás (felülről lefelé)
– Új módosított hang, az Asz’ fogásának gyakorlása, megfelelő ujjrend kialakításával: 1) a 2. ujj csúsztatása B’–ről Asz’–ra; 2) Ugyanez a lépés a 2. és a 3. ujj váltásával

Régi és új stílusú népdalok; lá–pentaton, kétrendszerű lá–pentaton, dór, természetes moll hangsorú dallamok játéka.
Dallamdíszítés négy tizenhatodos ritmusaprózással
Esztam kíséret.
Ritmusaprózás (tizenhatodokra bontás) sűrű pengetéssel a hangszer dallamhúrjain.
A kottából való és hallás utáni daltanulás kialakítása.
A kétrendszerű lá–pentaton értelmezése.

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI. kötete (1973, Budapest) Akadémiai Kiadó
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (1977) Zeneműkiadó
Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.

Követelmény
Esztam kíséret – a felfelé irányuló pengetések hangsúlyozása.
Ritmusaprózás, tizenhatodokra bontás.
Biztos hangtartomány váltás.
Helyes, önálló ujjrend kialakítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– 3–4 különböző karakterű dalból álló dalcsokor egyéni és csoportos előadásban, az éves technikai követelményeknek megfelelő szinten.
– Dunántúli ugrós dallamok esztam kísérettel.
– Dalcsokor tizenhatodos ritmusaprózással.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Jobb kéz
– A tizenhatodos ritmusaprózás, ti–tiri és tiri–ti ritmusok pengetésmódjának gyakorlása
– A tremoló játék alapjai; csak dallamhúrokon, kitartott hangok sűrű pergetése
– Az esztam kíséret továbbfejlesztése
– Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés váltogatása

Bal kéz
– Dunántúli terc
– Fríges zárású dallamok
– A biztos balkézjáték technikájának fejlesztése, az újabb hangsorok skálaszerű gyakorlásával

Dél–dunántúli ugrós és kanásztánc dallamok
Dunántúli terces dallamok
Fríges zárású dallamok
Fríg hangsor, fríges zárlat.
Esztam kíséret, ugrós tánc, dunántúli terc.
Tizenhatodos ritmusaprózás

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973–1987) Akadémiai Kiadó
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II. (CD) (Budapest, 2004–2005) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia III. Dunántúl (LP) szerk.: Olsvai Imre (Budapest, 1988) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Követelmény
A tizenhatodos ritmusaprózás megvalósítása.
A pergetés (tremolo) önálló alkalmazása.
Egyszerű esztam kíséret megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három egyénileg összeállított dalcsokor megszólaltatása énekléssel és csak hangszeren játszva.
– Csoportos citerázás (3–4 fő).
– Egy összeállítás esztam kíséret alkalmazásával a Dél–Dunántúl dallamaiból.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A tremoló játék fejlesztése; 1) felütésből indított pergetés; 2) hangsúlyos pengetésből indított pergetés; 3) felfelé irányuló pendítésből indított pergetés.
– Dallamdíszítés 1) nyolcadoló, kapkodós játékkal; 2) ritmusaprózással – a tizenhatodos aprózás sűrű pengetéseinek váltakozása a normál pengetésekkel egy dallamon belül.
– Sűrű esztam kíséret elsajátítása.
– Lépegetős játék gyakorlása.
– Szinkópa ritmus le–föl–föl irányú pengetése.
– Negyed értékű dallamhangok nyolcadra csökkentése, diminuálása
– Dél–dunántúli ugrósok és kanásztáncok
– Szlavóniai dallamok
– Felvidéki dudanóták
– Kanásztánc fogalma.
– Bővített szekund.
– Szinkópa ritmus.
– Diminuálás.

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973–1987) Akadémiai Kiadó
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia III. Dunántúl (LP) szerk.: Olsvai Imre (Budapest, 1988) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Követelmény
Pergetéssel való dallamdíszítés.
Nyolcadolós kapkodós díszítés.
Tizenhatodos aprózással történő díszítés.
Sűrű esztam kíséret elsajátítása.
Szinkópa ritmus pontos játéka.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három egyénileg összeállított dalcsokor énekkel és citerával, eredeti felvételek alapján:
– Dél–Dunántúl
– Szlavónia
– csoportosan (3–4 fő), lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.
A bal kéz virtuóz játékának fejlesztése.
A tizenhatodos mozgású dallamdíszítés tanulása (alsó–, felső váltóhangos, körülírásos díszítés).
Sűrű esztam kíséret technikájának fejlesztése.
A tremoló játék tökéletesítése.
A szinkópa ritmus többféle pengetésmódjának ismerete, alkalmazása.
Pontozott ritmusértékek pengetésének játékmódja az eredeti felvételek alapján.
A fél értékű dallamhangok autentikus játék szerinti bontása új stílusú népdalokon.
Dél–dunántúli ugrósok és kanásztáncok
Észak–magyarországi és dunántúli dudanóták
Alföldi régi– és új stílusú, csárdás tempójú dallamok
Alsó–, felső váltóhangos, körülírásos díszítés
Nyújtott– és éles ritmus

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973–1987) Akadémiai Kiadó
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
Vargyas Lajos: A magyarság népzenéje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.
Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia IV. Alföld (LP) szerk.: Paksa Katalin (Budapest, 1991) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton

Követelmény
Sűrű esztam kíséret alkalmazása.
Tremoló játéktechnika alkalmazása.
Dallamdíszítés tizenhatod értékű dallamhangokkal.
A szinkópa ritmus többféle pengetés módjának ismerete, alkalmazása.
Az autentikus citerajáték szerint a pontozott és fél értékek bontott játéka.

A tanuló legyen képes igényesen megformálni az előadandó dallamokat; legyen tisztában a különböző zenei tájegységek dallamdíszítéseivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három népzenei összeállítás előadása citerán, saját vagy mások énekét kísérve:
– Dunántúl,
– Alföld,
– csoportosan (3–4 fő), lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt (sűrű esztam alkalmazásával)

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „ B" tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Jobb kéz
– Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetések váltogatása a tanult dallamokon.
– A kapkodós játék alapjainak gyakorlása: 1) a tanult dallamok negyed értékű szüneteinek kitöltése C" kisfejhúr bependítésével; 2) negyed értékű dallamhangok színesítése C" kisfejhúr bependítésével (a negyed értékek nyolcadokra bontásával).

Bal kéz
– Az alsó hangtartomány bővülése a C' hang alatti hangokkal
– Alsó hangtartomány bővítése felfelé a G' A' B' C" D" hangokkal
– A felső– és az alsó hangtartomány összekapcsolása

Gyermekdalok és régi stílusú népdalok játéka csak citerán, illetve éneket kísérve.
Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés.
Alsó– és felső hangtartomány fogalmának ismerete.
Dó–pentachord, dó–hexachord, lá–pentachord, lá–pentaton, dór–hangsor ismerete.

Ajánlott tananyag
Kodály: 333 olvasógyakorlat Zeneműkiadó
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok szerk. Kerényi György (Budapest, 1951) Akadémiai Kiadó
Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.

Követelmény
Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés tudatos alkalmazása.

A sorvégi szünet kitöltése a C”–re hangolt kisfejhúr bependítésével.
Biztos hangtartomány váltás.
4 ujjal történő játék, a megfelelő ujjrend kialakítása.
A kisfejhúrok dallamszínesítő funkciójának kialakítása, a kapkodós játék gyakorlása.
Legyen képes a tanuló dinamikai változtatásra egy–egy tanult dallam játéka során.
Ismerje meg a lá–pentaton hangsort és tudjon dallampéldákat játszani.
Ismerje a hangtartomány–váltás szabályait, alakítson ki önálló, szabályos ujjrendet.
Legyen képes saját – vagy másik tanuló – énekével együtt játszani, tudjon más hangszerrel (furulya, tekerő, tambura) együtt muzsikálni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– 3–4 dalból álló dalcsokor egyéni és csoportos előadásban, az éves technikai követelményeknek megfelelő szinten.
– Legalább egy dalcsokor megszólaltatása saját éneket kísérve (a tanuló hangfekvésének megfelelően hangolt citerán).

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Jobb kéz
– Esztam kíséret
– Ritmusaprózás, tizenhatodokra bontás
– Ritmusgyakorlatok a négy tizenhatodos egyenletes pengetés kialakítására
– Az eddig alkalmazott „normál” negyed– és nyolcadpár pengetés váltogatása a sűrű pengetéssel

Bal kéz
– Biztos hangtartomány váltás (felülről lefelé)
– Új módosított hang, az Asz’ fogásának gyakorlása, megfelelő ujjrend kialakításával: 1) a 2. ujj csúsztatása B’–ről Asz’–ra; 2) Ugyanez a lépés a 2. és a 3. ujj váltásával

Régi és új stílusú népdalok; lá–pentaton, kétrendszerű lá–pentaton, dór, természetes moll hangsorú dallamok játéka.
Dallamdíszítés négy tizenhatodos ritmusaprózással
Esztam kíséret.
Ritmusaprózás (tizenhatodokra bontás) sűrű pengetéssel a hangszer dallamhúrjain.
A kottából való és hallás utáni daltanulás kialakítása.
A kétrendszerű lá–pentaton értelmezése.

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI. kötete (1973, Budapest) Akadémiai Kiadó
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (1977) Zeneműkiadó
Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.

Követelmény
Esztam kíséret – a felfelé irányuló pengetések hangsúlyozása.
Ritmusaprózás, tizenhatodokra bontás.
Biztos hangtartomány váltás.
Helyes, önálló ujjrend kialakítása.
Az esztam kíséret alkalmazása
A normál és a sűrű pengetés váltogatása egy dallamon belül (negyed–, nyolcad– és tizenhatod értékeken)
Ti–tiri és tiri–ti rimusaprózás alkalmazása már tanult dallamokon
Tudjon a tanuló az esztam kíséretből a dallamsorok végén visszaváltani a lefelé történő hangsúlyos pengetésre
Ismerje a dunántúli terc fogalmát és tudjon játszani dallamokat ilyen hangokkal

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három–négy különböző karakterű dalból álló dalcsokor egyéni és csoportos előadásban, az éves technikai követelményeknek megfelelő szinten.
– Dunántúli ugrós dallamok esztam kísérettel.
– Dalcsokor tizenhatodos ritmusaprózással.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Jobb kéz
– A tizenhatodos ritmusaprózás, ti–tiri és tiri–ti ritmusok pengetésmódjának gyakorlása
– A tremoló játék alapjai; csak dallamhúrokon, kitartott hangok sűrű pergetése
– Az esztam kíséret továbbfejlesztése
– Hangsúlyos és hangsúlytalan pengetés váltogatása

Bal kéz
– Dunántúli terc
– Fríges zárású dallamok
– A biztos balkézjáték technikájának fejlesztése, az újabb hangsorok skálaszerű gyakorlásával

Dél–dunántúli ugrós és kanásztánc dallamok
Dunántúli terces dallamok
Fríges zárású dallamok
Fríg hangsor, fríges zárlat.
Esztam kíséret, ugrós tánc, dunántúli terc.
Tizenhatodos ritmusaprózás

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973–1987) Akadémiai Kiadó
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)

Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II. (CD) (Budapest, 2004–2005) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia III. Dunántúl (LP) szerk.: Olsvai Imre (Budapest, 1988) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Követelmény
A tizenhatodos ritmusaprózás megvalósítása.
A pergetés (tremolo) önálló alkalmazása.
Egyszerű esztam kíséret megvalósítása.
A tanuló alkalmazzon sűrű pengetéssel esztam kíséretet
Fejlessze a tremoló játék technikáját korábban tanult dallamok hosszabb értékű dallamhangjain
Alkalmazza a felfelé irányuló pendítésből indított pergetést
Fejlessze a díszítő játéktechnikát nyolcadoló, kapkodós pengetéssel

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három egyénileg összeállított dalcsokor megszólaltatása énekléssel és csak hangszeren játszva.
– Csoportos citerázás (3–4 fő).
– Egy összeállítás esztam kíséret alkalmazásával a Dél–Dunántúl dallamaiból.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A tremoló játék fejlesztése; 1) felütésből indított pergetés; 2) hangsúlyos pengetésből indított pergetés; 3) felfelé irányuló pendítésből indított pergetés.
– Dallamdíszítés 1) nyolcadoló, kapkodós játékkal; 2) ritmusaprózással – a tizenhatodos aprózás sűrű pengetéseinek váltakozása a normál pengetésekkel egy dallamon belül.
– Sűrű esztam kíséret elsajátítása.
– Lépegetős játék gyakorlása.
– Szinkópa ritmus le–föl–föl irányú pengetése.
– Negyed értékű dallamhangok nyolcadra csökkentése, diminuálása
– Dél–dunántúli ugrósok és kanásztáncok
– Szlavóniai dallamok
– Felvidéki dudanóták
– Kanásztánc fogalma.
– Bővített szekund.
– Szinkópa ritmus.
– Diminuálás.

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973–1987) Akadémiai Kiadó
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia III. Dunántúl (LP) szerk.: Olsvai Imre (Budapest, 1988) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton

Követelmény
Pergetéssel való dallamdíszítés.
Nyolcadolós kapkodós díszítés.
Tizenhatodos aprózással történő díszítés.
Sűrű esztam kíséret elsajátítása.
Szinkópa ritmus pontos játéka.
A tremoló játék tökéletesítése
A tizenhatodos mozgású dallamdíszítés tanulása (alsó–, felső váltóhangos, körülírásos díszítés)
A szinkópa ritmus többféle pengetésmódjának ismerete, alkalmazása
Pontozott ritmusértékek pengetésének játékmódja az eredeti felvételek alapján
A fél értékű dallamhangok autentikus játék szerinti bontása új stílusú népdalokon

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három egyénileg összeállított dalcsokor énekkel és citerával. eredeti felvételek alapján:
– Dél–Dunántúl,
– Szlavónia,
– csoportosan (3–4 fő), lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.
– A bal kéz virtuóz játékának fejlesztése.
– A tizenhatodos mozgású dallamdíszítés tanulása (alsó–, felső váltóhangos, körülírásos díszítés).
– Sűrű esztam kíséret technikájának fejlesztése.
– A tremoló játék tökéletesítése.
– A szinkópa ritmus többféle pengetésmódjának ismerete, alkalmazása.
– Pontozott ritmusértékek pengetésének játékmódja az eredeti felvételek alapján.
– A fél értékű dallamhangok autentikus játék szerinti bontása új stílusú népdalokon.
– Dél–dunántúli ugrósok és kanásztáncok
– Észak–magyarországi és dunántúli dudanóták
– Alföldi régi– és új stílusú, csárdás tempójú dallamok
– Alsó–, felső váltóhangos, körülírásos díszítés

– Nyújtott– és éles ritmus

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene I. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI. és VII. kötetei (Budapest, 1973–1987) Akadémiai Kiadó
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
Vargyas Lajos: A magyarság népzenéje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
Népdalválogatás a tanuló általános iskolai ének–zene tankönyvéből.
Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia IV. Alföld (LP) szerk.: Paksa Katalin (Budapest, 1991) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton

Követelmény
Sűrű esztam kíséret alkalmazása.
Tremoló játéktechnika alkalmazása.
Dallamdíszítés tizenhatod értékű dallamhangokkal.
A szinkópa ritmus többféle pengetésmódjának ismerete, alkalmazása.
Az autentikus citerajáték szerint a pontozott és fél értékek bontott játéka.
A tanuló legyen képes igényesen megformálni az előadandó dallamokat; legyen tisztában a különböző zenei tájegységek dallamdíszítéseivel.
Dúr hangsorú dallamok játéka nyomóval
Új stílusú dallamok népdalsorainak összekapcsolása a nyomó csúsztatásával – glisszandó játékmód
Húrlefogás – húrtompítás a kísérő húrokon (csárdás táncdallamok játékánál)
Kis nyújtott–, kis éles–, triolás nyújtott– és triolás éles ritmus pengetése
A parlando–rubato előadásmód tanulmányozása, gyakorlása

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három népzenei összeállítás előadása citerán, saját vagy mások énekét kísérve:
– Dunántúl,
– Alföld,
– csoportosan (3–4 fő), lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt (sűrű esztam alkalmazásával)

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– a hangszer kialakulásának történetét és a népzenei dialektusokat,
– a citerazene hangzóanyagát és kottában rögzített irodalmát, valamint az általános népzenei gyűjteményeket, szakkönyveket,
– hangszere felépítését, karbantartását (húrcsere) és hangolását.
Legyen képes
– a hangszernek megfelelő népzene stílushű és improvizatív előadására,
– a pontozott ritmusok autentikus, bontott megszólaltatására,
– a helyes tempó– és ritmustartásra,
– transzponálni a hangszerének megfelelően,
– szólóban és zenekarban saját vagy más énekét kísérni,
Ismerje
– a citerazene különböző tájegységeinek általános stílusjegyeit, a citerán leggyakrabban játszott dallamokat,
– ismerje a kiemelkedő adatközlők játékát,
– ismerje a bourdon–kíséretes zene jellemzőit,
– a „kapkodós" játékstílus, a pergetés, a váltogatott lassú és sűrű pengetés, a húrlefogás, a nyomóval történő játék, a parlando rubato játékmód alapjait.
– a hangszeren való hagyományos hangsúlyozást,
Rendelkezzék
– tiszta hangképzéssel hangszerén,
– biztos zenei memóriával,
– megfelelő technikával, stílusismerettel, előadói készséggel,
– szereplési (színpadi) gyakorlattal.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje és alkalmazza
– a tánczene általános kísérettípusait
– a diatonikus hangszert és az azon való játékmódot
– az oktávnyi vagy annál szélesebb glisszandós díszítést
– a kapkodós játékmódot
– a húrtompításos játék sajátosságait
Tudjon különbséget tenni
– az énekelt népdal és a tánczenei kíséret között
Legyen képes
– a parlando–rubato dalok előadására
– kamarazenére más népi hangszerekkel

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei:
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:
Citera főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
Három összeállítás bemutatása, amely tartalmazzon csárdás, ugrós, friss, nyomóval, egyszerű díszítéssel játszott dallamokat.

„B” tagozat
A vizsgázó öt összeállítást készít a tanult anyag alapján, melyből a vizsgabizottság választ hármat.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
– hangminőség,
– hangszerkezelés,
– helyes ritmus és tempó,
– technikai felkészültség,
– jobb– és balkéz–technika,
– előadásmód,
– zenei stílusok és előadások megvalósítása,
– díszítések megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
– A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.
– A bal kéz virtuóz játékának továbbfejlesztése.
– Hangsúlytalan előkék, tizenhatod ritmusú díszítések játszása.
– Biztos tájékozottság kialakítása az egész fogólapon.
– Biztonságos 4 ujjal történő játék.
– Húrlefogás alkalmazása csárdás dallamok tánckísérete során.

– Dúr hangsorú dallamok játéka nyomóval.
– Új stílusú dallamok népdalsorainak összekapcsolása a nyomó csúsztatásával – glisszandó játékmód.
– Húrlefogás – húrtompítás a kísérő húrokon (csárdás táncdallamok játékánál).
– Kis nyújtott–, kis éles–, triolás nyújtott– és triolás éles ritmus pengetése.
– A parlando–rubato előadásmód tanulmányozása, gyakorlása.
– Válogatás régi és új stílusú dallampéldákból: 1. Dél–Alföld; 2. Közép–Alföld; 3. kötetlen ritmusú dallamok az alföldi területekről

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
Vargyas Lajos: A magyarság népzenéje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe… (Püspökladány, 1974)
Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia IV. Alföld (LP) szerk.: Paksa Katalin (Budapest, 1991) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton

Követelmény
A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
Alkalmazza a húrlefogást lassú dűvő kíséretű dallamokon.
Legyen képes igényesen megformálni az előadott dallamokat.
Ismerje az eredeti játékmódokat.
Alakuljon ki a magas technikai színvonalú játékkultúra.
Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
A hüvelykujjas nyomótechnika alkalmazása
Dúr hangsorú dallamok játéka nyomóval
Új stílusú dallamok népdalsorainak összekapcsolása a nyomó csúsztatásával – glisszandó játékmód
Húrlefogás – húrtompítás a kísérő húrokon (csárdás táncdallamok játékánál)
Kis nyújtott–, kis éles–, triolás nyújtott– és triolás éles ritmus pengetése
A parlando–rubato előadásmód tanulmányozása, gyakorlása

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– *Három népzenei összeállítás előadása citerán és saját vagy mások énekét kísérve,*
– Alföld (új stílusú dalok nyomóval, glisszandó díszítéssel),
– Alföld (kötetlen ritmusú dallamok),
– Észak–Magyarország (Borsod / Heves / Nógrád / Pest m.).

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
– A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.
– A bal kéz virtuóz játékának továbbfejlesztése.
– Hangsúlytalan előkék, tizenhatod ritmusú díszítések és dallamok játéka.
– Biztos tájékozottság kialakítása az egész fogólapon.
– Biztonságos 4 ujjal történő játék.
– Gyorsdűvő kíséret eredetileg vonószenekar által előadott dallamok játszása alapján.
– Húrlefogás megfelelő alkalmazása tánckíséret játéka során.
– Új stílusú dallamok sorvégi díszítéstípusainak ismerete, alkalmazása.
– Dél–alföldi, közép–alföldi tájegység dallamai; az erdélyi dialektus énekes dallamainak hangszeres megszólaltatása

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó
Vargyas Lajos: A magyarság népzenéje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe… (Püspökladány, 1974)
Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene (Budapest, 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia II–V. (LP) (Budapest, 1986–1993) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton
Szatmári bandák (MC) szerk.: Vavrinecz András (Budapest 1995) Hungaroton

Követelmény
A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
Alkalmazza a húrlefogást lassú dűvő és esztam kíséretű dallamokon.
Legyen képes igényesen megformálni az előadott dallamokat.
Legyen tisztában a különböző tájegységek dallamdíszítéseivel.
Ismerje az eredet játékmódokat.
Alakuljon ki magas színvonalú játékkultúra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
_ Három népzenei összeállítás előadása citerán és saját vagy mások énekét kísérve:
– Közép–Alföld (új stílusú dallamok sorzáró, körülírásos díszítéssel),
– Erdély (énekes dallamok díszített előadása citerán),
– Dél–Alföld (lassú–, gyors– és friss csárdás folyamat).

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
– Sorzáró és az azt megelőző ütem hagyományos díszítéseinek megszólaltatása eredeti felvételek tanulmányozása alapján (Alföld, Észak–Magyarország).
– A gyorsdűvő kíséret gyakorlása és alkalmazása erdélyi táncdallamokon.
– Dél–, közép–, kelet–, észak–alföldi tájegységek dallamai.
– Erdélyi táncdallamok (Szilágyság, Maros–mente, Küküllő–mente, Kalotaszeg, Gyimes).

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó
Vargyas Lajos: A magyarság népzenéje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe… (Püspökladány, 1974)
Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene (Budapest, 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Pávai István: Az erdélyi és moldvai magyarság népi tánczenéje (Budapest, 1993) Teleki László Alapítvány
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia II–V. (LP) (Budapest, 1986–1993) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton

Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton
Sárréti Népi Együttes: Válogatás 50 év dalaiból (Püspökladány, 2008)
Szatmári bandák (MC) szerk.: Vavrinecz András (Budapest, 1995) Hungaroton

Követelmény
A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
Alkalmazza a húrlefogást lassú dűvő és esztam, valamint gyorsdűvő kíséretű dallamokon.
Legyen képes igényesen megformálni az előadott dallamokat.
Legyen tisztában a különböző tájegységek dallamdíszítéseivel.
Ismerje az eredeti játékmódokat.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három népzenei összeállítás előadása citerán és saját vagy mások énekét kísérve:
– Hortobágy
– Szatmár
– Erdély

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
– A triolás pengetésmód alkalmazása
– Aszimmetrikus ritmizálás
– Páratlan nyolcadú énekes dallamok játéka
– A leggyakoribb tánckíséret típusok ismerete és alkalmazása
– Dél–dunántúli, kelet–alföldi, felvidéki, székelyföldi, gyimesi és moldvai tájegységek dallamai.

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó
Vargyas Lajos: A magyarság népzenéje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe… (Püspökladány, 1974)
Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene (Budapest, 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Pávai István: Az erdélyi és moldvai magyarság népi tánczenéje (Budapest, 1993) Teleki László Alapítvány

Domokos Pál Péter – Rajeczky Benjamin: Csángó népzene I–II–III. (Budapest, 1956/61/91) Zeneműkiadó
Balogh Sándor: Moldvai hangszeres dallamok (Budapest, 2001) Etnofon
Seres András – Szabó Csaba: Csángómagyar daloskönyv (Budapest, 1991) Héttorony Könyvkiadó
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II–III–IV. (CD) (Budapest, 2004–2009) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia II–V. (LP) (Budapest, 1986–1993) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton
Szatmári bandák (MC) szerk.: Vavrinecz András (Budapest, 1995) Hungaroton
Sárréti Népi Együttes: Válogatás 50 év dalaiból (CD) (Püspökladány, 2008)
Szeretőm a táncba – moldvai csángómagyar népzene (CD) (Budapest, 1997) Etnofon
Moldvai hangszeres dallamok – sültün, kobzon, hegedűn (CD) (Budapest, 2001) Etnofon
Serény magyaros (CD) (Budapest, 2002) Etnofon

Követelmény
A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
Alkalmazza a húrlefogást lassú dűvő és esztam, valamint gyorsdűvő kíséretű dallamokon.
Ismerje és tudja játszani valamennyi citerán használatos hangsort.
Legyen képes megformálni az előadott dallamokat.
Legyen tisztában a különböző tájegységek dallamdíszítéseivel.
Ismerje az eredeti játékmódokat.
Alakuljon ki a magas színvonalú játékkultúra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három népzenei összeállítás előadása citerán az alábbi tájegységek dallamaiból válogatva:
– Dél–Dunántúl vagy Kelet–Alföld vagy Felvidék,
– Mezőség vagy Székelyföld /vagy Gyimes,
– Moldva.
A három összeállításból 1 csoportos előadásban, lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
– A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.
– A bal kéz virtuóz játékának továbbfejlesztése.
– Hangsúlytalan előkék, tizenhatod ritmusú díszítések játszása.
– Biztos tájékozottság kialakítása az egész fogólapon.

– Biztonságos 4 ujjal történő játék.
– Húrlefogás alkalmazása csárdás dallamok tánckísérete során.
– Dúr hangsorú dallamok játéka nyomóval.
– Új stílusú dallamok népdalsorainak összekapcsolása a nyomó csúsztatásával – glisszandó játékmód.
– Húrlefogás – húrtompítás a kísérő húrokon (csárdás táncdallamok játékánál).
– Kis nyújtott–, kis éles–, triolás nyújtott– és triolás éles ritmus pengetése.
– A parlando–rubato előadásmód tanulmányozása, gyakorlása.
– Válogatás régi és új stílusú dallampéldákból: 1. Dél–Alföld; 2. Közép–Alföld; 3. kötetlen ritmusú dallamok az alföldi területekről

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II. kötet (Budapest, 1977) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk (Budapest, 1973) Zeneműkiadó
Sárosi Bálint: Citera és citerajáték Szeged környékén (Budapest, 1961)
Vargyas Lajos: A magyarság népzenéje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe… (Püspökladány, 1974)
Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia IV. Alföld (LP) szerk.: Paksa Katalin (Budapest, 1991) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton

Követelmény
A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
Alkalmazza a húrlefogást lassú dűvő kíséretű dallamokon.
Legyen képes igényesen megformálni az előadott dallamokat.
Ismerje az eredeti játékmódokat.
Alakuljon ki a magas technikai színvonalú játékkultúra.
Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
A hüvelykujjas nyomótechnika alkalmazása
Dúr hangsorú dallamok játéka nyomóval
Új stílusú dallamok népdalsorainak összekapcsolása a nyomó csúsztatásával – glisszandó játékmód

Húrlefogás – húrtompítás a kísérő húrokon (csárdás táncdallamok játékánál)
Kis nyújtott–, kis éles–, triolás nyújtott– és triolás éles ritmus pengetése
A parlando–rubato előadásmód tanulmányozása, gyakorlása
Dallamdíszítés; előkék, utókák
Az erdélyi dialektus énekes dallamainak hangszeres megszólaltatása
Új stílusú dallamok sorvégi díszítéstípusainak ismerete, alkalmazása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három népzenei összeállítás előadása citerán és saját vagy mások énekét kísérve,
– Alföld (új stílusú dalok nyomóval, glisszandó díszítéssel),
– Alföld (kötetlen ritmusú dallamok),
– Észak–Magyarország (Borsod / Heves / Nógrád / Pest m.).

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
– A jobb kéz valamennyi eddig tanult pengetésmódjának továbbfejlesztése.
– A bal kéz virtuóz játékának továbbfejlesztése.
– Hangsúlytalan előkék, tizenhatod ritmusú díszítések és dallamok játéka.
– Biztos tájékozottság kialakítása az egész fogólapon.
– Biztonságos 4 ujjal történő játék.
– Gyorsdűvő kíséret eredetileg vonószenekar által előadott dallamok játszása alapján.
– Húrlefogás megfelelő alkalmazása tánckíséret játéka során.
– Új stílusú dallamok sorvégi díszítéstípusainak ismerete, alkalmazása.
– Dél–alföldi, közép–alföldi tájegység dallamai; az erdélyi dialektus énekes dallamainak hangszeres megszólaltatása

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó
Vargyas Lajos: A magyarság népzenéje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe… (Püspökladány, 1974)
Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene (Budapest, 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia II–V. (LP) (Budapest, 1986–1993) Hungaroton

Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton
Szatmári bandák (MC) szerk.: Vavrinecz András (Budapest 1995) Hungaroton

Követelmény
A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
Alkalmazza a húrlefogást lassú dűvő és esztam kíséretű dallamokon.
Legyen képes igényesen megformálni az előadott dallamokat.
Legyen tisztában a különböző tájegységek dallamdíszítéseivel.
Ismerje az eredet játékmódokat.
Alakuljon ki magas színvonalú játékkultúra.
Hagyományos citerás díszítések; előkék, utókák, alsó–, felső váltóhangok, nagyobb távolságokat kitöltő futamok játéka
Sorzáró és az azt megelőző ütem hagyományos díszítéseinek megszólaltatása eredeti felvételek tanulmányozása alapján (Alföld, Észak–Magyarország)
A gyorsdűvő kíséret gyakorlása és alkalmazása erdélyi táncdallamokon

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három népzenei összeállítás előadása citerán és saját vagy mások énekét kísérve:
– Közép–Alföld (új stílusú dallamok sorzáró, körülírásos díszítéssel),
– Erdély (énekes dallamok díszített előadása citerán),
– Dél–Alföld (lassú–, gyors– és friss csárdás folyamat).

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
– Sorzáró és az azt megelőző ütem hagyományos díszítéseinek megszólaltatása eredeti felvételek tanulmányozása alapján (Alföld, Észak–Magyarország).
– A gyorsdűvő kíséret gyakorlása és alkalmazása erdélyi táncdallamokon.
– Dél–, közép–, kelet–, észak–alföldi tájegységek dallamai.
– Erdélyi táncdallamok (Szilágyság, Maros–mente, Küküllő–mente, Kalotaszeg, Gyimes).

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó
Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó
Vargyas Lajos: A magyarság népzenéje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe… (Püspökladány, 1974)
Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet

Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene (Budapest, 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Pávai István: Az erdélyi és moldvai magyarság népi tánczenéje (Budapest, 1993) Teleki László Alapítvány
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II–III. (CD) (Budapest, 2004–2007) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia II–V. (LP) (Budapest, 1986–1993) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton
Sárréti Népi Együttes: Válogatás 50 év dalaiból (Püspökladány, 2008)
Szatmári bandák (MC) szerk.: Vavrinecz András (Budapest, 1995) Hungaroton

Követelmény
A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
Alkalmazza a húrlefogást lassú dűvő és esztam, valamint gyorsdűvő kíséretű dallamokon.
Legyen képes igényesen megformálni az előadott dallamokat.
Legyen tisztában a különböző tájegységek dallamdíszítéseivel.
Ismerje az eredeti játékmódokat.
A triolás pengetésmód alkalmazása
A leggyakoribb tánckíséret típusok ismerete és alkalmazása
Aszimmetrikus ritmizálás

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három népzenei összeállítás előadása citerán és saját vagy mások énekét kísérve:
– Hortobágy,
– Szatmár,
– Erdély.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig kialakított játéktechnikai szint továbbfejlesztése.
– A triolás pengetésmód alkalmazása
– Aszimmetrikus ritmizálás
– Páratlan nyolcadú énekes dallamok játéka
– A leggyakoribb tánckíséret típusok ismerete és alkalmazása
– Dél–dunántúli, kelet–alföldi, felvidéki, székelyföldi, gyimesi és moldvai tájegységek dallamai.

Ajánlott tananyag
Balogh Sándor – Bolya Mátyás: Magyar citerazene II. (Budapest, 2008) Flaccus Kiadó

Balogh Sándor: Citeraiskola – hangkazettával (Budapest, 1992/1997) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar Népzene Tára VI., VII., VIII., IX. és X. kötetei (Budapest, 1973–1997) Akadémiai– és Balassi Kiadó
Vargyas Lajos: A magyarság népzenéje (Budapest, 1981) Zeneműkiadó
Bencze Lászlóné: Szivárványos az ég alja – bihari népdalok (Berettyóújfalu, 1978)
Bencze Lászlóné: A ladányi torony tetejébe… (Püspökladány, 1974)
Bodza Klára – Paksa Katalin: Magyar népi énekiskola I–II. (Budapest, 1992/1994) Magyar Művelődési Intézet
Bodza Klára – Vakler Anna: Magyar népi énekiskola III–IV. (Budapest, 2002/2004) Hagyományok Háza
Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene (Budapest, 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Pávai István: Az erdélyi és moldvai magyarság népi tánczenéje (Budapest, 1993) Teleki László Alapítvány
Domokos Pál Péter – Rajeczky Benjamin: Csángó népzene I–II–III. (Budapest, 1956/61/91) Zeneműkiadó
Balogh Sándor: Moldvai hangszeres dallamok (Budapest, 2001) Etnofon
Seres András – Szabó Csaba: Csángómagyar daloskönyv (Budapest, 1991) Héttorony Könyvkiadó
Hangzóanyag
Magyar Citerás Antológia I–II–III–IV. (CD) (Budapest, 2004–2009) Flaccus Kiadó
Citerahagyomány (MC) (Budapest, 2000) Óbudai Népzenei Iskola
Magyarországi citeramuzsika (LP, MC) (Budapest, 1977) Hungaroton
Magyar Népzenei Antológia II–V. (LP) (Budapest, 1986–1993) Hungaroton
Magyar Népzene 1–2. (LP), szerk.: Rajeczky B. (Budapest, 1969/1972) Hungaroton
Magyar hangszeres népzene (LP) szerk.: Sárosi B. (Budapest, 1980) Hungaroton
Tuka Zsigmond: Nagykunsági citeraszó (MC) (Budapest, 2003)
Fellegzik az idő – bihari népdalok (CD) (Budapest, 2008) Dialekton
Szatmári bandák (MC) szerk.: Vavrinecz András (Budapest, 1995) Hungaroton
Sárréti Népi Együttes: Válogatás 50 év dalaiból (CD) (Püspökladány, 2008)
Szeretőm a táncba – moldvai csángómagyar népzene (CD) (Budapest, 1997) Etnofon
Moldvai hangszeres dallamok – sültün, kobzon, hegedűn (CD) (Budapest, 2001) Etnofon
Serény magyaros (CD) (Budapest, 2002) Etnofon

Követelmény
A tanuló ismerje és alkalmazza az eddig tanult pengetési módokat, kíséretfajtákat.
Tudjon tremolózni a dallam megfelelő hangjain.
Alkalmazza a húrlefogást lassú dűvő és esztam, valamint gyorsdűvő kíséretű dallamokon.
Ismerje és tudja játszani valamennyi citerán használatos hangsort.
Legyen képes megformálni az előadott dallamokat.
Legyen tisztában a különböző tájegységek dallamdíszítéseivel.
Ismerje az eredeti játékmódokat.
Alakuljon ki a magas színvonalú játékkultúra.
Az eredetihez hű, stílusos előadás
A gyimesi lassú magyaros aszimmetrikus ritmizálása
Váltakozó ütemű dallamok játéka
Többféle hangolású citera használata
Triolás lüktetésű és 7/8–os moldvai táncdallamok játéka

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Három népzenei összeállítás előadása citerán az alábbi tájegységek dallamaiból válogatva:
– Dél–Dunántúl vagy Kelet–Alföld vagy Felvidék,
– Mezőség vagy Székelyföld /vagy Gyimes,
– Moldva.
A három összeállításból 1 csoportos előadásban, lehetőleg különböző népi hangszerekkel együtt.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje
– a citerán használatos valamennyi hangsort,
– a tánctípusok jellegzetes karaktereit és dallamtípusait,
– a citerával történő tánckíséret technikai jellegzetességeit.
Legyen képes
– igényesen megformálni az általa előadott dallamokat a dialektusok díszítésmódjainak, játékmódjainak felhasználásával,
más hangszerekkel együttjátszani (kamarazene),
– önállóan összeállításokat készíteni a dialektusterületek dallamaiból.
Tudjon
– hangsúlytalan előképeket, tizenhatod ritmusú díszítéseket és dallamokat játszani, tremolózni a dallam megfelelő hangjain
– hangszerén a dallamokat stílusosan, ritmusbontással és variációkkal díszíteni,
A tanuló mutasson példát az alsóbb évfolyamok tanulóinak precíz, pontos, stílusos játékával, biztos hangszerkezelésével.
Tudja behangolni hangszerét tanára segítségével.
Vegyen részt szólistaként vagy zenekari tagként a citerazene fórumain (találkozók, versenyek, előadások, fesztiválok, lemezpályázatok, táborok, stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül
A tanuló tudja önállóan behangolni hangszerét
Rendelkezzék szereplési (színpadi) gyakorlattal
Tudjon játszani valamennyi dialektusterületről egy–egy jellemző énekes– valamint tánczenei összeállítást
Legyen képes több különböző karakterű összeállítás folyamatos játékára, virtuóz előadására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei:
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:

Citera főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat

– Három különböző dialektusterületről származó összeállítás bemutatása, amely tartalmazza legalább egy adatközlő anyagát.
– Egy énekkíséretes összeállítás.
– Egy hangszerkíséret bemutatása.
Az összeállítások tartalmazzanak parlando, csárdás (dűvő), ugrós, friss, nyomóval, 16–odos mozgású dallamokat.

„B" tagozat
A vizsgázó nyolc összeállítást készít a tanult anyag alapján, melyből a vizsgabizottság kettőt, a vizsgázó egyet választ.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
– hangminőség,
– hangszerkezelés,
– helyes ritmus és tempó,
– technikai felkészültség,
– jobb– és balkéz–technika,
– előadásmód,
– zenei stílusok és előadások megvalósítása,
– díszítések megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű C, D, és A hangolású prím és normál citerák. Minden hangszerhez póthúr–készlet, megfelelő hangolókulcs és két–három darab pengető.
Megfelelő mennyiségű és minőségű kotta, hangzóanyag, videofelvétel.
Hangfelvételre, lejátszásra illetve másolásra alkalmas magnetofon, CD lejátszó, lemezjátszó, fejhallgató, videó és TV készülék.
A hangszerek elhelyezéséhez szükséges két–három asztal, hat–nyolc darab szék.

NÉPZENE TANSZAK – NÉPI FURULYA TANTÁRGY – HELYI TANTERV

A furulyatanítás feladatai
Ismertesse meg a tanulóval
– a furulyák fontosabb fajtáinak játéktechnikáját, a furulya hangszercsalád történeti múltját,
– a magyar népzene főbb dialektusaiban a furulyajáték jellegzetességeit, az ezekkel összefüggő énekelt és hangszeres dallamokat, táncfajtákat, népszokásokat, mindezek formai és tartalmi elemeivel, zenei gondolkodásmódjaival együtt,
– a hangszerjátékhoz szükséges elméleti ismereteket.

Fejlessze
– a tanuló hallását,
– a nyelvvel is összefüggő ritmus– és hangsúlyérzékét, formaérzékét, stílusérzékét, rögtönzőkészségét, zenei emlékezetét,
– képességét dallamok rögtönző összefűzésére, tánctételek és ciklusok kialakítására,
– önálló lényegfelismerő képességét,
– a táncosokkal, illetve az énekessel való zenei kommunikációkészségét.

Előkészítő évfolyamok
1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.

Ajánlott tananyag
Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Fábián Éva – Juhász Zoltán: Éneklő furulya. Hagyományok Háza 2003.

Követelmények
Legyen képes a tanévben tanult népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Rubato és giusto népdalok eljátszása, magyar nyelvi hangsúlyozással és ritmikával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Székelyföldi népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.

Ajánlott tananyag
Az előző évfolyam szerint

Követelmények

Legyen képes a tanévben tanult székelyföldi népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Rubato, lassú és sebes csárdás dallamok eljátszása a Székelyföldről.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat
1. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Udvarhelyszéki dallamok. A hatlyukú furulya alsó 10 hangjának használata.
– A hetedik hang módosítása félfedéssel. Az ajakkal segített felhangos fúvástechnika.
– Hangcsoportok összekötése (legato), szétválasztása (staccato).
– A csárdásdallamok ütemeinek belső hangsúlyai.

Ajánlott tananyag
Az előző évfolyam szerint

Követelmény
Legyen képes a tanult székelyföldi dallamokat stílusosan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban, egyszerűen díszítve, variáltan eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy– egy rubato, lassú és sebes csárdás dallam Udvarhely székből.

2. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Csíki székely dallamok.
– A hatlyukú furulya alsó 14 hangjának használata – az első átfújás hangjai.
– A hetedik hang módosítása villafogással. Triolás ritmusok a forgatós dallamokban.
– Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú csárdás dallamok. Közös muzsikálás.

Ajánlott tananyag – kották hangzó melléklettel
Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény
Legyen képes a tanult felcsíki dallamokat stílusosan, egyszerűen díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy– egy felcsíki keserves, lassú és sebes csárdás, félolához, verbunk dallam gardonkísérettel is.

3. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja furulyán.
– A dallamok záróhangja a furulya alaphangja.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet

Követelmény
Legyen képes a tanult dunántúli dallamokat stílusosan, egyszerűen díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Dél–dunántúli rubato, ugrós, kanásztánc, lassú és friss csárdás dallamok eljátszása.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Gyimesi dallamok. A hatlyukú furulya 2 oktávjának használata.
– Torokhangos (gégezöngés) kíséret a tanuló alkatától, fejlettségi szintjétől függően.
– Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú, illetve szinkópás ritmusú dallamok és hangsúlyozásuk.
Közös muzsikálás másik furulyással, gardonnal.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Művelődési Intézet, 1998
Juhász Zoltán: Furulyaiskola III. – Gyimes (Budapest 1990) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Nesztor Iván: Gyimesi furulyamuzsika (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton

Követelmény
Legyen képes
– a tanult gyimesi dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani, valamint a hatlyukú furulya 2 oktávjának használatára.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy–egy gyimesi lassú és sebes magyaros, csárdás, kettős jártatója és sirülője, keserves dallam eljátszása gardonkísérettel is

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A palóc furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája. Semleges hangsorú furulyák ismerete.
– Dudanóták játéka furulyán, dudautánzó furulyajáték.
– A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
– A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk. Több furulya együttes játéka.
– Énekkíséret furulyával. Az énekes–nyelvi törvények, hangsúlyok, prozódiai szabályok

érvényesülése a furulyajátékban.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Művelődési Intézet, 1998
Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum), Magyar dudások CD

Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a palóc furulyajáték dallamvilágát és játéktechnikáját. Semleges hangsorú furulyák ismerete.
A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Két–két palóc giusto és rubato dallam eljátszása.
– Dudautánzó furulyajáték

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hatlyukú furulya 2. és 3. átfújása.
– A mezőségi lassú és magyar ritmikája, hangsúlyai a széki zenében.
– Tilinkójáték.
– Variáció és díszítés a széki és moldvai dialektus szabályai szerint.
– Ismerkedés a szomszédnépek hangszereivel és dallamaival.
– Önálló dallamtanulás, egyszerű lejegyzés.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet
Széki énekesek és furulyások CD – Fonó kiadás
Gyűjtések széki furulyásoktól – Hagyományok Háza
Balogh Sándor: Moldvai csángómagyar furulyás dallamok és énekek
Széki pár. Szerk. Juhász Zoltán (kazetta)
Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
Moldvai csángómagyar furulyás dallamok: Hodorog András – kazetta. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1994) Harmónia BT.
Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a mezőségi lassú és magyar ritmikáját, hangsúlyait a széki zenén keresztül.
Legyen képes
– a tanult moldvai dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
– a hatlyukú furulya 2. és 3. átfújására.
– önálló dallamtanulásra, egyszerű lejegyzésre.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Széki lassú csárdás, magyar.
– Moldvai táncdallamok.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló legyen képes
– természetes hangszerkezelésre,
– tiszta intonációra,
– a hang, illetve hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül,
– hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételről,
– a tanult dialektusok táncrendjeinek eljátszására.
Rendelkezzék
– az adott dialektus előadói hagyományára épülő rögtönzőkészséggel,
– olyan irányú kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulását segíti,
– a szükséges zeneelméleti ismeretekkel.
Ismerje
– hangszerei múltját és változatait a magyar nyelvterületen,
– hangszerei repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát a fontosabb dialektusterületeken.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– tudásáról számot adni szólóban és hangszeres–énekes együttesben színpadon is
– céltudatosan, önállóan gyakorolni,
– hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Népi furulya főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
Udvarhelyszéki és csíki dallamok (csárdás, „marosszéki”, verbunk).
Somogyi és zalai dallamok (pásztornóta, ugrós, lassú és friss csárdás)
Gyimesi táncok.

„B” tagozat
Székelyföldi dallamok és táncok (keserves, lassú és sebes csárdás, marosszéki).
Somogyi és zalai dallamok (lassú és friss csárdás, ugrós).
Gyimesi táncok és más dallamok.
Moldvai dallamok.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.
A ”B” tagozat tananyaga a központi tantervben foglaltak szerint javasolt.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A Székelyföld furulyazenéje. Továbbképzés az 1–2. évfolyamon tanult dallamokra építve.
– Az ikerfurulya (gyimesi továbbképzés).
– A forgatós táncok dallamvilága.
– Variáció és díszítés a gyergyói és marosszéki kis–dialektusok szabályai szerint.

Ajánlott tananyag
Gyergyó–medencei gyűjtések, felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Bartók Nyárád–menti gyűjtése furulyásoktól (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Követelmény
Legyen képes
– a tanult marosszéki dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
– elsajátítani a forgatós táncok dallamvilágának jellegzetességeit.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Gyimesi keservesek és táncdallamok (lassú és sebes magyaros, kettős, sirülje, héjszák)
– Székelyföldi hangszeres és vokális eredetű táncdarabok (forgatós, verbunk, félolához)
– Hangszerjáték gardonkísérettel.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A Tiszántúl, Szilágyság és a Felföld pásztorainak furulyazenéje.
– Önálló tanulás, parlando és rubato pásztornóták lejegyzése.
– Hangmódosítás villafogásokkal.
– A záróhang a furulya IV., illetve I. hangja.
– A flóta.

Ajánlott tananyag

Szilágysági, tiszántúli, gömöri, hevesi, zoboralji felvételek. Hagyományok Háza
Az utolsó dudás – Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége Magyar Művelődési Intézet, 1998
Flóta felvételek

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a Tiszántúl, Szilágyság és a Felföld pásztorainak furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.
Legyen képes:
– hangmódosításra villafogásokkal.
– önálló tanulásra, parlando és rubato pásztornóták lejegyzésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Nógrádi pásztornóták és táncdallamok flótán.
– Tiszántúli és szilágysági dallamok furulyán.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A Küküllő–vidék furulyazenéje.
– A 2. – 3. átfújás kombinálása.
– A pontozó zenetörténeti jelentősége, dallamai, formavilága.
– Kapcsolatok a román invertita és haidau dallamokkal.
– A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja hosszúfurulyán.
– A 2. átfújás használata hosszúfurulyán.
– A torokhangos (gégezöngés) kíséret szabályai hosszúfurulyán.

Ajánlott tananyag

Mestereink – Magyarbece, Szántó Ferenc – kazetta (Budapest 1995) Harmónia BT.
Becei, magyarlapádi, héderfájai gyűjtések
Küküllővidéki furulyaiskola illetve példatár (előkészületben)
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet)

Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a Küküllő–vidék furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.
Legyen képes a 2. – 3. átfújás kombinálására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Küküllő vidéki párostáncok, pontozók, keservesek, román táncok.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Észak–mezőségi furulyazene dallamkincse, formavilága, technikája.
A mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezése és ritmikája.
Ritka és sűrű legényesek.

Ajánlott tananyag

Magyarszováti, visai, ördöngösfüzesi, szásznyíresi és bálványosváraljai furulyások felvételei. (Hagyományok Háza)
Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
Nesztor Iván: Harmatos a borostyánfa levele (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Csobánok nótái. Bálványosváraljai és szásznyíresi furulyások és énekesek. CD, Fonó kiadás

Követelmény

Legyen képes elsajátítani
– az Észak–mezőségi furulyazene dallamkincsét, formavilágát, technikáját.
– a mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezését és ritmikáját.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Észak–mezőségi lírai dalok és táncdallamok

Továbbképző évfolyamokban is lehetőség van „B” tagozaton való továbbtanulásra, emelt óraszámban és kibővített tananyaggal.

NÉPZENE TANSZAK – NÉPI DUDA TANTÁRGY – HELYI TANTERV

A dudatanítás szakirányú feladatai
A kontrasípos magyar duda bolhalyukas és bolhalyuk nélküli altípusai játékmódjainak megtanítása egyidejűleg a népi furulyajátékának megismertetésével.
A dudát fenntartó népzenei dialektusok, zenei formakultúrájának, dallamkincsének, zenei gondolkodásmódjának megtanítása, díszítésmódjainak, a dudán, illetve furulyán játszott énekes, illetve táncdallamainak és tánctípusainak részletes megismertetése.
A magyar nyelvterület többi - a dudát már nem használó - dialektusának áttekintő ismerete, különös figyelemmel a népi furulyára és hangszeres tánczenére.
A duda magyar és európai történeti múltjának, előadói hagyományának, más népek kultúrájában elfoglalt szerepének ismertetése.
Fejlessze
- a tanuló hallását, a nyelvvel is összefüggő ritmus- és hangsúlyérzékét, stílusérzékét, rögtönző készségét, motivikus zenei gondolkodását, formaérzékét, zenei emlékezetét,
- képességét dallamok rögtönző összetűzésére, tánctételek és ciklusok kialakítására,
- a táncossal és énekessel való zenei kommunikációra, önálló lényegfelismerésre.
Alakítson ki
- könnyed hangszerkezelést, megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, helyes test-, kéz- és hangszertartást,
- egyenletes erősségű játékot, pontos tempótartást.
A tanuló ismerje meg
- hangszere felépítését, részeit, hangolását, karbantartását,
- a hangszerjáték általános és speciális jellegzetességeit (pontos intonálás, variálás, díszítés, apráják, a bolhaluk használata, „rikkantás”, kontrajáték stb.).

Előkészítő évfolyam

1. évfolyam
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes test- és hangszertartás, légzés kialakítása.
- Egyszerű népdalok, ütemparós játékdalok és szokásdallamok eljátszása furulyán.
Ajánlott tananyag - kották hangzó melléklettel
Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1-2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. - Dél-Dunántúl, hangzó anyaggal együtt (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Intézet
Követelmény
Legyen képes a tanult dudanótákat tempótartással énekelni és furulyázni.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Dél-dunántúli dallamok eljátszása furulyán.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Dél-dunántúli népdalok éneklése és elfurulyázása.
Ajánlott tananyag
Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1-2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. - Dél-Dunántúl, hangzó anyaggal együtt (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Intézet
Követelmény
Legyen képes a tanult dél-dunántúli népdalokat tempótartással énekelni és furulyázni.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Dél-dunántúli dallamok eljátszása furulyán.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A hatlyukú furulya alsó 10 hangjának használata.
- Hangcsoportok összekötése (legato), szétválasztása (staccato).
- Variálás és díszítés a Dél-dunántúli dialektus szabályai szerint.
- Intonálás dudán.
- Egyszerű apraják dudán.

Ajánlott tananyag
Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1-2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. - Dél-Dunántúl, hangzó anyaggal együtt (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Követelmény
Legyen képes
- hatlyukú furulyán a tanult dél-dunántúli dallamokat énekelni, stílusos díszítéssel, variálva eljátszani az évfolyamnak megfelelő technikai szinten.
- megszólaltatni a dudát, egyszerű aprajákat játszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Dél-dunántúli ugrósok, dudanóták eljátszása furulyán, egyszerű, de stílusos díszítéssel, variálással.
- Egyszerű dudacifrák eljátszása dudán.

2. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A palóc furulyajáték.
- Semleges hangsorú furulyák.
- Dudanóták furulyán.
- Intonálás dudán.
- Hangok elválasztása értelmező előkékkel (nyitott játék) dudán.
- A kontrasíp zárt, csak a záróhangok elválasztásánál használjuk.
- Egyszerű dallamok, cifrák játéka dudán.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív nógrádi duda és furulyafelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
Követelmény
Legyen képes

- a tanult palóc dallamokat énekelni, stílusos díszítéssel, variálva eljátszani az évfolyamnak megfelelő technikai szinten.
- dudán a tanult egyszerű dallamokat eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egyszerű dallamok, dudacifrák dudán.
- Palóc dudanóták és rubato pásztornóták furulyán, stílusos előadásban.

3. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Dudautánzó furulyajáték.
- A dallam záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
- Hangok elválasztása értelmező előkékkel (nyitott játék) dudán.
- A kontrasíp zárt, csak a záróhangok elválasztásánál használjuk.
- Bonyolultabb dallamok és közjátékok, egyszerűbb díszítések dudán, a palóc dialektus szabályai szerint.
- A bolhalyuk használata.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív nógrádi dudás és furulyafelvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)
Követelmény
Legyen képes
- a dudautánzó furulya játék elsajátítására.
- dudán bonyolultabb dallamokat és közjátékokat, egyszerűbb díszítésekkel eljátszani.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Dudanóták stílusos, dudautánzó eljátszása furulyán.
- Egyszerűen, de stílusosan díszített dudajáték.

4. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk mindkét hangszeren.
- A dallamhangokat szétválasztó kontrajáték dudán.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka - hangzó anyaggal (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek. (Pátria lemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)
Követelmény
Legyen képes fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Rubato pásztornóták, csárdás és kanásztánc dallamok furulyán, dudautánzó előadásban.
- Dudanóták és rubato pásztornóták dudán, a dallamhangokat elválasztó kontrajátékkal.

5. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A törzshangok elválasztása zárt technikával.
- Az oktávlyuk használata „rikkantásra”.
- Bonyolultabb dudacifrák.
- Önálló tanulás, egyszerű lejegyzések.

Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív palóc duda-felvételek. (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
Magyar dudások CD
Követelmény
Legyen képes
- fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint,
- önálló tanulásra és egyszerűbb lejegyzésekre.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Rubato pásztornóták, régi és új stílusú táncdallamok dudán.
6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja furulyán és dudán.
- A dallamhangokat elválasztó kontrajáték dudán.
- Önálló tanulás felvételről, lejegyzés készítése.
- Furulyás dallamok értelmezése dudán.
- Tánc és ének kísérete.
Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. - Dél-Dunántúl (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar dudások CD
Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
Követelmény
Legyen képes
- folyamatosan fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint,
- ének- és tánckíséretre,
- a dunántúli dialektus dallamait furulyán és dudán is stílusosan, díszítve eljátszani.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Rubato pásztornóták, ugrósok, csárdás dallamok, dudanóták dudán a Dél-dunántúli játékmódban.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb Követelményeinek. „B" tagozat Követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.
2. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A palóc furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája az alábbi adatközlők népzenei felvételei alapján:
- Heves: Pozsik István
- Gömör: Fodor József
- Nógrád: Bertók Mihály, Koós József, Melo József.
Semleges hangsorú furulyák.
Dudanóták furulyán.
Intonálás dudán.
Hangok elválasztása értelmező előkékkel (nyitott játék) dudán.

A kontrasíp zárt, csak a záróhangok elválasztásánál használjuk.
Egyszerű dallamok, cifrák játéka dudán.
Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív nógrádi duda és furulyafelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
Követelmény
Legyen képes
- a tanult palóc dallamokat énekelni, stílusos díszítéssel, variálva eljátszani az évfolyamnak megfelelő technikai szinten.
- dudán a tanult egyszerű dallamokat eljátszani.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egyszerű dallamok, dudacifrák dudán.
- Palóc dudanóták és rubato pásztornóták furulyán, stílusos előadásban.
3. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Dudautánzó furulyajáték.
- A dallam záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
- Hangok elválasztása értelmező előkékkel (nyitott játék) dudán.
- A kontrasíp zárt, csak a záróhangok elválasztásánál használjuk.
- Bonyolultabb dallamok és közjátékok, egyszerűbb díszítések dudán, a palóc dialektus szabályai szerint.
- A bolhalyuk használata.
Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív nógrádi dudás és furulyafelvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)
Követelmény
Legyen képes
- a dudautánzó furulya játék elsajátítására,
- dudán bonyolultabb dallamokat és közjátékokat, egyszerűbb díszítésekkel eljátszani.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Dudanóták stílusos, dudautánzó eljátszása furulyán.
- Egyszerűen, de stílusosan díszített dudajáték.
4. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Palóc dudajáték: Szikora János, Vrebóka István, Bertók Mihály, Koós József, Kukucska Ernő, Lapáti - Antal, Lukács Péter, Zsíros Péter, Pál István.
- A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk mindkét hangszeren.
- A dallamhangokat szétválasztó kontrajáték dudán.
Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka - hangzó anyaggal (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek. (Pátria lemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum, Hagyományok Háza)
Követelmény
Legyen képes

- fejleszteni hangszerjátékát, repertoárját a tanév előírásai szerint.
- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres-énekes együttesben színpadon is.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Rubato pásztornóták, csárdás és kanásztánc dallamok furulyán, dudautánzó előadásban.
- Dudanóták és rubato pásztornóták dudán, a dallamhangokat elválasztó kontrajátékkal.
5. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Repertoárfejlesztés.
- A törzshangok elválasztása zárt technikával.
- Az oktávlyuk használata „rikkantásra”.
- Bonyolultabb dudacifrák.
- Önálló tanulás, egyszerű lejegyzések.
Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. (Budapest 1998)
Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Archív palóc duda-felvételek. (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
Magyar dudások CD
Követelmény
Legyen képes
- fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint,
- önálló tanulásra és egyszerűbb lejegyzésekre.
- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres-énekes együttesben színpadon és táncházban is.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Rubato pásztornóták, régi és új stílusú táncdallamok dudán.
6. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A dunántúli dialektus furulya dallamai (parlando rubato előadású lírai dalok, ugrós táncdallamok, lassú és friss csárdás dallamok) a kistájak figyelembe vételével:
- Somogy: Kelec József, Sándor László,
- Tolna: Máté István.
- Zala: Badacsonyi Lajos, Bíró István.
- Baranya: Német Vince népzenei felvételei alapján.
A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja dudán:
- Pusztasomorja: Sós Antal,
- Berzence: Jankovics Imre,
- Tótújfalu: Gvadányi Pál felvételei alapján.
A dallamhangokat elválasztó kontrajáték dudán.
Önálló tanulás felvételről, lejegyzés készítése.
Furulyás dallamok értelmezése dudán.
Tánc és ének kísérete.
Ajánlott tananyag
Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. - Dél-Dunántúl (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Magyar dudások CD
Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
Követelmény
Legyen képes
- folyamatosan fejleszteni hangszerjátékát a tanév előírásai szerint,

- ének- és tánckíséretre,
- a dunántúli dialektus dallamait furulyán és dudán is stílusosan, díszítve eljátszani,
- repertoárját önállóan is fejleszteni,
- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres-énekes együttesben, táncegyüttes kíséreteként színpadon és táncházban is.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Rubato pásztornóták, ugrósok, csárdás dallamok, dudanóták dudán a Dél-dunántúli játékmódban.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló legyen képes
- természetes hangszerkezelésre,
- tiszta intonációra,
- hangszerét önállóan behangolni,
- a hang és hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül,
- hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételről,
- énekes dallamok megformálására hangszerén az adott dialektus hagyományos előadásmódján,
- népzenei darabok értelmes, tagolt előadására a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes felfogása révén,
- táncrendek eljátszására.

A tanuló rendelkezzék
- az adott dialektus előadói hagyományára épülő rögtönző készséggel, zenei emlékezőtehetséggel,
- a magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus- és hangsúlyozási készséggel, formaérzékkel,
- a táncossal és énekessel való zenei kommunikáció képességével,
- olyan szintű kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulásakor segít.

Ismerje
- hangszere múltját, fajtáit, illetve változatait a magyar nyelvterület fontosabb vidékein.

Tudjon
- stílusosan díszített dudanótákat és aprajákat játszani, ismerje a kontrajáték szabályait, tudja használni az oktávlyukat, megfelelően el tudja választani a dallam törzshangjait, tudjon táncot és éneket kísérni.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
- tudásáról számot adni szólóban és hangszeres-énekes együttesben színpadon is,
- céltudatosan, önállóan gyakorolni,
- hangszertechnikáját, repertoárját önállóan is fejleszteni.

Ismerje
- és alkalmazza a népzene előadásmódjának jellegzetes hangszeres megoldásait- a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző vokális és hangszeres dallamait, tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.

Rendelkezzen a magyar és a szomszéd népek vokális, zenei és tánchagyománya táji, történeti tagozódásában való tájékozódáshoz szükséges népzenei, tánctörténeti, néprajzi, történelmi valamint kulturális ismeretekkel

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama
Duda főtárgy („A" „B" tagozat)

„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc
A vizsga tartalma
„A” tagozat
- Nógrádi dallamok és táncok (kondástánc, lassú és friss csárdás).
- Dunántúli dallamok és táncok (ugrós, lassú és friss csárdás).
„B” tagozat
- Palóc dallamok és táncok (kondástánc, lassú és friss csárdás).
- Csallóközi és szigetközi dudazene.
- Dunántúli táncok és más dallamok.
A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.
7. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Hont megyei dudastílus.
- Ritmusaprózó kontrajáték.
- A zoboralji magyar dudazene.
- Önálló dallamtanulás, lejegyzés készítése.
- Együttes játék hegedűvel.

Ajánlott tananyag
Archív felvételek Szikora János és Seres Imre honti, valamint Elgyütt József nyitrai dudásokról.
Felvételek Bihari János zsérei hegedűs duda-prímkontrázó hegedüléséről.
Kazettán megjelent szlovák dudafelvételek.
Román és szlovák hangszeres népzenét tartalmazó lemezek, kazetták.
Magyar dudások CD
Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el a zoboralji és Hont megyei dudastílust.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Hont és Nyitra megyei dudajáték.

- Hangszerjáték hegedűssel.
8. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Szigetközi és csallóközi dudazene.
- Csak énekes változatban fennmaradt dudanóták értelmezése dudán.
- Ritmusaprózó kontrajáték.
- Ismerkedés a szlovák dudazenével.
Ajánlott tananyag
Tanai Péter: Sós Antal és dudái - tanulmány lejegyzésekkel
Archív felvételek Sós Antal szigetközi dudástól, valamint csallóközi dudásoktól
Szlovák dudás felvételek
ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Információs Intézet
Magyar dudások CD
Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el a szigetközi és csallóközi dudastílust.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Szigetközi dudanóták.
9. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Moldvai csángó dudazene.
- Ujjrend a bolhalyuk nélküli dudán (a kontrát a gyűrűsujj kezeli).
- Csak énekes változatban fennmaradt dudanóták értelmezése dudán.
- Ismerkedés a moldvai csángó furulyazene duda vonatkozású dallamaival.
Ajánlott tananyag
Moldvai csángó dudafelvételek.
Moldvai csángómagyar furulyás dallamok. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1995)
Szeretőm a táncba. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1997) Etnofon
ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Információs Intézet
„Gaide su gaide” - szerb és horvát dudazene a Dráva mentéről (Kazetta, szerk. Szabó Zoltán)
Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el a moldvai csángó dudastílust.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Moldvai magyar dudadallamok.
10. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Jankovics Imre somogyi dudás ujjrendje, dallamai.
- Hosszúfurulyás dallamok értelmezése dudán.
- A háromsípos sípszár.
- Történeti dallamok értelmezése, eljátszása dudán.
Ajánlott tananyag
Jankovics Imre somogyi dudás felvételei (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
Történeti zenénk gyűjteményes kiadványai
Felhasználhatók még az Óbudai Népzenei Iskola már megjelent, illetve a későbbiekben megjelenő módszertani kiadványai, hang- és videofelvételei.
Követelmény

Ismerje meg és sajátítsa el a somogyi dudastílust.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Dél-dunántúli dallamok.
- XVI-XVIII. századi dallamaink dudán.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Hont megyei dudastílus.
- Ritmusaprózó kontrajáték.
- A zoboralji magyar és a környező szlovák dudazene.
- Önálló dallamtanulás, lejegyzés készítése.
- Együttes játék hegedűvel.

Ajánlott tananyag
Archív felvételek Szikora János és Seres Imre honti, valamint Elgyütt József nyitrai dudásokról.
Felvételek Bihari János zsérei hegedűs duda-prímkontrázó hegedüléséről.
Kazettán megjelent szlovák dudafelvételek.
Román és szlovák hangszeres népzenét tartalmazó lemezek, kazetták.
Magyar dudások CD
Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el a zoboralji és Hont megyei dudastílust.
Legyen képes a tanult dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Hont és Nyitra megyei dudajáték.
- Szlovák és román dudadallamok.
- Hangszerjáték hegedűssel.

8. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Szigetközi és csallóközi dudazene.
- Csak énekes változatban fennmaradt dudanóták értelmezése dudán.
- Ritmusaprózó kontrajáték.
- Ismerkedés a szlovák dudazenével.

Ajánlott tananyag
Tanai Péter: Sós Antal és dudái - tanulmány lejegyzésekkel
Archív felvételek Sós Antal szigetközi dudástól, valamint, csallóközi dudásoktól
Szlovák dudás felvételek
ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Információs Intézet
Magyar dudások CD
Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el a szigetközi és csallóközi dudastílust.
Legyen képes a tanult dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.
Legyen képes a kifejezésmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Szigetközi dudanóták.

- Nyitra környéki szlovák dudazene.
9. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Ismerkedés a moldvai csángó furulyazene duda vonatkozású dallamaival furulyás adatközlők népzenei felvételeinek segítségével: Hodorog András, Csobán György, Gusa Pál.
- Moldvai csángó dudazene.
- Ujjrend a bolhalyuk nélküli dudán (a kontrát a gyűrűsujj kezeli).
- Ismerkedés a sokác gaidával.
- Csak énekes változatban fennmaradt dudanóták értelmezése dudán.
Ajánlott tananyag
Moldvai csángó dudafelvételek.
Moldvai csángómagyar furulyás dallamok. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1995)
Szeretőm a táncba. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1997) Etnofon
ifj. Csoóri Sándor: Dudanóták gyűjteménye (Budapest 1986) Közművelődési Információs Intézet
„Gaide su gaide” - szerb és horvát dudazene a Dráva mentéről (Kazetta, szerk. Szabó Zoltán)
Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el a moldvai csángó dudastílust.
Legyen képes a tanult dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.
Legyen képes szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Moldvai magyar dudadallamok.
- Délszláv dudadallamok.
10. évfolyam „B” tagozat
Fejlesztési feladatok - Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- Egy önállóan kiválasztott hangszerjátékos repertoárjának, előadásmódjának részletes megismerése.
- Hosszúfurulyás dallamok értelmezése dudán.
- A háromsípos sípszár.
- Történeti dallamok értelmezése, eljátszása dudán.
Ajánlott tananyag
Jankovics Imre somogyi dudás felvételei (MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
Történeti zenénk gyűjteményes kiadványai
Felhasználhatók még az Óbudai Népzenei Iskola már megjelent, illetve a későbbiekben megjelenő módszertani kiadványai, hang- és videofelvételei.
Követelmény
Ismerje meg és sajátítsa el a somogyi dudastílust.
Legyen képes a tanult dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is.
Sajátítsa el a történeti dallamok értelmezésének módszerét.
Legyen képes olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Dél-dunántúli dallamok.
- XVI-XVIII. századi dallamaink dudán.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló legyen képes
- minden ismert dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is,
- más hangszeren vagy énekes formában fennmaradt dallamok önálló adaptálására. Ismerje
- hangszere repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát a magyar népzenei dialektusokban,
- a hangszer szerepét a történeti zenében,
- a rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
- a szomszédnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
- hangszere elterjedtségét a Földön.
A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
- a kifejezésmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,
- szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,
- olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.
Tudja a tanult játéktechnikai elemeket meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama
Duda főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc
A vizsga tartalma
„A” tagozat
- Nógrádi dallamok és táncok. (Pásztornóták, kanásztánc, lassú és friss csárdás.
- Dunántúli dallamok és táncok. (Pásztornóták, kanásztánc, ugrós, lassú és friss csárdás.)
„B” tagozat
Palóc dallamok és táncok. (Pásztornóták, kanásztánc, lassú és friss csárdás.)
Csallóközi és szigetközi dudazene
Moldvai dudazene.
A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű és mennyiségű hangszer „A” hangolású, kontrasípos, egybordós magyar duda, valamint bolhalyuk nélküli duda, sokác gaida, háromsípos sípszár.
Metronóm.
Hangzó zenei és videó/DVD példatár.
MP3-as és CD játszó, video- illetve DVD lejátszó-felvevő készülék.
Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.

NÉPZENE TANSZAK – BRÁCSA TANTÁRGY – HELYI TANTERV

A brácsatanítás feladatai
A népi brácsa főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a kárpát–medencei magyar és nemzetiségi népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni mind a (klasszikus) 4–húros, mind a (főképpen erdélyi) 3–húros brácsán. A népi brácsa oktatási terve – lehetőség szerint – a népi hegedű és népi bőgő/cselló oktatási tervéhez igazodik.

A tanuló ismerje meg
– hangszere hangolását, felépítését, részeit, a vonós hangszercsalád többi tagját,
– a különféle ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
– a különböző tájegységek jellemző tánctípusait, táncait,
– a szükséges zeneelméleti fogalmak gyakorlati alkalmazását a brácsák különféle fajtáin (funkciós rend, harmóniák, szekvenciák stb.),
– hangszere múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein, a jelentősebb zenekarokat és muzsikus egyéniségeket, zenészcsaládokat.

Alakítson ki
– könnyed hangszerkezelést, a kezek pontosan összehangolt mozgását,
– helyes test–, hangszer– és kéztartást a hagyományokhoz igazodva, rögtönzési készséget.

Előképző évfolyam végzéséhez javasoljuk a szolfézs előképző évfolyam elvégzését.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél–dunántúli tánczene kísérete "A" hangnemben (ugrós–kanásztánc és lassú csárdás)
2. Széki tánczene kísérete (verbunk, lassú, csárdás, sűrű tempó)
– A hangszerrel való ismerkedés, a hangszer részei. Hangszertartás, vonótartás.
– Alapakkordok, egyszerűbb harmóniaváltások elsajátítása (mintegy 8–10 dúr–moll akkord).
– Hangképzés, vonóindítás – hangindítás (pl. pontszerű indítás, lendületből való „szalasztott" vonóindítás, előkés indítás).
– Három húr egyszerre történő megszólaltatása. Tiszta intonálás, akkordfogás.
– Vonásnemek, szimmetrikus illetve aszimmetrikus ritmizálással.
– Esztam, lassú– és gyors dűvő kíséretek. Lezárók, indítások (ugrós).
– Átmenetek a táncrenden belül (pl. dudálás – ugrós, ugrós – csárdás, lassú – csárdás).

Ajánlott tananyag
Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene. kíséret: Orsós Lajos brácsás (Budapest 1995) Magyar

Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza
A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfi táncok zenéje (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Lajtha László – Széki gyűjtés: Brácsamelléklet Nagy Zsolt lejegyzésében
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
A bogyiszlói zenekar (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
Lajtha László: Széki gyűjtés, Magyar népzenei dallamgyűjtemény CD–melléklete – Hagyományok Háza
Ádám István „Icsán” és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2

Követelmény
Alapakkordok ismerete. Esztam, lassú és gyors dűvő kíséretek. Tiszta intonálás, akkordfogás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 2–2 dallam széki lassú, csárdás és porka. Dél–dunántúli táncok 7–8 percben.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Dél–dunántúli tánczene kísérete "A" hangnemben (ugrós–kanásztánc, lassú és friss csárdás),
2. Széki tánczene kísérete (verbunk, sűrű és ritka tempó, négyes, lassú, csárdás, porka, hétlépés)
– Tudja és alkalmazza a „kontrán” egyenletes ritmusban, mérsékelten és gyors tempóban is a szimmetrikus és az aszimmetrikus vonásokat (lassú és verbunk).
– Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors dűvő.
– Ifj. Ádám István kontrás harmónia készlete, harmonizálási módjának elsajátítása.
– "Szalasztott" vonóindítás és hangsúlyozás.

Ajánlott tananyag
Ugyanaz, mint az első évfolyamban megjelöltek.

Követelmény
Szimmetrikus és az aszimmetrikus vonások ismerete.
Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors dűvő. Különféle hangsúlyozási módok használata.
Énekes dallamok szövegének ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Széki táncok 7–8 percben.

3. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
1. Kalotaszegi tánczene kísérete „A” és „D" hangnemekben (legényes, csárdás, szapora, verbunk)

2. Rábaközi tánczene kísérete „A” hangnemben (dus, lassú és friss csárdás)
– Akkordkészlet bővítése: szeptim– és szűkített akkordok, valamint váltóakkordok Bunyi József, Tóni Rudi, Sztojka János és mások játéka alapján.
– Tempótartás, a prímás játékával való együttmuzsikálás.

Ajánlott tananyag
Ugyanaz, mint az első évfolyamban megjelöltek.
Könyvek, füzetek:
Árendás Péter – Doór Róbert – Mester László: Kalotaszegi legényesek (Magyarlóna) – brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993, 2000) Magyar Műv. Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004
Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjteséiből 2.) FECD 017
Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjteséiből 8.) FECD 038
Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2
Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2
Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2

Követelmény
Funkciós harmonizálási készsége.
Szeptim– és szűkített akkordok.
Variált akkordmenetek játéka.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 2–2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás
– Kalotaszegi táncok 7–8 percben

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Marosszéki (Vajdaszentivány és Magyarpéterlaka) tánczene kísérete **(**verbunk, sebes forduló, lassú, korcsos, cigánycsárdás), elsősorban „D” hangnemben
2. Magyarpalatkai tánczene kísérete (lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás, korcsos)
– Harmonizálás és akkordkészlet összeállítása Horváth Mihály és Ponci Gyula játéka alapján.

Ajánlott tananyag
Ugyanaz, mint az első évfolyamban megjelöltek.
Könyvek, füzetek:
Pávai István: Az erdélyi és a moldvai magyarság népi tánczenéje – Jelenlévő múlt, Planétás
Hangzóanyagok:
Marosszéki Muzsika – Vavrinecz András gyűjteséiből HHCD 014– 015
Vajdaszentiványi zenekar – Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjteséiből 7.) FECD 032
Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995) BaSys – Music

Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008
Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984–ben (Fekete A. gyűjtéseiből 3.) FECD 021

Követelmény
A dúros harmonizálás jellegzetességeinek ismerete.
Belső hangsúlyozás, ritmusvariációk alkalmazása.
Vonásvariációk ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 2–2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás
– Marosszéki táncok 7–8 percben.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Magyarpalatkai tánczene kísérete (ritka magyar, sűrű magyar, négyes)
– Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.
2. Szatmári tánczene kísérete „A" hangnemben (lassú és friss csárdás, kondástánc, oláhos)
– Akkordfelbontások négyhúros „klasszikus" brácsán, valamint akkordösszefűzések ("menetek") elsajátítása, szólamvezetés.
– Jellegzetes akkordmenetek és vonásnemek elsajátítása háromhúros kontrán ifj. Horváth András játéka alapján.
– Brácsázás és kontrázás közötti különbség a szatmári zenekarok játékában.

Ajánlott tananyag: lásd az előző évek anyagát

Követelmény
Belső hangsúlyozás és aszimmetria alkalmazása.
A brácsázás és kontrázás közötti különbség ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 2–2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás (A)
– Magyarpalatkai táncok 7–8 percben.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
1. Szatmári tánczene kísérete „D" hangnemben (hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás, oláhos)
– "Klasszikus" négyhúros brácsán bonyolultabb akkordmenetek "A–D" hangnemekben, a szatmárököritói, a szamosangyalosi és a nyírmadai zenekar játéka alapján.
– Brácsaszólam lejegyzése és megtanulása, hangfelvétel alapján.
– Vonás– és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.
– A kötetlen metrumú dallamok (hallgató) kísérete, dallamkövetés.
– Énekes dallamok megtanulása szöveggel.
2. Küküllő menti magyar táncok (lassú, székely verbunk, félolához, szökő, szegényes, pontozó), elsősorban Magyarózd, Ádámos és Szászcsávás népzenéje

– A Küküllő–menti dallamkincs és a táncok megismerése.
– Egyedi vonásnemek Kozák József, Mezei Ferenc („Csángáló”) kontrajátékában.
– A környékbeli további zenekarok játékának összehasonlítása (Magyarkirályfalva, Magyarbece, Magyarlapád).

Ajánlott tananyag
Ugyanaz, mint az első évfolyamban megjelöltek.

Az év végi vizsga anyaga: 2–2 dallam Küküllő menti lassú, szökő, szegényes, pontozó

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.
A „B” tagozatos növendékek részére emelt óraszámban és bővített tananyag mellett biztosított iskolánkban az ismeretek elsajátítása. Tananyag a központi tanterv szerint.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
– a vonós népzene hazai hangzó, lejegyzett és elméleti forrásanyagát, valamint az általános népzenei irodalmat,
– hangszere felépítését, részeit, hangolását, húrozását,
– a háromhúros kontra és a négyhúros brácsa fogásait, jellegzetes akkordmeneteit, vonókezelését, vonásnemeit.
A tanuló legyen képes
– természetes, oldott hangszerkezelésre, árnyalt és kifejező hangképzésre,
– az alapvonások, valamint a különböző vonásnemek alkalmazására,
– a jobb és bal kéz technikájának összehangolására,
– az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, aszimmetria és dinamika tudatos alkalmazására,
Rendelkezzék
– biztos tempótartással, ritmusérzékkel,
– periódusérzékkel,
– biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel,
– lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– tudásáról számot adni együttessel illetve táncot kísérve,
– a teljes tánczenei folyamat kíséretére a prímás játéka alapján (tempóváltás, típusváltás stb.),
– énekes dallamok kíséretének megformálására az adott dialektus stílusának megfelelően,
– önálló zenekari számok összeállítására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Népi brácsa főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
Dél–dunántúli táncok (3–3 dallam ugrós, lassú– és friss csárdás)
Széki táncrend 7–8 percben (magyar, sűrű– és ritka tempó, lassú és csárdás)
Magyarpalatkai táncrend (ritka és sűrű magyar, lassú cigánytánc, csárdás, szökős és sűrű csárdás)

„B” tagozat
Széki táncrend 7–8 percben (magyar, sűrű– és ritka tempó, lassú és csárdás)
Szatmári táncok (verbunk, 3–3 dallam oláhos, lassú és friss csárdás)
Kalotaszegi táncok (3–3 dallam legényes, lassú csárdás és szapora)

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Gömör népzenéje “D” hangnemben (verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás)
– Stílusos játékmód, elsősorban az alsókálosai, a szilicei és az osgyáni zenekarok játéka alapján.
– Hegedűkontrával és „klasszikus” brácsával történő gyakorlás.
– Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása. Énekes dallamok megtanulása.

***Ajánlott tananyag*:** Varsányi Ildikó: Gömöri népzene (Budapest 1994) Magyar Műv. Int. – Népzenei Füzetek, (A bevezető tanulmányt írta: Agócs Gergely) szerk.: Eredics Gábor
Követelmény
Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
Együttműködés, alkalmazkodás a társas zenélésben.
A zenekari hangzás arányai iránti érzékenység.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Gömöri táncok 7–8 percben

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Bonchidai magyar táncok (lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás)
– Bonchidai román táncok (lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita)
Stílusos játékmód, elsősorban Kalló János játéka alapján.

– Hegedűkontrával és „klasszikus” brácsával történő gyakorlás.
– Vonókezelés.

Ajánlott tananyag
Könyvek, füzetek:
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
Árendás Péter – Havasréti Pál: Bonchidai népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1991) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
Bonchida–Válaszút – Észak–mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA–058–2

Követelmény
Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
Brácsa és más kísérőhangszerek (pl. cimbalom) együttműködése a zenekarban.
A zenekari hangzás arányai.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 2–2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita. Bonchidai magyar táncok 7–8 percben

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Kalotaszegi keserves, hajnali nóták és román táncok
– A kötetlen metrumú dallamok (keserves), valamint a rubato hajnali nóták kísérete, dallamkövetés, ritmizálás.
– A bánffyhunyadi, a magyarlónai és a mérai zenekarok játékának összehasonlítása.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
Vasas Samu – Salamon Anikó: Kalotaszegi ünnepek – Gondolat, 1986.
Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004
Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017
Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2
Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2
Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2

Követelmény
Rubato dallamok stílusos kísérete.
Tiszta intonáció.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Kalotaszegi román táncok
– Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7–8 percben

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Galga–mente népzenéje "A–D" hangnemekben (mars, lassú csárdás, bukós)

Ajánlott tananyag
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
Unger Balázs: Galga menti vonósbandák – Hagyományok Háza

Követelmény
Mérsékelt és élénk tempójú táncdallamok kísérete.
Önállóság a dialektusnak megfelelő stílusos harmonizálás terén.
Tiszta intonáció. Tempótartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Galga menti táncok 7–8 percben

A továbbképző évfolyamok „B" tagozatos tananyagát tekintve javasoljuk a központi tananyag ide vonatkozó javaslatait.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– a magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
– a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
– a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer–együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállásait és ezek hangzását,

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– a magyar népi vonós zene történetét,
– a népzene előadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, a ritmus és a forma jellemző módjait, az előadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzenénkre jellemző módjait,
– a cigányság szerepét a magyar vonószenei hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében,
Legyen képes
– tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Népi brácsa főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú– és friss csárdás)
Marosszéki táncok 7–8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktetős)
Parlando–rubato dallamok (3 dallam kalotaszegi hajnali vagy mezőségi keserves vagy szatmári hallgató)

„B” tagozat
Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú– és friss csárdás)
Marosszéki táncok 7–8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktetős)
Erdélyi aszimmetrikus román táncok (2–2 dallam de–a lungu, purtata vagy invirtita)

NÉPZENE TANSZAK – BŐGŐ TANTÁRGY – HELYI TANTERV

A bőgő/cselló tanításának céljai, feladatai
A népi bőgő/cselló főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a kárpát–medencei magyar és nemzetiségi népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni – az egyes tájegységeken kialakult tradícióknak megfelelően – 3 húros (bélhúros) nagybőgőn; 4 húros (fémhúros) nagybőgőn, illetve csellón.
A népi bőgő oktatási terve – lehetőség szerint – a népi hegedű oktatási tervéhez igazodik és párhuzamosan halad a népi brácsa tantervével.

A tanuló ismerje meg
– hangszerei felépítését, részeit, hangolását, a vonós hangszercsalád többi tagját,
– hangszere múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein, a jelentősebb zenekarokat és muzsikus egyéniségeket.
– a Kárpát–medence jellemző magyar és nemzetiségi tánctípusait, táncait,
– a különféle tánckíséretekben alkalmazandó ritmusképletekhez szükséges egyszerű és összetett vonásnemeket, pengetési módokat

Alakítson ki
– természetes hangszerkezelést, összehangolt jobb–és balkéz mozgást,
– a hagyományokhoz igazodó, ugyanakkor saját adottságainak is megfelelő, helyes és hatékony test–, hangszer– és kéztartást, figyelemmel bíró rögtönzési készséget.

Előképző évfolyam végzéséhez javasoljuk a szolfézs előképző évfolyam elvégzését.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat
1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
– Dél–Dunántúl: ugrós–kanásztánc, lassú és friss csárdás „A" hangnemben
– Szék: lassú, csárdás, porka, verbunk
– Ismerje és tudja alkalmazni a tánckíséretben is a tanult alapvonásokat.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza
A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfitáncok zenéje – Hagyományok Háza
Lajtha László – Széki gyűjtés: Bőgőmelléklet Konkoly Elemér lejegyzésében – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
A bogyiszlói zenekar. (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
Ádám István „Icsán" és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2

Követelmény
Legyen képes a basszus funkciók alkalmazására az évfolyam szintjének megfelelően,

– tudatosan előkészíteni és végrehajtani a húr– és vonóváltó műveleteket,
– tudatos hangképzésre, hangszerkezelésre, tempótartásra, ritmizálásra, hangsúlyozásra,
– hallás utáni dallamtanulásra, felismerni a játszott dallamok szerkezetét,
– az adott tánctípus és annak tempója ismeretében a megtanult dalokat kísérni,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga: 2–2 dallam széki lassú, csárdás és porka.
– Dél–dunántúli táncok 7–8 percben.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
– Szék: ritka és sűrű tempó, négyes, hétlépés
– Ismerje és tudja alkalmazni a tánckíséretben is a tanult (szaggatott, illetve folyamatos) egyenletes és aszimmetrikus dűvő vonásokat.

Ajánlott tananyag
Ugyanaz, mint az első évfolyamban megjelöltek.

Követelmény
Legyen képes
– a megfelelő hangsúlyozásra, illetve a különböző vonásnemekkel a belső hangsúlyozásra,
– aszimmetrikus vonás használatára külön vonóval és dűvőzve is (széki lassú, illetve négyes esetében),
– a különböző tánctípusokat az adott hangnemben kísérni, illetve a megfelelő sorzáró formulákkal lezárni (verbunk, ritka tempo, hétlépés),
– a műfaji váltások magabiztos végrehajtására (porka–hétlépés, sűrű–ritka tempó),
– teljes tánczenei folyamatok kíséretének eljátszására,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Széki táncok 7–8 percben.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
– Kalotaszeg: legényes, csárdás, szapora, verbunk „A" hangnemben
– Rábaköz: dus, lassú és friss csárdás „A" hangnemben
– Fejlessze balkéz–technikáját a III. fekvésig terjedően a népzenében használatos zárt fekvéseknek (1–4, illetve 2–4) megfelelően.

Ajánlott tananyag
Ugyanaz, mint az előző évfolyamban megjelöltek.
Mester L. – Árendás P. – Doór R.: Kalotaszegi Legényesek (Magyarlóna) Hagyományok Háza
Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I–II. – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004

Követelmény
Legyen képes
– a pizzicato különböző fajtáinak alkalmazására a tánczenében,
– bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 2–2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás
– Kalotaszegi táncok 7–8 percben

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
– Marosszék: verbunk, sebes forduló, lassú, korcsos, cigánycsárdás „D" hangnemben
– Magyarpalatka: lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás, korcsos
– Ismerje a különböző tánctípusok tempóit, a műfaji váltásokat a prímás játékához igazodva magabiztosan hajtsa végre
– Tudja az alap– és összetett vonásokat német kápás vonóval, valamint a visszacsapásos, illetve visszacsapás nélküli pizzicatot.
– Alkalmazza a megfelelő vonásnemeket az egy („C") húron történő játékmódban is.
Sajátítsa el az egy húros játékmód bal kéz–fekvéseit, rendelkezzen az ehhez szükséges állóképességgel.

Ajánlott tananyag
A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
Árendás P. – Kozma Gy.: Vajdaszentiványi Népzene I. brácsa–bőgő melléklete – Hagyományok Háza
Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Marosszéki Muzsika – Vavrinecz András gyűjtéseiből HHCD 014– 015
Péterlaki bandavezető – Lunka József (Fekete Antal gyűjtéseiből 4.) FECD 024
Vajdaszentiványi zenekar – Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjtéseiből 7.) FECD 032

Követelmény
Legyen képes
– a helyes hangsúlyozásra (pl. sebes forduló–korcsos szökős–sűrű csárdás közötti hasonlóságok, illetve különbözőségek érzékeltetésére),
– a különböző vonások és pengetések variációira,

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 2–2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás
– Marosszéki táncok 7–8 percben.

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
– Magyarpalatka: ritka magyar, sűrű magyar, négyes
– Szatmár: lassú és friss csárdás, kondástánc, oláhos „A" hangnemben

Ajánlott tananyag
Ugyanaz, mint az előző évfolyamban megjelöltek.
Hangzóanyag::
Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192

Követelmény
Legyen képes
– a különböző tánctípusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei értelemben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 2–2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás
– Magyarpalatkai táncok 7–8 percben.

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
Szatmár: hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás „D" hangnemben
Küküllő menti magyar táncok : lassú, székely verbunk, félolához, szökő, szegényes, pontozó

Ajánlott tananyag
Ugyanaz, mint az előző évfolyamban megjelöltek.
Hangzóanyagok:
A magyarbecei Kulcsár Ferenc bandája – Szerk.: Pávai István HHCD 011–012
Ádámosi banda – Sövényfalvi lakodalom 1980–ban (Fekete Antal gyűjtéseiből 5.) FECD 025

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
2–2 dallam Küküllő–menti lassú, szökő, szegényes, pontozó

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat
„B" tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.
A „B" tagozatos növendékek részére emelt óraszámban és bővített tananyag mellett biztosított iskolánkban az ismeretek elsajátítása. Tananyag a központi tanterv szerint.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje a három– és négyhúros bőgő, illetve cselló népzenében használatos balkéz–fekvéseit, dialektusonként jellemző basszusmeneteit.
– a népzenénkben használatos vonófajták kezelését, az egyszerű és összetett vonásnemeket, illetve a különböző pengetés fajtákat.
Legyen képes
– az egyszerű, illetve összetett vonások alkalmazására,
– az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, aszimmetria és dinamika tudatos alkalmazására,
Rendelkezzék biztos tempótartással, ritmusérzékkel,

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni zenekari produkcióként illetve táncot kísérve,

– énekes dallamok kíséretének megformálására az adott dialektus stílusának megfelelően,

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei. A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama. Népi bőgő/cselló főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc. „B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
Dél–dunántúli táncok (3–3 dallam: ugrós, lassú– és friss csárdás)
Széki táncrend 7–8 percben (magyar, sűrű– és ritka tempó, lassú és csárdás)
Magyarpalatkai táncrend (ritka és sűrű magyar, lassú cigánytánc, csárdás, szökős és sűrű csárdás)

„B" tagozat
Széki táncrend 7–8 percben (magyar, sűrű– és ritka tempó, lassú és csárdás), lehetőség szerint csellón
Kalotaszegi táncok (3–3 dallam legényes, lassú csárdás és szapora)
Szatmári táncok (verbunk, 3–3 dallam oláhos, lassú és friss csárdás)
Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
– Gömör: verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás „D" hangnemben

Ajánlott tananyag
Varsányi Ildikó: Gömöri népzene – Hagyományok Háza

Követelmény
Legyen képes
– bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Gömöri táncok 7–8 percben

8. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
1. Bonchidai magyar táncok: lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás
2. Bonchidai román táncok: lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita

Ajánlott tananyag
Az előző évfolyamokban említett tananyag.
Árendás P. – Havasréti Pál: Bonchidai Népzene I. brácsa–bőgő melléklet – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
Bonchida–Válaszút – Észak–mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA–058–2

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 2–2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
– Bonchidai magyar táncok 7–8 percben

9. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
– Kalotaszeg: keserves, hajnali és román táncok

Ajánlott tananyag
Az előző évfolyamokban említett tananyag.
Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2
Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2
Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Kalotaszegi román táncok
– Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7–8 percben

10. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés
Galga mente: mars, lassú csárdás, bukós „A" hangnemben

Ajánlott tananyag *az előző évek anyagán túl*
Unger Balázs: Galga menti vonósbandák – Hagyományok Háza

Az év végi vizsga ajánlott anyaga: Galga menti táncok 7–8 percben

A továbbképző évfolyamok „B" tagozatos tananyagát tekintve javasoljuk a központi tananyag ide vonatkozó javaslatait.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
Az „A" tagozat végén a tanuló ismerje
– a magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
– a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
– a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
Legyen képes tánczenei folyamatban a különböző dallamok kíséretének összekötésére, ismerje a kíséretszólam fűzésének szabályait,
– dallam– és típusváltás azonnali felismerésére, zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül) a tanuló ismerje
– a népzene előadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, ritmus és a forma jellemző módjait, az előadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzenénkre jellemző módjait,
– a cigányság szerepét a magyar vonószenei hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében,a szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenei hagyományát.
Legyen képes tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei. A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama. Népi bőgő/cselló főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc. „B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
Marosszéki táncok 7–8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktetős)
Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú– és friss csárdás)
Parlando–rubato dallamok (3 dallam kalotaszegi hajnali vagy mezőségi keserves vagy szatmári hallgató)
„B” tagozat
Marosszéki táncok 7–8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktetős)
Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú– és friss csárdás)
Erdélyi aszimmetrikus román táncok (2–2 dallam de–a lungu, purtata vagy invirtita)

NÉPI CIMBALOM

A cimbalomtanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal
– a cimbalom történetét, irodalmát, változatait,
– a hangszer akusztikai sajátosságait, a húrok elrendezését,
– a cimbalomirodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit a népzenében és a klasszikus zenében,
– a hangszerkezeléshez vezető mozgásformákat, azok kapcsolatát a zenei elképzelés megvalósításával.
– a népzene főbb stílusrétegeit, az egyes tájegységek zeneileg jellemző vonásait, a cimbalomjáték főbb stílusjegyeit, játéktechnikai módjait,
– a hangszerkezeléshez, a magasrendű zenei kifejezéshez vezető mozgásformákat, azok kapcsolatait a zenei elképzelés megvalósításához,
– a népzene és műzene közötti hasonlóságokat és különbségeket,
– a lejegyzési módokat,
– a különböző stílusrétegeket, a stílusokon belüli népdalokat és táncdallamokat, a táncok kísérőzenei szerkezetét, felépítését, stílushű előadásmódját.

Alakítson ki
– könnyed hangszerkezelést,
– helyes pedálhasználatot (amennyiben a tanuló saját hangszerrel rendelkezik).

Fordítson figyelmet
– a tanult művek stílusos előadására,
– árnyalt frazeálásra, artikulációra,
– a különböző ütésmódokra,
– a díszítések biztos ismeretére és pontos megszólaltatására,
– a táncrendek elemeire,
– a virtuóz játéktechnikára való törekvésre,
– magyar népzene harmonizálására.

Segítse készségfejlesztő gyakorlatokkal az ismeretanyagok elsajátítását:
– valamennyi dúr és moll skála, kromatikus skála, akkordjáték,
– lapról olvasás,
– transzponálás,
– néptánc– és népzene kíséret rögtönzése.
Tanítsa meg a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokat.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ismerkedés a hangszerrel játékos formában. Nagyon egyszerű gyermekdalok (Süss fel nap, Szólj síp, szólj, Fecskét látok stb.) megszólaltatása. Ritmusjátékok, rögtönzéses játékok. A tanár cimbalomjátékának „kísérete” tapssal, vagy más ritmushangszerrel, később ugyanez „egyhangos” kísérettel a cimbalmon.

Követelmény
Gyermekjáték dalok cimbalmozása, éneklése, tapssal való kísérete.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy gyermekjáték fűzér

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Gyermekjátékdalok a gyermek tehetségéhez mérten, hosszabb–rövidebb ritmusjáték tapssal, majd cimbalmon.
Rögtönzési képesség fejlesztése játékosan.
Rövid játékdallamok (részletek) hallás utáni játszása.

Követelmény
Gyermekjáték dallamok cimbalmozása, éneklése.
Adott ritmusképletre, adott hangkészlettel való rögtönzés (pl. tá tá titi tá ismétlődő ritmusra rögtönzés c–d–é–f hangkészlettel)
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy gyermekjáték fűzér
– Egy ritmusrögtönzés megadott hangkészlettel

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszer megszólaltatása helyes verőtartással és testtartással. (Kisnövésű gyermekeknél álló helyzetben.)
– Adott ritmusok tapsolása, kopogása és hangszeren való megszólaltatása.
– Adott ritmusra való rögtönzés a hangszeren.
– A gyermek által már ismert gyermekdalok játszása (egyre nagyobb hangterjedelemmel).
– Skálák.
– Egyszerűbb dunántúli dallamok cimbalmozása.
– Egyszerű moldvai énekes dallamok cimbalmozása.
– A cimbalom magyarországi története röviden.

Követelmény
Ismert gyermekdalok, dunántúli ugrósok egyszerűsített dallama, moldvai énekes dallamok, 4 ütemes, egyszerű ritmusú és dallamú „példa” (pl. még nem ismert gyermekjátékdallam) hallás utáni „visszhangozása”.
C–dúr és a–moll, skála és hármashangzat felbontás két oktáv terjedelemben.
Dúr és moll hangzatok hallás utáni megkülönböztetése.
Az egyik kéz egyenletes mérőütése mellett, a másik kéz nyolcad és tizenhatod ütése váltott kézzel, lassú tempóban.
Amennyiben magassága már elegendő, kezdje el megtanulni a pedál kezelését.
Legyen képes játékos formában rögtönözni is.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Dunántúli ugrós dallamok előadása zenekari kísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Tendl Pál legegyszerűbb darabjaiból néhány
– Néhány felsősófalvi dallam egyszerűsítve Pávai István gyűjtéséből
– Dunántúli ugrósok mérsékelten díszítve
– Néhány darab Bartók Gyermekeknek I. kötetéből (egyszólamú)
– Skálák, hangzatfelbontások
– A cimbalom „őstörténete” röviden
– Lajtha László soproni gyűjtésének megismerése, hallgatása.
– Tremolójáték megismerése
– Különböző ütésmódok: legato, staccato használata
– Pedál differenciáltabb használata
Követelmény
Legalább három egyszerű Tendl–dallam és egyszerűsített kísérete, 3 kőrispataki dallam, 5 ugrós dallam (egyszerűsített kísérete is), C–dúr (a–moll), G–dúr skálák és hármashangzat–felbontások két oktáv terjedelemben.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Négy dunántúli ugrós dallam
– Két kőrispataki dallam zenekarral.

3. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Galga menti dallamok és kíséretük Oláh Lajos cimbalmostól.
– Felsősófalvi dallamok.
– Néhány darab Bartók Gyermekeknek II. kötetből.
– Egyszerű dunántúli dallamok és kíséretük.
– Skálák, hármashangzatok, tremolójáték. Skála sebességének tehetség szerinti fokozása.

Követelmény
Felsősófalvi dallamok Paradicza János cimbalmos dallamaiból
Egyszerű soproni dallamok Lajtha László gyűjtéséből.
Galga menti dallamok és kíséretük Oláh Lajos cimbalmostól.
Skálák, hármashangzatok: 3#, 3b két oktáv terjedelemben.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Összeállítás a dunántúli ugrósokból és csárdásokból zenekari kísérettel.

4. évfolyam „A” tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– További dunántúli dallamok és egyszerű kíséretük.
– Moldvai táncdallamok és egyszerű kíséretük.
– Néhány darab Tendl Pál soproni cimbalmos dallamaiból.
– Felsősófalvi dallamok Lajtha László gyűjtéséből.
– Néhány dallam Bartók Gyermekeknek II. kötetből
– Skálák, hármashangzatok, tremolójáték, kromatika.
– Oktávmenet.
– Pedáltechnika fejlesztése.

Követelmény
Dunántúli dallamok: ugrósok, csárdások.
Moldvai táncdallamok.
Legalább 2 darab Tendl Pál közepes nehézségű dallamaiból.
Legalább 2 darab a felsősófalvi dallamokból.
Legalább egy darab Bartók Gyermekeknek II. kötetből (ha lehetőség van rá, két cimbalommal).
Skálák, hármashangzatok: 3#, 3b három oktáv terjedelemben.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Felsősófalvi dallamok: forgatós, lassú, csárdás, cigánycsárdás vonószenekari kísérettel.

5. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Valdaszentiványi dallamok Toni Árpád cimbalmostól
– Mezőföldi táncdallamok egyszerű kísérete.
– Bonchidai dallamok.
– Skálák, hármashangzatok, hármashangzat–felbontás, négyeshangzatok.
– Különböző ütésmódok fejlesztése.

Követelmény
Valdaszentiványi dallamok Toni Árpád játéka alapján.
Mezőföldi dallamok kísérete Paraszt Badi József prímás és zenekara játéka alapján.
Bonchidai csárdás, ritka– és sűrű magyar, román forgatós Cankó Károly játéka alapján (dallamjáték és kíséret).
Skálák, hármashangzatok: 4#, 4b
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Bonchidai táncok

6. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Szatmári táncdallamok kísérete.
– További felsősófalvi dallamok.
– Egy Allaga etüd.
– Egy darab Bartók Gyermekeknek II. kötetből.
– Skálák, hármashangzatok, négyeshangzatok 4#, 4b, négyeshangzatok, hármashangzat–felbontás, harmóniafűzés.
– Különböző ütésmódok fejlesztése.
– Hármashangzat–felbontás.
– Harmóniafűzés.

Követelmény
Magyar verbunk és csárdás dallamok valamelyik szatmári zenekartól.
További felsősófalvi dallamok Paradica János játéka alapján.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Skálák eljátszása, a hozzá tartozó hármashangzat felbontással
– Felsősófalvi dallamok Paradica János játéka alapján
– Egy egyszerűbb népdal népzeneileg hiteles megharmonizálása

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek. „B” tagozat követelménye a végzett anyag mennyiségében, de elsősorban minőségben, a hangszerkezelés biztonságában és az előadás zenei kifejezőerejében haladja meg az A tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Tendl Pál legegyszerűbb darabjaiból néhány.
– Galga menti dallamok és kíséretük Oláh Lajos cimbalmostól.
– Dunántúli ugrósok mérsékelten díszítve.
– Néhány darab Bartók Gyermekeknek I. kötetéből (egyszólamú).
– Skálák, hangzatfelbontások.
– A cimbalom „őstörténete” röviden.
– Lajtha László soproni gyűjtésének megismerése, hallgatása.
– Tremolójáték megismerése.
– Különböző ütésmódok: legato, staccato használata.
– Pedál differenciáltabb használata.

Követelmény
Legalább három egyszerű Tendl–dallam és egyszerűsített kísérete, kőrispataki dallamok, ugrós dallamok. (egyszerűsített kísérete is), C–dúr (a–moll), G–dúr skálák és hármashangzat–felbontások két oktáv terjedelemben.
A skálaformációk, skálatanulmányok kibővített alkalmazása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy skála variációkkal
– Öt dunántúli ugrós dallam
– Galgamenti csárdás és bukós kísérete

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Vajdaszentiványi dallamok.
– Legalább 3 darab a Bartók gyermekeknek II. kötetből.
– Moldvai táncdallamok.
– Egyszerű rábaközi dallamok és kíséretük.
– Skálák, hármashangzatok, tremolójáték.
– A népzenei díszítésmódok.
– A népzenei dallamok egyszerű elemzése.
– Lajtha László kőrispataki gyűjtésének megismerése (hangzóanyag).
– Skálajáték sebességének fokozása.
– Dinamikai különbségek gyakorlása.
– Díszítések gyakorlása.

Követelmény
Marosszéki dallamok Toni Árpád vajdaszentiványi cimbalmos dallamaiból.
Moldvai táncdallamok egyszerű kísérettel.
Rábaközi dus dallamok (egyszerűen, kevés díszítéssel).
Skálák, hármashangzatok: 3#, 3b három oktáv terjedelemben.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Összeállítás rábaközi dus dallamokból, olyan módon, hogy mind a „dallamjátszó", mind pedig a „kísérő" szerepkör előtérbe kerülhessen.
Mivel ezen a szinten a gyermekek még nem rendelkeznek elég technikai tudással ahhoz, hogy a rábaközi cimbalmosok kíséretét tökéletesen megvalósítsák, a tanárral közösen kidolgozott egyszerűsített – de a népzene szempontjából hiteles – kíséretet játsszon a tanuló.

4. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Néhány további dunántúli (pl. mezőföldi) dallam.
– Moldvai táncdallamok.
– Tendl Pál soproni cimbalmos dallamaiból.
– Felsősófalvi dallamok Paradica János cimbalmos játéka alapján.
– Néhány dallam Bartók Gyermekeknek II. kötetből.
– Székelyföldi cimbalmos gyűjtések megismerése (hangzóanyag).
– Skálák, hármashangzatok, tremolójáték, kromatika.
– Oktávmenet, négyes–hangzat futam.
– Kromatikus skála gyakorlása.
– Pedáltechnika fejlesztése.

Követelmény
Dunántúli dallamok: ugrósok, csárdások.
Moldvai táncdallamok.
Legalább 3 darab Tendl Pál dallamaiból.
Legalább 3 darab a felsősófalvi dallamokból.
Legalább egy darab Bartók Gyermekeknek II. kötetből (ha lehetőség van rá, két cimbalommal).
Skálák, hármashangzatok: 4#, 4b.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Felsősófalvi táncdallamok Paradica János cimbalmos játéka alapján

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Felső – marosmenti dallamok.
– Szatmári dallamok kísérete.
– Bonchidai dallamok.
– Néhány Allaga–etüd.
– Egy barokk vagy klasszikus mű.
– Skálák, hármashangzatok, négyeshangzatok, hármashangzat–felbontás, harmóniafűzés.
– Különböző ütésmódok fejlesztése.

Követelmény
Felső–marosmenti forduló, csárdás, korcsos dallam Lakatos Gábor (alsóbölkényi) cimbalmos játéka alapján.
Szatmári verbunk és lassú és friss csárdás kísérete.
Bonchidai csárdás, ritka– és sűrű magyar, román forgatós Cankó Károly játéka alapján (dallamjáték és kíséret).
Skálák, hármashangzatok

Az év végi vizsga javasolt anyaga: Bonchidai táncok zenekari kísérettel.
6. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Marossárpataki dallamok
– További bonchidai csárdások.
– További szatmári táncdallamok kísérete.
– Néhány Allaga–etűd.
– Egy barokk vagy klasszikus mű.
– Skálák, hármashangzatok, négyeshangzatok.

Követelmény
Korcsos és csárdás Virág Géza mezőgalambodi cimbalmos játéka alapján.
Magyar verbunk és csárdás dallamok valamelyik szatmári zenekartól.
Egy Allaga–etűd. Egy barokk vagy klasszikus mű. Skálák, hármashangzatok
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Skálák eljátszása, a hozzá tartozó hármashangzat felbontással.
– Egy népdal megharmonizálása a népzene szempontjából hiteles módon.
– Egy Allaga–etűd.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Az „A" tagozat végén a tanuló legyen képes
– helyes hangképzéssel megszólaltatni hangszerét,
– biztos tempótartással eljátszani darabjait,
– a jobb– és balkéz összehangolt játékára,
– megfelelő ütésmódok alkalmazására,
– a tanult népzenei darabok hiteles, tagolt előadására, a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes értelmezésével,
– a cimbalom teljes hangkészletét kihasználva adott harmónia–menetek, skálák megszólaltatására 4#, 4b előjegyzésig,
– egyszerű népdal rögtönzésszerű megharmonizálására,
– hallás után– eredeti felvételről– kielégítő szinten megtanulni egyszerűbb zenei anyagot,
– önálló összeállításokat készíteni hangszeres anyagából.
Rendelkezzék
– az ezekhez szükséges hangszertechnikai tudással,
– megfelelő összpontosítási képességgel,
– kielégítő kottaolvasási képességgel,
– alapszintű magyar népzene–elméleti ismeretekkel.
Ismerje
– hangszerének felépítését, történetét,
– a cimbalomnak a magyar népzenében betöltött szerepét, feladatait.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes a cimbalom teljes hangkészletét kihasználva adott harmónia–menetek, skálák megszólaltatására tagozaton 7#, 7b–ig),
Tudjon stílusosan előadni
– népzenei feldolgozást Bartók Béla műveiből (pl. Bartók: Gyermekeknek),
– Allaga–etűdöt,
– tudjon népdalt harmonizálni,
– ismerje a főbb népzenei stílusrétegeket,
– ismerje a cimbalomjáték főbb technikai módját.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga tantárgya és időtartama
Népi cimbalom főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc, B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
Skálák eljátszása, a hozzá tartozó hármashangzat felbontással:
(A vizsgáztató választ a népzenében gyakran használt dúr és moll skálák közül kettőt).
Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből (pl. Bartók: Gyermekeknek I., II.).
Egy egyszerűbb népdal a népzene szempontjából hiteles megharmonizálása.
Bonchidai Csárdás, Ritka– és sűrű magyar, Román forgatós dallamok zenekarral (kísérő szerep).
Tendl Pál soproni, vagy Paradica János felsősófalvi cimbalmos dallamaiból összeállítás (legalább 5 dallam) zenekarral (szólista szerep).

„B” tagozat
Biztos skálajáték 7#, 7b előjegyzésig, hármashangzat felbontással. (A vizsgáztató választ).
Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből (pl. Bartók: Gyermekeknek I., II.).
Egy népdal megharmonizálása a népzene szempontjából hiteles módon.
Bonchidai csárdás, ritka– és sűrű magyar, román forgatós dallamok zenekarral (kísérő szerep).
Egy Allaga–etűd.
Tendl Pál soproni, vagy Virág Géza mezőgalambodi cimbalmos dallamaiból összeállítás (legalább 5 dallam) zenekarral (szólista szerep).

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
– hangminőség,
– hangszerkezelés,
– helyes ritmus és tempó,
– technikai felkészültség,
– jobb– és balkéz–technika,
– előadásmód,
– zenei stílusok és előadások megvalósítása,
– díszítések megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A dunántúli és moldvai dialektus terület dallamai.
– Rugalmas ütésmódok fejlesztése (ejtegetés, tremolo).
– Hármashangzat–felbontások gyakorlása.
– Harmóniafűzés.

Követelmény
Dunántúli ugrósok, dusok, lassú és friss csárdások, kanásztáncok, eszközös táncok a mezőföldi és sárközi zenekarok játéka alapján.
Moldvai énekes és táncdallamok kísérete.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Moldvai összeállítás (pl. hegedű–cimbalom esetleg énekessel).

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az erdélyi dialektus terület dallamai: székelyföldi és mezőségi táncdallamok.
– Biztos hangszerkezelés, virtuóz skálajáték gyakorlása.

Követelmény
Felső–marosmenti forduló, csárdás, korcsos dallam Lakatos Gábor (alsóbölkényi) cimbalmos játéka alapján.
Bonchidai csárdás, ritka– és sűrű magyar, román forgatós Cankó Károly játéka alapján.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Bonchidai táncok.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az alföldi és felföldi dialektusterület: a szatmári zenekarok dallamai.
– Palócföld (pl. Kartal) és/vagy Gömör (pl. Alsókálosa) tánczenéje.
– Hangközláncok.
– Kromatikus és egészhangú skálák.
– A repetíció sebességének növelése.

Követelmény
A jánki, tiszakóródi, kisari, rozsályi, szatmárököritói zenekarok dallamaiból válogatva: verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás dallam.
Verbunk, csárdás és friss csárdás dallam a kartali és/vagy az alsókálosai zenekar játéka alapján.
Biztos hangszeres technika.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Galgamenti és gömöri táncrend

10. évfolyam „A" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből.
– Allaga–etűd.
– Tendl Pál soproni cimbalmos darabjai.
– Magyarpéterlaki dallamok.

Követelmény
Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből (pl.: Bartók: Gyermekeknek III.,IV.).
Egy közepes nehézségű Allaga–etűd.
Legalább 4 „nehezebb" Tendl–dallam.
Legalább 4 magyarpéterleki dallam Szép József játéka alapján.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből (pl.: Bartók: Gyermekeknek III., IV., Este a székelyeknél)
– Szatmári lassú és friss csárdás dallamok zenekarral (kísérő szerep)
– Tendl Pál soproni cimbalmos „nehezebb" darabjai vagy Szép József magyarpéterlaki cimbalmos korcsos vagy sebes dallamaiból összeállítás zenekarral

Továbbképző évfolyamok „B" tagozat

7. évfolyam „B" tagozat
Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A dunántúli és moldvai dialektus terület dallamai.
– Bonchidai táncdallamok.
– Rugalmas ütésmódok fejlesztése (ejtegetés, tremolo).
– Hármashangzat–felbontások gyakorlása.
– Harmóniafűzés.
– Rögtönzési készség fejlesztése.

Követelmény
Dunántúli ugrósok, dusok, lassú és friss csárdások, kanásztáncok, eszközös táncok a mezőföldi, sárközi és rábaközi zenekarok játéka alapján.
Moldvai énekes és táncdallamok kísérete.
Bonchidai ritka és sűrű csárdás, ritka és sűrű magyar, román forgatós Cankó Károly játéka alapján.
Dúr, moll skálák biztos ismerete 7#, 7 b, modális skálák, pentaton hangsorok.
Az év végi vizsga javasolt anyaga: Bonchidai táncok

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Székelyföldi cimbalmos–egyéniségek játékának megismerése, elemzése és összehasonlítása I.: kőrispataki és felsősófalvi cimbalmosok.
– A szatmári zenekarok dallamkincse.
– Biztos hangszeres technika, virtuóz skála és akkord–játék.
– Hangközmenetek.

Követelmény
Erdélyes”, forgatós, marosszéki, szöktetős, cigánycsárdás, verbunk dallamok a kőrispataki Gábor Gyula, Kristóf Vencel és a felsősófalvi Paradica János játéka alapján.
A jánki, tiszakóródi, kisari, rozsályi, szatmárököritói zenekarok dallamaiból: verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Szatmári táncrend

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Székelyföldi cimbalmos–egyéniségek játékának megismerése, elemzése és összehasonlítása
– Felsőmarosmenti és marosszéki cimbalmosok.
– Hangzatpárok.
– Hangközláncok.
– Kromatikus és egészhangú skálák.
– A repetíció sebességének növelése.

Követelmény
Verbunk, forduló, csárdás, korcsos és cigánycsárdás dallamok Virág Géza (Mezőgalambod), Toni Árpád, vagy Bóné Sándor (Vajdaszentivány), Buta (Szép) József (Magyarpéterlaka) játéka alapján.
Biztos hangszeres technika

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Székelyföldi táncrend egy cimbalmos egyéniség játéka alapján (forduló, csárdás, korcsos, cigánycsárdás)

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok – Tananyag
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből.
– Allaga–etűd.
– Barokk vagy klasszikus mű.
– Tendl Pál soproni cimbalmos darabjai.
– Magyarpéterlaki dallamok.
– Gömöri dallamok.

Követelmény
Népzenei feldolgozások Bartók Béla műveiből (pl.: Bartók: Gyermekeknek III., IV.).
Egy közepes nehézségű Allaga–etűd.
Egy barokk vagy klasszikus mű.
Legalább 4 „nehezebb” Tendl–dallam.
Legalább 4 magyarpéterleki dallam Szép József játéka alapján.
Gömöri lassú és friss csárdások Máté Gyula cimbalmos játéka alapján.
.
Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Egy közepes nehézségű Allaga–etűd.
– Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből (pl.:15 magyar parasztdal, Szonatina, Három csíkmegyei népdal).
– Rögtönzött zenekari előadás gömöri, (és/vagy) szatmári lassú és friss csárdás dallamokból (kísérő szerep).
– A rögtönzött zenekari előadás azt jelenti, hogy a dallamokat nem egyeztetik előre a hegedűssel (prímás), hanem a cimbalmos az évek alatt kialakult dallam– és stílusismeretére támaszkodva rögtönzésszerűen kísér, amely megfelel a hagyományos népzenei gyakorlatnak.
– Tendl Pál soproni cimbalmos „nehezebb” darabjaiból vagy Szép József magyarpéterlaki cimbalmos korcsos és/vagy sebes dallamaiból összeállítás (5 dallam) zenekarral (szólista szerep).

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
– a tanult tájegységek sajátosságait a cimbalomjáték tekintetében (kísérési mód, hangszer összeállítás),
– a tanult népzenei darabok eredeti, gyűjtött anyagát, előadóművészeit, zenekarait,
– középfokon a magyar népzene–elméletet,
– a magyar népzene történetét,
– hangszerének szerepét a történeti zenében.
Legyen kitekintése
– a népzenei ihletésű darabokra és a cimbalmos zeneirodalomra,
– a szomszéd népek zenei hagyományára, különösen a cimbalom terén,
– a rokon népek cimbalmos muzsikáira.
Legyen képes
– természetes, oldott hangszerkezelésre,
– zenei anyagát és technikai tudását önállóan fejleszteni,
– helyes kézrend és pedálozási technika megválasztására,
– kottából és hallás után játszani,
– biztosan transzponálni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
Legyen képes
– magas szintű zenekari játékra mind „prímási”, mind „kísérő” szerepben,
– tiszta, stílusos kifejező erejű, dinamikailag árnyalt, kidolgozott, hiteles hangszerjátékra,
– a népzenei dialektusok sajátosságait figyelembe vevő rögtönzésre,
– dallam lejegyzésre,
– természetes, oldott hangszerkezelésre,
Alkalmas legyen népzenei gyűjtésre mind elméleti, mind gyakorlati szempontból.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Népi cimbalom főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből (Bartók: Gyermekeknek III., I.V, Este a székelyeknél.)
– Gömöri lassú és friss csárdás dallamok zenekarral (kísérő szerep)
– Egy közepes nehézségű Allaga–etűd
– Összeállítás Tendl Pál soproni vagy Szép József magyarpéterlaki cimbalmos korcsos és/vagy sebes dallamaiból zenekarral (szólista szerep)

„B" tagozat
– Egy népzenei feldolgozás Bartók Béla műveiből. (15 magyar parasztdal, Szonatina, Három csíkmegyei népdal.)
– Rögtönzött zenekari előadás gömöri lassú és friss csárdás dallamokból (kísérő szerep)
– Két közepes nehézségű Allaga–etűd
– Összeállítás Tendl Pál soproni, vagy Szép József magyarpéterlaki cimbalmos korcsos és/vagy sebes dallamaiból zenekarral (szólista szerep)

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
– hangminőség,
– hangszerkezelés,
– helyes ritmus és tempó, – technikai felkészültség,
– jobb– és balkéz–technika,
– előadásmód,
– zenei stílusok és előadások megvalósítása,
– díszítések megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő minőségű hangszer (Schunda, Bohák).
Szabályozható magasságú szék.
Kottatartó.
Metronóm.
Hangzó zenei és videó/DVD példatár.
MP3–as és CD játszó, video– illetve DVD lejátszó–felvevő készülék.
Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.

KAMARAZENE

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene / társasének–tanítás – különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében – az oktató–nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.
A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.
A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szólamokból álló együttes.

A kamarazene főtárgyként az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, de kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható.

A kamarazene tanítás célja feladatai
Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene–irodalom megismerésére.
Képezzen a közösségi együttmuzsikálásra érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusokat.
A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.
Használja ki az együttmuzsikálás közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.
Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.
Gyakoroltassa rendszeresen a laprólolvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.
Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.
A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszerösszeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani.
Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok
A kamarazene–oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres / vokális szólamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.
Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei
– Beintés–leintés.
– Közös levegővétel és intés.
– Az „avizó” fogalma, sebességének tempó–meghatározó szerepe.
– Intés felütéssel való kezdésre.
– Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység

megváltoztatásával.
– A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
– A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek
– Tájékozódási pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
– Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
– Vi–de jel.
– A másik szólam apró kottával történő megjelenése.
– Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek
– A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C–hangolású illetve transzponáló jellege.)
– Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
– A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás, segéd– illetve tisztítófogások).
– A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása
– A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata
– Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
– A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók
– Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
– Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek
– A játszott művek formája, harmóniai világa
– A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
– A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
– Homofon zene.
– Polifon zene.
– Izoritmikus zene.
– Kánon, imitáció, fúga.
– Cantus firmus.
– Consort–muzsika.
– A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus tánctételek, táncpárok (pavane–gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
– Ellenszólam.
– Basso continuo.
– A kamarazene–irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fúvósötös, vonósnégyes, stb.
– A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése
– Lapról olvasás.
– A belső hallás fejlesztése.
– intonációs készség.

– Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz–zenében).
– A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
– Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag
Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
– be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
– be– és leinteni,
– az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
– homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában
– saját hangszere intonációs jellemzőivel,
– a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
– a disszonancia–konszonancia súlyviszonyaival,
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Legalább két, rövid, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló 6–8 percnyi zenei anyag

2. évfolyam

Ajánlott tananyag
Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
– lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
– tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
– szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
– legalább a hosszan álló harmóniákban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
– disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
– a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelően – kiemelni vagy háttérbe helyezni,

– eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.

A tanuló legyen tisztában
– az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
– a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerű, 6–8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tételekből) álló műsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes
– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
– be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
– be– és leinteni,
– az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
– lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
– tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában
– saját hangszere intonációs jellemzőivel,
– a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.
Ismerje
– a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Kamarazene főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
Két különböző stílusú és karakterű kamaramű vagy tétel koncertszerű bemutatása; Máriássy–Varasdy–Zilcz: Bevezetés a társas zenélés gyakorlatába I–II. (EMB), W. A. Mozart: Kürtduók (EMB), Kratochvil, J. K. Triók (Supraphon), Máriássy I. R. Reneszánsz művek (EMB 6974) Németalföldi mesterek művei három vagy négy hangszerre (Czidra L.) (EMB 8367 EMB 8368), Táncok és kontratáncok (Bali János szerk.) EMB14160, Kamaraének–mesterei (EMB 14058/A)

nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangszerkezelés,
– technikai felkészültség,
– állóképesség.
– hangképzés,
– intonáció,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– speciális technikai elemek alkalmazása
– árnyalt dinamikák alkalmazása,
– változó tempók önállóan és együttesben,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– előadásmód,
– alkalmazkodóképesség,
– szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag
Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
– partitúrából játszani,
– a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
– segéd– illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
– a disszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.

A tanuló legyen tisztában
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Koncertszerű, legalább 8 perces, változatos, lehetőleg ciklikus művet is tartalmazó műsor.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag
Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
– folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
– ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
– minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazzben),
– polifon műben „elúszás" esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
– önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag
Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
– irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
– önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
– meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat
– a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
– az adott zenemű stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
– önállóan olvasni a XX.sz.– i kottaképet
– önállóan kialakítani a barokk díszítéseket
– önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szólamához alkalmazkodva

A tanuló legyen tisztában
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor

6. évfolyam

Ajánlott tananyag
Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– teljesen önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
– az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, „koncertszerű” lapróljátékra
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani

A tanuló legyen tisztában
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból minimum 10 perces műsor.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes
– bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
– partitúrából játszani,
– a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Ismerje
– az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Kamarazene főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
Két különböző stílusú és karakterű kamaramű koncertszerű bemutatása. A játszott művek tükrözzék a 6. évfolyamon elvárható nehézségi szintet; Devienne, F. Triók Op.21, Buxtehude: Laude Sion – kantáta, Gabrielli: Five Ricercar, Mihály A.: Kis toronyzene, Scheidt, Brass quintets I–II, Locatelli Triószonáták Op.5, Haydn Divertimentók, Mozart Négykezes szonáták, Brahms: Waltzer, Kerényi: Társasének nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangszerkezelés,
– technikai felkészültség,
– állóképesség.
– hangképzés,
– intonáció,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– speciális technikai elemek alkalmazása
– árnyalt dinamikák alkalmazása,
– változó tempók önállóan és együttesben,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– előadásmód,
– alkalmazkodóképesség,
– szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
A tanulandó művek stílusának, műfajának megfelelő, jól hangolt billentyűs hangszer (zongora, csembaló, spinét, esetleg elektromos hangszer).
Kottaállványok.
Hangológép.
Metronóm.

A ZENEISMERET TANSZAK KIEGÉSZÍTŐ HELYI TANTERVE

1998-ban a Művelődési és Közoktatási Minisztérium megfogalmazta és kiadta az ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK tantervi követelményeit és programjait. Ez a kiadvány magába foglalja a művészeti ág speciális szabályozását, valamint a tanszak tartalmi tervezetét.
A szolfézs tanszak kiegészítő helyi tanterve ennek a programnak 2011-ben jóváhagyott és érvénybe lépett módosításának adaptálásával készült, melynek speciális szabályozásából különösen fontosnak tartjuk az alapfokú zeneoktatás zenepedagógiai célrendszerét, szerepét az esztétikai nevelés megalapozásában.
Kiemelkedő feladatnak tekinthető: a zenei készségek és képességek megalapozása, a kulturális értékek megőrzése, átadása.
A zeneismeret tanszak ezekhez kapcsolódva, a helyi adottságoknak megfelelően készítette el pedagógiai programját.
A szolfézsnak mint kötelező tárgynak két előképző és négy alapfokú évfolyama van. Iskolánkban alapvetően összevont előképző évfolyamot tartunk. A második előképző osztályt csak akkor vesszük igénybe, ha valamilyen okból a tanulók nem tudták elsajátítani az alapfokú követelményeket. (pl. homogén első osztályos korú gyermekekből áll a csoport, akikkel lassabban lehet haladni) Így a 2+4 év nálunk 1+5 év alatt valósul meg. Ötödik évfolyam után szolfézs alapvizsga tehető, de nem kötelező, és ha csak lehet, javasoljuk a 6 osztályt is elvégezni. Utána kötelező tárgyként választható: zeneismeret, (*zeneelmélet?- kihagynám, mert időszakos, nem minden évben indul),* zenetörténet, kórus vagy zenekar.
Az alapvizsga bevezetése óta 5. vagy 6. évfolyamban szervezzük a szolfézs művészeti alapvizsgát.
A „B" tagozatos hangszeres növendékek kiemelten, emelt szintű csoportokba kerülnek. Egyéni igényeik és tudásszintjük felmérése után, a középfokú avagy felsőfokú zenei intézmények felvételi követelményeit szem előtt tartva a MKM programjára alapozva készítjük fel őket a zenei pályára.

A SZOLFÉZS KÖTELEZŐ TÁRGY TANÍTÁSÁNAK CÉLJA ÉS FELADATAI

- A szolfézs tanítás célja a gyermekek zenei képességeinek sokoldalú fejlesztése.
- A zenei alapismeretek elsajátítása.
- A növendék személyiségének formálása.
- Olyan zenei gondolkodás megalapozása, amely segíti a tanulót a zenei anyag helyes értelmezésében, megszólaltatásában.
- Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszertanulásban.
- A zenei pályára készülő növendék felkészítése a továbbtanulásra.
- A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkodás kialakítása a szolfézstanításban is.

SZOLFÉZS

Előképző évfolyamok

1-2. összevont évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- Ritmus és metrum fejlesztése./ 3/4-es ütem/, ritmus és dallam - osztinátók, duda kíséret.
- Hallásképzés,- belsőhallás- és memóriafejlesztés. Rövid 2-4-8 ütemes egységek lejegyzése.
- Egyszerű szolmizációs dallamfordulatok éneklése. Memorizálás hallás után.
- A törzshangok ismerete g-kulcsban *és f-kulcsban*. Betűkottás lapról éneklés.
- Az íráskészség kialakítása. Dó helyének változása.
- Felkészítés a hangszerválasztásra. Rögtönzés: ritmus és dallam felelgetős.
- Pentaton és hétfokú hangrendszerek ismerete
- Hangközök: kis és nagy szekund, tiszta kvint és oktáv.
- Zenehallgatás során emberi hangfajták és dinamikák megkülönböztetése.
- Piano – forte, alap műszavak és kifejezések.

Követelmények
Zenei élményanyag gyűjtésével együtt, cél az éneklési készség, belső hallás és ritmusérzék fejlesztése. A helyes testtartás és levegővétel, intonáció.
Zenei írás olvasás alapjainak elsajátítása a tantervben előírt tudásszint elérése.
Gyerekdalok, mondókák, felelgetős játékok képezik a kiindulási alapot az ismeret elsajátításához. Rövid, egyszerű kánonok éneklése.
Ismernie kell a tanulónak: 2/4-es és ¾-es ütemet, negyed és nyolcad értéket, negyed szünetet.
Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel. Vonalrendszer, kézjelek, betűjelek és hangjegyek.
Egyszerűbb rögtönzési feladatok a fentiek ismeretében.
Zenehallgatás alatt a hangszínek, hangulatok, többször hallgatott zeneművek felismerése a cél.

Ajánlott tananyag :
Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 1-2.összevont kötet
József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző
P.Vesztróczy Judit: Zenei előképző
Lajtha László: Játékország
Dimény Judit: Hang-Játék
Dobszay László: A magyar dal könyve
Szabó Helga: Irány a zene birodalma

Zenehallgatási anyag:
Magyar gyermekdalok és hangszeres szemelvények, rövid hangszeres karakterdarabok

Az év végi vizsga ajánlott anyaga: a tanult dalok és ismeretanyag bemutatása egyéni és csoportos munkával.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A szolfézs és hangszerjáték egységének kialakítása, a zenélés örömmé formálása.

- Zenei élményanyag gyűjtése régi stílusú magyar népdalok, más népek dalai nyomán.
- Betekintés a műzene kis formáiba, zenei értelmezés kialakítása.
- Többszólamúság megalapozása. A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Követelmények
- Tájékozódás a vonalrendszeren, előjegyzés 2#-1b-ig.Dallamok átírása betűkottáról, kulcsba.
- Egyszerű dallamok visszaéneklése szolmizálva, kvintváltás, pienhangok (fá, ti, fi).
- Egyszerű ritmusmotívumok és dallamok lejegyzése.2/4,3/4, 4/4.
- Szinkópa, éles és nyújtott ritmus. Korona, átkötés, nyújtópont. Tizenhatodok páros formációi.
- Rövid dallamok memorizálása 2-3 meghallgatás után. Tonalitásérzés, lá és dó záróhang.
- Tanult hangközök éneklése, felismerése, írása./ T1,K2,N2,K3,N3,T4,T5,T8/
- Módosító jelek ismerete. A tanult népdalok sorszerkezetének megállapítása.
- Hármashangzatok alaphelyzetben: dúr és moll. Ezek írása és éneklése.
- Egyszerű zenei szakkifejezések ismerete / solo, tutti, parlando, rubato, tempo giusto, staccato, legato, prima volta, secunda volta...stb. /

Ajánlott tananyag :
Horváth Istvánné Smid Anna – Lázárné Nagy Andrea: Margaréta zeneismeret 1.
J.Irsai Vera: Szolfézs példatár I.
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta I. feladatgyűjtemény
Dobszay László: Hangok világa I.
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Balázs Oszkár-Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Zenehallgatási anyag:
Eredeti népzenei anyag, gyermekeknek komponált művek Kodály Zoltán, Bartók Béla és Bárdos Lajos műveiből. Barokk és klasszikus szemelvények és táncok.
Mese és karakter darabok.

2.évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Zenei élményanyag gyűjtése új stílusú népdalok és műzenei szemelvényeken keresztül.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- A barokk táncok és a műzenei kis formák ismerete.

Követelmények
- A zenei anyag olvasása szolmizálva, abc-s névvel, alkalmi hangzókkal, szöveggel.
- Gyors memorizálás, egyszerű dallamok transzponálása.Fi, szi és ta hangok és fordulatok.
- Könnyebb ritmusok és dallamok lejegyzése, kis nyújtott, kis éles, nagy triola.
- Felütés,3/8, váltakozó ütem. Alla breve. Felső kvintváltás.
- Tanult hangközök felismerése, írása mindkét irányba. Szext és bővített2 és b4, sz5.
- Hangsorok ismerete 3#-3b- ig, a dúr, a 3 féle moll és a pentaton gyakorlása.
- Barokk táncok éneklése abc-vel, szolmizálva és alkalmi hangzókkal formai, ritmikai jellegzetességek felismerése. Periódus fogalma.

Ajánlott tananyag :
Horváth Istvánné Smid Anna – Lázárné Nagy Andrea: Margaréta zeneismeret 2.
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta I.feladatgyűjtemény
J.Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Dobszay László: Hangok világa II.
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Sulyok Gizella : Pilletánc I. és II.
Kezdők hangszeres kottagyűjteményei

Zenehallgatási anyag:
Eredeti népzenei anyag, gyermekeknek komponált művek Kodály Zoltán, Bartók Béla és Bárdos Lajos műveiből.
Barokk és klasszikus szemelvények és táncok.
Zenekari szemelvények. Mese és karakter darabok.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Bevezetés a klasszikus zene forma és harmónia világába, többszólamú európai népdalokon és műzenei anyagon keresztül.
- Szó és mi végű új stílusú, valamint parlando és rubato régi stílusú dallamok zenei élményanyag gyűjtése, előadása.
- Klasszikus zenei élményanyag gyűjtése, tudatos zenehallgatásra nevelés.

Követelmények
- 20-30 műzenei téma funkciós kísérettel. Régi stílusú népdalok. Más népek zenéje.
- Bécsi klasszikus kánonok, biciniumok. Alterációk: di, ri. Siciliano és mazurka ritmus .
- Barokk és klasszikus táncok.6/8, és átkötések, pontozások. Kürtmenet, hangközmenet.
- Könnyű periódus lejegyzése. Tonika és Domináns fogalma. Kis és nagy szeptim és oldása.
- Dúr, moll hangsorok ismerte 4# 4b-ig. Minore-maggiore.
- A dúr, moll, szűkített, bővített hármashangzatok éneklése, lejegyzése, felismerése.
. Hármashangzatfordítások dúrban és mollban
- Rondo forma, kéttagú- és háromtagú forma.

Ajánlott tananyag :
Horváth Istvánné Smid Anna – Lázárné Nagy Andrea: Margaréta zeneismeret 3.
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta II. feladatgyűjtemény
Dobszay László: Hangok világa III.
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Énekeljünk, muzsikáljunk
Ádám Jenő: A dal mesterei
Virágos népzenei füzetek
Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Zenehallgatási anyag:
Klasszikus szemelvények és táncok. Zenekari szemelvények. Balett részletek.
Klasszikus dalok, opera- és szimfónia részletek.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése bécsi klasszikus művekből.
- A magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.

- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.

Követelmények
- Periódusnál nagyobb terjedelmű bécsi klasszikus dalokat, duettek kísérettel.
- Harminckettedek,5/8, 8/8 bolgár ritmus. Kromatika, késleltetés. T-S-D-T funkciós rend.
- Hangsorok 6# 6b előjegyzésig. 7#-7b ismerete a kvintkör alapján.
- Domináns szeptim négyeshangzat éneklése oldással.
- Klasszikus és romantikus dal. Funkciós kísérőszólam éneklése.
- Homofón és polifón szerkesztés, szonáta forma és triós forma. variációk.
- Könnyű népdalok lejegyzése szöveggel is.
- Műszavak a tanult anyagokhoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag :
Horváth Istvánné Smid Anna – Lázárné Nagy Andrea: Margaréta zeneismeret 3.
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta II. feladatgyűjtemény
Dobszay László: Hangok világa IV.
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Énekeljünk, muzsikáljunk
Ádám Jenő: A dal mesterei
Virágos népzenei füzetek
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Mozart kánonok

Zenehallgatási anyag:
Klasszikus szemelvények és táncok. Zenekari szemelvények. Balett részletek.
Klasszikus dalok, opera- és szimfónia részletek.
Romantikus dalok, karakterdarabok. XX. századi részletek vokális és hangszeres művekből.

5-6.évfolyam

Felkészülés a művészeti alapvizsgára

Fejlesztési feladatok
- Élményanyag gyűjtése a zenei alapműveltség bővítéséhez.
- Zenei műfajok alaposabb megismerése. Zenei ízlés formálása.

Követelmények
-Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).
-Tudja a hangnemeket 7#, 7b előjegyzésig.
-Tudja és mismerje fel hallás után a hármashangzatokat és fordításaikat (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim–akkordokat.
-Ismerje a szűkített szeptim–hangzat felépítését.
-Tudjon –a tanultaknál jóval könnyebb dallamot –lapról olvasni.
-Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.
-Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.
Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit. Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.
-Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.

-A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
–Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
–A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
–A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.–A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Ajánlott tananyag:
S. Sármási Ágnes - Sz.Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény 1.
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta III. feladatgyűjtemény
Dobszay László: Hangok világa V.-VI.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Énekeljünk, muzsikáljunk
Dobszay László: A magyar dal könyve
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Mozart kánonok

A művészeti alapvizsga követelményei

Vizsgára az a tanuló bocsátható aki /alapvető minimum/ a szolfézs 5. évfolyamot elvégezte és szolfézs szaktanár által vizsgára alkalmasnak minősített.
A vizsga részei: írásbeli és szóbeli vizsga.
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 60 perc. A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc. Mindkét vizsgát bizottság előtt teszi a tanuló, a zeneiskolában.
A feladatlap kérdései az alapfokú zenei ismeretekre vonatkoznak (szolfézs, zenetörténet, műszavak, formák...stb.) A szóbeli feleletre vizsgalapot készítenek a tanulók, amely tartalmaz **20 népdalt, 5 kánont**. Ebből választ a bizottság és a tanuló is témánként 1-1 darabot.
B tagozatos növendékek az MKM szerinti elvárásokkal teljesítik az alapvizsgát.

Az alapvizsga sikeres teljesítése után az alábbi szakórákat választhatja a tanuló:

Zeneismeret (heti 2x45 perc)
Zenetörténet-zeneirodalom (heti 2x45 perc)
Zeneelmélet (B tagozaton) (heti 2x45 perc)
Improvizáció-zeneszerzés (heti 2x45 perc)
Kórus (heti 2x45 perc)
Zenekar (heti 2x45 perc)
Kamarazene (heti 2x45 perc)
Orgonaismeret (heti 2x45 perc)
Népzenei ismeretek (heti 2x45 perc)
Művészetterápia (heti 2x45 perc)

A tanult tárgy kiválasztása a főtárgy és szolfézstanár közös határozata alapján történhet.
B tagozatosoknak a B csoportos szolfézs vagy zeneelmélet alapvizsga után is kötelező.

ZENEISMERET

A zeneismeret tantárgy a szolfézs kötelező tárgy ismereteire épül és annak szerves folytatását jelenti alapfokú és továbbképzős évfolyami beosztás nélkül. Iskolánkban ez a tárgy kötelező óraszámban vehető fel, főtárgyi órában nem. Az MKM által kidolgozott 2 + 6 éves tananyagbontás, az alapvizsgát tett tanulóknak már nem szükséges. Éppen ezért a fejlesztési feladatokat a különböző szinteken álló tanulók egyéni igénye szerint alkalmazza a szaktanár.
Tantervünkben a központi anyag summáját rögzítjük és a pedagógus alakítja az aktuális csoport szintjének megfelelően. Ezért az alábbiakban tömbösítve található a követelmény és az ajánlott tananyag is.

A ZENEISMERET TANITÁSÁNAK CÉLJA ÉS FELADATA

-A tanulók zenei műveltségének gazdagítása és zenei ismereteiknek az elmélyítése.
- A hangszertanulás segítése, ismeretanyagok elsajátítása.
- A zene iránti fogékonyság és az esztétikai érzék elmélyítése, finomítása.

Fejlesztési feladatok
-Zenei ismeretek és készségek bővítése, stiláris összefüggések és szintézisek megteremtése.
- Muzsikálási és éneklési kedv életben tartása.
- Népzene és műzene kapcsolatainak elemzése.
- Zenetörténeti tájékozottság kialakítása, a személyiség gazdagítása a zene befogadásával.
- Zenei kifejezőkészség és ízlés formálása. Zenei elemzési készség fejlesztése.
- Élményanyag gyűjtése a zenei alapműveltség bővítéséhez.
- Zenei műfajok alaposabb megismerése. Zenei ízlés formálása.

Követelmények
- A meghallgatott művek témáinak lejegyzése, memorizálása.
- Többszólamú vokális művek megszólaltatása. Társművészetekkel való kapcsolatok.
- Társművészetekkel való kapcsolódás. Aranymetszés, zenetörténeti korok.
- Az eddigi ismeretek alkalmazása és elmélyítése a feldolgozott zenei anyagokban.
- Többszólamú éneklés fejlesztése a hallgatott anyagok részleteinek megszólaltatásával.
- Zenetörténeti korba helyezve, témák és részletek felismerése, memorizálása, éneklése.
- A többszólamúság szerkesztési elvei, formái és vokális műfajai.
- Táncok a zenében: áttekintés, jellemzők, újkori táncformák. Harmóniák megfigyelése.
- Bartók és Kodály munkássága.
- Történelmi és zenei korok áttekintése, társművészetekkel való kapcsolata.
- Komolyzene-könnyűzene: a Jazz kialakulása. Stílusjegyek.
- Művek részleteinek feldolgozása lejegyzéssel, memorizálással és énekléssel.

<u>Ajánlott tananyag :</u>
S. Sármási Ágnes - Sz.Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény 1.2.3.
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta III.
Dobszay László: Hangok világa V.
Énekeljünk, muzsikáljunk
Népi énekiskola I-IV.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1-8.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Forrai: Ezer év kórusa és Öt évszázad kórusa

Szabolcsi Bence: A zene története
Pándi Marianne: Hangversenykalauz 1-3.
Agócsy László: Szolfézs középfok I-IV.
Németh-Nógrádi - Puster: Szolfézs antológia
J.S. Bach: Négyszólamú korálok
Győrfi István: Korálelemzések
Kroó György: A hét zeneműve
Várnai Péter: Oratóriumok könyve

Zenehallgatási anyag:
Bécsi klasszikus szerzők zenekari szemelvényei. Mozart operák, klasszikus szimfóniák.
Erkel Ferenc és Liszt Ferenc művei.
Romantikus dalok, karakterdarabok. XX. századi részletek vokális és hangszeres művekből.
Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus
Bartók Béla: Concerto
J. S. Bach: részletek kantátákból és passiókból, oratóriumokból
Händel: oratórium részletek, Purcell: Dido és Aeneas
és további zeneművek a témákhoz

ZENETÖRTÉNET – ZENEIRODALOM

A zenetörténet-zeneirodalom tárgy a szolfézs kötelező tárgy ismereteire épül. A szolfézs alapvizsga teljesítése után vehető fel. Évfolyamos beosztás nélkül, az ajánlott anyagból válogatva az adott szaktanár állítja össze a hallgatók összetételére és érdeklődésére szabva az anyagot, az ajánlott anyagból válogatva.
Tantervünkben mi a központi anyag summáját rögzítjük és a pedagógus alakítja az aktuális csoport szintjének megfelelően. Ezért az alábbiakban tömbösítve található a követelmény és az ajánlott tananyag is

A ZENETÖRTÉNET- ZENEIRODALOM TANITÁSÁNAK CÉLJA ÉS FELADATA

A tárgy tanításának a célja és feladata, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak az önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel minél szélesebb zenei műveltséget biztosítson.
Feladata, hogy rendszeres hangverseny- és operalátogatásra, valamint a rádióban és a televízióban és az interneten található zenei műsorok meghallgatására és aktív társas muzsikálásra buzdítson.

Fejlesztési feladatok
-Tájékozódás a zene eredetétől a kortárs zenei irányzatokig

Követelmények
- A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén.
- A természeti népek zenéje. A hangrendszerek kialakulása. A reneszansz zenéje.
- Az európai középkor zenei kultúrája. A kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark).
- Világi vokális műfajok a reneszanszban: frottola, villanella, madrigál, chanson.
- A barokk stílus kialakulása és főbb jellemzői.
- Bach és Händel művészete. Händel művészete, életútja és főbb művei.

- A bécsi klasszika valamint a korai romantika művészetének megismerése
- Átmenet a barokk és klasszika között: az érzelmes stílus (Bach fiúk). Mannheimi iskola.
- Gluck, Haydn, Mozart és Beethoven életutak és főbb művek.
- Klasszikus kor jellegzetes kis és nagy formái.
- Vokális tétel típusok, dal és opera jellemzői.
- A romantika zenéje. A klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása és felbomlása.
- Stiláris és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében.
- A zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe
- A romantika élmény-anyaga: új témák a 19. században. Új műfajok: Karakterdarabok.
- Természeti élmények a romantikus zenében. A dal virágzása. Programzene műfajai.
- Nemzeti stílusok kialakulása: német, francia, olasz és magyar jellemzők.
- A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
- Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.
- Operatörténet a 19. században és a 19.20. század fordulóján. A 19. századi olasz opera.
- Verdi és Puccini művészete. Wagner művészetének jelentősége és szerepe.
- 19. századi magyar opera: Erkel. Az orosz opera: Muszorgszkij.
- A századforduló zenéje.
- Bartók és Kodály művészete, életpályák és művek. Magyar kortársak.
- Kortárs zene itthon és a nagyvilágban.(Kurtág, Cage, Ránki, Farkas, Durkó, Balassa)
- Performance, worldmusic, jazz

Ajánlott tananyag :
Szabolcsi Bence: A zene története
Kelemen Imre: A zene története 1750-ig
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
Régi muzsika kertje
Barna István: G.F. Händel életének krónikája
Wolff: A Bach-család
Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái
Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája
Zeneszerzői életművek: Schumann, Chopin, Liszt, Weber, Mendelssohn, Berlioz, Brahms, Csajkovszkij, Dvořák, Grieg.

.
Dobák Pál: A romantikus zene története
Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai
Petrovics Emil: Ravel
Eric Salzmann: A XX. század zenéje
Kroó György: Bartók-kalauz
Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály

ZENEELMÉLET

A zeneelmélet tárgy a szolfézs kötelező tárgy ismereteire épül. A szolfézs alapvizsga teljesítése után vehetik fel azok a leginkább B tagozatos növendékek, akik érettségi után zenei pályán szeretnének továbbtanulni, ezért az anyag az aktuális intézmény felvételi követelményeit veszi figyelembe és mindenkor a növendékek személyes igényeire szabott és a pedagógus alakítja az aktuális csoport szintjének megfelelően az anyagot. Általános cél a klasszikus összhangzattan alapjainak megtanítása.

A ZENEELMÉLET TANITÁSÁNAK CÉLJA ÉS FELADATA

•

A tárgy tanításának célja és feladata, hogy fejlessze a tanuló zenei készségét és egyúttal megnevezi a kapcsolódó formatani és harmóniai ismereteket. A tanult hangzó zenei példák mennyiségével és az ismeretanyag elmélyülésével fejlődik a tanuló zenei készsége, ami fejleszti az íráskészséget is. Célja, hogy felkészítse a növendékeket a zenei közép- és felsőfokú intézmények elméleti képzésére.

Fejlesztési feladatok
- Funkciós zenei hallás kialakítása és tovább fejlesztése. Bécsi klasszikus zenei formatan feldolgozása.
- A zeneelmélet általános szabályainak elsajátítása.

Követelmények
- A felhangok, hármashangzatok,skálafokok. Négyszólamúság, fordítások, szűk és tág fekvés.
- Alap és szólamok kettőzése, szólamvezetés szabályai. Kadenciális lépések.
- Autentikus és plagális és összetett zárlatok. Példák lejegyzése és zongorázása 4 #-4b-ig.
- Mellékhármasok, domináns szeptim, triós forma (menüett), variációs forma. Funkciós rend.
- Alaphármasok fűzése, V-VI és VI-V fok kötései. Szekvenciák, teljes és hiányos szeptim.
- Variáció és triós forma. Példák lejegyzése és zongorázása 4 #-4b-ig.
- Diatonikus összhangzattan. Egy-egy jellegzetes alteráció stíluskörön belül.
- Bécsi klasszikus stíluskörhöz tartozó ismeretek.
- Négyeshangzat fordítások, szeptim szekvenciák. Szubdomináns alterációk(nápolyi, mollbeli)
- Szűkített negyedik fokú szeptim. I. és II. fokú mellék domináns.
- Hangnemi kitérés, moduláció. Késleltetés helye és szerepe. Mintapéldák alterációkkal.
- Bő kvintes akkordok és vonzataik. Mellékdomináns valamennyi fokon és vonzataik.
- Modulációk távolabbi hangnemekbe (enharmónikus és diatónikus).

<u>Ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül:</u>
Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
Keszler Lőrinc: Összhangzattan
Weiner Leó: A hangszeres zene formái
Gárdonyi Zoltán: Elemtő formatan
Bárdos Lajos: Hangzatgyakorló 1-2.
<u>Zenehallgatási anyag:</u>
A témákhoz kapcsolódó zeneművek.

IMPROVIZÁCIÓ-ZENESZERZÉS

Iskolánkban ez a tárgy kötelező óraszámban csak a szolfézs alapvizsga teljesítése után vehető fel. Főtárgyi órában nem. Éppen ezért az MKM által kidolgozott 2 + 6 éves tananyagbontás, az alapvizsgát tett tanulóknak már nem felel meg, ezért a fejlesztési feladatokat a különböző szinteken álló tanulók egyéni igénye szerint alkalmazza a szaktanár.
Tantervünkben mi a központi anyagnak egy summáját rögzítjük és a pedagógus alakítja az aktuális csoport szintjének megfelelően. Ezért az alábbiakban tömbösítve található a követelmény és az ajánlott tananyag is.

AZ IMPROVIZÁCIÓ-ZENESZERZÉS TANITÁSÁNAK CÉLJA ÉS FELADATA

Az improvizáció spontán szerkesztés, gyors reagálás egy zenei problémára, amelynek az azonnaliság ad különös izgalmat, a kompozíció hosszabb ideig tartó szerkesztés eredménye, melyben a gondolat finomítására nyílik lehetőség.
A kétféle tevékenység folyamatos és egyidejű jelenléte segíti a kreatív, problémamegoldó gondolkodás kialakítását, felkelti és fokozza a figyelmet, döntésre késztet és kialakítja a gyors reagáló készséget. A feladatok közé tartozik a zenei nyelv spontán elsajátításának képessége, a zenei hallás és ritmusérzék fejlesztése,a zenei fantázia és a zenei érzék fejlesztése,interpretációs készség fejlesztése.

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, ritmika, forma adják a főbb kereteket és ezen belül kell az egyszerűbb feladatoktól a komplex megoldásokig eljutni az évek során. A másik pillér az improvizációs és kompozíciós feladatok csoportja, ahol szintén egymásra építve a néhány hangból és ütemből álló ritmikai és/ vagy ritmus kompozícióktól a nagy formákig juthatnak a tanulók.

Zenei ismereteken belül: ellentét, átmenet, párhuzam, tükörkép, variációk, ismétlés, visszatérés,
hangközök és hangzatok, funkciók, összhangzattani ismeretek, pentaton blues hangsor, kvintkör, szimmetria-asszimmetria, homofón-polifón, dodekafónia, minimal zene, négyes és ötöshangzatok és fordításaik, akusztikus hangsor,

Ritmika:hang és szünet, páros-páratlan metrum, átkötött hang, pontozott ritmusok, szinkópák, jazz swinges ritmika, beat-off beat gyakorlatok, változó metrumok,

Forma:kötött és kötetlen formák, négyütemes zenei egységek, nyolcütemes periódus, notáció, kéttagú forma, artikulációk (staccato-legato), háromtagú formák, ornamentika, háromtagú blues forma, kötetlen formák

Követelmények

Egyszerű ritmuskompozíció írása. Improvizáció meghatározott metrumú sorra.
Négyütemes és négy soros improvizációk. Unisono improvizációk.
Tükörkép improvizációk, nyolcütemes egységekből álló improvizációs feladatok.

-Egyszólamú szerkesztés violin és basszus kulcsban, etűd improvizáció.
-Megadott ritmikai problémákra épített improvizációk. Kromatika és egészhangú sort.
-Felütéses és triolás ritmusok. Improvizáció adott motívumra.
-Improvizáció blues témára kísérettel, egyszerű kétszólamúság.
-Improvizációk funkciós sorokra. Improvizáció jazz sémára. Népdal improvizációk.
-Szóló és tutti játékok. Barokk menüett improvizációk. Keringő és romantikus improvizáció.
-Hármashangzat improvizációk váltóhangokkal. Reneszansz stílusú improvizáció.
Klasszikus improvizáció. Improvizációk a XX. századi stílusokhoz kapcsolódva.

Ajánlott tananyag :
Sáry László: Társasjáték
Hunyadi Zsuzsanna: A zeneértés alapjai-Zongoraiskola I.
Apagyi Mária: Zongorálom
Gonda János: A rögtönzés világa I-II-III.
Kurtág György: Játékok I.-III., Átiratok
Bartók Béla: Mikrokozmosz kötetek
Sári József: Bicinien, Lépésről lépésre, Könnyű trio, Pillanatképek
Takács Jenő: Sounds and colors
Durkó Zsolt: Törpék és óriások
Kocsár Miklós: Hang-köz-játékok

KÓRUS

Zeneiskolánkban ez a tárgy kötelező óraszámban csak a szolfézs alapvizsga teljesítése után vehető fel. A zeneiskolai kórus tantervben az egyedi személyi, korosztályi összetétel és a különböző tudásszintek miatt nem lehet egységes, évfolyamokra lebontott követelményeket meghatározni. Felsorolt feladatok mindig a konkrét művek előadásában teljesülnek.

A KÓRUS TANTÁRGY OKTATÁSÁNAK CÉLJA ÉS FELADATAI

A kórus tantárgy oktatásának célja olyan pozitív élménynyújtás, amely a tanulók zenei és közösségi élményhez juttatásával hat az emberi kapcsolatokra és ezen keresztül az egyén személyiségfejlődésére. Cél, hogy a kórusirodalom illetve a zeneirodalom megismerésével fejlessze a tanulók hallását és ritmusérzékét, tempó és dinamikai érzékenységét, zenei memóriáját, stílusérzékét. Hangképző és intonációs gyakorlatok segítségével pedig a harmonikus hallást. Tudatosítsa a tanulókkal az alkalmazkodó képesség fontosságát zenei és emberi szempontokból is.

Fejlesztési feladatok
Éneklési kultúra kialakítása, fejlesztése. Együtthangzás megvalósítsa.
Egységes, kulturált hangzás megteremtése.
Pontos ritmikájú és dallamilag hibátlan és tiszta éneklés elsajátítása.
Kánonok, három-négy szólamú művek megszólaltatása.

Követelmény
A kórus tudjon a kórusvezetővel együttműködni.
Tisztán és pontos szövegmondással, kifejezően énekelni.
A dallamot a vezényléssel kapott instrukcióknak megfelelően formálni.
Szereplés során minden tag képességeinek legjavát nyújtani.

Ajánlott tananyag:
Énekeljünk, muzsikáljunk
Bartók Béla kórusművei
Kodály Zoltán kórusművei
Bárdos Lajos Kórusművei
Forrai Miklós: Duettek, Ezer év kórusa, Öt évszázad kórusa
Gastoldi: 3 balletti, Kánongyűjtemények
Kerényi M. György: Énekiskola-Társasének IV.
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Nádasdy Kálmán: Társas énekek
Klasszikus kánonok, Kortárs szerzők kórusművei (Karai, Decsényi, Szokolay, Daróczi-Bárdos)

ORGONAISMERET

A program célja, hogy
- a tanulók számára betekintést nyújtson az orgona alapvető működési mechanizmusába,
- a növendék egy új hangszerrel való találkozása során ismerje fel a hangszer építészeti stílusát, ebből fakadó tulajdonságait,
- az orgona működésének megismerése által segítse a növendéket az adekvát hangszerkezelésben,
- a historikus hangszerek megismerése segítse megfelelő repertoár kiválasztásához a korhű hangszerek megszólaltatása során,
- a hangverseny látogatások által betekintést nyerjenek az orgona repertoár színes palettájába
- a templom/orgona látogatások során kézzel fogható tapasztalatot szerezzenek a különböző stílusú orgonák megszólaltatásával.

Az orgonaismeret szakirányú feladatai:
- a tanuló ismerje a különböző sípcsaládokat,
- a tanuló ismerje a különböző regiszter típusokat, alkalmazott tudással rendelkezzen egy-egy darab hangszínbeállításához,
- ismerje a játékkisegítő eszközöket (Setzer, Henger, Redőny, Preparáció, Kombináció, stb.), valamint azok célszerű használatát,
- az orgona működésében bekövetkező egyszerűbb hibákat felismerje, tudja azonosítsa, így megfelelő módon tud segítséget kérni annak elhárításában.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- alapvető ismeretek megszerzése az orgona működésével kapcsolatban
- hang alapján felismerése különböző sípoknak

Ajánlott tananyag
- Az orgona története,
- Az Aquincumi orgona,
- Ajak és nyelvsípok részei,
- A szél útja az orgonában,
- A fúvó működése,
- Lábszámozás,
- Felhangrendszer,
- Alapvető regiszterek elnevezései

Követelmény
- Ismerje az orgona feltalálásának körülményeit, ókori használatát, majd az egyházba való bekerülésének történetét,
- Vázlatok alapján meg tudja nevezni az orgona különböző alkatrészeit,
- Értse a lábszámozás működési elvét,
- Ismerje a különböző sípcsaládokat,

- Ismerje fel a különböző fúvó berendezéseket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Kép alapján ajak- és nyelvsípok részeinek megnevezése,
- Kép alapján különböző fúvók felismerése, a szél útjának megjelenítése
- Az orgona belső alkatrészeinek szakkifejezései.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az előző évre épülve az orgona működésének mélyrehatóbb megismerése,
- hang alapján felismerése különböző sípoknak,
- homlokzati képek alapján felismerése hangszertípusoknak,

Ajánlott tananyag
- A gótikus, reneszánsz és barokk orgonák jellegzetességei,
- Észak-, közép-, és dél Németországi orgonaépítészet,
- Kitekintés az itáliai orgona építészet jellegzetes hangszertípusaira,
- Prospekt típusok.
- A hangolás.
- Flötenuhr.
- Repertoár a barokk korban.

Követelmény
- Ismerje a blockwerk típusú orgonák működési elvét, fejlődésének történetét,
- Ismerje a leghíresebb német barokk orgonaépítőket, valamint legfontosabb munkásságait,
- Itáliai barokk orgonák regisztrálásának működési elve.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Az év során tanult híres orgonák felismerése, helyszín, valamint orgonaépítő megnevezésével,
- A különböző stílusú orgonák felismerése diszpozíció alapján,
- Historikus hangszerek részeinek megnevezése,
- Különböző hangolási típusok megnevezése, azok tulajdonságainak elemzése.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az előző évre épülve az orgona működésének mélyrehatóbb megismerése,
- hang alapján felismerése különböző sípoknak,
- homlokzati képek alapján felismerése hangszertípusoknak,
- Diszpozíció alapján felismerése historikus építésű hangszereknek.

Ajánlott tananyag
- Francia barokk, valamint ibériai orgonaépítészet,
- Francia romantika és német romantika orgonaépítészete,

- A diszpozíció változása, a szimfonikus orgona születése,
- Magasnyomású regiszterek,
- Repertoár a romantika korában.

Követelmény
- A növendék értse a barokk és romantikus orgonák hangzáskülönbségének okait.
- Felismerje és azonosítsa a német és francia romantikus orgona különbségeit.
- Ismerje az orgona romantikus irodalmának legfontosabb zeneszerzőit, azok műveit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Az év során tanult híres orgonák felismerése, helyszín, valamint orgonaépítő megnevezésével,
- A különböző stílusú orgonák felismerése diszpozíció alapján,
- Historikus hangszerek részeinek megnevezése,
- Különböző hangolási típusok megnevezése, azok tulajdonságainak elemzése,
- Zenefelismerés, szerző és cím megnevezésével.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az előző évre épülve az orgona működésének mélyrehatóbb megismerése,
- homlokzati képek alapján felismerése hangszertípusoknak,
- Diszpozíció alapján felismerése historikus építésű hangszereknek.

Ajánlott tananyag
- Modern kori orgonaépítészet,
- Magyarországi orgonaépítők és munkásságuk,
- Neobarokk orgonamozgalom,
- Jelenkori magyar orgonahagyaték.
- 20-21. századi orgonairodalom.
- Magyar orgonarepertoár.

Követelmény
- Univerzális orgona születésének története,
- Angster és Rieger orgonagyárak működésének története, hagyatéka,
- Kisebb magyarországi orgonaépítők említés szintű felsorolása,

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Az év során tanult híres orgonák felismerése, helyszín, valamint orgonaépítő megnevezésével,
- Magyarország legfontosabb orgonáinak felismerése, építő és helyszín megnevezésével,
- Zenefelismerés, szerző és cím megnevezésével.

További ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül
Trajtler Gábor: Orgonaismeret. Budapest, 1994. ISBN: 0489003061544
Solymosi Ferenc: Orgonaismeret, Apor Vilmos Katolikus Főiskola,Vác, 2006. ISBN 963 9062 57 X

Kéménczy Antal: Orgonaismeret. 2009.
http://kantorkepzo.lutheran.hu/3egyeb/orgonaismeret_jegyzet.pdf
Hans Klotz: Az orgonáról, Budapest, 1980. ISBN 963 330 062
Angster József: A pécsi orgonagyár és a család története, Baranya Megyei Könyvtár (Pannónia könyvek), 1993. ISBN 963 727261 5

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli és szóbeli vizsga
A vizsga feladatait az iskola állítja össze a feladatok alapján vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama
Orgonaismeret tantárgy
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 15 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga
- Az orgona belső működésének vázlatszerű megjelenítése, szabadkézi rajzzal,
- A síptípusok felismerése, részeinek megnevezése,
- Diszpozíció alapján felismerése különböző stílusú orgonáknak.
- Zenefelismerés zeneszerző és cím megnevezésével.

Szóbeli vizsga
- egy helyszínen kapott történikus orgona dispozíciója alapján stílushű regisztráció kialakítása egy szabadon választott irodalomnak megfelelően,
- Különböző hangolástípusok ismertetése.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jól hangolt zongora,
Tábla
Jó minőségű audio– és videoberendezés.

NÉPZENEI ISMERETEK

(kreatív zenei műhely)

A népzenei ismeretek – kreatív zenei műhely – a szolfézs alapvizsga lelétele után választható tantárgy. Elsősorban népi hangszereken vagy énekes növendékek számára indított kötelezően választható tantárgy, de bárki számára nyitott a műhely, aki érdeklődik a társas zenélés élményei iránt.

Két irányból közelítjük ennek a tantárgynak a bemutatását. Egyik fontos eleme a népzene, mint zenei anyanyelvünk megismerésének legfontosabb pillére. Másfelől a kortárs zene befogadását elősegítő zenei érzékenyítő gyakorlatok sora, Sáry László: Kreatív zenei gyakorlatok c. műve alapján., ahol a zenei párbeszéd, interakció, és kreativitás fejlesztésére kerül a hangsúly.

A népzene alapvetően közösségi műfaj. A hagyományos népzenei gyakorlatban fontos szerepe van több hangszer együttes játékának, a hangszeres-énekes együtt muzsikálásnak, melyhez gyakran társul a néptánc is. A társas zenélés segíti a tanulókat megszerzett egyéni tudásuk gyarapítására, alkalmazására. Közösségformáló jellege elősegíti az együttműködés képességének (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) megerősödését, azon viselkedési formák tanulását, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének-, tánckíséret, táncház).

Az együtt muzsikálás hat az emberi kapcsolatok fejlődésére, hozzájárulva ezzel a harmonikusabb személyiség kialakulásához. Elmélyíti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben való alkalmazása között, ösztönzi a tanulókat a közös éneklésre, akár saját örömükre, akár koncerteken, táncházakban, ünnepeken való közreműködés formájában.

A folklórmozgalmakban számos új jelenség, forma segíti a népzene nagyobb létszámú használatát. Az együtt muzsikáláskor rendkívül fontos a népzenei rögtönzés és variálás készségeinek kialakítása és gyakorlása, melyhez a kreatív zenei gyakorlatok adnak lehetőséget.

A tantárgy négy évfolyamon keresztül hallgatható.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A magyar népzenei dialektusterületek és az egyes területek jellemző kistájai, néprajzi csoportjai vokális és hangszeres népzenéjének bemutatása jellemző dallampéldákkal.
- A magyar népzenében jellemző hangsorok, ritmikák, metrumok megfigyelése, felismerése, leírása és megszólaltatása, kapcsolatuk a magyar népzenei stílusokkal.
- A zenei memória, rögtönzési készség fejlesztése és figyelem összpontosítása Sáry László: Kreatív zenei gyakorlatok felhasználásával

Követelmény

- Két különböző dialektus terület zenei anyagából összeállított kamara produkció.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi élet fordulóihoz és szakaszaihoz kötődő szokásdallamok, és jelesnapok anyagából az öt magyar népzenei dialektusból válogatva.
- A zenei memória, rögtönzési készség fejlesztése és figyelem összpontosítása Sáry László: Kreatív zenei gyakorlatok felhasználásával

Követelmény
- Két jelesnaphoz vagy életfordulóhoz köthető zenei anyagból összeállított koncert produkció.

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
- A magyar népi hangszerek jellemzőinek ismerete, megszólaltatásuk módja és alkalmai, jelentőségük, illetve a hangszerekhez fűződő hiedelmek.
- A zenei memória, rögtönzési készség fejlesztése és figyelem összpontosítása Sáry László: Kreatív zenei gyakorlatok felhasználásával

Követelmény
- Dialektus területek felismerése specifikus hangszer hangzók alapján
- Két különböző dialektus terület zenei anyagából összeállított kamara produkció.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
- A magyar népzene és zenetörténet összefüggéseinek áttekintő ismerete.
- A hagyomány változása; változatképződés, a folklorizmus és folklorizáció jelenségei a népzenében.
- A zenei memória, rögtönzési készség fejlesztése és figyelem összpontosítása Sáry László: Kreatív zenei gyakorlatok felhasználásával

Követelmény
A növendékek ismerjék
- A magyar népzene és zenetörténet összefüggéseit
- A folklorizmus és folklorizáció jelenségei a népzenében.
- A magyar népzenei előadás jeles énekes és hangszeres egyéniségeit.
- A magyar népzene és zenetörténet összefüggését bemutató kamara produkció megszólaltatása koncerten.

KOMPLEX MŰVÉSZETTERÁPIA TANTERV

A Komplex Művészetterápia célja

A Komplex Művészetterápia foglalkozások választható, illetve a szolfézs alapvizsga letétele után kötelezően választható csoportos tárgyként töltik be az alapfokú művészetoktatás általános céljait, ezek közül kiemelten:
- a személyiség integrációjának támogatását;
- értékközvetítést, értékmegőrzést, új értékek létrehozását, művészeti tudatosság kialakítását;
- a tanulói tevékenység középpontba állítását, a felfedező tanulás támogatását;
- az önkifejezés, a kreatív alkotóképesség és a kommunikáció fejlesztését;
- a magyar és egyetemes kulturális hagyományok átörökítését;
- kortárs közösségek létrehozását, a társas együttműködést, az érzelmi intelligencia és az empátia fejlesztését;
- egészséges életmód igényének kialakítását, fenntarthatóságra nevelést.

A Komplex Művészetterápia általános fejlesztési követelményei

A NAT által meghatározott, tanulási területeken átívelő kulcskompetenciák közül a művészetterápia az alábbiakat fejleszti kiemelten:
- kommunikációs
- személyes és társas
- kreativitás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáját.

További kompetencia területek a művészetterápiával való személyiségfejlesztés területén:

Személyes kompetenciák - önismeret, önkontroll, önállóság, önbecsülés, önbizalom, koncentráció, érdeklődési kör tágítása, kreativitás, ötletgazdagság, alkotói magatartás, felelősségvállalás, megbízhatóság, testi-lelki harmónia.

Társas kompetenciák - együttműködés képessége, közösségi alkotó képesség, szociális alkalmazkodóképesség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség.

Módszerkompetenciák - a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes és színvonalas önismeretfejlesztő tevékenységre nevelése. A motivált ismeretbefogadás igényének kialakítása és képességének fejlesztése.

A Komplex Művészetterápia szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

A művészetterápia a személyiség formálásának és fejlődésének önismereti útján segíti az egyén integrációját, aktiválja a képességeket és fejleszti a tehetség kibontakoztatásának képességét. Az alkotói attitűd az egyik legértékesebb emberi alapképesség, melynek támogatása hozzájárul a kreativitás, az önkifejezés, az érzékelés és észlelés, valamint a kifejezőkészség árnyaltságának fejlesztéséhez. A művészetterápia segíti a kifinomult esztétikai szemlélet kialakulását, a kommunikációs képességet és elmélyíti a tanuló alkotómunka iránti igényét.
A személyes, saját élményű alkotói tapasztalat során a tanulók közvetlenül élhetik át különböző művészeti ágak és stílusok találkozását a zene, képzőművészet, költészet eszközeivel, a mesék világát is érintve. Az alkotó folyamat erősíti az önbecsülést, az önismeretet és önkontrollt, az elégedettség- és kompetenciaérzést, mindezek mellett gyógyító hatású. A foglalkozások kreatív gyakorlatai és maga az alkotás is megnyugtató, egyben izgalmas, jóleső, motiváló tevékenységek, így a terápiás élmény a vezetővel és a csoporttagokkal pozitív és inspiratív közös tapasztalatszerzés.

A természeti és lelki analógiákat összehangolva a résztvevők biztonságos, megtartó közegben építhetnek hidat legbelső énjükhöz, felfedezve rejtett kincseiket.
A foglalkozások kiscsoportos formában zajlanak, ahol fontos szerepe van a megosztásoknak, reflexióknak és asszociációknak. Ezek támogató megbeszélése megfelelő környezetet teremt a szociális érzékenység, az együttműködési készség, az egészséges önelfogadás és önbecsülés kialakulásához.
A művészetterápia módszerét holisztikus szemléletű pedagógia jellemzi, amely az embert a maga teljességében: testi, lelki, szellemi és szociális egységében szemléli.
A projektpedagógia elemei is felismerhetők az éves folyamat során: az egyéni és a csoportos munkaforma egyaránt jellemzi, egyik fő jellegzetessége a szabadság és önállóság. Az alapvető intézményi struktúrát megtartva, a lelki feldolgozás érdekében kiléphet a hagyományos időbeosztásból és tantárgyi keretekből, az évkörtematikához alkalmazkodva adott esetben az iskolai környezetből is. A befelé tekintés, önmegismerés alkotó módon történik, a foglalkozásvezető facilitátorként segíti a folyamatot.

A Komplex Művészetterápia, mint jó gyakorlat

A jó gyakorlat a köznevelés különböző területein alkalmazott, egyéni vagy intézményi szinten megjelenő, szemléletében és gyakorlatában innovatív és/vagy hiánypótló eljárás, módszer, tevékenység, eszközhasználat, pedagógiai vagy szervezetfejlesztési gyakorlat, vagy ezek együttese.
A Komplex Művészetterápia foglalkozás a gödöllői Frédéric Chopin Zenei Alapfokú Művészeti Iskola nevelési-oktatási, pedagógiai célkitűzéseivel összhangban megfelel a köznevelés fejlesztésére vonatkozó szakmai kritériumoknak, alkalmazása dokumentált, eredménye és hatása közvetett módon mérhető, működése fenntartható.

Tantárgyi kapcsolódások

1. Komplex Művészetterápia és Zenetörténet

A művészetterápia és a zenetörténet azonos törekvései:

- Szilárd értékrendet épít a tanulóban, melynek segítségével a zene és más művészeti ágak műfajában és korszakában tájékozódni tud.
- Segíti a tanulókat nyitottá és érdeklődővé válni az újdonságok iránt, a kortárs zenében (és a társművészetekben).
- Fejleszti a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Mindkét tárgyat érintő zenei ismeretek:
A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén.
– Fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
– A biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;
– Az emberi zene esztétikai–művészeti, katarziskiváltó funkciója;
– Ősi dallamosság, ősi hangszerek;
– A középkori, reneszánsz, barokk, klasszikus, romantikus, modern zene érzelmi attitűdjei (és alkotói folyamatban való megélésük).

2. Komplex Művészetterápia és Hangszeres/vokális főtárgy

Zeneterápiás feladatok: hangszeres/vokális érintkezés, kontaktus kialakítása, zenei „viszony” megélése és fenntartása, érzelmek kifejezése; csoportkohéziót és -dinamikát támogató zenei játékok, improvizációs gyakorlatok.

A gödöllői Frédéric Chopin Zenei Alapfokú Művészeti Iskolában működő SAJÁT INNOVÁCIÓJÚ KOMPLEX MŰVÉSZETTERÁPIA ALAPPILLÉREI

1. **Katarzisz Komplex Művészetterápia**

A Dr. Antalfai Márta által létrehozott Katarzisz Komplex Művészetterápia a minden emberben meglévő teremtő, alkotó képességekre épül. Művészeti előképzettséget nem igényel, a mindenkiben jelen lévő alkotói vágyat, önkifejezést szólítja meg. Célja a természet rendjére és belső világunkra hangolódva elősegíteni az egészségmegőrzést, illetve a gyógyulást. A külvilág és a belső világunk közötti kölcsönhatás megélésének elősegítésére és a lelki egyensúly megtalálására törekszik.
A KKM hatására fejlődik és differenciálódik: az érzelmi és akarati élet; a megérző és beleélő képesség; a tudat felismerő és önreflexív funkciója.
A módszerben történő - különböző technikákat (porpasztell, olajpasztell, akvarell, agyag, montázs, kollázs) használó - alkotófolyamat révén az egyénben tudattalan belső tartalmak jelenhetnek meg, ezek formát kapnak, megjeleníthetővé, tudatosíthatóvá, kimondhatóvá, átírhatóvá válnak.
A KKM szelíd és indirekt módszer, nem analizál. Tematikájának része a relaxációban történő befogadó állapot, a témához választott vers és zene által előidézett belső képek, tartalmak megjelenítése; az aktuális évkörre, évszakra, hónapra, az évkör ünnepeire és a természetre való ráhangolódás.

2. **Egyéni művészetterápiás gyakorlatok**

Az egyéni művészetterápiás feladok célja többrétű:
- *elme, test és lélek összehangolása kreatív feladatokkal;*
- *gondolatok és érzelmek vizuális megjelenítése;*
- *tudatos jelenlét gyakorlása;*
- *a személyes kibontakozást, fejlődést akadályozó gondolkozási sémák megváltoztatása, ezzel újfajta látásmód kialakítása;*
- *intuíció, önkifejezés, elfogadás fejlesztése;*
- *ítélkezésmentes viselkedési attitűd kialakítása.*

3. **Aktív és receptív zeneterápia**

Aktív zeneterápia: egyszerű, többnyire az ütőhangszerek családjából kikerülő dallam és ritmushangszerekkel, saját tanult hangszerrel vagy énekhanggal, testhanggal, a külső és belső csend megélésével különböző érzések, gondolatok, hangulatok kifejezése, valós és fiktív történések, természeti és lelki analógiák megjelenítése.

Receptív zeneterápia: az évkörtematikához, illetve a résztvevők érzelmi-gondolati világához és adott, pillanatnyi vagy általános problémájához illeszkedő zeneművek hallgatásával, átélésével hozzáférés a lélek mélyebb rétegeihez.

Integratív zeneterápia: zenék által kiváltott hangulatok mesébe illesztésével, alkotásban való megjelenítésével az aktív és receptív együttes alkalmazása, melynek egyik kiemelt célja a stresszoldás és szorongáscsökkentés, amit a kortizolszint normalizálódása vált ki a folyamat során.

4. Csoportdinamikát, együttműködést, önismeretet fejlesztő gyakorlatok

Csoport kohézió, csoportellenállás, csoportdinamika

A közösséghez tartozás érzését adó csoport kohézió az az összetartó erő, ami jelzi, hogy a tagok mennyire elkötelezettek a normák, a célok, és egymást iránt, milyen és mennyi pozitív érzelem fűzi őket egymáshoz, és a csoport egészéhez.
Az önismereti csoportok velejárói a csoportellenállás formái (pl. az egyén aktuális törekvése saját védelmére; tartalmatlan mondanivalók; komédiázás; hallgatás; általánosítás, intellektuális magyarázatok; destruktív jelenségek, speciális dinamika, problémás csoporttagok stb.), melyek nem erkölcsi kategóriák, hanem a személyiségből fakadó lelki mechanizmusok, ezeket a csoportban zajló dinamika felerősíti, a társasközeg szabályozza. A csoportvezető feladata, hogy felhívja a csoport figyelmét a jellegzetes elhárítási módokra, segítve ezzel az önismeretfejlődést.
Csoportokban az egyének kölcsönösen hatnak egymásra, ennek megfelelően a csoport számos dinamikus folyamaton megy keresztül: normák, szerepek, kapcsolatok kialakítása; csoportfejlődés; a csoport megtartó erejének megtapasztalása, szociális befolyás.
A csoportlét többlethatásai: „Mi (kollektív) tudás" és valamihez (valakikhez) tartozás; empátia, elfogadás élménye; visszajelzések, azonosulások, rálátások, „aha" élmény; indulatáttétel során a felszínre került tartalmak adekvát értelmezése és megbeszélése; katarzis és megtisztulás élmény; álmok, fantáziák kifejeződése, integrálódása; kommunikáció verbális és nonverbális fejlődése; traumák feldolgozása.

5. Hangpszichológia

A zene magával ragadó, felemelő, átalakító, energetizáló, nyugtató, harmonizáló hatását indukáló feladatok és gyakorlatok saját megoldási mechanizmusok kialakításához, a tudatos mentális léthez, saját érzelmeink felismeréséhez és kezeléséhez nyitnak utat.

A módszer fontos része a **relaxáció**, mely
- lelki nyugalmat biztosít, csökkenti a szorongást,
- út az autogén tréning felé, mely saját eszközzé válhat a kritikus helyzetek kezelésében, az önkontroll kialakításában.

Művészetterápiás csoportfoglalkozás általános vázlata:

- Bemelegítés, egymásra hangolódás, csoportkohéziót támogató feladat, játék.
- Elmélet: az aktuális időszak üzenete, lelki analógiája, szimbolikája, hagyományai.
- Relaxáció, vers és/vagy a hangulathoz igazodó, rövid zene meghallgatása.
- Alkotások elkészítése belső kép vagy téma-ajánlás alapján.
- Az alkotások verbális feldolgozása, megbeszélése (a szabad asszociációkkal először a csoporttagok reagálnak, majd az érintett). Érzések, benyomások közlése, címadás.
- Levezetés: aktív vagy integratív zeneterápia.
- Otthoni feladat megbeszélése (egyéni művészetterápiás feladatok, hangpszichológia-zeneválasztás, mesefeldolgozás, meseírás, esszék, szómandala, színszimbolika, stb.).
- Zárókör, zárógondolatok (pl: Mit viszel magaddal erről az alkalomról?

IRÁNYADÓ FOGLALKOZÁSTERVEK az éves tematika alapján, havi bontásban

Szeptember

Elmélet: szeptember hónap szimbolikája. Szent Mihály, Kisasszony, Földanya hava. Természetben: nyárból őszbe; színváltás; elmúlóban a nyár szabadsága, színpompája, végtelen táplálása, játékossága; szüreti időszak - szőlő szimbóluma (élet és halál, bőség, isteni elégedettség). Emberi természetben: elengedés, búcsúzás kezdete, "jó és rossz" elkülönítése - kiválogatás, megmérettetés, kötődések lazulása, felkészülés a belső utazásra. Uralkodó elem: Föld. Minőség: nőies, befogadó. Temperamentum: melankolikus. A Szűz archetípusa megmutatja, miként használjuk fel legjobban erőinket, olyan princípium, ami úton van az önkibontakozás és az adottságokhoz való alkalmazkodás között. Létrejön a hierarchikus struktúra, a rend és a hely tudata, amely az egyedeket egységes rendszerré kapcsolja össze. Fontos az önkritika és a dolgok reális szemlélete, az adott feltételekhez való okos igazodás, a biztonság, tervezés. Bolygó: Merkúr. Üzenet: megfigyelek, analizálok. Kulcsszava: benyomások legyőzése, alkalmazkodás. Évköri szokások, hagyományok: - Szent Mihály napja ünnepkör. Emberi létben: barátság, társas viszonyok, felnőtt identitás megtalálása, felelősség, hűség, hit. A hónap lelki feldolgozását segítő kérdések: Mi az, ami megérett bennem? Hogyan dolgozom fel a benyomásokat? Elemzem-e, reagálok-e? Mennyire vagyok kritikus a külvilággal? Mit jelent nekem a biztonság? Milyen intenzíven tudok egy dologra koncentrálni? Milyen fontos számomra a testi-lelki tisztulás?

Foglalkozásterv I.

Megérkezés: nyári és őszi kép (reprodukciók/tájképfotók) választása. Megosztás.
Ellazító gyakorlat: spirális mandalakör olajpasztellel. Érzetek megfigyelése, megosztás.
Relaxáció, vers, zene (Nunes: Ajj, hogy szeretem! Mozart: Allegro, Egy kis éji zene 4. tétel)
Akvarell alkotás témája: Nyári hangulat. Megosztás, címadás.
Integratív zeneterápia (Marcello: d-moll oboaverseny, 2. tétel) – asszociációkból közös őszi vers alkotása.
Nyárból az őszbe, saját kép átfestése. (Mercier: Szeptemberi csend; Mozart: Románc, Egy kis éji zene 2. tétel). Reflexiók, címadás.
Aktív zeneterápia: Közös dúdoló improvizációk. Érzetek, élmények megosztása. További improvizációk csoporttagok vezénylésével, saját darab létrehozása majd megbeszélése.
Otthoni feladat megosztása (szómandala), következő megbeszélése. Zárókör.

Foglalkozásterv II.

Megérkezés: közös őszi montázs. Az egyes képek esszenciájának megfogalmazása. Címadás majd dekorációban való elhelyezés.
Alaptéma: őszi betakarítás, a javak és a felesleges dolgok szétválogatása.
Saját élmény: kukoricamorzsolás, termények (búza, zab, köles, lencse, napraforgó, mák stb.) szétválogatása, "ocsút a búzától". Zene: Szalonna és bandája - Népzene a Kárpát-medencéből.
Alkotás: a szétválogatott terményekből SAJÁT SZÉPSÉGEM megjelenítése. (Közben a csoporttagok kedvelt zenéi.) Címadás.
Otthoni feladat megosztása.
Alkotás agyagból (ismerkedés a technikával, körbeadás, érzetek): a gesztenye valamelyik életszakaszának megjelenítése. Reflexiók.
Közös vers írása olyan magyar szavakból, melyek tartalmazzák a MAG szót. A vers előadása.
Meseajánlás: Hamupipőke.
Zárókör: Mit viszel magaddal (MAGoddal)?

Október

Elmélet: október hónap szimbolikája. Mérleg, Magvető hava. Eleme a levegő (átszellemítés, lényeglátás, egyensúlytartás, mértékletesség). Temperamentum: szangvinikus.
Mérleg szimbólum: az óvatosság, mérték, rend jelképe, a jó és a gonosz cselekedetek megmérője. Jelentheti az igazságot, a pártatlanságot, a sorsot, ellentétek kiegészülését, ill. egyensúlyát. Természetben: Évkör „estéje", a ZÁRÁS, benti világban tartózkodás ideje; Egyensúlyi állapot (bőség, színgazdagság, termések, utolsó virágok, szépség – hervadás, lombhullatás, elengedés); Fordulat az őszben: sárga szín fentről (Nap) lekerül a lombokra, földre, átadja minőségét a környezetének.
Az október hatása az emberi természetre. Feldolgozásra kerülhet az elengedés, búcsúzás, elválás, mérlegelés, számvetés (ez biztonságot, örömet hoz). Vénusz / Aphrodité hatása az esztétikai szépségre irányul. Csendes figyelés, harmónia önmagunkban, kultúra, kreativitás hangsúlya, a társ fontossága, másik felé fordulás, együttműködés.
A hónap lelki feldolgozását segítő kérdések: - Milyen dolgok töltenek el a beteljesülés, harmónia érzésével? - Hogyan viszonyulok a kultúrához, szépséghez? - Milyen értékeim vannak, amiket tovább kell adnom? - Mit kell elengednem magamból, és átadni a környezetemnek segítségül? - Mit jelent számomra a búcsú, elválás?

Foglalkozásterv I.

Megérkező kör: Természetben vagy a terem dekorációjából tárgy, termés, levél választása, ami kifejezi pillanatnyi hangulatomat.
Spirálmandala kívülről befelé haladva, választott színű olajpasztellel, először nyitott majd csukott szemmel. Megosztás.
Alkotás agyagból: a MAG vagy Az én belső magom. Zene - Corelli: OP. 6. No. 1. D-dúr Concerto grosso, V. Largo. Vers - Apollinaire: Búcsú
Alkotás: A mag belseje - választott technika (akvarell vagy olajpasztell). Zene - Mozart: No. 21. C-dúr Zongoraverseny, II. Andante.
Beszélgetés a mandaláról.
Alkotás: mandalakészítés őszi levelekből, termésekből, magokból A/3 színes kartonra. Vers - Arany János: Ősszel (részlet) Zene - Autumn leaves (Jazz standard, Piano Version, London Music Works, instrumentális előadás) Címadás. Otthoni feladat (pl. Hamupipőke alkotás) Zárókör.

Foglalkozásterv II.

Megérkező kör: egy szín és egy érzet. Milyen anyag (textúra) lennél? Milyen stílusú zene lennél és milyen hangszeren szólalnál meg itt és most?
Otthoni feladat megbeszélése - Hamupipőke alkotások, címadás a csoporttagoktól, majd reflexió az alkotó részéről.
Alkotást felvezető téma - október lelki üzenete.
Ráhangoló gyakorlat - fekvő nyolcas (végtelen) olajpasztellel. Reflexiók, asszociációk.
Relaxáció, vers, zene. Juhász Gyula: Október, Chopin: Desz-dúr Berceuse.
Alkotás - montázs készítése (Mit hagyok hátra, mit viszek tovább?). Címadás.
Idő függvényében:
A) Közös kép olajpasztellel (tovább adós)
B) 1 közös kép
C) Dúdoló meditáció.
Otthoni feladat megbeszélése. Zárókör.

November

Elmélet: az időszak üzenete, szimbolikája, lelki analógiái. Elválás, búcsúzás, elmúlás. Elem: víz, asztrológiai szimbólum: Skorpió. Népi hagyományban Enyészet hava. Eltűnik a látható élet, az energia befelé fordul. Kezdetét veszi a nagy átalakulás misztériuma. A Skorpió az ALKOTÁS megjelenítője, amikor a kreatív gondolat és a kifejezési szándék összekapcsolódik. Az objektív értékek tönkremennek és a "rothadáson, felbomláson" keresztül szellemi értékekként születnek újjá. Szimbólum: Főnix madár; a fekvő végtelen jel állóvá változik.

Foglalkozásterv I.

Megérkező kör: bemutatkozó kollázs A/3 színes kartonra - hogy vagyok most?
Alkotást felvezető téma: november lelki tartalma (elmúlás, enyészet, magány).
Ráhangoló gyakorlat olajpasztellel fekvő végtelen jel. Megbeszélés.
Zeneterápia: Furulyákkal „végtelen hang”. Tapasztalatok.
Relaxáció, vers, zene. Theodor Storm: A pusztán; Mozart: B-dúr zongoraverseny, II. t.
Alkotás: rajzszénnel vagy fekete/sötétbarna porpasztellel saját veszteség belső képének megjelenítése. Címadás.
Csoportkohézió támogatására „megtartó” közös (tovább adós) alkotások, egyénenként választott technikával. Zene: csoporttagok által választott. Címadás, megbeszélés. Zárókör.

Foglalkozásterv II.

Megérkező kör: szín, hangulat, érzet választása.
Ráhangoló gyakorlat: álló végtelen jel olajpasztellel, megosztás.
Alkotást felvezető téma: az objektív értékek tönkremenve szellemi értékekként születnek újjá. Példák keresése.
Relaxáció, imagináció. Vers - Dsida Jenő: Ősz, Zene - Albinoni: Op.9. No.2. Oboeconcerto in D minor, 2-3. tétel
Akvarell alkotás téma ajánlással: Én, mint Főnix madár; Belső Főnixem. Címadás.
Aktív zeneterápia: az alkotások hangulatának kifejezése hangszerekkel, testhangokkal.
Zárókör.

December

Elmélet: asztrológiai megközelítésből Nyilas (szárnyas kentaur), keresztény hagyományban Szent András, néphagyományban Álom hava. Tűz jegy az uralkodó (összetartozás, szeretet szimbóluma), a szellemiség, spiritualitás hónapja. „Fényfiú” születése a magban, az új élet hordozója, mint archetípus.
A horizontális síkot felváltja a vertikális gondolkodás, elhagyjuk az anyagi világot és a szellemi, a spirituális felé fordulunk. Szellemi-lelki újjászületés. Kapcsolódás a kollektív tudattalannal.
Advent: jövetel, érkezés.
Várakozás 1. Úr eljövetelére 2. Bennünk lévő új lehetőségekre.
Mi jelenti nekem a beteljesülést? Nem ismerjük, amire vágyunk, a Selbstben találhatunk rá, a belső gyermek bölcsessége révén.
Adventi koszorú: mandala (tökéletesség, folyamatosság, állandóság).
Művészetterápiás cél: elengedni az anyagi világot, új célokat kitűzni, a meditatív, nyugalmi állapot átélésének elősegítése. Formák, szabályok, törvények, határok kijelölésének ideje.
Alkotási témák: megfigyelési és formarajz (kövek, kristályok, kagylók stb.) Ez segíti a valósághoz való igazodást, személyiség határainak kijelölését, újrakeretezést, fegyelmezettséget, énkontroll funkció erősödését.

Foglalkozásterv I.

Megérkezés: Mandala és idézetválasztás, megosztás.
Pillanatnyi állapotom faábrázolással, tetszőleges színű A/4-re, olajpasztell (1 szín). Krétacsere egymással, majd saját név alkotásba illesztése.
Alkotástéma: novemberi befelé fordulásból a decemberi fény felé. Relaxáció, vers, zene.
Láng Ida: Tündöklő híd. Rachmanyinov: Op. 23. No.4. D-dúr prelude
Alkotás: Híd, kapu, rév festése akvarellel. Címadás.
Mese-improvizációk az alkotásokat tetszőleges sorrendbe állítva.
Fa rajz folytatása, kiegészítése, lezárása harmadik színnel. Címadás, reflexiók. asszociációk.
Otthoni feladat: szellemi-lelki újjászületést kifejező vers és zene választása a következő alkalomra. Zárókör.

Foglalkozásterv II.

Megérkező kör: pillanatnyi hangulathoz illő téli tájkép választása. Címadás egymás képeire.
Wartegg teszt kitöltése és megbeszélése.
Hozott versek felolvasása, zenék bemutatása.
Alkotást előkészítő téma: készülés a karácsony misztériumára. A tél jelentősége lelki életünkben: A belső élet, az önmagunkra figyelés, a belső tartás megtalálásának időszaka, az intimitás, az empátia, a koncentráció, a képzelet és az intuitív funkció felerősödése. Ahogy a természetben, „megkeményedés” az emberi lélekben is. A külső kopárság ellenére belül erőteljes dinamika, hatalmas szunnyadó energiák (ez elsősorban szellemi aktivitásban nyilvánul meg). A tél az ellentétek integrálásának szimbóluma, összekapcsolja a fényt és az árnyékot, tudatost és tudattalant, eget és földet (ez leginkább karácsonykor figyelhető meg).
Akvarell alkotás: belső fény születése. Zene - Corelli: Karácsonyi Concerto grosso. Címadás.
Otthoni feladat: önmegfigyelés – gondolatban mennyit időzöl a múltban, jelenben, jövőben?
Zárókör: egymás megajándékozása saját tapasztalat útján szerzett bölcsességekkel.

Foglalkozásterv III.

Megérkező kör: önmegfigyelés tapasztalatai (múlt, jelen, jövő). Elmélet: Molnár V. József
Bemelegítő gyakorlat: fekvő és álló végtelen összefűzése, 1 színű olajpasztellel, először nyitott, majd csukott szemmel. Megbeszélés.
Az ábra mandalává alakítása, mindenféle szín használható. Címadás.
"Kezemben a jövőm" - kézrajz kitöltése tulajdonságokkal, tervekkel, fogalmakkal. Megosztás.
Relaxáció, mese, zene. A kis vadrózsa. A mese egyik jelenetének megalkotása porpasztellel (mandala másik oldalára). Címadás.
Otthoni feladat: saját mesét írni a 2 alkotás alapján. Zárókör.

Karácsonyi közös óra / Foglalkozásterv

Megérkező zene: Bach: Karácsonyi oratórium / Bubblé Christmas
Megérkező kör: Pillanatnyi hangulat kifejezése Losonczi Anna alkotásain keresztül.
Megérkező játék: Add tovább a hangulatod (hanggal kísért mozdulat, gesztus). Egyszerűbb verzió: utánzás és saját; nehezebb verzió: láncban memóriajátékként.
Saját mesék előadása. Reflexiók: momentum, szín, hangulat, fordulat, ami megfogott.
Zeneterápiás játék: dallampóker. Amikor „megakad” a tű, folytatás másik dallal. Illeszkedés: dallamfordulat, ritmus, hangnem, szöveg.
Befejező feladat: Alkotás Lewis Carroll Gruffacsór című versére (Tótfalusi István fordítása). Közös történet kitalálása és annak egyéni megjelenítése olajpasztellel. Megosztás, reflexiók. Zárókör.

Január

Elmélet: Bak jegy. Kecskehal szimbólum: bakfej, kígyótest, halfarok (égen, földön, vízben, barlangban) ég-föld, fény-sötétség, fekete-fehér. Janus a legjelentősebb és legrégibb római isten, az átjárók, kapuk, kezdet és vég, éber őrködés istene. Erőgyűjtés, belső készülés, belső út megtalálása. Pszichológiai vonatkozások: kitartás, szívósság, felelősségvállalás, megbízhatóság - visszafogottság, komolyság, józanság, fegyelmezettség. MT cél: milyen formában élnek bennem ezek a tulajdonságok? Melyik sok vagy kevés? Otthont találok-e a belső világomban? Terápiás cél: zárkózottság, hidegség oldása, mélyre süllyedt érzelmek előhívása.
A természet pihen, csönd van. Hideg, színtelenség, kopárság. csupasz fák, a világ fekete-fehér kettősségre oszlik. Ebben a hónapban az érzelmek visszaszorulnak, újra a gondolkodás kap nagyobb szerepet. A természetben is minden fölösleges dolog lehull, csak a lényeg: a tartóerő, a váz marad meg. Feladatunk a kitartás, a szívósság, a lelki erőgyűjtés, a racionalitás, a felelősségvállalás gyakorlása, a bennünk elbújó érzelmek, tulajdonságok azonosítása. A legfőbb kérdések: - Milyen az egyedüllét számomra, hogy viselem azt? - Hogyan tudok kitartani, fegyelmezett lenni a legkeményebb helyzetben is? - Milyen kapcsolatban állok önmagammal? - Le tudok-e teljesen csupaszodni? - Milyen az én belső csendem? Meg tudom-e élni azt? - Milyen megbújó érzéseim vannak?

Foglalkozásterv I.

Megérkező kör: Téli kép választása, megosztás. A kép lerajzolása olajpasztellel. Zene - Grieg: Lyric Pieces, Nocturne. Címadás.
Alkotás: BAK Lény alkotása, fekete A/4, fehér olajpasztell. Szarv, kígyótest, halfarok, szárny. Címadás.
Alkotás többféle technikát ötvözve: Szíved Húrjai. Fektetett A/3, szív alaprajz (sablonnal is lehet). Belső kincseim, érzelmeim, érzéseim szavakkal felírva, majd akvarellel kifestve. Utána a szíven kívül: megküzdési stratégiák – montázs, egyéb technika.
Zene a festéshez – Schubert: Szerenád, montázshoz – Morricone: Gabriel's Oboe, A. Ffrench: Miracles, Bizet: Carmen Seguedille. Címadás. Zárókör.

Foglalkozásterv II.

Ráhangoló gyakorlat: Olajpasztellel spirális mandalakör rajzolása, bentről kifele történő mozgással. Megbeszélés. Alkotást felvezető téma: az időszak üzenete.
Alkotás: téli fa rajz szénnel az imagináció alapján Relaxáció, imagináció: hosszabb lazító technika alkalmazása. Vers - Fjodor Tyutcsev: Téli erdő; Zene - Secret Garden: Lament for a Frozen Flower. Címadás.
Hópehely képek kivetítése. Beszélgetés a mandaláról.
Alkotás: Hópehely mandala fekete kartonra olaj- vagy porpasztellel. Vers - Francis Thompson: Egy hópehelyhez. Zene - Vivaldi: Oboe concerto in C major RV.452/2. Adagio (Sarah Davol)
Szíved húrjai alkotáshoz választott zenék meghallgatása, és hópehely alkotásokhoz illesztése.
Csoportkohézió játék: Szekreter - Téli vers. Zárókör.

További feladat ötletek:
Megérkező „Téli hangulatom" közös montázs.
Megérkező kollázs készítése választott színű rajzlapra, a terem dekorációját felhasználva, majd alkotásként újra visszaillesztve.
Mi lennél, ha...? a, A víz valamelyik téli halmazállapota b, Növény télen. Megjelenítésük olajpasztellel. Címadás.
Ráhangoló gyakorlat: választott színű négyzet alakú karton, közepén a dekorációból választott kristály, ezt spirális mandalakörökkel körbe rajzolni megállás és irányváltás nélkül (belülről

kifelé, majd vissza), amíg a zene szól. Zene: 22 Timeless Hymn: Come Thou Fount of Every Blessing. 5'11" Fókusz végig a kristályon. Érzések, érzetek megfigyelése, majd megosztása.
Relaxáció, vers, zene. Elinor Wylie: Téli álom; Luna Mystica/Angels of Venica
Alkotás: Téli kuckó, barlang vagy a vers illusztrálása akvarellel. Címadás.
Közös filmnézés: Repülj velem! 1996. Mondatok, üzenetek szűrése (egyénileg), megbeszélés, alkotás, megosztás.
Otthoni feladat: „Téli pillanataim" fotók készítése.

Február

Vízöntő hava – Böjt előhava / Böjtelő, Jégbontó hava
Természetben: a felolvadás-visszafagyás hullámzása, fagy-enyhület váltja egymást; irányváltás kezdete, elindulás lassan kifelé; olvadás, sár, elindulás a külső világ felé.
Emberi természetben: hangulati ingadozások, bizonytalanság; képzelet, fantázia; új keresése, igazság keresése; lázadás, álmok, ideák. Uralkodó elem: levegő. Temperamentum: szangvinikus. Szimbóluma: a vízhordó ember. Vízöntő: férfias, aktív, yang, idealista, humánus, liberális, szabadságszerető, független, lázadó, újító. Bolygója: Uránusz.
Évköri szokások, hagyományok: Farsang (világi örömök kifejezése); Karnevál – Busójárás (sötétség-démoni erők, védelem, ijesztés); tél-tavasz küzdelme.
A hónap lelki feldolgozása: Változásaim; Rend és káosz, jó és rossz, régi és új párharca; Maszkjaim; Új és eltérő megoldásaim; Elnyomott érzéseim; Vágyak-szenvedélyek.
A hónap lelki feldolgozását segítő kérdések: Milyen maszkot viselnék, illetve nem viselnék? Milyen gondolataim, érzéseim vannak, amelyek „belső kőként" visszahúznak? Mi az, ami akadályoz a tavaszi kinyílásban? Hogyan tudnám megteremteni a kapcsolatot gondolataim és a külvilág között? Mennyire ragadnak magukkal az álmaim? Miként jelenik meg bennem a rend és a rendezetlenség? Az időszak lelki üzenete: Télből tavaszba való átmenet elindulása, oldódás a téli dermedtségből a tavaszi kinyílás, feloldódás felé. A hideg színek mellett megjelennek a melegebb árnyalatok. A lélekben elindul a mozgás, változás, az érzelmek áramlása, az óvatos kinyílás a külvilág és embertársaink felé. Pszichológiai vonatkozások: várakozás új dolgok, új érzelmek megszületésére, belső energiák megőrzése.

Foglalkozásterv I.

Megérkező kör: Egy szín és egy érzet az aktuális állapotról, "Itt és most"-ról.
Alkotást felvezető téma: február lelki üzenete - rend és káosz, fagy - olvadás - fagy - olvadás...elindult a mozgás, de még cél nélküli. Vízöntő szimbólumról beszélgetés. Nehéz és könnyű utak, döntések: melyik utat válasszam?
Otthoni feladat: Téli pillanatom fotók - címek, asszociációk.
Ráhangoló gyakorlat: spirális mandalakör (olajpasztell), megosztás.
Relaxáció. Zene - R. Schumann: Szimfonikus etűdök Op. 13. 2. Variáció.
Alkotás: Kő vagy kövek megfigyelési rajza grafittal, majd az alkotás folytatása - a kő felkönnyítése, átalakítása akvarellel, dekoráció drágakövei, kristályai belekomponálhatók. Címadás.
Alkotás - Fa rajz (tus vagy szén, A/4 fehér lapon, környezet nélkül, csendben).
Beszélgetés: Hogy érzi magát a fád? Van-e szüksége valamire? Ha lenne, akkor mire? stb.
Fa kitépése az A/4-es lapból, majd felragasztása egy nagy (min. 60x100 cm) közös alkotáshoz. A kép közös kitöltése olajpasztellel, környezet megteremtése, saját és egymás fáinak ápolása, gondozása. Zene - Grieg: Peer Gynt szvit. Megosztó kör: a) kép nélkül b) képet nézve: érzések, asszociációk. Zárókör.

Foglalkozásterv II.

Hogy vagy most? Egy konkrét történés, esemény, érzelmi megélés kiválasztása (ami megosztható).
Tájképek szétválogatása évszakok szerint - csoportfeladat. Csoportdinamika megfigyelése, megbeszélése.
Beszélgetés a mandaláról. Közös mandala kollázs készítése. Zene: Mirabai Ceiba (Sat Nam Fest Closing Ceremony: Guru Ram Das)
Relaxáció, vers - Prokopij Szaltikov: Szánkaraván, zene - Boris Lyatoshynsky: Grazhyna Op. 58.
Alkotás: Az én utam - akvarell. Megosztó kör a relaxációról, versről, zenéről, alkotás közbeni érzetekről. Címadás az alkotásoknak.
Alkotás: Az ember lelke című mesére (felolvasás) kreatív alkotás fekete és fehér A/4 lap felhasználásával. Zene: Dresch Kvartett Zeng a lélek album / Jókívánság; Vizeli Bálint: Keménytelki népzene. Megosztó kör: érzetek, címek. Zárókör.

További februári feladatok és alkotástémák:
Ha most indulnál maszkabálba, minek öltöznél? A bál részletes leírása szóban: kor, helyszín, hangulat, zene, illatok, fények, kik vannak ott, stb.
Szubjektív belső téli fa (akvarell), Téli énkép (montázs), Kagyló – kő méretarányos képe, Gyerekkori apaképem, érzelmi viszonyom; Fagyott természet (fotó); Maszkok montázs; Olajpasztell - amit el szeretnék hagyni - amivé válni szeretnék.
Farsangi maszkok rajzolása (1-1 választott színű A/4 papír, egyforma tájolás, olajpasztell): vidám/szomorú (pozitív/negatív, pesszimista/optimista); Saját történet kitalálása a maszkokhoz. Kő és felkönnyítése grafit-akvarell alkotásokhoz meseírás fejben (tetszőleges sorrend).
Lao-ce: A görbe fa című mese illusztrálása. (A/4, porpasztell).
Alkotás a zene lüktetésére, hangulatára választott technikával. Mozart: No. 10. Fúvós szerenád "Gran Partita" Romanze-Adagio-Allegretto-Adagio. Közös meseimprovizáció az alkotások mentén.
Akvarell alkotás versre és zenére. Vers – Buka Enikő: Elindulás a télből. Indulnál utadon, bár tudnád, hova… Lábad gémberedve, lépted tétova. Mag vagy a föld mélyén dermedt magányban, Vágyod már a napot szelíd sugárban. Enged a fagyos föld, kipattan az élet, Szárnyakat bontogat lelkedben az ének. Szikrázva tündököl, remélve hívogat, Nyíló bimbó hozza szabadulásodat. Mozart: No. 10. Fúvós szerenád "Gran Partita" III. Adagio.

Március

Asztrológiai szimbólum: Halak – termékenység, halál jelképe, Jézus szimbóluma. Keresztény hagyományban: Böjtelő, Böjtmás hava, népi hagyományban: Kikelet hava. Elem: víz.
A „bentről kifelé” tartó lelki mozgás hatása: új erők, energiák ébrednek. Megjelenik a tettvágy, az akarat, az önmegvalósítási kedv. Belső erőket mozgósít, így változásra késztet.
Az új energiák hatására felszínre kerülhetnek a lappangó pszichés és pszichoszomatikus betegségek, a mélyben rejtőző problémák → szembesít velük → az új energiák segítik a gyógyulást.
A tavasz és az újjászületés időszakának jellemzői, sajátosságai. Elindul az új élet, a természetben megindul a növekedés. A növényeknél kétféle mozgás: • kifelé irányuló, felfelé törő, aktív, férfi princípium • befelé irányuló növekedés, nőies elem (gyökér, gumó). Víz és föld kapcsolata: növényi élet. Nap és víz, mint szimbólum. A víz feminin, a nap maszkulin minőség. Tavasz = testi - lelki szabadság, ennek hiánya merevséget eredményez.

Márciust érintő alkotási témák:

Tavaszi olvadás, áradás (akvarell). Vetés a lelki értelemben, amit teszünk, azzal a későbbiekben találkozni fogunk. „Nagytakarítás”. Számvetés szükségessége: mit engedünk el, és mi vár kibontakozásra bennünk? A gondolkodó funkció dominanciája esetén ez az időszak segítheti a tudattalanba zárt érzelmek megjelenítését. Tavaszi testi–lelki átalakulás elősegítése. Érzelmi túláradás ellenszere a természeti tárgyak rajzolása, formarajzok készítése, agyagmunka → énhatárok megerősítése, belső energiák feléledése. A gondolkodás és az érzelmi élet közötti kapcsolat kiépítése. A személyiségen belül a korai nyílást, és zárást egyaránt segít szabályozni. A világhoz való racionális és érzelmi hozzáállás kettősségét a kék, és a sárga szín együttes használatával élhetjük át. A két ellentétes színből egy új minőség jön létre, az ellentétekből új egyensúly születik. Női minőséggel való kapcsolat (agyagmunka).

Foglalkozásterv I.

Megérkezés: kövekből és ásványokból közös mandala készítése, gyertyák, mécsesek meggyújtása.
Ráhangoló kör: egy téli és egy tavaszi tájkép választása, majd megosztó kör: hogy vagyok most, hogy élem meg a télből tavaszba való átmenetet? A kiválasztott képek a dekoráció részét képezik.
Alkotás előkészítése, relaxáció, vers (Örök megújulás kötet, 32. oldal, Szonettkoszorú részlet), zene (Grieg: Lírikus darabok, Op. 43/6 A tavaszhoz).
Alkotás: Az előző alkalommal készült szénrajz - Téli fa - tavaszivá változtatása olajpasztellel. Megtekintés, asszociációk.
Alkotás: Zöld születése kékből és sárgából akvarellel, ecsettel vagy ecset nélkül, páros festés. Zene – Leonard Bernstein: Divertimento zenekarra, Keringő. Címadás.
Közös zeneművű létrehozása, címe: Télből tavaszba. Felkészülési idő 15 perc. A közös mű előadása és megbeszélése. Zárókör.

Foglalkozásterv II.

Kivetítőn - Vivaldi: Négy évszak, Tavasz - Cakó Ferenc animációs filmje. Megbeszélés.
Megérkezés: Mi lennél, ha tavaszi virág lennél? Mi nem lennél? Miért?
A foglalkozás témája és lelki tartalma: Elindul az új élet, kivirul a természet, kipattannak a rügyek, csírák, Megjelenik a Nap fénye, beragyogja a világot. A szétáradó energiák, „robbanás” időszaka. Az emberben is új erők, energiák ébrednek, megszületik bennünk az akarat, a tettvágy, az önmegvalósítási kedv. Mesékben a főhős útját szimbolizálja, ami küzdelmes, de végigjárható. Az időszak feladata, hogy megtanuljunk bánni ezekkel az energiákkal, megzabolázni, ha féktelenek. Ébredés, öntudat, kiszakadás az Egységből és egyesülés vele.
A húsvéti ünnepkör átélése központi szerepet kap az alkotófolyamatban. Az életet nem elég megteremteni, meg is kell tisztítani, „meg kell váltani”. Molnár V. József: „Március 21-én, Szent Benedek ünnepén a Nap erőre kap, diadalútját kezdi el. A tavaszi nap-éj egyenlőség ideje ez, amikor is egyforma hosszúak a nappalok és az éjszakák. A földek méhében születésre feszül már minden csíramagzat, s a rügyek is pattanni készülődnek; de még várniuk kell, amíg a Nap égi társa, a Hold megtelik, erőre kap a fönti bába is, aki világra segíti Naptól fogant életet. S Húsvét hajnalon, amikor halottaiból támad fel az Úr, legyőzve a pusztulást, szinte varázsütésre megújul a határ, a kert, az erdő; zöld-arany színe ragyog fel a mindeneknek, s vele ragyog a rítusát, dolgát tevő ember lelke is.”
Alkotás: Tavasztündér vagyok – olajpasztell. Zene – Csajkovszkij: Virágkeringő. Agyag alkotás: (Kereszt)Áldozat és újjászületés. Zene – Bach: Magnificat. Megbeszélés, címadás. Zárókör.

Április

Szent-György, Böjtmás, Szelek hava, zodiákus jegy: Kos. Ébredés, öntudat, kiszakadás az Egységből és Egyesülés vele. A TŰZ elem dominál, amely átalakít, megtisztít, de táplálni kell. Tavaszi népszokások: megtisztuláshoz, megújuláshoz, termékenységhez, áldozathozatalhoz kapcsolódnak. Húsvéti ünnepkör; a mag is feláldozza magát az új minőség érdekében. Művészetterápiás cél: lelki anyagcsere elindítása, a jelen, az itt és most átélése a tavasz éltető energiáinak felhasználásával. Leválás, elengedés megélése, belső kétségek legyőzése, új jövőkép megformálása. Az érzelmi és gondolati oldódást leginkább az akvarell-festés segíti elő. A vizes eszköz használata a megtisztulás, megújulás szimbolikáját hordozza. A tavaszt idéző versek és zenék segítik a kilépést a téli bezártságból, megnyitják a lélek kapuit az új felé. Egy kiválasztott, bennünket szimbolizáló fa tavaszi átalakulásának megalkotása segíthet felébreszteni a lélekben zajló változásokat. Egy bensőnket szimbolizáló nyíló virág megalkotása segíthet a lelki kinyílásban, régi vagy új érzelmek feléledésében.

Foglalkozásterv I.

Fogadó zene - Sztravinszkij: Tűzmadár. Kivetítőn: Rúna szimbólum.
A foglalkozás témája és lelki tartalma: Elindul az új élet, kivirul a természet, földből való kitörés, szétáradás, robbanás időszaka. Én vagyok./ Én akarok. Megjelenik a Nap fénye, dekorációban is a sárga szín az uralkodó.
Megérkezés: Ki a természetbe – szimbólum rajzolás (testre) vérehulló fecskefűvel – címadás. Lelki kincsek szétszórása – pitypang fújás körben.
Ráhangoló gyakorlat: spirális mandalakör bentről kifelé indulva olajpasztellel, megbeszélés, majd a rúna szimbólum megjelenítése ugyanazon az alkotáson, címadás.
Relaxáció. Vers - Nemes Nagy Ágnes: Virág. Zene – Händel: Tűzijáték szvit, III. La Paix, C-dúr Concerto grosso, IV: Andante non presto
Alkotás 1: Versrészlet megjelenítése akvarellel. Címadás.
Alkotás 2: Belső energiáim hétköznapi megnyilvánulásai montázs technikával megjelenítve. Megbeszélés. Reflexiók: mi ragadott meg? Otthoni feladat: Testvérmese írása. Zárókör.

Foglalkozásterv II.

Megérkezés: A természet megfigyelése, mandala keresés a kertben. Tudatos légzés. Mandala kollázs készítése, majd megbeszélés és címadás. Zene–Grieg: Peer Gynt, Morning.
Testvérmesék meghallgatása, érzelmek hozzárendelése.
Alkotás olajpasztellel: saját testvérmese elindítása, majd körbeadása, mindenki hozzátesz valamit az alkotáshoz. Válogatás az eddig hallgatott kedvelt zeneművek közül. Megbeszélés: kapcsolódás mások alkotásához, újra találkozás a saját alkotással. Zárókör.

Május

Népi kalendáriumban Pünkösd, Tavaszutó Hó ígéret hava, Szűz Mária szentelt hónapja, zodiákus jegy: Bika.
Az időszak történései: „Ég-Föld násza”; növények, természet kivirágzása; színek-formák-illatok, örömelv, gyarapodás, életöröm, érzékiség. Emberi életben: biológiai változások, szerelem-testi-lelki-szellemi csúcsélmény, Anima-Animus szerepe és integrálása, jobb és bal agyfélteke közötti kapcsolat.
Lelki feldolgozás: Mit szeretnék birtokolni? Kapcsolatok jelentősége. Értékeim. Hitemmel való kapcsolat. Hogy tudom kivirágoztatni a bennem rejlő lehetőségeket? Mi számomra a közösség?
Alkotási témák: Szerelem pozitív és negatív aspektusai; Májusi táj – választott reprodukció; Önarckép – montázs; Szerelmi kapcsolat – agyagból; Kinyíló virág / Belső virág – mandala.

Foglalkozásterv I.

Megérkezés - Páros munka: "Rajzold, amit mondok...". Megosztás, megfigyelések, tapasztalatok összegzése. Elmélet: egység, kapcsolódás, szerelem, kiteljesedés, termékenység, növekedés. Maior, Maius a latin magnus, „nagy" melléknév közép- és felsőfoka, és a növekedést fejezi ki. Beszélgetés kapcsolódásról, kommunikációról, ábrándozás és tervezés viszonyáról, kudarcok megéléséről. A híd, mint szimbólum sok érzést, gondolatot elindíthat bennünk. Hidakat építünk, ha akadályok fölött akarunk átmenni, hidakat kell építenünk egymás között, a kultúrák, a nézőpontok között, hogy találkozhassunk embertársainkkal. A híd segítőtársunk, hogy átíveljünk nehézségek, traumák fölött, hogy eljuthassunk valahová, ahová vágyunk.
Relaxáció, zene – Csajkovszkij: Rómeó és Júlia.
HÍD alkotás akvarellel: egy fontos (létező vagy vágyott) kapcsolat, bárkihez-bármihez való kapcsolódás megfestése. Címadás, asszociációk.
Otthoni feladat: Szeretetnyelv teszt; Szerelem-szeretet témájú képzőművészeti alkotás és zene választása. Zárókör: Mi érintett meg, mit viszel magaddal?

Foglalkozásterv II.

Megérkező virág - szín és illat. Szeretetnyelv teszteredmények és a választott szerelem-szeretet témájú alkotások, zenék megbeszélése, feldolgozása.
Választott szerelem-alkotás reprodukciója. Közös vagy egyéni meseírás az alkotásokra.
Film élmény jegyzetekkel, közös feldolgozás.
Tárgymonológok, érzelmi hozzárendelés, alkotás. Megosztás, címadás.
Kahoot tesztkérdések megbeszélése. Zárókör.

Június

Az évben készült alkotások rendszerezése, egyéni és közös kiállítások előkészítése, rendezése.

Év végi feladatok:

- Csoportfoglalkozás keretében egyéni kiállítások rendezése az év alkotásaiból tematikus sorrendben. Az éves folyamat összegzése, egyéni attribútumok megfigyelése (színhasználat, formai jellemzők, stílus, szimbólumok, változás-állandóság aránya, stb.), személyes portfólió létrehozása.
- Kahoot teszt az éves ismeretanyagra építve (szimbolika, színtan, mandala, természeti-lelki analógiák stb.)
- Az egyéni portfóliók alkotásaiból válogatva csoportos kiállítás rendezése iskolai szinten.

A Komplex Művészetterápia foglalkozásokhoz szükséges eszközök:

Tábla, ritmushangszerek, xilofonok, bobotubes, csengettyűk, furulyák, megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés, internet hozzáférés (Spotify/Youtube).
A módszerhez rendelt különböző képzőművészeti technikák (porpasztell, olajpasztell, akvarell, agyag, montázs, kollázs) eszközkészlete. Az évkör természeti jelenségeit megidéző dekorációs elemek.

Forrásanyag:

Antalfai Márta, Dr.: Alkotás és kibontakozás, Lélekben Otthon Közhasznú Alapítvány, 2016.

Bagdy Emőke – Telkes József: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1988.

Benedek László: Játék és pszichoterápia, Magyar Pszichiátriai Társaság, Budapest, 1992.

Bettelheim, Bruno: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek, Gondolat, Budapest, 1988.

Buda Béla, Dr.: A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996.

Dudás Krisztián – Papp Ákos: „Tripla szaltó", Bevezetés a szupervíziós, pszichodramatikus és művészetterápiás technikákba, Készült a TÁMOP-5.4.10-12/1-2012-0001 Szociális képzések rendszerének modernizációja kiemelt projekt keretében, 2013.

Guzman, Leah: A művészetterápia esszenciális gyakorlatai, Édesvíz Kiadó, Budapest, 2023.
Jung, C. G.: A lélektani típusok általános leírása, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1988.

Jung, C.G: Bevezetés a tudattalan pszichológiájába, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1990.

Jung, C. G.: Mélységeink ösvényein, Analitikus pszichológiai tanulmányok, Gondolat Kiadó, Budapest, 1993.

Mérei Ferenc: A pszichológiai labirintus, Szerk.: Bagdy Emőke, Pszichoteam, Budapest, 1989.

Ortiz, John M. PhD: A zene taója, Hangpszichológia, Budapest, Lunarimpex Kiadó, Fót, 2021.
Örök megújulás, Versek a világirodalomból, Szerk.: Lothringer Miklós, Auktor Könyvkiadó
Paár Julianna: Belső hangolás, 52 zeneterápiás gyakorlat a kreatív önismeretért, Good Life Books, Budapest, 2024.

Popper Péter: A belső utak könyve, Magvető Kiadó, 1981.

Süle Ferenc, Dr.: A Jung-i mélylélektan napjainkban, GyuRó Technik Kiadó, Szokolya, 1996.

Vekerdy Tamás: Kamaszkor körül, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, 1986.

Weöres Sándor: A teljesség felé, Tericum Kiadó, Budapest, 1994, 2000

Művészeten keresztül önmagunkhoz – A Katarzisz Komplex Művészetterápia.
Szerzők: Dr. Antalfai Márta, Fábiánné Harkácsi Judit
https://harkacsijudit.hu/wp-content/uploads/2020/07/Katarzisz-Komplex-M%C5%B1v%C3%A9szetter%C3%A1pia-bemutat%C3%A1sa.pdf

Nagy Sándor és Körösfői Aladár elvei a művészeti nevelésről, 2008.01.20 Reform, alternatív és progresszív műhelyiskolák 1896-1944. Budapest, 2003, 27-33.
https://revart.eoldal.hu/cikkek/godolloi-muvesztelep/nagy-sandor-es-korosfoi-aladar-elvei-a-muveszeti-nevelesrol.html

VOKÁLIS TANSZAK – MAGÁNÉNEK TANTÁRGY

A vokális tanszakhoz tartozó magánének tantárgy a kiegészítő helyi tantervet a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által 1998-ban közzétett, 2011-ben módosított "AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÖVETELMÉNYEI ÉS TANTERVI PROGRAMJA " alapján készítette el.
.A magánének–tanítás legfőbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképző szervek (felnőtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak, így a magánének–tanulást 15–18 éves korban lehet elkezdeni (ez nemtől és hangfajtól függően változik).

A MAGÁNÉNEK TANSZAK TANTÁRGYAI, ÓRATERVE

„A" tagozaton 1 + 6 évfolyam, „B" tagozaton 1 + 6 évfolyam
Főtárgy: magánének (egyéni)
Korrepetíció: a főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.
„A" tagozaton minimum 20 perc, „B" tagozaton minimum 30 perc.
Kötelező tárgy: „B" tagozaton a szolfézs és zongora, ez minden esetben biztosított.
Kötelezően választható tárgyak:
Elméleti: szolfézs
Gyakorlati: a.) kamarazene
a legkedveltebb választott tantárgy. Az együtt zenélés öröme ösztönzi a növendéket
Félévi és év végi vizsga hangversenyünkön szívesen játszanak az éneklésen kívül választott hangszerükön, kamarazene és ének darabjainkban.
A tanszakon tanuló növendékek aktívan részt vesznek az **iskolai** és városi rendezvényeken

KIEMELT FELADATOK, TEHETSÉGGONDOZÁS

1. Országos és nemzetközi versenyek
A versenyek jellegének megfelelően az anyag kiválasztása és összeállítása, figyelembe véve a versenyen induló növendék egyéniségét és technikai felkészültségét. Versenyanyag bemutatása házi hangversenyeken, ária és daleseteken. Minél több fellépést kell számukra biztosítani.

2. Zenei pályára készülő növendékek
a.) Zeneiskolánkban olyan növendékeket is tanítunk, akik stúdiókba, Színművészeti Egyetemre, Pedagógiai Főiskola Ének Tanszakára felvételiznek.
Felvételi anyagukat mindig úgy választjuk meg, hogy technikailag ne legyenek bonyolultak! (Kivétel, ha már több éve tanul énekelni) Az iskola jellegének megfelelő darabok szükségesek, amelyek a növendékek hangfajának, egyéniségének megfelelnek.
b.) Zenei pályára készülő növendékeinket, ha alkalom van rá, elindítjuk versenyeken. Iskolai és házi hangversenyeken eléneklik a felvételi anyagukat.

A MAGÁNÉNEK OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI, FELADATAI

- A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése
- Az értékes zene megszerettetése.
- A növendék zenei ízlésének formálása, a társművészetek iránti nyitottság.
- A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A növendékek céltudatos rendszeres igényes gyakorlásra való nevelése.
- Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein

A magánének–tanítás legfőbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképző szervek (felnőtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak, így a klasszikus hangképzést 14–18 éves korban lehet elkezdeni (ez nemtől és hangfajtól függően, egyénenként változik).

A magánének tantárgy tanításának célja, feladata
– adjon helyes alapot a tanulók hangi adottságai és zenei képességei optimális kifejlesztéséhez,
– felkészítse a tanulókat a vokális társas muzsikálásra,
– nyújtson segítséget az énekhang és beszédhang karbantartásában.

A magánének tantárgy tanításának szakirányú feladatai
Ismertesse a tanulókkal:
– az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó– és előadóművészeit,
– a különböző éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki
– helyes légzési módot,
– tiszta intonációs képességet,
– a tanuló saját hangterjedelmében egységes hangszínt,
– árnyalt dinamikai megoldásokat,
– igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerűbb alkalmazására,
– érthető és szép szövegmondást,
– helyes hangeszményt.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– beéneklő–, hangképző–, hangterjedelem–növelő gyakorlatokat,
– rezonancia– és rekesz–gyakorlatokat,
– szövegmondó feladatokat
– koloratúra–, trilla– és díszítő gyakorlatokat

Fordítson figyelmet
– a tanuló saját hangjának helyes hangfaji megítélésére,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról éneklési készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas éneklésre.

Tanítsa meg a tanulókat hangképző szervük egészségi állapotának felmérésére, és a szükséges egészségügyi tennivalókra.

Előképző évfolyam

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
Könnyed, természetes testtartás, lazítógyakorlatok.
Összetett, azaz mélylégzés kialakítása, tudatosítása

A továbbiakban megegyezik az első évfolyam anyagával, de a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve, a neki megfelelő szűkebb hangterjedelemben.

Követelmény
A magyar népdalok, műdalok stílusos éneklése.
4–5 kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal, illetve műdal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két-három kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal és műdal.

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Könnyed, természetes testtartás, lazító gyakorlatok.
– Összetett, azaz mélylégzés. (Az élettani légzés, beszédlégzés, énekes légzés fogalmai).
– A mélylégzés gyakorlása, fekvő, ülő és álló helyzetben.
– A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása. (Kilégzés sz, s hangzókkal).
– A helyes artikuláció.
– A nyelv elhelyezkedése különböző hangzóknál.
– Magán– és mássalhangzók.
– A helyes állejtés gyakorlása.
– Beszédtechnikai gyakorlatok.
– A helyes artikuláció gyakorlása egyszerű szöveggyakorlatokkal.
– Tiszta intonáció.
– A rezonancia fejlesztésének megkezdése m, n, ny, ng hangzókkal: csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatok, magánhangzókkal, illetve mássalhangzókkal kapcsoltan is.
– A skálák hangterjedelme ne haladja meg az oktávot. A skálákban szomszédos hangok, illetve maximum terclépések szerepeljenek. A szöveges skálák használata ajánlatos (pl. mondókák).

Ajánlott tananyag
Bárdos: Érik a szőlő (Zeneműkiadó)
Molnár – Kern: Daloskert (Zeneműkiadó)
Járdányi: Röpülj páva (Zeneműkiadó)
Ránki: Fekete szőlő (EMB)
Ádám J.: Virágim, virágim (EMB)
Bartók – Kodály: Magyar népdalok (EMB)
Szép a páva (EMB)
Bodza K.: Énekiskola I. (Tankönyvkiadó)
Kerényi: Százszínű csokor (EMB)
Magyar népzene (lemezantológia)
Schola cantorum I–XI.
Régi magyar dalok gitárkísérettel I–III. (EMB)
Ádám J.: A dal mesterei I–III. (EMB)

Kerényi: Énekiskola I–II. (EMB)
Váginé: Dalgyűjtemény I–II. (Tankönyvkiadó)
Molnár J.: Eufonetika
Montágh: A tiszta beszéd (Calibra)
Adorján I.: Hangképzés, énektanítás (Eötvös József)
Kerényi: Az éneklés művészete (EMB)
Fischer: A beszéd művészete (Gondolat)
Jelinek G.: Út a természetes énekléshez (Akkord)

Követelmény
Könnyed, laza testtartás.
A mélylégzés alapjainak elsajátítása.
A helyes beszédtechnika alapjainak elsajátítása.
A tiszta intonáció igényének elsajátítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két népdal (az egyik esetleg kíséret nélkül),
– Egy műdal.
A dalokat kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Könnyed, természetes testtartás, lazító gyakorlatok.
– A mélylégzés gyakorlása, fekvő, ülő és álló helyzetben.
– A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása. (Kilégzés *sz, s* hangzókkal).
– A helyes artikuláció.
– A nyelv elhelyezkedése különböző hangzóknál.
– Magán– és mássalhangzók.
– A helyes állejtés gyakorlása.
– Beszédtechnikai gyakorlatok.
– A helyes artikuláció gyakorlása egyszerű szöveggyakorlatokkal.
– Tiszta intonáció.
– A rezonancia fejlesztésének megkezdése *m, n, ny, ng* hangzókkal: csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatok, magánhangzókkal, illetve mássalhangzókkal kapcsoltan is.
– A skálák hangterjedelme ne haladja meg az oktávot. A skálákban szomszédos hangok, illetve maximum terclépések szerepeljenek.

Ajánlott tananyag
Bárdos: Érik a szőlő (Zeneműkiadó)
Molnár – Kern: Daloskert (Zeneműkiadó)
Járdányi: Röpülj páva (Zeneműkiadó)
Ránki: Fekete szőlő (EMB)
Ádám J.: Virágim, virágim (EMB)
Bartók – Kodály: Magyar népdalok (EMB)
Kerényi: Százszínű csokor (EMB)
Régi magyar dalok gitárkísérettel I–III. (EMB)
Ádám J.: A dal mesterei I–III. (EMB)

Kerényi: Énekiskola I–II. (EMB)
Adorján I.: Hangképzés, énektanítás (Eötvös József)
Kerényi: Az éneklés művészete (EMB)

Követelmény
Könnyed, laza testtartás.
A mélylégzés alapjainak elsajátítása.
A helyes beszédtechnika alapjainak elsajátítása.
A tiszta intonáció igényének elsajátítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két népdal
– Két műdal.
A dalokat kotta nélkül kell előadni,zongorakísérettel.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Lágy és pontos hangindítás.
– A laza szájnyitás, állejtés begyakorlása.
– A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
– A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatokkal.
– A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
– Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
– Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
– A beszédhibák javítása.

Ajánlott tananyag
Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:
Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)
Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)
Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Követelmény
Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.
Laza állejtés, lágy hangindítás.
Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.
Barokk és klasszikus stílus ismerete.
Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy népdal,
– Három különböző stílusú dal.
A műveket kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.
– Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
– A rezonancia tudatos alkalmazása.
– A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
– A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
– Hosszabb frázisok éneklése.

Ajánlott tananyag
Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei
Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)
Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)
Parisotti: Arie antiche I–III. (Ricordi)

Követelmény
A levegő egyenletes áramoltatása.
Legato éneklés.
Szövegkiejtés továbbfejlesztése.
Zenei és szöveghangsúlyok.
Rezonancia fejlesztése.
Hangterjedelem növelése.
Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy népdalfeldolgozás,
– Egy barokk és egy klasszikus dal,
– Egy XX. századi magyar mű vagy romantikus dal.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A hang befejezésének gyakorlása.
– Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
– Díszítések
– A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
– Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.

Ajánlott tananyag
Kodály: Magyar népzene I–XI. (középnehézségű darabok) (EMB)
Haydn: Kanzonetten

Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
A dal mesterei magasabb évfolyamai

Követelmény

A rezonancia tökéletesítése.
A hangszín és hangerő egysége.
Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése
A vokálisok színbeli kiegyenlítése
Staccato éneklés
A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása.
Memóriafejlesztés

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy magyar népdalfeldolgozás,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus dal,
– Egy XX. századi magyar mű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
– Az éneklés teljes önkontrollja.
– A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.

Ajánlott tananyag
R. Strauss, Ravel, Dvořák, Britten, Debussy, Honegger, De Falla művei
További opera– és oratórium–albumok

Követelmény
Az ajánlott anyag elvégzése.
Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.
Az éneklés teljes önkontrollja.
Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.
A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy nehezebb magyar népdalfeldolgozás,
– Egy romantikus vagy későromantikus dal,
– Egy szabadon választott ária (kantátából, oratóriumból vagy operából),
– Egy XX. századi mű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Lágy és pontos hangindítás.
– A laza szájnyitás, állejtés begyakorlása.
– A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
– A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatokkal.
– A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
– Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
– Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
– A beszédhibák javítása.
– A zenei és a szöveghangsúly megvalósításának technikai eszközei.
– A zenei memória fejlesztése.

Követelmény
A zenei memória fejlesztése.
A rezonancia fejlesztésének alapjai.
Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.
Laza állejtés, lágy hangindítás.
Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.
Barokk és klasszikus stílus ismerete.
Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Ajánlott tananyag
Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:
Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)
Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)
Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy népdal,
– Két különböző stílusú műdal,
– Egy duett, tercett vagy hangszeres (nem zongora–) kísérettel ellátott mű.
A műveket kotta nélkül, a műdalokat zongorakísérettel kell előadni.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A légzéskapacitás növelésére irányuló gyakorlatok.
– Egyszerűbb díszítő elemek, trilla–előkészítő gyakorlatok.
– A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.

– Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
– A rezonancia tudatos alkalmazása.
– A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
– A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
– Hosszabb frázisok éneklése.
– Technikai gyakorlatok az „A” tagozatnál nagyobb mennyiségben és biztonságosabb technikai megoldással.

Ajánlott tananyag
Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei
Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)
Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)
Vaccai: Metodo prattico (Peters)
Lütgen: Kehlfertigkeiten (Peters)
Parisotti: Arie antiche I–III. (Ricordi)
Gluck: Lieder
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Váginé: Dalgyűjtemény II–III. (Tankönyvkiadó)
Kodály: Énekszó
Huzella, Váry, Szokolay, Hajdu, Reinitz és mások dalai.

Követelmény
A hangterjedelem növelése.
A rezonancia tudatos alkalmazása.
A levegő egyenletes áramoltatása.
Legato éneklés.
Szövegkiejtés továbbfejlesztése.
Zenei és szöveghangsúlyok.
Rezonancia fejlesztése.
Hangterjedelem növelése.
Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy igényesebb népdalfeldolgozás vagy XX. századi magyar mű,
– Egy könnyű barokk, illetve klasszikus ária vagy romantikus dal,
– Egy szabadon választott mű,
– Egy kamaramű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A hang befejezésének gyakorlása.
– Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
– A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
– Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.

– A hangterjedelem bővítése.
– Nehezebb díszítési gyakorlatok.
– A skálagyakorlatok tudatos és önálló alkalmazása.
– A levegővezetés és támasz fogalmának tudatosítása.
– Az eddigi megszerzett készségek alkalmazása a zenei előírások megvalósításában.
– Az olasz bel canto kezdetei, a recitarcantando egyszerűbb darabjai (Monteverdi és kortársai).
– A német bel canto iskola (Schütz, Telemann).

Ajánlott tananyag
Kodály: Magyar népzene I–XI. (középnehézségű darabok) (EMB)
Kodály: Énekszó (EMB)
Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei
Hindemith, Mahler, Wolf, Debussy, Fauré, Kabalevszkij, Prokofjev, Grieg, Dvořák, Britten dalkötetei
Händel–áriák (Peters)
Ária–albumok (EMB, Peters)

Követelmény
A levegővezetés és támasz fogalmának tudatosítása.
Az eddig megszerzett készségek alkalmazása a zenei előírások megvalósításában.
Az ajánlott anyag elvégzése.
Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése.
A vokálisok színbeli kiegyenlítése.
Staccato éneklés.
A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete.
Memóriafejlesztés.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy XX. századi mű,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus vagy későromantikus dal,
– Egy szabadon választott opera– vagy oratórium–ária,
– Egy kamaraműv.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni. A vizsga anyagából legalább két művet magyarul kell énekelni.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A rezonancia tökéletesítése.
– A hangszín és hangerő egysége.
– Díszítések, trilla.
– Bonyolultabb dinamikai gyakorlatok.
– Az állóképesség, fizikai terhelhetőség fokozása.
– A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése.
– Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart)

Ajánlott tananyag
Kodály: A magyar népzene I–XI. (nehezebb darabok) (EMB)
Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Liszt–dalkötetek (EMB)
Sztravinszkij, Milhaud, Poulenc, Respighi, Honegger művei

Követelmény
Díszítések, trillák, könnyebb futamok.
Az állóképesség fokozása.
A rezonanciák továbbfejlesztése.
Az önálló gyakorlás kialakítása.
A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása.
A recitativo éneklés.
A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy XX. századi mű,
– Egy oratórium– vagy kantátaária,
– Egy romantikus vagy későromantikus dal,
– Egy klasszikus, vagy romantikus ária,
– Egy kamaraműv.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni. A vizsgaanyagból legalább két művet magyarul kell énekelni.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
– Az éneklés teljes önkontrollja.
– A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.
– Bonyolultabb koloratúra–gyakorlatok, trilla és nehezebb díszítő elemek.
– A legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása.
– A hangterjedelem teljes kiépítése.

Ajánlott tananyag
Az eddigi kötetek, továbbá:
Kodály: Öt dal (EMB)
Kodály: Megkésett melódiák
Bartók: Öt dal op. 15, op.16
Az ifjú Bartók (EMB)
Rachmanyinov, Berg, Webern, Schönberg dalai
Kósa, Kadosa, Petrovics, Balassa, Kurtág, Farkas Ferenc és mások dalai
Oratórium– és kantáta–kötetek
Kortárs magyar, fiatal szerzők (esetleg még kiadatlan) művei

Követelmény
A teljes zenei anyag fölényes technikájú éneklése.

A hangterjedelem teljes kiépítése.
Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.
Az éneklés teljes önkontrollja.
Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.
A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy különböző stílusú mű,
– Egy ária,
– Egy kamaramű.
A műveket kotta nélkül (kivéve oratóriumária és kamaramű), zongorakísérettel kell előadni.
A vizsgaanyagból legalább két művet magyarul kell énekelni.
Követelmények a program elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó– és előadóművészeit,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult művek zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Tudjon
– az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
– könnyed izomérzet mellett az előadandó mű kívánalmai szerinti hangot adni,
– tisztán intonálni,
– hangfajának hangterjedelemén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,
– bánni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni,
– érthető és szép szövegmondással énekelni és beszélni,
– összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,
– értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai előírásokat a tanult darabokban,
– zeneműveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel megszólaltatni.
Legyen képes
– rendszeres gyakorlásra, a saját hangképző szerv feletti ellenőrzésre,
– helyes hangeszmény kialakítására, elsősorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.
Rendelkezzék
– megfelelő zenei memóriával, koncentráló– és állóképességgel,
– jó előadói készséggel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési készséggel.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
– koloratúra–gyakorlatok, és díszítő elemek,
– a legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása,
– a hangterjedelem teljes kiépítése.
Nagyobb anyag igényesebb feldolgozásával magasabb szint elérése.
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
– Egy népdal vagy népdalfeldolgozás

– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus dal.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Magánének főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: *minimum 15 perc*
A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy népdalfeldolgozás; Farkas Ferenc: Béres legény... (EMB 1502 kötetben), Molnár–Kern: Szól a kakas már... (EMB 2251 kötetben), Zöld erdőben, zöld mezőben... (EMB 2251 kötetben) népdalfeldolgozások, ill. a Százszínű csokor c. kötet (EMB 5040) dalai: Pierlala, francia népdal, Vira, portugál népdal nehézségi szintjén.
– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, esetleg ária; A dal mesterei I. II.((EMB 1751, 2110) kötet: Scarlatti: Meddig tart e kínos élet (EMB 1751 kötetben), Caldara: Fényben fürdik a táj (EMB 1751 kötetben), Morley: Leány és legény (EMB 1751 kötetben) Haydn: Az elhagyott (EMB 1751 kötetben), Beethoven: Szeretlek (EMB 2110 kötetben) nehézségi szintjé).
– Egy romantikus dal; Schubert: A vadrózsa (EMB 2110 kötetben), Jókedv (EMB 2110 kötetben), Könnyzápor (EMB 2110 kötetben), Schumann: Az árva (EMB 2262 kötetben), Az elhagyott lányka (EMB 2262 kötetben), Zöld hímes rét (EMB 2262 kötetben), Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán (EMB 2110 kötetben), Szívek, ha végül válnak (EMB 2110 kötetben), Viszontlátásra (EMB 2110 kötetben), Aratódal (EMB 2110 kötetben), ill. A dal mesterei II. III. (EMB 2110, 2262). kötet dalainak nehézségi szintjén.
A műveket lehetőleg kotta nélkül kell énekelni.

„B" tagozat
– Egy dal Kodály: A magyar népzene (Universal) sorozatból; (Kocsi szekér, kocsi szán..., Ludaim, ludaim, Bárcsak engem valaki megkérne... nehézségi szintjén.
– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, vagy ária; Caldara: Szívem szép álma (EMB 2909 kötetben); Carissimi: Így élni nem tudok (EMB 2909 kötetben); Händel: Jöjj és járjad (EMB 2909 kötetben); Ó, jaj, vajon csak emlék (EMB 3118 kötetben); Pergolesi: Nina (EMB 2909 kötetben); Beethoven: Rózsalánc (EMB 4470 kötetben); Mozart: Barbarina áriája a Figaro házassága c. operából, illetve A dal mesterei: IV (EMB 2909)., V (EMB 3118)., VII/a (EMB 4470) kötetek dalai nehézségi szintjén.
– Egy romantikus dal; Csajkovszkij: Csak az, ki vágyban ég (EMB 5378 kötetben); Egy szót sem, ó, kérlek (EMB 5378 kötetben); Áldás; Brahms: Útban a kedveshez (EMB 2262 kötetben); Vasárnap (EMB 4472 kötetben); Kárbaveszett szerenád (EMB 4472 kötetben), Wolf: Harmatos reggel (EMB 2262 kötetben), illetve A dal mesterei VII/c (EMB 4472), Énekiskola III (EMB 12288)., Csajkovszkij: Dalok (Peters)és románcok (EMB 5378) darabjai nehézségi szintjén.
– Egy XX. századi szerző dala; Farkas: Gitárdalok (EMB 12897), Kósa: Veronika dala; Gyermekdalok (EMB 12508) nehézségi szintjén.
A műveket kotta nélkül kell énekelni.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,

– helyes légzés, testtartás,
– intonáció,
– helyes ritmus és tempó,
– zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– állóképesség,
– előadásmód, tartalmi érzékenység,
– technikai és művészi megvalósítás,
– hangszínek iránti differenciáló képesség,
– szép, érthető szövegmondás.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jól felhangolt zongora vagy pianínó.
Metronóm.
Teljes alakot visszaadó tükör.